

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: сучасні концепції розвитку

Збірник матеріалів
VI Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції
14 травня 2020 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА”
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

14 травня 2020 року

*Рекомендовано до видання
Науково-методичною радою ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 5 від «21» травня 2020 року*

Редакційна колегія:

Бондар М.І. — д.е.н., професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Кіндрацька Л.М. — д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Петрик О.А. — д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Шигун М.М. — д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Федорченко О.Є. — секретар, к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку
О-17 [Електронний ресурс]: Зб. матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції; 14 травня 2020 р. — К.: КНЕУ, 2020. 422, [1] с.
ISBN 978-966-926-335-3

У збірнику подано тези доповідей учасників VI Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку» (14 травня 2020 року). У матеріалах викладено низку питань, присвячених визначенню та обґрунтуванню сучасних напрямів розвитку обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в умовах реалізації концепції сталого розвитку.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

УДК 657(082)

ЗМІСТ

Розділ 1. Актуальні проблеми розвитку теорії бухгалтерського обліку

Davydkova K.	MAIN ASPECTS OF ASSESSMENT AND RECOGNITION OF INTANGIBLE ASSETS	16
Антонівська О.С.	РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВОМ	19
Бондар Л.В.	АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	21
Волтаріус В.В.	ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В УМОВАХ COVID-19	23
Груша Д. І.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	25
Гусєв А.О.	УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ	26
Дорошенко А.В.	ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ	28
Заграй А.В.	ОСОБЛИВОСТІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	31
Ікальчик Н.М.	ЛІЗИНГ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	33
Іщенко А.С.	ІСТОРИЧНИЙ ВНЕСОК ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА ДАВНЬОГО РИМУ У РОЗВИТОК СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	35
Кивенко С.В.	РОЛЬ ТА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ШКІЛ УКРАЇНИ	37
Кондратюк А.В.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	39
Левковська П.І. Рогозний С.А.	ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА НА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА МЕТОДИКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	41
Максютенко Ю.О.	ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ	44

Мальованна Є.К.	ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НІМЕЧЧИНИ У XX-XI СТ.: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ	46
Михайлич І.Г.	ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ПРИДБАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	48
Михайлюк М.О.	АСПЕКТИ ДИСКОНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	51
Новикова Д.А.	КРЕАТИВНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	53
Олійник Ю.В.	ВНЕСОК АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ НАУКОВОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ШКОЛИ У РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ	55
Орлова А.О.	ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПРИНЦИПИ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ	57
Пеліпенко А.О.	ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	59
Петрук А. П.	ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	61
Рябокiнь О. В.	ВЕДЕННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА СПЛАТА ПОДАТКІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	63
Світличенко В. В.	ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	66
Сіра Т.С.	НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ	68
Следь Л.О.	СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ЗА РАДЯНСЬКИХ ЧАСІВ (XX СТ.)	70
Сьоміна К.В.	ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	72
Тарасюк Д. І.	ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ У РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	74
Терещенко С.О.	ПРОЦЕСИ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ У XXI СТ.	77

Томашкевич С.Д.	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЛАТИ ВІДПУСТОК	80
Тудуй В.В.	ТРАНСФОРМАЦІЯ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У XX – XXI СТ.	83
Чернікова Ю.А.	ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	85
Чорний О.Р.	УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ	88
Чуприна Д.С.	РОЗВИТОК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	90
Шевченко В. К.	КЛЮЧОВІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ	92
Яйченя Д.С.	СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	95
Яременко В.І.	МІСЦЕ ТА РОЛЬ АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЖИТТІ БУХГАЛТЕРА	98

Розділ 2. Податковий менеджмент у системі бухгалтерського обліку

Геворгян А.Б.	АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	100
Глиняна А.С.	ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ	102
Денисенко А.Р.	ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	104
Лазарук О.В.	ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ВІД ПРОДАЖУ РУХОМОГО ТА НЕРУХОМОГО МАЙНА	107
Мазуренко М.В.	ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ	109
Шапошніченко Т.А.	МІСЦЕ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	112
Хукаленко М.В.	ВПЛИВ ВИЗНАННЯ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ	114

ПІДПРИЄМСТВА

Розділ 3. Соціально та безпеко-орієнтовні моделі обліку та контролю

Аверко К.Д., Оникій Ю.Ю.	НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОВЕДІНКУ МЕНЕДЖЕРІВ ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	117
Алексєєва В.Д.	СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	118
Арутюнян Лаура	ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ МЕДІАРИНКУ	121
Бабак К. О.	АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	122
Безпалий В. В.	ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ У ЗАПОБІГАННІ КОРПОРАТИВНОМУ ШАХРАЙСТВУ	125
Безродня С.І., Онищук О.О.	ДОСВІД НЕФІНАНСОВОГО ЗВІТУВАННЯ В КОМПАНІЇ «КОКА-КОЛА» В УКРАЇНІ	126
Бондаренко І.Ю., Драч В.І.	ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	128
Гелетуха Є. В., Таїрова А. Р.	МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ З ПИТАНЬ СКЛАДАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ГОЛОВНІ ТРЕНДИ	130
Гречко А.В.	МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РИЗИКОМ БУХГАЛТЕРА	132
Єлісєєв Є.Ю.	ОЦІНКА ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТІ В КРАЇНІ	134
Етенко А. В.	СТРАТЕГІЯ ТА ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РИЗИКОМ БУХГАЛТТЕРА	136
Гаркуша А.Г.	ДІАГНОСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	138
Григор В.С., Побережник А.С.	ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ З ОБЛІКОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ	140
Ilienkov D.A.	NON-FINANCIAL REPORTING AS A TOOL FOR IMPLEMENTATION OF THE BUSINESS' SOCIAL	142

RESPONSIBILITY CONCEPT

Іржицький В. М.	ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ	144
Клочан Є.В., Лобойко В.І. Коваль Д.С.	ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	146
	ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	148
Колосова В. С., Сидоренко А. С.	НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	150
Кравченко В. В.	ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	152
Муха А. Б.	КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЙ: ДОСВІД НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	154
Мазуренко М.С.	АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ	156
Онищенко А.С.	ЛІТ-ВИРОБНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	158
Перепеляк Д.В.	ПРОФЕСІЙНИЙ РИЗИК БУХГАЛТЕРА: ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ	160
Пономарьова К.С, Андрійчук А.Ю.	ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НЕФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	163
Радіонова А.П.	ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ	165
Романюк М.Д.	ЛІТ – ВИРОБНИЦТВО: РЕАЛІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	167
Саранчук В.О.	ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК: РЕАЛІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	169
Semenets I.	OVERVIEW OF EXISTING TYPES OF ENTITIES' NON- FINANCIAL REPORTING	171
Семенюк І. О.	НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ	173

Сідорова В. М.	КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	175
Скидан Д. О.	ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІДКРИТОСТІ	177
Слободінюк Д.С.	РОЗВИТОК СТАНДАРТІВ GRI В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН	179
Smahliuk A.	PROBLEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT OF HUMAN CAPITAL AT THE ENTERPRISE IN THE CRISIS CONDITIONS (ON THE EXAMPLE OF COVID-19)	181
Стрєлков Д.О.	ІНТЕГРОВАНА КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	184
Ткаченко В. І.	МОЖЛИВОСТІ ПОЛІПШЕННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	186
Урсатьєва Є.Ю.	АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ	188
Хабуля Д.А.	СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ	190
Шестопад А. О.	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	192
Шкуліпа А. Ю.	АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ: СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ПРОВЕДЕННЯ	194
Розділ 4. Облік і контроль в управлінні сучасними аграрними формуваннями		
Василюк А.С.	ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ У РИБНИЦТВІ	196
Герасименко І.Ю.	ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	198
Гончарук А.С.	ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	200
Куцопатра Б.С.	ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ	202
Неліна І.І.	ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЦУКРОВОГО	204

ВИРОБНИЦТВА ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

Нещерецька Є.П.	ВИРОБНИЦТВО КОРМІВ: ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ	206
Подлецька Т.В.	СКЛАД ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ	208
Приходько Н.В.	ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ	210
Слонецька В.Б.	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ	212
Сімчук Я.В.	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У ХЛІБОПЕКАРСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	214
Стойко І.С.	ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ І ЗВІТНІСТЬ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ З ДОХОДІВ У ВИГЛЯДІ ДИВІДЕНДІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	216
Торопенко А.Ю.	РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	218
Фік О.М.	ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА В ТВАРИННИЦТВІ	220

Розділ 5. Модернізація обліку в кредитних і бюджетних установах

Басюк Т. В., Савлук Д. В.	ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	222
Годун Т. В.	ДЕПОЗИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	224
Головко Д. Р.	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БАНКІВСЬКІЙ УСТАНОВІ	226
Іваніна Н. В.	НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	228
Кулик О. Ю.	РАХУНКИ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ У БАНКАХ УКРАЇНИ	230
Матушевська А. Д.	ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	232

Мініна А. О.	УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ	234
Мірко І. О.	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БАНКАМИ ОПЕРАЦІЙ РЕПО	236
Мощенська Є. В.	ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ	238
Мусаєва К. А.	ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	240
Новаленко Д. Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ УКРАЇНИ	242
Панасюк В.С.	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КАПІТАЛУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	244
Петрова М. В., Берднік В. О.	МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	246
Петрук А. П.	РОЗРАХУНКОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	247
Савон А. Д.	ДОКУМЕНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ЩОДО ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	249
Содиль З. С.	РАХУНКИ ОБЛІКУ ПАСИВНИХ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ У БАНКАХ	252
Сторожук І. В.	ПОЛІПШЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В КРЕДИТНИХ І БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	254
Тітова С. О., Топіліна О. В.	ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ	256
Хмельницький С. С.	ПЕРЕДУМОВИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ	258
Швейбиш К.Ю.	ПЛАНУВАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ: ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ КОШТОРИСУ	260

Розділ 6. Бізнес-аналіз діяльності суб'єктів господарювання

Артюх А.О.	ОЦІНКА ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА	262

Грищенко Є.М.	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД	264
Дейнека А.І.	АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ	266
Дорош Л.О.	АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЛОГІСТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОРПОРАЦІЇ	269
Дубенець О.В.	АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОГРАМІ MICROSOFT EXCEL	271
Дубовий Є.Ю.	АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ	273
Єфіменко Я.В.	КОНКУРЕНТНИЙ СТАТУС КОМПАНІЇ ТА ЙОГО АНАЛІЗ НА РИНКУ	275
Заїчко А.С.	АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ КОРПОРАЦІЇ	278
Заславська М.О.	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ НЕПРОДУКТИВНИХ ВИТРАТ	280
Кандірал А.А.	СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ	283
Карабан- Стешенко Л.Ф.	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»	285
Кисіль М.К.	ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА СП «ХЛІБОКОМБІНАТ НОВГОРОД-СІВЕРСЬКОЇ РАЙСПОЖИВСПІЛКИ»	287
Костюк А.О.	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «SHELL RETAIL UKRAINE»	289
Кулиба А.В.	АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ	291
Кувшинова А.Б.	АНАЛІЗ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ	293

Луговець Б.В.	ПОПЕРЕДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ КРИЗ У КОРПОРАТИВНИХ СИСТЕМАХ	296
Максимкіна М. О.	ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ КОМПАНІЇ НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ СВР-АНАЛІЗУ	298
Мосолова Ю.О.	АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	300
Почапський О.О.	АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	302
Самчук А.А.,	БЕНЧМАРКІНГ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС- АНАЛІЗУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	304
Скуратівська А. В.	АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ	307
Степанченко І.І.	АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» ЗА ЗАКЛЮЧЕНИМИ КОНТРАКТАМИ	309
Сухаревська А.В.	СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	311
Тимошенко К.С	АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI ТОВ «ТЕХНО – БІО – ЕНЕРГО - СЕРВІС»	314
Швалюк Є.М.	АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ	317
Розділ 7. Стан і сучасні тенденції розвитку теорії та практики аудиту		
Tijani B.R.	STATE AND CURRENT TRENDS IN THE THEORY AND PRACTICE OF AUDITING	320
Буденюк М.В.	ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	322
Волкова К.Ю.	СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	324
Іванова Л.С.	АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI В «CASEWARE»: ПЛАНУВАННЯ ТА АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ	326
Кобзева І.І.	ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АУДИТУ ЗАПАСІВ	328

Коваленко В.О.	ПРОБЛЕМИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	3	330
Козинець А.О.	ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ		332
Кравченко В.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ		334
Кулик О.Ю.	АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА		336
Пачок Ю.В.	ОСОБЛИВОСТІ ОBOB'ЯЗКОВОГО АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		338
Ракарчук А.Д.	АУДИТ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		340
Сапожнік І.В.	АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА		342
Соколова Ю.І.	КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ		344
Туровська А.С.	СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ		346
Фурдига А.І.	РОЗВИТОК ТА ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ		348
Шапошніченко Т.А.	СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ		350
Розділ 8. Розвиток інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту в умовах цифрової адженди України.			
Бабій О.Ю.	КІБЕРБЕЗПЕКА ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ		352
Бондаренко Є.А.	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З НЕРЕЗИДЕНТАМИ		354
Войнівська М.І.	ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ		356
Войтенко К.А.	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 3D-ДРУКУ В УКРАЇНІ		358

Войтюк К.О., Сініцин Д.О.	АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІК	360
Волинець І.С.	ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	362
Гавяда А.В., Острижнюк А.А.	ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ	365
Гергало К.В., Шабельник З.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ	367
Дзерин В.Ф.	СУЧАСНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	369
Дубовик М.Ф., Гладир І.Ю.	ТЕХНОЛОГІЯ BLOCKCHAIN: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА АУДИТІ	371
Дяченко І.М., Ярошенко М.О.	ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	373
Колеснікова А.Г.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	375
Комарчук І.О.	ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДЖЕНДИ УКРАЇНИ	377
Крамаренко А.О.	ВІРТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ БІЗНЕСІ	380
Лужецька В.А.	ПРИКЛАДНІ ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ОГЛЯД РИНКУ ТА КРИТЕРІЇ ВИБОРУ	382
Матківська В.В.	АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРИКЛАДНОГО РІШЕННЯ 1С	384
Мезенцева К.І.	ЦИФРОВІ ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	386
Мірошніченко А. Є.	ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРИ СКЛАДАННІ ЗВІТНОСТІ В «BAS БУХГАЛТЕРІЯ»	388
Мухомор Г.В.	ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ, МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ	391

Ниник А. О.	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	393
Норенко Є.О.	CRM-СИСТЕМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	395
Павловська Х. Ю.	ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	397
Пеліпенко А.О.	ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-МОДЕРНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	399
Післегіна Т.С.	ТРИВИМІРНИЙ ДРУК В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	402
Сербін А.І.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОБЛІК ТА АУДИТ	404
Скринник Ю.Ю.	ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ	406
Скуратівська А. В.	ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ – ЇХ МОДЕЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ	408
Токова Н.М.	ЩО ТАКЕ BIG DATA ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОБЛІК І АУДИТ?	410
Фадіна Є.К.	ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ВЕЛИКІ ЗМІНИ ДЛЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ?	412
Федорченко В.А.	ЦИФРОВІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПІДПРИЄМСТВ	415
Феник Ю.С.	ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	217
Шуліка Б.В., Солошик К.В.	НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	420

РОЗДІЛ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

UDK 657.1

Davydkova Kateryna,
*student of Faculty of Accounting and
Tax Management,
502i-OOA group,
“KNEU named after Vadym Hetman”,
Supervisor – Mariya Shygun,
Professor, ScD in Economics,
Head of Accounting and Taxation Department*

MAIN ASPECTS OF ASSESSMENT AND RECOGNITION OF INTANGIBLE ASSETS

Assessment is one of the important elements of accounting methods that helps to identify potential opportunities and prospects for the economic development of the enterprise. Changes in world economic processes, innovative deepening, technological development, require new intellectual programs, know-how, remarketing of trade names, modern computer programs and increasing the knowledge of employees in various fields. All these elements are capable of generating future profits and improving the financial performance of the enterprise. Therefore, an entity should identify them and, if it intangible, recognize them.

Our interest in the valuation of intangible assets is caused by the inaccurate disclosure of information about them in accounting, as well as their short disclosure in the balance sheet of Ukrainian enterprises in comparison with foreign companies. In foreign practice, this object of accounting is given much more attention, as there is formed the market of intangible assets and is better regulated this issue in accordance with the regulatory framework.

An intangible asset are non-monetary assets which are without physical substance and identifiable (either being separable or arising from contractual or other legal rights) [1]. The main features of this accounting entity are the lack of intangible form, identification, future economic benefits and the accuracy of determining the valuation of such an asset.

One of the criteria for recognition of intangible assets is valuation. As a rule, valuation is a combination of the provisions of the economic and the legal concepts of value. Sometimes it is equal to or even greater than the value of the enterprise's tangible assets, although more often intangible assets are not valued. This is due to a variety of reasons, including the complexity of the assessment, the lack of a clearly defined legal framework. As a result, it is advisable to have an individual valuation of each intangible asset for business transactions with them.

The valuation of intangible assets created by one's own needs special attention. For example, trademark. Companies such as Starbucks and Macdonalds now have enormous economic benefits from their name, because it is a sign of quality, goodwill and consumer demand. But at the time the trademark is created, the question is how to identify it, and even more how to evaluate it. Trademarks created are not recognized as assets on the company's balance sheet. A trademark developed within the company is not capitalized. The R&D costs incurred to create the brand are recognized in the reporting period when they are incurred. Thus, companies do not display an intangible asset on their balance sheet, although it may be one of the most valuable trademarks in the world.

We believe it is advisable to distinguish two preconditions that cause difficulties in the valuation of intangible assets. Continuing the example of a trademark, it is obvious that the question of reflecting it in the value of the business depends entirely on the principle of historical cost, which is considered one of the basic principles of accounting. This principle prohibits company the register of assets that were acquired during business transactions.

Thus, the first condition that cause difficulties - is an entity cannot report its extremely successful and valuable management element - a trademark that it has developed over the years.

The second condition is the absence of an exhaustive list of expenses that can be credited to the historical cost of intangible assets.

Intangible assets valuation methods are defined in International Valuation Standards, namely [3, §20]:

- ✓ comparative (market);
- ✓ profitable;
- ✓ expendable.

Comparing the three methods of evaluation, we determined that the most effective method is profitable because this method is universal, that can be applied to any intangible assets, bringing economic benefits. In turn, the other two methods form an estimate that seldom matches the true value of the intangible assets.

International companies have the practice of applying their own valuation techniques based on the requirements of International Valuation Standards. An interesting example is the Celemi Intangible Assets Monitor. It is an international company with headquarters in Sweden that has developed a Tango TM business model that helps to evaluate and audit intangible assets [4]. All business model results are published together with the financial statements.

There are three areas of analysis for this model:

- ✓ company clients (trademarks, reputation, contracts);
- ✓ organization of the company (an internal corporate structure consisting of patents, principles, computer and administrative systems);
- ✓ company people (competence, their ability to act in different circumstances).

For each of the areas identified Celemi several major problems that most affect the formation of the valuation of intangible assets in the balance sheet. For example, customers are divided into different portfolios order [4]:

- ✓ Customers who enhance their image. They improve the external structure and carry certain intangible values.
- ✓ Customers who improve the organization. They are on the lookout for new solutions that will reformat current practices. This is an improvement of the internal structure.
- ✓ Customers who buy these products for a long time are valuable assets because their initial cost is low, but boosting sales is one of the most cost-effective ways to increase a company's revenue.

The Intangible Assets Monitor is published as a balance sheet supplement, showing the list of received data and explanations in the form of notes that allow management to interpret the figures.

This model not only shows all processes related to intangible assets, but also allows you to display the true value of intangible assets on the balance sheet. And now, there are developments in the assessment of the intellectual capital of the enterprise.

The Celemi model currently developed is widely used in Sweden and in some European countries [4]. The issue of accounting for intangible assets and valuation is very important in developing new techniques. As intangible assets support the competitive environment of the enterprise and form a new direction of enterprise development for the future.

In conclusion, for the valuation of intangible assets necessary to legislatively define the valuation method that helps avoid violations of accounting process and generally solve the problem of insufficient coverage of reporting information on intangible assets.

The recommendation for Ukrainian enterprises can includes using the most common valuation models that allow the assessment of intangible assets to be recognized and valued on the balance sheet. Foreign practice has shown that valuation methods not only reflect the intrinsic value of intangible assets in the reporting of entities, but also enhance their competitive position.

References

1. IAS 38 - Intangible Assets / URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38>
2. Положення стандарт бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
3. International Valuation Standards council IVS 210: Intangible assets / URL: <https://www.ivsc.org/files/file/view/id/647>
4. Методи вимірювання нематеріальних активів / URL: <http://www.management.com.ua/finance/fin255.html>

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВОМ

Облікова політика це сукупність прийомів і способів ведення бухгалтерського обліку, які відповідно до законодавства, підприємства може обирати самостійно з вихованням особливостей діяльності.

Облікова політика використовується для впорядкування облікового процесу формування методики обліку окремих об'єктів та діяльності на підприємстві, підвищення ефективності організації обліку, тому ця тема є актуальною для дослідження сьогодні.

Основні засоби (ОЗ) є активами, класифікаційні ознаки яких є найбільш розширеними. З огляду на це формування облікової політики щодо основних засобів має враховувати ці особливості.

Облікова політика розробляється підприємством самостійно згідно з національним положенням стандарту бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] та знаходить свою формалізацію у наказі чи положенні про облікову політику.

Дослідження наукових надбань дає можливість стверджувати, що облікова політика підприємства в частині основних засобів складається з великої кількості неоднорідних і нерівнозначних елементів, а саме з визнання основних засобів та встановлення вартісного ліміту розмежування основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів; первісної оцінки; методів амортизації, визначення об'єктів та строків корисного використання окремих об'єктів основних засобів та їх груп; визначення ліквідаційної вартості основних засобів; обґрунтування необхідності та процедури проведення переоцінок; відображення в обліку витрат на поліпшення основних засобів, диференціації підходів у обліку до основних засобів як до об'єктів промислової та інвестиційної власності тощо [4].

З наведених вище елементів облікової політики підприємства в частині основних засобів, кількість не врахованих у Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства № 635, виявляється досить суттєвою, що свідчить про неузгодженість нормативних актів, які регулюють процес формування облікової політики основних засобів [2].

П(С)БО 7 «Основні засоби» дозволяє підприємствам проводити переоцінку об'єктів основних засобів, якщо їх залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу.

За поріг суттєвості для проведення переоцінки або відображення зменшення корисності об'єктів ОЗ може братися величина, що дорівнює одному відсотку чистого прибутку (збитку) підприємства, або величина,

що дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів ОЗ від їх справедливої вартості [3].

Проте порівняння даних способів визначення порогу суттєвості для оцінки основних засобів, доводить їх нерівноправність через вартісну невідповідність, адже застосування другого способу при низьких прибутках змушує проводити переоцінку основних засобів при мізерних невідповідності між залишковою вартістю та справедливою що є недоцільним.

Недоречне застосування окремих елементів облікової політики в частині визначення порогу суттєвості для оцінки основних засобів зумовлене, зокрема, недосконалістю нормативно-правової бази що їх регулює, тому її вдосконалення та врегулювання є важливим напрямом для досліджень.

Дослідження нормативних актів дає змогу визначити певні недоречності в застосуванні окремих елементів облікової політики в частині основних засобів.

Отже, для усунення недоліків в забезпеченні ефективного обліку основних засобів на підприємствах доцільне на законодавчому рівні та на рівні підприємств досягнення:

1. узгодження вимог окремих нормативних документів;
2. правильної організації системи обліку основних засобів в контексті облікової політики підприємства;
3. чіткого розкриття в нормативних документах сутності, особливостей застосування, переваг та недоліків окремих елементів облікової політики в частині основних засобів;
4. розробки типової форми Наказу про облікову політику на законодавчому рівні, в тому числі із обґрунтуванням переліку обов'язкових статей в частині основних засобів, що мають розкриватися у ньому.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 URL: www.rada.gov.ua
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Приказ; Мінфін України от 27.06.2013 № 635. База даних «Законодавство України». Верховная Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0635201-13> (дата звернення: 28.04.2020)
3. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ; Мінфін України від 30.09.2003 № 561. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0561201-03> (дата звернення: 28.04.2020)
4. Облікова політика : [навч. посіб.]. В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін.; за ред. Г.М. Давидова. К. : Знання, 2010. 479 с.

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Техніко-технологічна база є основою будь-якої діяльності підприємства, оскільки, без неї підприємство не може функціонувати. Будь-яке устаткування та обладнання, в процесі їх експлуатації, піддаються зовнішнім факторам, в результаті чого – зношуються. Тому, виникає потреба у їх відтворенні та оновленні, що зазвичай відбувається за рахунок амортизаційних відрахувань, які формуються під час здійснення амортизації.

Відповідно до нормативних документів, які регулюють облік основних засобів та оподаткування підприємств, амортизація визначається як:

- систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації [4].
- систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [2];
- систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [3].

Для ефективного ведення господарської діяльності кожне підприємство повинно обрати та реалізовувати таку амортизаційну політику, яка найкраще буде відповідати специфіці виробництва.

Під амортизаційною політикою підприємства слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на оптимальне поєднання методики нарахування амортизаційних відрахувань з метою забезпечення нормального режиму відтворення основних засобів.

Основною метою побудови комплексної та ефективної амортизаційної політики є досягнення відразу кількох значущих результатів, які в сукупності здатні забезпечити необхідний стратегічний ефект:

- своєчасне оновлення виробничої бази;
- усунення невідповідностей між реальним зношенням устаткування та термінами його корисного використання;
- подолання інвестиційного розриву;
- зниження ризиків інвестиційної діяльності підприємства.

Формування ефективної амортизаційної політики неможливе без застосування системного підходу, який дасть змогу впорядкувати її елементи і визначити взаємозв'язок між ними як на рівні конкретного підприємства, так і на рівні держави.

Основними структурними елементами амортизаційної політики є економічні інструменти формування амортизаційної політики на державному рівні, методи формування та принципи амортизаційної політики.

Головна проблема відтворення основного капіталу та амортизаційної політики в Україні характеризується відсутністю стимулів до його відновлення та недосконалістю економічного механізму амортизації, що не сприяє процесу налагодження відтворення основного капіталу. Основні проблеми та шляхи їх вирішення представлені у табл.1.

Таблиця 1

Основні проблеми та шляхи їх вирішення

Проблеми	Шляхи їх вирішення
1	2
Механізм нарахування та використання амортизаційних коштів не стимулює цільове, інвестиційне використання цих коштів	Створення умов, які забезпечують реальні відрахування до амортизаційного фонду.
Нинішній порядок нарахування та використання амортизаційних коштів має більш фіскальний характер, ніж відтворювальний і не враховує фінансові можливості та потреби підприємства	Амортизаційні норми повинні відповідати сучасним вимогам (наприклад, прискорена амортизація).
Відсутність системи управління амортизаційними відрахуваннями	Необхідне розроблення механізму контролю над формуванням і використанням амортизаційного фонду незалежно від форми власності підприємства.

Джерело:[1]

Отже, амортизаційна політика поєднує в собі широке коло взаємопов'язаних питань, які характеризують економічну сутність амортизації, відображають управління амортизаційними відрахуваннями, впливають на зростання інвестиційної діяльності. Вона повинна контролювати використання амортизаційних відрахувань по своєму призначенню, тобто вона не повинна бути гальмом технічного прогресу й економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Доценко О.Ю. Амортизаційна політика підприємства та основні напрямки підвищення її ефективності в Україні. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2017. Вип. 12. URL: <http://www.econotrybna.com.ua> (дата звернення 20.04.2020).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби : Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. Дата оновлення 01.01.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2020).
3. Податковий кодекс України. Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення 01.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2020).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04. 2000 р. № 92. Дата оновлення 05.01. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2020).

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В УМОВАХ COVID-19

На сьогоднішній день економіка України та світу швидкими темпами наближається кризових явищ, що безпосередньо зумовлені пандемією вірусної інфекції COVID-19. Безліч підприємств пішли на вимушений карантин, були змушені значно скоротити обсяги свого виробництва або ж перепрофілюватися у сфері надання послуг.

Дебіторська заборгованість є одним із ключових об'єктів у дослідженні проблем обліку, зумовлених кризою, спричиненою COVID-19. Внаслідок офіційного впровадження карантину на підприємствах спостерігається загальний спад виробництва, зниження попиту споживачів, зменшення товарообмінних зв'язків, зведені до мінімуму грошові потоки. Це все, в свою чергу, призводить до того, що підприємства не отримують достатніх надходжень грошових коштів та, як наслідок, не можуть розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Тому, дослідження проблем обліку дебіторської заборгованості в умовах COVID-19 є досить актуальною темою, яка потребує належної уваги.

Різні компанії намагаються сформувати політику підтримання своєї життєздатності в період COVID-19. Наприклад, ДТЕК Київські електромережі з 17 березня 2020 року тимчасово припинив особистий прийом клієнтів у Центрах обслуговування [1]. Проте, в умовах карантину ДТЕК прагне забезпечити безперервність бізнес-процесів і просить своїх клієнтів, замість візитів до Центрів обслуговування, користуватися дистанційними сервісами, обґрунтувавши це тим, що вони більш зручні, економлять час і не вимагають особистої присутності в офісах компанії. Також ДТЕК приєднався до нової глобальної Платформи дій по боротьбі з COVID-19. Ця Платформа створена Всесвітнім економічним форумом за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я та відкрита для всіх компаній та бізнес-угруповань, а також інших зацікавлених сторін.

Укрзалізниця у цей час зовсім призупинила пасажирські перевезення, що змусило багато працівників піти у вимушені відпустки [2]. Також Укрзалізниця попереджує виникнення у своїх співробітників COVID-19, здійснюючи щоденний моніторинг їх захворювання на ГРВІ. Для цього створена спеціальна комісія, що реагує на виявлення випадків інфікування працівників та вживає заходів, спрямованих на запобігання розповсюдження

вірусної інфекції. Все це спричиняє зайві витрати, які доводиться покривати за рахунок вантажних перевезень.

Також, попри карантин, аварійна служба та ремонтні бригади АТ "Дніпропетровськгаз" працюють цілодобово. Фахівцям Центрів обслуговування клієнтів доводиться надавати послуги у дистанційному режимі [3]. АТ "Дніпропетровськгаз" щоб допомогти споживачам пережити карантин, не нараховує штрафні санкції за прострочення оплати послуг. Також компанія ввела мораторій на відключення газопостачання, крім певних аварійних ситуацій та несанкціонованого втручання. Тим часом, фахівці компанії закликають не накопичувати борги протягом карантину і своєчасно розраховуватися за постачання газу, адже ці кошти безпосередньо потрібні для забезпечення діяльності компанії та виплати заробітної плати працівникам.

Для того, щоб уникнути негативних наслідків карантину, міжнародними аудиторськими компаніями, зокрема, КПМГ та Делойт, рекомендується вживати такі заходи:

а) визначити сировину та комплектуючі, від наявності яких безпосередньо залежить надходження прибутку і розумно розподіляти дефіцитні ресурси;

б) сформувати команду, основним завданням якої стане оцінка ланцюжків поставок і управління ризиками (перерозподіл потоків поставок, пошук альтернативних способів транспортування і компромісні рішення з урахуванням результатів аналізу потреб, витрат, послуг тощо);

в) проаналізувати договори з ключовими покупцями і постачальниками, щоб оцінити суму відповідальності в разі, якщо не будуть забезпечені узгоджені обсяги поставок;

г) разом з прогнозуванням попиту і пропозиції необхідно проаналізувати порядок управління потоками грошових коштів і оборотним капіталом, а також порядок прогнозування запасів;

д) запроваджувати автоматизовані системи обліку та документообігу, що допоможе уникнути складнощів з підписанням документів, затримкою платежів, порушенням виконання умов контрактів тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що внаслідок COVID-19 та впровадження режиму карантину, на даний час бізнес уже стикнувся зі складнощами з постачанням товарів, підписанням документів, затримкою платежів як зі свого боку, так і з боку партнерів, порушенням виконання умов контрактів тощо. Тому, на разі необхідно організовувати політику підтримання життєздатності свого підприємства, і насамперед організувати контроль за обсягами дебіторської заборгованості та строками її сплати. Це, в свою чергу, допоможе оптимізувати наявні активи підприємства та залишитися «на плаву» з можливості подальшого відновлення своєї діяльності.

Список використаних джерел:

1. *Протягом карантину отримуйте послуги дистанційно / Офіційний сайт «ДТЕК Київські електромережі» URL: <https://www.dtek-kem.com.ua/ua/coronavirus-information>.*

2. Укрзалізниця закупила 10 тис. експрес-тестів на COVID-19 та передає їх до відомчих лікарень / Офіційний сайт «Укрзалізниця» URL: https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/517738/.
3. Уровень оплаты за доставку газа в Днепропетровской области уменьшился на 27% / Вісник «Українська правда» URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/press/2020/04/10/659210/>.

УДК 657

Груша Д. І.

*студентка факультету ОПМ, 4 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Сташенко Юлія Вікторівна. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Кожне підприємство завжди намагається не просто підтримувати свою фінансову стабільність, але й покращувати її. Основним чинником для цього є власний капітал. Він не тільки допомагає розпочати господарську діяльність, а й підтримує її на належному рівні, забезпечує покращення та збільшує довіру інвесторів, кредиторів та споживачів.

Згідно з НП(С)БО 1 «Власний капітал - різниця між активами і зобов'язаннями підприємства» [1]. Виходячи з цього пояснення, можна сказати, що дане поняття означає й показує ту кількість активів, які фінансуються за рахунок вкладень власників та власних ресурсів, що містяться у розпорядженні.

Розглядаючи інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, можна дійти висновку, що складовими власного капіталу є такі, як зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), вилучений капітал, неоплачений капітал [2].

Для даних елементів призначений 4 клас рахунків «Власний капітал та забезпечення зобов'язань». За дебетом рахунків відображається зменшення капіталу, а за кредитом його збільшення. При цьому варто зазначити, що деякі рахунки та субрахунки використовуються підприємствами лише для коригування сум. Так, рахунки 45 – Вилучений капітал та 46 – Неоплачений капітал мають лише дебетовий залишок, який при визначенні розміру зареєстрованого оплаченого капіталу вираховується зі сум, що накопичені за кредитом рахунків 40 – Зареєстрований (пайовий) капітал і 42 – Додатковий капітал.

На субрахунку 443 – Прибуток, використаний у звітному періоді відображається розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), виплати за облігаціями, відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді. В кінці року цей субрахунок

закривається на субрахунок 441 – Прибуток нерозподілений або на дебет субрахунку 442 – Непокриті збитки (при від’ємних результатах діяльності) [3].

Одним із основних документів, що регулює систему обліку власного капіталу на підприємстві, є наказ про облікову політику, у якому відображаються різні способи ведення бухгалтерського обліку. Ним керівництво керується при відображенні господарських операцій з власним капіталом.

Якщо говорити про систему обліку, як таку, то першим етапом звичайно є первинне документування. Тобто виявлення господарських операцій на основі деяких документів та їх подальше відображення в обліку. До таких документів відносяться довідки бухгалтерії, рахунки, касові ордери, акти на приймання-передачі майна, накази, розпорядження, рішення зборів і так далі.

Наступним етапом є узагальнення інформації, її обробка, групування та внесення до облікових регістрів. А в кінцевому результаті всі дані відображаються у фінансовій, податковій, статистичній та внутрішньогосподарській звітності.

Взагалі, облік власного капіталу – досить складний процес, який потребує чіткого розуміння його сутності. Тож і система його обліку є досить непростюю і потребує уваги, точності та зібраності бухгалтера, коли він працює з коштами, що забезпечують діяльність активів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 20336-13, зі змінами
2. «Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» від 30.11.1999 № 20893-99, зі змінами
3. Чміль Г. Л. Власний капітал підприємства: методологічні аспекти обліку // Торгівля, комерція, підприємництво. - 2014. - Вип. 16. - С. 152-158.

УДК 657.422.7

Гусєв А.О.,
студент ф-ту ЕПФ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «ОНУ імені І.І. Мечникова»,
Науковий керівник – Масіна Л.О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки товарні запаси є основним джерелом доходу і прибутку торговельного підприємства. Фінансовий та управлінський облік товарів – один з основних методів управління запасами на підприємствах роздрібної торгівлі. При цьому поточний стан бухгалтерського обліку товарів характеризується низкою недоліків, що знижують його

зручність та ефективність. Дослідження недоліків поточного стану обліку товарів, розгляд шляхів їх вирішення, заходів щодо удосконалення та перспектив розвитку поставлено за мету дослідження.

Відповідно до П(С)БО № 9 «Запаси», товари – матеріальні цінності, які придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу [1, п. 6].

Для узагальнення інформації про наявність і рух товарів підприємства роздрібної торгівлі застосовують рахунок 28 «Товари» у розрізі субрахунків:

281 – товари на складі;

282 – товари в торгівлі;

283 – товари на комісії;

284 – тара під товарами;

285 – торгова націнка;

286 – необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу (не використовується в основній діяльності торговельного підприємства).

Аналітичний облік товарів на підприємствах роздрібної торгівлі ведеться за однорідними групами (асортиментами) товарів на окремих аналітичних рахунках у відповідності з Наказом про облікову політику та Робочим планом рахунків підприємства.

У фінансовій звітності відомості про наявність товарних запасів підприємства у загальному вигляді відображається у рядку 1100 форми № 1 – Баланс (у складі запасів). Однак, згідно з Додатком № 3 НП(С)БУ № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», підприємства додатково можуть розкривати відомості безпосередньо про наявність товарів в однойменному рядку 1104 [2, дод. 3].

Отже, недоліки в методиці бухгалтерського обліку товарів існують, насамперед, на трьох рівнях:

1) на рівні аналітичного обліку – основним недоліком поточного бухгалтерського обліку товарів на підприємствах роздрібної торгівлі є відсутність методичних рекомендацій щодо обліку товарів в умовах дистанційної торгівлі (ця форма роздрібної торгівлі на сьогоднішній день в Україні перебуває на етапі стрімкого розвитку) [3, с. 174]. З метою можливості відображення в обліку товарів, переданих відділенню зв'язку для відправлення, доцільним є їх віднесення до 283 субрахунку, оскільки така операція за своєю сутністю є аналогічною з обліком товарних операцій у комітента. При цьому підприємства можуть розмежовувати в обліку ці операції шляхом застосування окремих аналітичних рахунків;

2) на рівні синтетичного обліку – головним недоліком обліку товарів є облік власне товарів та необоротних активів групи вибуття на одному синтетичному рахунку. Така методика обліку товарів є незручною, оскільки необоротні активи групи вибуття та товари за економічною сутністю є різними групами активів, а також відображаються у фінансовій звітності у різних розділах балансу. Зокрема, оборотно-сальдова відомість по 28 синтетичному рахунку без деталізації за субрахунками не несе достатньої інформації для

складання фінансової звітності. З урахуванням наявності резервного 29 рахунку (у Плані рахунків сьогодні не використовується), доцільним є його впровадження та відображення в обліку необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, на цьому рахунку (замість субрахунку 286);

3) на рівні складання фінансової звітності – основним недоліком обліку товарів є відсутність можливості деталізації інформації щодо наявності товарів. Чинна методика складання фінансової звітності є прийнятною для виробничих підприємств, для яких торговельна діяльність не є основною. Для торговельних підприємств, у яких товари, як правило, складають основну питому вагу активів, доцільним є надання можливості додатково деталізувати товари відповідно до субрахунків 28 синтетичного рахунку. Так, доцільним є впровадження низки додаткових статей фінансової звітності для торговельних підприємств у Додатку 3 НП(С)БУ № 1, а саме:

1105 – товари на складі (сальдо за Дт 281);

1106 – товари в торгівлі (сальдо за Дт 282);

1107 – товари, передані третім особам (товари на комісії та товари, передані відділенню зв'язку для відправлення) (сальдо за Дт 283);

1108 – тара під товарами (сальдо за Дт 284);

1109 – торгова націнка (сальдо за Кт 285).

Таким чином, чинна методика бухгалтерського обліку товарів для підприємств роздрібної торгівлі є недосконалою. Основними напрямками удосконалення обліку товарів є внесення змін на рівнях аналітичного і синтетичного обліку, а також фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Наказ Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 10.05.2020).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 10.05.2020).
3. Тарасова Т.О., Янчев А.В., Волошан І.Г. Первинний облік товарних операцій підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2015. 240 с.

УДК 65.012

Дорошенко А.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Марчук У.О. –

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ

Організаційна структура – це сукупність виробничих ланок і впорядкованих потоків ресурсів у виробничій системі, їх певний взаємозв'язок з органами

управління, який забезпечує досягнення стратегічних цілей підприємства. Структура має тісні зв'язки з її елементами, ланками управління на кожному рівні, цілями, функціями, процесом управління, чисельним і професійно-кваліфікаційним складом працівників, ступенем централізації і децентралізації функцій управління, інформаційними зв'язками. В рамках організаційної структури відбувається рух потоків інформації і прийняття управлінських рішень, у чому беруть участь менеджери всіх рівнів, категорій і професійної спеціалізації.

Використання в практиці управління схеми організаційної структури дозволяє зрозуміти формальну ієрархію організації, у тому числі, структуру процесів, відповідальності та звітності. Дані схеми застосовуються для:

- визначення ролей і обов'язків всього персоналу в межах організації;
- встановлення ієрархічної структури повноважень, влади і процесу прийняття рішень;
- формування комунікаційних каналів і потоків інформації, включаючи правила підпорядкування і методи регулювання, що відносяться до методик звітності;
- формування механізму контролю з визначенням ступеню централізації та масштабу контролю;
- визначення функцій і управлінських завдань [3].

На побудову організаційних структур управління впливає система факторів, яка стосується і об'єкта, і суб'єкта управління. Серед факторів є регульовані і нерегульовані, а також такі, що справляють безпосередній чи опосередкований вплив.

До найбільш вагомих факторів належать:

- розміри підприємства;
- виробничий профіль;
- характер продукції, що виробляється, та технологія її виробництва;
- сфера інтересів;
- масштаби зовнішньоекономічної діяльності і форми її здійснення;
- характер об'єднання [1].

Побудова організаційних структур відбувається поетапно. Перший етап ініціювання – це постановка завдань організації, визначення способів їх вирішення та проектування системи комунікацій. Другий етап координація – це визначення видів діяльності, складу виконавців та системи мотивації. Третій етап управління – здійснюється делегування повноважень та забезпечується їх виконання [1].

Формування відбувається відповідно до вимог довготривалого забезпечення конкурентоспроможності та економічної ефективності підприємства для забезпечення координації й контролю діяльності підрозділів фірми та її співробітників.

Першим кроком при формуванні організаційної структури є розподіл організації на підрозділи або департаменти, про які говорилося вище.

Другим кроком у формуванні організаційної структури є встановлення

кількості підрозділів, які входять до структури, та їх обов'язків [2].

Основні види організаційної структури підприємства представлено на рис.1.

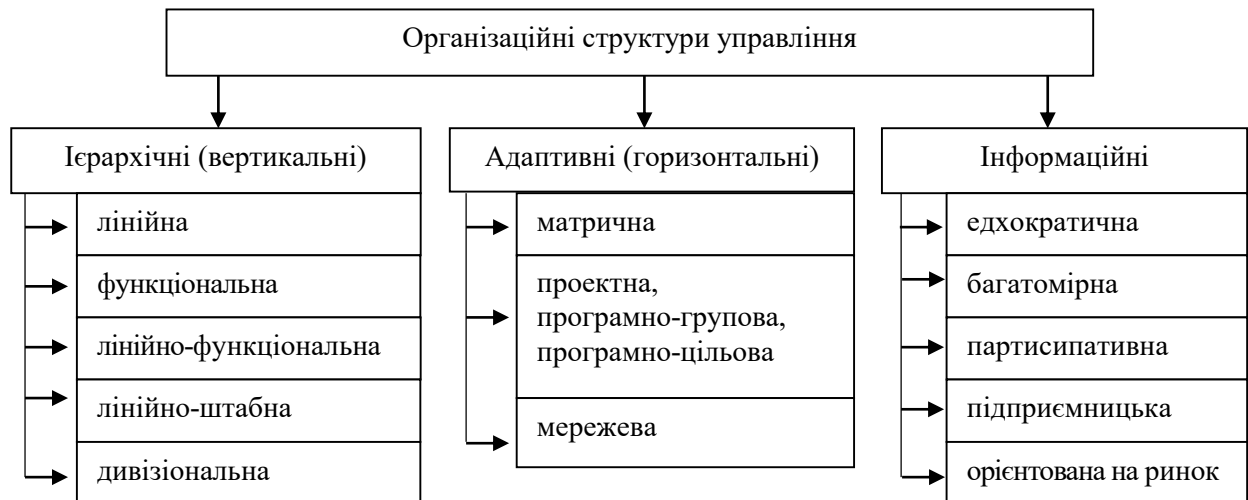

Рис. 1. Групування типів організаційних структур управління
Джерело: [4].

Організаційна структура інноваційної організації повинна бути орієнтована на її меті, служити засобом все більш ефективного їхнього досягнення. Організаційні структури динамічні за своєю природою. Вони піддані впливу зовнішніх факторів, впливу осіб, що входять в організацію, і міняються зі зміною цілей.

В Україні процес менеджменту інновацій вимагає від організаційних структур здатності до швидкого упорядкування і гнучкої адаптації. Найчастіше використовують дивізійну організаційну структуру, у якій управління поділено між стратегічними господарськими підрозділами, що самостійно відповідають за досягнення цілей у відповідному бізнесі. Дана структура використовується в умовах багато-продуктового виробництва, характерна створенням власних функціональних органів менеджменту в рамках кожної самостійної організаційної ланки, націлена на визначений кінцевий результат: продукт, споживач, ринок, прибуток.

Список використаних джерел:

1. Пермінова С.О. Оптимізація організаційної структури в контексті управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. 2018. № 4 (56). С. 831-835.
2. Полянська О. А. Системи управлінського обліку, його основні етапи побудови на підприємстві. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 20. С. 530-536.
3. Шацька З.Я. Сутність дефініції поняття «підприємницька структура» та підходи до її трактування. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. 2018. № 6 (129) С. 111-123.
4. Шигун М.М. Нові типи організаційних структур бухгалтерської служби та їх розвиток. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1 (19) 2016. С. 401-410.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

В сучасних економічних умовах інвестиційно-будівельна сфера є невід'ємною частиною господарського комплексу кожної країни, індикатором зростання чи занепаду економіки. Вона тісно пов'язана з об'єктивними потребами різних галузей економіки у будівельній продукції, їхнім розвитком за рахунок побудови виробничих потужностей, офісних та складських приміщень, інженерних та логістичних мереж, впливаючи на ефективність економіки загалом.

Проблема підвищення ефективності управління витратним механізмом будь якої сфери діяльності, що займає основне місце у формуванні ВВП на сьогодні – є пріоритетом росту економіки, її виходу з кризового стану.

Більшість господарських операцій, здійснюваних будівельними підприємствами, пов'язані з витратами, у зв'язку з чим облікові функції в системі управління ними набувають особливої актуальності. В порівнянні з іншими об'єктами обліку виробничі витрати (собівартість) у будівельній сфері є прямим чинником впливу на фінансові результати.

У своїй діяльності кожне будівельно-монтажне підприємство повинно планувати собівартість будівельно-монтажних робіт. Плани складаються на основі договорів підряду, або за кожним з видів робіт. Під час здійснення розрахунків підприємство має чітко оцінювати свої потужності та можливості виконання тих чи інших робіт, всі витрати розраховувати виходячи з чіткого планування обсягів виконання та потреб будівельної організації.

Для визначення планової собівартості будівельно-монтажних робіт складають кошторис.

Заплановані витрати за елементом «Матеріальні затрати» можуть розраховуватися за планово-розрахунковими нормативами матеріальних затрат на 1 млн грн. вартості робіт та за фізичними обсягами збільшених видів робіт на об'єктах будівництва. За статтею «Витрати на оплату праці» витрати обчислюються за планово-розрахунковими нормативами витрат на 1 млн. грн. вартості робіт, а за статтею «Відрахування на соціальні заходи» - за розмірами, які встановлено на законодавчому рівні. Амортизаційні витрати розраховується відповідно до норм чинного законодавства та облікової політики будівельного підприємства, Інші операційні витрати - за планово-

розрахунковими нормами відповідно до фактичних витрат минулих періодів [1].

Одним із методів, за допомогою якого можна значно знизити собівартість певного виду будівельно-монтажних робіт або окремої складовою є застосування методу кривої досвіду, суть якого полягає в такій закономірності: витрати на одиницю продукції, які вимірюються в стабільних грошових одиницях, зменшуються на фіксований відсоток при кожному подвоєнні випуску продукції. Але це стосується тільки тих витрат, які перебувають під контролем організації (витрати виробництва або ж реалізації) [2].

При плануванні витрати необхідно оцінювати у стабільних грошових одиницях, тобто без урахування впливу інфляції, саме тому «ефект досвіду» найкраще простежується для певних фаз життєвого циклу – реалізація на ринку і зростання.

Крива досвіду показує, що при збільшенні об'ємів будівельно-монтажних робіт вдвічі, витрати на одиницю виконаних робіт, які повністю очищені від впливу цін, знижуються на 20 %, що діє лише в умовах постійного зростання будівництва. Саме тому керівництво повинно уважно слідкувати за організацією роботи, щоб досягти бажаного ефекту.

В будівництві є можливість використання двох видів договорів - з фіксованою ціною та «витрати плюс». Перший передбачає фіксовану суму на виконання робіт та винагороду за них і більше використовується на вітчизняних підприємствах.

Отже, на основі вище наведеного виникає значимість та необхідність здійснення планування зниження собівартості на підприємствах будівельної галузі.

Управління та досконалий облік витрат будівельного підприємства дає змогу отримувати реальну інформацію про витрати, проаналізувати можливості, підкоригувати слабкі сторони та реально подивись на стан самого підприємства. Вірне планування собівартості будівельно-монтажних робіт помітно підвищує інформаційну якість системи обліку витрат на будівельному підприємстві, посилює аналітичність обліку для обґрунтованого прийняття управлінських рішень, тим самим, дає змогу зменшити витрати та уникнути збитків чи нераціональних затрат.

Список використаних джерел

1. Бегла Ю. М. Система управління витратами на підприємстві [Електронний ресурс] / Ю. М. Бегла, В. В. Хачатрян. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64081/>
2. Воронін А. В. Системний підхід до управління вартістю підприємства / А. В. Воронін // Економіка і організація управління. – 2016. – № 3 (23). – С. 148-155.

ЛІЗИНГ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Лізинг – довгострокова оренда обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд на умовах поворотності, терміновості й платності на підставі відповідного договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає їх наступного випуску орендарем. Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку [1].

Лізинг та оренда дуже схожі поняття, але відрізняються тим що: 1) об'єктом оренди можуть бути земельні ділянки та природні ресурси, на відміну від лізингу; 2) для орендних відносин не має правового значення те, в якій спосіб орендодавець набув право власності на предмет оренди, бо орендодавець це особа, яка є власником предмета договору оренди на момент його укладання 3) за порушення умов, що стосується предмета договору оренди, несе наймодавець, а щодо предмета договору лізингу відповідальність несе постачальник, а не лізингодавець.

Об'єктом лізингу є необоротні активи, що є власністю лізингодавця або придбані ним у власність за дорученням і погодженням із лізингоодержувачем у відповідного продавця майна. Головною обов'язковою умовою лізингу є те, що об'єкти, які передаються в лізинг, можуть бути використані лише для підприємницьких цілей. Суб'єктами лізингу є лізингодавець (власник майна), лізингоодержувач (користувач майна), постачальник або виробник (продавець).

Лізингодавцем може бути юридична особа, яка здійснює лізингову діяльність, тобто передачу в лізинг за договором спеціально придбаного для цього майна, або громадянин, який займається підприємницькою діяльністю без утворення юридичної особи і зареєстрований як індивідуальний підприємець.

Фінансовий лізинг — це вид цивільно-правових відносин, що виникають з однойменного договору. Він носить ознаки таких видів угод: договору оренди, договору купівлі-продажу, кредитного договору. Особливостями його є те, що предмет договору набувається власності лізингодавцем, передається у користування не менше ніж на один рік, його передача здійснюється на платній основі, предметом договору може бути тільки основний засіб. Не відноситься до предмету договору земельні ділянки, тобто природні об'єкти та єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці) [2].

Фінансовий лізинг поділяється на: зворотний (власник обладнання продає його лізинговій фірмі, а вона здає обладнання в оренду безпосередньо колишньому власнику) та оперативний (оренда обладнання на період коротший ніж термін його служби).

Отриманий у фінансовий лізинг об'єкт орендар у бухгалтерському обліку відображає одночасно як актив та зобов'язання за найменшою на початок строку оренди з оцінок: справедливою вартістю активу або теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів. Коли об'єкт фінансового лізингу оприбутковується на баланс лізингоотримувача, то на нього нараховується амортизація. При цьому така амортизація нараховується лізингоотримувачем з урахуванням строку очікуваного корисного використання. Така амортизація у лізингоотримувача буде уключатися до складу витрат залежно від напрямку використання об'єкта лізингу. У подальшому щорічно частина заборгованості (строк погашення якої припадає на поточні 12 місяців) переводиться на субрахунок 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті» [3].

При передачі об'єкта лізингу в бухгалтерському обліку лізингодавець визнає дохід та відображає об'єкт, наданий у фінансову оренду, як дебіторську заборгованість орендаря (лізингоотримувача) в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу (процентних платежів). А також списує балансову вартість об'єкта лізингу на витрати (п. 10 П(С)БО 14). Передачу власних або спеціально придбаних основних засобів у фінансову оренду прирівнюють до їх продажу. Власні основні засоби, щодо яких прийнято рішення про передачу у фінансовий лізинг, заздалегідь потрібно перевести до складу необоротних активів, утримуваних для продажу.

Загальну суму лізингових платежів вказують у договорі лізингу та використовують під час економічного обґрунтування та оцінювання доцільності лізингової операції. Сплата лізингових платежів здійснюється в порядку, встановленому лізинговим договором. Розміри, форма, строки внесення лізингових платежів та умови їх перегляду визначаються у договорі лізингу за домовленістю сторін.

Список використаних джерел

1. Корінев В.Л. Сутність та види лізингу для підприємства Держава та регіони / Корінев В.Л.// Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво Науково-виробничий журнал – 2011. - №1. - С. 108-112.
2. Литвиненко І. Ю. Об'єкти бухгалтерського обліку у сфері орендних відносин / І. Ю. Литвиненко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.– 2009. – Вип. 3. – С. 152-164.
3. Курузов М. Р. Лізингова діяльність: особливості організації. Методики обліку та правового регулювання в Україні / М. Р. Курузов, О. В. Градова // Вісник Волинського національного університету. – 2012. – № 5. – С. 115-118.
4. Пархоменко В. Бухгалтерський облік основних засобів в оренді / Валерій Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 9. – С. 3-7.

5. Гонта О.І., Жаворонок А.В. Лізинг як один із видів нетрадиційних банківських послуг: сучасний стан та перспективи розвитку, Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". Вип. 24. 2013. С. 205-210.

УДК 657

Іщенко А.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ІСТОРИЧНИЙ ВНЕСОК ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА ДАВНЬОГО РИМУ У РОЗВИТОК СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Людство існує століттями, і століттями перед бухгалтерським обліком ставилися різні задачі. Господарська діяльність в усі часи була результатом спроб та помилок. Протягом століть, коли в господарському житті відбулися великі зміни, бухгалтерський облік вести стало надзвичайно важко, тому ця технологія вже не є ефективною і вимагає ґрунтовного наукового підходу. Бухгалтерський облік є складною наукою, оскільки він може визначати та оцінювати стан господарської діяльності на будь-яку звітну дату й забезпечувати інформацією користувачів з усього світу.

Античний світ асоціюється переважно з мистецтвом та культурою Стародавньої Греції та Риму. Стародавні греки першими розвинули математику до теоретичної дисципліни, також важливе місце в господарстві Греції тих часів займала виплавка металів. Також окремим винаходом стали монети, які дозволили перейти до грошової оцінки облікових об'єктів. Грецька валюта у кожному місті у вигляді монет була визнана самостійним об'єктом обліку, потім перетворилася на засіб розрахунків та міру вартості. Кожне місто-поліс мало власну валюту, це було певною перешкодою обміну та торгівлі.

Ще одним досягненням Давньої Греції стало створення перших банків. Банківські та храмові звітності оприлюднювались, вони створювались на дерев'яних дощечках, вибілених гіпсом, а річна інформація висікалася на великих каменях та розміщувалися в громадських місцях. Банкіри були посередниками в торгових операціях. Історичні знахідки підтверджують високі заробітки банкірів, наприклад, Пасіно, великий давньогрецький банкір володів 39-тма талантами – це найбільший статок того часу [3, с. 1]. Стародавні греки призначали заможних громадян на посади з матеріальною відповідальністю, оскільки всі збитки відповідальна особа несла за власні кошти. Цікаво, що лише крадіжка вважалась матеріальною втратою.

Аналізуючи процес обміну грошей й товару, давньогрецький філософ Арістотель визначав поняття валюти, а також описав мету діяльності, орієнтовану на отримання прибутку, що використовувалась для накопичення

багатства [4, с. 20]. Нещодавно вченими було розшифровано записи Зенона, особистого помічника й правителя Аполлонія, що датуються III ст. до н.е. Вони містять інформацію про будівництво, землеробство та торгівлю. Папіруси також регламентують ведення обліку, який передбачав виконання таких завдань [2, с. 294]:

- збереження майна рабовласника;
- систематичний облік матеріальних цінностей, облік дебіторської та кредиторської заборгованості;
- аналіз господарської діяльності.

На відміну від Стародавньої Греції, розвитку Стародавньому Риму сприяли не теоретичні науки, а правові. Прогрес правового регулювання сприяв розвитку господарської діяльності. Римське право чинило особливий вплив на бухгалтерський облік, який зберігся і до цього часу. З першого дня існування Риму реалізовувалася ідея запровадження податкової системи, яка передбачала використання частини особистого майна для суспільних потреб [1, с. 1].

Облік у Римі вівся по всій імперії. Під час правління Юлія Цезаря, з'явився документ "Рахунок імперії", який можна розглядати як перший баланс національної економіки. Вівся облік найважливіших національних доходів (ліси, луки, солончаки, флоти тощо). Тривалий час у Римі основними методами обліку виступали звітність та інвентаризація. Тут народилися принципи обліку, з'явилася етика поведінки бухгалтера. Римське походження також мають відомі бухгалтерські терміни – "дебет" та "кредит".

Статус Римського громадянина залежав від його власності: якщо в нього було багато майна, землі та рабів. Ведення облікових записів, майнового стану громадянина, стало служити інтересам держави, адже від кількості майна залежала величина стягнутих податків. Спеціально призначена людина визначала обсяг майна громадянина за спеціальними рахунками, які потім передавались до державних архівів і використовувались для експертизи розподілу громадян за рівнем доходів. З розвитком Римської Імперії спостерігалось стрімке зростання кредитних відносин. Давньоримські підприємці позичали один одному гроші, товари тощо. Відсотки сплачували в перше число місяця (календи), звідси і запис позик, виданих під відсотки, отримали назву календаря.

Отже в античному світі з'явилися перші принципи та прийоми бухгалтерського обліку, сформувався ключові елементи систем обліку, звітності та контролю. Виникнення та розвиток бухгалтерського обліку – це логічний і незворотній крок в історичному розвитку людської цивілізації. Зародження осмислених господарських відносин в суспільстві вимагало створення дієвих прийомів визначення наявного у власника майна та забезпечення належного контролю за його використанням. Із часом бухгалтерський облік зазнає постійних еволюційних змін, на кожному історичному етапі розвитку суспільства розширюються, уточнюються та переглядаються його теоретичні основи і практика здійснення.

Римляни збагатили облік новими підходами (поява книг) та впровадженню термінів, які застосовуються в сучасному бухгалтерському обліку, греки стали творцями банківських відносин. Сучасний бухгалтерський облік не сильно б здивував тодішнього жителя, бо фактично ключові основи вже в ті часи були закладені.

Список використаних джерел:

1. Акатьева М.Д., Мальшакова И.Л. Теория бухгалтерского учета: навчальний посібник. 2002. URL: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook309/01/part-001.htm>
2. Кошеленко Г.А. Источниковедие Древней Греции (эпоха эллинизма): книга. 1982. 294 с. URL: http://Annales.info/greece/istved/idg2_06.htm
3. Мальков Т. Н. История банков и денег в Древней Греции И Рима: наукова стаття. 2009. URL: <https://aldanov.livejournal.com/248650.html>
4. Матвієнко М.І. Еволюція поглядів на сутність процесу капіталізації // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 5 (20).
5. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. 2009. 18 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50522/1/Pasko_Istoriia_bukhhalterskoho_obliku.pdf;jsessionid=36569DBEDAB3FDD6A0212B982FD47D2A

УДК 657

Кивенко С.В.,

студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

РОЛЬ ТА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ШКІЛ УКРАЇНИ

Наукова школа – це стійке об'єднання науковців кількох поколінь з метою здійснення досліджень за однією із наукових спеціальностей під керівництвом відомого в Україні та за кордоном доктора наук, професора. Метою функціонування наукової школи є підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, тобто під керівництвом професора, що очолює наукову школу, повинні бути підготовлені доктори і кандидати наук, а також висококваліфіковані фахівці, що забезпечать подальший розвиток науки і практики у відповідній сфері діяльності.

Характерними ознаками наукової школи є такі [1, с.1]: 1) наукову школу очолює, переважно, доктор наук, професор, якого вважають беззаперечним лідером цієї наукової спеціальності в регіоні, державі; 2) в науковій школі є, як мінімум, один доктор наук, професор та десять і більше кандидатів наук, доцентів, в основному, учнів професора; 3) в науковій школі є власні наукові монографії, наукове фахове видання, підручники, навчальні посібники з

грифом міністерства; 4) наукова школа має свою емблему, певні традиції та ритуали, яким не менше 10 років.

Період XIX і XX ст. є етапом найбільш стрімкого розвитку теорії та методології обліку на території України. Формування і розвиток української наукової бухгалтерської школи відбувалося в нерозривному зв'язку з такими відомими світовими обліковими школами, як: італійська, французька, німецька та англо-американська. Але найбільший вплив на формування української школи здійснила російська. У радянський період українська бухгалтерська школа формувалася і розвивалася завдяки працям вітчизняних наукових кадрів. Ключові вищі навчальні заклади знаходились у Києві, Харкові, Одесі, і Тернополі.

Для вчених вітчизняної наукової школи характерним було те, що вони [2, с. 4]: пропонували вивчати облік від балансу до рахунків; покладали баланс в основу обліку; визначали рахунки елементами балансу; стверджували, що закон подвійності є наслідком закону балансування; відзначали незалежність інвентарю від плану рахунків; стверджували, що баланс є перетвореним інвентарем; пропонували відображати в балансі тільки майно, яке знаходиться у власності підприємства; поділяли рахунки на балансові і позабалансові; пропонували оцінювати активи за собівартістю; розглядали амортизацію як знос, величину раніше понесених витрат, яка списується в певній сумі на витрати звітного періоду.

Сьогодні українська наукова бухгалтерська думка України представлена регіональними науковими школами: Київська, Житомирська, Луганська, Львівська, Одеська, Тернопільська, Харківська (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові бухгалтерські школи України

Школа	Засновник	Напрямок
Київська школа	Проф. П.П. Німчинов	Розвиток теоретико-методологічних аспектів обліку і контролю, аналізу та аудиту
Житомирська школа	Проф. Ф.Ф. Бутинець	Дослідження проблем теорії та методології господарського контролю
Луганська школа	Проф. І.П. Житня	Дослідження проблем теорії та методології господарського контролю
Львівська школа	Поклав початок – проф. Е.В. Мних	Дослідження проблем теорії, методології та практики економічного аналізу, удосконалення обліку та аудиту в Україні
Одеська школа	Поклав початок проф. В.Ф. Палій	Вивчення проблем обліку, аналізу, аудиту інвестицій і основних фондів у АПК
Тернопільська школа	Поклав початок проф. Ю.Я. Литвин	Дослідження проблем обліку, аналізу та аудиту, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів
Харківська школа	М.Ф. фон Дітмар	Дослідження проблем обліку і контролю в АПК в торгівлі і громадському харчуванні

Найчисельнішою в Україні є Київська наукова бухгалтерська школа, де працюють більше як половина докторів наук з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту. Науковці київської школи зосереджені не в одному вищому

навчальному закладі або науковому центрі, а в декількох, зокрема: у КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, КНУ ім. Тараса Шевченка, КНТЕУ, НАСОА, НУБіП, ННЦ «Інститут аграрної економіки» та інших.

На початку 90-х років в Україні відбулися серйозні перетворення в економікоправовому забезпеченні підприємницької діяльності, реформування власності та перехід до ринкової економіки. Вперше Україна самостійно здійснила формування цілісної національної системи бухгалтерського обліку. Серед пріоритетних наукових проблем обліку вітчизняних підприємств особливе місце посідає управлінський облік, зокрема облік інвестиційної та інноваційної діяльності, в розвиток якого значний внесок внесено й фахівцями Одеської школи.

Бухгалтерський облік об'єктивно знаходиться в стадії реорганізації і вимагає методологічного вдосконалення відповідно до нових вимог, що пред'являються до національної та міжнародної облікових систем.

Список використаної літератури:

1. *Поняття наукової школи, її ознаки та функції. Бухгалтерський облік : веб-сайт. URL: <https://studepedia.org/index.php?vol=1&post=99429>*
2. *Кудіна О.Ю. Історія розвитку бухгалтерського обліку в Україні. URL: <http://www.studfiles.ru/preview/5013381/page:4/#5>*

УДК 657

Кондратюк А.В.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М., д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Облік зареєстрованого капіталу підприємства є складним, багатоаспектним завданням, адже він показує, наскільки підприємство забезпечене коштами для нормального функціонування. Для ефективного управління підприємством необхідно володіти повною, правдивою та неупередженою, тобто достовірною, інформацією про розмір та склад капіталу підприємства. Таким чином, бухгалтерський облік здійснює спостереження, вимірювання, фіксацію та контроль за розміром зареєстрованого капіталу. Ефективність використання зареєстрованого капіталу полягає в тому, щоб максимізувати рентабельність власного капіталу, а саме максимально збільшити прибуток, також залишитися платоспроможним та не втратити фінансову стійкість [1, с. 131].

З моменту реєстрації підприємства в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України – починається бухгалтерський облік

статутного капіталу, припиняється – в день вибуття підприємства з державного реєстру в результаті банкрутства, реорганізації, завершення діяльності тощо. Документальним оформленням формування статутного капіталу є складання установчого опису майна на основі первинних документів, а саме договори, накладні, акти приймання-передачі [2, с. 356]. Формування зареєстрованого капіталу є досить трудомістким та важливим процесом. У випадку формування внесків майном виникає питання щодо грошової оцінки такого майна при зарахуванні на баланс. Тому, при формуванні статутного капіталу було б доцільно визначити необхідність залучення незалежного оцінювача для оцінки негрошових внесків власників.

Формування статутного капіталу є обов'язковою умовою створення господарського товариства, оскільки їх установчі документи повинні закріплювати його розмір, склад, частки учасників, порядок формування та зміни тощо.

Проблемним питанням при формуванні статутного капіталу виступають внески в іноземній валюті. По суті, внесок в статутний капітал іноземного інвестора є немонетарною статтею балансу, тому він не підлягає переоцінці у зв'язку зі зміною курсу. А саме, внески учасників до статутного капіталу підприємства оцінюються і фіксуються в установчих документах в національній валюті за курсом Національного банку України на дату підписання статуту і надалі не підлягають перерахуванню у зв'язку зі змінами курсів іноземної валюти. Що ж стосується неповністю сплаченого капіталу, то у деяких джерелах він трактується як монетарна стаття балансу, оскільки відображає заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства. Вважається, що це є неправомірно, адже згідно П(С)БО 21 монетарними статтями балансу є статті про кошти, активи і зобов'язання, які будуть сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів [3, с.265]. Звідси, неповністю сплачений капітал не відноситься до монетарних статей, оскільки може вноситися як в грошовій, так і в негрошовій формі.

Ще одним з видів зареєстрованого капіталу є пайовий капітал. На облік пайового капіталу впливає його спосіб формування – у вигляді грошових коштів чи майна фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у підприємстві для здійснення його господарсько-фінансової діяльності. Особливість пайового капіталу полягає в тому, що його розмір не реєструється у статуті суб'єкта господарювання, тому нові внески чи їх вилучення не вимагають перереєстрації статуту в органах державної влади. У зв'язку з цим пайовий капітал формується в міру фактичної передачі пайовиками своїх внесків. Єдиної законодавчої бази формування, руху та обліку пайового капіталу не існує. А тому кожний суб'єкт господарювання при вирішенні таких питань керується нормами спеціального законодавства і власного статуту [2, с. 43].

В Україні існують багато видів підприємств, які відрізняються кількістю власників капіталу, їхніми правами та відповідальністю, метою та характером

діяльності. Найбільш характерною особливістю організації обліку є організаційно-правова форма підприємства, від якої залежить формування зареєстрованого капіталу.

Стандартами бухгалтерського обліку передбачено, що розподіляти прибуток слід за напрямками використання в майбутньому. Також необхідно вести аналітичний облік на відповідних рахунках, за напрямками використання нерозподіленого прибутку. Від організації аналітичного обліку статутного капіталу на підприємстві залежить правильність визначення частки кожного учасника. Організація аналітичного обліку статутного капіталу відбувається за видами капіталу по кожному засновнику, акціонеру залежно від особливостей формування й розміру капіталу кожного конкретного підприємства. Робочим планом рахунків слід передбачити таку деталізацію (субрахунки першого, другого порядку, аналітичні рахунки), яка б забезпечувала оперативну інформацію про склад статутного капіталу підприємства.

Отже, раціональна організація бухгалтерського обліку зареєстрованого капіталу передбачає ефективну будову, що забезпечує своєчасне планування, контроль, виконання завдань, управління, та надання повної правової й об'єктивної інформації за мінімальних затрат праці та засобів.

Список використаних джерел:

1. Ксьондз С.М. Формування власного капіталу на вітчизняних підприємствах. Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 4. Т. 2. С. 131–134. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3702/1/%D0%9A%D0%A1%D0%AC%D0%9E%D0%9D%D0%94%D0%97.pdf>.
2. Садовська І.Б., Божидарник Т.В., Нагірник К.Є. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 688 с. URL: http://pidruchniki.com/1652122253238/buhgalterskiy_oblik_ta_audit.
3. Назарова І.Я. Проблеми обліку іноземної валюти на розподільчих рахунках суб'єктів господарювання / Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв, 2016. №10. С.941-945.

УДК 657.4

Левковська П.І.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Рогозний С.А.,

*аудитор, консультант з МСФЗ, член Ради
та керівник Комітету з фінансів та бюджету ФПБАУ
Науковий керівник – Ільїн В.Ю., д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА НА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА МЕТОДИКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Ми живемо у 21 столітті - періоді інновацій, роботизації та стрімкої технологічної революції, де кожна сфера нашого життя зазнала своєї модернізації. Останні роки започатковуються в історії, як час активної перебудови, переоцінки цінностей і теорій. Основним рухом цього розвитку є інтелектуальна, духовно-просвітницька революція, яка готує прихід нового суспільного ладу на нову світову цивілізація.

І бухгалтерський облік є не винятком, він також зазнав змін. Адже відіграє дуже важливу роль в роботі не тільки одного окремого підприємств, а в економіці в цілому.

Що стосується стану бухгалтерського обліку в Україні на сьогодні, то його система розвивається та змінюється. За останні двадцять років відбулися зміни, спрямовані на гармонізацію обліку з міжнародними стандартами, було впроваджено національні положення бухгалтерського обліку дало змогу привести національну систему бухгалтерського обліку і звітності у відповідність до реалій ринкової економіки та міжнародних стандартів, проте не всі зміни можна вважати досконалим, бо вони потребую значного вдосконалення та модернізації.

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку потребують нових наукових розробок та досліджень щодо удосконалення форм його організації на основі інформаційних технологій обробки облікової інформації.

Розглянемо декілька основних проблем розвитку бухгалтерського обліку в Україні:

1. Неврегульоване законодавство.

Після прийняття закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» було невирішене принципове питання: за якими стандартами працюють наші підприємства – національними чи міжнародними, і для яких підприємств які стандарти мають переваги?

2. Підготовка кадрів за старими стандартами.

Зміна підходів до ролі та місця бухгалтера у сучасному інформаційному суспільстві зумовила розширення його функцій відповідно до вимог постіндустріальної економіки. Сучасний бухгалтер-практик зараз повинен володіти не тільки бухгалтерськими навичками, але ще й управлінськими, статистичними, менеджерськими і т.д. І щоб підготувати таких кваліфікованих працівників потрібно створити систему постійного підвищення бухгалтерських кадрів, яка буде відповідати міжнародним вимогам, а саме стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів. Мета яких полягає в тому, щоб кваліфікаційний рівень нашого професійного бухгалтера відповідав європейському рівню.

Відсутність кваліфікованих кадрів - одна з причин недостатнього виконання програми реформування обліку.

3. Відсутність державного контролю.

На сьогоднішній день, склалася ситуація, що стандарти фінансової звітності встановлює Міністерство фінансів України, але їхнє дотримання держава не контролює. Тому стосовно достовірності й правильності звітної бухгалтерської інформації ми можемо покладатися тільки на сумлінного бухгалтера підприємств.

Також варто зазначити, що приведення національної системи бухгалтерського обліку у відповідність до вимог ринкової економіки і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку здійснюється за п'ятьма напрямками, які ми можемо побачити в нижче наведеному Рис.1.

Рис. 1. Напрями бухгалтерського обліку в національній системі

Аналізуючи рисунок 1, можна сказати, що на сучасному етапі розвитку економіки України необхідною умовою ефективної підприємницької діяльності є реформування та створення глобальної системи бухгалтерського обліку, яка зможе забезпечити інформаційні потреби як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів бухгалтерського обліку.

Виходячи з проведеного дослідження, вважаємо за необхідне відмітити, що існують багато питань, щодо покращення методики бухгалтерського обліку в Україні в тренді розвитку сучасних тенденцій суспільства. Вирішення цих проблем допоможе вдосконалити систему державного регулювання та реформування бухгалтерського обліку, адаптація до ринкових змін,

міжнародних стандартів та потреб користувачів, в системі прийняття рішень, що буде позитивною зміною для бухгалтерського обліку загалом.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Проблеми реформування української системи обліку. Вісник ЖІТІ. 2002. № 20. С. 3-15.
2. Кірейцев Г.Г. Методологічні засади формування та розвитку національної системи бухгалтерського обліку в Україні. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2003. № 2 (24). С 103-108.
3. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік в Україні. Нормативи. Коментарі. Ч. 6. Луганськ: «Футура» ДСД «Лугань», 2000. 368 с.
4. Кіндрацька Л.М. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку і їх вплив на підготовку. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12730>.

УДК 657

Максютенко Ю.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ

Швидкий розвиток інформаційних технологій при формуванні постіндустріального суспільства стає можливим завдяки реалізації потенціалу транснаціонального капіталу, який набирає форми іноземних інвестицій, стирає державні кордони, встановлює контроль над національними ринками і сировиною. Прискорення обміну капіталу призводить до виникнення глобалізаційних процесів у всіх сферах життя суспільства. Умови жорсткої конкуренції на ринку, глобалізаційні процеси розвитку світового господарства, інформатизація суспільства спричинили докорінні зміни у вимогах до професії бухгалтера.

Умови жорсткої конкуренції на ринку, глобалізаційні процеси розвитку світового господарства, інформатизація суспільства спричинили докорінні зміни у вимогах до професії бухгалтера. Ведення бізнесу в сучасних умовах висуває підвищені вимоги до якості інформації, яка повинна бути пристосована до запитів користувачів. А тому завдання бухгалтерської служби сьогодні – формування якісної, достовірної і повної інформації про діяльність підприємства та її результати. Правильне використання цієї інформації дозволяє керівнику оптимізувати управлінські та фінансові рішення.

В умовах глобалізації економіки роль та функції бухгалтерів суттєво трансформуються. У вступі до Міжнародних Стандартів Освіти для професійних бухгалтерів визначено, що зараз бухгалтер має бути технічним експертом, мати блискучі комунікативні навички та здатним задовольняти

потреби в звітності та інформації, що базується на нових знаннях, глобалізаційних та інтеграційних процесах [2, с. 9]. На додаток до набуття професійних навичок та знань з бухгалтерського обліку, бухгалтерам-професіоналам необхідні навички, які дадуть їм змогу, у разі необхідності, виступати у ролі бізнес-радників, фінансових аналітиків, менеджерів та фахівців, які здатні вести переговори на високому рівні.

Глобалізація економіки, всебічне поглиблення міжнародних відносин, виникнення та розвиток транснаціональних корпорацій, холдингових компаній, промисловофінансових груп тощо, обумовили необхідність гармонізації та стандартизації обліку на міжнародному рівні [3 с. 19]. Впровадження МСФЗ дає можливість надавати дані про діяльність компаній, зрозумілі зацікавленому користувачеві незалежно від його національної належності і територіальної віддаленості від суб'єкта господарювання.

На сьогодні політику в питаннях стандартизації бухгалтерського обліку в світі визначають два центри: 1) Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (англ. International Accounting Standard Board (IASB)), розташована в Лондоні, яка розробляє Міжнародні стандарти фінансової звітності (IAS); 2) Комітет зі стандартів бухгалтерського обліку США (англ. Financial Accounting Standards Board (FASB)), розташована у Вашингтоні, яка розробляє – Загальновизнані облікові принципи США (GAAP US).

Головним завданням IAS/IFRS є забезпечення можливості порівняти фінансову звітність у міжнародному аспекті. Цього досягають уніфікуванням способів ведення і представлення у фінансовій звітності головних фінансових категорій.

GAAP US являють собою достатньо велику за обсягом нормативну базу, яка включає безпосередньо самі стандарти фінансового обліку, різного роду пояснення, бюлетені, які випускаються Радою зі стандартів фінансового обліку (FASB). Основні принципи бухгалтерського обліку за GAAP US викладені в шести Концептуальних положеннях (FASB Concepts Statements), які є системою основних положень, що дозволяють досягти узгодженості між різними стандартами фінансової звітності. В Концептуальних положеннях надається опис сутності і функцій фінансового обліку, цілей складання фінансової звітності та її елементів, а також якісних характеристик фінансової інформації.

Вплив глобалізації економіки на розвиток бухгалтерського обліку призводить до того, що управління розвитком бухгалтерського обліку переходить з національного рівня на міжнародний [2, с. 14]. За своєю суттю бухгалтерський облік є сумісно-розділеною високоінтелектуальною управлінською працею, спрямованою на пізнання відображуваних умов, процесів та результатів діяльності з метою досягнення запроектованого рівня управління ними [1 с. 49].

В сучасних умовах бухгалтерський облік як система знань та практичне коло діяльності зазнає великих змін. Вслід віків багаторічного панування національних бухгалтерських шкіл, їх розвитку та збагачення за рахунок

взаємопроникнення прогресивних ідей наступила ера формування єдиного бухгалтерського інформаційного простору. В її основі лежить перехід від національних правил ведення обліку до обліку за міжнародними обліковими принципами, що визначають методологічну базу Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що глобалізаційні процеси здійснюють вплив на професію бухгалтера через утвердження наднаціональних інституцій, які здійснюють уніфікацію її елементів у вигляді міжнародних формальних інститутів. З'являються нові об'єкти, що потребують облікового відображення (інновації, екологічні та соціальні витрати, людський капітал, нематеріальні активи). Глобалізація приводить до ускладнення середовища у якому працюють бухгалтери та швидкого його змінення. Сучасний бухгалтер повинен володіти глобальним кругозором, щоб розуміти оточення в якому діє бізнес.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г., Литвиненко В., Мавріна Н. Вплив глобалізації економіки на розвиток системи обліку в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №4. С. 47–53.
2. Левицька С.О., Яценко В.М. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: монографія. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. -248 с.
3. Щирба І. Вплив глобалізації на систему бухгалтерського обліку в Україні Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації Міжнародний науковий журнал. Випуск 4. 2016., С.19-25.

УДК 657.6

Мальованна Є.К.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НІМЕЧЧИНИ У XX-XI СТ.: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Облік у XX-XXI ст. отримав новий поштовх до розвитку і завдяки розвитку світового виробництва посів важливе місце в плануванні, управлінні та організації господарської діяльності відповідно до накопиченого рівня знань і досвіду. Залишив свій внесок у становленні бухгалтерського обліку, як науки, і облік Німеччини. Саме історія розвитку бухгалтерської справи Німеччини та її вплив на сучасний бухгалтерський облік, такий, як ми його знаємо, вимагає окремої уваги.

Поняття "бухгалтерський облік" відповідно до німецького комерційного законодавства має зміст інформації для підприємця про нерухомість,

зобов'язання, прибуток, збитки та витрати. Система бухгалтерського обліку в Німеччині має давню традицію і орієнтується насамперед на чітке дотримання прийнятих правил.

Серед західних систем бухгалтерського обліку німецький облік вирізняється тісним зв'язком комерційного та податкового обліку, що є значним проявом формалізму та консерватизму. У Німеччині в XX ст. основними питаннями бухгалтерського обліку були [3, с. 53]:

- співіснування двох видів балансу: податкового і торговельного;
- експертиза змін економічних цінностей та їх вплив на фінансові результати (В. Томс);
- обговорення найбільш раціональних форм обліку, введення карткових форм В. Баха, А. Шимера (1914);
- відмова від Журналу як реєстру (М. Шевандт (1925));
- питання щодо раціональних способів побудови номенклатури виробничих витрат та вибору методів поділу непрямих витрат: бухгалтерського обліку, математичного та статистичного (Д. Лонгман та М. Шиф, К. Руммель, А. Вольтер) та планового.

Основною організацією бухгалтерської спільноти Німеччини з 1931 р. є Інститут присяжних аудиторів. Завданням Інституту аудиторів було сприяння розвитку аудиторської професії, забезпечення країни аудиторськими кадрами, розробка єдиних професійних принципів і норм, дотримання їх всіма представниками аудиторської професії. Аудиторська палата виступала офіційним контрольним органом Міністерства економіки [1, с.124].

Вперше загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку були закріплені в Законі про акціонерні товариства 1937 р., який тривалий час залишався єдиним нормативним документом, що регулює облік.

У 1985 році після прийняття Німеччиною четвертої, сьомої та восьмої директив ЄС критерії підготовки та видачі фінансової звітності суттєво змінилися. Набрав чинності Документ з законами про директиви бухгалтерського обліку, внесені корективи в основне джерело регулювання - Господарський кодекс, прийняті положення, що регулюють діяльність підприємств з різними моделями власності [1, с.124].

У другій половині XX ст. у Німеччині були введені міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, які почали використовуватися компаніями. Сьогодні бухгалтерський облік ведеться відповідно до "Комерційно-торгового регламенту" та податкового законодавства. Бухгалтерський облік став добре структурованою системою обліку матеріальних активів, грошових коштів, зобов'язань та джерел їх формування. Зросла важливість процесів обліку та управління діяльністю підприємств.

У 1998 році у зв'язку з прийняттям нових директив Європейського Союзу було введено закони, що розкривають правил впровадження акціонерними компаніями системи управління ризиками та відображення останніх у щорічній звітності, а також законодавчо закріплено право вибору

принципів обліку (німецьких, міжнародних IAS чи американських GAAP) компаніями, акції яких котируються на біржі.

Сучасна Німеччина веде облік для забезпечення інформацією широкого кола користувачів. Фінансова політика визначається невеликою кількістю банків, які задовольняють значну частину потреб бізнесу. Одночасно відбувається концентрація в акціонуванні підприємств. Уряд вимагає публікувати деяку інформацію про компанії, тому компанії готують фінансову звітність, але в менш деталізованому вигляді [2, с. 70].

Історію бухгалтерського обліку можна простежити за багато століть. За весь період розвитку методів обліку кожна країна внесла чималий внесок. Окрім загальноприйнятих принципів та правил, наукові школи різних країн доповнили теоретичні положення обліку та забезпечили основу для достовірного відображення економічних характеристик діяльності економічних суб'єктів. Розвиток бухгалтерського обліку у відповідь на економічні зміни забезпечує об'єктивні потреби розуміти мотивацію суб'єктів діяльності та закони управління компаніями.

Список використаних джерел:

1. Лучко М. Р., Бенько І. Д. *Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник*. Тернопіль: Економічна думка, 2004.
2. Пальчук О.В., Савченко В.М., Рузмайкіна І.В. *Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: монографія* – Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 248 с.
3. Пасько Т.О. *Історія бухгалтерського обліку : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.* Суми: ВТД „Університетська книга”, 2009. 141 с.

УДК 658.532

Михайлич І.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курс, спец.071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьма».
Науковий керівник - Довбуш В.І - к.е.н
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ПРИДБАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Первинні документи є письмовим свідоцтвом, що фіксують та підтверджують господарські операції на підприємстві. Вони повинні складатися у момент проведення кожної господарської операції, а якщо це неможливо, то безпосередньо після її завершення. При цьому якісні характеристики інформації, що міститься в первинних документах, повинні задовольняти вимогам та потребам усіх користувачів: як внутрішніх (управлінський персонал підприємства), так і зовнішніх (власники, аудитори та інші користувачі). Рациональна і правильна організація первинного обліку,

яка повинна забезпечити повну реєстрацію всіх господарських фактів та гарантувати юридичну доказовість достовірності відображених даних, є основною передумовою ефективного управління підприємством. Тому в сучасних умовах питання форми та змісту первинних документів набуває суттєвого значення і є актуальним.

Питання обліку основних засобів, в тому числі і первинного, постійно знаходиться у полі уваги провідних вчених-економістів і фахівців, таких як: Ф.Ф. Бутинця, М.І. Бондаря, С.В. Голова, С.В. Хоми, М.В. Кужельного, О.Ю. Омельченко, В.Г. Лінника та ін. Одержані ними в різний час результати, створюють загалом необхідні умови для забезпечення й удосконалення системи керування основними засобами на основі органічного зв'язку функції обліку з іншими функціями управління. Проте дослідження цих вчених мають галузеву спрямованість, питання документального оформлення надходження основних засобів не є достатньо висвітленими.

Найпершим і найважливішим моментом в обліку основних засобів є документальне оформлення операцій з ними. Від аналітичності первинних документів залежить можливість формування автоматизованим шляхом різних видів облікових регістрів, оскільки саме документ є основним джерелом вхідної інформації. Дослідження довели, що на практиці продовжують застосовувати типові форми первинних документів, що затверджені наказом Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 352 [1].

За звітній період кожне підприємство купує різноманітні основні засоби для здійснення фінансово-господарської діяльності, що підтверджується документом «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів». Перш ніж оприбуткувати об'єкт основних засобів кожне підприємство зобов'язане згідно з П(с)БО 7, розрахувати первісну вартість цього об'єкта та кожну статтю витрат, яка включається до первісної вартості, підтвердити відповідним документом. За П(с)БО 7 «Основні засоби» первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [2].

Об'єкти основних засобів можуть надходити на підприємство різними шляхами (купівля, обмін, безоплатно отримані і т.д.), в результаті чого склад витрат з формування первісної вартості буде відрізнятися в залежності від джерела надходження. Однак, за існуючої форми акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів і інвентарної картки, в них відображається тільки загальний підсумок первісної вартості об'єкта. Таке становище унеможливорює аналіз витрат з надходження активів.

Витяг з акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, що стосується формування первісної вартості наведено в табл.1. Пропонується ввести зміни до даного документу, де на зворотній стороні документу розмістити розрахунок первісної вартості з зазначенням видів витрат.

Таблиця 1

Витяг з акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (власна розробка)

Об'єкт основних засобів	Будівлі та споруди	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Інструменти, прилади та інвентар	Інші основні засоби
Первісна вартість					
Витрати:					
- суми, що сплачують постачальникам (без непрямих податків)					
- будівельно-монтажні роботи (без непрямих податків)					
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі					
- суми ввізного мита					
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів					
- страхування ризиків доставки основних засобів					
- встановлення, монтаж, налагодження основних засобів					
- витрати пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою					

Тобто, наукове обґрунтування відображення первісної вартості з усіма видами витрат в первинному обліку, що наведене в дослідженні, підвищить рівень достовірності та корисності обліково-економічної інформації, поліпшить інформативність первинного обліку основних засобів, дасть змогу проводити детальний аналіз складових первісної вартості основних засобів і контролювати правильність її визначення.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження типових форм первинного обліку: затв. наказом Міністерства статистики України від 29.12.1995р. №352. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#o68> (дата звернення 01.05.2020).
2. П(С)БО 7 «Основні засоби»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 01.05.2020).

Михайлюк М.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02
«Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АСПЕКТИ ДИСКОНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Питання обліку довгострокової заборгованості завжди було актуальним для суб'єктів господарювання. Незважаючи на те, що підприємства намагаються уникнути тривалих строків розрахунків за товари (послуги, роботи тощо), довгострокова заборгованість як кредиторська, так і дебіторська, має місце. Враховуючи її особливості та постійні зміни у законодавстві, підприємствам необхідно звертати увагу на питання обліку довгострокової заборгованості при складанні фінансової звітності, оскільки помилки при відображенні фінансового результату від дисконтування довгострокової заборгованості в момент її виникнення та здійснення амортизації дисконту протягом строку користування на кожен наступну дату балансу можуть призвести до неправильного відображення об'єкта оподаткування та санкцій з боку фіскальних органів.

Довгострокові зобов'язання — всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями. Поточні зобов'язання — зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [1].

Довгострокова дебіторська заборгованість — сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу [2].

Наказ Міністерства фінансів України № 379 від 16.09.2019 р. вносить такі зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 11 «Зобов'язання» щодо відображення в обліку довгострокової дебіторської заборгованості:

- довгострокову дебіторську заборгованість належить відображати в балансі за її теперішньою вартістю незалежно від того, нараховують чи ні на неї відсотки;

- довгострокові зобов'язання (довгострокову кредиторську заборгованість) відображають у балансі за теперішньою вартістю незалежно від того, нараховують на них відсотки чи ні.

- виключено положення, згідно з якими поточні (короткострокові) зобов'язання необхідно було перекласифіковувати в довгострокові зобов'язання [3].

Дисконтуванню (процедурі переведення майбутньої вартості грошей у поточну) підлягає дебіторська заборгованість, яка відповідає таким критеріям:

- 1) дебіторська заборгованість повинна мати монетарний характер;
- 2) дебіторська заборгованість повинна бути довгостроковою, тобто такою, яка не виникає під час нормального господарського циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу [2].

Разом з тим стандарти бухгалтерського обліку не визначають до якого виду заборгованості слід відносити заборгованість, строк погашення якої не передбачений умовами договору, або визначається умовою «до вимоги» і яким чином дану заборгованість варто відображати в балансі.

У П(С)БО 11 зазначено, що визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання [1]. Разом з тим суттєвим показником її розрахунку є ставка дисконтування. Проте, чинним законодавством не визначаються умови вибору ставки дисконтування. Наразі на практиці можуть використовуватись наступні ставки: процентні ставки за міжбанківськими кредитами, вартість кредитів, вартість депозитів фізичних осіб, облікова ставка НБУ, середньорічна ставка рефінансування НБУ.

Важливим аспектом в обліку довгострокової заборгованості є процес амортизації дисконту, в результаті якого - в кінці терміну погашення заборгованості сума дисконту має бути рівна нулю, а відображена в обліку сума заборгованості має відповідати її номінальній вартості.

Для удосконалення процесу дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості варто здійснити такі заходи:

- ✓ урегулювати на законодавчому рівні ставки дисконтування;
- ✓ вирішити питання з віднесенням до поточної чи довгострокової дебіторської заборгованості, строк погашення якої не визначений умовами договору або визначений умовою до вимоги.

Отже, дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості є економічно доцільним і відображає ринкову вартість довгострокових фінансових активів, разом з тим, наразі питання обліку довгострокової дебіторської заборгованості потребує подальшого регулювання та вдосконалення на законодавчому рівні з метою приведення до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
3. Наказ Міністерства фінансів України від 16.09.2019 № 379 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19>

Новикова Д.А.,
студентка ф-ту ННІ БТ «УАБС», 2 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування» СумДУ
Науковий керівник – Овчарова Н.В.
к.е.н., старший викладач кафедри

КРЕАТИВНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сьогоднішній день ведення бізнесу будь-якої форми власності мають за підґрунтя складання фінансової звітності, що є джерелом інформації для здійснення моніторингу та контролю за результатами господарської діяльності. Тому обрання теми обумовлене детальним дослідженням прийомів та методів запобігання подання неправдивої показників фінансової звітності.

Цьому питанню присвячено роботи таких видатних вчених як І.Г. Чалого, І.Н. Дмитренко, Г.М. Азаренкової, С.Ф. Голова, М.С. Пушкар, О.М. Головащенко, Л.Я. Тринька, М.Ю. Метьюса та ін. Проте, дана тема вимагає оновлень у зв'язку з удосконаленням процесу бухгалтерського обліку, недостатньої кількості досліджень та наукових праць.

У теорії немає сталого визначення поняттю «креативний облік». У свою чергу, М.С. Пушкар вважає, що креативний облік – це творча організація фактів та їх систематизація, виходячи з управлінських інтересів, що застосовується для подальших спостережень та висновків від діяльності [1]. Більш точною є думка М.Ю. Метьюса, креативний облік – це комплекс методів обліку, за використання яких підвищується інтерес споживачів до фінансово звітності та податкова оптимізація для суб'єкта господарювання [2].

Тому потрібно чітко виокремлювати терміни «викривлення» та «похибка». Похибка у більшості випадків є наслідком необачності та недбалості до своєї роботи, недосвідченість бухгалтерських кадрів, можливість технічних збоїв програмних забезпечень тощо. А викривлення – навпроти – умисна запланована дія, задля якої використовують маніпулювання фінансовими даними. Іноді дуже важко відрізнити викривлення від похибки [4].

Для вчасного виявлення викривлень показників фінансової звітності потрібно застосовувати наступні методи креативного обліку:

- порівняння облікової політики поточного звітного року з попередніми;
 - аналіз руху грошових активів, особливо на резервних рахунках;
 - перевірка відповідності даних документального обліку з інформацією фінансових звітів;
 - наслідування аспектів облікової політики від конкурентів;
 - проведення незалежних аудиторських перевірок і аналіз її результатів із реальними показниками;
 - аналіз зміни грошових коштів на рахунках дебіторської заборгованості
- [3].

Слід зазначити, що використання того чи іншого методу креативного бухгалтерського обліку не зможе одразу привести до значних результатів: високих доходів або банкрутства.

До інших недоліків можна віднести такі:

- суб'єктивізм та умовність даних фінансової звітності;
- широкі можливості для шахрайства та інших протизаконних дій з використанням фінансової звітності.

Крім вищевказаних недоліків викривлення інформації, можна відмітити такі позитивні аспекти творчого обліку:

- реалізація професійного судження бухгалтера (вибір альтернативних варіантів, що не суперечать чинному законодавству; покриття нормативно-правових прогалів; вирішення нормативних суперечностей);

- дозволяє індивідуалізувати систему обліку під потреби конкретної організації, виключенням одноманітності помилок спричинених суворим дотриманням вимог нормативних регуляторів;

- створення особливої облікової середовища, для якої характерні принципи нейтральності, реальності та сучасності подання інформації;

- забезпечення розвитку облікових методів через модифікацію та оновлення існуючих структур; поява нових, складніших методів ведення бізнесу [5].

Таким чином, можна зазначити, що креативний облік має дуалістичний характер та є доречним, коли застосовується для визначення основних тенденцій в зміні вартості бізнесу та поданні достовірної фінансової інформації. За рахунок недостовірних даних підприємство ризикує бізнесом задля короткострокових фальсифікованих високих результатів та бонусних відрахувань. Негативною його стороною є процес фальсифікації рахунків підприємства, щоб вони були привабливішими для користувачів, ніж фактичний стан компанії.

Список використаної літератури

1. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): монографія / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334 с.
2. Мэтьюс М.Р. Теория бухгалтерского учета [Текст]: учебник / М.Р. Мэтьюс, М.Х.Б. Перера; Пер. с англ.; Под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. – М.: Аудит, 1999. – 663 с.
3. Августова О.О. Креативний бухгалтерський облік як відображення сучасних реалій ведення фінансової звітності/ О.О. Августова, Є.С. Денисевич, Д.Є. Зайцева // Молодий вчений. — 2017. — №5. - С. 505-508.
4. Івахів Ю. Сутність та практика креативного обліку/Функціональна економіка.-2011.- С. 50-53.
5. Устинова Я.И. Креативный учет: творческий подход или откровенное мошенничество? / Устинова Я.И.. – СПб: Питер. - С. 174-177.

ВНЕСОК АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ НАУКОВОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ШКОЛИ У РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ

Облік в англomовних країнах принципово відрізнявся від італійської, французької, німецької та інших облікових шкіл. Саме тому у період після Першої світової війни, коли вищезгадані школи почали занепадати, англо-американська навпаки зробила перші кроки до поширення своїх ідей на світовий розвиток теорії бухгалтерського обліку і продовжує впливати на нього й донині. Розглянемо, які саме розробки наймолодшої наукової бухгалтерської школи виявилися корисними для сучасного обліку.

Головною особливістю англо-американської школи є те, що її представників мало цікавила теорія обліку. На їх переконливу думку, рахунків Головної книги було достатньо, щоб замінити велику кількість правил та постулатів інших країн. Натомість, вони зосереджували свою увагу на дослідженні практичних методів. І тим не менш саме США стали батьківщиною засновника наукової бухгалтерії Чарльза Шпруга [4, с.166] та першою країною, в університетах якої почали на професійному рівні вивчати бухгалтерський облік, читати лекції з рахівництва. Ч.Шпруг у 1908 р. опублікував свою наукову працю «Філософія рахунків», в якій фактично визначена вихідна точка сучасної облікової теорії – балансове рівняння:

$$A = P + K$$

де А – «те, що я маю», Р – «те, що я винен», К – «те, чого я вартий». Наразі таке рівняння трактується як рівність активу сумі капіталу та зобов'язань.

Представники цієї школи ввели в облікову систему психологічний аспект. Документи вважалися стимулами, що повинні викликати реакцію бухгалтерів. Такий напрям дозволив розвивати управлінський облік, прискорив алгоритмізацію облікових робіт. Сучасну свою форму управлінський облік отримав завдяки працям американського бухгалтера Роберта Антоні. Він намагався донести думку про те, що традиційної бухгалтерської звітності не достатньо для керування діяльністю підприємства, а це була основна мета тогочасних бухгалтерів англomовних країн – зробити облік інструментом для управління підприємством.

Відповідно постало питання пошуку ефективних методів калькулювання витрат на готову продукцію. Для цього Ч. Гаррісон висловив думку про те, що в обліку необхідно використовувати натуральні вимірники для того, щоб перейти від синтетичного обліку до аналітичного [3, с. 436-437]. Зробивши це, Ч.Гаррісон створив умови для розробки стандартів норм матеріальних і трудових витрат, які закріпив у бухгалтерських рахунки. Облік за допомогою них отримав назву «standard costs» і забезпечив підлаштування бухгалтерської думки та подвійного запису до управління підприємством. У сучасній практиці таку систему зручно використовувати на тих підприємствах, які мінімально залежать від природних умов, наприклад, сфера переробки, та ряд інших сфер промисловості. Такі суб'єкти господарювання працюють у відносно стабільних умовах і можуть встановити довгострокові нормативи і в результаті оперативно і легко вираховувати собівартість своєї продукції та регулювати ціноутворення.

Ще однією розробкою стала система «direct-costing», якою була приділена увага питанням калькуляції собівартості та обліку витрат. Такі вчені, які Дж.Уільямс та Ч.Кнопфель, розробили практичний посібник з обліку витрат за принципами директ костингу, графіки проміжного бюджету [1, с. 36-37]. Основні ідеї з цього приводу, включно з описом взаємозв'язку об'єму продукції, її собівартості та прибутку від неї сформулював американський економіст Д.Гаррісон, а через майже 20 років Американська асоціація бухгалтерів опублікувала детальний опис використання цього методу. До речі, ця ж організація у 1967 р. розробила кодекс моральних правил сучасного бухгалтера. На той момент директ костинг використовували 50 крупних фірм, а на сьогоднішній день від 30 до 50% компаній по всьому світу проводять за його принципами внутрішні розрахунки. Він користується популярністю, оскільки передбачає спрощені і точні обчислення собівартості, дає можливість визначати нижню межу ціни, точку беззбитковості, аналізувати дохідність різних видів продукції підприємства тощо [2, с. 89].

Варто зазначити, що представник англо-американської школи англієць Л.Р.Діксі вважається основоположником сучасного аудиту. Заслугою цієї ж школи стало введення інституту незалежних присяжних аудиторів. Діксі створив визначення аудиту як роботи, пов'язаної з підтвердженням достовірності, правильності та об'єктивності бухгалтерського балансу шляхом виявлення фальсифікації, випадкових помилок та недоліків при організації підприємством свого обліку, А. Ватсон та Чедвік розвинули його ідеї. Великобританія та США в результаті фактично стали одними з перших країн, які прийняли закон про обов'язковий аудит для своїх підприємств, а згодом за ними послідували й інші.

Отже, англо-американська наукова школа – це наймолодша школа бухгалтерського обліку, велика кількість ідей якої залишаються актуальними і

донині. Вона внесла до сучасної облікової системи ряд важливих ідей – виокремлення управлінського обліку, системи поліпшення калькуляції витрат, поняття й зміст аудиту, вивчення бухгалтерського обліку на рівні вищої професійної освіти та вихідне положення сучасної балансової теорії. І поки розробки інших шкіл частково застаріли, ідеї англо-американської школи не втрачають своєї важливості навіть з плином часу.

Список використаних джерел:

1. Базась М.Ф. *Теоретико-методологічні засади внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та контролінгу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.*— Київ.: МАУП, 2007. 240 с.
2. Милосердова Н.Д. «Стандарт-Кост» и «Директ-костинг»: преимущества и недостатки. *Економічні науки та прикладні дослідження: фундаментальні проблеми модернізації економіки: зб. наукових праць XI Міжнар. наук.-практ. конф., 18-22 листопада 2014 р. С. 87 - 90*
3. Соколов Я. *Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов.* Москва, 1996. 638 с.
4. Соколов Я., Соколов В. *История бухгалтерского учёта: Учебник.* Москва, 2004. 270 с.

УДК 657

Орлова А.О.,

*студенка факультету ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПРИНЦИПИ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Основною початковою умовою створення підприємства є формування його капіталу. З латинської термін «капітал» дослівно перекладається як «головний, основний» і німецької – «kapital» – «основне майно». Він представляє загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у його активи з метою отримання прибутку (доходу), та сьогодні формується із зареєстрованого (статутного, пайового), капіталу у дооцінках, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого та інших. Але досі загальноприйнятого визначення терміну «капітал» не існує. Він формується за такими принципами: врахування перспектив розвитку підприємства; відповідність обсягу капіталу, який залучається, до активів, які формують майно підприємства; оптимальність структури капіталу; мінімізація затрат; високоефективне використання.

Дослідження історичних передумов появи капіталу та розвитку його основних форм дозволяє виділити основні етапи становлення цієї категорії.

Перший етап розпочався у XV ст. завдяки праці видатного італійського математика та одного з основоположників принципів подвійної бухгалтерії Луки Пачолі (1447-1517). В його «Трактаті про рахунки та записи» (1494) автор наводить замкнену систему рахунків, помістивши в центрі рахунок капіталу, тим самим обґрунтувавши зародження нового типу відносин власності в часи середньовіччя. Саме рахунок капіталу торговця дозволив протиставляти актив з пасивом. Але слід зазначити, що саме поняття «капітал» формувалося у свідомості середньовічних торговців і банкірів поступово, під впливом історичного і економічного досвіду, тотожно йому використовували терміни «багатство», «гроші», «засоби», «аванси».

Другий етап припадає на час революційних перетворень в галузі виробництва, розвитку різних форм товарних операцій та збільшення обсягів торговельних та фінансових операцій (XVIII-XIX ст.), час промислової революції. В цей період створювалось багато виробничих, торгівельних та інших компаній із залученням акціонерного капіталу. Тоді представники до ринкової економічної теорії-меркантилізму зосереджували свою увагу на специфічній, на їх погляд, формі багатства – грошах у вигляді дорогоцінних металів. Вони вбачали багатство у формі капіталу, що перебуває в постійному русі, а не у вигляді нерухомого скарбу [3, с. 25]. Це й була перша грошова концепція капіталу. Згідно з наступною-натуралістичною концепцією: капітал – це засоби виробництва або товари для продажу. А представники неокласичної школи вважали, що капітал – це речі, які утворюють передумови виробництва, та виділяли споживчий і опосередкований капітал.

Концентрація праці і капіталу потребувала нових концепцій виробництва, власності і керування, здебільшого в частині акціонерних компаній. Тому у 60-70х роках XX ст. в США починається процес інтеграції методів фінансового та управлінського обліку в єдину систему. Так починає розвиватись управлінський облік як окрема підсистема обліку.

Третій етап – кінець XIX та XX ст. Тоді у 60-ті роки XX ст. унаслідок зростання людського чинника в умовах науково-технічної революції з'явилась теорія «людського» та «фізичного» капіталу. В цій теорії людина сприймається не як робоча сила, а як самостійний суб'єкт економічних відносин, рішення якого на кожному етапі життя – це відповідний пункт для отримання доходів у майбутньому.

Карл Арнольд, засновник російської бухгалтерської школи вніс нововведення до системи обліку: відкриття рахунків через рахунок капіталу (XIX ст.). Карл Маркс розглядав капітал з трьох основних позицій: відносин, процесу та вартості. Наступною концепцією капіталу є теорія всеосяжного капіталу І.Фішера, який називав капіталом усе те, що здатне протягом певного часу приносити дохід [1, с. 58].

Четвертий етап – XIX ст. період розвитку інформаційних технологій, комп'ютеризації всіх сфер економіки, що зумовили виникнення теорії

інтелектуального капіталу, яка додала до системи облікових об'єктів людський капітал, що дозволяє приносити дохід. З'являється поняття «Goodwill» - це капітал і активи компанії, що не піддаються матеріальному виміру, наприклад репутація, вплив, зв'язки, маркетингові заходи та ін. У певному сенсі гудвіл можна віднести до нематеріальних активів компанії [2, с. 2].

Отже, ефективність діяльності економічних суб'єктів в усі часи була щільно пов'язана з формуванням капіталу та його використанням. У ХХІ ст. розпочався новий період розвитку категорії капіталу. Поступово в обіг вводиться поняття «Value» – цінність капіталу. Проводяться дослідження щодо ринкової вартості активів, її важливою частиною вартості є гудвіл. Також в сучасних економічних джерелах дослідники обговорюють нові форми капіталу: соціальний (якість соціальних зв'язків) та інтелектуальний (людський; структурний капітал). Сучасні форми капіталу характеризують загальну вартість ресурсів компаній у матеріальній, грошовій і негрошовій формах, які інвестуються у формування та примноження цінності для стейкхолдерів.

Список використаних джерел:

1. Колеснікова В.О. Еволюція сутності економічної категорії «Капітал»: історичний і сучасний аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі.* № 5 (44). 2010. - С. 58.
2. Ридзевська О.В., Сало А.В. Поняття гудвілу та характеристика його складових. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки.* 2012. вип. 22. ч.ІІ. С. 2.
3. Потій В.З., Черкасова А. О. Генезис понятійного підходу до визначення сутності капіталу. *Журнал: «Ринок цінних паперів України»* № 5–6/2008. С. 25.

УДК 657.1.

Пеліпенко А.О.,
*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Дунаєва М.В. — старший викладач
кафедри обліку та оподаткування*

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

За умов ринкової економіки діяльність кожного окремого суб'єкту господарювання спрямована на оптимізацію економічної вигоди, що знаходить відображення у фінансових результатах. Фінансовий результат (прибуток або збиток) підприємства - це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Нормативно-правове забезпечення містить суперечності щодо визнання операцій з фінансової

діяльності в системі бухгалтерського обліку. Тому важливо приділяти достатньо уваги обліку саме фінансової діяльності, так як від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Згідно з НП(С)БО 1 «Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства» [1]. Деякі науковці трактують термін «фінансова діяльність» як діяльність суб'єкта господарювання за нетоварними операціями, що пов'язані з випуском та реалізацією цінних паперів, з погашенням позик та відсотків, здійсненням фінансових витрат за фінансовою орендою та розподілом прибутку між учасниками в межах їхньої частки в статутному капіталі.

Основний зміст фінансової діяльності (у вузькому розумінні) полягає у фінансуванні, яке здійснюється на основі таких принципів: плановості, безповоротності та безвідплатності, цільового спрямування коштів та їх ефективного використання, здійснення контролю за їх використанням, фінансування в міру виконання планів, оптимального поєднання власних, кредитних та бюджетних джерел, додержання режиму економії.

Управління фінансовою діяльністю є складним процесом, тому потребує постійного моніторингу для відстеження динаміки показників в часі, оцінки результативності, розробки рекомендацій з усунення існуючих недоліків. Так як облік виступає основним джерелом інформації у процесі моніторингу, то перед ним постає ряд завдань: контроль за цільовим використанням кредитів та позик та їхнім вчасним погашенням, оцінка доходів та витрат фінансової діяльності та розподіл прибутку пропорційно частці участі у статутному капіталі тощо.

Фінансова діяльність підприємств не є основною, але неефективне управління нею може призвести до зниження грошових потоків та фінансових результатів загалом. Отже, з'являється необхідність в удосконаленні обліку та аналізу операцій фінансової діяльності, особливо тих, що стосуються позикових коштів.

При здійсненні бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства можуть виникнути наступні проблеми: 1) рахунки обліку переоцінки фінансових інвестицій входять до складу іншої діяльності, а не фінансової; 2) у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) не показується величина фінансового результату від фінансової діяльності, в той час, коли наводяться статті її доходів та витрат; 3) між формами № 2 та № 3 фінансової звітності виникають неузгодженості при обліку операцій фінансової діяльності; 4) розбіжності визнання доходів та витрат фінансової діяльності у бухгалтерському та податковому обліку обумовлюють виникнення податкових різниць [3].

Для усунення більшості проблем варто робити корегування в нормативній базі, відповідно до якої ведеться облік. До прикладу, для усунення проблеми відсутності інформації щодо фінансової діяльності в Звіті про фінансові

результати можна виділити окрему статтю «Фінансовий результат від фінансової діяльності», що визначатиметься як різниця між фінансовими доходами та фінансовими витратами.

Основними рекомендаціями з покращення ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства можуть бути підвищення ролі фінансового планування, оптимізація формування даних щодо фінансових результатів, проведення якісного аналізу роботи та завдань, що лежать в основі функцій фінансової служби на великих підприємствах та бухгалтерії на малих.

Отже, фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства, що можливо досягти шляхом правильного, точного і достовірного обліку фінансових процесів.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 05.01.2018 р. №291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Левицька С. О. Організація фінансової діяльності підприємства як об'єкта бухгалтерського обліку / С. О. Левицька, І. П. Панчук // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 339-343. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_69.

УДК: 657.1

Петрук А. П.,
студентка ОПМ, 4 курсу, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник – Марчук У. О.
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Облікова політика являє собою вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії).

Серед необоротних активів підприємства найбільшу частку, як правило, становлять основні засоби. Облік наявності, руху, використання та інших операцій з основними засобами здійснюється відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» [3].

Облікова політика підприємства в частині основних засобів складається з: визнання основних засобів та встановлення вартісного ліміту розмежування основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА); первісної оцінки; методів амортизації, визначення об'єктів та строків корисного використання окремих об'єктів основних засобів та їх груп; визначення ліквідаційної вартості основних засобів; обґрунтування необхідності та процедури проведення переоцінок; відображення в обліку витрат на поліпшення основних засобів, диференціації підходів у обліку до основних засобів як до об'єктів промислової та інвестиційної власності тощо.

При складанні наказу про облікову політику підприємству доцільно вказати коло напрямків методологічних засад формування інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи серед яких: облікова одиниця бухгалтерського обліку основних засобів; мінімальна вартість об'єкта основних засобів; умови збільшення первісної вартості об'єктів основних засобів за рахунок витрат на капітальний ремонт; порядок встановлення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів; групи (класифікацію) основних засобів для нарахування амортизації і їх переоцінки; порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів; методи нарахування амортизації основних засобів; та інші.

Існують такі елементи облікової політики основних засобів:

- визнання;
- розмежування ОЗ та МНМА;
- первісна оцінка;
- прийняття рішень щодо збільшення/зменшення первісної оцінки;
- виділення об'єктів обліку основних засобів;
- зарахування об'єктів до груп класифікації для цілей бухгалтерського обліку;
- визначення ліквідаційної вартості об'єктів ОЗ;
- методи амортизації;
- перегляд методів та термінів експлуатації;
- методи амортизації для МНМА і бібліотечних фондів.

Під елементом визнання мається на увазі тестування об'єктів на відповідність визначенню ОЗ та ознакам активу.

У П(С)БО 7 «Основні засоби» встановлено процедуру «визнання» об'єкта основних засобів активом. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» об'єкт визнається активом, якщо є ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання і вартість його може бути достовірно визначена [3].

З точки зору формування облікової політики основних засобів на підприємстві існує проблема не розмежування основних засобів, як об'єкту

бухгалтерського та податкового обліку. В наслідок чого порушуються та не деталізуються методологічні принципи та прийоми щодо визнання, групування та оцінки основних засобів у наказах з облікової політики.

Різні науковці мають різні підходи до визначення поняття «основних засобів», так наприклад, Бабаєв Ю.А. вважає що основні засоби це частина майна, Бабяк Н.Д., Борисов А.Б., Бойко В.М., Сопко В.В., Сердюк В.Н., Суханський В.С. трактують, що основні засоби є засобами праці.

Отже, можна зробити висновок, що при формуванні облікової політики щодо основних засобів на підприємстві велику увагу приділяють визнанню основних засобів. Під час створення концепції облікової політики в частці основних засобів підприємству доцільно зазначати та формувати такі елементи, які дають змогу значно впорядкувати обліковий процес на підприємстві. А також для зручності варто розмежовувати поняття основних засобів щодо бухгалтерського та податкового обліку.

Список використаних джерел

1. *Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція Міністерства фінансів України, затверджена наказом від 30 листопада 1999 року № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 01.05.2020).*
2. *Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Методичні рекомендації від 14 січня 2020 року № 6. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mf03270> (дата звернення: 05.05.2020).*
3. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 04.05.2020).*
4. *Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28 грудня 1994 року № 334/94-ВР/*
5. *URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 01.05.2020).*
6. *Про затвердження типових форм первинного обліку : Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95> (дата звернення 04.05.2020).*

УДК 657

Рябокін О. В.,
*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ВЕДЕННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА СПЛАТА ПОДАТКІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

У зв'язку з введенням карантину в Україні з 12.03.2020 року у власників малого бізнесу виникло чимало проблем, пов'язаних із веденням бізнесу,

особливо із сплатою податків, сплатою орендної плати, виплатою зарплати працівникам, виконанням укладених договорів тощо.

З метою сприяння розвитку малого бізнесу було прийнято закон про звільнення від сплати податків власників малих підприємств, які перейшли на карантин по всій країні через епідемію коронавірусу. Про це сказала народна депутатка фракції "Європейська Солідарність" Ніна Южаніна [3].

18 березня 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [1]. Зокрема, бізнес отримав наступний перелік послаблень через коронавірус, було призупинено податкові перевірки, фізичні особи-підприємці були звільнені від сплати ЄСВ, скасовано штрафи за несплату персональних податків та несвоєчасне подання звітності, а також відкладено запровадження нових правил РРО. Цим законом встановлено так звані «податкові канікули» як для фізичних, так і для юридичних осіб.

Отримання окремих послаблень фізичними особами-підприємцями дозволило їм вирішити окремі проблеми в період карантину:

1. Призупинення податкових перевірок. Документальні та фактичні перевірки в період з 18 березня по 31 травня 2020 року було призупинено. Однак є і винятки, призупинення не будуть застосовані до документальних позапланових перевірок бюджетного відшкодування з ПДВ. Стосується це саме юридичних осіб. Варто також зазначити, що до переліку перевірок, які призупинено, камеральні перевірки не включені.

2. Відтермінування податкових зобов'язань за річною декларацією про майновий стан і доходи за 2019 рік. Позитивними є зміни щодо відстрочення оплати суми податкового зобов'язання фізичних осіб-підприємців аж до 1 жовтня 2020 року, які були подані в річній декларації про майновий стан і доходи за 2019 рік.

3. «Податкові канікули» з оплати користування землею. В період з 1 березня по 30 квітня 2020 року не буде нараховуватися оплата за користування землею, а саме земельний податок та орендна плата за земельні ділянки комунальної та державної власності. Також тимчасово скасовується плата за земельні ділянки, які використовуються в господарській діяльності і перебувають у власності чи користуванні фізичних та юридичних осіб.

4. Призупинення нарахування та сплати ЄСВ. В період з 1 березня по 30 квітня 2020 року від нарахування та сплати ЄСВ звільняються наступні особи:

а) фізичні особи-підприємці включаючи тих, хто обрав спрощену систему оподаткування;

б) особи, які проводять незалежну професійну діяльність;

в) члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах.

5. Допомога з часткового безробіття. Одним із головних завдань Закону №3275 є підтримка роботодавців та службовців сфери малого та середнього

бізнесу, які на деякий час скоротили чи зупинили свою діяльність. Документ вводить поняття "часткове безробіття" на час дії обмежувальних заходів. Працівники малого бізнесу отримають допомогу через своїх роботодавців. Скориставшись можливостями, наданими законодавцем, компанії зможуть підтримувати працівників та зберегти колектив до закінчення карантину.

6. «Кредитні канікули». Власники малого бізнесу у період карантину можуть розраховувати на деякі послаблення «кредитного тягаря». Про повне анулювання не йдеться, але банки йдуть на такі поступки:

- банки відкладають погашення основної суми, але позичальники все одно повинні сплачувати відсотки;
- клієнти можуть тимчасово не сплачувати як основну суму, так і нараховані відсотки;
- реструктуризація боргу протягом більш тривалого періоду з меншою кількістю виплат.

Ще одним актуальним питанням стала виплата заробітної плати під час карантину на підприємстві [2]. Якщо бізнес пов'язаний з підприємницькою діяльністю, що належить до переліку організацій, діяльність яких заборонена під час карантину, існує декілька рішень. По-перше, якщо працівники мають невикористану оплачувану відпустку, можна скористатися цією можливістю, щоб оформити оплачувану відпустку для працівників.

По-друге, на період оголошення карантину відповідним працівникам може надаватися відпустка без збереження заробітної плати (за згодою працівника). І по-третє, якщо це дозволяє характер виконуваної працівником роботи, перевести його на дистанційний режим роботи.

Наразі неможливо оцінити ефективність запроваджених державою поступок щодо бізнесу з огляду на унікальність ситуації та відсутність у держави практичного досвіду подолання негативних наслідків, спричинених пандемією хвороби такого масштабу. Очевидно, що в такий непростий час бізнес, безумовно, очікує та розраховує на підтримку держави, але при цьому готовий по можливості допомагати якнайшвидше зупинити поширення коронавірусної хвороби та відновити ділову активність.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» №3220 від 17.03.2020 р.
2. Тарасова К. Ведення бізнесу в умовах карантину / Веб-сайт 057UA. Новини від 19.03.2020 р. URL: <https://www.057.ua/news/2699775/vedenna-biznesu-v-umovah-karantinu>
3. Тиск на бізнес під час карантину зменшений, але цього недостатньо-Южаніна / Веб-сайт телеканалу Прямий. Новини від 19.03.2020 р. URL: <https://prm.ua/tisk-na-biznes-pid-chas-karantinu-zmensheniy-ale-tsogo-nedostatno-yuzhanina/>

Світличенко В. В.,
студентка ф-ту МОІТ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Одеський національний економічний університет
Науковий керівник — Сиротенко Н. А. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Складський облік відіграє ключову роль в системі управління виробничими запасами підприємства. Питання його організації переважно знаходяться в компетенції суб'єктів господарювання. Між цим недоліки впливають як на якість виробничих запасів, які знаходяться на зберіганні, так і на результати фінансово-господарської діяльності в цілому. Особливої актуальності дане питання набуває в зв'язку з діджиталізацією господарських процесів та розповсюдженням гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Проблеми інформаційного забезпечення складського обліку виробничих запасів в різні часи привертали до себе увагу українських вчених: О. Зінченко, О. Одношевни, Т. Олійник, Н. Сиротенко, О. Степаненко та інших. Незважаючи на це, в складському обліку виробничих запасів є багато невирішених питань, що потребують досліджень. Метою даної роботи є розгляд особливостей складського обліку виробничих запасів й визначення основних проблем, з якими стикається підприємство під час обліку виробничих запасів на складах.

Для правильної організації складського обліку виробничих запасів на підприємстві, перш за все, необхідно дати відповідь на ряд ключових запитань: звідки, коли, скільки і на яку суму надійшли виробничі запаси, як виконуються програми постачання; кому, коли і скільки відпущено виробничих запасів; як виконується програма виробничого споживання; який залишок за окремими видами виробничих запасів і як дотримуються встановлених лімітів на підприємстві тощо [1]. Виходячи з цього, треба ретельно вивчати шляхи оптимізації процесу постачання та за можливості раціоналізувати систему використання виробничих запасів на підприємстві.

Окремої уваги вимагає аналіз інтенсивності руху виробничих запасів в межах потоків: вхідного (що передбачає розвантаження транспорту, перевірку кількості та якості вантажу, що надходить); внутрішнього (що включає переміщення виробничих запасів всередині складу); вихідного (обумовлює необхідність навантаження на транспорт або відпуск на виробництво).

Внутрішнє планування таких операцій на складі має відповідати певним вимогам: забезпечення використання найбільш раціональних способів розміщення виробничих запасів та дотримання санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності працівників в процесі трудової діяльності в умовах та після карантину; аналіз товарного

сусідства; недопущення зустрічного або перехресного руху виробничих запасів; можливість впровадження сучасних діджитал технологій, в тому числі під час проведення інвентаризацій задля підвищення ефективності інформаційних потоків підприємства. Має значення правильний розподіл функцій та узгодженість обліку між бухгалтерією та підрозділами підприємства, й зокрема оперативності документування операцій.

У літературі на етапі документування виробничих запасів на складі [2, с. 235] розглядається необхідність використання номенклатурної картки, яка призначена для накопичення даних про наявність, надходження та вибуття виробничих запасів за їх видами, облік яких ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси». Документ має відкриватися на кожний номенклатурний номер та складатися відповідальною особою в одному примірнику в день отримання або витрачання запасів; для зручного користування мають бути графи з інформацією про початковий залишок та метод оцінки при вибутті. Також обов'язково має проводитися опис номенклатурних карток для їх реєстрації, перегляду стислої характеристики виробничих запасів та отримання більшої кількості інформації з меншої кількості документів. На нашу думку, інформацію про метод оцінки виробничих запасів під час їх вибуття, за необхідності, можна вказувати і в картці складського обліку. Застосування документу «Опис номенклатурних карток» взагалі потребує обґрунтування.

О. Одношевна звертає увагу на доцільність розробки інструкції конкретним виконавцям про порядок і терміни реєстрації даних, а також використання системи заохочень та покарань за виконання обов'язків співробітниками [3, с. 148]. У цьому контексті на підприємстві слід розробляти графіки документообігу, а виконавців знайомити з ділянками обліку, за які вони несуть відповідальність.

Доречне застосування сигнальних документів, які дозволять відстежувати перевитрати виробничих запасів та інші причини вибуття виробничих запасів, виходячи зі специфіки діяльності господарюючого суб'єкта.

Для вдосконалення обліку виробничих запасів на складах доречно приділити увагу таким питанням, як: опрацювання оптимальних схем поставок та перевезень виробничих запасів з урахуванням завантаженості складів та роботи підприємства (окрему увагу приділяти питанню своєчасності виконання зобов'язань постачальниками та організації претензійної роботи на підприємстві), створення графіків документообігу, ознайомлення робітників складу з правилами документального оформлення операцій з надходження та витрачання виробничих запасів; контроль з боку керівництва та бухгалтерії за правильністю оформлення та своєчасністю подання документації з обліку руху виробничих запасів. Ці заходи сприятимуть створенню надійної інформаційної системи обліку виробничих запасів на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Олійник Т. О. Проблеми організації обліку на складах підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2011. С. 204-207.

2. Степаненко О. І. Побудова процесу документування виробничих запасів: організаційний аспект. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 1 (63). С. 229-239.
3. Одношєвна О. О. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. С. 146-148.

УДК 657

Сіра Т.С.,

*студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа і страхування» ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Розвиток суспільно-економічних відносин між працівниками та роботодавцями супроводжується виплатами працюючим. Облік розрахунків за виплатами працівникам є важливою та складною ділянкою облікового процесу. В умовах функціонування сучасних підприємств ця ділянка обліку потребує більш детального вивчення для формування ефективної системи розрахунків. Постійні зміни законодавчо-нормативних документів щодо обліку оплати праці вимагають своєчасного здійснення його уточнень і при відображенні інформації про виплати працівникам у звітності підприємства.

Економічні, правові й організаційні принципи обліку розрахунків за виплатами працівникам, які перебувають у трудових відносинах із суб'єктами підприємницької діяльності усіх форм власності регламентовані Законом України «Про оплату праці», за яким заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Головними завданнями обліку розрахунків за виплатами працівникам є:

- забезпечення контролю за дотриманням кількісного складу працівників, використанням робочого часу, додержання трудової дисципліни;
- визначення відпрацьованого часу та виробленої продукції згідно норм виробітку;
- обчислення заробітної плати кожному працівникові, розподіл ЗП за напрямками витрат;
- ведення розрахунків з працівниками підприємства стосовно ЗП, з бюджетом щодо утримання податків, Пенсійним фондом щодо нарахування ЄСВ [2, с.241].

Регулювання оплати праці на рівні підприємства передбачає розроблення, затвердження та застосування внутрішніх (локальних) нормативних

документів, зокрема положень: про оплату праці, про преміювання за виконання виробничих завдань і функцій, про винагороду за підсумками роботи за рік тощо. Іншими словами, обов'язковою умовою ефективного функціонування підприємства – є розробка політики щодо обліку розрахунків за виплатами працівникам. Вона має враховувати інтереси різних груп працівників і власників, відтворювати стимулюючу функцію оплати праці, передбачати ефективну систему зайнятості населення й винагороди за працю, заходи зі соціального захисту населення, механізми з підтримання доходів на гідному рівні [2, с. 243].

Для належного виконання поставлених завдань обліку розрахунків за виплатами працівникам необхідно удосконалювати внутрішній контроль розрахунків, оптимізувати тарифне регулювання.

Метою проведення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам є визначення правильності нарахування, відображення в обліку й сплати заробітної плати; достовірності відображення операцій щодо нарахування внесків та утримання податків і зборів, пов'язаних із заробітною платою; здійснення контролю щодо якості формування інформації в обліку для розрахунків з працівниками [3, с. 96].

Під оптимізацією тарифного регулювання мається на увазі удосконалення тарифної системи шляхом встановлення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації робітників; запровадження гнучких форм і систем оплати праці (контрактну й безтарифну); удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжпосадових окладів, міжкваліфікаційних рівнів оплати праці; - удосконалення нормування як засобу регулювання міри праці та її оплати; колективне регулювання заробітної плати [2, с. 246].

Деякі дослідники пропонують удосконалювати облікову-аналітичну систему шляхом введення додаткових субрахунків до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» (наприклад, субрахунок 6611 «Розрахунки за основною заробітною платою», субрахунок «Розрахунки за відпусткою за поточний місяць»), які б допомогли систематизувати облікову інформацію за виплатами працівникам на підприємстві і зміцнити інформаційну безпеку [4, с. 99-100].

Отже, облік за виплатами працівникам є важливою складовою ефективного функціонування підприємства. Даний облік передбачає собою ряд завдань, належне виконання яких можливе за умов удосконалення нормативно-правових актів, які стосуються проведення внутрішнього контролю, оптимізації тарифного регулювання, деталізації обліково-аналітичної системи. Такі заходи сприяють позитивному вектору розвитку підприємства, справедливості, повноті і своєчасності розрахунків з персоналом із оплати праці.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 13.02.2020 р. №108/95-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

2. Кесарчук Г. С. Удосконалення організації обліку розрахунків за виплатами працівникам // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2013. - №4(41). – с. 240-246.
3. Меліхова Т. О. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для підвищення якості формування інформації в обліку // Економічна наука. / Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Іващенко Є. Є. – 2019. – с. 101.
4. Меліхова Т. О. Удосконалення обліку нарахування заробітної плати. / Меліхова Т., Корнєва Л. В. – 2019. – с. 99-100.

УДК 657

Следь Л.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ЗА РАДЯНСЬКИХ ЧАСІВ (XX СТ.)

Історична еволюція бухгалтерського обліку розглядається не заради її самої, а для оцінки сучасного стану та визначення майбутнього розвитку обліку. Історія бухгалтерського обліку – це пошук розумних відповідей та послідовний розв’язок поставлених питань. Іноді він йшов успішно, а іноді призводив до розчарувань. Дослідження особливостей облікової системи України у 20 ст. дозволяє виокремити її сучасні риси, що закладались у попередні роки.

Оскільки територія України входила до складу Російської держави (кінець XVIII-початок XX ст.), то й розвиток науки про облік на цих землях наклав свій відбиток. Аналогічний процес відбувався і на Західній Україні, яка перебувала у складі Польщі (1919-1939) і пізніше Австрії (кінець XVIII ст. – 1848 р.). Коріння розвитку бухгалтерського обліку в Україні тісно пов’язані та переплітаються з його розвитком у інших державах, до складу яких входили українські землі.

У першій половині XX століття доцільно виділити два основних періоди розвитку бухгалтерського обліку:

- I період – від 1900 р. до початку Першої світової війни 28.07.1914 р.;
- II період – від 1920 р. до початку Другої світової війни 28.09.1939 р.

У післяреволюційний період облік поступово набував централізованого характеру. В 1923 р. був створений єдиний орган управління соціалістичним обліком – Центральне управління народногосподарського обліку СРСР при Держплані СРСР – ЦУНГО [2]. Зміни соціального економічного та середовища виступали чинниками розвитку бухгалтерського обліку і звітності.

Разом з тим, за альтернативною точкою зору, соціальні зміни можуть бути обумовлені розвитком самого бухгалтерського обліку.

Деякий час в період командно-адміністративної системи і соціалістичної кооперативної власності продовжували застосовуватись методи бухгалтерського обліку, його техніка і форми, які були розроблені ще до революції. У радянські роки облік повинен був ґрунтуватися на плановій системі. В зв'язку з цим в систему бухгалтерського обліку були введені показники плану і різні нормативи, що дозволяли здійснювати контроль за фінансово-господарською діяльністю великого господарства [4, с. 44].

Значним досягненням того часу була розробка рахункового плану-мінімуму, на підставі якого визначалась економічна характеристика рахунків, методи оцінки окремих видів господарських засобів, взаємозв'язок між рахунками (приводилась типова кореспонденція рахунків) і будова аналітичного обліку по кожному рахунку. По суті, цей рахунковий план-мінімум застосовувався до 1952 р., коли споживча кооперація перейшла на єдиний план рахунків для всіх підприємств і організацій [1, с. 356].

В 1961 р. в Українському Раднаргоспі було організовано Методологічну раду з бухгалтерського обліку. До складу якої увійшли головні бухгалтери Раднаргоспів УРСР, галузевих управлінь і підприємств, Міністерства фінансів і ЦСУ республіки, викладачі економічних вузів. Свою діяльність методологічна рада вела на громадських засадах, до творчої роботи з удосконалення форм і методів обліку широко залучались бухгалтери-практики [1, с. 349].

В період НЕПу відбулось посилення ролі бухгалтерського обліку в управлінні народним господарством, про що свідчить не тільки опублікування великої кількості державних нормативних актів з питань обліку та поява численних періодичних бухгалтерських видань, але й мобілізація всіх працівників на рішення народногосподарських проблем. У період НЕПу, особливо починаючи з 1924 р. виходить у великій кількості література з теорії і галузевих курсів бухгалтерського обліку під авторством М.А. Блатова, О.М. Галагана, Я.М. Гальперіна, О.П. Рудановського та ін. [4, с. 43].

Перебування України протягом тривалих років у складі Радянського Союзу сприяло удосконаленню бухгалтерського обліку, узагальненню теоретичних надбань і накопиченню практичного досвіду, вирішення питань якості і достовірності бухгалтерської інформації в умовах командно-адміністративної економіки. Основними завданнями бухгалтерського обліку у період СРСР були охорона соціалістичної власності та виконання центральних державних планів [4, с. 46]. Шлях до незалежності та самосвідомості, обраний у 1991 р. Україною, сприяв самостійному розвитку української економіки та наукової бухгалтерської школи.

Отже, враховуючи те, що облікова система, що склалася за радянських часів, відповідала моделі функціонування планової економіки, однак вона виявилася не пристосованою для відображення господарських фактів у нових економічних умовах. Бухгалтерський облік у ті часи ґрунтувався переважно на політико-ідеологічних централізованих засадах. Потреба в інтеграції економіки України до світової економічної системи, відмінності у веденні вітчизняного бухгалтерського обліку від світової облікової практики вимагали суттєвого реформування вітчизняної облікової системи до умов ринкової економіки. Однак, активний розвиток недержавних форм власності та різних організаційних форм бізнесу, процесів приватизації сприяли формуванню нових товарних і фінансових ринків.

Список використаних джерел:

1. Загородній А.Г, Партин Г.О, Пилипенко Л.М., Партин Т.І. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник /Нац. ун-т «Львів. політехніка». 3-тє вид., доопрац. і доповн. Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. с. 340 – 191.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 02.04.2020, № 996-XIV. Дата оновлення 02.04.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>
3. Кудрява-Висоцька О.П. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. 2003. 303 с.
4. Кундря-Висоцька О.П. Розвиток бухгалтерського обліку як абстрактної категорії наукознавства // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період. наук. пр. 2004 С. 41-46.

УДК 657

Сьоміна К.В.,
*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Розвиток економіки України та забезпечення дієвої роботи у державних установах вимагають ефективного нагляду за використанням державних ресурсів. Саме внутрішній аудит є одним із важливих інструментів, які сприяють удосконаленню системи державного управління.

Фактично внутрішній контроль формується як розподіл повноважень та відповідальності за кожним працівником установи, при цьому керівник залишається головною відповідальною особою. В установі необхідно закріплювати певну відповідальність за кожним працівником через український менталітет, адже тільки так працівники повністю усвідомлюватимуть персональну відповідальність, та не розподілятимуть її на весь колектив. Безумовно, закріплення цієї відповідальності, є прерогативою

управлінської ланки установи, оскільки більшість порушень та недоліків відбувається саме через безвідповідальність персоналу. Саме тому, при побудові ефективного внутрішнього контролю, найголовнішою умовою є його формалізація та, в обов'язковому порядку, документування його в описі повноважень і відповідальності працівників [1, с. 7-8].

Державне казначейство України – це центральний орган виконавчої влади України, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів. Внутрішній контроль в Казначействі є надзвичайно важливим, адже це управлінський процес, що здійснюється для забезпечення достовірності фінансової, статистичної та управлінської звітності, дотримання встановлених законодавством і внутрішніми розпорядчими документами норм та правил і т.д.

Звичайно, аудитор має певний сектор прав, якими він може оперувати при здійсненні своєї діяльності. Ніхто не в змозі перешкоджати йому в доступі до документів, інформації та баз даних самостійних структурних підрозділів Казначейства та територіальних органів Казначейства, що призначені для оцінки звітності, включаючи інформацію з обмеженим доступом, яка може надаватися лише в установленому законодавством порядку. Аудитор має право проводити опитування, анкетування та інтерв'ювання працівників самостійних структурних підрозділів Казначейства та територіальних органів Казначейства, якщо вони погоджуються, готувати запити та отримувати від юридичних осіб потрібну інформацію для здійснення внутрішнього контролю [3, п 4.1-4.2].

Основною метою підрозділу внутрішнього аудиту є надання керівникові центрального органу виконавчої влади об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо:

- функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення;
- поліпшення системи управління;
- запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів;
- запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи.

Такий перелік завдань виконують аудитори більшості країн світу, але в Сполучених Штатах Америки, на відміну від України, при перевірці визначається наскільки економно та раціонально Казначейство зберігає та використовує державні ресурси [4, с. 630-642]. На нашу думку, Міністерству фінансів України варто звернути увагу на організацію державного фінансового контролю в США і запозичити їхній досвід.

В Україні існують різні методи аудиторського дослідження, та найпоширеніший прийом – це спеціальна перевірка. Вона здійснюється із залученням фахівців вузької спеціалізації для виявлення помилок будь-якого виду та з метою доведення фактів порушень. Така перевірка здійснюється Головними управліннями Державної казначейської служби України за

Зведеним операційним планом діяльності з внутрішнього аудиту Державної казначейської служби України [2]. Основна проблема полягає в тому, що кожний сектор внутрішнього аудиту здійснює перевірку територіальних управлінь своєї області. Адже, в такому разі, ми не можемо повністю розраховувати на об'єктивну оцінку внутрішнього аудиту. Можливо, більш незалежну перевірку зможуть проводити аудитори, залучені з інших областей, бо вони не мають прямих зв'язків з керівниками інших територіальних управлінь.

Офіційне визнання обов'язкового аудиту в Україні відбулося в 1993 році, тобто ця служба досить нова. Але навіть за ці роки внутрішній контроль був вдало реформований та розвинувся досить ефективно й стрімко. Звичайно, існують недоліки, наведені вище, але їх вирішення дозволить підняти ефективність діяльності Сектора внутрішнього аудиту на високий рівень.

Список використаних джерел:

1. Андрєєв П.П., Чечуліна О.О., Тимохін М.Г. Індикатори стану внутрішнього контролю установи державного сектору України: метод. посіб. Київ, 2013. 86 с. URL: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=134081>
2. Зведений операційний план діяльності з внутрішнього аудиту на 2020 рік Державної казначейської служби України від 14.02.2019 URL: <https://www.treasury.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/%20%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%20%D0%BD%D0%B0%202020.pdf>
3. Положення про Управління внутрішнього аудиту Державної казначейської служби України від 27.02.2017 URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/pro-kaznachejstvo/organizacijna-struktura/upravlinnya-vnutrishnogo-auditu>
4. Стоян В. І., Даневич О.С., Мац М. Й. Казначейська система: навч. посіб. 3-тє вид., змін. й доп. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 868 с.

УДК 657

Тарасюк Д. І.,
*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – старший викладач кафедри
обліку і оподаткування Дунаєва М. В.*

ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ У РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Україна пройшла довгий і складний шлях розвитку системи бухгалтерського обліку для того щоб дійти до сучасного стану. Саме українські вчені доклали великих зусиль для переходу України до зручної та ефективною системи бухгалтерського обліку. Завдяки їхній проведеній роботі, ризику та дослідженням зараз облік в Україні став вільним і незалежним. Завдання для нас, студентів, полягає в тому, щоб не забувати про наших

науковців, пропагувати їх наукові здобутки на батьківщині і закордоном, особливо в студентський час. Тому тема внеску українських вчених у розвиток бухгалтерського обліку завжди була і є актуальною.

Дослідженню даної теми присвятили свої наукові статті та роботи вчені-економісти: Т. О. Пасько, Й. А. Даньків, Я. В. Сливка, Ю. А. Кузьмінський, І. М. Белова, І. В. Спільник, М. М. Шигун, Т. П. Сморганюк. Це свідчить про актуальність теми та пошуку інформації щодо неї.

Важкий період переживала Україна у періоду НЕПу, коли розвитку наукової діяльності в бухгалтерському обліку був практично неможливим. В цей період важливий вклад внесли вчені – О. П. Рудановський та О. М. Галаган. В бухгалтерську науку О. П. Рудановський увійшов через практичну діяльність. Відомі такі його здобутки як вченого: обґрунтування необхідності таких рахунків, як «капітал», «реалізація»; зміни в організації обліку, в порядку і техніці складання балансів; розробка щодо нагромаджувальних відомостей, створення оригінальної, до речі, нині наявної, системи авансових розрахунків. Слушними й актуальними тоді були його пропозиції з організації і ведення бухгалтерського обліку в промисловості та макрообліку. Вчений, як відомо, повністю сформувався з бухгалтера-практика. Згідно з О.П. Рудановським, баланс – це основа господарських відносин (економічних, виробничих, фінансових та юридичних). Завдяки цим обставинам ім'я вченого стає відомим у світі. Незважаючи на те, що, як відзначає Я.В. Соколов, він і його вчення стояли осторонь від магістральних доріг розвитку бухгалтерського обліку, він дав бухгалтерській науці і практиці так багато, що і досі ряд його тлумачень є актуальним та складає наше національне надбання. Учнем О.П. Рудановського, як відомо, був Олександр Михайлович Галаган (1879–1938 роки). Господарська діяльність кожного підприємства, як зазначав він, охоплює три важливі елементи: суб'єкти, об'єкти та операції. До об'єктів він, відповідно, відносив всі можливі види основних та оборотних засобів, що були наявні в господарюючого суб'єкта. Операції, згідно з О.М. Галаганом, є різними видами впливу суб'єктів на матеріальні цінності, з якими вони працюють. Розглядаючи метод бухгалтерського обліку, вчений всі його складові (прийоми) розділив на чотири групи: спостереження, класифікація, індукція та дедукція, синтез та аналіз [2].

За весь період існування радянської влади на всіх її етапах – періоду Громадянської війни, відбудовчого періоду, Другої світової війни, післявоєнного періоду, розпаду СРСР – бухгалтерський облік будувався на централізованих засадах і перебував під ідеологічним впливом. М.Х. Жебрак, відомий учений радянського періоду (українець за походженням), був одним із творців нормативного методу на базі американської системи «стандарт-кост». Праця «Основные элементы промышленного учета в СССР и за рубежом», що вийшла незабаром, була піддана жорсткій критиці, а її автор був звинувачений у плагіаті капіталістичних ідей. У 1946 р. у Львові виходить праця В. Горбачевського «Курси бухгалтерії», яка мала значний практичний і читацький інтерес. Серед досягнень – заміна незручної форми обліку Журнал-

Головна італійською формою рахівництва, розроблення рахункового плану-мінімуму, де було обґрунтовано економічну характеристику рахунків, взаємозв'язок між рахунками (типова кореспонденція), будова аналітичного обліку за кожним рахунком. Поряд із московською та петербурзькою формується українська бухгалтерська школа. Створюються спеціалізовані вищі навчальні заклади в Києві, Харкові, Одесі, а згодом у Тернополі [1]. Значний внесок у розвиток бухгалтерського обліку зробили такі вітчизняні вчені, як П.П. Німчинов, І.І. Каракоз, М.Г. Чумаченко, А. М. Кузьмінський, В.В. Сопко, Ю.Я. Литвин, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкар, Ф.Ф. Бутинець та ін [2]. Також варто відмітити наукові праці українських вчених, присвячені обліку витрат і калькуляції собівартості: О.С. Бородкін - „Проблемы учета издержек и экономического эффекта новой техники” (1981), М.Г. Чумаченко - „Проблемы учета и экономического анализа в управлении промышленным производством” (1970), В. М. Олійник - „Региональные особенности интенсификации сельскохозяйственного производства в новых условиях хозяйствования” (1992) [4]. Отримання Україною статусу незалежної держави в 1991 році та її входження в європейський простір поставили нові вимоги до системи бухгалтерського обліку. На основі загальної системи методологічних підходів вироблено власний набір методологічного інструментарію і стратегію формування національної системи бухгалтерського обліку. Реальні революційні перетворення у бухгалтерському обліку та звітності в Україні почалися з моменту прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. На виконання цього Закону методологічною радою з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів протягом 1999–2002 рр. були підготовлені та затверджені наказами Міністерства фінансів України стандарти бухгалтерського обліку [3].

Отже, українські вчені дійсно приклали багато зусиль щоб вивести бухгалтерський облік на новий кращий рівень. Їхні праці стосувались обліку витрат і калькуляції собівартості, рахунків, бухгалтерський облік в промисловості та макрообліку, нормування балансу, організація обліку та багато іншого.

Таким чином, ми дійсно завдячуємо дослідникам за те, що зараз ми можемо використовувати ці знання у нашій практичній діяльності та система бухгалтерського обліку є розвинутою та ефективно організованою.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф.: *Історія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. для студ.: У 2 част. – Житомир: ПП «Рута» 2008;*
2. Даньків Й. А., Остап'юк М.Я., Сливка Я. В.: *Науковий вісник Ужгородського національного університету, серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, назва статті: «Вклад українських вчених у відновлення класичного ведення обліку в умовах НЕП і їх роль в цьому»;*
3. Кужельний М. В.: *дисертація на тему: «Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні», Київ, 2008 рік;*
4. Пасько Т. О.: *Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Історія бухгалтерського обліку», ст. 126 – 127*

ПРОЦЕСИ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ У ХХІ СТ.

Бухгалтерський облік сьогодні є способом суцільного документального спостереження й контролю за фінансовою та господарською діяльністю організацій і підприємств й відповідного відображення отриманої інформації у звітності. Основна мета обліку передбачає забезпечення достовірності та об'єктивності економічної інформації, відображеної у фінансовій звітності, в цілях вивчення соціально-економічних об'єктів, процесів і явищ.

Як пострадянська країна Україна отримала у спадок сформовану систему бухгалтерського обліку з набором обов'язкових форм первинних документів, регістрів і звітності. Трансформаційні зміни у вітчизняному бухгалтерському обліку почались з постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 року № 1786 “Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів”, якою була започаткована радикальна реформа з удосконалення національної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Наступним етапом трансформації бухгалтерського обліку в країні стало прийняття 16 липня 1999 року Верховною радою України Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та затвердження Міністерством фінансів України на основі МСФЗ національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). На сьогодні затверджені і діють 28 таких положень, що регламентують ведення обліку і складання фінансової звітності.

Далі Верховна Рада України прийняла Закон “Про державну статистику” від 13 липня 2000 року, чим значно скоротили переліки та показники форм статистичної звітності для суб'єктів господарювання. Статистика в Україні почала ширше застосовувати методологію статистичних спостережень та вибірових досліджень підприємств, переймаючи досвід розвинутих країн.

Головним завданням трансформації системи бухгалтерського обліку, як зазначається в Програмі реформування бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів фінансової звітності, є приведення національної системи бухгалтерського обліку і звітності у відповідність до

реалій ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності [4, с.104]. Проте на практиці досить часто спостерігається механічне запозичення положень МСФЗ, що ускладнює реалізацію основних завдань та функцій, реального макро- та мікроуправління економікою держави.

Наприклад, аграрні підприємства з початку 2000 року організовують бухгалтерський облік відповідно до загальних вимог П(С)БО, нового Плану рахунків і типових форм реєстрів бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. Але галузь має свої відмінності, пов'язані з особливостями приватизації, використанням землі як основного засобу виробництва, специфічного формування результатів праці, що є наслідком поєднання природних (грунтово-кліматичних, біологічних) та економічних процесів, які потребують додаткового врахування при трансформації бухгалтерського обліку. Тому актуальним залишається висновок академіка П.Т. Саблука, що для економістів-аграрників та обліковців найбільш відповідальним завданням є пошук методів відображення в системі бухгалтерського обліку та звітності складових складових аграрного капіталу, обліку земельної ренти та її розподілу [5, с. 44].

Запровадження НП(С)БО відбулося без належного їх обговорення та апробації на практиці. Останнє неодноразово відмічалось професійною громадськістю України. Наприклад, проф. Ф.Ф.Бутинець щодо цього відмічає, що такий підхід є не просто помилковим, а глибоко деструктивним [1, с. 6]. Як наслідок відбувається постійне коригування цих положень, якість їх використання практикуючими бухгалтерами залишається невисокою [3, с.15].

Також однією з головних проблем реформування бухгалтерського обліку в Україні є невідповідність системи післядипломної освіти бухгалтера загальноприйнятим міжнародним принципам і стандартам, які розроблено Міжнародною Федерацією Бухгалтерів (МФБ) та вступили в дію з 2005 року. У першу чергу, ця невідповідність полягає у відсутності відповідальності державних або громадських установ за компетентність, кваліфікаційний рівень бухгалтерів. Радянська система затвердження на посади бухгалтерських кадрів зруйнована, натомість лише проходить формування професійних інститутів бухгалтерів на зразок світових стандартів, які могли б взяти на себе відповідальність за рівень бухгалтера перед потенційними власником-роботодавцем.

Однією з причин низького кваліфікаційного рівня бухгалтерів підприємств є офіційно невирішене питання щодо підвищення їх кваліфікації. Так, наприклад, на сільськогосподарських підприємствах деяких регіонів лише близько 30 % бухгалтерів мають вищу освіту [3, с.17]. Причин тут декілька, серед них – висока відповідальність поряд з низьким рівнем оплати, що спричиняє відтік кваліфікованих кадрів з аграрного сектора економіки.

Голов С.Ф. визначає сертифікацію бухгалтерів одним зі способів визнання їх високого професійного рівня та першим кроком до міжнародного визнання кваліфікації українських бухгалтерів. Також автор наголошує, що саме сертифікація бухгалтерів є важливою складовою реформування бухгалтерського обліку в Україні, оскільки сприяє [1, с.26; 2, с.32]:

- зростанню кваліфікації бухгалтерів і престижу професії;
- зниженню рівня ризику для учасників фондового ринку і фінансових інститутів;
- гармонізації української системи професійної підготовки бухгалтерів з міжнародними стандартами;
- підвищенню ефективності корпоративного управління;
- посиленню контролю за дотриманням норм професійної етики бухгалтерів і аудиторів.

Пасивна позиція Мінфіну України в цьому питанні є невинуватеною. Запропоновані ним зміни до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, до того, що бухгалтер “не рідше одного разу на п’ять років підвищує кваліфікацію в закладах, що надають освітні послуги на підставі ліцензії”, є скоріше відпискою, ніж намірами розв’язувати дану проблему. Разом з тим, в Україні вже зареєстровано та діють 4 професійні бухгалтерські організації (Спілка аудиторів України (САУ) з 1993 року, Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФПБАУ) з 1996 року; Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ) з 2003 року та Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА) з 2004 року), більшість з яких проводять роботу з підвищення кваліфікації та сертифікації бухгалтерів без її експертизи на відповідність національним інтересам України зі сторони Мінфіну.

На нашу думку, на загальнодержавному рівні слід посилити роботу з адаптації до національних вимог міжнародних стандартів з обліку на звітності. На галузевому рівні доцільно посилити вплив Міністерства аграрної політики України щодо адаптації до національних вимог та галузевих особливостей міжнародних стандартів обліку та звітності.

Список використаних джерел:

1. Голов С. Про сертифікацію бухгалтерів / Баланс. 2002. № 43. С. 26.
2. Голов С. Сертифікація бухгалтерів: аргументи і факти / Дебет і Кредит. 2002. №49. С. 32.
3. Михайлов М.Г. Деякі підсумки реформування обліку на підприємствах АПВ (регіональний аспект) / Облік і фінанси АПК. 2005. № 1. С. 14-18.
4. Пархоменко В.М. Нормативно-правове забезпечення реформування бухгалтерського обліку / Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту 2001. №16. С. 104-107.
5. Саблук П.Т. Проблеми економічних реформ в аграрному секторі і завдання обліку в їх вирішенні / Проблеми формування ринкової економіки: зб. наук. праць. 2001. С. 44

Томашкевич С.Д.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник —Примаченко О. Л — к.е.н.,
доцент кафедра обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЛАТИ ВІДПУСТОК

Один із найпопулярніших видів забезпечень для відшкодування майбутніх витрат є забезпечення оплати відпусток. Його формування — вимога національних стандартів бухгалтерського обліку. Водночас це питання отримало «друге дихання» у зв'язку з тим, що резерви наразі впливають на об'єкт обкладення податком на прибуток.

Забезпечення — це зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу, відповідно до пункту 4 П(С)БО 11 «Зобов'язання», також в пунктом 13 цього ж стандарту: забезпечення створюється для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на виплату відпускних працівникам. ункт 3 П(С)БО 26 “Виплати працівникам” дає визначення виплатам, що підлягають накопиченню, до яких саме і відносяться суми відпускних: виплати за невідпрацьований час, право на отримання яких працівником може бути використано в майбутніх періодах. І нарешті п. 7 П(С)БО 26 визначає: «виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, визнаються зобов'язанням через створення забезпечення у звітному періоді» [3].

Забезпечення оплати відпусток створюється не тільки для щорічних (основних та додаткових) відпусток, а також для додаткових відпусток для працівників із дітьми. Для всіх інших відпусток не створюється.

Створення забезпечення оплати відпусток дозволяє рівномірно розподілити майбутні витрати на оплату відпусток працівників протягом року, що в свою чергу забезпечує достовірне формування собівартості продукції (робіт, послуг). Ця норма є обов'язковою та регулюється П(С)БО 11 та П(С)БО 26. Однак, як показує практика, не для всіх. Так, від обов'язку формувати забезпечення відпусток звільнено суб'єктів малого підприємництва, які відповідають критеріям із п. 154.6 ПКУ й мають право на застосування спрощеної системи бухгалтерського обліку доходів і витрат. Щомісяця розрахована сума забезпечення включається в бухгалтерському обліку до складу витрат звітного періоду.

При цьому слід звернути увагу, що в бухгалтерському обліку та під час оподаткування до витрат не зараховується сума, нарахована для оплати часу

відпусток та ЄСВ на цю суму, а враховуються тільки суми нарахованого забезпечення [5].

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій облік руху і залишків коштів, забезпечення виплат за час відпусток працівникам ведеться на субрахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток» рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів». За кредитом субрахунка відображається нарахування забезпечення, за дебетом – його використання. Відповідно до П(С)БО 11 механізм нарахування забезпечення можна відобразити формулою:

$$\text{ЗОВ} = \text{Фоп} \times \text{Кзов},$$

де ЗОВ – місячно сума забезпечення оплати відпустки; Фоп – сума фактично нарахованого у звітному місяці фонду оплати праці, що враховується у розрахунку сум для оплати часу відпусток відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.95 р. № 100; Кзов – плановий коефіцієнт забезпечення на оплату відпусток дорівнює $(\text{Вп} / \text{Фопп} \times \text{Кєсв})$, де Вп – планова річна сума на оплату часу відпусток; Фопп – планова річна сума фонду оплати праці; Кєсв – коефіцієнт, що збільшує забезпечення на суму єдиного соціального внеску. $\text{Кєсв} = (\text{Ставка ЄСВ} + 100) : 100$.

Щомісяця розрахована сума забезпечення на виплату за час відпусток у бухгалтерському обліку враховується до складу витрат (витрат періоду – за дебетом рахунків 92, 93, 94) чи виробничої собівартості (за дебетом рахунків 23, 91).

У підприємств відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну України від 02.09.2014 р. № 879, кредитове сальдо за рахунком 471 «Забезпечення виплат відпусток» на 31 грудня звітного року має бути підтверджене інвентаризацією, суми нарахованого забезпечення зараховуються до витрат під час оподаткування і коригуванню через податкові різниці не підлягають [5].

Приклад. Нарахована за січень 2020 р. заробітна плата – 155 555 грн, в тому числі працівникам інвалідам нараховано — 51 850 грн, суми для оплати часу відпусток працівникам за січень – 18 666 грн в тому числі 6222 грн інвалідам. На підприємстві працює 12 працівників, з яких 4 - інваліди. Плановий фонд оплати праці за рік – 1866 660 грн, річна планова сума на оплату часу відпусток - 134815 грн, ЄСВ – 22% та 8,41%. У бухгалтерському обліку створення та використання забезпечення виплат за час відпусток відображається так (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення з нарахування забезпечення оплати відпусток

№ п/п	Зміст господарської операцій	Кореспонденція		Сума
		Дебет	Кредит	
	Створене забезпечення виплат за час відпусток з урахуванням ЄСВ	23,91,92,93	471	13196,27
	Нарахована сума забезпечення оплати відпусток за січень	471	661	18 666,00
	Нарахований на суму забезпечення для оплати часу відпусток ЄСВ 22% (18666,00*0,22) ЄСВ 8,41%(18666,00*0,0841)	471	651	2737,68 523,27

$K_{\text{ЄСВ}} = (\text{Ставка ЄСВ} + 100) : 100$; $(22\% + 100) : 100 = 1,22$; $(8,41\% + 100) : 100 = 1,0841$;
 $K_{\text{ЗОВ}} = (\text{Вп} : \text{Фопп} * K_{\text{ЄСВ}})$; $(134815 : 1866660) \times 1,22 = 0,0881$; $(134815 : 1866660) \times 1,0841 = 0,0783$
 $\text{ЗОВ} = \text{Фоп} \times K_{\text{ЗОВ}}$ $(155555 - 51850) \times 0,0881 + (51850 \times 0,0783) = 13196,27 \text{ грн.}$

Отже, для оплати часу відпусток відповідно до діючих стандартів слід створювати забезпечення і це обумовлено вимогами П(С)БО. Для цього використовують субрахунок 471 “Забезпечення виплат відпусток”. Суми створених забезпечень визнаються витратами (п. 13 П(С)БО 11) з відображенням їх за дебетом рахунків обліку витрат на оплату праці (23, 91–94). При цьому фактично немає вибору, чи створювати резерв відпусток чи не створювати. Не нарахування резерву відпусток можна розцінити як ведення бухгалтерського обліку з порушенням установленого порядку й унесення неправдивих даних до фінансової звітності. За це порушення загрожує адміністративна відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. №504/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>;
2. Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 “Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ;
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов’язання”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
5. Сумцова О. Створення резерву відпусток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bn>

Тудуй В.В.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ТРАНСФОРМАЦІЯ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У XX – XXI СТ.

В умовах сьогодення уявити життя людства без бухгалтерського обліку неможливо. Це підтверджується тим, що велика кількість процесів, що проходять внаслідок діяльності однієї особи або, зазвичай, групи людей, потребують їхнього запису та фіксації задля подальшого ефективного керування грошовими надходженнями чи видатками. Облік як засіб фіксації виник ще у Стародавньому світі, коли актуальність питання розподілу майнових активів ставала дедалі гострішою, а як наука сформувався лише у XVIII-XIX ст. [2, с. 5].

Система бухгалтерського обліку містить складові, нерозривно пов'язані як з економічними, так і з юридичними та гуманітарними науками та являє собою інформаційну систему, яка забезпечує виявлення, накопичення, реєстрацію, вимірювання, узагальнення та передачу необхідної інформації її користувачам. Математика, макро- та мікроекономіка, менеджмент, маркетинг, психологія, філософія, інформатика та кібернетика – це лише деякі галузі знань, які створюють поглиблене розуміння бухгалтерської справи та її наукових засад.

Порівняння основних складових бухгалтерського обліку, що мали місце у XX та XXI ст., наведені на рис. 1.

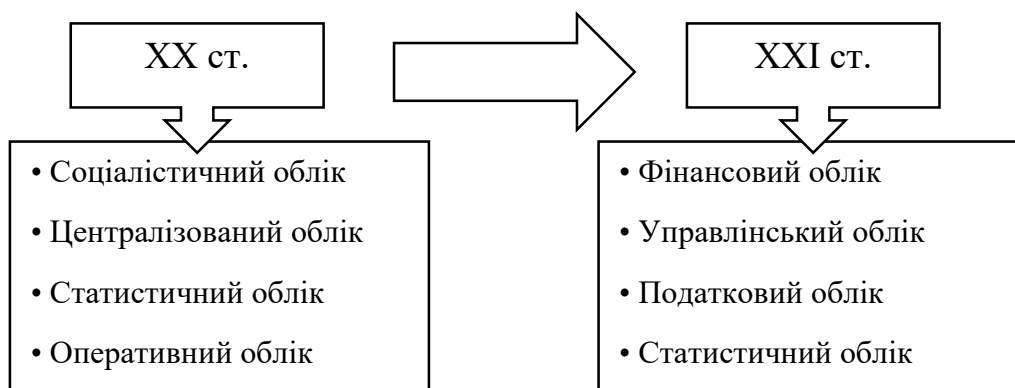

Рис.1. Порівняння системи бухгалтерського обліку XX та XXI ст.

Розвиток бухгалтерського обліку за період XX-XXI ст. пройшов значні трансформації. Якщо розглядати особливості змін в системі обліку в Україні, то ще на початку XX ст. бухгалтерський облік не був підкріплений законодавчими актами, положеннями та принципами, а за увесь період

існування радянської влади перебував під контролем централізованих органів та мав ідеологічний характер.

Першим важливим етапом розвитку бухгалтерського обліку у XX ст. був період НЕПу, тобто нової економічної політики, який припав на 20-і роки та характеризувався піднесенням як обліку, так і економіки в цілому. У 30-х роках зароджується соціалістичний облік із класовим характером. Основні доробки цього періоду належали вітчизняним вченим, зокрема, М.Жебраку, О.Рудановському, О.Галагану, Я.Гальперіну, Н.Леонтьєву та ін. Одним з найважливіших здобутків було започаткування вченими, у тому числі й М.Жебраком, нормативного методу, що базувався на американській системі «стандарт-кост». В період з 1917 р. по 1953 р. бухгалтерські кадри піддалися «трьомам перевірок».

Починаючи з 1953 р., спостерігалася відносна облікова стабільність. Визначним досягненням цього періоду вважається перехід від Журналу-Головної до більш інтуїтивної форми рахівництва італійської моделі, розробка «плану-мінімуму», який дозволив появу типової кореспонденції та аналітичного обліку за рахунками. Важливого поштовху зазнали калькулювання собівартості продукції, господарський розрахунок, автоматизація, механізація, централізація обліку. Вченими, які зробили значний внесок в розвиток системи бухгалтерського обліку, були представники новоствореної української наукової бухгалтерської школи, зокрема, Ф.Ф. Бутинець, Ю.Я. Литвин, М.Г. Чумаченко, М.С. Пушкар, В.В. Сопко та ін. В цей період також відбулось створення нормативних засад ведення господарської діяльності та її фінансового аспекту внаслідок орієнтування бухгалтерського обліку на задоволення запитів адміністративно-командної системи.

Перехід до ринкової економіки, підкріплений визнанням Україною незалежності у 1991 році, потребував змін в системі бухгалтерського обліку. В умовах дестабілізації, у 1990 р. Українська РСР розглядала власний проєкт переходу до ринкових відносин, що передбачав, в першу чергу, введення національної валюти, що могло запобігти інфляційним процесам та економічній кризі держави в цілому.

З проголошенням незалежності, в Україні почав проводитися ряд реформ, підкріплених відповідними указами, постановами та законами [4; 5; 6]. У 1999-2002 рр. Міністерством фінансів України були розроблені Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [1, с. 25-26].

Повертаючись до XX ст., в останню його третину звичний бухгалтерський облік поділявся на фінансовий та управлінський, а отже можна стверджувати, що ці види обліку є відносно новими. Основна їх відмінність від таких форм на початку XX ст. полягає в тому, що вони функціонують в умовах ринкових відносин і є актуальними сьогодні. Податковий облік є одним з найновіших видів обліку, який пройшов декілька етапів становлення, з 1991 р. по теперішній час. Важливим є етап, на якому виникли поняття «валових доходів», «амортизації», «валових витрат» та відбулося прийняття

законодавства з оподаткування; наступний етап, на якому Мінфіном було скасовано програму податкових різниць з податку на прибуток та завершальний, що розпочався з набрання чинності норм Податкового кодексу України, який встановив механізм визначення податкових різниць на базі сучасного законодавства [3, с. 4].

Отже, бухгалтерський облік доцільно розглядати через історичний аспект для того, щоб усвідомити його ключові складові, які забезпечують у високорозвинутому, технологічному та інформаційно збагаченому сучасному світі відповідною потребою користувачів інформацією. Розвиток облікової системи у нерозривному зв'язку з кількісними та якісними характеристиками модернізованої економічної діяльності є постійним об'єктом вивчення, а також ключовим чинником її корисності та актуальності серед інших наук.

Список використаних джерел:

1. Белова І.М., Спільник І.В. Бухгалтерський облік в Україні у XIX-XX століттях. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород, 2017. №14/1. С. 22-26.
2. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Янчева Л.М. та ін. Харків, 2015. 448 с.
3. Малишкін О. Історичні аспекти розвитку податкового обліку в Україні: проблеми та перспективи. Бухгалтерський облік і аудит. 2013. С. 1-10.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 28.04.2020 р.)
5. Про затвердження програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 № 1706. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-98> (дата звернення: 28.04.2020 р.)
6. Про перехід України до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики: Указ Президента України від 23.05.1992 № 303/9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303/92> (дата звернення: 28.04.2020 р.)

УДК 657

Чернікова Ю.А.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На нормативному рівні перехід вітчизняної облікової практики на міжнародні стандарти був затверджений з прийняттям у 1998 році Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Сьогодні економічна глобалізація та соціальна інформатизація зумовлюють необхідність подальшого зближення

вітчизняних та міжнародних методів обліку. Можливості виходу українських підприємств на міжнародний ринок наряду залежать від достовірності фінансової звітності, за допомогою якої інвестор був би в змозі приймати оптимальні рішення щодо об'єкта та обсягів інвестування, а також здійснювати контроль ефективності використання вкладень. У цьому випадку не викликає сумнівів, що необхідно сформувати та реалізувати стратегію розвитку систем бухгалтерського обліку в Україні на основі МСФЗ.

Україна, як і більшість країн світу, обрала шлях зближення, узгодження національної системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності з міжнародними стандартами шляхом їх гармонізації. Процес упровадження МСФЗ зумовлює для країни і деякі проблеми.

Перш за все, складнощі спричиняє вирішення питань правового впровадження МСФЗ в національне законодавство і розроблення нових вимог до фінансової звітності [3, с. 56]. Незважаючи на певну схожість концептуальних основ бухгалтерського обліку в Україні з МСФЗ, структура та зміст принципів формування фінансової звітності у НП(С)БО не збігається з МСФЗ, також є розбіжності між їх складом та наповненням; деякі принципи бухгалтерського обліку у НП(С)БО, які є аналогами принципів МСФЗ (безперервність діяльності підприємства, превалювання сутності над формою тощо), мають відмінності у трактуванні.

Також необхідно врахувати наявність в Україні значного ступеня державного регулювання бухгалтерського обліку. Насамперед, відмінності фінансових даних та управлінської інформації пов'язані з тим, що дані бухгалтерського обліку покладені в основу податкового обліку та звітності підприємства. Таким чином, істотний вплив на бухгалтерський облік в Україні мають різні, постійно мінливі думки представників податкових органів. Слід відзначити, що нині основною функцією бухгалтерського обліку є фіскальна, а також юридична форма відображення операцій у бухгалтерському обліку здебільшого переважає над їх економічною сутністю. Таке застосування НП(С)БО не дозволяє сформувати правильне судження у користувачів про діяльність підприємства загалом [1, с. 690].

Ще однією проблемою при впровадженні МСФЗ в Україні є відсутність кваліфікованих кадрів, які володіють міжнародними стандартами. Через відмінність з вітчизняними стандартами бухгалтерського обліку, застосування МСФЗ вимагає від фінансистів і бухгалтерів професійної підготовки й знань. У зв'язку з тим, що знання МСФЗ не є обов'язковими в нашій країні для отримання вищої професійної освіти, підприємства можуть відчувати нестачу в кадрах відповідної кваліфікації [2, с. 24]. Знання із МСФЗ лише декількох керівників бухгалтерського підрозділу буде недостатньо для повного переведення підприємства на облік за міжнародними стандартами фінансової звітності, та й очікування щодо зарплат у таких фахівців буде високими. Навчання персоналу цим стандартам є досить тривалим та затратним процесом.

Також існує невизначеність інституційних органів, що забезпечують впровадження МСФЗ та здійснюють контроль за їх дотриманням (на сьогодні до таких органів відноситься Міністерство фінансів України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку Державна служба статистики, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг тощо) [4, с. 63].

Необхідно враховувати й фінансові складнощі при впровадженні міжнародних стандартів, пов'язані з високою вартістю переходу на МСФЗ, необхідністю формування інституційних механізмів, що забезпечують розроблення, упровадження МСФЗ і нагляд за їх дотриманням. Так, наприклад, одним із способів запровадження МСФЗ є залучення консалтингових компаній. Зазвичай вони мають високий рівень компетенції і надають якісні послуги, проте такі компанії мають й високу вартість послуг. Та й звернутися за допомогою до консалтингових компаній можуть не всі підприємства, адже компанії, що становлять суспільний інтерес, зобов'язані створити власні бухгалтерські відділи.

Також при оприлюдненні міжнародних стандартів на веб-сайті Міністерства фінансів України спостерігається проблема неадекватності їх перекладу, викривлення змісту, оскільки стиль викладення інформації у МСФЗ, наявність у них альтернативних методів обліку, вибір яких здійснюється управлінським персоналом, є відмінними від мови та змісту нормативних документів, з якими звикли працювати українські обліковці.

Отже, розв'язання проблем при впровадженні МСФЗ в Україні повинно здійснюватися шляхом реалізації таких основних заходів: створення якісного нормативного та методичного забезпечення процесу переходу на МСФЗ з урахуванням особливостей вітчизняної системи обліку; удосконалення й збільшення фінансування державного регулювання впровадження МСФЗ та розвиток професійних інститутів, які б змогли контролювати дотримання Україною міжнародних стандартів; адаптація до міжнародних стандартів національної нормативно-правової бази шляхом внесення змін та прийняття нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку; підвищення кваліфікації бухгалтерів; перехід на програмне забезпечення, яке підтримує ведення обліку за міжнародними стандартами, що допоможе зекономити на навчанні штату бухгалтерів. За таких умов впровадження МСФЗ може стати інструментом підвищення прозорості й ефективності системи управління підприємства, що, у свою чергу, надасть Україні можливість залучення іноземних інвестицій та більш широкого виходу на зовнішні ринки.

Список використаних джерел:

1. Засадний Б.А. Перспективи розвитку національної системи бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграційних процесів. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка та суспільство. 2019. №20. С. 685-692.
2. Кірей О. Впровадження МСФЗ в Україні як стимул розвитку бізнесу. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2014. Вип.

10. С. 22-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2014_10_6 (дата звернення: 24.04.2020).
3. *Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства : монографія / О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В. Рузмайкіна та ін; за ред. Г.М. Давидова. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем» , 2017. 248 с*
4. Чудовець В. Науково-практичні проблеми впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. *Економіст*. 2012. №12. С. 61-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_12_20 (дата звернення: 24.04.2020).

УДК 657

Чорний О.Р.,

студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Шигун М.М., д.е.н., проф.

завідувач кафедри обліку та оподаткування

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ

В сучасний період на більшості підприємств України управлінський облік ще не сформувався як цілісна система збору, аналізу, інтерпретації та представлення корисної інформації менеджерам підприємства з метою прийняття на її основі оперативних, тактичних та стратегічних рішень. Залишається недостатньо розвинутою єдина методологічна база формування управлінського обліку як системи.

Головною метою управлінського обліку є складання та вчасне подання внутрішньої звітності, яка потрібна менеджерам підприємств для прийняття управлінських рішень з метою моніторингу і контролю використання ресурсів, руху коштів та виконання договорів, що суттєво впливають на досягнення успіху та отримання прибутку підприємства [3, с. 573].

В основі системи управлінського обліку лежить виробничий облік і калькулювання, які доповнюються функціями управлінського контролю, бюджетування, внутрішньої звітності [4, с. 4]. Більшість авторів вважає, що аналіз є однією з функцій управління, яка забезпечує оцінку господарських фактів і процесів та готує проекти рішень для менеджерів відповідного рівня. Останнім часом аналіз управління став частиною сучасних технологій управління.

Бухгалтерський управлінський облік супроводжує менеджмент на всіх його стадіях: стратегічне управління, оперативне управління і контроль. Відповідно, повинен дотримуватися взаємозв'язок між системою управління та бухгалтерським обліком, зокрема [4, с. 9]:

1) менеджер кожного рівня управління повинен не лише мати певні повноваження і прийнятті рішень, але і забезпечуватись необхідною інформацією управлінського обліку;

2) управлінський облік на підприємстві повинен бути побудований таким чином, щоб забезпечити адекватне рішення управлінських завдань на будь-якому рівні менеджменту;

3) стратегічний і короткостроковий управлінський аналіз забезпечують інформаційну підтримку прийняття всіх управлінських рішень на стадіях стратегічного та операційного менеджменту;

4) велику роль в успішному розвитку підприємства має адміністративний менеджмент, який включає контроль успішності виконання завдань, визначених на попередніх двох рівнях, і який здійснюється менеджерами всіх ієрархічних рівнів.

Управлінський облік повинен забезпечити мінімізацію витрат на виробництво продукції й одержання максимального прибутку. Відповідно до інтересів користувачів управлінський облік має відповідати таким цілям: децентралізація контролю, в розрізі центрів відповідальності, за обліком витрат і формуванням собівартості продукції; впорядкування інформації в управлінській звітності, необхідної для прийняття управлінських рішень і розробки стратегічних дій підприємства.

Метою управлінського обліку є не тільки відображення економічних процесів, а й управління ними, допомога внутрішнім користувачам приймати більш обґрунтовані рішення, забезпечення менеджерів інформацією, яка надає можливості примножити капітал її власникам, а працівникам підприємства – збільшити цінність їх матеріального та духовного добробуту, підвищення ефективності управління, а отже – ефективності планування, нормування, контролю та прийняття управлінських рішень [1, с. 175].

Керівників різних рівнів управління в більшій мірі цікавлять не стільки результати їх минулої діяльності, скільки способи досягнення бажаних результатів діяльності підприємства в майбутньому. Управлінський облік є складовою процесу управління та надає інформацію, важливу для: визначення стратегії та планування майбутніх операцій підприємства; контролю поточної діяльності; оптимізації використання ресурсів; оцінки ефективності діяльності; зниження рівня суб'єктивності в процесі прийняття рішень [2, с. 206].

Досвід підприємств України свідчить, що практичне застосування управлінського обліку ще не набуло належного поширення та розвитку. Практичний бік застосування управлінського обліку ставить перед керівництвом підприємства конкретні завдання організаційного характеру, а саме: чи доцільне використання цього виду обліку; чи створювати управлінську бухгалтерію; який має бути порядок формування інформації про витрати, обсяг виробництва та систему контролю за цими показниками тощо. Винятковий вплив на вирішення цих проблем мають галузеві організаційні та інші особливості конкретного підприємства, наявність внутрішньої й зовнішньої звітності тощо.

Успішне впровадження системи управлінського обліку на підприємстві можливе тільки при системному підході з використанням розвинутої методології, підготовлених фахівців, високоефективного операційного

менеджменту та сучасних інформаційних технологій. Реорганізація системи управління виробничою діяльністю підприємства завдяки впровадженню системи управлінського обліку відкриває принципово нові можливості для українських підприємств і дає змогу не тільки одержувати інформацію про виробничі процеси, але й оперативно використовувати її при прийнятті управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Довжик О.О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах / за ред. Вісник Полтавської державної аграрної академії. Полтава, 2012. С. 174-179.
2. Ільченко Л.Б. Місце управлінського обліку в системі управління : збірник наукових праць. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. С. 202-207.
3. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. Київ, 2009. 624 с.
4. Управлінський облік, аналіз і контроль в системі менеджменту на підприємстві : підручник. Бухгалтерський портал : веб-сайт. URL <http://magazine.faaf.org.ua/upravlinskiy-oblik-analiz-i-kontrol-v-sistemi-menedzhmentu-na-pidpriemstvi.html> (дата звернення: 17.04.2020).

УДК 657.1.011.56

Чуприна Д.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Остапенко Ю. П. – к.е.н.,

доцент кафедри обліку і оподаткування

РОЗВИТОК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Розгляд питань розрахунків з оплати праці в умовах цифровізації економіки має актуальне значення, оскільки, по-перше, оплата праці є важливою ланкою соціально-трудових відносин і найскладнішою соціально-економічною проблемою, яка потребує негайного рішення, а, по-друге, важливою умовою сьогодення є перехід на цифрові засоби передавання інформації (в тому числі і економічної), що з одного боку є перевагою, а з іншою має і деякі проблемні аспекти.

Теоретичними і практичними питаннями цифровізації економіки займалися як зарубіжні так і вітчизняні науковці та практики, а саме: В. Айзексон, С. Бранд, Б. Гейтс, а також: О. Білоус, В. Гройсман, В. Гейць, Т. Єфименко. Проте, багато питань цієї галузі лишається недослідженими.

Бурхливий розвиток сучасних цифрових технологій та їх проникнення практично в усі сфери соціального життя вже призвело до фундаментальних якісних та кількісних змін у засобах та каналах комунікацій, наслідком чого

стало виникнення принципово нового інформаційно-комунікаційного середовища взаємодії ключових суб'єктів соціального розвитку [1; с. 138].

Цифровізація економіки має і матиме безліч серйозних наслідків, які стосуються і кадрового обліку на підприємстві. До таких наслідків можна віднести створення нових робочих місць, через розширення видів діяльності на підприємстві, а також усунення деяких видів робочих місць, причиною чого слугуватиме непотрібність деяких видів кадрів через їх нездатність адаптуватись до нових умов роботи, їх нездатність до перекваліфікації, непотрібність таких спеціальностей. Хоча, зараз неможливо відслідкувати і виявити яких груп населення і яких видів діяльності цифровізація торкнеться найбільше, а яких навпаки - не торкнеться взагалі, і які вона матиме наслідки після свого настання – позитивні чи негативні.

Тож, цифрова економіка може по різному впливати на працівників (табл.1):

1. Цифровізація як фактор позитивного розвитку: цифровізація означає підвищену індивідуальну спроможність до успішної роботи та можливості для самореалізації та досягнення економічного росту та розвитку суспільства країни загалом;

2. Цифровізація як фактор негативного розвитку: цифровізація означає збільшення кількості безробітних, збільшення робочого навантаження і розмивання кордонів між роботою і приватним життям;

3. Цифровізація як засіб досягнення мети: цифровізація прив'язана до особистої вигоди в автономії та індивідуальній діяльності суб'єкта [2; с. 10].

Таблиця 1

Вплив цифрової економіки на працівників

Цифровізація як:		
фактор позитивного розвитку	фактор негативного розвитку	засіб досягнення мети
підвищена індивідуальна спроможність	збільшення кількості безробітних	особиста вигода в автономії
можливість для самореалізації	збільшення робочого навантаження	індивідуальна діяльність суб'єкта
досягнення економічного росту	розмивання кордонів між роботою і приватним життям	
досягнення розвитку суспільства країни		

Одним із основних наслідків цифровізації для організації роботи в традиційних підприємствах і галузях є зростаюча гнучкість, яка впливає на взаємодію працівників і роботодавців. Цифровізація та технологічні інновації

змушують роботодавців до розроблення гнучкіших способів виконання бізнес-процесів [2; с. 11].

На нашу думку, з більшим та інтенсивнішим розвитком цифровізації економіки, все більше і більше компаній перейде з традиційної роботи на онлайн діяльність, залучаючи фрілансерів і самозайнятих осіб, які отримуватимуть заробітну плату по факту виконаної роботи, в залежності від кількості виконаних завдань та середньої ціни на ринку за певне завдання.

І хоча в Україні, зазвичай, залучені зі сторони працівники на даному етапі не отримують високої винагороди, їх робота на фрілансі має деякі переваги, такі як: автономія; мобільність; продуктивність; можливість співпрацювати не з однією, а з двома і більше компаніями; зменшення витрат для роботодавців.

Але, також, слід пам'ятати про те, що за умов цифровізації економіки окрім зацікавленості і вміння пристосовуватись до нових умов працівників, керівники також повинні будуть віднайти гнучкі форми контролю, адже традиційні для працівників, що працюють поза офісом, не будуть настільки вдалими та ефективними.

Отже, розглянувши питання цифровізації економіки в розрізі оплати праці, онлайн роботи та впливу цифровізації на професійну діяльність, можна зробити такі висновки:

1. Цифровізація призводить до змін всередині підприємства, що в свою чергу призводить до позитивних та негативних наслідків як для роботодавців, так і для найманих працівників;
2. З більшим зростанням цифровізації все більше зростатиме потреба в онлайн працівниках – фрілансерах.

Список використаних джерел

1. О. В. Панькова, О. Ю. Касперович Соціальні передумови ефективних комунікацій суб'єктів соціально-економічного розвитку в умовах цифровізації. // Цифрова економіка. 2019. С. 138-141
2. О. І. Білик вплив цифрової економіки на зменшення негативних наслідків соціального ризику. // Проблеми економіки та управління. 2019. №4. с. 8-16

УДК 657

Шевченко В. К.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Чабанюк О.А. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

КЛЮЧОВІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Облікова політика, як один із внутрішніх регламентів організації облікового процесу, займає вирішальне місце у загальній системі інформаційного забезпечення системи менеджменту підприємства. Проаналізовані наукові дослідження вчених з питань облікової політики засвідчують про необхідність виокремлення значущого її елемента – облік розрахунків за виплатами працівникам.

Облік розрахунків за виплатами працівникам відображає різні складові підсистем обліку підприємства: фінансового – в частині відображення інформації про виплати працівникам та зазначення даних у звітності, управлінського – при формуванні собівартості продукції (робіт і послуг), податкового обліку – розрахунків з бюджетом та фондами соціального страхування. А отже, потребує поглибленої уваги щодо формування облікової політики.

При складанні наказу про облікову політику в частині обліку розрахунків за виплатами працівникам головний бухгалтер повинен врахувати засади організації оплати праці на підприємстві: прийняті форми і системи оплати праці, розміри заробітної плати та інших виплат; діючу систему заохочення та преміювання працівників; регламенти нормування праці; підходи до організації документообігу розрахунків за виплатами працівникам тощо. Ключові питання з обліку оплати праці, які доцільно зафіксувати в наказі про облікову політику наведені на рис.1.

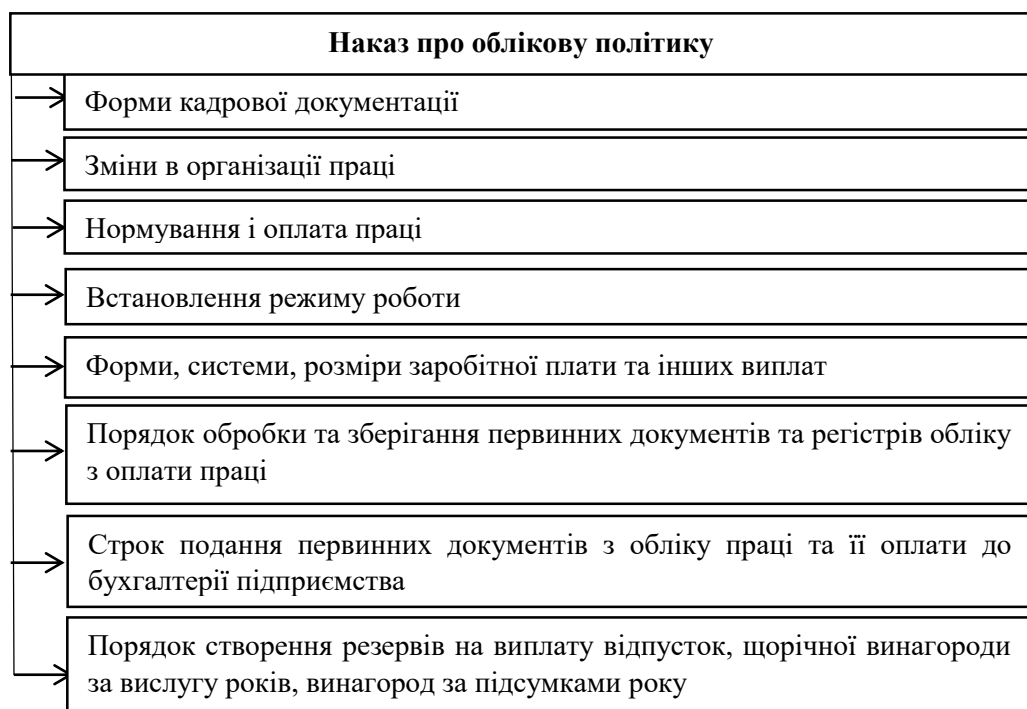

Рис. 1. Основні положення з обліку праці та її оплати, що наводяться в наказі про облікову політику [3]

Основне завдання облікової політики полягає в забезпеченні облікових процедур щодо розрахунків за виплатами працівникам як цілісної системи, яка включає організаційний, методичний і технічний аспекти облікового процесу.

Організаційний аспект облікової політики стосовно оплати праці повинен регулювати основні питання щодо визначення переліку осіб, відповідальних за ведення обліку оплати праці, їх посадових інструкцій та переліку центрів витрат та сфер відповідальності; а також, системи внутрішнього контролю і забезпечення комерційної таємниці розрахунків оплати праці.

Методичний аспект має узгоджуватися із системою і формами оплати праці, що застосовуються на підприємстві; визначати перелік робіт, які підлягають нормуванню; порядок визнання нарахованої суми виплат за поточними зобов'язаннями; порядок нарахування виплат за невідпрацьований час, премій та інших заохочувальних виплат; варіант обліку витрат: із застосуванням рахунків класу 9 «Витрати діяльності» / з одночасним застосуванням рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та рахунків 9 «Витрати діяльності» / чи із застосуванням класу тільки 8 «Витрати за елементами»; порядок включення витрат з оплати праці до складу об'єктів витрат; бази розподілу непрямих витрат тощо.

Технічний аспект облікової політики щодо витрат підприємства на оплату задіяних трудових ресурсів передбачає такі складові: робочий план рахунків; форми первинних документів по розрахунках з оплати праці; облікові реєстри; (графік документообороту; технологію обробки облікової інформації; склад, порядок і строки подання внутрішньої звітності) [1].

Наразі економістами проведено аналіз факторів впливу на формування облікової політики щодо витрат на оплату праці персоналу, який дозволив визначити, що на оплату праці, як на об'єкт фінансового обліку, в значній мірі мають вплив зовнішні фактори, а як на об'єкт управлінського обліку – внутрішні [2].

Дослідження цих факторів є важливим моментом при формуванні облікової політики на підприємстві. До зовнішніх та внутрішніх чинників належать: діюче законодавство в країні, ситуація на ринку товарів і послуг, рівень інфляції, процеси глобалізації, нормативно-правове та договірне (колективне та індивідуальне) регулювання оплати праці, а також форма власності підприємства, галузеві особливості, організація системи обліку та оподаткування, форма ведення обліку тощо.

Особливістю нормативно-правового регулювання оплати праці є те, що воно охоплює ряд нормативно-правових актів, які мають різну юридичну силу, зокрема це: Конституція України, закони і підзаконні акти, що регламентують правові і організаційні основи оплати праці працівників, національні П(С)БО, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та Інструкція про його застосування. До основних нормативних актів підприємства, організації або установи, на підставі яких визначаються основні положення щодо оплати праці працівників, які мають важливе значення належать: Положення про оплату праці, штатний розпис, що затверджуються,

наказом керівника підприємства. На їх основі встановлюється розмір основної заробітної плати щодо конкретної посади, професії, а також розмір надбавок (доплат), якщо це передбачено положенням про оплату праці. На підставі штатного розпису підприємства, Правил внутрішнього трудового розпорядку, а також посадових (робочих) інструкцій керівник підприємства приймає рішення з кадрових питань, зокрема стосовно прийняття громадян на роботу, переведення працівників на іншу роботу, встановлення посадового окладу, тарифної ставки (окладу) конкретного працівника відповідно до його посади (кваліфікації). При формуванні облікової політики на підприємстві слід врахувати, що організація оплати праці персоналу базується на трьох складових: нормуванні праці, її тарифікації, на системах і формах оплати праці. При цьому нормування праці дозволяє дати кількісну оцінку праці, тарифікація – якісну, а системи і форми показують порядок нарахування заробітної плати.

Отже, підхід до формування облікової політики щодо оплати праці, згідно з вимогами національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, є важливою умовою надання повної та достовірної облікової інформації для потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. Таким чином, відображення в розпорядчому документі про облікову політику положень, які б охоплювали організаційну, методичну та технічну складові облікової політики щодо розрахунків за виплатами працівникам, дозволить сформулювати передумови для ефективної організації бухгалтерського обліку праці та її оплати.

Список літератури

1. Подолянчук О. А. Облікова політика щодо заробітної плати / О. А. Подолянчук // *Облік і фінанси*. - 2018. - № 1. - С. 64-71.
2. Григоревська О. О., Христос І. В. Шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / О. О. Григоревська, І. В. Христос // *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал*. – Острог : Вид-во НУ«ОА», травень 2016. – № 1(29). – С. 146–149.
3. Овсяк Н. В. Облікова політика підприємства в частині оплати праці / Н. В. Овсяк // *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. – 2012. – № 4(62). – С. 162–165.

УДК 657

Яйченя Д.С.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік – це система спостереження, контролю та керівництва за процесами формування фінансових показників підприємства, їх відображення та несення за них відповідальності. Облік як наука багатогранна та точна, вона зародилася та існує вже багато століть. За допомогою обліку ми фіксуємо всі господарські операції, проведення, підрахунки.

Перші облікові записи були датовані роками до нашої ери, їхня поява вказує на наявну потребу в обліку вже у давні часи. Правителям на той час необхідно було підраховувати своє майно, борги та позики. В давнину використовували різні методи та підходи, зокрема, інформація відображалася на папірусі, каміні та на інших доступних предметах [5].

Бухгалтерська наука з кожним днем оновлюється та осучаснюється. В її основу повинні бути покладені такі функції як аналітична, інформаційна та контрольна. Значним поштовхом до розвитку для обліковців Середньовіччя став трактат Луки Пачолі «Про рахунки та записи» [1, с.76].

Коріння бухгалтерського обліку в Україні тісно переплітаються з розвитком бухгалтерського обліку країн, яким були підвладні українські землі. Російська імперія та Австро-Угорщина залишили свій відбиток. З огляду на різницю у рівні розвитку економічних відносин між Австрією та Росією, слід зазначити, що рівень бухгалтерського обліку в західній Україні був більш високим. Україна пройшла чималий шлях від зародження облікової політики до новітніх технологій ведення обліку.

На початку 1990-х рр. Україна провела власні реформи та перейшла до ринкової економіки, що створило передумови для реформування системи бухгалтерського обліку [4]. Основним завданням такої реформи став процес узгодження національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). 16 липня 1999 року був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (Закон), який став важливою подією в економічному житті країни та суттєво вплинув на облікову практику.

У доповнення до Закону організація та ведення бухгалтерського обліку також регулюється Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), Порядком подання фінансової звітності та іншими нормативно-правовими актами, які затверджені Міністерством фінансів України та визначають методи ведення обліку, порядок складання фінансової звітності та принципи її подання.

Аналіз вимог МСФЗ дозволяє виявити подібні та відмінні положення у порівнянні з національними П(С)БО. Розглядаючи відмінність інформації з управління та фінансових даних можна зробити висновок, що в основу звітності підприємств та податкового обліку покладаються дані бухгалтерського обліку. Також слід враховувати, що в Україні на систему обліку значно впливають податкові органи, внаслідок чого податкова та юридична складова обліку є переважаючими.

Процес впровадження МСФЗ в Україні почався з ухвалення Кабінетом Міністрів від 24.10.2007 р. Стратегії застосування міжнародних стандартів

фінансової звітності в Україні [3, с.1]. Це стало значним поштовхом у продовженні реформування системи бухгалтерського обліку та її наближення до вимог міжнародних стандартів.

Згодом до Закону було внесено розділ 12.1, який визначив можливість переходу на МСФЗ будь-яких підприємств України (за виключенням окремих їх категорій) [2, с.14]. Можливість самостійного переходу на міжнародні стандарти зробила величезний крок у майбутнє та внесла нові перспективи до системи обліку діяльності.

Економічно розвинені країни спільними зусиллями створили та удосконалюють єдину систему звітування для компаній, які публікують свою фінансову інформацію для широкого кола користувачів. Тому, найперспективнішою системою обліку на сьогодні є МСФЗ. На наш погляд, основними причинами, які актуалізують перехід вітчизняних компаній на міжнародні стандарти, є такі:

- 1) надання бухгалтерам єдиних принципів для формування точної, своєчасної та правдивої інформації;
- 2) створення умов порівнянності звітних даних на міжнародному рівні;
- 3) ринки капіталу, що розвиваються, можуть швидше реагувати на коливання чи зміни у фінансових даних.

Таким чином, бухгалтерський облік в Україні пройшов досить великий шлях трансформації. Кожний етап був особливий, він давав значний поштовх для нових звершень. Ознайомлюючись з веденням обліку у різні часи, ми відокремлювали для себе всю корисну інформацію, щоб в кінцевому підсумку зрівняти та побачити еволюційний шлях облікової політики. На даний час реформування бухгалтерського обліку в Україні вийшло на новий, світовий рівень для того, щоб досягнути вершини успіху в даній сфері, та стати єдиним цілим з міжнародною системою стандартів.

Список використаних джерел:

1. Новицька Н.В. *Історичні етапи формування методології обліку розрахунків. Науковий журнал Харківської національної академії міського господарства. Економічний часопис. 2011. с.76-79.*
2. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 р. №996*
3. *Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: Закон України від 24.10.2007р. №911*
4. *Ринкові реформи в Україні: досягнення і невдачі URL: <https://buklib.net/books/25781/>*
5. Савчук В.К., Микитенко Т.В. *Бухгалтерський облік. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38342.*

Яременко В.І.,

студентка ОПМ, 4 курсу, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

науковий керівник – Марчук У. О.

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

МІСЦЕ ТА РОЛЬ АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЖИТТІ БУХГАЛТЕРА

Якісна та успішна діяльність підприємств різних форм власності забезпечується обліково-аналітичною інформацією, яка є невід'ємною частиною здійснення усіх господарських процесів.

Аналітична інформація включає в себе результати здійснення процедур математичної і логічної обробки прогнозової, планової, облікової і нормативної інформації по заданих алгоритмах розрахунку. Тобто вона виступає узагальнюючою по відношенню до інших видів інформації [1].

Не є секретом те, що з давніх часів роль аналітичної інформації у житті кожного бухгалтера є досить значною. Про це свідчать факти з життєвої практики екс-бухгалтерів, зокрема Лука Пачолі, Бенедетто Контрульї, Елізабет Арден, Френка Робінсона, Карла Маркса. Крім того, кожен бухгалтер в сучасних умовах господарювання не раз переконувався в тому, що аналітична інформація є ключовим фактором при формуванні думки про фінансовий стан підприємства на певну дату та стратегію його розвитку.

Проте, цікавим є факт з життя екс-бухгалтера Аль Капоне. Мало кому відомо, що одна з професій Аль Капоне - гангстера і мафіозо, відомого всьому світу, - бухгалтер. Ставши сімейною людиною, він кинув роботу у Френкі Єля, відомого в Брукліні злочинного ватажка, і влаштувався на роботу звичайним бухгалтером в Балтіморі

До того ж цікаво те, що саме скромний і дуже сміливий бухгалтер Френк Вілсон зумів «добути» докази для кримінальної справи проти Капоне. Випадково знайшов облікові книги однієї з його підпільних фірм, конфісковані під час нальоту кілька років тому. Пізнавши почерк одного з бухгалтерів, який вів записи, Вілсон знайшов його і змусив свідчити на суді проти Капоне. Тривалий час жодне державне відомство, незважаючи на старання, не могло викрити його в махінаціях і несплаті податків, адже на мафіозо працювали кращі юристи країни. Саме бухгалтер Френк Вілсон, вивчивши конфісковані в закладах Капоне документи і архіви податкової служби за кілька десятиліть, виявив докази несплати податків. На підставі цього Аль Капоне і був засуджений. Саме завдяки старанням професійного бухгалтера вдалося зловити «короля мафії» [2].

Даний факт свідчить про те, що аналітична інформація безсумнівно є широким і багатограним значенням, оскільки вона включає в себе підбір і систематизацію фактів щодо певного питання, їх оцінку, відбір, тлумачення, чітко й продумане викладення в усній або письмовій формі.

Таким чином, місце аналітичної інформації бухгалтера на сучасному підприємстві не обмежується відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку та складанням звітності, а передбачає також надання допомоги керівництву підприємства під час розв'язання проблем управлінського характеру [3].

Отже, можна зробити висновок, що наявність актуальної та правдивої аналітичної інформації є важливим чинником не лише у повсякденному житті кожної людини, а і в робочій діяльності бухгалтерів, економістів, аналітиків, управлінців і інших суб'єктів господарювання, оскільки вона здатна забезпечити її власнику позитивний результат і очікувані прибутки.

Список використаних джерел

1. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. / Л.О.Терещенко, І.І.Матієнко-Зубенко. - К.: КНЕУ, 2004. — 187 с
2. Інтерактивна бухгалтерія URL : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/38014>
3. Місце та роль облікового підрозділу на підприємстві URL :http://www.rusnauka.com/8_NIT_2008/Tethis/Economics/27721.doc.htm

РОЗДІЛ 2

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

УДК 657.2.

Геворгян А.Б.

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник—Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛADOVA ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Визначення терміну «амортизація» за національними та міжнародними стандартами є однаковим і її суть полягає у систематичному розподілі вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації. Будь-яке підприємство для забезпечення ефективності своєї господарської діяльності використовує основні засоби, що становлять техніко-технологічну базу.

В податковому обліку первісна вартість основного засобу є одним із показників для нарахування податкової амортизації. Процес нарахування амортизації основних засобів регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби». Варто зазначити, що методика розрахунку податку на прибуток дуже складна і потребує застосування великої кількості розроблених і законодавчо закріплених правил.

Податок визначається кожним підприємством самостійно з урахуванням вимог ПКУ за базовою ставкою 18%. При певних умовах цей результат коригують (збільшують або зменшують) на різниці, що виникають відповідно до ПКУ. Можливість застосування різниць передбачено до фінансового результату визначеного відповідно до НП(С)БО або МСФЗ і залежить тільки від розміру річного доходу підприємства. Ефективність реалізації системи оподаткування на рівні суб'єкта господарської діяльності залежить від інформаційної бази, основним інструментом якої є облікова політика.

При безоплатному отриманні об'єкта основних засобів визнається дохід, який враховується при обчисленні податку на прибуток. В залежності від суми доходу за рік базовим періодом може бути як квартал так і рік. Механізм відображення безоплатно отриманих основних засобів за ст. 135 ПКУ [1] передбачає їх віднесення до складу інших доходів, які враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, включається, зокрема, вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, визначена на рівні не нижче звичайної ціни.

При оприбуткуванні основного засобу важливо правильно обрати групу до якої він належатиме, адже від обраної групи залежить мінімально допустимий строк корисного використання об'єкта, на який орієнтуються при нарахуванні амортизації, та можливий метод амортизації. ПКУ встановлено певні обмеження довільного вибору платником податку методу нарахування амортизації залежно від об'єктів основних засобів.

Методами нарахування амортизації у П(С)БО та МСБО є: прямолінійний та виробничий (метод суми одиниць продукції). Проте П(С)БО ще визначає три методи: зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, а МСБО включає в себе метод зменшення залишку. МСБО 16 «Основні засоби» не містить вичерпного переліку методів амортизації основних засобів, які слід використовувати для розрахунку. В ньому зазначено, що головне те, щоб використовуваний метод відображав схему, за якої підприємство споживає економічну вигоду, отриману від активу.

Важливо вказати, що ПКУ встановлює таке обмеження, що у податковому обліку не можна нараховувати амортизацію за виробничим методом.

У податковому обліку витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів та витрати, пов'язані з видобутком корисних копалин, а також з придбанням (виготовленням) нематеріальних активів, не враховуються у складі витрат, підлягають амортизації. В податковому обліку амортизуються об'єкти основних засобів вартістю від 20000 грн. (крім невиробничих) з урахуванням мінімально допустимих строків експлуатації, та деяких інших обмежень, установлених в ст. 138 ПКУ.

При введенні об'єкта основного засобу в експлуатацію важливим є не лише визначення приналежності об'єкта до відповідної податкової групи, не менш значним є вибір методу податкової амортизації, та обов'язкове його визначення в Наказі про облікову політику підприємства (ст. 145.1.9 ПКУ).

Отже, при безоплатному отриманні об'єкта основних засобів визнається дохід, який враховується при обчисленні податку на прибуток. При оприбуткуванні основного засобу важливо правильно обрати групу до якої він належатиме, адже від обраної групи залежить мінімально допустимий строк корисного використання об'єкта, на який орієнтуються при нарахуванні амортизації, та можливий метод амортизації. Тож, амортизація основних засобів підприємства є важливою складовою в процесі визначення податку на прибуток.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: затв. Наказом Кабінету Міністрів України від 04.12.2010 р. № 229. Дата оновлення від 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 25.04.2020).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 N 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 25.04.2020).

Глиняна А.С.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е08 «Підприємництво»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Екологічний податок є загальнодержавним обов'язковим платежем, який враховує фактичний обсяг викидів в атмосферу, скиди забруднюючих речовин у водойми, розміщення відходів, фактичний обсяг радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактична кількість утворених радіоактивних відходів та фактична кількість радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р.

Платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, які здійснюють підприємницьку (господарську) діяльність, бюджетні установи, державні та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, в тому числі ті, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, в ході діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюється:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водойми;
- розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (суб'єктах) господарюючих суб'єктів);
- утворення радіоактивних відходів (в тому числі накопичених);
- тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад встановлені умови ліцензії.

Існують спеціальні ставки з фіксованою сумою за забруднення певними хімічними елементами повітря, водойм (наземних та підземних), земельних ділянок чи зберігання, накопичення токсичних відходів.

Забруднення повітря. Ставки екологічного податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, мають перелік забруднюючих речовин та ставку податку, яка вимірюється в гривнях за 1 т (п. 243.1 ПКУ), ця таблиця є в загальному доступі. Якщо ж потрібного найменування забруднюючої речовини не було виявлено існує ставка податку за викиди в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення забруднюючих речовин (сполук), які не увійшли до п. 243.1 ПКУ та на які встановлено клас небезпечності, а саме чотири класи небезпечності (чим вищий клас, тим небезпечнішою є сполука). Додатково

встановлені ставки податку для забруднюючих речовин (сполук), які не увійшли до пункту 243.1 ПКУ та на які не встановлено клас небезпечності (крім двоокису вуглецю), застосовуються залежно від установлених орієнтовно безпечних рівнів впливу таких речовин (сполук) в атмосферному повітрі населених пунктів. Для забруднюючих речовин (сполук), на які не встановлено клас небезпечності та орієнтовнобезпечний рівень впливу (крім двоокису вуглецю), ставки податку встановлюються як за викиди забруднюючих речовин I класу небезпечності згідно з п. 243.2 ПКУ.

Забруднення водних об'єктів. Ставки податку за скиди окремих забруднюючих речовин у водні об'єкти (п. 245.1 ПКУ) формуються у залежності від переліку забруднюючих речовин та встановлюються у гривнях за 1 тону. За скиди забруднюючих речовин, на які не встановлено гранично допустиму концентрацію або орієнтовнобезпечний рівень впливу, застосовуються ставки податку за найменшою величиною гранично допустимої концентрації, наведеної у пункті 245.2 ПКУ. За скиди забруднюючих речовин у ставки та озера ставки податку, зазначені у пунктах 245.1 і 245.2 ПКУ, збільшуються у 1,5 рази.

Ставки податку за розміщення відходів. Враховується клас небезпеки відходів, а також рівень небезпечності відходів. Додатково стягується плата в залежності від місця (зони) розміщення відходів, якщо в межах населеного пункту або на відстані менш як 3 км від таких меж (ще множиться сума на коефіцієнт – 3), та на відстані від 3 км і більше від меж населеного пункту (коефіцієнт – 1). Згідно з п. 246.3 ПКУ, за розміщення відходів, на які не встановлено клас небезпеки, застосовується ставка податку, встановлена за розміщення відходів I класу небезпеки. За розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів, ставки податку, зазначені у п. 246.1 — 246.3 ПКУ, збільшуються у 3 рази (п. 246.4 ПКУ).

Ставки податку за утворення радіоактивних відходів. Для того щоб нараховувати податок враховують причину нарахування: утворення радіоактивних відходів виробниками електричної енергії — експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій), включаючи вже накопичені. Використовують коефіцієнти в залежності від активності радіоактивних відходів (високоактивні – 50, середньо та низькоактивні – 2).

Ставки податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк (ст. 248 ПКУ). Категорії відходів належать до високоактивних та середньо-низькоактивних, поділяються на 2 підвиди: ставка податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів (крім відходів, представлених як джерела іонізуючого випромінювання), гривень за 1 куб. метр; ставка податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів, представлених як джерела іонізуючого випромінювання, гривень за 1 куб. сантиметр.

На мою думку, в Україні є чинними усі необхідні закони та ставки податків відповідно до забруднень. Усі ставки прописані згідно світових

стандартів. Єдине, що потрібно стежити чи добросовісно нараховують екологічний податок та враховуються усі фактори (небезпечність, радіоактивність, відстань відходів до людських помешкань), а також куди використовуються сформовані за рахунок податків бюджетні кошти. Перевіряти як утилізуються відходи та за невиконання обов'язку призначати покарання: грошові, адміністративні, накладання арешту на підприємство до вирішення проблем з утилізацією. І головне, кожен має пам'ятати, що його «завтра» напругу залежить від правильно прийнятого, на рахунок екології, рішення сьогодні!

Список використаної літератури:

1. Державна фіскальна служба України. Податковий кодекс. РОЗДІЛ VIII. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК: веб-сайт URL: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-viii--ekologichniy-poda/>
2. Екологічний податок. Ставки екологічного податку (станом на 01.01.2020 р.): веб-сайт URL: https://services.dtkr.ua/catalogues/tax_rates/31

УДК: 336.225.4

*Денисенко А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Основою для успішного функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта є правильно організована система бухгалтерського обліку виробничих запасів. Методологічні засади формування інформації про виробничі запаси в бухгалтерському обліку та розкриття її в фінансовій звітності визначає П(С)БО 9 «Запаси». Податковим кодексом України визначається порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації.

Метою даної роботи є дослідження оподаткування операцій з надходження виробничих запасів на підприємство.

Виходячи з вимог Податкового кодексу України, відповідно до норм розділу V «Податок на додану вартість», до оподатковуваних поставок належать поставання різного роду сировини, матеріалів, товарів, що обкладаються ПДВ за такими ставками 20%, 7%, 0%, а також звільнені від обкладання ПДВ.

Податок на додану вартість є основним податком з обігу, який справляється у більшості країн світу. Вважається, що оподаткування здійснюється саме доданої вартості. Додана вартість – це вартість, що створена

в процесі виробництва продукції (товару) певного підприємства і охоплює його реальний внесок у створенні вартості конкретного продукту.

Під час оприбуткування запасів відбувається формування їх податкової собівартості. Причому виходячи з положень ПКУ можна стверджувати, що податкова собівартість придбаних запасів визначається за правилами, установленими П(С)БО 9.

Надходити запаси можуть різними способами, але всі вони зводяться до таких: купівля за кошти, купівля внаслідок обміну, надходження у рахунок статутного та іншого капіталу, безоплатне надходження. Залежно від способу надходження запасів змінюється й податковий облік запасів.

Підприємство — платник ПДВ, що придбаває запаси в іншого платника ПДВ, має право збільшити податковий кредит на суму ПДВ, сплачену (нараховану) у складі вартості таких запасів. При цьому повинні дотримуватися такі умови:

1) придбані запаси використовуватимуться в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності;

2) підприємство отримало правильно оформлену податкову накладну або документ, що її замінює.

Якщо запаси придбаваються платником ПДВ для використання в операціях, що звільнені чи не є об'єктом обкладення ПДВ, то суми сплаченого (нарахованого) ПДВ податковий кредит не збільшують, а включаються до витрат у складі вартості запасів.

При придбанні виробничих запасів за національну валюту з «вхідним» ПДВ, його суму підприємство включає до складу податкового кредиту. Відображають його за першою подією: або на дату списання коштів з рахунку підприємства для оплати запасів, або на дату отримання цих запасів. Обов'язковою умовою є наявність податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН.

У випадку надходження виробничих запасів, придбаних за іноземну валюту, ввезення товарів додатково супроводжується сплатою «ввізного» (імпортного) ПДВ. Причому сплачувати його повинні й особи, не зареєстровані платниками ПДВ.

Операція з ввезення запасів на митну територію України є об'єктом обкладення ПДВ. Причому при визначенні дати виникнення податкових зобов'язань за імпортною операцією правило першої події не застосовують. Датою їх виникнення завжди буде дата подання митної декларації для митного оформлення. А ось сплата «імпортного» ПДВ повинна бути ще до дня або в день її подання.

Базою оподаткування ПДВ є договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості запасів з урахуванням мита й акцизного податку, що підлягають сплаті. Варто зазначити, що податкову накладну на суму «імпортних» ПДВ-зобов'язань не складають, у декларації з ПДВ вони не відображаються. Адже ці податкові зобов'язання сплачують не за даними ПДВ-декларації, а безпосередньо на митниці при ввезенні запасів в Україну.

Суму сплаченого «імпортного» ПДВ підприємство - платник цього податку включає до складу податкового кредиту. Зробити це потрібно на дату сплати «імпортних» податкових зобов'язань за ввезені ТМЦ. Підставою для відображення податкового кредиту є «ввізна» митна декларація.

У випадку надходження товарів у межах бартерного договору, операції також підлягають обкладенню ПДВ. База обкладення ПДВ операцій з такого постачання запасів визначається виходячи з їх договірної вартості, але не може бути нижчою ціни придбання (для куплених запасів) або звичайних цін (для самостійно виготовлених запасів). З урахуванням негрошової форми оплати датою виникнення ПДВ – зобов'язань є дата відвантаження запасів.

Водночас, отримуючи виробничі запаси за бартерним договором, підприємство виступає його покупцем, тобто щодо нього діють усі ПДВ-правила, встановлені законодавством для операцій з придбання товарів.

Якщо виробничі запаси були внеском до статутного капіталу, то така операція цілком підпадає під визначення постачання товарів і оподатковується ПДВ. Датою виникнення права на податковий кредит буде дата оприбуткування запасів, одержаних як внесок до статутного капіталу.

У випадку коли підприємство отримує запаси безоплатно від резидента, це ніяк не позначається на ПДВ-обліку підприємства. Адже податковий кредит складається із сум нарахованого/сплаченого ПДВ, а при безоплатному одержанні такої сплати/нарахування немає. Тому одержувач не має права на «вхідний» ПДВ за цією операцією.

Якщо ж запаси безоплатно одержані від нерезидента, «ввізний» ПДВ у цьому випадку нараховується, оскільки «імпортний» ПДВ сплачується не дарувальнику-нерезиденту, а до бюджету України. Податкові зобов'язання виникають на дату подання декларації на митне оформлення, а базою оподаткування буде митна вартість запасів з урахуванням митного збору й акцизного податку, що підлягають сплаті.

Під час оприбуткування запасів, можлива ситуація коли виявляються нестачі. Сума ПДВ, що припадає на нестачу в межах норм природного убутку, включається до складу податкового кредиту, оскільки такі запаси вважаються використаними в господарській діяльності підприємства.

А якщо нестачі є наднормативними, підприємство не має права на податковий кредит з ПДВ щодо таких сум. Тому, якщо оприбуткування є першою подією, до податкового кредиту потрібно включити не всю суму податку, відображену в податковій накладній постачальника, а лише ту його частину, що відповідає вартості фактично отриманих запасів.

Якщо ж першою подією була передоплата, то податковий кредит на суму авансу підприємство правомірно відобразило ще до оприбуткування виробничих запасів. У цьому випадку на момент виявлення наднормативної нестачі підстав для проведення будь-яких коригувань податкового кредиту у підприємства ще немає, оскільки у відповідь на пред'явлену претензію постачальник може зробити додаткову поставку виробничих запасів.

Відповідні підстави для коригувань з'являються тільки у випадку визнання заборгованості за претензією безнадійною, тоді підприємство має нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ. Базу оподаткування в цій ситуації визначають виходячи з вартості оплачених запасів, яких не вистачає.

Отже, виробничі запаси при надходженні на підприємство майже завжди виступають об'єктом оподаткування ПДВ і потребують правильного нарахування та сплати даного податку. Винятком є безоплатне отримання товарно-матеріальних цінностей від резидента, в даному випадку, операції з постачання не підлягають оподаткуванню.

Список використаних джерел:

1. *Податковий Кодекс України: вид. Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 30.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 30.04.2020).*
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 30.04.2020).*
3. *Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів: затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 30.04.2020).*

УДК 657

Лазарук О.В.,
*студент ФЕтаУ, 2 курс, спец. 6Е08 «Підприємництво»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Федорченко О.Є.- к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування.*

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ВІД ПРОДАЖУ РУХОМОГО ТА НЕРУХОМОГО МАЙНА

Під продажем майна, продукції, робіт, послуг розуміється передача права власності на майно, продукцію, роботи, послуги, нематеріальні активи, цінні папери, валютні цінності, інші види фінансових ресурсів та матеріальних цінностей іншим юридичним і фізичним особам шляхом укладання угод купівлі-продажу чи виміни на певну еквівалентну суму коштів, інших цінностей у матеріальній і нематеріальній формах, боргових зобов'язань у вартісному вираженні.

До того ж потрібно звернути увагу, що ПК України під час продажу (обміну) нерухомого або рухомого майна розуміє будь-який перехід права власності на об'єкт нерухомості/рухомості, крім їхнього успадкування та дарування. ПК України визначає продаж (реалізацію) товарів, як будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які

передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів.

Платниками податку під час продажу (обміну) рухомого чи нерухомого майна є фізична особа (резидент або нерезидент), яка здійснює таке відчуження. До того ж ПК України застерігає, що під продажем розуміється будь-який перехід права власності на об'єкти нерухомості/рухомості, крім їхнього успадкування та дарування. Об'єкт оподаткування визначається з огляду на ціну, зазначену в договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого об'єкта, розрахованої органом, уповноваженим здійснювати таку оцінку. Оціночна вартість визначається відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III. Таку оцінку майна та майнових прав здійснюють оцінювачі, які є громадянами України, іноземці та особи без громадянства, які склали кваліфікаційний іспит та одержали кваліфікаційне свідоцтво оцінювача [1].

Дохід від продажу (обміну) об'єкта рухомого майна (крім легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів) визначається виходячи з ціни, зазначеної у договорі купівлі-продажу (міни), але не нижче оціночної вартості цього об'єкта, визначеної згідно із законом. Дохід від продажу (обміну) легкового автомобіля, мотоцикла, мопеда визначається виходячи з ціни, зазначеної у договорі купівлі-продажу (міни), але не нижче середньоринкової вартості відповідного транспортного засобу або не нижче його оціночної вартості, визначеної згідно із законом (за вибором платника податку). Середньоринкова вартість легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів визначається щокварталу центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (для кожної марки, моделі таких транспортних засобів з урахуванням року випуску та пробігу, на підставі аналізу фактичних цін продажу відповідних транспортних засобів), і оприлюднюється на офіційному веб-сайті цього органу в режимі вільного доступу до 10 числа місяця, наступного за звітним кварталом. Дохід, отриманий платником податку від продажу (обміну) протягом звітного (податкового) року двох та більше об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда, підлягає оподаткуванню за ставкою, визначеною пунктом 167.2 (167.2. Ставка податку становить 5 відсотків бази оподаткування у випадках, прямо визначених цим розділом) [2].

Що до оподаткування від продажу нерухомого майна, то тут діють норми ст. 172 ПКУ, а саме, дохід, отриманий платником податку від продажу (обміну) не частіше одного разу протягом звітного податкового року житлового будинку, квартири або їх частини, кімнати, садового (дачного) будинку (включаючи земельну ділянку, на якій розташовані такі об'єкти, а також господарсько-побутові споруди та будівлі, розташовані на такій земельній ділянці), а також земельної ділянки, що не перевищує норми

безоплатної передачі, визначеної ст. 121 Земельного кодексу України залежно від її призначення, та за умови перебування такого майна у власності платника податку понад три роки, не оподатковується [3].

Отже, якщо фізична особа продавала або обмінювала протягом звітного року два та більше об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда, або більш як один з об'єктів нерухомості, то сума отриманого доходу підлягає оподаткуванню ПДФО за ставкою 5% та військовим збором за ставкою 1,5%. Фізична особа, яка протягом минулого року здійснить продаж більш ніж одного об'єкта рухомого чи нерухомого майна, до 1 травня наступного року, повинна подати податкову декларацію про майновий стан і доходи.

Список використаних джерел

1. *К. Чорторийський, Оподаткування доходів фізичних осіб від операцій з продажу (обміну) нерухомого та рухомого майна. Підготовлено за результатами роботи податкових студій ЮК «Jurimex», Опубліковано в №17(463) (Юридична газета online від 28.04.2015р)*
2. *Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755VI. Дата оновлення: 25.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n3858>(дата звернення 10.05.2020).*
3. *Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755VI. Дата оновлення: 25.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n3858>(дата звернення 10.05.2020).*

УДК 657

Мазуренко М.В.,
студентка ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

В умовах ринкової економіки податки є важливим економічним інструментом регулювання ринкових відносин. В Україні застосовується досить велика кількість податків, серед яких є акцизний. Він є важливим джерелом наповнення державного бюджету, тому на сьогодні ця тема дослідження є актуальною.

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів, що включається до ціни таких товарів [1]. Зобов'язання заплатити акцизний збір виникає при виробництві або продажу (реалізації) підакцизної продукції.

До підакцизних товарів належать [1]:

- ♦ спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- ♦ тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- ♦ пальне, у тому числі товари, що використовуються як пальне;
- ♦ автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикла, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- ♦ електрична енергія.

Ставки акцизного податку встановлюються ст. 215 ПКУ і є єдиними на всій території України. Відповідно до податкового законодавства України акцизний податок обчислюється за специфічними, адвалорними та змішаними (адвалорними й специфічними одночасно) ставками.

Специфічною (абсолютною) є ставка податку, при якій акцизний податок є фіксованою величиною по відношенню до кожної одиниці виміру – літри, сантиметри, штуки і т. д. Якщо до підакцизного товару застосовується специфічна ставка, то розмір акцизного податку розраховується за формулою 1:

$$\text{АП} = V_{\text{підакц.товарів}} * \text{розмір ставки, грн} \quad (1)$$

Адвалорною (відотною) визнається ставка податку, при якій податок на підакцизні товари вимірюється у відсотковому відношенні до вартості одиниці товару. Якщо до підакцизного товару застосовується адвалорна ставка, то розмір акцизного податку розраховується за формулою 2:

$$\text{АП} = \text{Максимальна роздрібна ціна} * \text{розмір ставки, \%} \quad (2)$$

Адвалорною та специфічною одночасно (змішаною) є ставка податку, при якій податок встановлюється одночасно за ставками у відсотках до вартості товару та в твердих сумах з одиниці реалізованого товару. У такому випадку суми акцизного податку, розраховані із застосуванням адвалорної та специфічної ставки, додаються [2, с. 105].

Згідно з ПКУ для пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, реалізованих відповідно до підпункту 213.1.9 ПКУ, ставка податку становить 5%. Розглянемо методику розрахунку 5-відсоткового акцизного податку:

1. Спочатку вираховується максимальна повна вартість товару разом із ПДВ.
2. Отриману суму акцизу ділимо на 100, щоб дізнатися вартість 1-го відсотка товару.
3. Число, яке ми отримали, множимо на 5%, щоб дізнатись, яка сума буде сплачуватися.
4. Додаємо акциз до первісної суми.

Акцизний податок має вагоме значення у формуванні доходної частини бюджету України, хоча в процесі адміністрування є ряд проблем, які зменшують фіскальну ефективність податку (таблиця 1).

У 2014-2018 рр. середня питома вага акцизного податку у доходах зведеного бюджету України становила 10,3 %, у податкових надходженнях – 12,4 %, у % до ВВП – 3,7 %, проте всі зазначені показники зменшилися у 2018 р. порівняно з попереднім роком [3]. Рівень фіскальної ефективності акцизного податку в номінальному значенні зростає протягом 2014-2018 рр., проте якщо оцінювати з позиції частки в структурі податкових платежів, то залишається на одному рівні близько 12 %. Дані показники є результатом вдосконалення регулюючого механізму адміністрування акцизу в Україні.

Таблиця 1

Фіскальна ефективність акцизного податку, млрд. грн.

Показник	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Акцизний податок	45,1	70,79	101,76	121,44	132,65
у % до ВВП	2,88	3,58	4,27	4,07	3,73
у % до доходів Зведеного бюджету	9,16	9,83	11,60	10,68	10,03
у % до податкових надходжень	11,12	12,29	13,66	12,81	11,93

За економічною сутністю акцизний податок – це свого роду фінансовий інструмент за допомогою якого відбувається перерозподіл доходів між населенням і підприємницькими структурами.

Стосовно ставок акцизного податку, то вони, як правило, встановлюються в твердих сумах з одиниці товару. За допомогою цього, можна ефективніше впливати, як на сам процес виробництва, безпосередньо, так і на реалізацію товарів.

Основним завданнями удосконалення оподаткування акцизним податком в Україні є формування ефективної системи акцизного податку з використанням економічно обґрунтованого рівня його ставок і забезпечення виконання ним функції, пов’язаної з обмеженням споживання окремих товарів – шкідливих для здоров’я людини.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Гречко А. В. Конспект лекцій з дисципліни податкова система, 2018 – 171 с.
3. Офіційний портал Міністерства фінансів України. Зведений бюджет України на 2017 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/2017>

Шапошниченко Т.А.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

МІСЦЕ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогоднішній день податковий аспект присутній в будь-якому сегменті управління фінансами підприємства та впливає на всі ключові прийняті рішення. Тому система управління податковим фактором має стати невід’ємною частиною фінансового менеджменту, враховуючи його завдання та мету. У сучасній економічній літературі така система визначається як податковий менеджмент.

Метою податкового менеджменту є розробка та реалізація податкової стратегії, яка дозволить оптимально поєднати податкове навантаження та максимально досягнуті результати підприємства. Основними функціями реалізації податкового менеджменту є: податкове планування, розробка способів і методів ведення бухгалтерського, податкового обліку, контроль за правильністю та достовірністю податкових розрахунків, зниження податкових ризиків, оцінка ефективності принципів та способів податкового планування. Таким чином, результатом податкового планування є організація правильного та достовірного розрахунку податків, забезпечення оптимального податкового навантаження та доданої вартості відповідно до цілей та завдань організації. Саме від вибору оптимальної системи оподаткування залежить ефективність податкового менеджменту підприємства.

Впровадження податкового менеджменту, як організаційного механізму управління податками, найбільш потребують такі основні організаційні групи:

- великі корпоративні структури, що мають широку мережу філій, дочірніх та асоційованих компаній, де виникають додаткові завдання, пов’язані з оптимізацією оподаткування;
- новостворені приватні підприємства та компанії, що потребують визначення майбутніх напрямів діяльності, планування та оцінки майбутніх доходів та витрат, суттєвий вплив на які здійснюють податки;
- приватизовані підприємства, що потребують перегляду застарілих підходів та впровадження нових систем управління фінансами, витратами і податками, зокрема;
- малі підприємства, що можуть застосовувати різні схеми оподаткування[1].

Одним із найважливіших показників ефективності податкового менеджменту підприємства є мінімізація податкових зобов’язань шляхом законного використання існуючих протиріч Податкового кодексу України.

Суб'єкт господарювання повністю розкриває свою облікову та звітну інформацію у податковій та фінансовій звітності. Основою належно організованого податкового менеджменту на підприємстві є максимізація доходу за рахунок мінімізації податків.

Доцільність ведення податкового менеджменту на підприємстві залежить від ваги податкового навантаження суб'єкта господарювання. Зокрема, якщо питома вага податків не перевищує 5 % загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті мінімальна. В цьому випадку контроль за правильністю та своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками та платежами може здійснювати бухгалтер. При рівні податкового навантаження більше 10 % на підприємствах малого та середнього бізнесу доцільно мати фахівця, а на великих підприємствах – групу фахівців, орієнтованих виключно на контроль за розрахунками з бюджетом за податками та платежами [2].

На практиці податковий менеджмент включає такі складові: організацію надійного податкового обліку; контроль над правильністю розрахунків сум податків; мінімізацію податків у рамках чинного законодавства.

Важливо зазначити, що в організації корпоративного податкового менеджменту виникають певні труднощі. Це пояснюється тим, що більшість податків та порядок їх адміністрування автоматично перенесені із зарубіжної практики оподаткування; при цьому порядок адміністрування цих податків не відпрацьовано на належному рівні, що призводить до протиріч при веденні бухгалтерського та податкового обліку. Прийняття Податкового кодексу України та зміни, які вносяться до нього, не сприяють стабільності підприємницької діяльності та ускладнюють процес організації податкового менеджменту на підприємстві.

Отже, податковим менеджментом підприємства можна вважати управління податковою діяльністю підприємства з оптимальним податковим навантаженням та мінімальними податковими ризиками з метою забезпечення ефективної діяльності господарюючого суб'єкта в рамках чинного податкового законодавства.

На сьогоднішній день, можна сказати, що рівень розвитку податкового менеджменту на підприємстві є досить низький. Він потребує покращення шляхом удосконалення законодавчої бази, впровадження ефективної системи управління; залучення кваліфікованих кадрів та фінансових ресурсів для економічного розвитку аграрного підприємства. Тільки виконання повного обсягу завдань дозволить найефективніше організувати податковий менеджмент в аграрних підприємствах.

Список використаних джерел

1. Зайцев О. В. Податковий менеджмент : підручник / О. В. Зайцев. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. — 308 с
2. Податкова система: навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська [та інші.] / ред. І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик. — Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. — 402 с.

Хукаленко М.В.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

ВПЛИВ ВИЗНАННЯ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Під час господарської діяльності кожне підприємство взаємодіє з різними контрагентами, до яких можна віднести: покупців, замовників, банки, державні органи влади тощо. Неминуче з'являється і дебіторська заборгованість, як наслідок таких взаємовідносин. Виникнення дебіторської заборгованості – процес, який відображає існування ризиків у ході розрахунків з клієнтами в результаті відвантаження продукції(виконанні робіт, наданні послуг).

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату[1]. Згідно з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», дебіторська заборгованість визнається фінансовим активом.

Успішний досвід західних країн свідчить, що дебіторська заборгованість у їх активах становить 20-21%. Невисокий відсоток українських фірм та компаній можуть показати такий показник в своїх балансах. На жаль, реальний розмір дебіторської заборгованості на більшості українських підприємств становить від 40 до 60% у їх активах [2].

Це свідчить про те, що питання дослідження дебіторської заборгованості нині є актуальним, особливо для вітчизняних компаній. Тому у ході своєї діяльності кожному підприємству необхідно акцентувати свою увагу на обсягах дебіторської заборгованості, зокрема на поточній дебіторській заборгованості, адже саме вона займає найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів.

За своєю суттю, поточна дебіторська заборгованість – це дебіторська заборгованість, яка постійно виникає в ході діяльності підприємства і повинна бути погашена не пізніше, ніж через 12 місяців.

Існують відмінності у визнанні поточної дебіторської заборгованості між вітчизняними та міжнародними стандартами, які наведені в табл.1.

Згідно з вітчизняними та міжнародними стандартами існують певні відмінності у визнанні поточної дебіторської заборгованості, але що стосується спільного, то згідно із двома стандартами, поточна дебіторська заборгованість – це актив.

Визнається поточна дебіторська заборгованість за вартістю обміну, яка встановлена згідно із домовленістю з контрагентами. Таку вартість можна зменшити, використовуючи знижки та інші фактори.

Визнання поточної дебіторської заборгованості за вітчизняними та міжнародними стандартами [авторська розробка на основі [1],[3]]

Ознака	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»
Визнання	Визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю.	Визнається фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням тоді і лише тоді, коли суб'єкт господарювання стає стороною контрактних положень щодо цього інструмента.

При визнанні поточної дебіторської заборгованості одразу виникає податкове навантаження, адже реалізуючи продукцію(товари, роботи, послуги) підприємство отримує дохід, а отже і виникає прибуток. Податок на прибуток сплачують тільки суб'єкти господарювання, які знаходяться на загальній системі оподаткування. Даний податок впливає на величину чистого прибутку суб'єкта господарювання, який вираховується як різниця між фінансовим результатом до оподаткування і сумою податку на прибуток. Згідно з податковим законодавством України, податок на прибуток має одну з найбільш вагомих частин у структурі податків підприємства.

При збільшенні обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зростає і величина доходу, яка має безпосередній вплив на визначення бази оподаткування податком на прибуток. Рівень податкового навантаження напряду впливає не тільки на фінансовий стан компанії, а і на боргові відносини між суб'єктами господарювання, адже зростають їх затратні частини під час здійснення господарської діяльності. Податки, які сплачуються у бюджет, закладаються у собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Кожний суб'єкт підприємницької діяльності намагається збільшувати обсяги реалізації, а отже і збільшуватимуться обсяги поточної дебіторської заборгованості. Але з таким збільшенням та при посиленні податкового навантаження, невідворотно можуть початися інфляційні процеси, що зазнають вплив на формування і погашення поточної дебіторської заборгованості.

Таким чином, виникнення поточної дебіторської заборгованості можна віднести до звичайної діяльності підприємства. Будь-яка реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) не може здійснюватися без отримання доходу. В момент отримання доходу, відбувається визнання поточної дебіторської заборгованості активом. Прибуток – це та частина оборотних коштів, які відповідно до існуючого законодавства, обкладаються податком. Тоді на підприємстві і виникає податкове навантаження. У першу чергу воно залежить від обсягів реалізації, адже при їх збільшенні, зростає і прибуток, який необхідно оподатковувати. Але нарощуючи обсяги реалізації, потрібно пам'ятати, що не завжди клієнти сплачують рахунки. В багатьох випадках

оплата здійснюється через певний проміжок часу, що і впливає на появу поточної дебіторської заборгованості. Інколи через тривалу несплату дебіторами своїх рахунків, така заборгованість може стати сумнівною та безнадійною, а отже і збільшувати рівень витрат у підприємства. При цьому податкове навантаження залишиться тим самим і суб'єкт господарювання може опинитися в ситуації, коли буде не в змозі покрити всі свої витрати і збанкрутує. Тому кожному суб'єкту господарюванню необхідно приділяти значну увагу обсягам реалізації, виникненню дебіторської заборгованості і, як наслідок, контролювати та оптимізувати рівень податкового навантаження на підприємство.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 р. №237 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01> (дата звернення: 06.04.2020)
2. Кудрицька Ж. В., Апарова О. В. Методологічні підходи до вирішення проблем організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами. Київ: АМУ, НАУ. 2011. Вип.9. С. 106-113.
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9) «Фінансові інструменти» від 01 січ. 2012 р. № 929_016 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016 (дата звернення: 07.04.2020)

РОЗДІЛ 3

СОЦІАЛЬНО- ТА БЕЗПЕКО-ОРІЄНТОВНІ МОДЕЛІ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ

УДК 657

Аверко К.Д., Оникій Ю.Ю.,
*студенти ф-т ЕтаУ, 3 курс, спец. 6Е606 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».*
*Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОВЕДІНКУ МЕНЕДЖЕРІВ ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Прийняття рішення - це основна фаза процесу управління, яка починається з підтвердження існування проблемної ситуації, яку потрібно вирішити і закінчується вибором найкращого рішення, тобто певною інтелектуальною дією для вирішення даної проблеми. Однак менеджери багатьох українських компаній скаржаться на неможливість точно спрогнозувати майбутню подію із-за високого рівня невизначеності у сучасному економічному середовищі.

Невизначеність означає стан неоднозначності в розвитку певних подій у майбутньому. Умови невизначеності виникають, коли особа, яка приймає рішення, знає декілька альтернатив та їх можливі наслідки, але ймовірність оновлення того чи іншого результату невідома. Невизначеність також тісно пов'язана з нестачею інформації, її неточністю або надмірним обсягом і, отже, з неможливістю встановити пріоритети та прийняти на цій основі ефективні управлінські рішення.

Прийняття рішень в умовах невизначеності базується на тому, що ймовірності різних сценаріїв невідомі. У такому випадку рішення менеджера базується, з одного боку, на власній інтуїції щодо прогнозування поведінки невизначеності, а з іншого - на складному математичному апараті, що втілює результати усіх альтернатив відповідно до складеної "матриці рішення".

Особливостями прийняття рішень в умовах невизначеності є:

- об'єктивна присутність невизначеності;
- необхідність вибору з альтернативних варіантів дії в умовах невизначеності;
- вміння оцінювати альтернативний вибір на основі імовірнісних характеристик.

Невизначеність характеризується суттєвим суб'єктивним фактором, адже, зазвичай, двоє людей, які дивляться на одну й ту саму ситуацію, ніколи не зможуть її оцінити однаково. Труднощі пов'язані з недостатньою обізнаністю, недосконалими компетенціями, неготовністю поступитися своїми

амбіціями на користь іншої ідеї. В результаті виникають такі категорії, як складність сприйняття, неоднозначність відображення реальних процесів та помилкових теорій. Індивідуальні реакції змінюються щодня, залежно від настрою, самопочуття, контакту з оточуючими та оточенням.

Невизначеність є причиною та джерелом ризику. Відтак, щоб знизити вплив ризику, необхідно мінімізувати невизначеність, намагаючись звести її до потрібної інформації, яку можна отримати своєчасно. Це означає перетворення стану невизначеності у стан безпеки шляхом отримання якісної, всебічної та достовірної інформації в потрібний час. На практиці, нажаль, це зазвичай неможливо.

Економічна оцінка рішення в умовах невизначеності - це сукупність методів і прийомів відображення певних економічних ситуацій в економічних показниках прибутковості, рентабельності, витрат діяльності суб'єкта господарювання [5].

Приймаючи рішення в умовах невизначеності, керуються наступними критеріями:

- критерій Вальда (критерій "Максимін"), що передбачає при виборі кращого із варіантів дії керуватися мінімальними втратами. Даний критерій обирають менеджери не схильні до ризику;

- критерій «Максимакс», передбачає вибір варіанту дії, який хоч і супроводжується високою імовірністю ризику дає можливість отримати найвищі переваги. Цим критерієм керуються менеджери схильні до ризику;

- критерій найменшого жалю (критерій втрат від "Minimax") передбачає вибір варіанту дії, що викликає найменший жаль від втрати прибутку. Цим критерієм керуються менеджери нейтральні до ризику.

Отже прийняття рішень в умовах невизначеності характеризується підвищеними вимогами до аналізу, прогнозу, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору альтернатив у зв'язку з недостатністю та недосконалістю наявної інформації.

Список використаних джерел

1. Мікловда В. П. *Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення*. Полтава: ПУЕТ, 2017. 218 с.

УДК 657

Алексєєва В.Д.,
студент ІТЕ, 3 курсу, спец. бі01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

При спостереженні соціально-політичної нестабільності і економічної кризи стають невизначеними соціальні тенденції.

Бізнес є важливим і впливовим елементом в структурі держави, тому питання їхньої соціальної відповідальності стає особливо актуальною. Це основне, що хотілося б інтегрувати в сучасну українську економіку, тому що це сприяє в загальному баченні розвитку суспільства, а для самого бізнесу це досягнення своїх цілей одночасно із забезпеченням свого внеску в державу. І ми розглянемо план дій, який можна запропонувати на сьогоднішній день українським підприємцям.

Для успішного формування стратегії потрібно притримуватись до таких етапів: покращення якості суспільства як основна мета діяльності, пропонування на ринку якісну продукцію, забезпечення розвитку персоналу, оцінка можливостей реалізації соціальної відповідальності, посиляючись на масштаб своєї економічної діяльності. Після цього розробляються плани дій, проекти та програми.

Реалізація складених планів оцінюється за економічними, юридичними, етичними критеріями і ступенем прийняття на себе відповідальності. В результаті успішні бізнес-одиниці характеризуються високими стандартами якості продукції, чітким виконанням зобов'язань перед співробітниками. Це більше стосується тих організацій, які вже досягли успіху, і тепер вони можуть думати про загальне суспільне благо. Саме тому це більше поширено в розвинутих країнах.

В Україні навіть у 2020 році питання соціальної відповідальності не достатньо підіймається належним чином на державному рівні. З цього випливає нещільність відповідного законодавства, недостатність інформації, недосконалість соціальних стандартів, нерозвиненість благодійних організацій (державних і недержавних). Брак фінансів також є негативним чинником, але не найвпливовішим. Вважаю, що мінімально хоча б потрібно почати говорити, на скільки важлива соціальна підтримка не лише держави, а інших впливових економічних суб'єктів.

Але звичайно, щоб бізнес хотів розвиватися в цьому напрямку, він повинен мати мотиви. Наприклад: Пряма залежність між якістю політики соціальної відповідальності компанії та поліпшенням її фінансових показників. Поліпшення іміджу та репутації брендів, що може збільшити продаж та лояльність споживачів. Підвищення відданості персоналу. До роботи в компанію, що підтримує продуману політику соціальної відповідальності, легше залучити професіоналів. Покращення відносин з перевіряючими органами.

Таким чином, виходячи з «слабких місць» в державі, стратегічними напрямками розвитку соціальної відповідальності можуть бути: Першим кроком, повинний бути вплив на суспільну свідомість. Держава і відповідні державні органи повинні донести, що соціальна відповідальність є значимою для розвитку підприємств і держави в цілому.

Для звернення більшої уваги і забезпечення зацікавленості треба сформулювати податкове законодавство, з можливістю лояльного оподаткування соціально-відповідальними підприємствам.

Схвалення робіт всіх зацікавлених сторін щодо впровадження соціальних проектів та програм; підтримка (законодавча і фінансова) відповідних організацій і фондів. До цього пункту можна віднести схвалення поширення організаціями нефінансових звітів.

Знову ж для привертання уваги потрібно не лише казати про проблеми, треба надати доступ до офіційної інформації/статистики. Тому потрібно створити вільний доступ до даних, які описують соціальні, екологічні проблеми, тобто ті, що «стосуються кожного». Саме статистика і числа скажуть і донесуть більше, ніж політичні сили. Таким чином держава дасть більше свободи діючим організаціям і, ти самим, мотивує появі новим.

Підготовка фахівців та підвищення кваліфікації в сфері соціальної відповідальності в бізнесі. Це ще один з найвпливовіших і багатофакторних кроків до покращення ситуації в Україні. Потрібно надати фахівцям законодавчу базу і методологічні основи. До того ж важливо навчити грамотно планувати і реалізовувати конкретні соціальні проекти та програми, реалізувати корпоративні системи соціальної відповідальності. Так фахівці будуть обізнаними і організаціям буде легше модернізуватися, в даному випадку в соціальному напрямі.

Крім законодавства щодо соціальної відповідальності, потрібно мотивувати організації з точки зору розвитку бізнеса. Лише бізнес-гіганти можуть займатись соціальними програмами безкорисливо, тому що вони досягли вже економічної вершини.

У випадку з Україною, бізнес є ослабленим, особливо в сучасних складних умовах пандемії COVID-19. Потрібно надавати набагато більше сприятливих умов, ніж в розвинутих країнах. Тому можна запропонувати створення партнерських мереж, що сприятиме покращенню корпоративної репутації.

Від підприємств очікується впровадження нової соціальної політики і програм, створення окремих відділів, де навчені фахівці будуть управляти таким напрямком, як соціальна відповідальність, на різних рівнях: фінансовому, бухгалтерському, обліковому тощо.

Отже, питання соціальної відповідальності ще тільки на первинному етапі в Україні. Тому держава повинна діяти в двох основних напрямках: впливати на свідомість громадян, привчати до нових цінностей, активізувати діяльність фондів, що принесуть загальне благо; і надавати економічні стимули організаціям для полегшення переходу на новий рівень ведення бізнесу.

Арутюнян Лаура

*студентка ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».*

*Науковий керівник — Олійник Я. В. — д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ МЕДІАРИНКУ

За всю історію людства економіки країн світу були у різних станах та діяли за різними правилами, та в XX-XI ст. більшість країн прагнуть дійти до стану сталого розвитку. Даний вид розвитку економіки передбачає баланс і ефективне співіснування економічних, соціальних та екологічних цілей суспільства. Саме тому й виникає потреба впроваджувати в діяльність та корпоративну культуру компаній Корпоративну Соціальну Відповідальність (КСВ) (Corporate Social Responsibility - CSR).

КСВ базується на ідеї ведення бізнесу через етично орієнтовані практики. Компанії починають впроваджувати КСВ як для запобігання нечесних, неетичних та аморальних практик, так й для розвитку корпоративної етики серед працівників. Тому таким актуальним є аналіз найкращих практик впровадження КСВ вітчизняними компаніями.

Група «1+1 Media» - один з найбільших медіа-холдингів України та займає перші позиції на медіаринку щодо активного впровадження проєктів КСВ. Вивчення сайту даної компанії дозволяє сформулювати уяву про направленість діяльності групи на КСВ, зокрема: покращення умов для персоналу / працівників, догляд за чистотою довкілля, надання якісної освіти, повага до авторських прав [1].

Серед головних проєктів компанії, пов'язаних з КСВ, слід виділити користь, яку отримує компанія впроваджуючи КСВ:

- збільшення залученості співробітників та їх лояльності до компанії;
- формування довіри стейкхолдерів – кола зацікавлених сторін, з якими взаємодіє компанія (партнери, клієнти, влада, громадські організації та ін.) до компанії;
- зниження репутаційних ризиків та критичності сприйняття діяльності компанії, простіше подолання кризових часів. впровадження інновацій;
- заощадження коштів завдяки впровадженню концепції «зеленого офісу».
- залучення інвестицій та вихід на нові ринки;
- сталий розвиток бізнесу у довгостроковій перспективі.

На перший погляд може здатися, що досягнення таких цілей потребує величезних вкладень, які не окупаються. Але насправді, всі кошти вкладені у розвиток КСВ повернуться до компанії із надбавкою, хоча і не прямим способом.

Адже якщо у компанії є активна соціальна позиція, люди більше вибирають товари та послуги від компаній з явними соціально направленими принципами, крім цього люди готові платити більше грошей за товар, який не шкодить суспільству (те саме стосується послуг). І звичайно не можна забувати про те, що якщо компанія надає хороші умови роботи, то все більше і більше людей захочуть працювати там, що є прекрасною ознакою розвитку компанії.

Публічна політика з КСВ покращує репутацію компанії та, разом з тим, і її споживачі / користувачі збільшуються, а отже й доходи разом з ними. Крім цього, впровадження КСВ значно покращує становище всередині компанії, створюючи комфортні умови праці та життя для робітників. Така тактика дійсно йде на користь компанії, адже працівники почувають себе у безпеці та більш вмотивовані працювати краще з більшою відданістю компанії, яка відповідально до них ставиться і допомагає їм.

Таким чином, можна зрозуміти, що впровадження КСВ є досить ефективним і має позитивні наслідки впровадження, які переважають негативні. Тож вітчизняним підприємствам доцільно продовжувати впровадження різноманітних проектів в контексті розвитку КСВ, адже це їм йде лише на користь.

Список використаних джерел

1. *Офіційний Сайт «1+1 Media» URL: <https://media.1plus1.ua/ua/csr>*
2. *Influence of Corporate Social Responsibility on Competitive Abilities of Corporations URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/11548-Article%20Text-33446-1-10-20150410.pdf>*
3. *Lois A. Mohr, Deborah J. Webb, Katherine E. Harris, Do Consumers Expect Companies to be Socially Responsible? The Impact of Corporate Social Responsibility on Buying Behavior URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1745-6606.2001.tb00102.x>*

УДК 657.3

Бабак К.О.,
*студентка ф-ту економіки, 5 курсу, спец.051«Бізнес-аналітика та інформаційна безпека»,
ДВНЗ «ДНУ імені Олеся Гончара»
Науковий керівник — Єлісєєва О.К. — д.е.н., професор.,
зав. кафедри статистики, обліку та економічної інформатики*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Споживче кредитування останнім часом набуває особливої популярності, адже найчастіше більша частина населення України не має можливості купувати товари тривалого користування за кошти, що отримують зі своїх поточних доходів. Споживчий кредит забезпечує підвищення купівельної

спроможності та життєвого рівня споживачів, а також стимулює розширення обсягів виробництва на предмети споживання і послуги.

Кредитування фізичних осіб сприяє швидшому зростанню життєвого рівня населення, розширенню процесу реалізації товарів і отримання прибутку і, в результаті, збільшенню податкових надходжень до бюджету держави.

Побудуємо економетричну модель, яка характеризує залежність між сумою кредиту, індексом середньої заробітної плати та курсом валюти на основі даних табл. 1. Проаналізуємо зв'язок, визначений на основі побудованої моделі.

Таблиця 1

Вихідні дані для побудови економетричної моделі

Рік	Сума кредиту, млн. грн	Індекс середньої зарплати	Валютний курс, грн
	Y	X1	X2
2010	222,538	110,5	7,985
2011	186,54	111	7,962
2012	174,65	111	7,989
2013	161,775	106,8	7,993
2014	167,773	86,5	15,769
2015	179,04	90,1	24
2016	175,711	106,5	27,19
2017	157,385	118,9	28,067
2018	170,938	109,7	27,688
2019	196,634	111,4	23,293
2020	206,761	88,5	27,144

Джерело: розроблено автором на основі [1]

$$X = \begin{pmatrix} 1 & 110,5 & 7,985 \\ 1 & 111 & 7,962 \\ 1 & 111 & 7,989 \\ 1 & 106,8 & 7,993 \\ 1 & 86,5 & 15,769 \\ 1 & 90,1 & 24,00 \\ 1 & 106,5 & 27,19 \\ 1 & 118,9 & 28,067 \\ 1 & 109,7 & 27,688 \\ 1 & 111,4 & 23,293 \\ 1 & 88,5 & 27,144 \end{pmatrix}; X' * X = \begin{pmatrix} 11,00 & 1150,90 & 205,08 \\ 1150,90 & 121614,51 & 21300,33 \\ 205,08 & 21300,33 & 4652,57 \end{pmatrix};$$

$$X' * Y = \begin{pmatrix} 1999,75 \\ 208985,55 \\ 37013,47 \end{pmatrix}; (X' * X)^{-1} = \begin{pmatrix} 10,512 & -0,092 & -0,040 \\ -0,092 & 0,001 & 0,0001 \\ -0,040 & 0,0001 & 0,001 \end{pmatrix};$$

Підставимо отримані значення оберненої матриці $(X'X)^{-1}$ і добуток матриць $X'Y$ в оператор оцінювання і визначимо оцінки параметрів моделі:

$$\hat{A} = (X' * X)^{-1} * (X' * Y) = \begin{pmatrix} 214,96 \\ -0,25 \\ -0,37 \end{pmatrix};$$

Таким чином, $a_0 = 214,96$; $a_1 = -0,25$; $a_2 = -0,37$. Звідси економетрична модель має вигляд: $\hat{Y} = 214,96 - 0,25X_1 - 0,37X_2$.

Визначимо розрахункові значення залежної змінної $\hat{Y}$ на основі моделі. Всі розрахунки наведені в табл. 2.

Розрахункові значення

	$\hat{Y}$	u	u^2	$Y - \hat{Y}$	$(Y - \hat{Y})^2$
2010	184,286	38,25	1463,20	40,743	1659,992
2011	184,169	2,37	5,62	4,745	22,515
2012	184,159	-9,51	90,43	-7,145	51,051
2013	185,211	-23,44	549,24	-20,02	400,800
2014	187,408	-19,64	385,53	-14,022	196,616
2015	183,445	-4,40	19,40	-2,755	7,590
2016	178,148	-2,44	5,94	-6,084	37,015
2017	174,713	-17,33	300,26	-24,41	595,848
2018	177,160	-6,22	38,72	-10,857	117,874
2019	178,368	18,27	333,63	14,839	220,196
2020	182,677	24,08	580,04	24,966	623,301
Всього		0,00	3772,01		3932,800

Визначимо матрицю коваріацій оцінок параметрів моделі:

$$\text{var}(\hat{A}) = \sigma_{\hat{Y}}^2 * (X' * X)^{-1} = \begin{pmatrix} 4956,469 & -43,606 & -18,840 \\ -43,606 & 0,403 & 0,076 \\ -18,840 & 0,076 & 0,583 \end{pmatrix};$$

Діагональні елементи цієї матриці характеризують дисперсії оцінок параметрів моделі:

$$\sigma_{a_0}^2 = 4956,469; \sigma_{a_1}^2 = 0,403; \sigma_{a_2}^2 = 0,583;$$

Інші елементи даної матриці визначають рівень коваріації між оцінками параметрів моделі. Знайдемо стандартні помилки оцінок параметрів:

$$S_{a_0} = \sqrt{\sigma_{a_0}^2} = 70,402; S_{a_1} = \sqrt{\sigma_{a_1}^2} = 0,635; S_{a_2} = \sqrt{\sigma_{a_2}^2} = 0,764;$$

Оцінка параметра a_1 характеризує граничну зміну суми кредиту залежно від зміни заробітної плати населення України. Тобто, якщо заробітна плата зросте на 1 тис, то сума кредитів зменшиться на **0,25** млн при незмінному курсі валюти.

Оцінка параметра a_2 характеризує граничне зростання суми кредитів при зростанні курсу валют. Так, якщо курс валюти зміниться на одиницю, то сума кредитів населення зменшиться на **0,37** млн при незмінній величині доходу.

Список використаних джерел

1. Показники діяльності банків URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/>

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ У ЗАПОБІГАННІ КОРПОРАТИВНОМУ ШАХРАЙСТВУ

Світова практика показує, що основною загрозою для бізнесу стають власні наймані працівники. Виявлення на підприємстві фактів шахрайства і несумлінних дій з боку працівників призводять до втрати довіри у громадян, що може значним чином похитнути довіру зацікавлених сторін і потенційних клієнтів компанії. Обов'язки з попередження та виявлення фактів шахрайства та помилок покладається на керівництво підприємства і здійснюється шляхом впровадження та безперервної роботи ефективних систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Слід зазначити, що корпоративне шахрайство - це свідомі дії найманих працівників, менеджменту чи власників компанії, пов'язані зі зловживанням наданою їм довірою в особистих цілях і на шкоду інтересам компанії. Найбільш поширеними видами шахрайства з боку працівників компанії є підробка або фальсифікація документів, проведення операцій з підконтрольними компаніями, змова з клієнтами або з постачальниками, застосування технологій комп'ютерних злочинів, використання готівки не за призначенням, штучне завищення цін використання системи відкатів, використання підставних постачальників або посередників, виставлення рахунків за невиконані роботи або непоставлені товари, порушення щодо виплати заробітної плати, передача клієнтів іншим компаніям, незаконне списання майна, використання працівників, обладнання, матеріалів або ресурсів компанії в особистих цілях.[1] У результаті цього підприємства можуть зазнати значних матеріальних втрат.

Науковці, що досліджують питання запобігання корпоративному шахрайству вважають, що важливо вдаватись до превентивних заходів, таких як: проведення контрольних заходів, тобто зовнішній і внутрішній аудит, створення системи фінансової та бухгалтерської звітності та контролю, контроль з боку служби безпеки, підтвердження повноважень, подвійний контроль, , контроль у рамках корпоративної культури, незалежний контроль. Не менш важливим є впровадження ефективної кадрової політики – це перевірка персоналу, розмежування повноважень тощо. Дана політика обмежить допуск до інформації схильних до шахрайства людей та значною мірою знизить плинність кадрів у компанії. Стрижневим елементом корпоративного контролю виступає внутрішній аудит компанії, одним із найголовніших завдань якого є виявлення помилок і фактів шахрайства, а

також вжиття необхідних заходів щодо попередження можливих втрат підприємства.

Внутрішній аудит – це діяльність з надання незалежних і об’єктивних гарантій і консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності підприємства. Внутрішній аудит дає змогу підприємству досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки й підвищення ефективності процесів управління [2].

Основними об’єктами внутрішнього аудиту є: система управління підприємством, робота економічних і технічних служб підприємства, стан і ведення бухгалтерського фінансового обліку, фінансова звітність, її вірогідність, планування, нормування і стимулювання, внутрішньогосподарський контроль, стан необоротних активів і запасів, забезпеченість підприємства власними обіговими коштами, оподаткування: правильність визначення доходу, що підлягає оподаткуванню, своєчасність і повнота сплати податків, платоспроможність і фінансова стійкість, достовірність проектно-кошторисної документації, виробничо-господарська діяльність.

Отже, запобігання корпоративному шахрайству є невід’ємною частиною успішності підприємства. Для компанії вкрай важливо вчасно виявити та запобігти проявам шахрайства, адже воно негативно впливає на фінансовий стан та репутацію всього підприємства. Запровадження грамотної кадрової політики та створення служби внутрішнього аудиту на підприємстві є надійною гарантією недопущення в майбутньому незаконних дій працівників, неправильних та неефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. *Звіт Асоціації сертифікованих спеціалістів по розслідуванню шахрайств.* URL: <http://www.acfe.com>. (дата звернення 23.04.2020 р.)
2. *Каменська Т. Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. №7. С. 40-43.*

УДК 657

Безродня С.І., Онищук О.О.
*студентки ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ДОСВІД НЕФІНАНСОВОГО ЗВІТУВАННЯ В КОМПАНІЇ «КОКА-КОЛА» В УКРАЇНІ

Відображенням зусиль компаній в соціальному та екологічному аспектах ведення бізнесу є розкриття фінансових та нефінансових показників їх діяльності у нефінансових звітах. Проведення досліджень практики такого

звітування сприятиме переходу в перспективі від формального складання нефінансової звітності до цілісної парадигми сталого розвитку та дотримання Цілей Сталого Розвитку.

В ході такого дослідження необхідним є визначити, що таке нефінансова звітність і чому компанії повинна дбати про її складання? Для дослідження даного питання цікавим є вивчення нефінансової звітності компанії «Кока-Кола» в Україні, тому як вона піклується про власний імідж шляхом впровадження новітніх технологій не лише для збільшення власного прибутку, але і для безпеки навколишнього середовища та соціального благополуччя.

Компанія «Кока-Кола» в Україні має певний досвід нефінансового звітування та станом на початок 2020 р. оприлюднила шість нефінансових звітів, останній з яких був оприлюднений в 2018 р., а звітування велось за 2017 р. Компанія ставить довгострокові цілі на кілька років вперед та обов'язково досягає їх, тому нефінансові звіти оприлюднюються не кожен рік.

Нефінансове звітування є відносно новою темою ділової практики, яке почало розвиватися пару десятиліть тому, та від самого початку «Кока-Кола» почала впроваджувати нові методи комунікації з людьми. У своїх звітах компанія визначає суттєві аспекти діяльності та зосереджує зусилля на пріоритетних напрямках сталого розвитку, таких як зниження цукру в напоях, мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище та питання відходів від упаковок, а також розвиток соціально не привілейованої молоді.

Компанія «Кока-Кола» зацікавлена у впровадженні нефінансового звітування, тому, що стійкий успіх в бізнесі будується поступово шляхом досягнення екологічних стандартів, формування стійких ланцюгів створення вартості, розробки екологічно чистих продуктів і послуг, впровадження нових бізнес-моделей і відкриття нових ринків. Однією з цілей «Кока-Кола» є зменшення вмісту цукру в продукції компанії. Просуваючись до уподобань споживачів, компанія постійно працює над розширенням асортименту товарів, пропонує менші, більш зручні пакети та зменшує кількість доданого цукру в напої. Так, у 2017 році компанія запустила виробництво напою «Coca-Cola Zero», обсяг продажу продуктів з низьким вмістом цукру становив 23,3% від загального обсягу продажів та знизився до 10% до 2020 року [3].

Компанія «Кока-Кола» приділяє велику увагу стану навколишнього середовища, а інформацію про свій вклад до збереження чистоти планети розкриває у нефінансовому звіті. Так компанія збільшує використання вторинних та багаторазових матеріалів та впроваджує технології зниження ваги пластикових пляшок. У 2017 році компанії вдалося зменшити кількість пакувальних матеріалів на 16% порівняно з базовим 2010 роком. Збір, відновлення та переробка також є ключовими завданнями для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище [3].

Також компанія приділяє увагу розвитку молоді України. Компанія реалізує Програму розвитку соціально непривілейованої молоді – «Молодь уповноважена», і в 2017 році вона охопила 14 шкіл-інтернатів у 7 регіонах України. Програма підтримує випускників шкіл-інтернатів з профорієнтації та вступу до середніх шкіл. Загалом компанія має на меті допомогти 25 тис. молодих українців отримати краще майбутнє в 2020 року [3].

Отже, компанія «Кока-Кола» прагне сприяти сталому розвитку з метою створення цінності для свого бізнесу та суспільства. Сюди входить забезпечення продуктів, що задовольняють потреби споживачів напоїв; сприяння відкритому та всеохоплюючому робочому середовищу; ведення своєї діяльності способами, що захищають та зберігають довкілля та сприяють соціально-економічному розвитку місцевих громад.

Втім є деякі пропозиції та питання, які складно отримати із звіту, який публікується компанією, зокрема: яким чином впливає глобальна та національна культура на її звітність; необхідність розкриття інформації про специфічні характеристики діяльності (розмір, рівень прибутковості чи гендерне різноманіття, галузеві особливості).

Список використаних джерел

1. *Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical*. 2019. URL: <https://www.intechopen.com/books/sustainable-management-practices/nonfinancial-reporting-theoretical-and-empirical-evidence>.
2. *Звіт зі сталого розвитку*. 2017. URL: http://coca-cola-csr-report.com.ua/upload/user_files/Coca-ColaHBCUkraine2017.pdf.
3. *Кока-Кола Беверіджиз Україна оприлюднила Звіт зі сталого розвитку*. 2017. URL: <https://eba.com.ua/koka-kola-beveridzhyz-ukrayina-oprylyudnyla-zvit-zi-stalogo-rozvytku/>.

УДК 657

Бондаренко І.Ю., Драч В.І.,
студенти ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З огляду на сучасні тенденції світової економіки все частіше виникає потреба у пошуку методів мінімізації та контролю підприємницького ризику, а також його негативного впливу на господарську діяльність. Підприємницький ризик - це діяльність суб'єктів господарювання, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість оцінити вірогідність досягнення бажаного результату, невдачі і відхилення від

мети, що містяться у вибраних альтернативах усіх видів підприємницької діяльності [1].

З метою управління підприємницькими ризиками виникає необхідність їх класифікації. У цьому контексті найбільш важливим є поділ їх за видами, наслідками прояву та інструментами (заходами) управління. Найважливішими видами ризику вважаються: виробничі, інвестиційно-інноваційні, фінансові та маркетингові. До наслідків прояву підприємницьких ризиків відносять: невірний вибір цілей підприємства, хибна оцінка стратегічного потенціалу підприємства, помилковий прогноз розвитку зовнішнього господарського середовища, катастрофічне погіршення фінансового стану.

Існує широкий спектр методичних інструментів та заходів їх втілення, що допомагають отримувати інформацію про ризики, властиві окремим видам діяльності. Добре спланований процес управління підприємницькими ризиками має такі переваги:

- 1) дозволяє заздалегідь прорахувати можливі ризики діяльності, нейтралізувати їх і створити такі умови, при яких шанс виникнення ризику в подальшому буде мінімізований;
- 2) дозволяє розробити критерії оцінки ефективності управління ризиками;
- 3) дозволяє максимально проаналізувати ризик в діяльності підприємства, оперативно застосувати методи по мінімізації, а також на заключному етапі управління ризиками розробити критерії ефективності управління ризиками.

Серед них виділяють діагностику. Діагностика ризику – це глибокий і всебічний аналіз, направлений на виявлення і оцінку, що дозволяє узагальнити картину вразливості компанії, тобто виявити усі загрози її фінансово-господарської діяльності.

Діагностика підприємницьких ризиків полягає у виявленні чинників виникнення ризику (ризик-факторів) та оцінюванні істотності впливу прояву ризику на результативність діяльності підприємства. В залежності від мети оцінювання підприємницьких ризиків діагностика носить внутрішній або зовнішній характер.

Зовнішній аспект діагностики є здебільшого вимогою законодавства та проводиться сторонніми організаціями (аудиторськими чи консалтинговими компаніями). Внутрішній вектор діагностики проводиться всередині підприємства та передбачає оцінку впливу ризиків на показники його діяльності з метою підвищення ефективності та мінімізації ризиків.

Діагностика є першочерговим етапом оцінки ризиків та проводиться шляхом аналізу ризик-факторів, що мають бути дослідженні на предмет:

- 1) відповідності господарських операцій діючому законодавству та міжнародним стандартам;
- 2) обґрунтованості проведених фінансових, господарських операцій та прийнятих рішень;
- 3) порівняння отриманих результатів з очікуваними показниками;

Таким чином, діагностика підприємницьких ризиків стає невід'ємною частиною цілісної системи управління господарюючого суб'єкта, оскільки на

основі її результатів розробляються заходи з мінімізації ризиків і їх наслідків в умовах невизначеності ринкового середовища. Оскільки заходи щодо управління ризиком зазвичай потребують інвестування значних коштів, важливо продіагностувати, які з ризиків найбільш істотні для суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Чуприна І.В. *Поняття та класифікація ризиків в підприємницькій діяльності. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія «Економічні науки». 2012. № 4(70). С. 187–194.* URL: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/812.pdf> (дата звернення 4.05. 2020 р.)
2. Васюренко О.В. *Ризик як складова економічних процесів. Фінанси України. 2015. № 7. С. 68-74.*

УДК 657

Гелетуха Є. В., Таїрова А. Р.,
*студенти ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ З ПИТАНЬ СКЛАДАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ГОЛОВНІ ТРЕНДИ

Міжнародні тенденції останніх років зумовлюють активний розвиток системи нефінансової звітності. Держава перестає відігравати основну роль в цьому процесі, одночасно підвищуються вимоги, пов'язані зі стійким розвитком компаній, зростають запити щодо публічної нефінансової звітності з боку найбільших фондових бірж, акціонерів та інвесторів.

Нефінансова звітність є ефективним інструментом вимірювання результатів діяльності підприємств, основою для розробки й упровадження ними різних стратегічних проектів і програм [1, с. 79]

У сфері нефінансової звітності не існує єдиного підходу до надання інформації, тим не менш створюються міжнародні стандарти та рекомендації, в тому числі з метою забезпечення порівнянності звітів різних компаній. Найбільш часто використовуваними є такі нормативні документи: стандарти GRI (Global Reporting Initiative), SASB (Sustainable Accounting Standards Board), IIRC (International Integrated Reporting Council), стандарти серій ISO, AA1000. За інформацією компанії Baker Tilly, GRI є незалежною міжнародною організацією, яка з 1997 року займається розробкою стандартів для корпоративних звітів у сфері стійкості. Мета GRI – допомагати підприємствам, державним та іншим організаціям вимірювати, оцінювати і доносити до громадськості рівень впливу їхньої діяльності на навколишнє середовище. У цивілізованих країнах цей показник є важливим фактором

прийняття інвестиційних рішень. Близько 80% публічних нефінансових звітів у світі складаються з використанням стандартів GRI [3].

Керівництво GRI складається з принципів звітності, рекомендацій по звітності та стандартних елементів звітності. Головний принцип на якому засновано GRI, - це добровільність надання інформації. За методологією GRI до ключових принципів забезпечення якості наданої інформації відносяться порівнянність, збалансованість, точність і ясність. Щодо керівництва GRI рекомендується включати до звіту інформацію по «принципу триединого підсумку», який має на увазі включення відомостей по економіці, екології та соціальній сфері. Однак, звіт не виключає використання додаткових параметрів.

Маємо зазначити, що GRI суворо не визначає обсяг і форму звіту. Головне - це те, щоб в ньому були використані показники ефективності діяльності компанії. Необхідно, щоб звіт відповідав стратегічним цілям компанії, був включений в корпоративне управління і відповідав її місії.

Стрімкої популярності в світі набирають міжнародні стандарти IIRC [4]. Керівництво IIRC не повідомляє, що саме треба відображати в звітах, не пропонує ключових показників ефективності або методів їх розрахунку і вимірювання. Інтегрована звітність - це підхід, заснований на принципах, який можна широко трактувати з урахуванням індивідуальних особливостей компаній і бізнес-середовища.

IIRC розглядає інтегровану звітність як базу для фундаментальної зміни способу управління організаціями і підготовки звітів для зацікавлених сторін. Заявлена мета інтегрованої звітності - підтримувати концепцію інтегрованого мислення і сприяти прийняттю рішень. Метою IIRC є узгодження розподілу капіталу і корпоративного поведінки з більш широкими цілями фінансової стабільності та сталого розвитку за допомогою циклу інтегрованої звітності та мислення.

Одним з основних завдань інтегрованої звітності є забезпечення короткого звіту, який буде розкривати найбільш суттєві соціальні, екологічні та економічні дії, результати, ризики та можливості. Це робить можливим використання електронних форм звітності. Інтегрована звітність принципово інакше від фінансової звітності визначає успішність організації, не тільки як фінансовий результат. Виникає намір визначити цінність бізнесу таким чином, щоб фінансовий капітал і інтереси інвесторів капіталу не були такими, що превалюють. Тобто поняття цінності бізнесу в інтегрованої звітності являє собою прямий виклик моделі капіталізму, яка панувала на фінансових ринках і в корпоративній поведінці протягом останніх декількох десятиліть. Натомість, IIRC розглядає цінність з точки зору організації і, зокрема, з точки зору інвесторів.

Отже, найбільш помітною тенденцією останніх років в вітчизняній та міжнародній практиці стало підвищення інтересу до нефінансової і інтегрованої звітності, комплексному підходу до розкриття інформації про діяльність компанії. У зв'язку з цим доцільним є подальший розвиток

системи нормативного регулювання з питань нефінансового звітування в міжнародній та вітчизняній практиці.

Список використаних джерел

1. Гамкало, О. Б. "Нефінансова звітність як інструмент вимірювання соціальної діяльності вітчизняних підприємств. Статистика України. № 4 (2017). С. 79-86.
2. Олійник Я. В. Інституціональні чинники запровадження нефінансової звітності. Фінанси України. 2017. №9. С. 112-128.
3. Стандарти GRI для прийняття інвестиційних рішень URL: <https://finpost.com.ua/news/2148>
4. The International Integrated Reporting Council (IIRC) URL: <https://integratedreporting.org/>

УДК 657

Гречко А.В.

*студентка ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РИЗИКОМ БУХГАЛТЕРА

Професійна діяльність бухгалтера здійснюється в межах норм професійної етики, однак постійно перебуває під впливом загроз щодо дотримання етичних норм. Це зумовлює виникнення професійних ризиків бухгалтера. Питання професійних ризиків бухгалтера у свої працях досліджували такі вчені, як Л.В. Гнилицька, А.П. Альгін, І.О. Арлюкова, І.М. Вигівська, А.Ш. Джангетов та інші. Практично усі зазначені автори одностайні в тому, що професійний ризик бухгалтера – це ймовірність завдання фінансових збитків суб'єкту господарювання власними об'єктивними рішеннями та суб'єктивними діями. Основними проявами професійних ризиків, властивих обліковій системі є порушення правил ведення обліку, витік конфіденційної інформації, низька кваліфікація облікових кадрів, викривлення облікової інформації тощо.

Професійний ризик бухгалтера спричинений як об'єктивними так і суб'єктивними факторами. Суб'єктивні фактори представляють собою виникнення професійного ризику пов'язаного в першу чергу напряду з бухгалтером. До них можна віднести такі фактори як некомпетентність, неухажність, недбайливість, несумлінність, безвідповідальність, упередженість, взаємовідносини з колективом, обсяги роботи бухгалтера, незабезпеченість технічними засобами та актуальним програмним забезпеченням тощо. Усі ці фактори можуть мати вплив на результати облікової діяльності, витік конфіденційної інформації, неправильне узагальнення даних, та інше. Об'єктивних фактори навпаки, ніяк не залежать від працівника, а напряду від таких чинників як: зміна законодавства, корупція, реклаमाції, інфляція, зміна податкової політики, необґрунтовані чутки [1].

Враховуючи високий рівень втрат, спричинених професійним ризиком бухгалтера, перед вітчизняними підприємствами стоїть нагальна проблема розробки внутрішніх механізмів упередження, оцінки та зниження професійних ризиків, властивих обліковій системі, які повинні бути покладені в основу їх економічної політики. Метою функціонування такого механізму є недопущення виникнення негативних тенденцій спричинених діяльністю облікового персоналу, пов'язаною з навмисним чи ненавмисним маніпулюванням обліковими даними; своєчасне виявлення нелояльно настроєних до підприємства осіб; забезпечення надійного захисту комерційної таємниці підприємства; протидія комерційному шпигунству тощо [2].

Як засвідчує практика управління професійними ризиками, властивими обліковій системі, до найбільш вживаних методів управління цими ризиками відносять диверсифікацію, резервування та страхування професійного ризику. Використання того чи іншого методу залежить від ступеня ризику, причини його виникнення та прийнятого керівництвом підприємства рішення щодо мінімізації чи нейтралізації ризику.

Диверсифікація - це метод зниження ризику шляхом розподілу коштів між кількома ризиковими активами (товарами), таким чином, що підвищення ризику для одного, як правило, означає зниження ризику для іншого. Найбільший ефект диверсифікації ризиків досягається при підборі у портфель будь-якого виду інструментів з негативною кореляцією. У цьому випадку сукупний рівень ризиків діяльності бухгалтера знижується.

Резервування коштів на покриття непередбачених витрат - є дуже ефективним управління ризиками бухгалтера. Це спосіб боротьби з ризиком, який передбачає встановлення співвідношення між потенційними ризиками, які впливають на вартість проекту, та розміром витрат, необхідних для подолання збоїв у виконанні проектів. Самострахування є одним із найпопулярніших видів управління професійними ризиками. Воно мінімізує вплив негативних наслідків від дій працівника на суб'єкт господарювання та/або третіх осіб (наприклад, інвестора, який скористався недостовірною бухгалтерською звітністю). Підписуючи договори з найризиковішими категоріями облікового персоналу, формуються страхові фонди є своєрідною гарантією погашення наслідків професійних ризиків. [2]

Таким чином, професійна діяльність бухгалтера є розумово складною та відповідальною сферою людської діяльності, яка вимагає витримки, зосередженості та компетентності. І, як і будь-яка інша професія, містить ризики, яких повністю уникнути неможливо, але можна мінімізувати їх негативні наслідки через ефективне застосування методів управління ризиками.

Список використаних джерел:

1. Вигівська І.М. Сутність, класифікація та методи зниження ризиків при веденні бухгалтерського обліку на договірних умовах. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2009. № 3 (49). С. 29-39.
2. Гнилицька, Л.В. Вплив професійних ризиків бухгалтера на стан економічної безпеки підприємства. Формування ринкової економіки. 2012. № 27. С. 455-464.

Єлісєєв Є.Ю.,
*студент ф-ту економіки, 5 курсу, спец. 051 «Бізнес аналітика
та інформаційна безпека»,
ДВНЗ «ДНУ імені Олеся Гончара».*
*Науковий керівник — Єлісєєва О.К. — д.е.н., професор.,
зав. кафедри статистики, обліку та економічної інформатики*

ОЦІНКА ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТІ В КРАЇНІ

Низький рівень злочинності в країні є одним із важливих показників добробуту населення в країні. А тому дослідження причин скоєння злочинів є актуальним питанням як для всього світу в цілому, так і для України зокрема.

Згідно з підходом Гері Беккера [1], умову того, що індивід піде на протиправну дію, можна математично описати наступним чином:

$$(1-p) \times U(W_S) - p \times S > U(W_L) \quad (1)$$

Тут p - ймовірність бути спійманим, $U()$ - функція корисності індивіда, S - санкції, понесені в разі затримання, наприклад, штраф, W_S та W_L відповідно доходи від злочинної і легальної діяльності.

Побудуємо економетричну модель, яка характеризує залежність між кількістю пограбувань, індексом середньої заробітної плати та показником ВВП на душу населення на основі даних, наведених у табл. 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для побудови економетричної моделі

	Кількість пограбувань	Індекс середньої заробітної плати	ВВП на душу населення
	Y	X1	X2
2009	5103	110,5	-34,59
2010	4029	111	16,83
2011	3715	111	20,05
2012	3450	106,8	8,01
2013	2663	86,5	4,50
2014	3652	90,1	-25,20
2015	3480	106,5	-29,83
2016	3855	118,9	3,33
2017	2903	109,7	20,79
2018	2190	111,4	17,23
2019	1858	88,5	29,01

$$X = \begin{pmatrix} 1 & 110,5 & -34,59 \\ 1 & 111 & 16,83 \\ 1 & 111 & 20,05 \\ 1 & 106,8 & 8,01 \\ 1 & 86,5 & 4,50 \\ 1 & 90,1 & -25,20 \\ 1 & 106,5 & -29,83 \\ 1 & 118,9 & 3,33 \\ 1 & 109,7 & 20,79 \\ 1 & 111,4 & 17,23 \\ 1 & 88,5 & 36,89 \end{pmatrix}; X' * X = \begin{pmatrix} 11,00 & 1150,90 & 30,12 \\ 1150,90 & 121614,51 & 3231,18 \\ 30,12 & 3231,17 & 5072,46 \end{pmatrix};$$

$$X' * Y = \begin{pmatrix} 36898 \\ 3907157,8 \\ -25647,17 \end{pmatrix}; (X' * X)^{-1} = \begin{pmatrix} 9,225 & -0,087 & 0,001 \\ -0,087 & 0,001 & 0,000 \\ -0,001 & 0,000 & 0,000 \end{pmatrix};$$

Підставимо отримані значення оберненої матриці $(X'X)^{-1}$ і добуток матриць $X'Y$ в оператор оцінювання і визначимо оцінки параметрів моделі:

$$\hat{A} = (X' * X)^{-1} * (X' * Y) = \begin{pmatrix} 36898 \\ 3907157,8 \\ -25647,17 \end{pmatrix};$$

Таким чином, $a_0 = -824,12$; $a_1 = 40,62$; $a_2 = -26,04$. Звідси економетрична модель має вигляд: $\hat{Y} = -824,12 - 40,62X_1 - 26,04X_2$.

Визначимо розрахункові значення залежної змінної $\hat{Y}$ на основі моделі, підставивши в неї значення незалежних змінних X_1 та X_2 . Всі розрахунки наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Розрахункові значення

	$\hat{Y}$	u	u^2	$Y - \hat{Y}$	$(Y - \hat{Y})^2$
2009	4564,86	538,14	289596,22	1748,64	3057729,13
2010	3246,40	782,60	612460,92	674,64	455134,22
2011	3162,44	552,56	305321,89	360,64	130058,59
2012	3305,37	144,63	20918,05	95,64	9146,31
2013	2572,23	90,77	8239,14	-691,36	477983,68
2014	3491,75	160,25	25680,74	297,64	88587,40
2015	4278,35	-798,35	637358,29	125,64	15784,50
2016	3918,62	-63,62	4046,94	500,64	250636,77
2017	3090,46	-187,46	35139,90	-451,36	203729,13
2018	3252,16	-1062,16	1128190,86	-1164,36	1355742,68
2019	2015,37	-157,37	24765,24	-1496,36	2239104,13
Всього		0,00	3091718,18		8283636,55

Розрахуємо дисперсії залишків та залежної змінної Y визначимо матрицю коваріацій оцінок параметрів моделі:

$$\sigma_U^2 = 386464,77; \sigma_Y^2 = 828363,65;$$

$$var(\hat{A}) = \sigma_U^2 * (X' * X)^{-1} = \begin{pmatrix} 3564997,73 & -33746,11 & 328,15 \\ -33746,11 & 322,67 & -5,17 \\ 328,15 & -5,17 & 77,53 \end{pmatrix};$$

Діагональні елементи цієї матриці характеризують дисперсії оцінок параметрів моделі: $\sigma_{a_0}^2 = 356499,73$; $\sigma_{a_1}^2 = 322,67$; $\sigma_{a_2}^2 = 77,53$, а стандартні помилки:

$$S_{a_0} = \sqrt{\sigma_{a_0}^2} = 1888,12; S_{a_1} = \sqrt{\sigma_{a_1}^2} = 17,96; S_{a_2} = \sqrt{\sigma_{a_2}^2} = 8,81;$$

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що протягом 11 років з 2009 до 2019 року існував зворотній зв'язок між індексом середньої заробітної плати, зміни показника ВВП на душу населення та кількістю скоєних злочинів. Це означає, що при збільшенні рівня середньої заробітної плати або показника ВВП на душу населення зменшується кількість пограбувань і навпаки.

Список використаних джерел

1. Gary S. Becker. *Crime and Punishment: An Economic Approach*. *Journal of Political Economy*. 1968.– №03.

УДК 657

Етенко А. В.

*студентка фак-ту ЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

СТРАТЕГІЯ ТА ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РИЗИКОМ БУХГАЛТТЕРА

Професія бухгалтера є однією із найпопулярніших професій в Україні серед економічного спрямування. На всіх підприємствах потрібно приділяти велику увагу бухгалтерському обліку, його організації та ведінню, а тому потрібен бухгалтер, який вміє швидко та правильно приймати рішення. Відтак, професія бухгалтера вимагає зосередженості та постійного удосконалення своїх знань.

Згідно ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» «бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень» [2]. Систему бухгалтерського обліку можна вважати місцем зародження професійного ризику бухгалтера, зниження важливості якого може призвести як невиправданих збитків на макрорівні, так і до проблем глобального характеру.

Під професійним ризиком бухгалтера мається на увазі певна вірогідність нанесення фінансових втрат для підприємства через власні рішення та дії, або навпаки бездіяльність. Причини появи професійних ризиків носять різноманітний характер і пов'язані з впливом на роботу бухгалтера зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема до внутрішніх факторів відносять риси

характеру бухгалтера та умови його праці. Наприклад: не доброчесність, велика кількість роботи, відносини з керівником та співробітниками, недостатній рівень знань, порушення правил ведення обліку, підвищена тривожність, застарілі технічні засоби, розголошення конфіденційної бухгалтерської інформації, рівень програмного забезпечення системи бухгалтерського обліку та інші. Всі ці критерії можуть призвести до недостовірного відображення облікової інформації, і як наслідок помилок при формуванні фінансової звітності та податкових розрахунків.

До зовнішніх факторів відносять чинники, що прямо не залежать від діяльності бухгалтера, зокрема: часті зміни законодавства, корупцію, чутки тощо.

Необхідно також зазначити, що одним із різновидів професійного ризику бухгалтера є ризик умисного спотворення фінансової інформації. Це також може стосуватися оцінки інформації, документування, її зберігання чи передачі.

Потрібно згадати і про наслідкові ризики, а саме спричинення нового ризику під впливом професійного бухгалтерського ризику. До таких ризиків можна віднести: ризик банкрутства чи неплатоспроможності, ризик відповідальності, юридичний та інші.

Відповідно до впливу наслідків професійного ризику бухгалтера на фінансовий стан підприємства, виділяють помірний, критичний та катастрофічний рівень ризику.

Залежно від рівня ризику бухгалтера обирають стратегію та політику управління ним. Зокрема мінімізація професійного ризику бухгалтера дозволить уникнути певних негативних наслідків або зменшити вплив ризику на фінансові аспекти діяльності підприємства. Мінімізація характерна для зниження помірного впливу професійного ризику бухгалтера на фінансовий стан підприємства.

Окрім того для уникнення помірного впливу ризику бухгалтера, підприємства можуть створювати резерви самострахування.

У разі встановлення критичного рівню ризику бухгалтера для його мінімізації доцільно обрати наступні політики: підвищення кваліфікації бухгалтера (сертифікація), внутрішній аудит фінансової звітності та диверсифікація. Чітке дотримання зазначених політик допоможе уникнути повторного прояву неправильних дій бухгалтера.

Задля уникнення катастрофічного ризику необхідно виконати такі дії, як професійний підбір персоналу та страхування ризику. Якщо ж виник катастрофічний ризик, потрібно провести аналіз та більше не працювати з людиною, дії якої призвели до збитків. А надалі проводити чіткий та професійний підбір персоналу, що дозволить зменшити вірогідність

катастрофічного ризику. Щодо страхування, то цей спосіб досить мало коли використовується, проте певні компанії пропонують таку послугу.

Отже, можна зробити висновок, що ризик існує в будь-якій діяльності та повністю його уникнути неможливо, проте можна мінімізувати його вплив на підприємство. Професійний ризик бухгалтера це нанесення певних фінансових втрат через свою діяльність чи бездіяльність, тому щоб мінімізувати цей ризик потрібно чітко дотримуватися наступних політик: створення внутрішнього резерву, професійний підбір персоналу, диверсифікацію та постійний професійний розвиток бухгалтера.

Список використаних джерел:

1. Дерун І.А. Ідентифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Економічний часопис - XXI*. 2016. N 159(5–6). С. 97–100.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення 2.05.2020 р.)

УДК 657

Гаркуша А.Г.

студентка факультету ЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

*Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ДІАГНОСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні підприємства стикаються з проблемою критичного впливу підприємницьких ризиків на ефективність ведення бізнесу, що значно знижує можливості модернізації та розширення їх діяльності. Підприємницький ризик – це можливість настання (небезпека виникнення) несприятливої події, внаслідок якої суб'єкт, який прийняв рішення, спрямоване на досягнення поставленої мети, втрачає повністю або частково свої ресурси, не отримує очікуваний дохід або несе непередбачені втрати чи додаткові матеріальні і фінансові витрати.

Для того, щоб зменшити вплив ризиків, виявити можливі наслідки для підприємства у ризиковій ситуації, нейтралізувати негативні результати такого впливу на діяльність підприємства, потрібно весь час оновлювати арсенал методів, моделей, підходів до управління ризиками на підприємстві.

Технологія управління ризиками на підприємстві базується на баченні його як виду цілеспрямованої діяльності менеджера і передбачає структурування процесу управління ризиком, тобто виділення елементів прийняття рішень і зв'язків між ними.

В цілому процес управління ризиком може бути представлений у вигляді трьох-етапного комплексу процедур:

Перший – постановка мети ведення конкретного виду підприємницької діяльності (господарської операції, інвестиційного проекту);

Другий – діагностика (аналіз та оцінка) ризику в процесі вибору рішення щодо здійснення конкретного виду підприємницької діяльності (господарської операції, інвестиційного проекту);

Третій – розробка превентивних заходів із запобігання надмірного ризику та / або заходів із мінімізації наслідків ризику.

Другий, найважливіший етап – це діагностика ризику. До цього етапу входять наступні фази:

- аналіз ризиків – виявлення чинників ризиків,
- ідентифікація ризиків, їхній опис та пріоритизація;
- оцінки ризику (визначення розмірів шкоди, збитків та ймовірності їхнього настання) та аналізу отриманих варіантів для прийняття рішення [1].

Основою виявлення чинників ризику є особливості та специфіка передбачуваної підприємницької діяльності (господарської операції, інвестиційного проекту) та підприємницького середовища. Оскільки неможливо отримати повну і достовірну інформацію щодо чинників ризику, які оточують підприємство, то бажано мати систематизований перелік відомих чинників ризику та знати природу причин їх появи. Сукупність виявлених чинників ризику дозволяє побудувати систему чинників ризику стосовно конкретного виду діяльності (господарської операції, інвестиційному проекту).

Ідентифікація ризиків є базовим елементом методики управління ризиками, до неї входять дві складові: виявлення ризику та його опис. Ця робота повинна проводитися спеціалістами підприємства на основі виявлення можливих втрат та перешкод, які можуть мати місце у процесі проведення кожного виду господарських операцій (інвестиційних проектів) підприємства або діяльності підприємства в цілому. Ідентифікація ризику здійснюється для пошуку відповідей на наступні питання:

- де зосереджені основні види ризику (місця виникнення ризику)?
- які з видів ризику найбільш небезпечні для даного виду діяльності (прийнятого рішення, інвестиційного проекту)?
- які з ризиків є керованими, а які – ні?

На основі ідентифікації вирішуються такі завдання:

- віднесення ризиків до однієї з трьох основних категорій: ті, що часто зустрічаються – відомі ризики; ризики які можливо передбачити; непередбачені ризики;
- побудова карти ризиків з урахуванням призначення підприємницьких структур і специфіки їхньої діяльності [2].

Оцінка (вимір) ступеня ризиків проводиться тільки після їх ідентифікації і віднесення до однієї з трьох категорій – відомі ризики; ризики які можливо передбачити; непередбачені ризики. Процес оцінки ризиків включає аналіз наслідків ризикових подій та передбачає визначення результатів впливу на

персонал, майно або навколишнє середовище у разі настання небажаної події та розрахунків можливих фінансових втрат підприємства в разі ризикової події. Оцінка рівня ризику може бути проведена різними методами: статистичним, експертним, розрахунково-аналітичним (методом чутливості або комп'ютерного моделювання) тощо.

Таким чином діагностика ризиків – це один знайважливіших інструментів управління ризиками на підприємстві, який полягає у виявленні чинників ризиків, ідентифікації ризиків та їхній пріоритизації (яка складається з оцінки ризиків і можливих фінансових втрат), визначенні толерантності до ризиків, експертизі доцільності ризику та складання карти ризиків.

Список використаних джерел:

1. Башинська І.О.. Удосконалення системи управління ризиками на підприємстві. Причорноморські економічні студії, випуск 17. 2017. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/17_2017/19.pdf (дата звернення 24.04.2020 р.)
2. Скопенко Н. С., П'янкова О. В. Теоретико-методологічні засади ризик-менеджменту як інструменту управління господарським ризиком підприємства. Економіка і організація управління. № 1 (17). 2014. с 240. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi> (дата звернення 24.04.2020 р.)

УДК 657

Григор В.С., Побережник А.С.,
студенти факультету ЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ З ОБЛІКОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Ефективність протидії та розкриття шахрайств з обліковими показниками великою мірою залежить від організації бухгалтерського обліку та господарського контролю як на рівні підприємства, так і на рівні держави, оскільки належним чином організований бухгалтерський облік і контроль на підприємстві є запорукою достовірності та доцільності здійснених господарських операцій.

Існує два способи здійснення облікового шахрайства: фальсифікація бухгалтерських даних, маніпуляція обліковими даними. Фальсифікація бухгалтерських документів і записів – це оформлення наперед неправильних або фальсифікованих документів бухгалтерського обліку і записів у реєстрах бухгалтерського обліку. Маніпуляція обліковими записами – це навмисне використання неправильних (некоректних) бухгалтерських проводок з метою перекручення даних обліку і звітності.

Тісний зв'язок цих понять виникає із МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності», але

поняття «фальсифікація» є вужчим за своїм змістом, ніж поняття «шахрайство», що обґрунтовує необхідність виокремлення фальсифікації як способу здійснення шахрайства. Отже, можна дійти висновку, що «фальсифікація» – це дія, що передбачає підробку, навмисне викривлення або неправильне оформлення документів. Прикрашену звітність слід вважати одним із видів спотвореної чи викривленої звітності. Зазвичай необхідність у підготовці такої звітності виникає у акціонерних товариств, підприємств, які бажають залучити додаткові кошти для фінансування своєї діяльності від акціонерів, інвесторів, відобразивши штучно прикрашені результати діяльності. Протилежною прикрашеній звітності є звітність підприємства, що відображає його збитковість або ж фінансове становище гірше, ніж насправді.

Призначення останнього виду звітності – показати менший розмір прибутків з метою ухилення від сплати податків чи ухилення від виплати дивідендів акціонерам.

Фальсифікація фінансової звітності призводить до ряду негативних наслідків, зокрема зниження довіри учасників фондового ринку та суспільства у цілому до показників фінансової звітності, підвищення витрат суб'єкта господарювання на страхування, зниження продуктивності праці, спад моральних якостей працівників, знецінення ділової репутації. На фальсифікацію фінансової звітності впливають фактори, які в економіці розглядаються як на макро-, так і на мікрорівні. Фактори макрорівня включають політико-економічні, соціально-культурні та галузеві особливості. До факторів мікрорівня належать: фінансово-економічний стан компанії, виробничий потенціал, корпоративні вза-ємовідносини, кваліфікація, репутація та морально-етичні якості керівництва компанії.

Існує п'ять типів методів і процедур контролю з метою запобігання внутрішньому корпоративному шахрайству з обліковими показниками:

- поділ обов'язків або подвійний контроль;
- фізичні способи охорони та контролю;
- система підтвердження повноважень;
- документальний контроль;
- система незалежних перевірок.

Слід зазначити, що саме комбінація наведених вище методів дозволяє підвищити ефективність внутрішнього запобігання корпоративному шахрайству з обліковими показниками, оскільки, таким чином охоплюється як організаційний, так і фізичний вплив на суб'єктів та об'єкти контролю.

Не менш важливим у боротьбі з проявами шахрайства з обліковими показниками є проведення саме превентивних заходів щодо протидії можливим проявам корпоративного шахрайства.

Це є можливим за умови ефективної роботи та координації служби внутрішнього контролю та служби безпеки на підприємстві. По-перше, проведення контрольних заходів, тобто зовнішній і внутрішній аудит, контроль з боку служби безпеки, контроль у рамках корпоративної культури, подвійний контроль, незалежний контроль, підтвердження повноважень,

створення системи фінансової та бухгалтерської звітності та контролю тощо. По-друге, проведення грамотної кадрової політики (перевірка персоналу, розмежування повноважень тощо) для запобігання, з одного боку, значній плінності кадрів, а з іншого – недопущення до роботи схильних до шахрайства робітників.

Список використаних джерел:

1. Дікань Я. В. *Реформування фінансового контролю в Україні: проблемні питання та напрями їх вирішення: монографія.* Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 220 с.
2. Мельник З. Ю. *Викривлення інформації у звітності: помилки та фальсифікація.* Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. №10. С. 190–194.

УДК 657

Ilienkov D.A.,

*a student of FEU, 2nd year student, specialty 051 «Enterprise Economics»
SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman».*

*Scientific leader - Oliinyk Y.V.- Doctor of Economics,
Professor of the accounting and taxation department*

NON-FINANCIAL REPORTING AS A TOOL FOR IMPLEMENTATION OF THE BUSINESS' SOCIAL RESPONSIBILITY CONCEPT

By definition, the corporate social responsibility concept is a set of values, processes and activities aimed at promoting social goals of a charitable and activist nature in economic, environmental, and social spheres by supporting volunteer and ethically-oriented projects. In addition, this concept envisages self-regulation of business on an international scale, taking into account the interests of society and taking responsibility for the impact of its activities on the surrounding world [1].

Information on adherence to this concept is disseminated through non-financial reporting, a tool of corporate social policy that makes it possible to inform all stakeholders about the results achieved in the field of sustainable development and certain areas of socially oriented activity. The non-financial report is published on the organization's website or submitted to the stakeholders in paper form.

The purpose of this work is to highlight the topic of non-financial reporting in the context of the corporate social responsibility concept and to identify possible benefits for society and the enterprise that provides these reports.

The subject of work is the theoretical and practical aspects of non-financial reporting under corporate social responsibility concept. Advantages and disadvantages of adherence to this concept as a prerequisite for non-financial reporting at the enterprise are studied in this work.

First and foremost, non-financial reporting exists to inform stakeholders and the surrounding world about adhering to and supporting the company concept of socially responsible business. Thus, a socially responsible business takes responsibility for the impact of its activities on the surrounding world. The goal of

implementing socially responsible strategies is not only to reduce and prevent the negative effects of the enterprise, but also to achieve economic, environmental and social effects, which can help the enterprise to improve the national economy and increase its competitiveness (consumers favour companies that care about their environment) [2].

Nowadays, non-financial reporting is not only a way of corporate self-regulation, but also rules for businesses at the international level [1].

Since non-financial reporting is a way of communicating to stakeholders about the pace of achieving the goals of economic sustainability, social well-being and environmental sustainability, it is worth considering the concept of socially responsible business directly.

The corporate social responsibility concept, which is becoming known through non-financial reporting, has the following advantages:

- long-term interest and business involvement in improving public well-being;
- increasing the image of a particular company in the eyes of society and partners;
- supporting the viability of the business as a system;
- reduction of regulation and pressure on business by the state;
- adherence of business to social and cultural norms;
- preventing social problems is more effective than overcoming them in the future;
- the presence of the necessary support from the stakeholders in the business;
- but also this concept has some disadvantages;
- waiver of worldwide profit maximization;
- public criticism if the company fails to fulfil its obligations;
- lack of social problem-solving skills.

An example of a corporate social responsibility policy is McDonald's. The corporation established the Ronald McDonald House Charities Charitable Foundation and supported other children's charities [3]. However, as a result, the policy has come under public criticism as McDonald's restaurants have been accused of promoting harmful eating habits [4].

Therefore, non-financial reporting makes it possible to publicize the results of the implementation of the concept of socially responsible business by a specific enterprise. This can lead to an increase in clients and benefits from the state, as well as public criticism for contradicting the concept with the company's activities. However, this concept and non-financial reporting undoubtedly make it possible to reduce the detrimental impact on the surrounding world and improve the world's well-being through socially responsible business.

References:

1. Sheehy, Benedict. "Defining CSR: Problems and Solutions". *Journal of Business Ethics*. 131: p.625–648. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-014-2281-x>

2. McWilliams, Abigail; Siegel, Donald. "Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective". *Academy of Management Review*. 26: p.117–127 URL: <https://journals.aom.org/doi/full/10.5465/amr.2001.4011987>
3. Corporate Responsibility – U.S. Perspective (PDF). McDonald's.com. 2018. URL: [https://web.archive.org/web/20091230235955/http://mcdonalds.com/usa/good/report.RowPar.0002.ContentPar.0002.ColumnPar.0001.File.tmp/2006%20U.S.%20CR%20Brochure%20\(English\).pdf](https://web.archive.org/web/20091230235955/http://mcdonalds.com/usa/good/report.RowPar.0002.ContentPar.0002.ColumnPar.0001.File.tmp/2006%20U.S.%20CR%20Brochure%20(English).pdf)
4. Miguel Pina. *Positive Organizational Behaviour: A Reflective Approach*. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=IWXMDwAAQBAJ&pg=PT472&dq=harmful+eating+habits+in+children&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjAzYGr64HpAhXKw8QBHWdqBWcQ6AEIKzAA#v=onepage&q&f=false>

УДК 657

Іржицький В. М.,
*студент факультету ЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».*
*Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ

Однією з складових якісної діяльності підприємства є планування подальших дій як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Однак в сучасних умовах підприємствам стає все складніше здійснювати планування через існування високої невизначеності у макро-просторі, що чинить істотний вплив на його поточну діяльність.

Невизначеність, яка носить прогнозований (повторюваний) характер та має високий ступінь ймовірності настання, що уможливорює вимірювання рівня її впливу на показники діяльності підприємства називається *ризиком*. Ризик це подія чи група взаємопов'язаних подій, що є наслідком невизначеності у внутрішньому та зовнішньому середовищі чи/та результатом прийняття рішень, які не забезпечують досягнення поставленої мети і супроводжуються отриманням незапланованих втрат та збитків.

Для уникнення незапланованих втрат та збитків, спричинених ризиком, виникає необхідність у пошуку дієвих методів ризик-орієнтовного управління. Ефективна система ризик-орієнтовного управління спрямована на ідентифікацію та превентивне управління ризиками, що потребує від менеджменту підприємства здійснення наступної послідовності дій:

1. Дослідження впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на зміну ймовірності прояву певного виду ризику;
2. Аналіз виявлених чинників та визначення місць виникнення ризику;
3. Встановлення допустимого рівня ризику;

4. Тестування окремих господарських операцій на предмет відповідності допустимому рівню ризику;

5. Вибір форм уникнення ризику, що перевищує допустимий рівень.

Інформаційною платформою ризик-орієнтовного управління виступає управлінський облік, мета якого в умовах ризику (невизначеності) полягає в нейтралізації помилок і можливих прорахунків в процесі підготовки, інтерпретації та аналізу інформації. При цьому управлінський облік оперує як фінансовою так і не фінансовою інформацією про внутрішні бізнес-процеси та зовнішнє середовище підприємства, що може бути використаною менеджерами центрів відповідальності для зниження інформаційної асиметрії при підготовці планових показників, їх подальшого контролю та оцінювання отриманих результатів.

Методичним підґрунтям ризик-орієнтовного управління виступає сукупність методів та прийомів управлінського обліку, синергія яких забезпечує можливість менеджерам виявляти фактори ризику, їх систематизувати та здійснювати аналітичний супровід оцінювання впливу ризику на показники діяльності підприємства. До найбільш розповсюджених методів ризик-орієнтовного управлінського обліку відносять:

- SWOT-аналіз – порівнює внутрішні переваги й недоліки, зовнішні можливості і загрози;
- Факторний аналіз – використовується для виміру впливу різних чинників на величину результативних показників;
- GAP-аналіз – допомагає організувати пошук кроків для досягнення заданої мети;
- CVP-аналіз (витрати-обсяг-прибуток) – допомагає виявити оптимальні пропорції між змінними і постійними витратами, ціною і обсягом реалізації, мінімізувати підприємницький ризик;
- PEST-аналіз – визначає ступінь впливу політичних і законодавчих, економічних факторів, соціально-культурних, технологічних факторів на діяльність організації;
- Аналіз ланцюжка цінностей – дозволяє підвищити ступінь задоволення споживачів і більш ефективно управляти витратами;
- Аналіз дерева рішень – показує кілька можливих варіантів дій і можливих подій, а також потенційні наслідки для кожного варіанта дій;
- Аналіз фінансових коефіцієнтів (R-аналіз) – визначає відносні показники, що характеризують окремі результати фінансової діяльності та рівень фінансового стану організації;
- Інтегральний аналіз ефективності використання активів («Модель Дюпона») – дозволяє виявити основні резерви подальшого підвищення рентабельності активів організації - збільшити рентабельність продажів, прискорити оборотність активів, використовувати обидва ці напрямки;

- Горизонтальний (або трендовий) аналіз – дозволяє побудувати відповідні динамічні факторні моделі, які використовуються в процесі управління окремими ризиками;
- Вертикальний (або структурний) аналіз – результати цього аналізу використовуються для управління портфелем ризиків організації, ризиком порушення фінансової стійкості, ризиком неплатоспроможності.

Наостанок слід зазначити, що підприємницька діяльність без ризику не існує. Допустимий рівень ризику є обов'язковою умовою підприємництва навіть в економічно стабільній ситуації. Однак в кризових ситуаціях нагальною потребою стає пошук інструментів та методів, що уможливають превентивне управління ризиками, зведення їх наслідків до мінімуму, а відтак вихід з кризових ситуацій з найменшими втратами.

Список використаних джерел:

1. *Александров О.А. Риски в управленческом учете торговых организаций: организационно-методологические подходы. Экономический анализ: теория и практика. 2008. №12. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/riski-v-upravlencheskom-uchete-torgovyh-organizatsiy-organizatsionno-metodologicheskie-podhody> (дата обращения: 22.04.2020).*

УДК 657

Клочан Є.В., Лобойко В.І.,
*студентки ф-ту ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка»,
 ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
 Науковий керівник — Олійник Я.В. — д.е.н.,
 професор кафедри обліку і оподаткування*

ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Новий для України звіт про управління виник в результаті прийнятого зобов'язання щодо адаптації національної системи бухгалтерського обліку до європейського законодавства. В ЄС складання звіту про управління регламентується Директивою 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств (далі – Директива 2013/34/ЄС) [1]. В законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, звіт про управління визначається як документ, який має фінансову і нефінансову інформацію, що характеризує стан і можливості становлення та розвитку підприємств та відкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [2]. За національним законодавством звіт про управління не відноситься до складу фінансової звітності, це нефінансовий звіт, який подається разом з річною фінансовою звітністю.

Отже, з урахуванням інноваційності звіту про управління, дослідження порядку його складання підприємствами України та особливостей його запровадження і використання є вкрай актуальними.

Методичні засади складання звіту про управління встановлені Міністерством фінансів України, яке 07.12.2018 затвердило Методичні рекомендації « рекомендацій зі складання звіту про управління №982 (далі – Методичні рекомендації №982), якими встановлено обов'язок визначеним підприємствам, щодо необхідності розкривати таку інформацію:

- 1) організаційну структуру та діяльність підприємства;
- 2) результати діяльності підприємства;
- 3) зобов'язання;
- 4) екологічні аспекти;
- 5) кадрову політику;
- 6) ризики;
- 7) дослідження та інновації;
- 8) фінансові інвестиції;
- 9) перспективи розвитку підприємства [3].

За національним законодавством звіт про управління зобов'язані складати і подавати середні і великі підприємства [2].

Звіт та інформаційна довідка в паперовій формі надсилається до Аудиторської палати України поштою або ж подається адептам суб'єкта аудиторської роботи, що має належні можливості [5]. Мікро та малі підприємства звільнені від вимоги складання та подання звіту[2].

У 2019 році вперше великі та середні компанії України мали готувати звіт про управління за 2018 рік. Це втричі збільшило кількість звітів в Україні таких компаній. Наразі проблемою є те, що цим звітом займається бухгалтерія. Водночас, такий підхід суттєво відрізняється від європейського, де нефінансові звіти складаються із залученням топ-менеджерів, комунікуються ними серед співробітників та зовнішніх стейкхолдерів, а за неподання передбачені штрафи.

Вітчизняні підприємства мають певний досвід складання нефінансової звітності. Серед міжнародних документів складання такої звітності в Україні поширеними є стандарти Глобальної ініціативи звітності (GRI). Водночас, на міжнародному рівні компанії не виділяють якийсь один стандарт.

Важливим питанням запровадження звіту про управління є підтвердження достовірності інформації, яка в ньому розкривається. Так тільки 14% вітчизняних компаній, які звітують відповідно до вимог міжнародного стандарту інтегрованої звітності IIRC (International Integrated Reporting Council), проводять зовнішню перевірку і надають звіти про управління інвесторам.

Але щодо проблеми верифікації звіту про управління триває дискусія. В Україні компанія «Астарта» наголошує на необхідності верифікації. «Енергоатом» має інакшу позицію та проводить багато слухань і консультацій зі стейкхолдерами, аби розуміти, чи в правильному напрямку вони рухаються.

Отже, серед головних проблем запровадження в Україні звіту про управління можемо виділити: велику кількість документів, якими мають керуватися підприємства при складанні звіту; значний обсяг звітів, де розкривається багато інформації (200 сторінок і більше); відсутність довгострокової стратегії запровадження звітності. Водночас, звіт про управління допоможе власникам ефективніше розуміти свою діяльність, всі негативні сторони, також вони зможуть одразу побачити та кинути всі сили на їх знешкодження. Із ним, підприємство буде краще орієнтуватися на свої переваги та недоліки, зможе побачити перспективи подальшого розвитку та наявні ризики. Таким чином буде одразу відбуватись відбір на перспективні підприємства та ті що не здатні конкурувати. Це значно заощадить час, гроші та інші вкладення. Одразу звертаючи увагу та досліджуючи певні проблеми, які існують в середині підприємства можна швидше їх вирішити та розвиватись далі, залишаючи позаду непрогресивні підприємства.

Список використаних джерел:

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN> (viewed at 27.03.2020).
2. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18/ed20181207/stru>
4. Новий звіт про управління: 10 важливих фактів і серйозних проблем URL: <https://businessviews.com.ua/ru/economy/id/fakti-pro-zvit-pro-upravlinnja-1921/>
5. Звіт про управління: українські реалії URL: https://buh.ligazakon.net/ua/analitycs/185227_zvt-pro-upravlnnya-ukransk-real
6. Запитання та відповіді. Всеукраїнський науково-практичний URL: <https://fincontrol.com.ua/news-public.php?id=176>
7. Звіт про управління: що це таке, як його робити та які нові можливості він дає. Гід по звіту для бізнесу URL: <https://businessviews.com.ua/ru/strategies/id/zvit-pro-upravlinnja-1860/>

УДК 657

Коваль Д.С.

студентка ф-ту ЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Важливою частиною управлінської діяльності є прийняття рішень. Прийняття управлінських рішень - це процес, який поєднує функціональні обов'язки менеджера та його інтелектуальні здібності. Від правильності вибору менеджера залежить ефективність функціонування всієї організації.

Однак в умовах ринкових відносин об'єктивним та невід'ємним чинником, що істотно впливає на вибір менеджера є невизначеність. Неможливо вести господарську діяльність у ринкових умовах, не беручи на себе відповідальність за прийняті рішення з урахуванням впливу невизначеності чи її похідної - бізнес-ризик. Відтак усі типи рішень, які приймає менеджер, мають безпосередній зв'язок із ризиком та невизначеністю.

Оскільки невизначеність та ризик є невід'ємною складовою ринково-орієнтованого управління, підприємство не може відхилитися від негативного впливу на результати своєї діяльності. Умови ризику та невизначеності характеризують стан, коли менеджер має певну потрібну йому інформацію і може дійти висновку про ймовірність того чи іншого результату. При цьому підприємець здатний знизити ризик, прийнявши оптимальні бізнес-рішення та застосувавши новітні технології управління ризиками.

Економічна оцінка рішень в умовах невизначеності - це сукупність методів і прийомів відображення певних економічних ситуацій в економічних показниках прибутковості, рентабельності, витрат діяльності суб'єкта господарювання. Ключовими особливостями прийняття рішень в умовах невизначеності є:

- об'єктивне існування невизначеності;
- необхідність вибору з альтернативних варіантів;
- можливість оцінювати альтернативні рішення.

В умовах невизначеності процес прийняття рішень є складним, оскільки методи прогнозування ситуації не можуть бути використані, як у ситуації коли менеджер володіє достатньою інформацією. У цьому випадку слід використовувати кількісні та якісні методи вибору альтернатив, щоб прийняти найкраще рішення та мінімізувати вплив невизначеності.

Кількісні методи включають так звану "теорію корисності", що базується на визначенні ймовірності отримання результатів, які формально можна охарактеризувати як позитивні. Прикладом якісних методів є застосування теореми Байєса, яка базується на знаннях, досвіді та інтуїції менеджера.

У світовій практиці виокремилися два підходи прийняття рішення в умовах невизначеності:

1. Відповідальний керівник може використовувати доступну йому інформацію, власні судження та досвід для визначення своїх припущень щодо ймовірності виникнення певних зовнішніх умов та за будь-яких наявних зовнішніх умов оцінити стратегію. Це фактично робить умови невизначеності аналогічними умовам ризику.

2. Якщо рівень невизначеності дуже високий, менеджер, який приймає рішення, вважає за краще не робити припущень щодо ймовірностей різних зовнішніх умов або вважати ймовірність розгляду їх як практично рівних.

В залежності від стратегії менеджера щодо прийняття рішень в умовах невизначеності виокремлюють наступні основні критерії:

- критерій Вальда (критерій "Максимін"). Є основою прийняття рішень менеджера не схильного до ризику;

- критерій «Максимакс». Є основою прийняття рішень менеджера схильного до ризику;

- критерій Гурвіца («оптимізм-песимізм» або «критерій альфа»). Є основою прийняття рішень менеджера нейтрального до ризику.

Отже, прийняття рішень в умовах невизначеності є результатом аналізу, прогнозу, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору альтернативи у зв'язку з недостатньою інформацією. Тому індивідуальна та професійна діяльність менеджерів повинна характеризуватися здатністю правильно оцінювати ризик і приймати ефективні управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Фоломкіна І. С. особливості прийняття стратегічних рішень в умовах ризику та невизначеності. *Економіка та управління національним господарством*. 2013. № 4 (24). С. 481-486. URL: <http://www.univer.km.ua /visnyk/1480.pdf> (дата звернення 29.04.2020 р.)
2. Мікловда В. П. Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення/ Полтава: ПУЕТ. 2017. – 218 с.

УДК 657

Колосова В. С., Сидоренко А. С.
*студентки ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Нефінансова звітність в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має значний потенціал, зважаючи на невисокий відсоток кількості компаній, які звітують. Побудова ринкової економіки в Україні робить цю проблему актуальною для вітчизняних підприємств і зумовлює необхідність дослідження кращих практик звітування та наукового обґрунтування напрямів подальшого розвитку нефінансової звітності для забезпечення соціально

відповідальної поведінки підприємств та бізнесу в цілому. В процесі такого дослідження значний інтерес представляє аналіз досвіду нефінансового звітування підприємств енергетичної галузі, активність яких у розкритті фінансової та нефінансової інформації про вплив їх діяльності на економіку, екологію та суспільство є своєрідною відповіддю на широку і зростаючу критику галузі. ДП «НАЕК «Енергоатом» має одну з кращих практик складання нефінансової звітності в Україні. НАЕК «Енергоатом» - оператор усіх діючих АЕС України, забезпечує понад 50% генерації електроенергії в країні. НАЕК «Енергоатом» вважає, що одним з найважливіших аспектів підготовки нефінансової звітності є опитування стейкхолдерів.

НАЕК «Енергоатом» вперше оприлюднив нефінансовий звіт компанії за 2016 рік. Це був перший в Україні окремий нефінансовий звіт, який було підготовлено державним підприємством за стандартами Міжнародного стандарту зі звітності у галузі сталого розвитку Global Reporting Initiative (GRI, версія G4, основний варіант відповідності (Core)), як того вимагає Директива Європейського парламенту 2014/95/EU від підприємств країн-членів ЄС. Крім того, звіт було підготовано з урахуванням рекомендацій Десяти принципів Глобального договору ООН (UN Global Compact 10 Principles); Міжнародних стандартів взаємодії із зацікавленими сторонами серії AA1000 (Institute of Social and Ethical AccountAbility). Структура даного звіту включає управління компанією, забезпечення ядерної, радіаційної та екологічної безпеки АЕС, прозорість та підзвітність, управління персоналом, в т. ч. взаємодія з працівниками, гідна оплата праці та соціальні гарантії, професійний розвиток працівників, бізнес етика та боротьба з корупцією, безпечні умови праці, взаємодія із зацікавленими сторонами, розвиток місцевих громад, охорона навколишнього природного середовища та енергоефективність [2]. Періодичністю складання є календарний рік.

У 2018 році компанія вперше провела онлайн-опитування зацікавлених сторін щодо суттєвих аспектів діяльності НАЕК «Енергоатом». Відповідну форму було надіслано близько 100 потенційним респондентам, відповідь надали 38, серед яких представники органів державної влади, компаній-партнерів ДП «НАЕК «Енергоатом», навчальних закладів, академічних установ, ЗМІ тощо. Аналіз результатів опитування показав, що стейкхолдерів найбільше цікавлять питання, пов'язані з дотриманням принципів безпеки, стратегічними цілями компанії, інвестиційними проектами та прозорими закупівлями. На цьому онлайн-опитуванні прозвучало багато цікавих пропозицій, таких як розповідати про освітні заходи та орієнтованість на молодих спеціалістів, подавати інформацію про ланцюжок постачань, розповідати про майбутні реакторні установи, розкривати інформацію про кадрове забезпечення та інше. І всі цікаві та потрібні пропозиції було враховано [2].

Отже, важливість складання нефінансових звітів полягає у можливості доведення суспільству свого прагнення дотримуватися принципів відповідальності. Звіти компаній показують рівень підготовки до самої процедури звітування та відповідальність за подану у звітах інформацію. Саме нефінансова звітність є ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що слугує основою для розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Олійник Я. В. Інституціональні чинники запровадження нефінансової звітності. *Фінанси України*. 2017. №9. С. 112-128.
2. Офіційний сайт ДП НАЕК «Енергоатом» URL: http://nfr2018.energoatom.kiev.ua/download/nfr_EA_2018-UA.pdf
3. Проданчук М. А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*, 2013. №2(2). С. 202-214.

УДК 657.3

Кравченко В. В.,
*студентка ІТЕ, 3 курсу, спец. бі01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан економіки України можна охарактеризувати нестабільним. Існує значна кількість чинників, які негативно впливають на функціонування підприємств: наслідки світової фінансової кризи, корупція, інфляційні процеси, падіння рівня виробництва, зростання безробіття тощо. У такій ситуації підприємства можуть ефективно господарювати лише за умови побудови дієвого механізму фінансової безпеки.

Одним з головним факторів фінансової безпеки є введення правильного облікового забезпечення. Оскільки, від правдивої звітності, коректного руху грошових коштів, залежить головний результат будь-якого підприємства – це отримання прибутку. Тому в теперішніх умовах господарювання зростає роль звітних даних як джерела достовірної й об'єктивної інформації про фінансово-господарську діяльність.

Фінансова безпека підприємства – це такий стан, коли господарська діяльність перебуває в цілковитій рівновазі, підприємство має достатньо ресурсів для стійкого розширеного відтворення; самостійно забезпечує достатній рівень фінансової незалежності та захищеність фінансових інтересів власників; здатне власними наявними ресурсами та можливостями протистояти фінансовим небезпекам та фінансовим загрозам. Дієвість

фінансової безпеки можна забезпечити за рахунок належного інформаційного забезпечення, під яким розуміють набір документів і даних, які знаходяться на підприємствах, а також методів і засобів їх одержання, організації зберігання й обробки.

На сьогодні існує ще багато загроз, що можуть негативно вплинути на діяльність підприємства, тому важливим питанням для забезпечення фінансової безпеки підприємства відіграє – облікова політика підприємства (облікове забезпечення), яка містить достовірну інформацію для потреб управління, за допомогою якої можна оцінити рівень та стан фінансової безпеки підприємства.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. А облікове забезпечення – це сам процес збору та обробка обліково-аналітичної інформації, на основі якої організація приймає рішення, ураховуючи свої фінансові інтереси. Тобто, можна говорити, що метою цього забезпечення є надання правдивої інформації для успішного управління економічними процесами на підприємстві, щоб забезпечити свій подальший розвиток.

Завданнями здійснення облікового забезпечення є: діагностика фінансово-господарського стану підприємства з метою упередження його неспроможності (банкрутства); оцінка стану безпеки та фінансової надійності потенційних партнерів підприємства; мінімізація ризиків пов'язаних з недостовірною обліковою інформацією; забезпечення захисту отриманої інформації, яка відноситься до комерційної таємниці підприємства.

Так як облікове забезпечення має вирішальне значення для успішного введення бухгалтерського обліку, тому для підприємства буде важлива безпека цієї системи. Адже дані обліку несуть конфіденційну інформацію, і несанкціонований доступ до неї може призвести до хаосу в бухгалтерії, ставлячи під сумнів надійність і точність всіх даних. Щоб певним чином убезпечити дані підприємства на підприємстві потрібно використовувати електронний цифровий підпис (ЕЦП). Але це є однією з умов безпеки, підприємству все одно необхідно постійно досліджувати та впроваджувати нові технології для безпеки інфраструктури інформаційної системи бухгалтерського обліку.

Але достатньо багато підприємств не беруть до уваги переваги облікової політики і її вплив на фінансову безпеку підприємства та інші складники стабільного розвитку. Хоча відомо, що саме облікова політика визначає та окреслює методи ведення обліку, що будуть застосовуватися в обліковому процесі, величину доходів та витрат, активів, зобов'язань та інших об'єктів. Тим паче, підприємство може самостійно вибирати методи обліку та принципів оцінки, виходячи з економічної доцільності та обліково-технічних можливостей підприємства, що дозволить пристосовуватися до змін зовнішнього економічного середовища. Тому вибір методів та прийомів

облікової політики, правильність застосування принципів обліку щодо тих чи інших операцій важливі з теоретичної та практичної позицій.

Отже, якщо облікове забезпечення буде вибрано правильно, це надасть підприємству повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів, за допомогою цього можна буде оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, спрогнозувати майбутні грошові потоки та визначати напрями його розвитку, ухвалювати ефективні управлінські рішення у сфері фінансової безпеки підприємства, а також зменшити вплив внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансово-господарський стан підприємств та знизити рівня фінансового ризику.

І якщо підприємство все ж таки вирішить більше приділяти уваги обліковому забезпеченню, то перед ним повстане питання упровадження комплексної системи заходів по убезпеченню системи бухгалтерського обліку. Створенні засоби безпеки дозволять зберігати достовірність даних для забезпечення фінансової безпеки підприємства.

УДК 657

Муха А. Б.,

*студент ФЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».*

*Науковий керівник — Олійник Я. В. — д. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЙ: ДОСВІД НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

Україна, як і будь-яка європейська країна, постійно розвивається, переймає досвід провідних країн, вітчизняні підприємства намагаються покращувати методи ведення економічної діяльності. Орієнтуючись на більш досвідчених сусідів, українці переймають від них різні тенденції, однією з яких також є дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та підвищення прозорості діяльності через запровадження нефінансової звітності.

Нефінансова звітність — це звіти компаній, що містять не тільки інформацію про результати економічної діяльності, а й соціальні та екологічні показники. Така звітність представлятиме інтерес різноманітним стейкхолдерам. Єдиних визнаних на міждержавному рівні вимог до складання нефінансової звітності на сьогоднішній день немає, тому її відсутній навіть

єдиний погляд щодо сутності та назви такої звітності, паралельно існують дефініції нефінансова, соціальна, інтегрована звітності тощо.

Вітчизняні підприємства добувної галузі мають тривалий досвід у складанні нефінансових звітів. Основні причини, що послугували цьому є: бажання компаній якнайповніше продемонструвати результати своєї діяльності в економічній, екологічній та соціальній сферах; ознайомлення заінтересованих осіб із довгостроковими стратегіями розвитку компаній та вирішення актуальних проблем; можливість спростувати негативні чутки про компанію; потреба компаній та уряду розкривати інформацію щодо платежів за використання природних ресурсів, а використання цих надходжень має йти на користь громадян.

Крім того, підприємства приймають участь в Ініціативі прозорості видобувних галузей (ІПВГ). ІПВГ - це міжнародний стандарт, який вимагає від країни вимагати інформацію про видобувну галузь. Адже при неповній картині, важко приймати правильні управлінські рішення. Такі звіти можуть допомогти Україні правильно розпоряджатися своїми ресурсами, оскільки містять інформацію про кількість видобувних компаній, сплату ними податків і готовність демонструвати результати своєї роботи.

Вдалий досвід запровадження КСВ демонструє акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», яке є провідним підприємством паливно-енергетичного комплексу та однією з найбільших компаній України.

В рамках співробітництва з міжнародними фінансовими інститутами компанія взяла на себе зобов'язання щодо підвищення стандартів своєї діяльності до європейських та прийняла рішення щодо удосконалення системи менеджменту з урахуванням вимог міжнародних стандартів з питань якості (ISO 9001:2015), екології (ISO 14001:2015), охорони праці (OHSAS 18001:2007), енергозбереження (ISO 50001:2011) та соціальної відповідальності (SA 8000) [1].

У своїх звітах компанія Нафтогаз Україна акцентує увагу на різних векторах своєї діяльності, таких як: розвиток суспільства шляхом реалізації освітніх проєктів; підвищення безпеки, ефективності й екологічності; оздоровлення та професійний розвиток працівників; будівництво (реконструкції, капітальні ремонти) об'єктів соціальної та транспортної інфраструктури.

В середньому компанія щорічно інвестує по 20 млн. грн. на ремонт доріг, 8 млн. грн. на будівництво та реконструкцію навчально-виховних закладів (шкіл, дитсадків), понад 24 млн. грн. водо-, електро-, газопостачання та понад 10 млн. грн. на інші проєкти (благоустрій, відновлення житлових будинків тощо) [2, 3].

Укрнафта також працює з місцевими громадами у форматі соціальних угод. Допомога надається у вигляді матеріалів, робіт та послуг. У 2018 році соціальні інвестиції Укрнафти склали 5,2 млн грн, з яких 2,5 млн грн надано у

вигляді благодійної допомоги, а 2,8 млн грн – шляхом участі у соціальному розвитку регіонів (так звані «договори соціального розвитку»). Всі кошти, виділені для соціального розвитку регіонів, були спрямовані на ремонт автодоріг. Компанії планують продовжувати дію соціальних угод і співпрацю з громадами в майбутньому

Виходячи з цілей Нафтогаз, важливе місце посідає зменшення екологічних ризиків у процесі виробничої діяльності, гармонізацію економічних інтересів групи з екологічними та соціальними інтересами суспільства, впровадження міжнародних екологічних стандартів.

Згідно звітів за 2016-2018 роки, компанія збільшила обсяги викидів парникових газів в атмосферне повітря з 5645 тис. тон до 7332,5, що несе негативний вплив на стан навколишнього середовища. У зв'язку з цим було підписання Проектної угоди з ЄБРР щодо скорочення викидів метану та реалізація проекту на об'єктах підприємств групи Нафтогаз. Окрім цього, використання прісної води для потреб підприємства та її філій за 2018 рік, порівняно з попереднім, було скорочено на 5% [2, 3].

Отже, приклад НАК «Нафтогаз України» свідчить, що нефінансова звітність необхідна в першу чергу для того, аби продемонструвати усі наслідки діяльності підприємства для стейкхолдерів, а також, аби мати більше даних, що допоможуть приймати вдалі управлінські рішення у майбутньому, як в межах держави, так і в межах усієї країни.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт НАК «Нафтогаз України» URL: <http://www.naftogaz.com/>;
2. Річний звіт НАК «Нафтогаз України» за 2018 рік URL: <http://www.naftogaz.com/files/Zvity/Annual-Report-2018-ukr.pdf>;
3. Річний звіт НАК «Нафтогаз України» за 2017 рік URL: http://www.naftogaz.com/files/Zvity/NAK_AnRep2017-UA.pdf.

УДК 657

Мазуренко М.С.

*студентка ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ

В умовах розвитку ринкової економіки постає питання подолання найбільших загроз не лише економічній безпеці держави, але й суб'єктів господарювання, ефективного функціонування яких стикається з першочерговою загрозою – корупцією. Корупція – це негативне суспільно-економічне явище,

яке дискредитує Україну на міжнародній бізнес-арені, унеможлиблює надходження інвестицій у нашу країну та посилює несприятливі умови для розвитку підприємницької діяльності.

Одним з найбільш дієвих способів боротьби з корупцією є антикорупційний аудит, який є частиною безперервного процесу моніторингу корупційних ризиків. Такий моніторинг включає в себе сукупність аудиторських процедур, спрямованих на оцінку корупційних ризиків та аналіз відповідності здійснюваних операцій антикорупційній політиці організації. У рамках антикорупційного аудиту лежить завдання розпізнати ознаки можливих корупційних дій, тобто факторів корупції.

Для більшості компаній різних країн антикорупційний аудит виступає найбільш дієвим засобом контролю, який включає:

- перевірку дотримання вимог антикорупційно законодавчої програми;
- тестування операційної ефективності контрольних процедур, спрямованих на запобігання корупції [1].

Не зважаючи на те, що Україна підписала ряд міжнародних актів у сфері протидії корупції, а саме: Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції; Цивільну конвенцію Ради Європи про боротьбу з корупцією; Кримінальну конвенцію Ради Європи про боротьбу з корупцією, що стали частиною законодавства України, антикорупційний аудит в нашій країні не достатньо розвинутий та не відрізняється від звичайної аудиторської перевірки.

Хоч у статтях 62-63 Закону України «Про запобігання корупції» зазначені складові антикорупційної діяльності, які повинні формуватися на підставі оцінки корупційних ризиків, а саме:

- визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері, заходи з їх реалізації, а також з виконання антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми;
- оцінка корупційних ризиків у діяльності установи, організації, встановлення причини, що їх породжують та умов, що їм сприяють;
- здійснення заходів щодо усунення виявлених корупційних ризиків, встановлення осіб, відповідальних за їх виконання, строків та необхідних ресурсів;
- навчання та проведення інших заходів з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування;
- моніторинг, оцінка виконання та періодичний перегляд антикорупційних програм [2].

Здійснення антикорупційного аудиту ясно дає зрозуміти, що керівництво має намір рішуче боротися з корупцією, внаслідок чого підвищується інформованість співробітників та з'являється можливість виявити нові ризики, яким раніше приділялося недостатньо уваги.

Усвідомлення того, що в умовах постійного контролю вчинене порушення не залишиться непоміченим, без сумніву, служить сильним стимулюючим

фактором. І навпаки, відсутність постійного моніторингу створює благодатний ґрунт для зловживань та шахрайства.

З урахуванням завдань бізнесу навіть в компаніях з найвищими стандартами ділової етики антикорупційна політика і контрольні процедури не будуть належною мірою дотримуватися співробітниками до тих пір, поки це не стане обов'язковим і поки систематичний моніторинг ефективності їх дотримання не стане буденністю, адже постійний контроль, що передбачає проведення аудиторських перевірок, є найважливішим елементом ефективного антикорупційного менеджменту.

Отже, антикорупційний аудит – це один із ефективних способів протидії корупції, в основі якого лежить законодавча база не лише України, а й передових держав світу. Постійний моніторинг ризиків забезпечує ефективну діяльність підприємства, сприяє підвищенню результативності антикорупційної програми з урахуванням нових бізнес-завдань та її відповідність антикорупційній політиці, а також уможлиблює уявлення про картину корупційних ризиків у динаміці.

Список використаних джерел:

1. Штефан М. А. Аудит мошенничества: понятие и сущность. *Международный бухгалтерский учет*. 2012. N 40. С.55-67.
2. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10. 2014 р. №1700-VII. URL: http://cgra.com.ua/images/files/methodological_recommendations-for-anti-corruption-policy.doc. (дата звернення 24.04.2020 р.)

УДК 657

Онищенко А.С.

*студентка ф-ту ЕтаУ, 3 курс, спец. 6Е606 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ІТ-ВИРОБНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Через загострення економічних і соціальних протиріч в Україні та високу конкуренцію на світових ринках, українським підприємствам доводиться відшукувати нові підходи для покращення процесів виробництва, скорочення термінів постачання сировинних ресурсів та удосконалення якості готового продукту (роботи, послуги). В таких умовах актуалізуються системи обліку витрат засновані на логістичних концепціях. Серед них особливої популярності набуває систем ІТ (система виробництва «точно в термін»)

ЛІТ – це ефективна, гнучка, надійна система з використанням мінімального рівня матеріальних запасів, мінімальних виробничих площ та мінімальної документації, що дає змогу швидко змінювати асортимент та обсяги виробництва. Головним завданням системи ЛІТ є усунення необґрунтованих витрат у процесі виробництва: перевиробництво, брак і відходи, час очікування, зайві перевезення. Тобто, якщо виробничий розклад задано, то можна так організувати рух матеріальних потоків, що всі матеріали, запасні частини та напівфабрикати будуть надходити в необхідній кількості, в потрібне місце і точно в призначений термін для виробництва, реалізації готової продукції. При цьому страхові запаси, які заморожують грошові кошти підприємства будуть не потрібними.

Основною метою системи ЛІТ є:

- 1) зменшення обсягів запасів сировини та матеріалів, готової продукції на складах підприємства, оскільки утримання складських приміщень (чи їх оренда) збільшують вартість виробництва;
- 2) усунення причин зупинки виробництва та зменшення часу на налагодження виробничого устаткування;
- 3) виготовлення такої кількості продукції, яку відразу можна реалізувати покупцям;
- 4) зменшення обсягів партії готової продукції.

Система ЛІТ широко використовується для управління виробничими процесами в умовах випуску великих обсягів різноманітної продукції, та сприяє вирішенню наступних завдань: покращення якості продукції; скорочення часу роботи обладнання; оновлення технології виробництва, зниження матеріальних запасів, скорочення часу підготовки до виробництва та обмеження обсягу незавершеного виробництва.

Виконання вище перерахованих завдань забезпечується наступним інструментарієм:

- 1) вчасне проведення запланованих ремонтів устаткування;
- 2) запобігання виникненню невикористаного браку;
- 3) узгодження з постачальниками потреби у перевірці ними якості сировини та матеріалів;
- 4) закріплення допоміжних робітників за виробничими структурними підрозділами

Першим виробником в Україні, який перейшов на систему ЛІТ ще у далекому 2005 році було ПрАТ «Чумак». На сьогоднішній день ЛІТ-виробництво практикують такі відомі брендові підприємства як ПАТ «Сармат», ПрАТ «АВК», Торговий дім «Харківський жиркомбінат», ПрАТ «Кримський ТИТАН», ПАТ «Сан Інтербрю Україна», «Ніссан Мотор Україна», «Криворізький завод гірничого обладнання», «Крафт Фудз Україна», горілочний завод «Неміров» та інші.

Як вказує досвід українських підприємств, до основних переваг JIT-виробництва слід віднести: низький рівень запасів матеріальних ресурсів і готової продукції, підвищення її якості, зниження браку і виправлень, скорочення термінів виробництва, підвищення гнучкості при зміні асортименту виробів, висока продуктивність та ефективність використання обладнання, гарні відносини з постачальниками, підвищена мотивація робітників.

Разом з тим, система JIT не позбавлена і певних вад, що уповільнює її впровадження на вітчизняних підприємствах, зокрема:

- низькі запаси (або взагалі їх відсутність) роблять будь-які збої в роботі логістичної системи критичними;
- впровадження системи вимагає істотних методологічних змін у виробничу систему, належної кваліфікації відповідних фахівців та підвищених фінансових витрат;
- реалізація системи JIT ефективна лише в стабільно працюючих економічних системах за умови довгострокових господарських зв'язків.

Не зважаючи на труднощі щодо запровадження системи JIT в Україні, вона забезпечить управлінському персоналу вітчизняних підприємств контроль над виробництвом, високу виробничу здатність устаткування, оптимізацію тривалості виконання операцій, чітке дотримання асортименту та обсягу продукції у відповідності з плановими замовленнями, вивільнення додаткових фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Robert F. Conti *Управление производством. «Философия just-in-time»*. URL: <http://firearticles.com/economika-pidpryemstv/127-analiz-instrumentariyu-koncepciyi-postijnogo-udoskonalennya-bondarenko-s-s.html>. (дата звернення 23.04.2020 р.)
2. Крикавський Є.В., Чухрай Н.І., Чорнописька Н.В. *Логістика: Навчальний посібник*. – Київ: Кондор, 2006. 340 с.
3. *Досвід впровадження логістичної концепції виробництва*. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vchnu/Ekon/2009_4_2/.../250-253.pdf (дата звернення 23.04.2020 р.)

УДК 657

Перепеляк Д.В.,
студент ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6Е06 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Гнилицька Л.В., д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ПРОФЕСІЙНИЙ РИЗИК БУХГАЛТЕРА: ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Будь-яка професійна діяльність пов'язана з ризиками. Професія бухгалтера не є виключенням. На бухгалтера покладається вирішення багатьох завдань, правильність та своєчасність яких безпосередньо впливає на ефективність діяльності підприємства, особливо в умовах кризових ситуацій.

На сьогодні у сфері бухгалтерської діяльності виникає велика кількість ризиків, що отримали назву професійного ризику бухгалтера. Існування цих ризиків, у першу чергу, пов'язано зі складністю професії бухгалтера та її напруженістю. Адже будь-яка допущена помилка в розрахунках, чи прострочені дати здачі звітності призводить до штрафів, та, як наслідок, виникненню конфліктних ситуацій з керівництвом. Крім складання фінансової звітності або надання допомоги в розробці фінансової стратегії, фахівець з бухгалтерського обліку повинен бути готовий до роботи з усіма факторами невизначеності, з якими може зіткнутися організація.

Об'єктом професійного ризику бухгалтера є процес організації та ведення бухгалтерського обліку, ведення звітної та поточної документації, податкових розрахунків тощо. Відтак однією з основних компетенцій сучасного бухгалтера є вдосконалення внутрішньої політики організації з метою управління та зниження інформаційним ризиком (ризиком недостовірної інформації).

Для того, щоб управляти бухгалтерським ризиком необхідно з'ясувати причини його виникнення (ідентифікувати ризик). Основними з них є:

а) помилковість професійних суджень при формуванні облікової політики та інтерпретації нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку: в процесі роботи виникають моменти невизначеності, пов'язані з недосконалими механізмами впровадження тих чи інших законодавчих актів. Тому бухгалтеру постійно потрібно моніторити зміни та уточнення в законодавстві, які регламентують роботу бухгалтера;

б) недоліки в системі підготовки і перепідготовки, а також підвищення кваліфікації фахівців у сфері бухгалтерського обліку;

в) невідповідність методології бухгалтерського обліку, що застосовується в організації, її галузевої приналежності.

Професійний ризик бухгалтера є сукупністю ризиків, які виникають у процесі організації та ведення бухгалтерського обліку.

Достовірно відомо, що серед факторів виникнення ризиків, людський фактор є найбільш розповсюдженою проблемою. Зазвичай, помилка бухгалтера не може бути непоміченою, так як залишається на електронних/паперових носіях. Добре, якщо вона вчасно виявлена і її можна виправити. Проте наслідки невіправлених помилок часто можуть «коштувати» доволі дорого.

У наслідок допущення бухгалтером помилок існує реальна загроза накладання стягнень на суб'єкт господарювання контролюючим органом влади. Бухгалтер, як службова особа, у свої професійній діяльності несе дисциплінарну, адміністративну, матеріальну та навіть кримінальну

відповідальність за навмисні або ненавмисні порушення під час виконання службових обов'язків. За рішенням керівництва суб'єкта господарювання є ризик накладання на бухгалтера штрафних санкцій. Наприклад: винесення попередження, догани, позбавлення премії, накладання певної суми штрафу, звільнення з роботи, і навіть відкриття кримінальної справи на службову особу.

Наступним фактором ризику професії бухгалтера є проблеми з працевлаштуванням. Підприємства не охоче беруть молодих недосвідчених спеціалістів на відкриту вакансію. Через брак досвіду та неухважність виникає ризик нераціонального ведення документообігу, що включає в себе недотримання термінів подачі звітності, некоректне ведення, обробка документів, порушення норм їх об'єму, структури та змісту. І в той самий час є загроза звільнення працівників перед пенсійного віку, які не можуть в повній мірі адаптуватися до стрімкого розвитку сучасних інформаційних технологій, пов'язаних з веденням обліку.

Також існує ризик навмисного та ненавмисного надання недостовірної інформації. З метою зниження податкового тягара, працівники бухгалтерського обліку іноді вдаються до фальсифікації показників звітності, що є порушенням в їх роботі. Очевидним є той факт, що, згідно норм чинного законодавства, наслідком таких незаконних операцій є неодмінне покарання.

Останнім часом доволі часто доводиться стикатися з інформаційними ризиками, що пов'язані з поширенням комп'ютерних вірусів, хакерства, шахрайства в Інтернеті. Також може відбуватися несанкціонований доступ сторонніми особами до конфіденційної інформації підприємства.

Отже, бухгалтери щодня стикаються з ризиками і невизначеністю в рамках професійної діяльності. Для зменшення ступеня професійного ризику та задля уникнення небажаних негативних наслідків в роботі бухгалтера керівництву необхідно звернути увагу на: підвищення кваліфікації співробітників; якісний підбір персоналу; внутрішній аудит фінансової звітності; формування стійкої мотивації шляхом матеріального заохочення та привабливого соціального пакету.

Список використаних джерел:

1. Maxime Rieman. *Recognizing and managing risk as an accounting professional*. URL: <https://www.accountingtoday.com/opinion/recognizing-and-managing-risk-as-an-accounting-professional>. (дата звернення 19.04.2020 р.)
2. The Financial Action Task Force (FATF). *Guidance for a risk based approach accounting profession*. URL: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/RBA-Accounting-Profession.pdf>. (дата звернення 21.04.2020 р.)
3. Onyema Donald. *What Are The Risks Of Accounting Career*. URL: <https://www.trendingaccounting.com/2018/09/risks-of-accounting-career.html> (дата звернення 21.04.2020 р.)
4. Peter Hughes. *Welcome to 'Risk Accounting'*. URL: <https://www.cfo.com/management-accounting/2016/06/welcome-risk-accounting/> (дата звернення 21.04.2020 р.)

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НЕФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Згідно з Глобальною ініціативою зі звітності (GRI, Global Reporting Initiative), під нефінансовою звітністю розуміють розкриття інформації та звітування щодо результатів діяльності підприємств, державних та інших організацій у галузі сталого розвитку по всьому світу перед внутрішніми та зовнішніми зацікавленими особами (стейкхолдерами). Основне завдання нефінансових звітів — інформування про економічні, екологічні та соціальні наслідки повсякденної діяльності компанії. Відповідно, основною метою є допомогти підприємствам вимірювати, зрозуміти та повідомити стейкхолдерам про свою економічну, екологічну, соціальну та управлінську діяльність, про встановлені цілі та ефективне керування змінами [2].

У сучасних динамічних умовах розвитку суспільства та жорсткої конкуренції для кожного підприємства важливо бути конкурентоспроможним. Фінансова стабільність та успішна діяльність підприємств напряду пов'язані з нефінансовими показниками й орієнтацією діяльності, позиціями у рейтингах, репутацією, відкритістю та соціальною відповідальністю. Відповідно до § 6 Директиви 2014/95/ЄС від 22 жовтня 2014 р. великі підприємства повинні підготувати нефінансовий звіт, який міститиме інформацію щодо як мінімум таких аспектів: охорона навколишнього середовища, питання зайнятості та соціальні питання, повага прав людини, боротьба з корупцією і хабарництвом [1].

Однією з форм нефінансової звітності, яку було прийнято в Україні і Європі є «Звіт про управління» [1, 3]. Звіт про управління — це нова форма звітування, у якій підприємство розкриває інформацію про нефінансові показники діяльності, концепцію створення вартості та перспективи розвитку в напрямі обраної стратегії. В Україні Мінфін затвердив Методичні рекомендації зі складання звіту про управління [4]. Вони визначають такі напрями: 1) організаційна структура та опис діяльності підприємства; 2) результати діяльності; 3) ліквідність та зобов'язання; 4) екологічні аспекти; 5) соціальні аспекти й кадрова політика; 6) ризики; 7) дослідження та інновації; 8) фінансові інвестиції; 9) перспективи розвитку; 10) корпоративне управління.

На сьогоднішній день Постановою Кабінету міністрів України №547 затверджено зміни, які вносяться до порядку подання фінансової звітності.

Передбачено, що обов'язково підприємства, банки, акціонерні товариства та страхові компанії разом з річною фінансовою звітністю подають нефінансові звіти, у тому числі Звіт про управління [5].

Не зважаючи на зміни в законодавстві, на сучасному етапі для більшості українських підприємств виникають складності із формуванням нефінансових звітів через низку причин. Для України першочерговою проблемою є непопулярність нефінансових звітів, внаслідок чого кількість звітів є незначною, відповідно і якість, порівняно зі світовими практиками нефінансового звітування, є низькою. Важливою проблемою, що стосується нефінансової звітності в Україні, є також її низька якість. Насамперед, це неповне розкриття та/або неточність у відображенні інформації. Така форма подачі прямо впливає на підвищення асиметрії інформації, а звіт набуває рекламного змісту. Але ситуація складається таким чином, що заінтересовані сторони постійно підвищують рівень вимог стосовно прозорості діяльності підприємств і об'єктивного розкриття інформації.

Отже, на сьогоднішній день чинне законодавство не призвело до вирішення багатьох проблем нефінансової звітності. Тому доцільно внести до нього зміни, що стосуються порядку надання звітів, форми та штрафів за порушення строків подання нефінансових звітів. Звіт про управління має відіграти важливу роль для підвищення рівня інформаційної відкритості. Зміни в законодавстві стосовно нефінансової звітності позитивно вплинуть на якість звітування, зменшення бар'єрів у сприйнятті інформації про діяльність підприємств для максимально широкого кола заінтересованих осіб, а також стануть важливим кроком до впровадження українськими підприємствами практики інтегрованого звітування.

Список використаних джерел

1. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=en> (дата звернення: 09.05.2020).
2. Гамкало О. Б. Нефінансова звітність як інструмент вимірювання соціальної діяльності вітчизняних підприємств. Удосконалення обліку та звітності. 2017. №4. С. 79–84.
3. Communication from the European Commission. Guidelines on Non-Financial Reporting (methodology for reporting non-financial information) (2017/C 215/01). URL: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN). (дата звернення: 09.05.2020).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 №982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18> (дата звернення: 09.05.2020).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 09.05.2020).

Радіонова А.П.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа і
страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Токарева Т.О — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Наявність дебіторської заборгованості впливає на фінансову стійкість підприємства, його базу оподаткування та виконання планів його доходів, витрат. На підприємстві виникає потреба у проведенні розрахунків з контрагентами під час фінансово-господарської діяльності. Дуже часто при виготовлені або реалізації підприємствами свого продукту, послуги, товару - оплата здійснюється не одразу, то відбувається саме вже кредитування покупця. І виходить, що в період коли продукт відвантажений і до моменту платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді кредиторської заборгованості.

Головні засади та рекомендації фінансової звітності та бухгалтерського обліку про дебіторську заборгованість регламентуються положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Згідно цього положення, під дебіторською заборгованістю розуміють суми заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторами вважають юридичних і фізичних осіб, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Вагомою причиною виникнення проблеми є те, що підприємства, в першу чергу звертають, увагу на вирішення питань пов'язаних із забезпеченням власної фінансової діяльності, а потім вже згадують про свої фінансові зобов'язання перед контрагентами. Недоліком виступає те, що саме ці договірні зобов'язання між ними - не забезпечуються, майновою відповідальністю, і тому вони мають всі можливості ухилятися від цих домовленостей. Практичний досвід діяльності вітчизняних підприємств свідчить про те, що більшість керівників, а найчастіше малих підприємств, не звертають увагу на створення спеціальних служб внутрішнього контролю адже вони не вважають, що це є заходом саме для підтримання фінансової стійкості підприємства.[2]

Однією з головних проблем у дебіторській заборгованості може виступати її нестабільна цінова політика, а також збільшення відсотка, коли заборгованість не повертається покупцями. Ці всі проблеми вказують на необхідність вдосконалення обліку дебіторської заборгованості. Отже,

необхідно внести зміни до П(С)БО 10. Однією із змін може бути розмежування саме довгострокової та короткострокової заборгованості, так як вони ведуться на різних рахунках, а в нормативному акті цього не зазначено. Можна вказати, що і поточна, і довгострокова заборгованість ведуться на різних рахунках, так як поточна є оборотним активом, а довгострокова – необоротним - це все не взято до уваги в цьому положенні. Окрім правових змін, необхідно реалізувати і такі заходи, як: введення штрафних санкцій за прострочення платежу; надавати певні знижки, коли покупець погасив заборгованість раніше строку; використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів на підставі класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення (до 3, 6 і 12 місяців); перевіряти фінансовий стан замовників для зменшення ризику несплати. Українським підприємствам слід поставили собі цілі, а потім вже проводити подальше планування та управління дебіторською заборгованістю, нажалі багато підприємств цього не розуміють і роблять все навпаки. Також підприємству, для забезпечення ефективним управлінням дебіторською заборгованістю, слід звернути увагу на розробку власної політики та системи заходів, закріпивши її у документі, наприклад, це може бути «Положення про управління дебіторською заборгованістю» на підприємстві. Варто звернути увагу на те, що дебіторська заборгованість є досить нормальним явищем на підприємстві доти, доки вона є контрольованою та своєчасно погашається, а не коли ситуація з боргом стає безнадійною.[3]

Отже, для вирішення наявних проблем із обліком дебіторської заборгованості та з метою його поліпшення, необхідно: приділити увагу вдосконаленню нормативному забезпеченню обліку дебіторської заборгованості; гармонізувати бухгалтерський і податковий облік у частині формування резерву сумнівних боргів, обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості; створити відділ внутрішнього контролю за сумнівною та безнадійною заборгованістю; забезпечити своєчасний контроль співвідношення заборгованостей.

Список використаних джерел:

1. П(С)БО № 10 “Дебіторська заборгованість”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237, зі змінами та доповненнями.
2. Дроздова О. Г. Проблеми обліку дебіторської заборгованості в Україні та шляхи їх вирішення / О. Г. Дроздова, І. В. Пащенко. // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – №5. – С. 94–98.
3. Воротнюк І. М. Особливості управління дебіторською заборгованістю малого підприємства / І. М. Воротнюк. // Вінницький національний технічний університет. – 2019.
4. Мордань Є. Ю. Системний підхід до управління дебіторською заборгованістю підприємства / Є. Ю. Мордань, А. О. Соломаха. // Вісник СумДУ. Серія «Економіка», – 2019. – №2. – С. 70–79.

Романюк М.Д.,
студентка ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6Е06
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ЛІТ – ВИРОБНИЦТВО: РЕАЛІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

На українських підприємствах впродовж останніх 5 років значно зросла потреба в сучасних облікових системах, що ґрунтуються на логістичних прийомах. Такі виробники, як "Сармат", ПрАТ "Чумак", ПрАТ "АВК", "Кримський ТИТАН", "Сан Інтербрю Україна", "Ніссан Мотор Україна", "Криворізький завод гірничого обладнання", "Крафт Фудз Україна" та інші, практикують у своїй діяльності американську систему ЛІТ (точно в термін), чи її японський аналог Канбан.

Для поглибленого дослідження переваг ЛІТ-системи скористаємося практичним досвідом ПрАТ "Чумак" світового лідера з виробництва кетчупів та майонезі, що було створено у 1993 році.

Протягом п'яти років, поки обсяги виробництва були незначними, компанія обходилася власними складами. Але в 2004 р., коли об'єми перевищили 80 тис. тонн, Чумакові довелося орендувати додаткові складські приміщення - старі вже не могли вміщати двох-трьох тижневий запас продукції.

Орендовані склади були розкидані по Херсонській області, іноді на відстані 20 км від заводу, що ускладнювало роботу із вантажами. Як наслідок, зросла кількість бою через часте перекладення банок, зривалися терміни постачань, зросла кількість претензій і повернень, подвоївся об'єм вантажно-розвантажувальних робіт та об'єм перевезень між власними складами. У аналогічній ситуації в 2003-2006 рр. опинилися практично усі великі українські виробники продуктів харчування і товарів повсякденного попиту.

Відтак, починаючи з 2006 року ПрАТ "Чумак" повністю перейшло на систему "just-in-time", що передбачає випуск продукції партіями невеликого розміру, скорочення часу підготовки до виробництва, обмеження об'єму незавершеного виробництва.

Велику увагу керівництво ПрАТ "Чумак" приділяє створенню власного логістичного центру - складського терміналу, інтегрованого з виробництвом. До відкриття терміналу на транспортування продукції із заводу до дистриб'ютора витрачалось більше доби. Зараз цей процес займає шість хвилин. З конвеєра продукція потрапляє до «зони зберігання», яка займає 75% всього складу, потім по роликах гравітаційної полиці пересувається в «зону відвантаження». Таким чином, продукція, що має обмежений термін придатності не залежується на складі. Потенційна пропускна спроможність

складу в денну робочу зміну складає 60 машин місткістю 20 тон. З моменту отримання замовлення від роздрібного покупця до доставки вантажу проходить близько 48 годин.

Важливим елементом «just-in-time» є автоматизація виробництва і система заохочення працівників. Сьогодні ПрАТ «Чумак» випускає 120 найменувань продукції. Тому на новому терміналі використовується спеціалізоване програмне забезпечення серії WMS (англ. Warehouse Management System - система управління складом). Така програма дозволяє вести облік в режимі on-line - при прийманні товару комірник лише сканує штрих-код на коробці, продукт автоматично оприбутковується. Головна перевага нового програмного забезпечення полягає у розміщенні продукції на полицях за термінами оборотності. Складське програмне забезпечення дозволяє відстежити час, витрачений працівником складу на ту або іншу операцію, якість її виконання. Можна збудувати об'єктивну систему фінансового заохочення.

В рамках логістичної концепції «just-in-time» були налагоджені тісні зв'язки з постачальниками сировини (помідорів, огірків, насіння соняшнику). В основному це невеликі господарства, які оповіщаються про необхідність постачання невеликих партій на конкретну дату в міру виникнення необхідності на виробництві.

Чітко усвідомлюючи переваги системи ЛТ, слід наголосити і на факторах, що істотно знижують можливість її суцільного розповсюдження у діяльності вітчизняних суб'єктів господарював, серед них:

- незадовільна якість поставок та низькі сировинні запаси роблять будь-які збої в роботі логістичної системи критичними;
- порушення термінів постачання, помилки і збої в передачі інформації між замовником і постачальниками;
- висока затратність переформатування технологічних процесів згідно з вимогами ЛТ- системи.

Отже, розглянувши концепцію управління «точно в термін» можна дійти висновку, що ЛТ-система ефективна тільки в стабільно працюючих економічних системах за умов довгострокових господарських зв'язків. Її практичне впровадження сприятиме покращенню якості продукції, скороченню часу роботи обладнання, модернізації технології виробництва та зниженню матеріальних запасів.

Список використаних джерел

1. Дудар Т.Г., Волошин Р.В. *Основи логістики*, Київ: ЦУЛ, 2012 р. 350 с.
2. Криківський Є.В. *Логістика для економістів: Підручник*. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004 р. 187 с.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК: РЕАЛІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Україна в останні роки переживає екологічну кризу, що спричинена негативним впливом діяльності підприємств на довкілля на всіх етапах виробничого процесу. Першим кроком підприємств по зниженню негативного впливу їх діяльності на навколишнє природне середовище повинен стати екологічний облік. Екологічний облік – це система виявлення, вимірювання, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування з метою передачі її внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних рішень.

Важливість удосконалення систем екологічного обліку та контролю, імплементації європейських екологічних норм і стандартів, впровадження механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці визначено як способи реалізації державної екологічної політики у Основних засадах (стратегіях) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII [1].

Ведення екологічного обліку – це частина природоохоронної роботи, що пов'язана не тільки з обрахуванням витрат підприємницької діяльності, а й одержання інформації, необхідної для проведення заходів, націлених на мінімізацію ресурсів та витрати виробництва внаслідок раціоналізації споживання сировини, матеріалів та природних ресурсів, а в кінцевому порядку безпосередньо пов'язана з одержанням переваг у конкурентній боротьбі (завдяки зміцненню існуючого та формування нового потенціалу ефективності: імідж, компетенції, частка ринку тощо).

Незважаючи на високу актуальність питань, пов'язаних з екологізацією технологічних процесів, питання обліку витрат на екологічну безпеку носять дискусійний характер і не мають єдиного їх вирішення. Теоретичні, організаційні та методичні положення цього виду обліку і дотепер залишаються недостатньо розробленими. До невирішених питань відносять: відсутність єдиного класифікатора витрат на екологічну безпеку, недосконалість методики їх обліку і, як наслідок, відсутність інформації про витрати на екологічну безпеку у складі фінансової й управлінської звітності підприємства.

Відсутність чіткої методології екологічного обліку значно знижує можливості його запровадження на українських підприємствах. Адже

екологічний облік потрібен не заради збирання інформації, а як інструмент для подальшого впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві (а також перевірки ефективності вже застосованих управлінських заходів), результати роботи якого оприлюднюються у вигляді екологічної звітності. В екологічній звітності мають бути відображені не тільки витрати на природоохоронні заходи, штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства, а й шкоду, завдану підприємствами навколишньому середовищу, та заходи, спрямовані на її усунення.

Нині в Україні відсутня статистика, щодо кількості підприємств, що впровадили систему екологічного менеджменту та обліку у практику діяльності. Відомо лише, що одними із перших сертифікували системи управління якістю і безпечністю продукції ПП «Екотон», корпорація «Оболонь», компанія «Рудь», міжнародний аеропорт «Бориспіль», морський порт «Південний».

Лише окремі підприємства в Україні опрацьовують, звітують і оприлюднюють екологічні показники нефінансової звітності. Так, у 2019 році серед 10-ТОП проектів КСВ тільки 2 мають природоохоронну спрямованість («Філіп Морріс Україна» та Холдинг ТЕСНІА) [2].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що екологічний облік є досить вагомою складовою у роботі по збереженню довкілля і зниженню негативного впливу на нього.

На поточному етапі розвитку економіки, екологічний облік можна застосовувати, або як підсистему бухгалтерського обліку, яка формує та передає користувачам інформацію про господарські операції, що пов'язані із використанням природного середовища та впливом господарської діяльності на його стан; або через систему управлінського обліку.

Розробка єдиної методики екологічного обліку, складання нефінансової звітності та розширення системи її екологічних показників дозволять удосконалити національну інформаційну систему з охорони довкілля.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII «Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення 3.05.2020 р.)
2. ТОП-10 проектів корпоративної соціальної відповідальності. URL: <https://business.ua/special/111-spetsproekt-krashchi-proekty-korporativnoi-sotsialnoi-vidpovidalnosti/7085-top-10-proektiv-korporativnoi-sotsialnoi-vidpovidalnosti>

Semenets I.,

*a student of FEU, 2nd year student, specialty 051 «Enterprise Economics»
SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman».*

*Scientific leader - Oliinyk Y.V.- Doctor of Economics,
Professor of the accounting and taxation department*

OVERVIEW OF EXISTING TYPES OF ENTITIES' NON-FINANCIAL REPORTING

Non-financial reporting in Ukraine is in the process of active implementation in different companies' work and has many details (issues) that are needed to be explained. This paper will address questions related to non-financial reporting.

I would like to start with definition of this term: "Non-financial, social or sustainable development reporting is a documented set of data of a commercial organization, reflecting the environment of the company, the principles and methods of cooperation with impact groups, the results of the company in economic, social and the environmental sphere of society.

As defined by the Global Reporting Initiative (GRI), "sustainable development reporting" means reporting that covers both economic, environmental and social aspects of an organization [1, 2].

In order to reflect the indicators related to the mentioned business areas, the Global Compact (the international voluntary based initiative for companies to disclose the information on companies sustainable development practice) provides 3 reporting formats for the presentation company's results:

- Global Compact Progress Report (Communication on Progress);
- Sustainability Report prepared on the GRI (Global Reporting Initiative) system;
- Separate social report on individually determined company indicators [1].

The Progress Report on Implementation of the UN Global Compact (GC) Principles is binding on UN Global Compact signatory companies (that is, businesses and organizations committed to adhering to the GC principles in their operations). This is one of the easiest forms of non-financial reporting, most convenient for small and medium-sized businesses.

The Progress Report, as a communicative tool, demonstrates to stakeholders the level of progress made in the daily business of implementing the ten principles and, where appropriate, supporting the United Nations through partnership. And, as an effective mechanism for ensuring the integrity of the Global Compact initiative, it is not only an effective channel for informing impact groups, but also an effective tool for continuous improvement [1].

One of the most common non-financial reporting formats is Sustainable Development Reports, developed under the Global Reporting Initiative (GRI). Today, GRI is de facto standard of the framework criteria for the preparation of non-financial statements.

The GRI reporting system is used by enterprises and organizations as a basis for disclosure of results on sustainable development. It is constantly being refined and expanded as experience in reporting and changing the needs of the reporting organizations and the audience of the recipients is gained [1, 3].

Since the reporting format is not mandatory, the team responsible for collecting, organizing and analyzing information may develop its own progress report document form. The information must comply with established requirements and rules, established by the Law of Ukraine “On accounting and financial reporting in Ukraine” (in the case of Ukrainian entities) and Directive 2014/95/EU (for EU entities) [4, 5]. Non-financial reports, prepared in accordance with their own approaches, can be considered as a Progress Report, provided they contain three main elements:

- statement of support from senior management;
- description of specific actions;
- performance indicators [1].

In my opinion, introducing non-financial reporting to your firm is a conscious step by any modern, cutting-edge company that not only wants to stay in trend but also be transparent and socially responsible for all areas where it operates directly and indirectly. However, the lack of a well-established reporting format and verification of most data makes the effectiveness of these reports questionable.

References:

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу [Електронний ресурс] / В. Воробей, І. Журовська. – 2010. – 84 с. URL: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting__UA_.pdf
2. Gri's History. URL: <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx>.
3. Звіт зі сталого розвитку URL: https://www.ukrgasbank.com/about/zvit_sr/.
4. On accounting and financial reporting in Ukraine: the Law of Ukraine dated July 16, 1999, No. 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (viewed at 28.04.2020).
5. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN> (viewed at 28.04.2020).

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Сьогодні вплив діяльності суб'єктів господарювання вимірюють не лише економічними показниками, але й соціальними та екологічними. Саме це зумовило необхідність розширити формат публічної корпоративної звітності. Розширення відбулося завдяки включення нефінансової звітності до складу корпоративної. Тож питання нефінансової звітності є актуальним та знаходить в центрі уваги не тільки в Україні, а й в багатьох інших країнах світу. Основними темами для обговорення є питання мети, принципів і стандартизації такої звітності; обов'язковості її складання для великих компаній; порядку її верифікації тощо. Така увага пояснюється тим, що, з одного боку, підприємництво все більше впливає на розвиток суспільства, а, з іншого, у суспільстві все більше спостерігається недовіра до бізнес-організацій.

Складання нефінансової звітності ставить за мету вирішити такі проблеми як: покращення репутації компанії; забезпечення доступу суспільства до інформації щодо діяльності підприємства; висвітлення основних засад соціальної відповідальності бізнесу. Тож досліджувати питання складання нефінансової звітності є вкрай необхідним.

Існують різні формати нефінансової звітності: Звіт про прогрес з дотриманням принципів Глобального договору ООН; Звіт зі сталого розвитку за стандартами GRI; ; звіт відповідно до стандартів AA1000, який формується на основі запитів стейкхолдерів, відповідаючи на їх питання тощо.

Україна долучилася до процесу запровадження нефінансового звітування. Так у 2019 році відповідно до Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Методологічних рекомендацій зі складання звіту про управління» середні та великі компанії вперше повинні були складати річний звіт про управління за 2018 рік [3].

Але в Україні наявні певні проблеми у подальшому запровадженні нефінансової звітності:

- недостатність підготовки кадрового персоналу (вони не володіють необхідними знаннями та компетенціями для підготовки звітності);
- неможливість впровадження одночасно всіх принципів нефінансової звітності та потреба у поетапному їх застосуванні з контролем їх виконання;

– використання більшістю компаній вільної форми нефінансового звітування, тому неможливо порівняти звіти різних компаній або за різні періоди; дефіцит довіри до інформації нефінансових звітів з боку суспільства;

– нерозуміння переваг нефінансової звітності та її користі для компаній з боку керівництва;

– відсутність нормативно-правових актів, які б регулювали процес складання та державного контролю, що зумовлює різне наповнення нефінансової звітності різних компаній;

– додаткові витрати (трансакційні витрати, витрати на навчання персоналу, плата за публікування ЗМІ та друк тощо);

– включання зайвої інформації, якою стейкхолдери не зацікавлені;

– потреба великої кількості часу для її впровадження тощо.

Таким чином, на сьогодні складання нефінансової звітності є важливим елементом діяльності підприємства, його управління та планування. Такий звіт надає можливість проаналізувати та оцінити результати власної діяльності у сфері корпоративної соціальної відповідальності, підвищити свою репутацію у суспільстві та серед інвесторів, завдяки своїй прозорості тощо.

Список використаних джерел:

1. Агавердієва Х. Ф. Технології впровадження нефінансової звітності як інструменту регулювання соціальної відповідальності недержавного пенсійного фонду в умовах євроінтеграції. *Економіка і фінанси*. 2016. № 3. С. 4–14
2. Жиглей І.В. «Звіт з управління – складова фінансової, нефінансової чи інтегрованої звітності?» *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* №42 (2019) С.18-24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/339899596_Zvit_z_upravlinna_-_skladova_finansovoi_nefinansovoi_ci_integrovanoi_zvitnosti
3. Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління»: наказ Міністерства Фінансів України від 07 грудня 2018 №982: текст із змінами від 18 січня 2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18/ed20190118>
4. Олійник Я. В. Інституціональні чинники запровадження нефінансової звітності. *Фінанси України*. 2017. №9. С. 112-128.
5. Царик І.М. Проблеми та перспективи розвитку нефінансової звітності як інструменту корпоративної соціальної відповідальності. *Економіка та управління національним господарством*. №24 (2017). С.89-93
6. Яремко І.Й. Система публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки (2016). URL: http://nasoa.edu.ua/wp-content/uploads/zah/pylypenko_dis.pdf

Сідорова В. М.

*студентка ф-ту Фінанси, 3 курсу,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Однією з основних умов, що характеризують можливості соціального розвитку, вважається рівень культури взаємовідносин держави, суб'єктів галузі підприємництва, а також суспільства. На відмінну від минулих реалій, коли інтереси компаній та країни перепліталися в економіці та в політиці, збільшується значущість їх взаємодії як суб'єктів суспільних взаємин, що значно впливає на характер, а також на розмір соціальних вкладень суб'єктів підприємницької діяльності. Одночасно проблема стимулювання участі суб'єктів галузі підприємництва у соціальному розвитку населення та розуміння конкурентних переваг абсолютно всіма учасниками відносин у ході розвитку соціальної відповідальності суб'єктів галузі підприємництва залишаються важливими.

Ведення бізнесу соціально відповідальним чином обумовлює важливі переваги, що підтверджується практичним досвідом бізнес-структур, які сформували стійкі конкурентоспроможні переваги в результаті розробки й реалізації соціальних технологій.

Імідж соціально відповідального роботодавця особливо значущий для високотехнологічних фірм, яким беручи до уваги виробничу специфіку необхідні висококваліфіковані творчі працівники. У даному випадку проекти соціальної відповідальності робляться компонентом конкурентної боротьби через залучення найбільш висококласних, а також креативних експертів, для управління якими особливо результативні нематеріальні стимули.

Збільшення уваги фінансових агентів (інвесторів, донорів, кредиторів). Націлений на соціально відповідальну роботу бізнес є більш привабливим для фінансових агентів, тому що визначальним моментом для більшості з них вважається ступінь соціальної довіри. В даному значенні актуальною процедурою вважається етичний скринінг, від підсумків якого частково залежить висновок про фінансування.

Удосконалення відносин з населенням та органами районного самоврядування. Реалізація соціальних технологій гарантує "вростання" бізнесу в районне середовище, породжує прихильність районної територіальної громади й довіру з боку органів районного самоврядування. Крім цього, постійна зацікавленість життєдіяльністю суспільства може допомогти попередити непорозуміння, які здатні завдати шкоди репутації,

тобто в разі ймовірних небезпек або ж ризиків бізнес має можливість розраховувати на допомогу. Отже, роль бізнесу в житті районних територіальних громад, реалізація соціальних технологій сприяє формуванню безконфліктних дієвих комунікацій.

Підвищення продуктивності праці та мотивації та персоналу. Внутрішні соціальні технології, зазвичай спрямовані на поліпшення умов праці й життя персоналу. Таким чином, розробка і реалізація заохочувальних програм та розмірів оплати праці є потужним поштовхом, який формує лояльність працівників. Крім цього, довіра персоналу та оточення підвищує рейтинг бізнесу на ринку праці, що дозволяє знімати та утримувати найкращих фахівців. Таким чином, соціальна відповідальність може стати одним з елементів нефінансової мотивації персоналу.

Нарощування частки ринку та обсягів продажу. Участь в соціальних проєктах активно формує впізнаваність бренду, а значить, і привабливість для споживача. Багато вчених стверджують, що покупці пильно дивляться і зосереджують увагу на маркетингу брендів. Якщо суспільна подія, яка підтримується в рекламній програмі близька покупцеві по духу, або ж викликає у нього позитивні враження в процесі формування переваг, – даний бренд має більше шансів утвердитися в їхній свідомості, ніж бренд з не соціально націленим маркетингом.

Зниження операційних витрат. В результаті реалізації соціальних технологій в деяких ланках бізнесу мають всі шанси знижуватися витрати. Наприклад, наслідком реалізації екологічних ініціатив вважається скорочення числа відходів, повторне використання матеріалів, ощадливість води й електрики. Ще одна значуща стаття зменшення витрат – це скорочення витрат на рекламу, тому що соціально відповідальні події вважаються рекламою бренду як такі.

Закріплення довіри з боку закордонних партнерів по бізнесу, які більш активно будують ділові відносини на довгостроковій основі з соціально успішними компаніями. Відповідальне ведення бізнесу зараз вважається необхідною складовою відкритого інтернаціонального інвестиційного клімату. Закордонні партнери враховують суспільну поведінку, встановлюють вимоги, наприклад, до екологічної чистоти, дотримання прав покупців і т.д. при прийнятті інвестиційних рішень.

Отже, можна зробити висновок, що суб'єкти галузі підприємництва, які реалізують проєкти соціальної відповідальності, набувають таких конкурентних переваг: формується позитивний імідж, збільшується увага фінансових агентів (інвесторів, донорів, кредиторів), удосконалюються відносини з населенням та органами районного самоврядування, підвищується продуктивність праці й мотивація персоналу, збільшується частка ринку та обсяги продажу, знижуються операційні витрати, закріплюється довіра з боку закордонних партнерів по бізнесу. Дані переваги виражаються не одночасно, з цієї причини різноманітні соціальні проєкти мають різний період прояву власної продуктивності для суб'єктів галузі підприємництва.

Скидан Д. О.,
*студентка ф-ту ФФ, 3 курсу, спец 6Ф01 «Фінанси»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Бондар Т. А. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІДКРИТОСТІ

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності» від 11 липня 2018 р. № 547 підприємства мають подавати разом із фінансовою звітністю абсолютно новий звіт — Звіт про управління [1]. Відповідно до цієї Постанови підприємства, які не подають звіт - це мікро- та малі підприємства, а також бюджетні установи. Відповідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» Звіт про управління – це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку організації та розкриває основні ризики та невизначеності її діяльності [2]. Також згідно до НП(С)БО 1 Звіт про управління (далі – Звіт) не належить до складу фінансової звітності, це окремий самостійний звіт, який подається разом з річною фінансовою звітністю в публічному доступі.

Структуру та зміст Звіту визначають Методичні рекомендації зі складання звіту про управління №982 [3]. Міністерство Фінансів радить включати у Звіт 10 розділів, але «напрямів та показників, які рекомендується розкривати у звіті про управління не є вичерпним. Підприємство може розкривати іншу інформацію, яку вважає за доцільне» [3]. Складати та оприлюднювати Звіт повинні підприємства, які подають фінансову звітність згідно до статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1]. Основною задачею Звіту є доповнення фінансової звітності інформацією про ризики, перспективи розвитку підприємництва, про керівництво, екологічні та інші нефінансові аспекти.

Звіт є обов'язковою формою звітності. Як вже зазначалось, згідно до Методичних рекомендацій № 982, він повинен відображати мінімум 10 напрямів, таких як: опис діяльності підприємства та організаційна структура, результати діяльності, ліквідність та зобов'язання, екологічні аспекти, ризики, соціальна та кадрова політика, дослідження та інновації, фінансові інвестиції та перспективі розвитку. Звітний період – календарний рік [4]. Якщо підприємством подається консолідована фінансова звітність і разом з аудиторським висновком, то Звіт також подається консолідованим. Опубліковуються, як і раніше, на власних веб-сторінках або веб-сайтах підприємств. При цьому, форма Звіту не затверджена, а отже складати можна в довільній формі [5].

Державна фіскальна служба на своєму Інформаційно-довідковому ресурсі «ЗІР» (категорія 102.23.02) надала роз'яснення, про те, що Звіт не є складовою фінансової звітності як додаток до декларації і подавати його не потрібно [6].

Також Звіт не є примітками. Примітки до фінансової звітності підприємства – це як складова звітності, подаються безпосередньо як додаток до декларації, а звіт – це окрема складова, подавати яку не потрібно [5]. Багато суперечок викликає необхідність цього Звіту та інформація, яку потрібно розкривати. Звісно, якщо підприємство велике та має дочірні підприємства, входить до промислових груп та \ або має ще якісь аспекти організаційного плану, що ускладнюють процес фінансового звітування, то ще один звіт лише додасть роботи. Але для підприємств, які складають суспільний інтерес ця звітність є додатковим непрямим джерелом для залучення інтересу до себе. Інформація, що розкривається, як вже зазначалось раніше, є нефінансовою – тобто описує діяльність підприємництва та ризики і перспективи. Саме останнє – ризики та перспективи формують інтерес до цього підприємства, бо користувачі звітності зможуть познайомитись з внутрішньою структурою та іншими напрямками. Це в свою чергу сприяє відкритості та прозорості діяльності організацій. Наприклад, за напрямом «Корпоративне управління» Звіту є рекомендації щодо розкриття такої інформації, як дивідендна політика, порядок та структура корпоративного управління, перелік операцій стосовно власних акцій – це дуже важлива інформація для таких користувачів звітності, як майбутні інвестори, кредитори тощо.

Отже, Звіт про управління є відносно новою формою звітності підприємства, що має містити достовірну фінансову та нефінансову інформацію, яку не розкривають інші форми звітності, зокрема основні ризики та невизначеності діяльності підприємства та перспективи розвитку. На меті впровадження Звіту є підвищення рівня відкритості та прозорості підприємств для всіх користувачів фінансової та нефінансової звітності – своєрідна “візитівка” підприємства. Зокрема, це кредитори, інвестори, аналітики та інші. Звіт є новим етапом в розвитку звітності в Україні, який допоможе на шляху до прозорості діяльності підприємств та рівних інформаційних можливостей.

Список використаних джерел:

1. *Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності”* 547 від 11.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2018-%D0%BF> (Дата звернення: 05.05.2020)
2. *Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”*. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Дата звернення: 05.05.2020)
3. *Методичні рекомендації зі складання звіту про управління №982*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18> (Дата звернення: 05.05.2020)
4. *Звіт про управління: українські реалії*. URL: https://buh.ligazakon.net/ua/analytics/185227_zvt-pro-upravlnnya-ukransk-real (Дата звернення: 04.05.2020)
5. *Звіт про управління за 2019 рік – податковий аспект*. URL: <https://news.dtki.ua/debet-kredit/partner-news/60622> (Дата звернення: 05.05.2020)
6. *Інформаційно-довідковий ресурс ДФС України “ЗІР”*. URL: zir.sfs.gov.ua (Дата звернення: 04.05.2020)

Слободінюк Д.С.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка та управління»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Олійник Я.В. - д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

РОЗВИТОК СТАНДАРТІВ GRI В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Одним із найпоширеніших форматів та найкращою практикою публічного звітування про низку економічних, екологічних та соціальних наслідків діяльності підприємств є звіти зі сталого розвитку, підготовлені за Стандартами Глобальної ініціативи зі звітування ((Global Reporting Initiative - GRI). Близько 80% публічних нефінансових звітів в світі складаються з їх використанням.

Звітність, складена за рекомендаціями GRI надає інформацію про позитивний чи негативний внесок підприємств у сталий розвиток. Підготований звіт надає всеохоплюючу картину суттєвих тем підприємства, пов'язаних з ними впливів та способів управління ними. Підприємство може використовувати всі або обрані стандарти GRI.

GRI оновлює стандарти по складанню звітності, слідуючи глобальним змінам. На сьогоднішній день, Глобальна Рада зі стандартів в галузі сталого розвитку (GSSB) випустила 4 покоління стандартів GRI - від G1 в 2000 році до G4 в 2013 році. Кожен новий рівень розроблявся з урахуванням помилок попередніх версій, практичних напрацювань та відгуків компаній-користувачів. Організація навіть відкрила на своєму сайті розділ FAQ-документації для збору відгуків.

У жовтні 2016 року було оголошено про початок використання нового модульного стандарту GRI G4 - найбільш використовуваного до останнього часу в світі формату надання звітності у сфері сталого розвитку. За планом новий стандарт повинен повністю замінити Керівництво GRI G4 до 1 липня 2018 року.

Метою нововведень є необхідність встигати за мінливим порядком корпоративного сектора. Втім, особливих змін у змісті Стандартів нема, основні зміни торкнулися їх структури.

Нова модульна структура дозволяє підлаштовуватися під конкретну галузь, що надає компаніям можливість створювати звіти «за своєю міркою», легко оновлювати їх і, в разі необхідності, додавати нові пункти.

В останній версії Стандартів завершені основні концепції стандарту G4. Новий стандарт GRI складається з 36 модулів: 3 універсальних і 33 спеціалізованих, що стосуються конкретних аспектів діяльності компаній. Для зв'язки з іншими видами стандартів (наприклад, SASB) заплановано окрема примітка.

При виборі спеціалізованих модулів компанії керуються принципом суттєвості, тобто розкриттям тем, які відображають ключові напрямки компанії в сфері сталого розвитку. Ця інформація повинна враховувати інтереси не тільки акціонерів, але і інших залучених в діяльність компанії осіб. Три універсальних стандарти містять інформацію про принципи і базові вимоги підготовки звіту, загальні елементи, які підлягають розкриттю, а також роз'яснення підходів менеджменту до вирішення питань сталого розвитку.

У розробці нових стандартів GRI брали участь зацікавлені особи з різних сфер діяльності, зокрема представники бізнесу, профспілок, урядових організацій, інвесторів, громадянського суспільства, фахівців-практиків з наукових кіл та сфери сталого розвитку, а також співробітники Глобального ради за стандартами в галузі сталого розвитку (GSSB). Участь в проекті зацікавлених сторін підтверджує прагнення GRI для того, щоб принципи сталого розвитку стали невід'ємною частиною процесу прийняття стратегічних рішень в кожній компанії.

У кожної компанії є вибір: підготувати нефінансову звітність відповідно до базових вимог стандарту GRI або створити комплексний звіт. А можна обмежитися розкриттям окремих тем. Завдяки такій структурі інформація про роль компанії в стійкому розвитку - як позитивної, так і негативної, стане більш помітною. Наприклад, існують окремі модулі для надання даних щодо викидів парникових газів, використання енергетики та водних ресурсів, а також за прийнятими в організації стандартами трудової практики. Новий формат GRI дозволяє оновлювати окремі модулі в залежності від вимог ринку або в зв'язку з оновленням принципів сталого розвитку, при цьому не змінюючи інші пункти звіту.

Більшість великих світових компаній регулярно публікують нефінансову звітність. Переважна більшість вищого керівництва інвестиційних фондів вважають, що показники сталого розвитку компанії впливають на її привабливість в питанні інвестування. Тож впровадження нових модульних стандартів допоможе розширити коло компаній, зацікавлених у створенні звітів за рекомендаціями GRI. Нова модульна структура стандартів GRI - майбутнє нефінансової звітності на найближчі роки. Їх впровадження і застосування не тільки сигналізує про те, що компанія дотримується європейських стандартів ведення бізнесу, а й дбати про свою репутацію, підвищуючи таким чином свою цінність в очах потенційного інвестора.

Список використаних джерел:

1. *Деловой журнал. Новые Стандарты GRI – свежий взгляд с 5-й ежегодной конференции GRI Global – 2016.* URL: <http://csrjournal.com/18574-novye-standarty-gri-svezhiy-vzglyad-s-5-j-ezhegodnoj-konferencii-gri-global.html>
2. *Новый формат стандарта GRI: социальная ответственность бизнеса в тренде // bakertilly.* – 2017. URL: <https://bakertilly.ua/ru/news/id43678>
3. *Офіційна сторінка GRI.* URL: <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/Pages/default.aspx>

Smahliuk Alina,
*Master`s student, Faculty of accounting and tax management,
Speciality 071 “Accounting and taxation”,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.
Supervisor – Shygun M.M., - Doctor of Science in Economics, Professor,
Head of Accounting and Taxation Department*

**PROBLEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT OF HUMAN
CAPITAL AT THE ENTERPRISE IN THE CRISIS CONDITIONS
(ON THE EXAMPLE OF COVID-19)**

Human capital is no less important factor in the effective functioning of the enterprise than economic capital, innovation, etc. Human capital of the enterprise, like other forms of capital, is a long-term value, which becomes an important factor of development, increases the value of the enterprise and its competitiveness. Crisis phenomena in Ukraine is permanent. In the last ten years, there are only a few periods when the welfare of the population has increased.

Accordingly, the volume of savings and consumption of goods and services increased. Crisis phenomena significantly affect the ability to reproduce human capital. It is worth noting that Ukraine is now in a systemic crisis, which in turn includes socio-economic, political and military. The unstable political situation in Ukraine entails a number of economic and social problems.

Issues of human capital management in their works were investigated by both domestic scientists such as L. Halkiv, V. Antoniuk, S. Vovkanych and foreign scientists: J. Minzer, J. Kendrick, Gary Becker and others. Becker believes that human capital, physical capital, and financial capital are different aspects of capital, however, their difference is derived from the fact that an individual cannot be separated from their skill, health, and values, while they can be separated from their assets and properties [2, p. 250].

Human capital is the skill, physical and mental health that a person uses in the process of economic activity. Human capital can be developed by investing in the workforce through training, rehabilitation, expansion of experience, which increases the quality and efficiency of work and other forms of activity. Similarly, under unfavorable conditions, human capital can be lost (in the form of weakening of health, obsolescence of knowledge, decrease in the number of able-bodied citizens, etc.).

According to the current situation in the world the issue of social capital is very acute. «Social isolation can be extremely damaging to social capital» - millions of people are out of work, businesses are out of work, all around are suffering from a new crisis created by quarantine [1].

Ukraine is facing an economic recession. Unemployment rates in Ukraine will increase both due to job losses and wage returns. At the same time, competition in the labor market is expected to be frantic. 38% of adult Ukrainians reported a decrease in regular family income as a result of quarantine, 16% - a complete loss of

income, 14% - a loss of employment, 10% - other financial losses. In addition, according to ILO estimates, workers worldwide may lose \$ 860 billion as a result of the pandemic. up to \$ 3.4 trillion.

A particularly clear example of this topic would be the situation of our domestic hospitals during the COVID-19. Thousands of doctors have already quit their jobs. Dangerous working conditions, lack of equipment cause mass panic. in this case, it is all the result of an economic crisis in which Ukraine has been in its first year. The state lacks funds for equipment, doctors do not want to risk their lives, so the best way out of this situation is dismissal. here we have a lack of human capital (medical staff), which is the most important today.

In a trusted society, people see hope, rely on deep life force, and the detrimental effect of hopelessness is manifested in the deterioration of the psychological well-being of the population. The best way to increase the efficiency of human capital is to optimize working conditions and provide workers with the necessary resources, as in the case of hospitals - to provide doctors with equipment, coronavirus tests, protective clothing. In Ukraine, one crisis automatically causes a new crisis, political instability entails a catastrophic situation in the economy, which in turn causes the loss of human capital. There is a question of strategic planning and management.

Strategic management is defined as the process of evaluation, planning, and implementation designed to maintain or improve competitive advantage. The process of evaluation is concerned with assessment of the external and internal environments. Planning involves developing business models, corporate direction, competitive tactics, international strategy, acquisitions, and collaborative action [3, p. 1].

To preserve human capital in a crisis, it is necessary to implement an anti-crisis strategy. In the field of human capital management, the emphasis should be shifted to maintaining health and restoring motivation to productive work, which then, in order to improve the overall situation, will solve the problems of accelerating the development of all other components of human capital.

Conservation of health and professional skills with strategic objectives in times of crisis solutions currently require the use of modern solutions [2, p. 250]. The low level of financing of state medical and educational institutions necessitates the search for alternative sources of financing - provision of different types of paid services, creation of development funds etc.

The costs of health care financing are gradually being transferred to households that have to pay taxes on the maintenance of public authorities. The financing of the social sphere, investment in human capital is declining at all levels, in times of crisis the social sphere is the most vulnerable.

The reduction of the negative impact of crisis phenomena and the formation of new opportunities for preserving human resources will be ensured by the development and implementation at all levels (state, regional, microeconomic, personal) of an effective anti-crisis management strategy. In this context, it is very

important to increase the level of social responsibility of the authorities, employers and all citizens in the fight against corruption.

The government is proposing a strategy to address health issues. Healthcare providers dealing with COVID-19 coronavirus patients will receive a surcharge of 300% of their wages. According to the government, this will force doctors to remain in their posts, but in my opinion, such a strategy will not produce positive results, since first of all now the whole humanity is facing the issue of maintaining its health.

Strategic managerial accounting can help managers and directors to resolve difficult situations and work for welfare of organization and the state in general. The main task of strategic accounting is to simulate the activity of enterprises, taking into account the achieved and expected indicators and to develop the main parameters of activity for the long term.

Modern managerial accounting is transformed into strategic managerial accounting, the main purpose of which is to assist the management apparatus in achieving the strategic goals of the company [3, p. 3].

First of all, it is necessary to identify and analyze problems; then you can move on to formulating an entity's business strategy in the future, considering the potential risks. But now in the period of crisis it is very difficult to predict any risks or changes in the economic or especially social area. In times of crisis the main task of strategic accounting of enterprises should be to change the strategy and adjust the plans of the enterprise.

The current crisis will be experienced by countries that will be able to maximize the concentration of both public and private investment resources and direct them to the capitalization of the social system, support the structural restructuring of the economy in the context of a new technological system.

References

1. Claridge T. *Social connection and the COVID-19 pandemic. Impact on social capital / Social Capital: Research and training*. URL: <https://www.socialcapitalresearch.com/social-connection-and-the-covid-19-pandemic/>
2. Pasban M., Nojede S.N. *A Review of the Role of Human Capital in the Organization / Procedia - Social and Behavioral Sciences*. URL: https://www.researchgate.net/publication/308740770_A_Review_of_the_Role_of_Human_Capital_in_the_Organization
3. Sammut-Bonnici T. *Strategic Management / Wiley Encyclopedia of Management*. URL: https://www.researchgate.net/publication/272352897_Strategic_Management

Стрелков Д.О.,
студент ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6Е06
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

ІНТЕГРОВАНА КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ

Впровадження моделі інтегрованої корпоративної звітності усуває окремі відмінності між фінансовим і управлінським обліком в їх класичному розумінні. Оскільки інтегрована звітність поряд з відкритими фінансовими даними частково відкриває для всіх зацікавлених користувачів ту інформацію, яка традиційно вважалася внутрішньою, закритою. При цьому необхідно пам'ятати, що корпоративна звітність не може бути перенасиченою зайвою інформацією, а містити лише ті дані, які дають можливість користувачам вчасно оцінити минулі, теперішні і майбутні події, пов'язані з діяльністю підприємства, і на їх основі підтвердити, а в разі потреби скоригувати свої рішення, зроблені в минулому.

Основними функціями інтегрованої корпоративної звітності є:

- 1) інформаційно-аналітична - надання зацікавленим користувачам достовірної та об'єктивної інформації про діяльність організації;
- 2) координаційна - втілення у звітності зусиль щодо забезпечення інформаційних інтересів усіх груп зацікавлених сторін;
- 3) регулююча - регулювання взаємодії підприємства із зацікавленими сторонами на основі звітної інформації;
- 4) цільова - визначення цільових параметрів та спрямування процесу управління на досягнення первинної мети організації (зростання вартості бізнесу).

Методологічною основою підготовки інтегрованої корпоративної звітності є принципи сталого розвитку, стратегічна орієнтація, згуртованість інформації, відносини із зацікавленими сторонами, актуальність, надійність, істотність, надійність та повнота.

Зокрема *принцип сталого розвитку* означає розкриття інформації про результати діяльності підприємства в широкому контексті сталого розвитку з точки зору її внеску в покращення економічної, екологічної та соціальної ситуації на місцевому, регіональному та глобальному рівнях.

Принцип стратегічної орієнтації передбачає розкриття:

- 1) стратегічної мети підприємства і яким чином ця мета пов'язана зі здатністю створювати і зберігати цінність на тривалий термін, а також з ресурсами та відносинами, від яких залежить результативність діяльності підприємства;

2) інформації про ризики та можливості, що пов'язані з діяльністю підприємства;

3) переваги бізнес-моделі підприємства в контексті досягнення стратегічних цілей підприємства в майбутньому та створення цінності.

Згідно з *принципом інформаційної згуртованості* інтегрований звіт повинен розкривати взаємозв'язок між фінансовими показниками та процесом управління ресурсами, результатами та майбутніми перспективами, видами капіталу, фінансовою та нефінансовою інформацією. Така інформація дає можливість користувачам оцінити вплив факторів на цінність та розвиток підприємства в майбутньому.

Відповідно до *принципу толерантності відносин із зацікавленими сторонами*, інтегрований звіт повинен включати аналіз якості відносин з основними групами стейкхолдерів. Рекомендації, надані зацікавленим сторонам щодо фактів, які мають відношення до компанії, дозволяють визначити майбутні тенденції, ризики та розробити і оцінити стратегію розвитку.

Принцип відповідності означає, що інтегрований звіт повинен містити відповідну інформацію та демонструвати зв'язки з іншими комунікаціями підприємства. З точки зору надійності та суттєвості, комплексний звіт повинен містити стислу, достовірну та суттєву інформацію, яка характеризує здатність суб'єкта господарювання створювати та зберігати цінність у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі. Звітність повинна готуватися аналогічно внутрішній звітності, зокрема щодо представлення фінансових результатів, фінансового стану компанії та створення вартості в майбутньому.

Подальший розвиток інтегрованої звітності повинен орієнтуватися на такі важливі аспекти, як розробка фінансових та нефінансових показників, методів отримання інформації, узагальнення різних систем управління (управлінський облік, моніторинг, аналіз фінансової стабільності) при підготовці корпоративної інтегрованої звітності.

Список використаних джерел:

1. Костирко Р.О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові. *Економіка України*. 2013. № 2 (615). С. 18–28.
2. Кузнецова С.А. Інтегрована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 270–279.

Ткаченко В. І.

*студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа
і страхування»*

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

*Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

МОЖЛИВОСТІ ПОЛІПШЕННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

В сучасних умовах ведення бізнесу підприємствам необхідно бути повністю забезпеченим інформацією, щоб активно розвивати свою діяльність і своєчасно виявляти проблеми для подальшого їх усунення. Фінансова звітність є відображенням інформації, особливо тієї що дає розуміння про фінансові інструменти кредитування підприємств. Звіт про рух грошових коштів не надає повної інформації щодо фінансових інструментів кредитування, які допомагають в управлінні. Актуальність дослідження полягає в необхідності вдосконалення фінансової звітності для задоволення потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів такої інформації.

Звіт про рух грошових коштів надає змогу оцінювати та прогнозувати потреби у коштах від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, на його основі можна скласти прогнозний звіт про рух грошових коштів. Від обліку грошових коштів на підприємстві залежить його платоспроможність.

Звіт про рух грошових коштів складається двома методами: прямим і непрямим. Серед переваг прямого методу можна виділити можливість зв'язати дані як поточної так і річної звітності, при цьому не потребуючи обліку негрошових операцій. Недоліком є його трудомісткість, відсутність можливості виявлення причини відхилення обсягу грошових коштів від прибутку.

Натомість, непрямий метод дозволяє не обліковувати кожну операцію, що пов'язана з рухом грошових коштів та надає можливість виявляти причини відхилення суми грошей від прибутку. Недоліком є необхідність складних розрахунків і поправок при його формуванні, також він є складнішим при перевірці, оскільки, не дає змогу побачити як саме грошові кошти були одержані підприємством.

Попри існування недоліків у різних методах побудови є зауваження також і до змісту Звіту про рух грошових коштів. До останніх належить складність методики складання звіту, його залежність від інших форм звітності,

відсутність інформації про фінансові інструменти кредитування та інформації про ресурси, відмінні від грошових коштів [1].

Серед заходів покращення Звіту про рух грошових коштів можна виділити: розширення інформації щодо надходження та погашення позик, а також витрат на користування кредитами.

Для цього необхідно вдосконалити розділ III «Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів, який складається за прямим методом (табл. 1)

Таблиця 1

**Частина вдосконаленого розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів
(за прямим методом)**

Стаття	Код рядка
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	3300
Надходження від:	
Власного капіталу	
Отримання позик:	3305
<i>в т.ч. від банківських фінансових установ</i>	3306
<i>в т.ч. від небанківських фінансових установ</i>	3307
Інші надходження	3340
Витрачання на:	3345
Викуп власних акцій	
Погашення позик:	3350
<i>в т.ч. банківським фінансовим установам</i>	3351
<i>в т.ч. небанківським фінансовим установам</i>	3352
Витрачання на сплату відсотків:	3360
<i>в т.ч. отриманих від банківських фінансових установ</i>	3361
<i>в т.ч. отриманих від небанківських фінансових установ</i>	3362
Сплату дивідендів	3355
Інші платежі	3390
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395

Джерело: [2].

У вдосконаленому розділі знайдуть відображення:

- надходження грошових коштів за короткостроковими та довгостроковими кредитами від банківських (стаття 3306) та небанківських (стаття 3307) фінансових установ;

- виплати грошових коштів для погашення коротко- та довгострокових кредитів банківським (стаття 3351) та небанківським (стаття 3352) фінансовим установам;

- суми грошових коштів, використаних на сплату процентів за користування короткостроковими та довгостроковими кредитами банківським (додаткова стаття 3361) та небанківським (додаткова стаття 3362) фінансовим установам [2].

Змінений Звіт про рух грошових коштів забезпечить інформацією про платоспроможність компанії, яка в майбутньому допоможе прогнозувати

майбутні грошові потоки суб'єктів господарювання. Запропоновані зміни дозволять всім користувачам отримувати інформацію по фінансові інструменти кредитування, які стануть у нагоді під час процесу прийняття важливих управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. *Cash Flow Statement: Classification, Format, Advantages, Disadvantages & more.* URL: [https:// www.edupristine.com/blog/cash-flow-statement-in-detail..](https://www.edupristine.com/blog/cash-flow-statement-in-detail..)
2. *Безверхий К. В. Удосконалення фінансової звітності щодо відображення інформації про фінансові інструменти кредитування торговельних підприємств / К. В. Безверхий. // International scientific journal «Internauka». – 2019. – №3. – С. 9–14.*

УДК 657

Урсатьєва Є.Ю.,

*студентка ФЕтаУ, 3 курсу, спец. 6Е06 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Проблема протидії корупції для державних, великих і середніх приватних підприємств є надзвичайно актуальною. Незалежне дослідження 130 українських компаній, присвячене визначенню актуальності проблем корупції в Україні показало, що 60% компаній виявили в себе фінансове шахрайство, а інших 40% зіштовхнулися з фактами крадіжки активів та завищенням фактичних витрат.

Одним із інструментів боротьби з корупцією справедливо вважається антикорупційний аудит, під яким розуміють професійну діяльність, що здійснюється з метою перевірки дотримання вимог антикорупційного законодавства, представленого нормами Закону України «Про запобігання корупції» [1], та нормативно-правових актів та стандартів інших країн, що пов'язані з боротьбою з корупцією, зокрема: Законом США «Про корупцію закордоном», Законом Великобританії «Про боротьбу з хабарництвом».

Антикорупційний аудит може бути як зовнішнім, так і внутрішнім. Внутрішній вектор антикорупційного аудиту передбачає розробку антикорупційних програм та організацією відповідної системи внутрішнього контролю за дотриманням антикорупційних обмежень і виконанням антикорупційних заходів у конкретній установі, організації, органах державної влади чи місцевого самоврядування. Антикорупційний аудит є дієвим інструментом для протидії корупції та корпоративному шахрайству. Він сприяє зниженню негативних тенденцій, які спричинені діями посадових осіб суб'єкта господарювання, пов'язаними зі зловживанням службових повноважень.

Розробку антикорупційних програм для підприємств державної форми власності та державних установ передбачено Законом України «Про запобігання корупції». Статтями 62 та 63 зазначеного Закону наведені складові антикорупційних програм, які повинні формуватися на підставі оцінки корупційних ризиків.

Основними цілями та завданнями антикорупційного аудиту відповідно до законодавства можуть бути перевірка та оцінка системи протидії корупції на підприємстві (антикорупційної програми):

- перевірка дотримання антикорупційної політики;
- дотримання підприємством антикорупційного законодавства;
- оцінка представницьких витрат на предмет розумної обґрунтованості;
- розслідування угод при закупівлі товарів, робіт, послуг на предмет виявлення закупівлі за цінами, величина яких припускає комерційний підкуп;
- дослідження незвичайних фінансових операцій;
- перевірка достовірності фінансової звітності;
- оцінка толерантності контрагентів до хабарництва з метою мінімізації ризику ділових відносин та ін.

Під час виконання завдання антикорупційний аудитор здійснює наступні дії:

- здійснює пошук фактів та документальних доказів шахрайства;
- проводить непланову інвентаризацію активів компанії;
- вибірково перевіряє діяльність певних посадових осіб компанії;
- з метою ідентифікації ризиків шахрайства проводить інтерв'ювання персоналу компанії;
- здійснює перевірку фінансового стану компанії за допомогою вертикального та горизонтального аналізу;
- оцінює стан економічної надійності контрагентів за допомогою коефіцієнтного аналізу тощо.

У сучасній економічній літературі аудит корупції розглядається дослідниками як складова аудиту шахрайства поряд з фактами фальсифікації бухгалтерської звітності та випадками крадіжок активів. В Україні цей вид аудиту знаходиться на початковій стадії розробки, а його проведення майже не відрізняється від звичайної аудиторської перевірки, крім того нема однастайності у розумінні сутності антикорупційного аудиту та особливостей методики його проведення. Відтак антикорупційний аудит потребує подальших досліджень й обґрунтування методологічних принципів та практичних методичних розробок з питань змісту, організації проведення, документування, звітності та моніторингу зовнішніми і внутрішніми аудиторами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10. 2014 р. №1700-VII. URL: http://cgpa.com.ua/images/files/methodological_recommendations-for-anti-corruption-policy.doc. (дата звернення 24.04.2020 р.)

Хабуля Д.А.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».*
*Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ

Останні роки характеризуються появою та активним розвитком концепції соціальної відповідальності бізнесу, відповідно до якої соціальні проблеми є відповідальністю не тільки держави, а й суб'єктів господарювання. Як показує практика, головним інструментом управління соціальною відповідальністю є ведення соціального обліку та складання соціальної звітності.

Соціальний облік є сферою відносно новою та перебуває тільки на етапі становлення в Україні. На сьогодні не існує системи, що регулює ведення соціального обліку та складання відповідної звітності. Проте аналізуючи історичний розвиток держави, можна зробити висновок, що вона володітиме рисами континентально-європейської моделі, яка характеризується наявністю нормативно-правових актів, які регулюють діяльність у цій сфері.

Для взаємодії із зацікавленими сторонами, компанії добровільно інтегрують соціальні аспекти в свою комерційну діяльність. Адже в умовах світової глобалізації та економічної кризи конкуренція в бізнес-середовищі загострюється, тому все більша кількість виробників змушені шукати шляхи забезпечення лояльного довгострокового ставлення з боку клієнтів, співробітників та інших зацікавлених сторін суспільства. Звідси відбувається переорієнтація прибутково-орієнтованого бізнесу на соціально-відповідальний. Важливим інструментом, що інформує зацікавлені сторони про вплив компанії на сталий розвиток суспільства і демонструє її прихильність принципам соціальної відповідальності, є соціальна звітність.

Соціальна звітність зачіпає питання нефінансових аспектів бізнесу, однак в довгостроковій перспективі вони впливатимуть і на фінансову діяльність компанії. Адже на основі соціальної звітності можна виділити ступінь таких складових соціальної відповідальності:

- роль менеджера в управлінні соціальними наслідками діяльності підприємства;
- врахування впливу підприємства на всіх, хто пов'язані з ним (власники, контрагенти, працівники, споживачі тощо);
- відповідність суспільним очікуванням відносно того, як проводиться діяльність суб'єкту бізнесу;
- повнота та достовірність інформації про соціальні наслідки, які надаються широкому колу споживачів.

Необхідність соціальної звітності також обумовлена наявністю глобальних світових проблем, наприклад нестачею продуктів харчування, вичерпанням природних ресурсів, зміною клімату тощо, тобто умови в яких підвищуються вимоги суспільства до соціальної відповідальності бізнесу. Підприємства акумулюють велику кількість різних видів ресурсів - масштаби наслідків діяльності також можна розглядати як умову, при якій публічно відкриті компанії отримують більше уваги. Тому до переваг ведення соціальної звітності можна віднести наступні: робить компанію більш привабливою для зовнішніх користувачів, підвищуючи тим її рентабельність (незважаючи на збільшення витрат, що пов'язані з її формуванням); підвищує імідж, репутацію, впізнаваність підприємства; дає змогу представити реалізацію завдань та цілей, які були заявлені компанією; є важливим кроком на шляху до формування відкритої та соціально-орієнтованої ринкової економіки.

Попри наведену вище інформацію, хибною є думка про відсутність недоліків соціальної звітності. До таких можна віднести: суб'єкти бізнесу можуть використовувати соціальну звітність для того, щоб цілеспрямовано ввести в оману зовнішніх та внутрішніх користувачів; соціальна звітність може бути тільки видимістю, якщо її представлення публіці не впливає на діяльність бізнесу; компанії не завжди розкривають інформацію, що може призвести до відповідальності перед органами влади; зазвичай, підприємства відображають тільки позитивні результати діяльності; вітчизняна практика соціальної звітності значно поступається міжнародним компаніям за якістю звітів.. Такий стан пояснюється відсутністю національних системних підходів обліку та контролю за результатами соціально-відповідальної діяльності.

Отже, перспективою подальшого дослідження є ґрунтовний аналіз змісту та наповнення понять «соціальний облік» та «соціальна звітність». Соціальний облік на макрорівні об'єктивно входить до системи статистичного обліку, який узагальнює явища та процеси в межах системи національних рахунків. Незважаючи на це, реаліями сьогодення є поширення методології бухгалтерського обліку на соціальну діяльність компанії. Проте зміст соціального обліку і соціальної звітності визначаються стратегією соціального розвитку підприємства і не відповідають вимогам бухгалтерської звітності. Головним орієнтиром соціального обліку та звітності слугують соціальні пріоритети підприємства, що обумовлені наявною соціальною політикою. Для подальшого посилення соціальної відповідальності суб'єктів бізнесу соціальний облік має стати не окремим видом обліку, а структурним елементом системи традиційного бухгалтерського обліку. Дана звітність має складатися на основі облікових даних та виступати завершальним етапом облікового процесу, що зумовлює органічну єдність показників, які в ній відображаються, з первинною документацією та обліковими регістрами. Таки взаємозв'язок з первинною документацією і надає можливість задовольнити різний спектр потреб користувачів та гарантувати об'єктивність її складання.

На сучасному етапі саме соціальна звітність є одним з найбільш дієвих інструментів внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що створює необхідні умови для розвитку, розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу, що сприятимуть його подальшому розвитку у соціальній та економічній сферах.

УДК 657

Шестопа А. О.,
студентка ф-ту Фінанси, 3 курсу,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

За умов суспільно-політичних обставин, а також фінансово-економічної нестабільності, властивих для економіки України в останні роки, істотне значення набуває проблема забезпечення фінансово - економічної безпеки для будь-якого суб'єкта господарювання.

Нині-можна дізнатися, що ризик вважається одним з ключових елементів господарювання, а також управління. Присутність підприємницького ризику є обов'язковою складовою господарської діяльності та крім того об'єктивним економічним законом. У діяльності суб'єкта господарювання його наявність викликана обмеженістю фінансових, інформативних, трудових, матеріальних та інших ресурсів.

Загалом поняття «ризик» - визначає ймовірність настання несприятливої події та, у основному, трактується як можливість або загроза втрати суб'єктами господарювання частки власних ресурсів, недоотримання прибутку або появи додаткових витрат у результаті здійснення виробничої або фінансової діяльності.

З метою управління ризиками у системі економічної безпеки підприємства застосовують такі інструменти бухгалтерського обліку як оцінка і резервування.

Оцінка передбачає грошове вимірювання процесів і засобів діяльності підприємства з метою їх відображення в бухгалтерському обліку, а також у фінансовій звітності. Під час зарахування об'єктів обліку на баланс підприємства їх оцінка здійснюється згідно початкової ціни. До цього ж під впливом дії ризику історична вартість істотної частки активів (основних

засобів, нематеріальних активів, резервів, дебіторської заборгованості, фінансових вкладень) - змінюється.

Резервування не менше важливий інструмент, який гарантує підвищення правдивості облікових даних. При цьому резерви поділяються на прогнозні і оцінюючі.

Згідно своєї економічної суті оцінюючі резерви є елементом оцінки, пов'язаної з наслідками ризику. У такому випадку їх розцінюють як одним з варіантів створення поточної вартості активів на період формування звітності. Виразним представником даних резервів виступає резерв сумнівних боргів, що формують з метою забезпеченості економічної безпеки підприємства, при визначенні ризику непогашення дебіторської заборгованості.

Відображення в обліку підприємницьких ризиків та їх наслідків потребує вибору і обґрунтування методичних баз ідентифікації, оцінки та виявлення даних про них у фінансовій звітності. Не повне відображення даних про ризики та їх наслідки в обліку чинить значний вплив на управлінські рішення, прийняті в системі економічної безпеки підприємства.

Таким чином, нинішня система управління підприємством передбачає зв'язок бухгалтерської роботи з службою економічної безпеки у питаннях формування даних про ризики підприємницької діяльності. Підприємство, працюючи у динамічному зовнішньому середовищі, опиняється перед величезним числом фінансових, економічних, податкових та інших різновидів ризиків, які породжують небезпеку для його стабільного функціонування і розвитку. Вони можуть заважати його функціонуванню, розвитку, знищувати текстуру зовні або всередині.

Крім ризиків підприємницької діяльності, що знаходять своє відображення в системі бухгалтерського обліку на стан економічної безпеки підприємства значний вплив чинять професійні ризики, пов'язані з людським фактором при виконанні облікових операцій. Результатами прояву професійних ризиків у системі бухгалтерського обліку вважається прийняття управлінських рішень, заснованих на недостовірних даних, що призведе до зменшення ступеня економічної безпеки.

Представлений обліковий інструментарій управління ризиками підприємницької діяльності у частині оцінювання рівня ймовірності втрати економічних вигод окремими об'єктами бухгалтерського обліку під впливом ризику, встановлення підходів до формування оцінюючих та прогнозних резервів, забезпечить підвищення інформативності обліку при управлінні ризиками, збільшить справжність і ясність фінансової звітності, а також дасть можливість її користувачам ідентифікувати безпечність взаємин з підприємством.

Шкуліпа А. Ю.,
студент факультету економіки та управління, 3 курсу, спец. 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л. В., д. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ: СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ПРОВЕДЕННЯ

Існування значного спектру корпоративного шахрайства та корупції породжує необхідність запровадження системи дієвих заходів для упередження випадків економічних злочинів. Причини корупції та шахрайства можуть бути найрізноманітнішими: ризик звільнення, скорочення кількості працівників в організації, рівень заробітної плати, бонусна система, відсутність корпоративної культури, відсутність кар'єрного росту, а також загальнолюдські якості, такі як жадібність, заздрість і почуття безкарності. Особливою популярністю у шахраїв користуються наступні методи шахрайства:

- розкрадання матеріальні цінності, які можна легко реалізувати в своїх інтересах, зникнення яких на підприємстві складно простежити відразу;
- необґрунтоване списання матеріальних цінностей на понаднормативні втрати в процесі зберігання, транспортування, форс-мажорів;
- розголошення комерційної таємниці і фінансову винагороду за це;
- оплата ненаданих послуг або невиконаних робіт;

Факторами, які обмежують можливість здійснення фактів корупції є ефективна антикорупційна робота власників підприємства і результативна система внутрішнього контролю. Як вказують світові обстеження, антикорупційний аудит за своєю популярністю поступається лише виконанню принципів корпоративної етики, обійшовши при цьому такі традиційні заходи протидії корупції як наявність «гарячої лінії» для анонімного повідомлення випадків корупції та шахрайства [1].

Під антикорупційним аудитом розуміють систему контролю за дотриманням антикорупційних обмежень і виконанням антикорупційних заходів у конкретному закладі, організації, органі державної влади або органі місцевого самоврядування.

Незважаючи на те, що антикорупційний аудит традиційно асоціюють із формою внутрішнього аудиту, виявлення корупційної складової у діяльності суб'єкта господарювання є також завданням і зовнішнього аудиту.

Антикорупційний аудит проводять за наступними напрямками:

- а) встановлюють корупційні фінансові порушення притаманні даному підприємству, враховуючи специфіку його діяльності, можливі схеми змови щодо розкрадання майна, а також рівень корумпованості працівників, що перевіряються;

б) проводять аналіз регламентів, що визначають заходи протидії корупції всередині підприємства;

в) здійснюють антикорупційне тестування засобів внутрішнього контролю (системність, періодичність, відсутність можливості змови посадових осіб, результати контролю і заходи, прийняті за його підсумками) [2].

Аудитору при перевірці вкрай важливо врахувати можливу змову керівництва з працівниками бухгалтерії. Власники суб'єктів господарювання часто маніпулюють фінансовим показниками для отримання максимальних доходів, підвищення інвестиційної привабливості організації або дотримання умов та/чи обмежень за договорами з третіми особами. Тому для виявлення корупційних складових вкрай важливо використовувати прийоми і методи, здатні розкрити причетність керівництва суб'єкта господарювання до правопорушень корупційного характеру шляхом спотворення даних фінансової звітності.

Найчастіше корупціонери для приховування привласнення грошей і матеріальних активів використовують операції, які не властиві звичайній діяльності підприємства, штучно вводять записи, які заплутують і ускладнюють поточну ситуацію. Відтак аудитор має з'ясувати чи регламентовані такі дії обліковою політикою підприємства. Відсутність регламентації може свідчити про спроби посадовців фальсифікувати бухгалтерську звітність.

Фактор раптовості - найбільш ефективний метод при проведенні антикорупційного аудиту. Він полягає в зміні програми перевірки, позапланових контрольних діях щодо виявлення фактів розкрадань майна організації, а саме позапланової інвентаризації, контрольному запуску сировини і матеріалів у виробництво, контроль якості тощо. Даний фактор збільшує ймовірність розкриття корупційних схем організації, оскільки раптовість не дозволяє приховати факти викривлення фінансової звітності.

Отже, існує безліч причин корупції та розкрадання, хоча їх об'єднує одна основна – бажання легкої неправомірної вигоди. У даній роботі описані як причини корупції, так і можливості і потенціал антикорупційного аудиту в боротьбі з нею.

Список використаних джерел:

1. Гнилицька Л. В. Антикорупційний аудит як засіб боротьби з корпоративним шахрайством. Незалежний аудитор: Науково-практичне видання. 2017. №20. С. 8-14.
2. Аудит антикорупційної комплаєнс-програми. URL:[https://www.de.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Anti-corruption-internal-audits/\\$FILE/EY-FIDS-Anti-corruption-internal-naudits.pdf](https://www.de.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Anti-corruption-internal-audits/$FILE/EY-FIDS-Anti-corruption-internal-naudits.pdf)

РОЗДІЛ 4

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМИ АГРАРНИМИ ФОРМУВАННЯМИ

УДК 657.47

Василюк А.С.

*магістр ф-ту ОПМ, 1 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коцупатрій М.М. – к. е. н.,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ У РИБНИЦТВІ

Ставове рибництво стало однією з важливих підгалузей агропромислового комплексу, що свідчить про визнання потенційного його вкладу у вирішення продовольчої проблеми. Одним з основних об'єктів обліку рибницьких господарств є біологічні активи, якими є живі тварини, що здатні до біологічної трансформації.

Залежно від організації і завершеності процесу вирощування риби, рибницькі господарства поділяють на два види: повносистемні та неповносистемні (риборозплідники, нагульні). До повносистемних відносять господарства, у яких здійснюються всі стадії розведення і вирощування риби від отримання ікри до товарної продукції. Господарства риборозплідники (неповносистемні) спеціалізуються на вирощуванні рибопосадкового матеріалу (личинок, мальків, цьоголіток, однорічок, дволіток риб для зариблення нагульних ставків). Як правило рибу такі господарства вирощують лише впродовж року, із закінченням якого продають іншим господарюючим суб'єктам.

Можливість господарства працювати у повносистемному чи неповносистемному процесі риборозведення обумовлюється: забезпеченням кваліфікованим спеціальним персоналом; необхідністю забезпечення відтворення водних живих ресурсів; наявністю відповідної матеріально-технічної бази, а саме: складів, холодильного обладнання, знарядь лову, човнів, лабораторій та місць для утримання риби.

Тому рибницькі господарства, діяльність яких спрямована на отримання товарної продукції з подальшою її реалізацією, повинні також забезпечити можливість відтворення біологічних активів. Це досягається шляхом утримання рибплідників та постійного їх поповнення з числа найбільш придатних особин ремонтного молодняку. На нашу думку, саме витрати, понесені на утримання риб-плідників і становлять витрати на відтворення біологічних активів.

Для повно ставоких систем характері такі об'єкти обліку:

- ✓ вирощування дворічок;
- ✓ вирощування трьохрічок.

Для неповно ставоких систем характерні такі об'єкти обліку:

- ✓ вирощування ікри;

- ✓ вирощування личинок;
- ✓ вирощування цього річок (одно річки).

Організація обліку витрат виробництва передбачає різноманітність прийомів обліку і калькулювання собівартості продукції та визначається рядом факторів, які можна звести у дві групи: галузеві особливості та організаційні передумови. Запровадження нормативно-правових актів, зокрема П(С)БО 30 «Біологічні активи» та «Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів» вимагають внесення відповідних змін у існуючі способи організації та методики ведення обліку витрат виробництва рибницькими підприємствами.

Діючі нормативні акти регламентують лише порядок ведення синтетичного обліку; відповідальність за організацію аналітичного обліку покладено на облікових працівників підприємства. Аналітичний облік витрат кожне підприємство організовує відповідно до характеру виробничого процесу, а також особливостей продукції, що випускається, і робіт, що виконуються. Дані аналітичного обліку використовуються при складанні внутрішньої звітності, яка будується на інформації про види і кількість продукції, про центри відповідальності і статті витрат. В будь-якому випадку облік витрат повинен будуватися так, щоб відображалися всі витрати, понесені на виробництво продукції, формування її собівартості та визначення шляхів підвищення рентабельності виробництва.

З врахуванням галузевих, організаційних та біотехнічних особливостей рибогосподарських підприємств порядок організації обліку витрат на вирощування біологічних активів, а також їх відтворювання передбачає:

- розробку класифікації витрат підприємства;
- розробку системи первинного, поточного та підсумкового обліку, яка включає: створення альбому первинних документів та графіку документообігу в частині витрат на вирощування і відтворювання біологічних активів; вибір форми обліку та реєстрів аналітичного та синтетичного обліку процесу вирощування та відтворення; облік собівартості окремих видів біологічних активів.

Отже організація обліку виробничих процесів у рибництві залежить від потреби здійснювати аналітичний розріз витрат за об'єктами обліку. Витрати на вирощування та вилов риби формуються відповідно до виконання сільгосппідприємствами технологічних операцій.

Список використаних джерел:

1. *Облік витрат рибницьких господарств у сучасних умовах* URL : https://ua-referat.com/%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA_%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82_%D1%80%D0%B8%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2_%D1%83_%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85
2. *Боровик О.М., Бондарєва Т.Г. Технологічні та організаційно-методичні аспекти обліку виробничих витрат підприємств рибного господарства. Молодий вчений, 2016. Випуск 12(39). С. 671-679. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/160.pdf>*

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності мають важливе значення при визначенні порядку організації та ведення бухгалтерського обліку, формуванні підходів до підготовки фінансової звітності та іншої інформації, яка подається зовнішнім користувачам.

В Україні законодавче регулювання застосування принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон №996).

Дослідженнями встановлено, що до 2018 року система бухгалтерського обліку і фінансової звітності будувалася на 10 принципах (повне висвітлення; автономність; послідовність; безперервність; нарахування; єдиний грошовий вимірник; превалювання сутності над формою; періодичність; обачність; історична (фактична) собівартість). Проте у зв'язку з адаптацією вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів такі принципи як обачність, періодичність та історична (фактична) собівартість втратили свою актуальність та значущість, що призвело до внесення змін у Закон №996 яким на сьогодні передбачено, що «бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких принципах як повне висвітлення; автономність; послідовність; безперервність; нарахування; єдиний грошовий вимірник; інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством». Якщо проаналізувати нові затверджені принципи, то можна побачити, що крім вилучення трьох принципів було додано такий принцип як інші принципи. Узагальнена інформація щодо застосування принципів згідно закону України №996 наведено в табл. 1.

Науковці, які досліджували питання сутності принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності та їх реалізації в господарській діяльності підприємств [2] пропонували здійснювати групування принципів за такими рівнями: для організації бухгалтерського обліку (повинні забезпечувати створення умов для ведення обліку діяльності господарюючого суб'єкта), для ведення бухгалтерського обліку (повинні забезпечувати відображення умов застосування облікових процедур в ході збору, реєстрації, групування, систематизації, класифікації та зведення даних про факти господарського життя), для складання і подання фінансової звітності (повинні забезпечувати умови підготовки та оприлюднення звітності господарюючими суб'єктами).

Таблиця 1

Принципи бухгалтерського обліку згідно Закону України №996 [1]

Назва принципу	до 2018 року	після 2018 року
<i>Принципи організації бухгалтерського обліку</i>		
автономність	+	+
безперервність	+	+
<i>Принципи ведення бухгалтерського обліку</i>		
повне висвітлення	+	+
послідовність	+	+
нарахування	+	+
єдиний грошовий вимірник	+	+
превалювання сутності над формою	+	+
періодичність	+	-
обачність	+	-
історична (фактична) собівартість	+	-
<i>Принципи складання і подання фінансової звітності</i>		
інші	-	+

Так до групи щодо *організації бухгалтерського обліку* пропонували відносити принцип автономності і безперервності (регламентовані на законодавчому рівні); до групи щодо *ведення бухгалтерського обліку* – нарахування, превалювання сутності над формою, повного висвітлення, послідовності, єдиного грошового вимірника (регламентовані на законодавчому рівні); до групи щодо *складання і подання фінансової звітності* – достовірності, зіставності, доречності, точності, зрозумілості, інтерпретації, комунікації, значимості, погодженості, які є не регламентованими на законодавчому рівні, проте їх можна віднести до інших принципів, що визначенні міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством.

Отже, враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що принципи бухгалтерського обліку є підставою для складання та подання фінансової звітності підприємства, правильне використання яких є основою на якій будується якість інформації яка оприлюднюється для користувачів такої звітності.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. Дата оновлення 30.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 05.05.2020).
2. Шигун М.М. Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності: семантика понять і змісту. «Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування. Випуск 3(49), 2009. С.199-203.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Перші спроби комбінувати ІТ-технології та агросектор були зроблені в Україні іще 5-6 років тому і зараз фактично триває розквіт цього напрямку в Україні.

Навіть лише намагання комбінувати ці сектори можна вважати запорукою успішного і ефективного ведення бізнесу. Вони дають можливість автоматизувати виробництво, проаналізувати показники ефективності, впровадити навігацію транспорту та управління автопарком, використовувати безпілотні летальні апарати з метою вимірювання полів, контролю якості посівних площ і аналізу посівів, тощо. Разом ці чинники дозволяють знизити собівартість, ефективно використовувати ресурси, а також автоматизувати і контролювати виробничі процеси компанії [1].

Все це також передбачає удосконалення системи документообігу на підприємстві, поступово замінюючи її електронною. Це означає автоматизовану роботу з документами, швидкий пошук документів, єдину документовану базу, безперервність руху документа та інше [2].

Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом (далі – ЕЦП) відповідальної особи. У разі надсилання електронного документа кільком адресатам або його зберігання на кількох електронних носіях інформації, кожний з електронних примірників вважається оригіналом електронного документа [3].

Передача електронного документа може здійснюватися в електронній формі за допомогою засобів інформаційних або телекомунікаційних систем, а також шляхом передачі електронного носія (диска, флешки та інше), на якому записано цей документ [4].

Варто відзначити, що на сьогодні залишається чимало підприємств малого бізнесу, які не мають ЕЦП, або мають, проте сфера застосування такого підпису є обмеженою: виключно для підписання і відправлення засобами телекомунікаційного зв'язку звітності підприємства у відповідні інстанції. В ситуації, коли неможливо отримати від контрагента паперовий екземпляр документу через певні непереборні обставини, а спеціального програмного забезпечення для підписання ЕЦП або ж самого ЕЦП у контрагента також нема, скан-копії документів фактично не мають юридичної сили. На наш погляд, в такому випадку, варто укласти додаткову угоду з контрагентом. Витяг з додаткової угоди наведено на *рис. 1*.

які разом в подальшому іменуються як Сторони, а кожна окремо — Сторона уклали дану додаткову угоду №1 (надалі — Додаткова угода) до Договору № ***** від Места для введа дати року (надалі — «Договір»), про наступне:			
3. — СТОРОНИ ДІЙШЛИ ЗГОДИ ПРО НАСТУПНЕ:			
3.1. з Места для введа дати р. викласти п. ***** в наступній редакції:			
з 00:00 год.я	Место для введа дати.я	по 24:00 год.я	Место для введа дати.я
я			
я			
4. Інші умови Договору залишаються без змін та Сторони підтверджують їх обов'язковість для себе.я			
5. Ця Додаткова угода є невід'ємною частиною Договору, укладена в двох оригінальних примірниках (по одному для кожної із Сторін), що мають однакову юридичну силу.я			
6. Ця Додаткова угода вступає в силу з дати її підписання Сторонами та припиняє свою дію одночасно з датою припинення Строку дії Договору.я			
7. Сторони домовилися, що зважаючи на запровадження на державному рівні обмежень, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), підписані Сторонами та надіслані електронною поштою скановані копії цієї Додаткової угоди будуть мати силу оригіналу до моменту обміну Сторонами оригіналами.¶			
Електронна адреса Сторони 1: *****¶			
Електронна адреса Сторони 2: *****я			
ПІДПИСИ СТОРИН			
Товариство з обмеженою відповідальністю «ААА»я			

Рис. 1 Витяг з додаткової угоди щодо юридичної сили документів надісланих/отриманих контрагентом у вигляді сканованих копій

На сьогодні невирішеними залишаються питання чіткого регулювання відносин щодо електронного документообігу. Тому малодослідженим залишається електронний документообіг як системне поняття та його особливості [5].

Враховуючи вищевикладене можна стверджувати, що більшість з розглянутих проблем можливо вирішити на рівні самого підприємства. Проте проблему юридичного підтвердження електронних облікових документів можна розв'язати лише за наявності відповідної законодавчої бази лише на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Глотова І. Профiт від IT, або чому агрохолдинги змушені ставати розробниками програмних продуктів. URL: <https://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=profit-vid-it-abo-comu-agroholdingi-zmuseni-stavati-rozrobnikami-programnih-produktiv> (дата звернення 10.05.2020)
2. Маколкіна О. Електронне урядування в аграрному секторі економіки. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085> (дата звернення 10.05.2020)
3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003, №851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення 10.05.2020)
4. Шевченко А. Організація електронного документообігу на підприємстві. URL: <https://balance.ua/news/post/organizaciya-elektronnogo-dokumentooborota-na-predpriyatii>
5. Рудчик Є. Сутність та призначення електронного документообігу. URL: <https://sites.google.com/site/elektrdokumentoobig/sutnist-ta-priznacenna-elektronnogo-dokumentoobigu> (дата звернення 10.05.2020)

ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

Об'єкти бухгалтерського обліку є багатоманітними та представлені суцільним комплексом операцій і процесів, що пов'язані з фінансово-господарською та виробничою діяльністю, збереженням майна, оперативним використанням трудових, матеріальних і фінансових ресурсів підприємства.

В економічній літературі [1] об'єкти бухгалтерського обліку класифікують за економічним змістом та призначенням на такі групи: господарські засоби (оборотні і необоротні), джерела утворення ресурсів підприємства (власні, залучені), господарські процеси (процес постачання, процес виробництва процес реалізації). Таку класифікацію об'єктів бухгалтерського обліку вважають класичною в теорії бухгалтерського обліку України. Отже, під об'єктами бухгалтерського обліку за класичним підходом розуміють конкретні одиниці господарських засобів і джерел їх формування у вартісному вираженні, а також їх динаміка і стан, що зумовлені господарськими процесами постачання, виробництвом і реалізацією.

Дослідженнями встановлено, що перелік об'єктів бухгалтерського обліку залежить від галузевих і організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємства, які мають вплив на перелік таких об'єктів в кожній групі.

Так, в групі об'єктів «господарські засоби» галузева особливість підприємств агробізнесу визначає специфічними об'єктами обліку серед оборотних - поточні біологічні активи рослинництва оцінені за справедливою вартістю; поточні біологічні активи тваринництва оцінені за справедливою вартістю; поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за первісною вартістю; продукція сільськогосподарського виробництва (рослинництва, тваринництва, промислових виробництв, допоміжних, насіння та садивний матеріал, корми), серед необоротних – земельні ділянки; багаторічні насадження; довгострокові біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливою або за первісною вартістю; довгострокові біологічні активи рослинництва, оцінені за справедливою вартістю, права користування природними ресурсами [2;3;4].

В групі об'єктів «господарські процеси» організаційно-технологічні і галузеві особливості підприємств агробізнесу при процесі виробництва визначають специфічними такі об'єкти обліку – витрати на виробництво продукції рослинництва, витрати на виробництво продукції тваринництва, витрати на виробництва продукції промислового виробництва, витрати на надання послуг допоміжним виробництвом, витрати на утримання машин і

обладнання, витрати на утримання обслуговуючих виробництв, витрати на ремонт необоротних активів у власній ремонтній майстерні [2;3;4].

Галузеві особливості впливають і на перелік об'єктів при процесі «реалізація» а саме: дохід від реалізації продукції сільськогосподарського виробництва; дохід від первісного визнання та від змін вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю; собівартість реалізованої продукції сільськогосподарського виробництва; витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю; понаднормативні виробничі витрати [2;3;4].

Галузева особливість підприємств агробізнесу впливає на облік таких об'єктів як:

- ✓ загальновиробничі витрати, до яких відносять загальновиробничі витрати рослинництва, тваринництва промислових виробництв інших виробництв; єдиний податок сільськогосподарських товаровиробників; орендну плату за земельні паї;
- ✓ витрати майбутніх періодів, зокрема витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами (в сезонних галузях промисловості), витрати пов'язані з освоєнням нових виробництв та агрегатів, сплачені авансом орендні платежі;
- ✓ доходи майбутніх періодів, зокрема фінансування капітальних інвестицій, введених в експлуатацію, авансові платежі за передані в оренду необоротні активи [2;3;4].

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок що галузеві і організаційно-технологічні особливості діяльності підприємств агробізнесу впливають на встановлення переліку об'єктів бухгалтерського обліку, що в свою чергу буде мати вплив на робочий план рахунків бухгалтерського обліку таких підприємств.

Список використаних джерел:

1. Кужельний М.В., Линник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К.: КНЕУ, 2001. 334с.
2. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> .(дата звернення 05.05.2020).
3. Нормативне забезпечення бухгалтерського обліку на підприємствах агропромислового комплексу для студентів напряму підготовки 6509 «Облік і аудит» спеціалізації «Облік і аудит в АПК / Укл М.М. Коцупатрий. – К.:КНЕУ, 2012. 85с.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 05.05.2020).

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

Згідно із П(С)БО 16 «Витрати» під об'єктами витрат розуміють «продукцію, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, що вимагають визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат» [1]. При цьому Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості №373 під об'єктами обліку виробничих витрат розуміють: «групування витрат виробництва в поточному обліку, що дає можливість визначати собівартість продукції за її видами, процесами, способами та місцями виробництва. До таких об'єктів відносять продукцію, її окремі частини, групи однорідної продукції, виробництво та його стадії, процеси та їх переділи, окремі операції, замовлення, види діяльності тощо [2, п.302]. Дослідженнями встановлено що вибір об'єктів обліку витрат залежать від виду виробництв та організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємства. Складність процесу виробництва цукру визначається рівнем організації та технології виробництва, що впливає на організацію та методику обліку й контролю витрат цукрового виробництва. Так, в цукровому виробництві виділяють такі види виробництв: основне (виробництво цукру-піску, цукру-рафінаду, сухого жому, гліцерину); допоміжне (бурякоприймальний пункт, лабораторія сировини та/або заводу, вапняково-випарювальна дільниця; теплоенергетичний цех, електроцех, служба контрольно-вимірювальних приладів та апаратури); обслуговуюче (ремонтно-механічний цех та транспортну службу); побічне яке займаються подальшою переробкою супутньої продукції й відходів (виробництво сушеного жому).

На відміну від основного виробництва, допоміжні, обслуговуючі і побічні виробництва в цукровому виробництві працюють цілий рік, що призводить до відокремленого ведення їх обліку з метою правильного списання таких витрат до собівартості продукції основного цукрового виробництва.

Особливістю цукрового виробництва є те, що цукровий завод починає нести витрати ще до початку виробництва, а саме на етапі заготівлі основної сировини який здійснюється в бурякозбиральному пункті де заготовлюють цукровий буряк, визначають їх забрудненість і цукристість, зважують і складують в місцях кагатування. До витрат які пов'язані з придбанням сировини відносять вартість закупленого буряка і загальнозаготівельні витрати які виникають при надходженні буряка на бурякозбиральний пункт і зберіганні його в кагатах. Дана специфічна особливість буде впливати на

організацію обліку виробничих запасів, зокрема на деталізацію інформації до субрахунку 201 «Сировина й матеріали» [3;4] «Цукровий буряк» з метою правильного накопичення витрат та їх подальшого списання при калькулюванні виробничої собівартості продукції основного цукрового виробництва за статтею «Сировина і матеріали», що є елементом облікової політики цукрових підприємств.

Основне цукрове виробництво складається з трьох технологічних фаз: бурякопереробна, сокоочисна і продуктова кожна з яких є достатньо складною, має свої особливості, що впливає на організацію їх обліку. У бурякопереробному відділенні більш детально витрати групують за етапами переробки, а саме витрати транспортування і доочистки цукрового буряка, миття цукрових буряків, одержання бурякової стружки, сокодобування. Бурякопереробний етап слід вважати найважливішим при виробництві цукру. Від його якості буде залежати результат всього виробництва цукру, а також втрати цукрози на наступних етапах. До витрат соочисного відділення належать витрати процесів нагрівання, очищення і фільтрування соку, очищення й фільтрування сиропу. Продуктове відділення є третім етапом основного виробництва цукру, який можна розділити на такі технологічні операції: уварювання, кристалізація і центрифугування утфелів, сушіння тощо. Останнім етапом цукрового виробництва є витрати в пакувальному відділенні до яких відносять витрати електроенергії та витрати на утримання і експлуатацію пакувального обладнання, вартість бирок, мішків, ниток та інших пакувальних матеріалів. В цукровому виробництві виділяють незавершене виробництво до якого відносять рідкі напівпродукти в апаратах, цукор у сушильному відділі, а також цукор у бункерах, який ще не запакований і не зважений. Облік витрат за кожним етапом основного виробництва буде впливати на організацію їх обліку в робочому плані рахунків, зокрема на аналітичний облік до рахунку 23 «Виробництво» [3;4] субрахунку 231* «Виробництво цукру», що є елементом облікової політики, а також на калькулювання виробничої собівартості основної продукції цукрового виробництва.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджені наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року. Дата оновлення 27.06.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 05.05.2020).
2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 року №373.
3. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 05.05.2020).
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 05.05.2020).

ВИРОБНИЦТВО КОРМІВ: ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Агрофірми, які вирощують продукцію тваринництва потребують певного рівня запасу кормової бази задля безперервного та організованого функціонування. Потребу в кормах можна задовольнити шляхом придбання готового товару у постачальників та вирощуванням (виготовленням) у власному виробництві.

Корми – це продукти для годівлі сільськогосподарських тварин, які бувають рослинного, тваринного, бактеріального та мінерального походження, а також промислового виробництва. Базовим елементом раціону тварин виділяють рослинні корми, які за способом використання та поживністю їх поділяють на:

- 1) зелені корми – використовують у свіжому вигляді, до них входять трав'янисті рослин, гілковий корм та зелені відходи рослинництва;
- 2) соковиті корми – коренеплоди, бульбоплоди, баштанні рослини, жом, силос;
- 3) грубі корми – солома, сіно, сінаж, полова, брикети;
- 4) концентровані корми – зерно злакових і зернобобових культур, зернові відходи, трав'яне борошно, тверді відходи харчових промислових підприємств (висівки, макуха, шрот).

Документальне оформлення виробництва кормів здійснюється за двома напрямками [1]:

- встановлення витрат, понесених на виробництво продукції;
- оприбуткування виходу готової продукції.

За економічною суттю витрати на виробництво можна згрупувати за елементами: матеріальні, на оплату праці, на соціальні заходи, амортизація, інші.

Для відображення прямих матеріальних витрат використовують акти витрат насіння і садивного матеріалу, лімітна-забірні картки на отримання матеріальних цінностей, акти-вимоги на заміну (додатковий відпуск) матеріалів, накладні (внутрігосподарського призначення), акти про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин, акти приймання-передачі виконаних робіт, акти наданих послуг тощо [2; 3; 4; 5; 6; 7].

Для обліку витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи застосовують облікові листи праці і виконаних робіт, облікові листи тракториста-машиніста, табелі обліку використання робочого часу, дорожні листи трактора, розрахунково-платіжні відомості, розрахунки єдиного соціального внеску [7].

Амортизація основних засобів нараховується в Розрахунку амортизації основних засобів. Для обліку інших витрат застосовуємо бухгалтерські довідки, розрахунки та інші документи.

Для оприбуткування кормів, залежно від його виду, застосовуємо такі первинні документи, представлені в *табл.1*. Їх особливістю є специфічність оцінки продукції при оприбуткуванні.

Первинні документи для оприбуткування кормів

№	Назва документу	Вид продукції	Додаткова інформація
1.	Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (с.-г. облік, ф. № 81)	Зелені корми, бадилля коренеплодів, некондиційні овочі	Міститься інформація про назву продукції, вагу, кількість, сорт та інша додаткова інформація.
2.	Акт на приймання грубих та соковитих кормів (с.-г. облік, ф. № 92)	Соковиті та грубі корми	Корми оприбутковують за вагою, яку визначають вибіркоким зважуванням, виходячи з об'єму скирти, башти, траншеї, бурту. Зазначається звідки взято корми та параметри місця зберігання.
3.	Акт на оприбуткування пасовищних кормів (с.-г. облік, ф. № 93)	Корми, згодні шляхом випасу на культурних та поліпшених пасовищах, посівів трав та інших культур	Зелена маса згодована худобі шляхом випасання, а також використана на сінаж, силос і т.д. перераховується на сіно (повітряно-суха маса) за вмістом вологи
4.	Акт на оприбуткування пасовищних кормів (врахованим за укисним методом) (с.-г. облік, ф. № 93а)	Корми, згодні шляхом випасу та обчислені за укисним методом	При укисному методі урожай пасовищ визначається шляхом скошування і зважування зеленої маси з чотирьох облікових площадок (по 2,5 м ² кожна) у загоні перед випасанням. Кількість кормів, одержаних з викошених ділянок, перераховують на всю площу пасовища.

Джерело: побудовано автором на основі даних [7]

Організованість документообігу на підприємстві забезпечує безперервне, своєчасне та точне надходження бухгалтерської інформації до користувачів. Повноту висвітлення бухгалтерської інформації для аграрних підприємств забезпечують спеціалізовані форми первинних документів, які можна вдосконалювати, підлаштовуючи під потреби підприємства.

Список використаних джерел:

1. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року №88. Дата оновлення 03.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 02.05.2020).
2. Типові форми первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, затверджені наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 року № 193. Дата оновлення 21.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96> (дата звернення 01.05.2020).
3. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 21.12.2007 року № 929. Дата оновлення 21.12.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0929555-07> (дата звернення 01.05.2020).
4. Типові форми первинної облікової документації зі статистики, затверджені наказом Державного комітету статистики України від 05.12.2008 року №489. Дата оновлення 01.01.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08> (дата звернення 01.05.2020).
5. Типові форми первинного обліку, затверджені наказом Міністерства статистики України від 29.12.95 року № 352. Дата оновлення 29.12.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95/conv> (дата звернення 01.05.2020).
6. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 року № 356. Дата оновлення 29.12.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00> (дата звернення 01.05.2020).
7. Вказівки щодо заповнення первинних документів, затверджені наказом Міністерства с.-г. СРСР від 24.11.1972 року №269-2.

СКЛАД ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ

Головними задачами розвитку економіки на сучасному етапі є всебічне збільшення ефективності виробництва, а також займання непохитних позицій сільськогосподарських підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Сільське господарство відіграє важливу роль у світовій економіці – за числом зайнятих і часткою економічно-активного населення воно переважає промисловість, хоч за вартістю продукції значно поступається їй.

Сільське господарство в останні роки зберегло тенденцію до зростання. Особливе значення мало збільшення на 7,5% виробництва технічних культур. Складовою частиною рослинництва є виробництво технічних культур. Технічні культури вирощують заради одержання сировини для виробництва різноманітних продовольчих і промислових товарів. Проте повного забезпечення ринкового попиту на технічні культури немає. Відомо, що покупця цікавить якісь продукції і її ціна. Чим вища якість і нижча ціна, тим краще і вигідніше для покупців. Ці показники як раз і закладені у собівартості. Собівартість є основою для визначення ціни на виробництво.

Провідний внесок з практики та теорії обліку витрат виробництва зробили: С.Ф. Голов, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, М.С. Палюх, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, О.П. Скирпан, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук та інші.

Метою дослідження є узагальнення та обґрунтування складу витрат виробництва технічних культур, які формують собівартість готової продукції.

Виробництво технічних культур формує сировинну базу для багатьох галузей харчової та легкої промисловості. Провідними технічними культурами в Україні, які займають найбільші посівні площі, є буряки цукрові, соняшник, соя, ріпак та інші культури. Технічні культури - це рослини, що є сировиною для подальшої переробки в різних галузях господарства. Вирощування технічних культур трудомістке й витратне заняття, що потребує внесення великої кількості добрив, зрошенні тощо

Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) – це виражені у грошовій формі поточні витрати підприємства на її виробництво. Загальноприйнятим способом відображення витрат на виробництво у бухгалтерському обліку є формування собівартості продукції у бухгалтерському обліку за єдиними методологічними засадами, визначеними П(С)БО 16 «Витрати» [1].

Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) формує такий склад витрат:

✓ прями матеріальні витрати;

- ✓ прямі витрати на оплату праці;
- ✓ інші прямі витрати;
- ✓ змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) установлюються підприємством. Підприємство самостійно визначає свою облікову політику, обирає форму бухгалтерського обліку, розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку. Вибрані підходи до ведення обліку витрат згідно цих методичних рекомендацій підприємство включає у свою облікову політику.

Облік витрат на вирощування технічних культур сільськогосподарські підприємства ведуть на рахунку 23 «Виробництво» [2]. За дебетом цього рахунку обліковують витрати на біологічні перетворення. За кредитом відображають вартість продукції, отриманої від урожаю при її первісному визнанні за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, або за фактичною собівартістю.

На рахунку 23 кожне підприємство відкриває аналітичні субрахунки, на яких збираються витрати на вирощування певного виду продукції.

Основні завдання в обліку витрат виробництва:

- визначення складу та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, місцем прикладення (центрами відповідальності), елементами, статтями обліку, суміжними періодами та іншими ознаками, передбаченими відповідними стандартами фінансового обліку;
- своєчасне та повне відображення виготовленої продукції, наданих робіт чи послуг за їх кількістю та якістю в розрізі окремих об'єктів обліку, центрів відповідальності та суміжних періодів;
- встановлення фактичного рівня собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) відповідно до затверджених положень та порівняння його з нормативним, розрахунковим та рівнем ринкових цін; - формування відповідної інформації про обсяг витрат та виготовленої продукції (робіт, послуг) у передбаченій системі документів, облікових реєстрів та звітності.

Таким чином, витрати у виробничому процесі, що пов'язані з виготовленням продукції, виконанням робіт чи наданням послуг, визначають як витрати виробництва. Облік витрат та формування собівартості продукції у бухгалтерському обліку здійснюється за єдиними методологічними засадами, визначеними П(С)БО 16 «Витрати».

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджені наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року № 318. Дата оновлення 27.06.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 05.05.2020).
2. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Дата оновлення 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 05.05.2020.)

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку і оподаткування*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Згідно із ст.9 розділу III Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи на підставі яких можуть складатися зведені облікові документи [1].

Дослідивши нормативно-правове регулювання обліку амортизації основних засобів було встановлено, що для підприємств агробізнесу регламентування їх документального оформлення здійснюється згідно із Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів №701 (далі – Методичні рекомендації №701) [2] якими рекомендовано застосовувати первинні документи назва і призначення яких наведені в *табл. 1*. Крім цього для підприємств агробізнесу на законодавчому рівні Методичними рекомендаціями щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств №390 (далі – Методичні рекомендації №390) [3] для нарахування амортизації основних засобів рекомендовано застосовувати такі регістри синтетичного і аналітичного обліку як Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом на початок року (Відомість №4.4 с.-г.), Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули (Відомість №4.5 с.-г.), Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (Відомість №4.6 с.-г.). Проаналізувавши регістри з обліку амортизації основних засобів, які рекомендовані Методичними рекомендаціями №390 було встановлено, що за своїм змістом і призначенням вони відповідають первинним документам, які рекомендовані Методичними рекомендаціями №701. Єдина відмінність яка існує між первинними документами і регістрами так це незначні відмінності в їх назві. Тому на законодавчому рівні для підприємств агробізнесу склалася ситуація, що для обліку амортизації основних засобів два нормативно-правових документа рекомендують застосовувати за змістом і призначенням документи які в одному випадку відносять їх до первинних документів, в іншому – до регістрів.

Документальне оформлення нарахування амортизації основних засобів на підприємствах агробізнесу згідно із Методичних рекомендацій №701 [2]

Назва первинного документу	Номер форми	Призначення
Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів	ОЗСГ-5	Розрахунок використовують для визначення річної і місячної суми амортизації на 31 грудня. Необоротні активи рекомендується об'єднувати за групами та видами об'єктів, а розподіл амортизації здійснювати за об'єктами обліку
Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули за _____ 20__ р.	ОЗСГ-6	В наступні звітні періоди суму амортизації необоротних активів коригують, враховуючи зміни в їх складі за попередній місяць. При цьому щомісячно складають «Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули за _____ 20__ рік» (форма № ОЗСГ-6). В цій відомості зазначають: вид основного засобу за класифікаційними групами та кореспондуючими рахунками; суму амортизації за об'єктами, що надійшли і вибули. За об'єктами, що надійшли, сума амортизації дораховується до попереднього місяця, а за вибулими – вираховується
Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за _____ 20__ р	ОЗСГ-7	На підставі форми № ОЗСГ-5 і форми №ОЗСГ-6 складають «Зведену відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів» (форма №ОЗСГ-7) в якій записують розподіл амортизації за об'єктами обліку; нараховану суму амортизації за минулий місяць; зміни суми амортизації за об'єктами що надійшли та вибули; суми амортизації нарахованої в поточному місяці

Підсумовуючи вищезазначене вважаємо, що у випадку, коли на законодавчому рівні для підприємств агробізнесу існує неврегульованість питання щодо документального оформлення та відображення в регістрах нарахування амортизації основних засобів, а також враховуючи що це регламентування носить рекомендаційний характер, то рекомендуємо кожному підприємству розглядати це питання на рівні своєї облікової політики.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року №996-XIV. Дата оновлення 30.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 05.05.2020).
2. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 27.09.2007 року №701. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN32622.html (дата звернення 05.05.2020).
3. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009 року №390. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN48748.html (дата звернення 05.05.2020).

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Сьогоденне відображення в обліку вартості об'єктів основних засобів, які знаходяться на балансі підприємств агробізнесу, не відповідають їх реальній вартості. Тому питання визначення справедливої вартості основних засобів та здійснення їх переоцінки на підприємствах агробізнесу набуває все більшої актуальності для відображення правдивих показників у фінансовій звітності таких підприємств.

Діюче законодавство не відносить переоцінку до обов'язкових заходів, тому підприємства агробізнесу самостійно приймають рішення щодо необхідності її проведення шляхом відображення інформації про переоцінку основних засобів в наказі про облікову політику підприємства. При цьому для встановлення аспектів, які рекомендовано виносити в наказ про облікову політику, підприємства агробізнесу можуть використовувати Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства, затверджені наказом Міністерством аграрної політики та продовольства України від 22.06.2016 року №217 (далі – *Методичні рекомендації №217*) в яких п. 3.7 передбачені положення щодо переоцінки необоротних активів, зокрема «державне підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості. Не підлягають переоцінці малоцінні необоротні матеріальні активи і бібліотечні фонди, якщо амортизація їх вартості здійснюється за методами, викладеними в другому реченні абзацу п'ятого пункту 2.5 цих Методичних рекомендацій [1, пп.3.7.1]

При цьому для того щоб знати які існують альтернативні варіанти відображення інформації щодо рекомендованих аспектів про переоцінку основних засобів підприємствам агробізнесу необхідно володіти їх нормативно-правовим регулюванням що були узагальненні і систематизовані на рис.1.

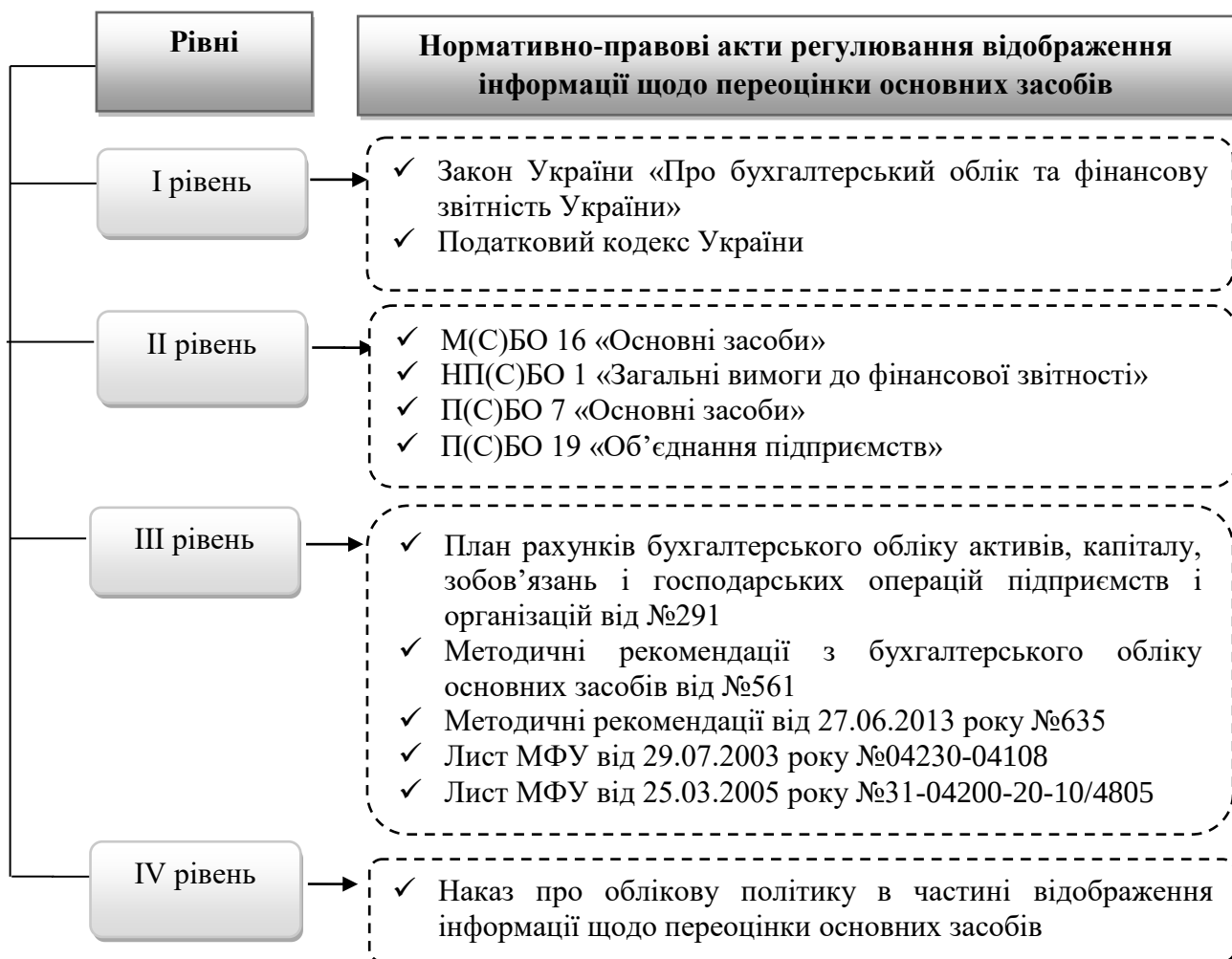

Рис. 1. Рівні нормативно-правового регулювання відображення інформації про переоцінку основних засобів

Отже, проаналізувавши результати рис.1 встановлено, що в Україні держава регулює лише деякі аспекти обліку переоцінки основних засобів, залишаючи при цьому широкий спектр варіативності, що надає можливість власникам підприємств агробізнесу обирати оптимальний альтернативний варіант, враховуючи специфіку суб'єкта господарювання, що забезпечить досягнення поставленої ними мети. Для цього на підприємствах агробізнесу доцільно розробити наказ про облікову політику в частині відображення інформації про основні засоби в тому числі щодо переоцінки основних засобів враховуючи альтернативні варіанти відображення інформації про них в нормативно-правових документах.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства, затверджені наказом Міністерством аграрної політики та продовольства України від 22.06.2016 року №217 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN021814> (дата звернення 05.05.2020).

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку і оподаткування*

НОРМАТИВНО–ПРАВОВЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У ХЛІБОПЕКАРСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Господарська діяльність хлібопекарських підприємств здійснюється та регламентується певними нормативно-правовими документами в яких визначаються основні правила діяльності таких підприємств. Основною метою діяльності хлібопекарських підприємств є виробництво готової продукції (хлібобулочних виробів) та їх реалізація з метою отримання прибутку. Оскільки в законодавчому полі України здійснюються постійні зміни, які пов'язані з диверсифікацією підприємницької діяльності хлібопекарських підприємств, питання щодо нормативно-правового регламентування обліку саме процесу реалізації готової продукції (хлібобулочних виробів) на хлібопекарних підприємствах набуває все більшої актуальності.

Дослідженнями встановлено, що процес реалізації готової продукції починається з договірних відносин. Тому хлібопекарним підприємствам треба використовувати положення Цивільного кодексу щодо виду договору за яким реалізується готова продукція та умов які в ньому зазначені. Проте цей нормативно-правовий документ має опосередкований вплив на організацію саме обліку процесу реалізації готової продукції у хлібопекарській галузі.

Основним нормативно-правовим документом в законодавчому обліковому полі є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» який визначає основні організаційні положення, пов'язані з веденням бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в цілому і має також опосередкований вплив саме на облік процесу реалізації готової продукції хлібопекарських підприємств.

При відображенні процесу реалізації готової продукції в обліковому законодавчому полі особливе місце займають П(С)БО 15 «Дохід» (визначає основні положення щодо порядку визнання доходів від реалізації готової продукції), П(С)БО 16 «Витрати» (визначає основні положення щодо порядку визначення собівартості реалізованої продукції та склад витрат пов'язаних зі збутом продукції), П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (визначає основні положення щодо визнання і оцінки дебіторської заборгованості за реалізовану готову продукцію). Проте зазначені П(С)БО регламентують загальні вимоги відображення в обліку алгоритму процесу реалізації, не враховуючи галузеві особливості хлібопекарської промисловості.

Для промислових підприємств на законодавчому рівні розроблені Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості №373 [1] в яких надані рекомендації щодо порядку визначення

собівартості реалізованої продукції та складу витрат на збут продукції загальний для всіх промислових підприємств, розробники яких оформили Свідоцтво про державну реєстрацію права власності, що робить їх застосування обмеженим для користувачів і не в повній мірі враховує галузеві особливості хлібопекарської галузі.

Для хлібопекарних підприємств особливе значення мають Методичні рекомендації з формування собівартості (робіт, послуг) продукції у хлібопекарській промисловості №17 [2] в яких надано рекомендації щодо здійснення планування, ведення обліку і калькулювання виробничої собівартості продукції, робіт та послуг відповідно до особливостей хлібопекарської промисловості. Для обліку реалізації продукції в Методичних рекомендаціях №17 зазначається інформація щодо формування собівартості реалізованої продукції та є пункт «Витрати, які не включаються до собівартості реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)». Проте в загальному доступі для користувачів даного нормативно-правового документа немає і повний або частковий передрук матеріалів дозволяється тільки з дозволу розробника.

Єдиним первинним документом, який є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей підприємством, що здійснило їх відпуск для дозволу на виїзд з території підприємства-постачальника, для оприбуткування їх підприємством одержувачем є товарно-транспортна накладна. Законодавче регламентування документального оформлення процесу реалізації готової продукції регулюється затвердженою спеціалізованою формою первинного обліку товарно-транспортної накладної №1-ТТН (хліб) та Інструкцією про порядок заповнення, застосування спеціалізованої товарно-транспортної накладної на відпуск хлібобулочних виробів [3].

Зазначимо, що особливу увагу, реалізуючи готову продукцію хлібопекарським підприємствам слід звернути на групу нормативних документів., пов'язаних з процесом ціноутворення. До цієї групи можна віднести Закон України «Про ціни та ціноутворення», який визначає загальний порядок процесу ціноутворення. При цьому для хлібопекарних підприємств в Методичних рекомендаціях №17 [2] передбачено розділ 14 в якому рекомендовані положення щодо визначення ціни реалізації готової продукції.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики від 09.07.2007 року №373 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07> (дата звернення 05.05.2020).
2. Методичні рекомендації з формування собівартості (робіт, послуг) продукції у хлібопекарській промисловості, затверджені наказом Міністерства аграрної політики і державним департаментом продовольства від 25.12.2003 року №17.
3. Інструкція про порядок заповнення, застосування спеціалізованої товарно-транспортної накладної на відпуск хлібобулочних виробів», затверджена наказом Мінагрополітики України від 06.06.2001 №153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0920-01> (дата звернення 05.05.2020).

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ І ЗВІТНІСТЬ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ З ДОХОДІВ У ВИГЛЯДІ ДИВІДЕНДІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) підлягають доходи фізичних осіб у вигляді дивідендів. Відповідно до пп. 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України (далі ПКУ) «дивіденди - платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку» [1]. Їх оподаткування здійснюється згідно розділу IV ПКУ. Ставки податку на доходи фізичних осіб при оподаткуванні дивідендів наведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Ставки податку на доходи фізичних осіб при оподаткуванні дивідендів

Вид доходу	Ставка податку	Стаття (пункт, підпункт) розд. IV ПКУ
Дивіденди, нараховані на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою-резидентом, за умови, що таке нарахування не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів	не оподатковуються	пп. 165.1.18 п. 165.1 ст. 165
Дивіденди по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств (крім доходів у вигляді дивідендів по акціях, інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування)	5 %	пп. 167.5.2 п. 167.5 ст. 167
Дивіденди по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток	9 %	пп. 167.5.4 п. 167.5 ст. 167

Крім того, згідно п. 1.2 п. 16¹ підрозд. 10 розд. XX ПКУ доходи у вигляді дивідендів підлягають оподаткуванню військовим збором; ставка становить 1,5 відсотка об'єкта оподаткування [1].

Порядок оподаткування доходів у вигляді дивідендів розглянемо на основі вихідних даних сільськогосподарського підприємства ПП «Прогрес Агро», що є платником єдиного податку 4 групи, тобто не є платником податку на прибуток. Відповідно податковий агент ПП «Прогрес Агро» оподатковує дивіденди за ставкою 9 %. Кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за ПДФО з доходів у вигляді дивідендів наведено в *табл. 2*.

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків за ПДФО з доходів у вигляді дивідендів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дт	Кт	
Нараховано дивіденди учаснику ПП «Прогрес Агро» Семеренку В.А.	443	671	620 000,00
Утримано ПДФО з нарахованих дивідендів	671	6411	55 800,00
Утримано військовий збір з нарахованих дивідендів	671	6421	9 300,00
Переказано дивіденди на поточний рахунок учасника Семеренка В.А.	671	311	554 900,00
Переказано до бюджету ПДФО та військовий збір з нарахованих дивідендів	6411	311	65 100,00

Обов'язком податкового агента є не лише утримання ПДФО з доходів у вигляді дивідендів та його сплата, а також подання звіту контролюючому органу за формою № 1ДФ, що затверджена наказом Мінфіну від 13.01.2015 за № 4 «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку» [2]. Фрагмент податкового розрахунку за формою № 1ДФ, складеного на даними табл. 2, наведено на рис. 1.

Форма № 1ДФ

х	Звітний
х	Звітний новий
х	Уточнюючий

х ☐ Юридична особа
х ☐ Самозайнята фізична особа

Податковий розрахунок
сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку
ПП «Прогрес Агро»
(найменування юридичної особи чи прізвище, ім'я та по батькові самозайнятої фізичної особи)
м. Київ вул. Валентинівська 45а
(податкова адреса юридичної особи чи самозайнятої фізичної особи)
ДП у Шевченківському районі ГУ ДФС у м. Києві
(найменування контролюючого органу)

Звітний період: 0 0 1 2 0 2 0
квартал рік

Працювало за трудовими договорами (контрактами) ☐ 3
Працювало за цивільно-правовими договорами ☐ -

ПОРЯДОК ☐ 1

Розділ І. Суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку

№ з/п	Податковий номер або серія та номер паспорта*	Сума нарахованого доходу (грн., коп.)	Сума виплаченого доходу (грн., коп.)	Сума утриманого податку (грн., коп.)		Ознака доходу	Дата		Ознака подат. соц. пільги	Ознака (0, 1)
				нарахованого	перерахованого		прийняття на роботу (дд/мм/рррр)	закінчення з роботи (дд/мм/рррр)		
1	2	3а	3	4а	4	5	6	7	8	9
	4 5 8 4 5 8 4 5 1 2	620000	0	620000	0	55800	0	55800	0	109
Всього	х	856258	85	856258	85	175125	62	175125	62	х

Рис.1. Фрагмент податкового розрахунку за формою № 1ДФ

Отже, якщо аграрне підприємство є платником єдиного податку 4 групи, тобто не є платником податку на прибуток, дивіденди у такому разі оподатковуються за ставкою 9%. Якщо ж аграрне підприємство є платником податку на прибуток, тобто перебуває на загальній системі оподаткування, то дивіденди оподатковуються ним за ставкою 5 % від суми нарахованих дивідендів.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI (редакція від 02.04.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 13.05.2020).
2. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку: Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 №4 (редакція від 01.01.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15> (дата звернення 13.05.2020).

*студентка ф-ту економіки, бізнес-аналітики та підприємництва,
4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування», ХНТУ
Науковий керівник - Стефанович Н.Я.
ст. викладач кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонського національного технічного університету*

РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Фермерство – новітня форма господарювання в ринкових умовах на землях сільськогосподарського призначення, яка характеризує аграрний сектор економіки, а через нього і економіку України. І як один із видів підприємницької діяльності у сільському господарстві фермерство ґрунтується на своєрідних принципах свого становлення та функціонування в мінливих умовах ведення агробізнесу.

Згідно із Законом України «Про фермерське господарство», фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства [1].

Дослідження сучасного стану розвитку фермерства можна частково прослідкувати через частку їх кількості у загальній кількості підприємств.

Статистичні дані за 2015-2019 рр. відображені у таблиці 1 показують відсутність за остання 5 років суттєвих кардинальних змін у кількості фермерських господарств. Частка господарств у загальній кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання в 2015 році становила 4%, а вже в 2019 р. тільки 3,5%. Спостерігається щорічне зменшення частки фермерських господарств при збільшенні їх кількості. За останні 5 років кількість фермерських господарств зросла майже на 3000: найбільший ріст відбувся в 2019 році в порівнянні з 2018 роком – на 1018 господарств.

Таблиця 1

Кількість фермерських господарств в Україні [2]

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Усього юридичних осіб	1072945	1121347	1185071	1235024	1312302
у т. ч. фермерське господарство	43137	43743	44409	45035	46053
Частка фермерських господарств, %	4,0	3,9	3,7	3,6	3,5
Абсолютний приріст фермерських господарств	x	606	666	626	1018

Розвиток фермерських господарств в Херсонській області свідчить про її аграрний напрямок (табл.2). Частка фермерських господарств в загальній кількості суб'єктів господарювання в Херсонській області вдвічі більше ніж по Україні. За останні 4 роки по області спостерігається щорічне збільшення

фермерських господарств, кількість яких в 2019 році становила 2529 господарств. Частка фермерських господарств щороку зменшується, і в 2019 році становила 8,7%, що на 0,4 % менше 2016р.

Таблиця 2

Кількість фермерських господарств в Херсонській області [2]

Показники	2016	2017	2018	2019
Усього юридичних осіб	26145	27169	28298	29034
у т.ч. фермерське господарство	2388	2421	2460	2529
Частка фермерських господарств, %	9,1	8,9	8,7	8,7
Абсолютний приріст фермерських господарств	х	33	39	69

Фермерські господарства Херсонщини мають різні напрями спеціалізації, проте більшість з них займається виробництвом рослинницької продукції.

Відповідно до закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» фермерські господарства зареєстровані в статусі юридичної особи зобов'язані вести бухгалтерський облік майна та результатів діяльності, подавати відповідним органам фінансову звітність, статистичну інформацію та інші дані, встановлені законодавством України. Відповідно до Податкового кодексу фермерські господарства обирають систему оподаткування, нараховують і сплачують у визначені строки податки і обов'язкові платежі.

Фермерські господарства без статусу юридичної особи (зареєстровані як фізичні особи-підприємці) не зобов'язані вести бухгалтерський облік, складати і подавати фінансову звітність. Як суб'єкти господарювання такі господарства зобов'язані нараховувати і сплачувати податки відповідно до обраної системи оподаткування – загальної або спрощеної.

Згідно з Господарським кодексом фермерські господарства за встановленими критеріями відносяться до суб'єктів малого підприємництва, для яких передбачена спрощена організація бухгалтерського обліку. Господарства можуть самостійно обирати форми бухгалтерського обліку: просту, спрощену і спрощений облік доходів і витрат. Спрощення організації бухгалтерського обліку відбувалось шляхом зниження трудомісткості облікових робіт через спрощення механізму реєстрації результатів господарських операцій, які відображаються на рахунках бухгалтерського обліку.

Окремі елементи організації обліку (робочий план рахунків, форма бухгалтерського обліку, облікова політика, фінансова звітність) обираються самостійно фермерським господарством з варіантів, передбачених відповідними нормативними документами.

Список використаних джерел:

1. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 року №973-IV. Дата оновлення 10.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> (дата звернення 08.05.2020).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 08.05.2020).

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА В ТВАРИННИЦТВІ

Одним із найважливіших завдань фінансового обліку є реальність його показників, тобто дані обліку повинні відповідати дійсності. Кількість отриманих або виданих цінностей - матеріалів, готової продукції, коштів та ін., які відображаються в обліку, повинна точно співпадати з тією їх кількістю, яка дійсно отримана чи видана, а залишки цих цінностей по даним обліку - з тими залишками, які насправді існують в місцях їх зберігання. Між тим дані обліку іноді не співпадають з дійсністю. Для визначення залишків незавершеного виробництва необхідно щомісяця проводити інвентаризацію його натуральних об'єктів.

Існують випадки, коли між даними обліку та фактичною наявністю засобів існує розбіжність, яка може виникнути як в результаті помилок в обліку, так і внаслідок крадіжок, природних витрат, інших причин. Тому виникає потреба в періодичній перевірці засобів в натурі шляхом перерахунку, огляду, зважування та наступним порівнянням отриманих результатів із даними бухгалтерського обліку. Таку перевірку, проведену на певну дату, називають інвентаризацією. Її підлягають як активи, так і зобов'язання підприємства

Дослідження теоретичних основ інвентаризації знайшли висвітлення у наукових працях багатьох вчених, серед яких Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Дем'яненко М.Я., Пилипенко І.І., Сопко В.В., Сук Л.К., Швець В.Г. та інші.

Інвентаризація - це перевірка в натурі наявності та стану матеріальних запасів і вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань і звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку.

Інвентаризація незавершеного виробництва проводиться з метою «визначення кількості і фактичної наявності незакінчених переробкою напівфабрикатів і продукції, а з деяких їх видів також і кількості корисної речовини (провідного елемента), з якої вони складаються; визначення фактичної комплектності незавершеного виробництва і виявлення неврахованого браку; перевірки даних руху напівфабрикатів і деталей та загальної суми витрат основного виробництва; перевірки правильності розподілу цієї суми за видами продукції та уточнення собівартості випущеної продукції» [1, с. 148].

До незавершеного виробництва в тваринництві відносяться інкубація яєць (в грудні), перехідні на вирощування в наступному році цьоголітки риби, запаси меду у вуликах.

Інвентаризація незавершеного виробництва тваринництва проводиться за його видами в розрізі виробничих підрозділів і матеріально-відповідальних осіб.

Вартість незавершеного виробництва по інкубації визначають в такій послідовності:

- підраховують кількість яєць, що залишилися на кінець року в інкубації в розрізі їх видів (курей, качок, гусей, індичок, тощо);
- встановлюють дату закладання перехідної партії яєць на інкубацію і кількість днів інкубації в поточному році;
- вартість незавершеного виробництва визначають шляхом множення планової собівартості 1 дня інкубації (в розрізі видів яєць) на кількість закладених яєць і фактичний період інкубації в поточному році.

Вартість незавершеного виробництва у бджільництві визначають, виходячи з кількості залишеного кормового меду у вуликах і фактичної собівартості меду.

Кількість кормового меду визначається комісією окомірно в час збирання гнізд на зиму. На 1 бджолосім'ю залишають у вулику не менше 18-22 кг меду і страховий фонд з розрахунку 5 кг.

Вартість незавершеного виробництва в рибництві визначається шляхом множення собівартості 1 ц риби на кількість центнерів вирощених цьогоріток плюс затрати на вирощування цьогоріток після облову ставків. В досліджуваному підприємстві «Копичинецький рибгосп» інвентаризація незавершеного виробництва в рибництві проводиться в три етапи: на першому етапі проводиться інвентаризація цьогоріток (одноліток), які вирощені в даному році, і є «сировиною» для їх вирощування в наступному році. Для цього в господарстві виділено окремі невеликі ділянки (саджівки), в які запускають рибу на зимівлю. Її вартість визначається сумою витрат на вирощування риби-одноліток. На другому етапі в наступному році проводиться інвентаризація риби «другорічок», яка, як правило, ще не є товарною (вага її в межах 100-150 грамів). Вартість її визначається виходячи із вартості незавершеного виробництва одноліток з додаванням затрат на вирощування в поточному році. На третьому етапі визначається вартість товарної риби, яка формується виходячи із вартості «другорічок» з додаванням витрат поточного року на вирощування товарної риби. Цей метод визначення суми незавершеного виробництва в рибництві аналогічний напівфабрикатному методу калькулювання собівартості продукції.

Відображення результатів інвентаризації проводиться на рахунках бухгалтерського обліку в тому місяці, в якому закінчена інвентаризація, зразу при затвердженні інвентаризаційного акту і при поданні до бухгалтерії необхідних підтверджувальних документів.

Методика інвентаризації такого специфічного активу як тварини в сільськогосподарських підприємствах ще не має належного інструктивного підтвердження відповідними нормативними актами, а тому її доцільно конкретизувати виходячи із специфіки та обліку незавершеного виробництва.

Список використаних джерел

1. Бардаш С.В., Дерій В.А., Петренко Н.І. Контроль і ревізія : практикум: навч. посібник [Підручник] Ред. Ф.Ф Бутинець. Житомир: ЖІТІ, 2010. 384 с.
2. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: [Підручник]/ М.Д. Білик .: КНЕУ, 2003 .628 с.
3. Інвентаризація: в ногу з часом. Бухгалтерія (додат. до бізнесу), 2005. №38. С.44-82
4. Інвентаризація на підприємстві . Баланс. 2013. 45. С.23-25
5. Сук Л. К. Інвентаризація та облік її результатів. Бухгалтерія в сільському господарстві 2005. №5. С.12-14

РОЗДІЛ 5

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В КРЕДИТНИХ І БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

УДК 657

Басюк Т. В., Савлук Д. В.

студентки ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02

«Фінанси, банківська справа і страхування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Токарева Т. О. — к.е.н.,

*доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

У сучасних умовах інтеграції України до Європейського Союзу з метою забезпечення нормального функціонування господарюючих суб'єктів і надання внутрішнім і зовнішнім користувачам максимально достовірної інформації, набувають надзвичайно важливого значення проблеми реформування бухгалтерського обліку, особливо це стосується бюджетних установ.

Основні засоби на балансі установи обліковуються за цінами відповідних років, відображають фактичні витрати на їх придбання (створення) або введення в дію. Однак, оскільки основні засоби функціонують тривалий час, то в кожен поточний момент часу використовуються кошти, які надійшли в різний час і з різною вартістю.

Для визнання основні засоби, як і будь-який актив, повинні відповідати певним критеріям. При чому, в міжнародному стандарті МСБО 17 мова йде про визнання не об'єкта основних засобів як активу, а про визнання собівартості об'єкта основних засобів активом. Отже, собівартість об'єкта основних засобів слід визнавати активом, якщо: є ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання; собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Бюджетні установи для здійснення своєї діяльності забезпечуються основними засобами, які є частиною національного багатства країни. Тому, облік основних засобів є одним із важливих напрямів обліково-аналітичного процесу бюджетних установ. Достовірне відображення обліку основних засобів у системі обліку необхідне для формування показників фінансової звітності та відображення результатів діяльності установ. Правильне відображення обліку є гарантією їхнього ефективного управління.

Методологічною базою формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби в бюджетних установах є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби». Головні моменти в обліку основних засобів бюджетних установ у НП(С)БОДС 121

«Основні засоби» стосуються визначення: вартісних критеріїв віднесення активу до основних засобів; умовної вартості основних засобів; первісної вартості основних засобів; індексації основних засобів; вартості основних засобів з метою проведення їхньої переоцінки; поняття «амортизації» та періодичності її нарахування; – методу нарахування амортизації (зносу) для конкретних підгруп основних засобів; зменшення корисності основних засобів[2].

У міжнародній практиці керуються Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку для державного сектора 17 «Основні засоби». Визначення поняття основних засобів тлумачать ці стандарти однаково. Проте відмінністю є те, що у МСБОДС 17 немає визначення об'єкта основних засобів, основоположним моментом їх ідентифікації є строк корисного використання, на відміну від вітчизняного положення, де це чітко прописано.

Оцінивши сучасний стан та особливості нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів у державному секторі, слід запропонувати: введення єдиних правил щодо питань обліку основних засобів у державному секторі; збільшення ступеню фінансування за рахунок бюджетних джерел, що забезпечить ефективне функціонування таких установ; більш чітко визначити у нормативних документах вартісну ознаку основних засобів, методику їх бухгалтерського обліку та розподіл на групи, враховуючи термін їх корисної дії для нарахування зносу (амортизації), а не в нормативних документах, між якими є певні відмінності; класифікацію основних засобів у бюджетних установах спрямовувати на поліпшення організації бухгалтерського обліку, з метою вдосконалення управління витратами на створення та утримання основних засобів.

Проблеми ведення бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетних установах мають економічний, інформаційно-правовий та організаційно-технічний характер. Інформаційні проблеми, пов'язані з вибором інструментарію обліку, контролю та аналізу. Їхнє вирішення вимагає обґрунтованого вибору системи та застосування необхідного і достатнього набору інформаційних технологій. Для вирішення цього питання потрібно забезпечити високий рівень якості програмного забезпечення для автоматизації бюджетного обліку.

Система оцінки основних засобів за міжнародними стандартами є досить складною, проте її використання дозволяє найбільш точно, достовірно та повно формувати інформацію про об'єкти основних засобів у фінансовій звітності. Організацію обліку основних засобів бюджетних установ потрібно вдосконалювати в збільшення управлінських можливостей установ.

Список використаних джерел

1. НП(С)БО 121 в державному секторі «Основні засоби»: затв. наказом Міністерства фінансів України 12.10.2010 р. за №1202. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2020).
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку державного сектору. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2020).
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: затв. наказом Міністерства фінансів України 23.01.2015 р. за №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2020).

ДЕПОЗИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Вклади та депозити є основною складовою залучених коштів банків, які формуються в процесі здійснення депозитної діяльності. Вклади населення та депозити юридичних осіб це той ресурсний фундамент, на який опирається комерційний банк у своїй діяльності.

Сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для проведення активних операцій, є банківськими ресурсами, які в залежності від джерел формування поділяються на власні кошти, залучені і позичені ресурси. Більша частина банківських ресурсів формується за рахунок залучених та позичених коштів, тобто, зобов'язань. Найбільшу частину в банківських зобов'язаннях складають залучені (деPOSITНІ) кошти, які є основним джерелом формування ресурсів банку, що спрямовуються на проведення активних операцій. До залучених ресурсів належать залишки коштів на поточних рахунках клієнтів, депозитні вклади юридичних та фізичних осіб, рахунки і депозити інших банків, цінні папери власного боргу [4].

Депозитні вклади юридичних та фізичних осіб поділяються на: депозити на вимогу (зобов'язання, які не мають конкретного терміну); строкові депозити (клієнт отримує кошти при настанні завчасно оговорених умов) [2, с.119]. Депозити на вимогу відзначаються вищою ліквідністю, але є декілька недоліків у їх використанні: 1) для власників – низька депозитна ставка; 2) для банків – необхідність створення більшого оперативного резерву для підтримання ліквідності. Щодо строкових депозитних рахунків, то вони мають чітко встановлений строк, за такими депозитами виплачується фіксований процент і, як правило, існують обмеження щодо дострокового вилучення коштів. Перевагою строкових депозитів для клієнтів є отримання високого процента, а для банків – можливість підтримання ліквідності з меншим оперативним резервом. Недоліком строкових депозитів для клієнтів є низька ліквідність і неможливість вільно користуватися коштами на депозиті.

Довгострокові депозити вигідні банкам тим, що вони мають значну часову тривалість і, відповідно, можуть слугувати джерелом довгострокових вкладень. Своєю чергою, є і недоліки таких довгострокових вкладів для банків, це: 1) необхідність виплати підвищених процентів закладами і зниження, таким чином, банківської маржі; 2) вплив різних факторів на

депозити (політичні, економічні), що збільшує загрозу відтоку коштів з таких рахунків і, відповідно, зменшення ліквідності банків; 3) нездатність банку формувати такі ресурси на постійній основі [1, с. 22].

Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України для обліку міжбанківських депозитів застосовується рахунок першого класу «Казначейські та міжбанківські операції», а для обліку депозитів, залучених від клієнтів, передбачено рахунок другого класу «Операції з клієнтами», які розміщено у відповідних групах залежно від категорії депонента, виду депозиту і строків розміщення [3].

В умовах конкуренції більшість банків концентрують увагу на удосконаленні існуючих операційних процесів. Натомість, для підвищення ефективності депозитних послуг банку необхідно застосовувати не тільки цінові методи (зміна депозитних ставок, програма лояльності та інше), а й методи оптимізації процедур депозитного обслуговування клієнтів з точки зору забезпечення клієнта необхідною інформацією або послугою на кожному етапі формуванні кінцевого продукту – задоволення потреби споживача.

Важливим чинником зростання обсягів депозитного ринку в Україні є також зростання грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умов відсутності фінансового ринку, як альтернативи інвестування, визначає депозитні вклади як головне джерело портфеля активів. За цих умов особлива увага звертається на фінансові аспекти діяльності банку. Відповідно, ефективність управління та функціонування банку значною мірою будуть визначатися ефективністю реалізації депозитної політики.

Отже, широкий спектр депозитних банківських операцій відображає глибоку інтеграцію банків у життя суспільства, а тому стабільність банківської системи є однією з передумов стабільності економіки загалом. На сучасному етапі розвитку економіки України депозитні продукти банків у порівнянні з іншими формами інвестування тимчасово вільних фінансових ресурсів фізичних осіб та суб'єктів господарювання є найбільш простим варіантом розміщення коштів. Оскільки діяльність на фондовому ринку чи на ринку нерухомості потребує розпорядження крупними сумами вільних коштів, проблема ефективної діяльності банків із залучення коштів фізичних осіб та суб'єктів господарювання саме на банківські депозити у подальшому набуватиме усе більшої актуальності, що обумовлює необхідність підвищення рівня надійності банків, особливо в умовах нестабільності економіки.

Список використаних джерел

1. Васюренко О.В. Депозиты как основной источник привлечения средств коммерческими банками. *Фінанси України*. 2006. № 11. С. 88-92.
2. Миллер Р., Ван – Хуз Д. *Современные деньги и банковское дело*. пер. с англ. М.: ИНФРА – М., 2015. 856 с.
3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про його застосування: постанова Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.11.2019).

Головко Д. Р.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БАНКІВСЬКІЙ УСТАНОВІ

Невід’ємною частиною діяльності будь - якої установи є персонал, який у процесі своєї роботи отримує мотиваційний фактор – заробітну плату. Так як цей процес є доволі таки клопітким, тому він вимагає до себе найбільшої уваги.

Порядок нарахування та виплати працівникам банків заробітної плати регламентується чинним законодавством, а саме: Законом України “Про оплату праці”, Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 19 “Виплата працівникам”, Кодексом законів про працю, тощо.

За результатами дослідження нормативно - правової бази виявлені відмінності у трактуванні змісту понять “оплата праці” та “заробітна плата”. Відповідно до Кодексу законів про працю та Закону України «Про працю» заробітна плата – це винагорода, обчислена у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [1], а “оплата праці” – грошовий вираз вартості та ціни робочої сили, який виступає у формі будь - якого заробітку.

Важливу роль в управлінні внутрішньобанківськими операціями відіграє організація обліку розрахунків з оплати праці у банку, так як цей процес є найбільш трудомістким та відповідальним.

Організація бухгалтерського обліку виплат працівникам банку – це сукупність чітко затверджених та координованих процедур зі створення системи бухгалтерського обліку виплат працівникам, що включає до свого складу складання облікових регістрів та первинних носіїв облікової інформації, облікову політику банку та організацію облікового процесу розрахунків з працівниками банку за виплатами. Бухгалтерський облік оплати праці персоналу банку повинен вестись безперервно з моменту його реєстрації до ліквідації за автоматизованою формою обліку, яка передбачає збирання, накопичення, передавання та обробку інформації.

Виходячи з потреб управління банком, обсягу операцій і кількості працюючих, організація бухгалтерського обліку в банках має забезпечувати: дотримання принципів бухгалтерського обліку на основі єдиної методології; взаємозв'язок даних синтетичного і аналітичного обліку; хронологічне та систематичне відображення всіх операцій банку в регістрах бухгалтерського

обліку на підставі первинних документів; накопичення і систематизацію даних обліку в розрізі показників, необхідних для управління банком.

Організація обліку виплат працівникам банку покладена на: Департамент управління персоналом та Департамент обліку та звітності. Перший координує та здійснює процес кадрового обліку працівників, а другий вже здійснює сам процес бухгалтерського обліку та звітності з оплати праці в установі банку.

Для ведення первинного документального обліку використовують типові форми документів з обліку праці, які затверджені наказом Державного комітету статистики від 05.12.2008 року №489 зі змінами та доповненнями [2]. Інформація за операціями з розрахунками з працівниками систематизується на відповідних рахунках бухгалтерського обліку в банку, в синтетичних та аналітичних регістрах шляхом подвійного запису. Відповідно нарахована заробітна плата персоналу буде включатись до складу адміністративно - управлінських витрат.

Інформація із прийнятих до обліку первинних документів систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку із застосуванням подвійного запису на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку.

У банках розробляються форми регістрів обліку, із зазначенням в регістрах синтетичного та аналітичного обліку їх назви, періоду реєстрації операцій, прізвища і підписів або інших кодованих знаків, що дають змогу ідентифікувати осіб, які їх склали.

Ведення синтетичного обліку забезпечується за допомогою рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Детальна інформація про кожного контрагента та кожну операцію фіксується в аналітичному обліку на аналітичних рахунках. Аналітичні рахунки повинні містити обов'язкові параметри, визначені НБУ. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожними відповідним рахункам синтетичного обліку. Процедури перевірки тотожності даних аналітичного обліку оборотам і залишкам за балансовими та позабалансовими рахунками синтетичного обліку визначаються самостійно кожною установою.

У результаті проведеного дослідження уточнено основні напрями організації обліку оплати праці у банку. Варто зазначити, що саме правильна організація цього процесу допоможе повною мірою сприяти покращенню продуктивності праці, закріпленню дисципліни праці та підвищенню якості наданих послуг.

Список використаних джерел

1. *Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995. № 108/95-ВР. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*
2. *Про затвердження типових форм первинного обліку статистики заробітної плати: Наказ Державного Комітету статистики України від 05.12.2008 року. № 489. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*

Іваніна Н. В.,
*студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа
і страхування»*
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бюджетні установи є важливою системою управління, але досі характеризуються численними невідповідностями, спричиненими суперечливою законодавчою базою, що потребує негайного процесу модернізації. Модернізація являє собою удосконалення, покращення, оновлення об'єкту, приведення його у відповідність до нових вимог і норм, технічних умов, показників якості. [1] До бюджетних належать організації, основна діяльність яких повністю або частково фінансується за рахунок коштів бюджету на підставі кошторису доходів і видатків. Школи, дитячі садки, вищі та середні спеціальні навчальні заклади, установи охорони здоров'я, соціального забезпечення, фізкультури, культури і мистецтва, оборони, державної влади та управління, юридичних установ і багато інших. Бюджетні установи є неприбутковими організаціями та функціонують на правах державної власності. Вони мають на меті надавати нематеріальні послуги, для задоволення потреб населення. Основним завданням обліку в процесі діяльності бюджетної установи є забезпечення своєчасного, точного, повного відображення всіх господарських операцій у бухгалтерських документах і використання виділених коштів з бюджетів різних рівнів за цільовим призначенням. Бухгалтерський облік у бюджетних установах має свої специфічні особливості, до них відноситься:

- розподіл обліку видатків за джерелом покриття;
- окремий облік касових і фактичних видатків;
- контроль виконання кошторису видатків;
- суворі відповідність обліку та звітності вимогам нормативних документів;
- галузева специфіка обліку в установах культури, науки, освіти, управління;
- відсутність попередньої оплати за товари, послуги, виконані роботи [2].

Головною метою модернізації є вдосконалення нормативно-правової бази. Такий підхід включає в себе, насамперед, усунення наявних проблем в законодавстві, тобто: відсутність єдиних підходів до розроблення дієвих механізмів удосконалення системи обліку з урахуванням вимог міжнародних стандартів, недостатність розроблення питання переходу на єдині

методологічні засади, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення обліку.

Для модернізації системи бухгалтерського обліку слід розглянути можливість проведення аналізу щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій з виконання бюджетів із застосуванням методу нарахування. Для підвищення прозорості та якості фінансової звітності слід забезпечити внутрішній контроль ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на постійній основі. Для здійснення модернізації, ключовим моментом є застосування Єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Він гармонізований із бюджетною класифікацією, збудований на методі нарахування та забезпечує формування національних рахунків. Зараз у бюджетному обліку застосовується касовий метод, а в майновому – метод нарахувань. [3] Застосування Єдиного плану рахунків дозволяє забезпечити відкритість усіх облікових процесів і прозорість інформації. Наступним моментом буде реформування організаційної системи бухгалтерського обліку в державному секторі.

Застосування концептуальної основи бухгалтерського обліку за НП(С)БОДС, розроблених на основі МСБОДС вимагає підвищення кваліфікації бухгалтерських кадрів для правильного застосування положень стандартів. Працівники бухгалтерських служб бюджетних установ повинні володіти рівнем знань, навичок і розумінням, які створюють професійну компетентність для виконання службових функцій у рамках нової системи бухгалтерського обліку. Це означає, що персонал повинен бути готовий до завдань, виконання яких потребуватиме нова система обліку. Створення інституту державних бухгалтерів буде сприяти чіткому розподілу повноважень і відповідальності між учасникам бюджетного процесу, а також посиленню державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.[3]

Таким чином, для вдосконалення бухгалтерського обліку та звітності в бюджетних установах, основними ключовими аспектами є покращення нормативно-правової бази та удосконалення системи бухгалтерського обліку, які мають базуватися на методі нарахування та забезпечувати формування національних рахунків із урахуванням специфіки бюджетних установ. Реформування державної облікової системи дало б змогу активізувати роботу з розроблення методологічного забезпечення ведення обліку та складання звітності бюджетних установ. Дотримуючись такого напрямку, облік у бюджетних установах буде відповідати міжнародним стандартам.

Список використаних джерел

1. *Теорія модернізації* https://uk.wikipedia.org/wiki/Теорія_модернізації
2. *Бюджетний кодекс України: прийнято 08.07.2010 р., № 2456-VI.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 01.05.2020).
3. *Проект модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018-2025 роки.* URL: <https://buhgalter.com.ua/news/buhgalterskiy-oblik/proekt-modernizatsiyi-sistemi-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu/> (дата звернення: 01.05.2020).

РАХУНКИ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ У БАНКАХ УКРАЇНИ

Розрахунково-касове обслуговування клієнтів є однією з основних операцій банку. Будь-яка активна чи пасивна операція банку і надання послуг супроводжуються здійсненням платежу, а отже, розрахунковим або касовим обслуговуванням відповідного клієнта.

Усі банки України, здійснюючи касові операції, дотримуються ряду принципів. По-перше, всі суб'єкти господарської діяльності зобов'язані зберігати свої кошти на рахунках у банках. По-друге, витрачання готівки суб'єктами господарювання здійснюється за цільовим призначенням, тобто клієнт не в змозі без підтверджувального документа зняти або переказати певну суму коштів. По-третє, суб'єкти господарської діяльності, які мають готівкові кошти, зберігають їх у касі в межах ліміту. Розмір готівки в касі не повинен бути завищений, оскільки для банку це активи, які не працюють [2].

У банківських установах здійснюються такі касові операції:

- приймання через касу банку готівки національної та іноземної валюти від клієнтів для зарахування на рахунки або для переказу;
- видача готівки національної та іноземної валюти клієнтам через касу;
- обмін монет на банкноти, банкнот на монети, банкнот (монет) одних номіналів на банкноти (монети) інших номіналів;
- прийняття на інкасо банкнот іноземних держав та іменних чеків;
- отримання установою у територіальному управлінні НБУ підкріплення готівкою та здавання її надлишків;
- вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет) та надсилання їх на дослідження;
- обмін клієнтам не придатних до обігу банкнот (монет) національної валюти на придатні та вилучених з обігу;
- оброблення готівки (визначення справжності та платіжності банкнот (монет), сортування, перераховування, формування та пакування);
- валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами.

У бухгалтерському обліку операції з готівкою відображаються за балансовими рахунками розділу 10 «Грошові кошти» Плану рахунків банків України. Балансові рахунки групи 100 «Банкноти та монети» призначені для обліку готівки в національній та іноземній валютах [4]. За характером ці рахунки - активні: за дебетом відображається зарахування готівки до каси; за кредитом відображається списання і видача готівки з каси. Облік готівкових коштів у касових вузлах, операційних відділах філій комерційних банків за операціями

фізичних і юридичних осіб та за операціями з видачі готівки інкасаторам для доставки з каси банку до клієнтів – юридичних осіб – здійснюється за окремими аналітичними рахунками балансового рахунку 1001, а в територіально відокремлених безбалансових відділеннях – за окремими аналітичними рахунками балансового рахунку 1002.

Облік операцій із підкріплення каси банку готівкою від інших банків та від Національного банку України здійснюється з використанням балансових рахунків 1811 та 1911. Під час прийняття готівки до операційної каси банку і зарахування прийнятої суми на поточні рахунки робиться запис за дебетом рахунку 1001 чи 1002, та за кредитом відповідного рахунку коштів на вимогу залежно від типу клієнта. У випадку, коли готівка приймається від юридичних і фізичних осіб для зарахування на рахунки інших осіб, дебетуються рахунки 1001, 1002, а кредитуються – 2520, 2530, 2600, 2620, 2650, 2902. Операції з приймання готівки в національній (іноземній) валюті від фізичних та юридичних осіб для здійснення переказу без відкриття рахунку відображаються за дебетом 1001 (1002), та за кредитом рахунків 2902, 2909.

У випадку сплати комісійних доходів банку за розрахунково-касове обслуговування використовують рахунки розділу 65 «Комісійні доходи». Розрахунки з підкріплення готівковими коштами в національній та іноземній валютах, банківськими металами між філіями комерційного банку або головним операційним управлінням відображаються в обліку за відповідними аналітичними рахунками балансових рахунків 3906 та 3907.

Для обліку транзитних оборотів у процесі передавання готівки використовуються рахунки 1811 або 1911. Підкріплення філією банку підпорядкованих їй територіально відокремлених безбалансових відділень (ТВБВ) готівковими коштами та вивезення надлишків готівкових коштів до філії банку відображаються в бухгалтерському обліку з використанням балансового рахунку 1007 [1].

Отже, упорядкування рахунків обліку касових операцій банків за видами операцій сприятиме удосконаленню управління рухом грошових потоків, ефективності платежів і оптимізації забезпечення операційної діяльності банку фінансовими ресурсами.

Список використаних джерел

1. *Облік у банках : навч. посіб.* Н. В. Глебова, Л. М. Стиренко. Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. 308 с.
2. *Облік і аудит в банках : навч. посіб.* О. Г. Коренєва, Н. Г. Слав'янська, Н. Г. Євченко та ін. ; за ред. Коренєвої О. Г., Слав'янської Н. Г. Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. 493 с.
3. *Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні: постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103.* URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2019).
4. *План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про його застосування: постанова Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89.* URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2019).

Матушевська А. Д.,
*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ларікова Т. В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу*

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

В сучасних умовах реформування бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору та забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів достовірною інформацією, набувають надзвичайно важливого значення особливості визнання в системі бухгалтерського обліку основних засобів в контексті запровадження НП(С)БОДС. Досить актуальними є дослідження проблемних аспектів порядку визнання та оприбуткування основних засобів у бухгалтерському обліку

Проблемами реформування та побудови методологічних засад бухгалтерського обліку, зокрема основних засобів суб'єктів державного сектору займалась такі вчені, як: П. Й. Атамас, Ф. Ф. Бутинець, Р. Т. Джога, Л. Г. Ловінська, С. В. Свірко, Н.І. Сушко та інші. Проте отримані результати дослідження, на сьогоднішній день, втратили свою значущість у зв'язку із оновленням нормативно-правової бази.

Незважаючи на проведені глибокі дослідження в цій галузі, проблемних та дискусійних питань залишається багато, враховуючи набуття чинності усіх НП(С)БОДС та повне оновлення законодавчо-нормативної бази, що регулює методологічні засади визнання в системі бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору.

Метою роботи є дослідження особливостей визнання основних засобів відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», визначення проблемних питань.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби суб'єктів державного сектору висвітлені в таких документах, як: МСБОДС 17 «Основні засоби» [1]; НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» [2]; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору [3]. Зазначені документи регулюють методологічні основи формування у бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби на різних ділянках облікового процесу. Бюджетні установи мають на своїх балансах основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, відповідно отримують їх різними шляхами та відображають в бухгалтерському обліку за первісною вартістю.

Залежно від виду отримання об'єктів основних засобів первісною вартістю може бути: вартість придбання, собівартість, справедливу вартість, переоцінену вартість, справедливу вартість, залишкову вартість та умовну вартість.

Адаптація НП(С)БОДС до вітчизняної системи бухгалтерського обліку передбачає дотримання норм за МСБОДС, у зв'язку з цим, важливим є проведення порівняння МСБОДС 17 та НП(С)БОДС 121 щодо визначення економічної сутності видів первісної вартості до об'єктів основних засобів. Таким чином, порівнюючи зміст МСБОДС 17 та НП(С)БОДС 121 на предмет визначення економічної сутності видів первісної вартості спостерігається суттєва відмінність, зокрема прослідковується відмінність у визначенні справедливої вартості, відповідно до НП(С)БОДС 121 це сума, за якою можна продати або купити основні засоби, а відповідно МСБОДС 17 це сума, за якою можна обміняти актив або погасити зобов'язання в комерційній операції між зацікавленими сторонами.

Тобто, відповідно до національного положення справедливу вартість можливо застосувати у разі придбання або продажу активів, а відповідно до міжнародного стандарту за операціями обміну, що свідчить про суперечливість трактування.

Відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» визначення справедливої вартості здійснюються суб'єктами оціночної діяльності, які повинні зареєструватися у встановленому законодавством порядку й отримати відповідний сертифікат [4].

Зауважимо, що відповідно до п.8 розділу II НП(С)БОДС 121 у разі, якщо відсутня достовірна інформація щодо первісної вартості отриманих безоплатно основних засобів від суб'єктів державного сектору, первісна вартість визначається на рівні справедливої вартості. Також відповідно до п.10 розділу II НП(С)БОДС 121 якщо залишкова вартість переданого (отриманого у результаті обміну на інший актив) об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то первісною вартістю отриманого об'єкта основних засобів є його справедлива вартість на дату оприбуткування [2].

З огляду на вказане доходимо висновків, що справедлива вартість визначається як при купівлі/продажу, при безоплатній передачі, так і за операціями обміну активів. Таким чином, варто розширити зміст справедливої вартості та визначити її як: суму, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату; суму, за якою можна обміняти актив або погасити зобов'язання між зацікавленими сторонами; суму, за якою можна отримати/передати безоплатно активи.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 17 «Основні засоби» URL: <http://195.78.68.18/minfin/document/81063/17a.pdf>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11 URL: http://195.78.68.18/minfin/control/publish/article/main?art_id=407392&cat_id=407391.
4. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

Мініна А. О.,
*студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа
і страхування»*
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Бухгалтерський облік у державному секторі має вагомий вплив на моніторинг руху бюджетних і позабюджетних коштів. В Україні здійснюються заходи із модернізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності бюджетних установ шляхом впровадження національних стандартів бухгалтерського обліку державного сектору, що базуються на міжнародних стандартах.

Важливим досягненням модернізаційних заходів щодо бухгалтерського обліку в державному секторі, на сьогодні, є розробка, на основі міжнародних стандартів, і впровадження двадцяти НП(С)БОДС, а також запровадження для всіх суб'єктів державного сектору нового Плану рахунків.

Метою модернізації обліку є вдосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Існує низка основних факторів модернізації обліку в державному секторі, а саме:

- ефективність управління: з метою зведення державою до мінімуму державних видатків і боргів, для цього затверджуються різноманітні бюджетні програми, розпорядники коштів звітують про виконання цих програм, а бюджетний облік враховує результати аналізу витрат, що проводиться з використанням даних бухгалтерського обліку виконання кошторисів бюджетних установ;

- прозорість управління: збільшення контролю за державними доходами та видатками дає можливість керівництву держави задовольнити потреби в інформації з боку фінансових операторів і зарубіжних партнерів, таких як Світова організація торгівлі, Європейський союз та інші;

- розповсюдження міжнародних стандартів: бухгалтерський облік виконання кошторисів бюджетних установ поступово переходить до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору, що застосовуються у багатьох країнах світу [1].

На сьогоднішній день існує ряд проблем, які обумовлюють необхідність модернізації бухгалтерського обліку державного сектору: законодавством чітко не визначені методи ведення бухгалтерського обліку в державному секторі; бухгалтерський облік виконання державного та місцевих бюджетів ведеться органами Казначейства, а облік виконання кошторисів бюджетних установ – розпорядниками бюджетних коштів; основні засоби у

бухгалтерському обліку не відображають за справедливою вартістю; використовується різне програмне забезпечення, а інколи воно відсутнє; невідповідність нормативно-правових актів Держказначейства з питань ведення обліку та складання звітності Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку для державного сектору.

У 2018 році була запропонована Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року (розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 437-р) [2].

Дана Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі визначає ряд завдань, а саме:

- удосконалення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- удосконалення системи бухгалтерського обліку;
- підвищення рівня прозорості та якості фінансової звітності;
- створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами державного сектору [2].

У питанні створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами державного сектору [3], яке передбачене в Стратегії, то такий напрям модернізації є зараз як ніколи актуальним, так як існує безліч прикладів, коли вірусні атаки наносили шкоди інформаційним базам державних організацій. Тобто, в пріоритеті, є створення продукту, який здатний до згортання інформації у великих масштабах і збереження в альтернативних базах.

Щодо підвищення рівня прозорості та якості фінансової звітності, то тут важливим є вдосконалення системи підготовки кадрів. Це являє собою вдосконалення освітніх стандартів, їхня орієнтація на міжнародні стандарти, також редагування освітніх програм для підготовки та перекваліфікації фахівців у галузі бухгалтерського обліку.

Отже, на даний момент модернізація бухгалтерського обліку державного сектору має різноманітні проблеми. Заради їх подолання в Україні використовують спрямування на міжнародну стандартизацію облікової системи.

Список використаних джерел

1. Метелиця, В.М. Проблемні питання модернізації обліку в державному секторі України. Облік і фінанси АПК.2009.№4.
2. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 437-р.: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.03.2020).
3. Стратегія модернізації бухгалтерського обліку та фінзвітності в держсекторі : презентація : <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 16.03.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БАНКАМИ ОПЕРАЦІЙ РЕПО

Діяльність банків із надання кредитів позичальникам характеризується високою ризиковістю, оскільки завжди існує ймовірність непогашення боржником взятих зобов'язань. З метою мінімізації кредитного ризику банки здійснюють операції репо, що передбачають отримання застави у формі цінних паперів, які будуть повернені позичальнику після погашення кредиту.

Операція репо (repurchase agreement) – це операція купівлі або продажу цінних паперів із зобов'язанням їх зворотного продажу або купівлі через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною, що здійснюється на основі єдиного договору репо [1].

Операції репо класифікуються як:

- класичне репо або договір викупу – кредитна операція з надання грошових засобів під забезпечення цінних паперів із виплатою певної процентної ставки доходу, що може здійснюватися на умовах переходу права власності на актив, без переходу права власності на нього та із залученням третьої сторони [2];

- договір продажу та зворотної купівлі – здійснення двох прямих операцій купівлі-продажу – спот і форвард – на визначену дату в майбутньому та за узгоджених умов [3];

- кредитування цінними паперами – операція з надання у користування однією стороною другій цінних паперів під забезпечення іншими цінними паперами або грошовими коштами [4].

Операції репо можуть проводитися як центральним банком для регулювання ліквідності банків, так і власне банками для отримання прибутків від фінансових інструментів. В першому випадку банки є позичальниками та класифікують такі операції як фінансові зобов'язання, а в другому – виконують функції як позичальників, так і позикодавців.

Національний банк України надає банкам кредити прямого репо для підтримання їх ліквідності за умов відсутності простроченої заборгованості за попередніми кредитами. Операція прямого репо передбачає придбання Національним банком цінних паперів з одночасним зобов'язанням банку викупити ці цінні папери за узгодженою ціною на визначену дату [5]. З метою бухгалтерського обліку операцій репо, що отримані від Національного банку для підтримання ліквідності, банки використовують рахунки групи 131 «Кредити, що отримані від Національного банку України шляхом

рефінансування» Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [6]. Методика обліку передбачає відображення номіналу кредиту, наданої застави, неамортизованого дисконту або премії за різниці між вартістю кредиту за договором та його справедливою вартістю, нарахування та сплати процентів, амортизації дисконту або премії та погашення заборгованості. Різниця між методиками обліку операцій репо та інших залучених банком кредитів полягає у необхідності відображенні цінних паперів як наданої застави для зменшення ризику непогашення кредитів на рахунках позабалансового обліку: Дебет 990 «Контррахунки для рахунків розділів 90 – 95» – Кредит рахунку 9510 «Надана застава». У випадку погашення банком зобов'язання відповідно встановленим вимогам, в обліку відображається зворотнє проведення. Проте, за умови непогашення зобов'язання з кредитування, Національний банк отримує права на передані цінні папери та використовує їх для погашення заборгованості. Банк, в свою чергу, припиняє визнання цінних паперів на балансі і одночасно відображає погашення фінансового зобов'язання перед Національним банком.

Операції репо є поширеним інструментом у фінансових відносинах між банками, оскільки забезпечення у формі цінних паперів дозволяє зменшити ризик непогашення позики. Операції із розміщення банками кредитів класифікуються як фінансові активи та обліковуються за рахунком 1522 «Кредити, що надані іншим банкам за операціями репо, які обліковуються за амортизованою собівартістю», а операції із залучення кредитів визначаються як фінансові зобов'язання та обліковуються за рахунком 1622 «Кредити, що отримані від інших банків за операціями репо, які обліковуються за амортизованою собівартістю».

Отже, операції репо є поширеним інструментом грошово-кредитного ринку, оскільки передбачають отримання гарантованого забезпечення у формі ліквідних цінних паперів. Операції репо Національного банку України є гнучким сучасним інструментом операційної діяльності. В свою чергу, банки нижчого рівня проводять операції репо для мінімізації кредитних ризиків та забезпечення стабільного функціонування.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 21.04.2020).
2. Copeland A., Martin A. and Walker M. Repo Runs : Evidence from the TriParty Repo Market. Federal Reserve Bank of New York, 2012. 40 p.
3. Choudhry M. The Repo Handbook, 2nd edition : ButterworthHeinemann. Oxford, 2010. 576 p.
4. Барщевський О. Кредитування цінними паперами на закордонних ринках. Фінансовий ринок України. 2009. № 11. 27–32 с.
5. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затв. постановою Правління НБУ від 17 вересня 2015 № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09> (дата звернення 21.04.2020).
6. План рахунків бухгалтерського обліку банків України: затв. постановою Правління НБУ від 11 вересня 2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04> (дата звернення 20.03.2020).

Мощенська Є. В.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян М. С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ

Відповідно до Бюджетного кодексу України, учасники бюджетного процесу на всіх його стадіях здійснюють оцінку ефективності бюджетних програм в межах своїх повноважень [1]. Оцінка ефективності бюджетних програм здійснюється на підставі даних моніторингу, аналізу результативних показників бюджетних програм, а також іншої інформації, що міститься у бюджетних запитах, кошторисах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання кошторисів та звітах про виконання паспортів бюджетних програм. Міністерство фінансів України визначає організаційно-методологічні засади здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками бюджетних коштів.

Основою для здійснення оцінки ефективності бюджетної програми є дані, які було отримано у процесі моніторингу.

Предметом оцінки ефективності бюджетної програми виступають ключові параметри цільових програм – результативність та ефективність програми; соціально-економічний ефект на розвиток країни, регіону, міста; відповідність програми інтересу суспільства тощо.

Оцінка та аналіз ефективності використання бюджетних коштів, передбачених на виконання бюджетної програми для досягнення мети бюджетної програми і реалізації її завдань здійснюється на основі результативних показників. Вони поділяються на: показники затрат, показники продукту, показники ефективності, та показники якості [2].

Оцінка ефективності бюджетних програм здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 17.05.2011 р. № 608 [3]. У цьому документі надано тільки загальні рекомендації стосовно здійснення оцінки ефективності бюджетних програм.

Також Міністерством фінансів України було розроблено Методику здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм, які виконуються розпорядниками коштів місцевих бюджетів. Завдяки цьому є можливість порівняння ефективності використання коштів різними розпорядниками за однією бюджетною програмою.

Згідно з цією Методикою аналіз бюджетної програми базується на основі середніх індексів виконання результативних показників бюджетної програми. Для їх розрахунку потрібно використовувати показники ефективності та якості, які характеризують ефективність виконання програми. Це визначається на основі порівняння сум набраних балів за кожним параметром оцінки відповідно до

шкали оцінки. Згідно із цією Методикою показники поділяються на дестимулятори та стимулятори. Приклади цих показників наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Приклади показників-дестимуляторів та показників-стимуляторів

Дестимулятори	Стимулятори
витрати енергоресурсів	кількість користувачів послуг
витрати на придбання одиниці обладнання	частка пільговиків, які отримали санаторно-курортне лікування
середня тривалість лікування одного хворого	кількість проведених перевірок на одну посадову особу
рівень смертності	навантаження на одну лікарську посаду

Усі головні розпорядники бюджетних коштів готують результати аналізу ефективності бюджетної програми за встановленою формою. Для цього складається паспорт та звіт про його виконання. Протягом 10 днів після оформлення звіту щодо виконання паспорта бюджетної програми головним розпорядникам необхідно подати місцевому фінансовому органу результати за відповідною формою. Якщо бюджетна програма має низьку ефективність, то розпорядник бюджетних коштів повинен: 1) провести поглиблений аналіз за всіма результативними показниками цієї бюджетної програми окремо у розрізі кожного завдання; 2) провести аналіз факторів, що мали негативний вплив на виконання програми у розрізі як внутрішніх, так і зовнішніх факторів; 3) визначити причину, через яку не досягнуті заплановані результати; 4) як наслідок, надати обґрунтовані пропозиції і підготувати звіт щодо опису причини низької ефективності бюджетної програми.

Таким чином, зазначена методика дозволяє: 1) визначити оптимальний час виконання програми у розрізі бюджетних періодів і окремих календарних дат; 2) співвіднести витрати і досягнуті суспільні цілі; 3) визначити необхідність існування програми у майбутньому; 4) простежити динаміку за період; 5) порівняти результати виконання програм різними розпорядниками; 6) визначити найефективніші бюджетні програми, внаслідок чого можливо збільшити фінансування цих програм за рахунок тих, коефіцієнти за якими були нижчими.

Список використаних джерел

1. *Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI, із змінами. Дата оновлення: 26.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 01.05.2020).*
2. *Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14> (дата звернення: 01.05.2020).*
3. *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм: Наказ Міністерства фінансів України від 17.05.2011 № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11> (дата звернення: 01.05.2020).*

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ларікова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри обліку
в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу*

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Методологічні засади обліку витрат суб'єктами державного сектору у зв'язку з набуттям чинності нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для державного сектору (далі- НП(С)БОДС) зазнали значних змін, чим і обумовлюється актуальність теми дослідження. Відповідно до нових стандартів бухгалтерського обліку, перш ніж відобразити господарську операцію в системі бухгалтерського обліку, необхідно визначити до яких саме витрат відносити господарську операцію, до обмінних чи необмінних. Варто зазначити, при складанні бухгалтерській звітності необхідно проводити додаткове дослідження щодо закриття рахунків витрат та відображення фінансових результатів відповідно до чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Проблемні питання щодо обліку витрат в бюджетних установах порушували та досліджували вітчизняні науковці М.С.Амбарчян, О.О. Дорошенко, С. В. Свірко, Н. І. Сушко, М. Р. Лучко, Л. Г. Ловінська, О. О. Чечуліна, О.В. Цятковська, та інші. Результати наукових доробків вищезгаданих вчених дають можливість стверджувати, що питання обліку витрат за обмінними та необмінними операціями потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження є визначення особливостей обліку бюджетних установ через дослідження класифікації витрат відповідно до НП(С)БОДС. Серед науковців до теперішнього часу відсутня єдина думка щодо розмежування та ідентифікації понять «видатки» та «витрати». Відповідно до Бюджетного кодексу України: видатки бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом; витрати бюджету – це видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [1].

У НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» наведене наступне визначення витрат: витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власником) [2]. Відповідно до специфіки діяльності суб'єктів державного сектору, витрати можна визначити як величина ресурсів, які використані у процесі господарської діяльності суб'єктом державного сектору. Відповідно до НП(С)БОДС 135 витрати суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: 1) витрати за обмінними операціями, які включають такі елементи витрат: оплата праці;

відрахування на соціальні заходи; матеріальні витрати; амортизація; фінансові витрати; інші витрати за обмінними операціями; 2) витрати за необмінними операціями: трансферти; інші витрати за необмінними операціями [3]. У Плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі для обліку витрат розпорядників бюджетних коштів передбачені рахунки класу 8 «Витрати» [4].

Наведена класифікація рахунків для обліку витрат розпорядників бюджетних коштів на виконання бюджетних програм та на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт) дає змогу контролювати виконання кошторису доходів та витрат за кодами економічної класифікації видатків. При цьому існують певні розбіжності в обліку безоплатно отриманих установою товарів, робіт, послуг та грошової благодійної допомоги, які визнані доходами від необмінних операцій, та витрати, пов'язані з цими надходженнями. Зауважимо, якщо зіставити в цій частині норми НП(С)БОДС 124 та НП(С)БОДС 135, то виходить, що за рахунок доходів від необмінних операцій ми проводимо видатки за обмінними операціями, що є нелогічним. Крім того, відобразити проведені за рахунок благодійних надходжень витрати як видатки за необмінними операціями неможливо через відсутність у Плані рахунків субрахунків для витрат за необмінними операціями для розпорядників бюджетних коштів. Тому для обліку видатків за рахунок благодійних надходжень доцільним буде використовувати субрахунки 8111 – 8115, призначені для відображення витрат за обмінними операціями. Такий вибір субрахунків витрат з наведенням причин слід зазначити в наказі про облікову політику [5].

Таким чином, з метою забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень щодо оптимізації обліку витрат бюджетним установам доцільно відкривати додаткові субрахунки для їх розмежування за бюджетними асигнуваннями, надходженнями від реалізації продукції (робіт, послуг) та за іншими надходженнями, які призначені для покриття витрат за обмінними та необмінними операціями.

Список використаних джерел

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456 -VI, зі змінами. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541, зі змінами. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.05.2012 р. № 568, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12>.
4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203, зі змінами URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
5. Цятковська О. Особливості обліку доходів і витрат суб'єктами державного сектору відповідно до НП(С)БОДС. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. Випуск 3–4. 2017. С. 72–79. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/321>.

Новаленко Д. Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ УКРАЇНИ

Плани рахунків та інструкції щодо їх застосування є засобами державного регламентування організації бухгалтерського обліку в банківській системі й забезпечення єдиного методологічного порядку відображення господарських операцій у системі банківських бухгалтерських рахунків.

Рахунки бухгалтерського обліку слугують не лише джерелом інформації про господарську діяльність, а й основним джерелом контролю за відносинами, які складаються між банком і державою, між банком і його клієнтами, іншими зовнішніми користувачами облікової інформації. Слід зауважити, що для самого банку необхідна певна систематизація рахунків, яка б давала змогу обґрунтовано контролювати та аналізувати його фінансово-господарську діяльність.

Це досягається за допомогою єдиної системи рахунків бухгалтерського обліку і єдиних вимог щодо здійснення обліку за ними. З цією метою Національним банком України розроблено спеціальний перелік рахунків, який називається планом рахунків бухгалтерського обліку. В основу побудови плану рахунків покладено загальноприйняті принципи та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

В Україні функціонує дворівнева банківська система. Перший її рівень представляє Національний банк України, який виконує роль центрального банку з характерними лише для нього функціями та операціями. Другий рівень – інші банки, які виконують банківські операції для фізичних та юридичних осіб. Зважаючи на це Національним банком України розроблені два плани рахунків: один — для установ Національного банку України, другий – для інших банків [1]. Обидва плани рахунків мають багато спільного:

— в основу їх побудови покладено загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку;

— мультивалютність обліку операцій, тобто операції в іноземній валюті, здійснюються за тими самими рахунками, що й операції в гривні. Зв'язок між операціями в іноземній валюті, монетарним золотом, банківськими металами і в національній валюті забезпечують технічні рахунки;

— позабалансові операції відображаються за методом подвійного запису;

— рахунки поділені на класи за ступенем зниження ліквідності активів та збільшення часу, необхідного для повернення боргів (пасиви);

— плани рахунків складаються з дев'яти класів, кожний з яких, у свою чергу, поділяється на рахунки II порядку (вони двозначні і є розділами плану), III порядку (вони тризначні і являють собою групу рахунків) та IV порядку (вони чотиризначні і слугують як балансові рахунки);

— синтетичний облік ведеться на балансових рахунках II, III та IV порядків, а деталізація його забезпечується аналітичними рахунками, що дає змогу уникнути використання зайвої кількості окремих балансових рахунків.

Головна особливість побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України – орієнтація на формування показників фінансової звітності.

Подвійний запис операцій на позабалансових рахунках – ще одна особливість банківського плану рахунків. Позабалансові рахунки кореспондують тільки між собою і в жодному разі не можуть кореспондувати з балансовими рахунками.

За результатами проведеного тематичного дослідження згруповано такі особливості використання плану рахунків в облікових процедурах банку:

1) фінансовий облік банків ведеться за єдиним планом рахунків, обов'язковим до застосування усіма банками другого рівня; 2) вимірювання об'єктів фінансового обліку підтверджується документально за кожною господарською операцією в первинних документах; 3) оцінка об'єктів обліку здійснюється відповідно до облікової політики банку; 4) узагальнення первинної інформації відбувається спочатку на рахунках аналітичного обліку, а потім на синтетичних рахунках, передбачених чинним планом рахунків; 5) позабалансові операції відображаються в обліку за методом подвійного запису за допомогою спеціальних контр рахунків; 6) план рахунків забезпечує мультивалютний облік операцій; 7) аналітичний облік забезпечується через доповнення синтетичних рахунків плану рахунків загальними і спеціальними параметрами.

Для забезпечення правильності користування планами рахунків Національний банк України затверджує інструкції щодо їх застосування. Вони містять характеристику рахунків та операцій, що можуть проводитися за окремими з них, а також основні вихідні дані щодо побудови аналітичного обліку.

Плани рахунків та інструкції щодо їх застосування є засобами державного регламентування організації бухгалтерського обліку в банківській системі й забезпечення єдиного методологічного порядку відображення господарських операцій у системі банківських бухгалтерських рахунків.

Список використаних джерел

1. *План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про його застосування: постанова Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.11.2019).*

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ларікова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри обліку
в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КАПІТАЛУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Розроблені національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку для державного сектора мають значні відмінності в методологічному забезпеченні обліку порівняно із забезпеченням до набуття їх чинності. Зокрема, національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 101 «Подання фінансової звітності» вводить у теорію та практику бухгалтерського обліку нові поняття, такі як цільове фінансування, внесений капітал, капітал у дооцінках, капітал у підприємствах, фінансовий результат, що потребує відповідного дослідження з метою виявлення та вирішення можливих проблемних ситуацій, пов'язаних із відображенням їх в системі бухгалтерського обліку.

Тому, актуальним є дослідження методологічних основ формування в бухгалтерському обліку інформації про капітал бюджетних установ відповідно до МСБОДС 1 «Подання фінансових звітів» та НПСБОДС 101 «Подання фінансової звітності».

Питанням методики бухгалтерського обліку, в тому числі капіталу за вимогами національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору присвятили свої роботи такі науковці та практики, а саме: Л. Гізатуліна, В. Жук, Т. Єфименко, С. Левицька, Л. Ловінська, Н.Сушко, С. Свірко, та ін. Проте, незважаючи на значний доробок питання методики обліку капіталу бюджетних установ залишається маловивченими.

Метою є проведення дослідження методичних підходів бухгалтерського обліку складових капіталу, зокрема визначення проблемних аспектів бухгалтерського та аналітичного обліку.

Історично поняття капіталу тісно пов'язане з поняттями активів і зобов'язань, тому його визначення наведено у національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі – НП(С)БОДС) та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку для державного сектору (далі – МСБОДС).

Відповідно до МСБОДС 1 «Подання фінансових звітів» власний капітал є залишковою часткою в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань [1]. Відповідно до НПСБОДС 101 «Подання фінансової звітності» власний капітал є частиною в активах суб'єкта державного сектору, що залишається після вирахування зобов'язань [2]. З наведених визначень видно, що стандарти мають практично однакове трактування даної категорії.

Поняття та склад власного капіталу розкриті в НПСБОДС 101 «Подання фінансової звітності». Тож варто уточнити, власний капітал складається з окремих складових, а саме:

- внесений капітал – відображається капітал закладів ЗВО, сформований за відповідними рішеннями органів управління.

- капітал у дооцінках – відображається результат дооцінок (уцінок) матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, які здійснюються у випадках, передбачених законодавством, що склався на кінець звітного періоду.

- фінансовий результат – відображається результат виконання кошторису (бюджету) розпорядниками бюджетних коштів.

- капітал у підприємствах – відображається сума капіталу у формі внесків у підприємства державного, комунального секторів економіки, які належать до сфери управління суб'єкта державного сектору, акцій та цінних паперів.

- цільове фінансування – відображається сума залишку коштів цільового фінансування, які виділяються з відповідного бюджету на проведення заходів цільового характеру.

Зауважимо, основними складовими капіталу розпорядників бюджетних коштів є: внесений капітал, капітал в дооцінках, фінансовий результат та цільове фінансування. Бухгалтерський облік таких складових відповідно до Плану рахунків бухгалтерського в державному секторі ведеться на таких субрахунках: 5111 «Внесений капітал розпорядникам бюджетних коштів»; 5311 Дооцінка (уцінка) необоротних активів; 5312 Дооцінка (уцінка) інших активів; 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»; 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису»; 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів» [3]. Кожен субрахунок має свою місію та облікове призначення відповідно до Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [4]. Ці субрахунки включають великий обсяг інформації за різними об'єктами необоротних активів.

Таким чином, для одержання розгорнутої інформації щодо проведених операцій за субрахунками капіталу бюджетних установ ведення аналітичного обліку та розробка аналітичних рахунків до кожного субрахунку капіталу. Зважаючи на специфіку діяльності бюджетних установи та універсальність Плану рахунків пропонуємо висвітлити застосовувані установою субрахунки капіталу із визначеною аналітикою в додатку до облікової політики у вигляді Робочого плану рахунків.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 1 «Подання фінансових звітів» URL: <http://195.78.68.18/minfin/document/81063/17a>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 28 грудня 2009 року № 1541 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11>
3. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
4. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16>.

Петрова М. В., Берднік В. О.,
*студентки ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Одним із найвагоміших інструментів моніторингу руху бюджетних коштів в державному секторі на сьогоднішній день є бухгалтерський облік. В Україні постійно вживаються заходи, які спрямовані на проведення модернізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності бюджетних установ через запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку, які базуються на міжнародних стандартах. Важливим звершенням проведених заходів щодо модернізації бухгалтерського обліку на сучасному етапі є розробка на базі міжнародних стандартів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та введення нового Плану рахунків для всіх суб'єктів державного сектору.

Застосування різного програмного забезпечення під час проведення облікових операцій, невідповідність нормативно-правових актів Держказначейства з питань ведення обліку та складання звітності Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку для державного сектору (IPSAS) унеможлиблює комплексну автоматизацію системи обліку, а також сучасні процеси міжнародної інтеграції, стандартизації та глобалізації викликали необхідність удосконалення організації та методології ведення бухгалтерського обліку в бюджетних організаціях [1; 2].

Чинні Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) містять в собі єдині методологічні підходи до оцінки та розкриття інформації в контексті Міжнародних стандартів. До 2025 року згідно зі Стратегією модернізації системи бухгалтерського обліку окреслено такі вектори покращення вищезазначеного обліку:

1. Підвищення рівня прозорості та якості фінансової звітності.
2. Створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами державного сектору.
3. Удосконалення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
4. Вдосконалення системи бухгалтерського обліку.[3]

Тобто, бухгалтерський облік в державному секторі зараз перебуває на етапі імплементації міжнародних норм стандартизації. Ефективна

модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах та наближення її до міжнародної практики прямо залежить від впровадження таких рішень:

- розроблення методичних рекомендацій щодо запровадження НП(С)БОДС;
- постійне відстежування змін норм міжнародних стандартів з метою імплементації їх в НП(С)БОДС;
- досконалого моніторингу стану нормативно-правового та методичного забезпечення здійснення операцій із виконання бюджетів;
- удосконалення програмного забезпечення з автоматизації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а саме: створення високоякісного програмного продукту, який можна інтегрувати до облікової системи Казначейства і системи подання фінансової звітності в електронному форматі.

Список використаних джерел

1. Степова Т. Г. Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі: переваги, недоліки та перспективи покращення роботи працівників бухгалтерських служб. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 101–1025.
2. Туряниця К. С. Питання реформування організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах в умовах глобалізації економіки України. *Науковий огляд*. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/123> (дата звернення: 01.05.2020).
3. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.04.2020).

УДК 657

Петрук А.П.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу*

РОЗРАХУНКОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Через банківську систему проходять грошові розрахунки і платежі господарюючих суб'єктів та населення. Саме банки виконують важливу функцію мобілізації тимчасово вільних грошових ресурсів і перетворення їх у реальний капітал, здійснюючи різноманітні кредитні, інвестиційні та інші операції і забезпечуючи потреби економіки в додаткових ресурсах. Проблематику облікового забезпечення механізму розрахункового обслуговування клієнтів банків у сучасних умовах недостатньо опрацьовано у фахових джерелах, що зумовлює актуальність обраної теми. Зокрема,

ґрунтовних досліджень потребують питання організації розрахунково-касового обслуговування клієнтів та процедури обліку коштів клієнтів банку у процесі безготівкових розрахунків.

Вказаному питанню приділяється значна увага Національного банку України, що знайшло своє відображення у законах «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк», Порядок ведення касових операцій у національній валюті в Україні, Інструкція „Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України”, законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності.

Банки на договірній основі здійснюють розрахунково-касове обслуговування клієнтів і виконують їх розпорядження відносно перерахування грошових коштів з рахунків.

Розрахунково-касове обслуговування — послуги, що надаються банком клієнту на підставі відповідного договору, укладеного між ними, які пов’язані із переказом коштів з рахунка (на рахунок) цього клієнта, видачею йому коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договорами. Взагалі, розрахунково-касове обслуговування включає наступні банківські операції: - відкриття і ведення рахунків клієнтів; - безготівкові розрахунки; - готівкові грошові розрахунки. Комерційні банки відкривають рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів банківських операцій за вибором клієнта і за згодою банку.

Готівкові розрахунки в банках України регламентуються Інструкцією про ведення касових операцій банками в Україні [1]. Операції з приймання і видачі готівки відображають в обліковій системі банку виключно на підставі прибуткових та видаткових касових документів. Виправлення в касових документах реквізитів, а саме: номери рахунків, найменування клієнта, суми, прізвища, імені, по батькові утримувача (платника) не допускаються.

Для обліку розрахункових операцій в банках використовуються відповідні рахунки з Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [2]. Безготівкові розрахунки здійснюються з використанням платіжних рахунків шляхом перерахування коштів із рахунку платника на рахунок одержувача коштів: 2600 АП "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання"; 2602 П "Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання"; 2605 АП "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток"; 2620 АП "Кошти на вимогу фізичних осіб"; 2622 П "Кошти в розрахунках фізичних осіб".

Для обліку розрахункових документів у випадках, коли неможливе здійснення розрахунків, використовуються позабалансові рахунки: 9803 А "Розрахункові документи клієнтів, що обліковуються банком відповідно до укладених цивільно-правових договорів"; 9804 А "Розрахункові документи, що не сплачені в строк з вини банку".

За умови закриття рахунку згідно з законодавчими актами України та нормативними актами НБУ сума з недіючого рахунку клієнта перераховується на рахунок № 2903 П "Кошти клієнтів банку за недіючими рахунками". З

цього рахунку здійснюється погашення заборгованості клієнтів або суми перераховуються за напрямками, скерованими чинним законодавством.

Здійснення розрахункових операцій за рахунками клієнтів забезпечується за допомогою системи міжбанківських розрахунків.

Оприбуткування готівки в касі банку відображається бухгалтерськими проведеннями:

1. Приймання готівки від юридичних осіб для зарахування на власні поточні рахунки:

Д-т 1001 А "Банкноти та монети в касі банку"; або 1002

К-т 2520 П "Поточні рахунки клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету";

2600 АП "Кошти на вимогу суб'єктів господарювання";

2650 АП "Кошти на вимогу небанківських фінансових установ".

2. Приймання готівки від фізичних осіб для зарахування на поточні, вкладні (депозитні) рахунки:

Д-т 1001 А "Банкноти та монети в касі банку";

К-т 2620 АП "Кошти на вимогу фізичних осіб".

Список використаних джерел

1. *Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні: постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 23.12.2019).*
2. *План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про його застосування: постанова Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 23.12.2019).*

УДК 657.6

Савон А. Д.,
*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ларікова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри
обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

ДОКУМЕНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ЩОДО ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Однією з найскладніших економічних категорій та соціальних явищ в бюджетних установах є заробітна плата. При веденні обліку розрахунків із заробітної плати нині не достатньо володіти лише досконалими знаннями бухгалтерського обліку, одним із важливих етапів є організація обліку та документування.

Своєчасне, повне та достовірне відбиття всіх розрахунків з оплати праці дозволяє керівнику бюджетної установи приймати обґрунтовані управлінські рішення, аналізувати роботу установи, здійснювати та контролювати цільові

витрати на оплату праці на основі затвердженого кошторису, виявляти незаконні витрати. Тому документування господарських операцій щодо обліку заробітної плати залишається складним, важливим та обов'язковим етапом початку господарської діяльності.

Питання обліку та аудиту нарахування заробітної плати вивчали такі науковці: Бутинець Ф.Ф., Загородній А.Г., Кулаковська Л.П., Ільїна С.Б., Мельник Т.Г., Новиков І.Т., Олійчук М.Ф., Рагуліна І.І. та ін. Але майже у всіх наукових розробках висвітлюється організація обліку щодо розрахунків з оплати праці суб'єктів господарювання, що не відносяться до бюджетної сфери, що свідчить про актуальність наряду дослідження.

Відповідно до Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

За нормами Бюджетного кодексу України керівники бюджетних установ утримують чисельність працівників, військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та здійснюють фактичні видатки на заробітну плату (грошове забезпечення), включаючи видатки на премії та інші види заохочень чи винагород, матеріальну допомогу, лише в межах фонду заробітної плати (грошового забезпечення), затвердженого для бюджетних установ у кошторисах. Видатки загального фонду на оплату праці працівників бюджетних установ є захищеними видатками Державного бюджету України [2].

Бюджетні установи здійснюють нарахування заробітної плати своїм працівникам згідно з штатним розписом та тарифікаційного списку. Всі нарахування заробітної плати відображаються в розрахунково-платіжній відомості та в меморіальному ордері № 5 відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 08.09.2017 № 755 [3].

Для проведення обліку нарахування заробітної плати в бюджетних установах первинні облікові документи можна класифікувати так: 1) наказ про облікову політику, який регламентує особливості відображення в обліку витрати, пов'язані з оплатою праці, їх розподіл, а також особливості документального та бухгалтерського оформлення операцій з обліку розрахунків з персоналом; 2) кадрові документи, які включають інформацію про кількісний та якісний склад працівників, прийнятих та звільнених працівників тощо.

Основним джерелом інформації про використання робочого часу в бюджетних установах є дані таблиці обліку використання робочого часу за типовою формою № П-5 згідно наказу Державного комітету статистики «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489 [4].

У процесі нарахування заробітної плати працівники бухгалтерії використовують такі документи: положення про оплату праці; положення про преміювання; штатний розклад; наказ про затвердження штатного розкладу;

тарифікаційний список; наказ про проведення тарифікації; колективний договір; графік обліку відпусток; наказ про надання відпусток; особова картка працівника, книга обліку руху трудових книжок.

Відповідно до НПСБОДС 132 «Виплати працівникам» інформація щодо нарахування заробітної плати в обліку відображається за такими статтями: основна заробітна плата; додаткова заробітна плата; інші заохочувальні та компенсаційні витрати; інші виплати, що не належать до фонду оплати праці. Облік цих операцій ведеться на субрахунку 6511 «Розрахунки із заробітної плати» за всіма видами заробітної плати, преміями, допомогою у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю [5].

Таким чином, одним із шляхів удосконалення організації обліку заробітної плати є розробка аналітичних рахунків до субрахунку 6511 із виокремленням аналітичних компонентів за всіма видами заробітної плати, преміями, допомогою у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, оскільки дані аналітичного обліку відіграють вирішальну роль в зборі інформації про відпрацьований та невідпрацьований час, виконання норми працівником, структуру фонду оплати праці.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456 -VI, зі змінами. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
3. Наказ Міністерства фінансів України від 08.09.2017 № 755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17>.
4. Наказ Державного комітету статистики України про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці від 05.12.2008 № 489 URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 "Виплати працівникам" від 29.12.2011 № 1798 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12>

Содиль З. С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

РАХУНКИ ОБЛІКУ ПАСИВНИХ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ У БАНКАХ

У сучасних економічних умовах актуалізується проблема формування ресурсної бази банків. Для успішного функціонування та розвитку банківської установи недостатньо залучати кошти за нижчою ціною, а розміщувати за вищою, для цього необхідно удосконалювати систему управління банківською діяльністю, важливим компонентом якої є бухгалтерський облік операцій банку. Для успішної діяльності банків у конкурентному середовищі неодмінно слід нарощувати обсяги пасивних депозитних операцій, оскільки саме ці кошти банки надалі розміщують в активи, завдяки яким отримується прибуток, а отже, збільшується капітал банку. Питання організації та методики обліку пасивних депозитних операцій в банках, здійснюваних за рахунок залучення тимчасово вільних коштів банків-контрагентів, суб'єктів господарювання та фізичних осіб, залишається недостатньо дослідженим.

Згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» депозит (вклад) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або у іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [1].

У Постанові НБУ про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій зазначено, що вкладна (депозитна) операція банку є залученням грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонуванням грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами [2].

Банківська практика характеризується багатьма видами депозитів та депозитних рахунків. Класифікація депозитів відбувається за такими ознаками, як категорія вкладника та строк вкладу. Їх поділяють на депозити до запитання, строкові депозити, депозитні (ощадні) сертифікати.

Методика обліку депозитних операцій банків регламентується Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України [3]. Головними моментами, які визначають особливості відображення в обліку депозитних операцій є такі: визнання фінансового зобов'язання; категорія депонента (фізична чи юридична особа); валюта вкладу (національна чи іноземна); порядок нарахування відсотків (прості та

складні); порядок виплати відсотків (періодично, із закінченням терміна, авансом), припинення визнання фінансового зобов'язання.

Для обліку фінансових зобов'язань у банках за операціями, пов'язаними із залученням грошових коштів, застосовують рахунки 1 класу «Казначейські та міжбанківські операції» для міжбанківських депозитів, 2 класу «Операції з клієнтами» для клієнтських депозитів та 3 класу «Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання» для депозитних (ощадних) сертифікатів [4].

Облік депозитів до запитання НБУ (залучених) здійснюється за групою 130 «Кореспондентський рахунок НБУ в банку». Облік строкових вкладів (депозитів) Національного банку України (залучених) здійснюється за однойменною 133 групою Плану рахунків.

Депозити до запитання (кошти на вимогу) і строкові кошти юридичних осіб обліковуються в 25 розділі «Кошти бюджету та позабюджетних фондів України» та в 26 розділі «Кошти клієнтів банку» Плану рахунків за видами клієнтів.

Депозити до запитання (кошти на вимогу) фізичних осіб обліковуються за групою 262 «Кошти на вимогу фізичних осіб» Плану рахунків. Строкові депозити фізичних осіб обліковуються за однойменною 263 групою Плану рахунків.

Депозитні (ощадні) сертифікати обліковуються за групами 332 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за амортизованою собівартістю» та 333 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки» Плану рахунків.

Витрати за пасивними депозитними операціями банків визнаються за відповідними рахунками класу 7 «Витрати».

Отже, однією з найважливіших банківських операцій є залучення у вклади грошових коштів фізичних та юридичних осіб. Саме завдяки залученим у вклади (депозити) грошових коштів населення та юридичних осіб банки можуть здійснювати активні операції. Тому банківські установи повинні з усією відповідальністю підходити до виконання своїх обов'язків і робити все для того, щоб у потенційних вкладників була впевненість у надійності установи.

Список використаних джерел

1. *Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (із змінами і доповненнями). URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*
2. *Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 № 516. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*
3. *Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України: постанова Правління НБУ від 21.02.2018 № 14. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*
4. *План рахунків бухгалтерського обліку банків України: постанова Правління НБУ від 11.09.2017 № 89. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019).*

Сторожук І. В.,

*студент ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

*Науковий керівник — Токарева Т. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

ПОЛІПШЕННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В КРЕДИТНИХ І БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Разом з часом змінюються і потреби, тому модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних і кредитних установах є необхідністю, адже крокувати у ногу із прогресом є однією зі складових успішного функціонування та розвитку підприємства.

Актуальним на сьогодні є вивчення шляхів, за допомогою яких можливим буде спрощене ведення облікового процесу в бюджетних і кредитних установах. Серед нагальних можна виділити наступні питання:

- удосконалення системи бухгалтерського обліку: розподіл між суб'єктами бухгалтерського обліку повноважень щодо ведення обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат;
- створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи, що передбачатиме модернізацію фінансово-бухгалтерських служб;
- забезпечення казначейського обслуговування усіх суб'єктів державного сектору; адаптацію бюджетної системи, створеної на засадах програмно-цільового методу.

Організація управлінського обліку в бюджетних установах має на меті забезпечити ефективне функціонування, власне, підсистеми управлінського обліку, мета якої (відповідно до специфіки діяльності вказаних суб'єктів господарювання) полягає у формуванні та передачі інформаційних даних управлінському персоналу внутрішнього поля управління бюджетних установ за для обґрунтування вибору, підготовки та забезпечення прийняття управлінських рішень [2] Державний рівень регламентації управлінського обліку відсутній. Утім, світова практика управлінського обліку має приклади розробок міжнародного рівня, які носять рекомендаційний характер. Прикладом виступають положення та дослідження в галузі управлінського обліку, сформовані Міжнародною федерацією бухгалтерів у період з 1989 р. до тепер [1].

Ключовою складовою процесу реформування системи державного управління грошовими потоками є вдосконалення механізмів управління на всіх рівнях, що, в свою чергу, потребує своєчасного інформування про результати виконання бюджетів для забезпечення бюджетного планування, а також контролю над цільовим використанням бюджетних коштів.

На теперішній час, в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі, шляхом запровадження національних положень у державному секторі. В результаті цього, затверджено план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, що містить субрахунки для відображення виконання бюджетів, форми фінансової звітності, рекомендації щодо співставлення доходів та планується вивчення європейського досвіду щодо формування інформації про надходження та використання коштів бюджетів. Продовження модернізації сприятиме удосконаленню управління державними фінансами, порядку складання та використання бюджету, системи контролю за виконанням бюджету[1].

В Україні прийнято стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року [1]. Зокрема, передбачається досягнення таких результатів:

- підвищення рівня відкритості, достовірності та прозорості фінансової звітності з метою забезпечення ефективності прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів;
- забезпечення консолідації фінансової звітності на різних рівнях;
- запровадження якісно нової системи підготовки та перепідготовки кадрів бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору.

Кредитні установи також модернізують процес подання звітності до відповідних органів, робиться це з метою оптимізації даного процесу. Сама звітність ведеться на комп'ютері з допомогою спеціального програмного забезпечення, наприклад, прикладної програми «1С: Бухгалтерія». Наразі більшість звітів від кредитних установ подається дистанційно, у режимі on-line, це мінімізує паперову роботу і витрачання часу на надсилання звітності.

Отже, як висновок, можна зазначити, що подальша модернізація обліку в кредитних і бюджетних установах є позитивним явищем, так як це спрощує роботу бухгалтерам установ, знижує до мінімуму роботу з паперами, а також значно оптимізує процес подання звітів до відповідних органів, зазвичай для цього використовують мережу Інтернет.

Список використаних джерел

1. *Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 437-р.: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2020).*
2. *Svirko, S. V. Kontseptualizatsiia upravlinskoho obliku v budgetnykh ustanovakh Conceptualizing management accounting in budgetary institutions Ukraine Kyiv national economic university 2012.V. 14., Part 2 .P. 167–173.*

Тітова С. О., Топіліна О. В.
*студентки ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси,
банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

На тлі світових економічних перетворень є очевидним, що високоякісні стандарти бухгалтерського обліку потрібні не лише приватному, але і державному сектору економіки. У всьому світі в державному секторі існує цілий ряд методів ведення бухгалтерського обліку, при цьому серйозні зусилля спрямовані на розробку стандартів, які зіставні з точки зору підзвітності та прозорості.

Розробку міжнародних стандартів фінансового обліку та звітності в державному секторі (МСБОДС) здійснює Комітет із питань державного сектору (КДС). На сьогодні, КДС опублікував 26 МСБОДС з обліку за принципом нарахування. МСБОДС представляють найкращу міжнародну практику у сфері фінансової звітності суб'єктів господарювання державного сектору. В багатьох юрисдикціях застосування вимог МСБОДС покращить підзвітність і прозорість фінансової звітності, складеної органами державного управління та їхніми агенціями. Міжнародні стандарти фінансового обліку та звітності в державному секторі передбачають застосування принципів формування точної й об'єктивної інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та потоки грошових коштів стосовно різних державних і міжнародних організацій. Це дозволить забезпечити отримання стандартизованої та порівнянної інформації про діяльність усіх організацій державного сектору.

Міжнародна практика відштовхується від принципу, що політика та стандарти бухгалтерського обліку, властиві державному сектору, мають поширюватися на всі установи державного сектора, за винятком державних фінансових і нефінансових підприємств (на які поширюються стандарти бухгалтерського обліку, що використовуються в приватному секторі).

Як показує міжнародний досвід, фінансова звітність державного сектору є публічною та містить інформацію про достатність доходів для фінансування запланованих витрат, про вартість як фінансових, так і нефінансових активів. Окрім цього, така звітність має враховувати інформацію про джерела доходів, походження витрат за видами (напрямами виникнення), отримані фінансові результати діяльності державного сектору. При формуванні, вказаної вище інформації, ставиться вимога можливості її використання для прогнозу фінансового стану установи.

Правила організації та ведення бухгалтерського обліку в державному секторі відрізняються від правил бухгалтерського обліку в комерційних організаціях лише в частині специфіки діяльності бюджетних установ. Зауважимо, що облік доходів і витрат у міжнародній практиці дозволяється вести за методом нарахування, касовим або змішаним методами. Під час застосування методу нарахування податкові доходи

відображаються у момент нарахування податків. Отже, розглянемо більш детально, методи ведення бухгалтерського обліку в державному секторі, які систематизовані в таблиці 1.

Таблиця 1

Методи ведення бухгалтерського обліку в державному секторі

Країни	Методи бухгалтерського обліку в державному секторі					
	Казначейством (Міністерством фінансів) при виконанні державного бюджету	Органами, що відповідають за виконання місцевих бюджетів	Бюджетними установами при виконанні їх кошторисів	Органами, що відповідають за виконання бюджетів фондів соціального страхування	Органами, що відповідають за виконання бюджетів медичного страхування	Іншими суб'єктами обліку
Боснія і Герцеговина	МКН	МКН	МКН	МКН	МКН	МКН
Болгарія	МКН	МКН	МКН	МКН	МКН	—
Хорватія	К	МКН	МКН	МКН	МКН	МКН
Грузія	К	К	Н	К	—	Н
Чорногорія	МКН	К	МКН	К	Н	МКН
Сербія	К	К	К	К	К	Н
Угорщина	МКН	МКН	МКН	МКН	—	—
Україна	МКН	МКН	МКН	МКН	—	—

МКН –модифікований касовий метод та метод нарахувань, К –касовий метод, Н –метод нарахувань

Джерело: складене авторами на основі даних [1]

Доходи, як правило, враховуються за касовим методом. Болгарія – єдина країна, яка веде облік доходів за методом нарахування. У випадках, коли використовується модифікований касовий метод або модифікований метод нарахування, інформація, що враховується найчастіше, окрім руху грошових коштів, містить зобов'язання й активи. У Грузії й Україні в державному секторі впроваджуються реформи по переходу на облік за методом нарахування. В усіх країнах простежується прогрес в забезпеченні ув'язки плану рахунків з економічним сегментом бюджетної класифікації. Так, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Чорногорія, Сербія, мають прямі ув'язки плану рахунків з економічним сегментом бюджетної класифікації. Болгарія, Грузія застосовують перехідні таблиці, а в Україні відсутній взаємозв'язок плану рахунків із економічним сегментом бюджетної класифікації.

Список використаних джерел

1. Смірнова І.В., Смірнова Н.В. Національні та міжнародні стандарти обліку для державного сектору: особливості застосування: Кіровоградський національний технічний університет : Економічні науки. 2018. Вип.33. С. 152–164.
2. Яструбський М. Я. Розвиток обліку в Україні в контексті міжнародних інтеграційних процесів: Вісн. Нац. ун-ту Львів. політехніка. 2012. № 721. С. 269-274.

Хмельницький С. С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПЕРЕДУМОВИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ

Статутний капітал формується відповідно до вимог чинного законодавства України та установчих документів банку. Сума статутного капіталу визначається засновницькими документами, а його мінімальний обсяг регламентується Законом України «Про банки і банківську діяльність», згідно з яким мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації банку не може бути менше 500 мільйонів гривень (на 2019 рік) [1].

Формування та збільшення статутного капіталу банку може здійснюватися виключно шляхом грошових внесків. Грошові внески для формування та збільшення статутного капіталу банку резиденти України здійснюють у гривнях, а нерезиденти - в іноземній вільно конвертованій валюті або у гривнях. Кошти можуть перераховуватися лише з власних поточних рахунків юридичними особами та фізичними особами у безготівковій формі та вноситися фізичними особами в готівковій формі. Статутний капітал банку не повинен формуватися за рахунок коштів, джерела походження яких не підтверджені. Банк має отримати від учасників банку документи й відомості, потрібні для з'ясування джерел походження коштів, що спрямовуються на формування його статутного капіталу

Перерахування сум з іноземної вільно конвертованої валюти, унесених нерезидентами, у національну валюту України здійснюється за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на дату підписання установчого договору про створення банку.

Державна реєстрація банків здійснюється Національним банком України на основі поданих уповноваженими засновниками банку особами пакета документів, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність» та Положенням про ліцензування банків [1, 2].

Рішення про державну реєстрацію банку або про відмову в державній реєстрації банку приймається НБУ не пізніше тримісячного строку з моменту подання пакета документів. Реєстрація банків здійснюється шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків, після чого банк набуває статусу юридичної особи.

Після реєстрації банку в територіальному управлінні НБУ за його місцезнаходженням відкривається кореспондентський рахунок, на який не пізніше наступного дня після його відкриття із накопичувального рахунку

перераховуються зібрані кошти, що утворюють статутний капітал банку. У разі відмови в реєстрації банку кошти з накопичувального рахунку повертаються учасникам банку за їх заявою протягом трьох робочих днів [1].

Формування капіталу здійснюється лише у головному офісі банку, через відділення Банк може лише поширювати акції.

Облік формування статутного капіталу банку здійснюється на 50-му розділі Плану рахунків «Статутний капітал та інші фонди банку» за рахунками груп [3]:

— 500 «Статутний капітал банку» (рахунки 5000 «Статутний капітал», 5002 «Власні акції, що викуплені в акціонерів», 5004 «Незареєстрований Статутний Капітал»);

— 501 «Емісійні різниці та додаткові внески» (рахунки 5010 «Емісійні різниці», 5011 «Операції з акціонерами»).

Крім того, для обліку статутного капіталу банку після його реєстрації використовуються рахунки груп: 502 «Загальні резерви банку» (рахунки 5020 «Загальні резерви», 5021 «Резервні фонди», 5022 «Інші фонди банку»); 503 «Результати минулих років»; 504 «Результати звітного року».

За умови перевищення доходів над витратами банк отримує прибуток, що відображається у 504 групі за кредитом рахунка 5040 «Прибуток звітного року»; за умови перевищення витрат над доходами використовується також 504 група, але запис здійснюється за дебетом рахунка 5041 «Збиток звітного року».

Облік операцій банку з акціями власної емісії при формуванні статутного капіталу регулюється Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України [4].

За рахунком 5000 «Статутний капітал» вартість розміщених акцій враховується тільки за номіналом. В період первинного випуску акцій їх можливо розмістити або за номіналом, або ж за ціною, що перевищує номінал, що зумовлює виникнення емісійних різниць, як перевищення суми коштів, отриманих від первинного випуску власних акцій (інших корпоративних прав) над їх номіналом.

Список використаних джерел

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (із змінами і доповненнями). URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).
2. Положення про ліцензування банків: Постанова Правління НБУ від 22.12.2018 № 149. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).
3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України: постанова Правління НБУ від 11.09.2017 № 89. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).
4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України: постанова Правління НБУ від 21.02.2018 № 14. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).

Швейбиш К.Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян В.С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та
економічного аналізу

ПЛАНУВАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ: ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ КОШТОРИСУ

Діяльність бюджетних установ як суб'єктів державного сектору спрямована на виконання завдань органів державної влади та місцевого самоврядування через виконання суспільно важливих функцій для задоволення потреб населення. Особливістю функціонування бюджетних установ є планування доходів і витрат та необхідність здійснення видатків у чіткій відповідності із запланованими обсягами.

Бюджетні установи – це органи державної влади і місцевого самоврядування, а також всі установи, що створені ними та повністю фінансуються за рахунок державного або місцевого бюджету [1]. Всі доходи і витрати бюджетної установи плануються заздалегідь і відображаються у кошторисі – основному планово-фінансовому документі, що складений із дотриманням програмно-цільового методу.

Форма кошторису бюджетної установи затверджується Міністерством фінансів України. Окрім кошторису, до складу планової документації включено план асигнувань загального фонду бюджету. План асигнувань загального фонду бюджету – це помісячний розподіл бюджетних асигнувань, затверджених у загальному фонді кошторису, за скороченою формою економічної класифікації видатків, який регламентує протягом року взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів відповідно до зазначених зобов'язань [2].

Процес складання кошторису складається із 7 етапів: отримання від головного розпорядника бюджетних коштів інформації про максимальний обсяг видатків загального фонду із проекту Державного бюджету; складання бюджетною установою проекту кошторису; передача інформації головному розпоряднику для формування індивідуального бюджетного запиту; отримання від головного розпорядника відкоригованих планових показників після внесення змін до проекту Закону України «Про Державний бюджет України»; отримання витягу з бюджетного розпису; остаточне коригування кошторису; затвердження кошторису головним розпорядником бюджетних коштів.

Двома основними складовими кошторису бюджетної установи є надходження та видатки. Кожна із складових розкривається в розрізі загального та спеціального фонду (рис. 1).

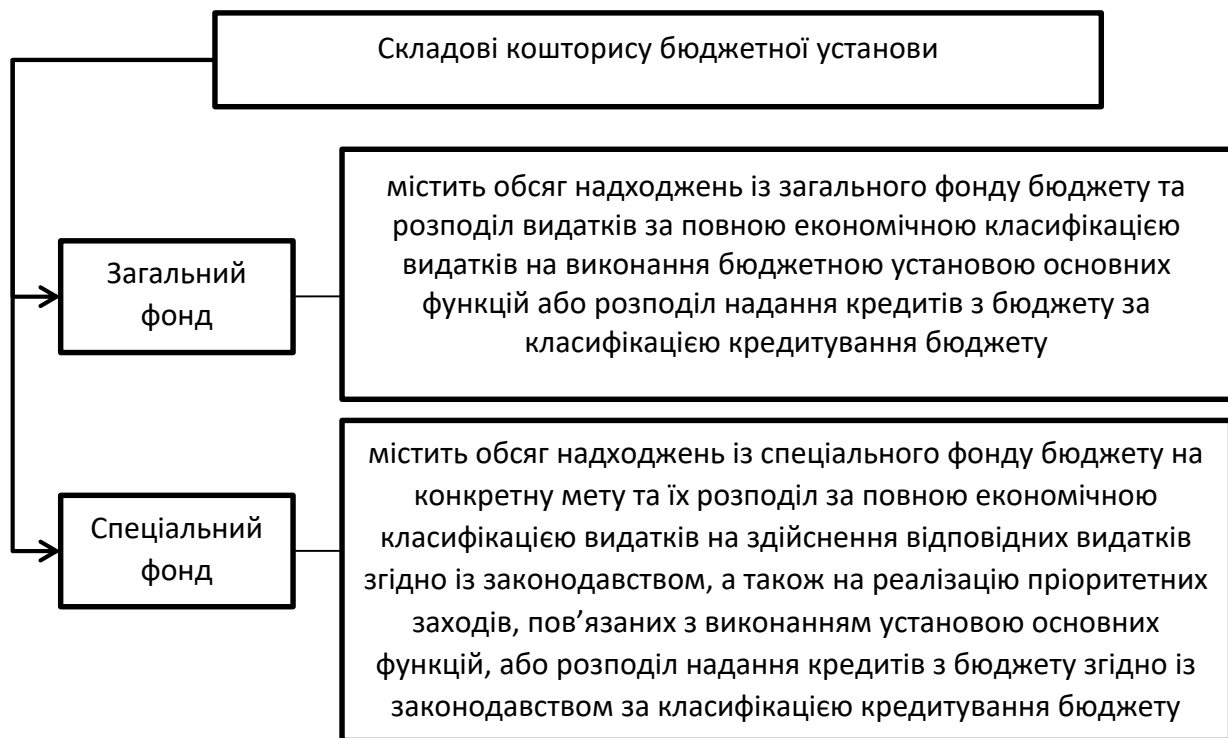

Рис. 1. Складові кошторису бюджетної установи

Джерело: згруповано за інформацією [2]

В основі кошторисного планування лежить програмно-цільовий метод, що передбачає використання коштів бюджетними установами за чітко розробленими програмами [3]. Програмна класифікація видатків бюджету – це розподіл видатків бюджету відповідно до бюджетних програм. Бюджетна програма – це сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій. Бюджетні програми розробляються головними розпорядниками бюджетних коштів для отримання необхідних коштів на конкретні заходи. Коди програмної класифікації видатків і кредитування державного бюджету складаються із семи цифр.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення 18.04.2020).
2. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF> (дата звернення 21.04.2020).
3. Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002р. №538-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80> (дата звернення 28.04.2020).

РОЗДІЛ 6

БІЗНЕС-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

УДК 657

Артюх А.О.

студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 075 «Маркетинг»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Абесінова О. К. - к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОЦІНКА ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою складовою маркетингової діяльності будь-якого підприємства є формування цінової політики. В умовах реформування національної економіки проблема ціноутворення посилюється унаслідок нестабільності, мінливості ринкової кон'юнктури, динамічності зовнішнього середовища та загострення конкурентної боротьби.

Правильне визначення ціни дозволяє підприємству підвищити ефективність виробництва, збільшити конкурентоспроможність компанії і її послуг на ринку, заволодіти більш широким сегментом ринку, підвищити рівень стійкості і стабільності функціонування компанії на ринку. Отже, від правильно обраної цінової політики багато в чому залежить фінансовий результат компанії.

Завданнями маркетингового аналізу цінової політики є встановлення відповідності рівня цін цілям цінової політики та кінцевим завданням маркетингової діяльності підприємства; оцінка обґрунтованості розміру цін на товари фірми; виявлення факторів, які впливають на величину цін; визначення доцільності використовуваних цінових стратегій та методів розрахування цін; порівняння рівня цін на товари підприємства з відповідними цінами на аналогічні вироби фірм-конкурентів; дослідження ефективності таких складових напрямів цінової політики як фінансової, преміальної та кредитної політик [1].

Маркетинговий аналіз політики ціноутворення, який проводиться з позицій фірми, є одним із основних складових елементів цінової політики в цілому, оскільки визначає та впливає на зміст інших його напрямів. Він включає такі етапи дослідження:

- вступний аналіз політики ціноутворення;
- аналіз цілей ціноутворення, цінових стратегій та методів розрахунку цін;
- виявлення ступеня відповідності ціни товару до його якості;
- аналіз цінової еластичності;
- виявлення факторів, які впливають на величину цін, та їх кількісна оцінка;
- аналіз впливу рівня цін на величину кінцевих показників підприємства (обсяг продажу товарів, розмір прибутку та рентабельності, частку ринку) [2].

Вступний аналіз політики ціноутворення передбачає:

– ознайомлення з результатами усунення недоліків, які були виявлені у попередньому маркетинговому аналізі цінової політики, що має на меті встановлення ефективності дослідження, виявлення негативних тенденцій у ціновій політиці та їх недопущення в майбутньому.

Без якісного та ретельного вступного аналізу не може бути проведений належним чином наступний етап аналізу цінової політики фірми, а саме:

- визначення предмету маркетингового аналізу цінової політики та окреслення часового періоду, за який він буде здійснюватися;
- аналіз цінової ситуації на фірмі (рівень цін на товари підприємства, їх зміна в динаміці).

Маючи таку інформацію, компанія може приступити до оцінки цілей ціноутворення, цінових стратегій та методів розрахунку цін.

Серед методів розрахунку цін доцільно виділити наступні:

- визначення ціни залежно від витрат (орієнтація на рівень собівартості товару);
- розрахунок ціни, яка зорієнтована на споживача (ціна продажу, що згідний заплатити покупець);
- встановлення ціни, що зорієнтована на конкурентів (ціною продажу товару підприємства є ціна ринкового лідера, або рівень середньогалузевих цін);
- визначення ціни, величина якої відображає рівновагу між витратами виробництва і корисністю запропонованих виробів [3].

Аналіз цілей ціноутворення, обраних цінових стратегій та методів розрахунку цін варто проводити в комплексі, як єдиній цілісності. При цьому, необхідно встановити які цілі ціноутворення ставить перед собою підприємство, наскільки вони необхідні та в якій мірі їх вибір відповідає маркетинговій ситуації, що склалася на ринку. Доцільно в'яснити, які з них були досягнуті. По нереалізованими цілям, треба встановити причини та, викликане у зв'язку з цим, зменшення обсягів продажу товарів. Важливим напрямком дослідження є обґрунтування запропонованих цінових стратегій, відповідність їх цілям політики ціноутворення. Аналізу підлягає кожна цінова стратегія в розрізі асортименту виробів чи їх груп та належність методів розрахунку цін маркетинговим ціновим стратегіям.

Аналіз цінової політики підприємства також включає: оцінку впливу типів ринку; дослідження впливу факторів на ціну (рівень витрат, попит та пропозиція на ринку, рівень конкуренції); обґрунтування найприйнятніших методів ціноутворення; визначення умов і методів формування початкової ціни на товар.

У разі задовільних результатів аналізу, товар випускається на ринок, при цьому у цінову політику можуть вноситися корективи, проводитися акції і знижки для успішного просування товару.

Отже, політика ціноутворення є одним із важливих важелів реалізації підприємством його маркетингової стратегії та в найбільшій мірі впливає на рівень рентабельності фірми. Тому оцінка цінової політики повинна відображати реалії маркетингового стану підприємств. Обґрунтованість і об'єктивність результатів маркетингового аналізу цінової політики підприємства, вибір тих чи інших цінових стратегій та методів розрахунку ціни в кінцевому підсумку визначають успіх чи невдачу фірми в просуванні своїх товарів на ринок.

Список використаних джерел

1. Хаблюк О. Маркетинговий аудит як інструмент оцінювання ефективності бізнесу. Галицький економічний вісник. — Т. : ТНТУ, 2019. — Том 60. — № 5. — С. 129–136.
2. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз господарської діяльності: підручник / за ред. Л. М. Кіндрацької. : КНЕУ, 2016.— 629 с.
3. Штефанич Д., Братко О., Дячун О., Лагоцька Н., Окрепкий Р. Маркетинговий аналіз: підручник / за ред. доктора економічних наук, професора Д.А. Штефанича. — Тернопіль: Економічна думка, 2011, 267 с.

УДК 657

Грищенко Є.М.,
студент ф-ту маркетинг, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД

Основою функціонування сучасного підприємства є достатній за обсягом ресурсний потенціал, кількісні та якісні характеристики якого відображають систему ресурсів, а також механізми управління ними. Логічним результатом ефективного використання ресурсного потенціалу підприємства є, перш за все, виробництво продукції належної якості, що дає змогу забезпечити ефективне управління виробничим, маркетинговим, трудовим, управлінським та іншими потенціалами підприємства. Ресурсний потенціал підприємства можна визначити, з одного боку, як специфічну економічну категорію, що є результатом поєднання та взаємодії всіх ресурсів підприємства, не лише наявних, а й прихованих. З іншого боку, ресурсний потенціал можна визначити як економічну основу підприємства, що характеризується системою показників, які віддзеркалюють не тільки наявні ресурси, а й їхні резерви, які можуть бути використані за визначених умов.

Вивчення фахової літератури дало змогу встановити, що науковці здебільшого займаються питаннями методики аналізу окремих видів ресурсів: трудових, матеріальних оборотних і необоротних, фінансових, нематеріальних та інших. При цьому досить мало уваги приділяється методиці комплексної оцінки ресурсного потенціалу підприємств [1]. Комплексний системний підхід базується на вивченні об'єктів як складних економічних систем, які складаються з окремих елементів з численними внутрішніми та зовнішніми зв'язками.

Дослідження наукових праць свідчить про те, що більшість вітчизняних методик аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства базуються на обчисленні показників у грошовому вимірі. Проте

використовуючи лише фінансові показники, досить складно в повному обсязі визначити ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства. Адже для досягнення основної мети підприємства — максимізації його вартості — поряд з обсягами реалізації компанії, прибутком, активами важливого значення набувають такі чинники, як частка ринку, лояльність клієнтів, прогресивність технологій, налагодженість бізнес-процесів, кваліфікований конкурентоспроможний персонал. Ефективність стратегічного управління ресурсним потенціалом підприємства можна підвищити завдяки поєднанню фінансових та нефінансових показників, які необхідно збалансувати в єдину систему критеріїв оцінювання. Одним з ефективних інструментів оцінки, моніторингу та обліку цих чинників є Збалансована Система Показників (ЗСП) або Balanced Scorecard (BSC).

Запропонована Р. Капланом і Д. Нортонем збалансована система показників сформована у вигляді системи показників, розділених на чотири групи. До першої групи входять традиційні фінансові показники. Оскільки власника завжди, в першу чергу, цікавить фінансова віддача на вкладені кошти, визнаючи важливість нефінансових показників, вони розцінюються як найважливіший інструмент досягнення головних фінансових цілей. Тому збалансована система повинна починатися і закінчуватися фінансовими показниками. Друга група характеризує зовнішнє оточення підприємства, його відносини з клієнтами. Третя група характеризує внутрішні процеси підприємства, зокрема: інноваційний процес, процес розробки продукту, процес організації виробництва, забезпечення основними ресурсами, безпосередньо саме виробництво, реалізація та післяпродажне обслуговування. Четверта група дозволяє описати здатність підприємства до навчання і росту, яка визначається такими характеристиками: кадровий потенціал, оперативність інформаційних систем, організація взаємодії між учасниками процесу та ефективність системи прийняття рішення [2].

Сутність методики ЗСП полягає в тому, що вона дозволяє пов'язати між собою стратегію підприємства, показники, які характеризують його діяльність та конкретні дії, спрямовані на реалізацію стратегії.

Вдосконалення комплексного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу за допомогою використання методики ЗСП дасть можливість вітчизняним підприємствам:

- сформувати власну збалансовану систему показників з метою ефективного стратегічного управління ресурсним потенціалом;
- використати цю систему при плануванні як в коротко-, так і в довгостроковій перспективі;
- забезпечити чіткість та координацію системи оперативного та стратегічного управління;
- відстежувати досягнення найбільш суттєвих фінансових та нефінансових показників діяльності підприємства;

– сприяти єдності цілей та реалізації розробленої стратегії використання ресурсного потенціалу завдяки цілеспрямованому моніторингу діяльності підприємства [3].

Отже, застосування збалансованої системи показників для аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу дає змогу, зокрема, перевірити діючу стратегію на повноту, послідовність та актуальність. Системний підхід до вимірювання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства дозволяє визначати показники та здійснювати їх вимірювання, використовуючи усі ресурси підприємства одночасно.

Список використаних джерел

1. Вяткіна Т. Г. Використання системного підходу до оцінки ефективності стратегічного управління ресурсним потенціалом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. №7. С. 62-71.
2. Денисюк О. Г. Використання ресурсного потенціалу підприємства та його фінансової складової. *Ефективна економіка*. 2018. №2. С. 14-17.
3. Шевченко Л.Я. Комплексна методика аналізу ресурсного потенціалу корпорації. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30 (69). №2. С. 254-259.
4. Йолтуховська О.Ю. Людський капітал в контексті стратегічного вимірювання бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2019. Вип. 2(54). С. 122-128.
5. Кузьменко О.В. Обґрунтування методичних підходів до оцінки ресурсного потенціалу підприємства. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. №1(7). С. 280-286.

УДК 657.622

Дейнека А.І.,
студентка ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6P03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

В останні роки одним із пріоритетних напрямів економіки України є активізація інноваційної діяльності, оскільки саме науково-технологічний потенціал визначає довгострокові конкурентні переваги країни. Невід'ємним елементом будь-якої інноваційної системи є малі підприємства - найбільш динамічний, мобільний, інноваційний і ризикований сегмент економіки будь-якої країни. Малі підприємства у своїй роботі стикаються з низкою проблем: можливістю банкрутства, обмеженістю росту, невеликими ринками збуту, нестачею оборотних коштів, високою конкуренцією. Тож, малі підприємства є об'єктом господарювання, який вимагає до себе дещо іншого підходу, ніж оцінка платоспроможності та фінансової стійкості середніх і великих підприємств.

Основна складність проведення аналізу діяльності суб'єктів малого бізнесу полягає в тому, що малий бізнес не має повної річної фінансової звітності, на

підставі якої при проведенні фінансового аналізу суб'єкта, що господарює, розраховуються фінансові коефіцієнти.

Аналіз інноваційної стійкості повинен використовуватися не тільки як інструмент оцінки досягнутого рівня фінансової активності та стійкості підприємства в цілому, але і для оцінки зміни цього рівня під впливом різних техніко-економічних факторів. Аналіз фінансового стану малого інноваційно активного підприємства проводиться за розробленими методиками експрес аналізу або поглибленого аналізу, які базуються на використанні абсолютних і відносних показників.

Головним інструментом фінансового аналізу малого підприємства є коефіцієнтний метод [3].

Методика діагностики фінансово-господарської діяльності інноваційно активного малого підприємства базується на аналізі впливу кількісних і якісних показників.

На підставі існуючої методики аналізу ефективності інноваційної діяльності при розробці системи показників для малих підприємств слід враховувати:

- показники, що характеризують ефективність інновації;
- показники, що визначають рівень отриманого доходу;
- показники, що оцінюють об'єктивні умови, які сприяють або перешкоджають впровадженню результатів прогнозованих досліджень [4].

У зв'язку з цим доцільно враховувати такі критерії оцінки інноваційної діяльності стосовно малого підприємства: вплив інновацій на зростання доходу компанії; задоволеність клієнтів (партнерів); обсяг доходу від освоєння нових продуктів; рівень інноваційної активності колективу; динаміку прибутку і рентабельності.

За даними критеріями для аналізу інноваційної стійкості доречно використовувати наступну систему показників:

1. Коефіцієнт рентабельності інновацій ($P_{ін}$):

$$P_{ін} = \frac{D_{ін}}{Z_{ін}} \quad (1)$$

де $D_{ін}$ - додатковий дохід, який отримала організація від продажу нового продукту;

$Z_{ін}$ - загальна сума витрат на інновації.

2. Частка прибутку від продажу нових продуктів в загальному обсязі прибутку від продажу ($D_{ін.приб.}$):

$$D_{ін.приб.} = \frac{\Pi_{ін}}{\Pi} \quad (2)$$

де $\Pi_{ін}$ - прибуток від продажу нових продуктів;

Π - прибуток від продажу.

3. Зміна ринкової вартості компанії (ΔRB):

$$\Delta RB = RB_1 - PC_0 \quad (3)$$

де $RB_{0,1}$ - ринкова вартість організації, відповідно до і після впровадження інновацій.

4. Кількість нових продуктів, які організація вивела на ринок за останні

3

роки.

Цей показник дозволяє порівняти досягнуті результати організації з результатами конкурентів, а також з власними показниками минулих періодів.

5. Кількість інноваційних ідей, висунутих співробітниками організації протягом звітного року. Порівняльний аналіз цього показника дозволяє оцінити рівень і тенденції зміни «інноваційного настрою» в організації.

6. Частка реалізованих інноваційних ідей, які та/або перебувають в стадії розробки (Дін):

$$D_{\text{ін}} = \frac{P_{\text{ін}}}{B_{\text{ін}}} \quad (4)$$

де $P_{\text{ін}}$ - кількість реалізованих інноваційних ідей, які та/або перебувають в стадії розробки;

$B_{\text{ін}}$ - загальна кількість висунутих інноваційних ідей.

7. Коефіцієнт позиціонування організації в очах клієнтів (Кін):

$$K_{\text{ін}} = \frac{K_{\text{п}}}{K} \quad (5)$$

де $K_{\text{п}}$ - кількість клієнтів (партнерів), які вважають цю організацію інноваційною;

K - загальна кількість клієнтів (партнерів).

Цей показник, дозволяє оцінити інноваційні очікування клієнтів (партнерів) стосовно досліджуваної організації.

8. Інноваційний індекс - це комплексний показник, що характеризує в цілому здатність організації до інноваційної активності. Цей коефіцієнт включає кількість висунутих новаторських ідей, відсоток залученості персоналу в інноваційний процес, зростання продажів компанії в результаті інноваційної активності і кількість отриманих організацією патентів. Максимальне значення індексу дорівнює ста одиницям [5].

Запропонована методика має як теоретичне, так і практичне значення. Розглянуті методи рекомендується використовувати для проведення аналізу інноваційно-активного малого підприємства, який дозволить його керівникам або власникам самостійно оцінювати ефективність інновацій конкретної організації, що буде сприяти підвищенню рівня інноваційної активності малих підприємств.

Список використаних джерел

1. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. Збірник наукових праць. 2017. № 1(51). С. 146-154. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення 15.03.2020).
2. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Закон України від 24.05.2017 р. № 504-р. Дата оновлення 24.05.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 15.03.2020).
3. Громова А. Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. Науковий журнал. 2016. № 5. С. 44-47. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/> (дата звернення 15.03.2020).
4. Вовк В.М., Кирдей, Ю.О. особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2018. № 3(83). С. 39-49. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/> (дата звернення 15.03.2020).
5. Д. Хомутський. Як виміряти інновації? Пер. з рос. 2006. №2. С. 50-53. URL: <http://cfin.ru>

Дорош Л.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЛОГІСТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОРПОРАЦІЇ

В умовах ринкового середовища підприємствам необхідно постійно бути готовими реагувати на зміну поведінки як споживачів, так і конкурентів. Підприємства постійно працюють над створенням і використанням конкурентних переваг, що може бути досягнуто внаслідок ефективного управління. Перспективним напрямком в управлінні бізнесом є застосування логістичної складової. Особливо важливою вона є для корпорацій, як для суб'єктів господарювання зі складною структурою та системою логістики.

Вплив логістичної діяльності на створення конкурентоспроможної корпорації залишається постійно актуальною тематикою для дослідження та аналізу. Оскільки сучасне економічне середовище вимагає від суб'єктів господарювання швидкої реакції на зміни кон'юнктури ринку, то саме логістика є тим багатофункціональним інструментом, який дозволяє не лише мінімізувати витрати, а й виявити приховані резерви в розвитку корпорації.

Логістичну складову доцільно розглядати з позиції переваг і недоліків їх застосування в умовах конкурентного середовища (рис. 1). До ключових переваг її використання можна віднести:

- Важливий якісний рівень обслуговування кінцевого споживача. До нього відносять показник тривалості логістичного циклу, скорочення якого можна досягти шляхом підвищення якості обслуговування, скорочення часу виконання замовлень та дотримання узгодженого графіка поставок. Вчасна реакція на зміну потреб та уподобань споживачів, умови оплати та постачання, а також, терміни виконання замовлення. Фактор часу є важливою оцінкою ефективності управління корпорацією.

- Скорочення витрат на транспортно-складські операції, тобто на пошук резервів зниження витрат на заготівлю, складування, розвантаження, навантаження та відправлення продукції. Тут важливо обрати найбільш оптимальний варіант витрат на логістичні операції. Підвищення оборотності готової продукції, налагодження системи поставок дає можливість встановити оптимальний розмір запасів, для зменшення товарно-транспортних витрат.

- Взаємодія з постачальниками з позиції налагодженості поставок сировини й матеріалів, що впливає на ефективність організації процесу виробництва. Стійкі партії виробництва продукції та відсутність простоїв є ключовим моментом в успішній діяльності будь-якого підприємства.

Правильне застосування логістики в цьому напрямі дозволить підібрати найбільш оптимальну кількість постачальників з метою економії на масштабах постачання та відстані від центру виробництва.

•Управління продукцією: скорочення виробничого циклу, застосування нових технологій виробництва, оптимізація витрат на зберігання виготовленої продукції, а також надання необхідної інформації про продукт сприяють якісному виділенню серед інших виробників.

Іншою стороною логістичної системи є її недоліки, до яких відносяться:

•Витрати на провадження логістики, що зазвичай становлять 5-35% від обсягів продажу залежно від виду діяльності. Вони складають одну з найбільших частин витрат після витрат на сировину й матеріали або собівартість реалізованої продукції в оптовій та роздрібній торгівлі.

•Недосконала система логістичного управління. А саме, недостатня кваліфікація логістичного персоналу, недостатнє розуміння специфіки бізнесу, географічного розташування, природних умов, економічної ситуації в країні можуть дати в негативний ефект на конкурентоспроможність підприємства.

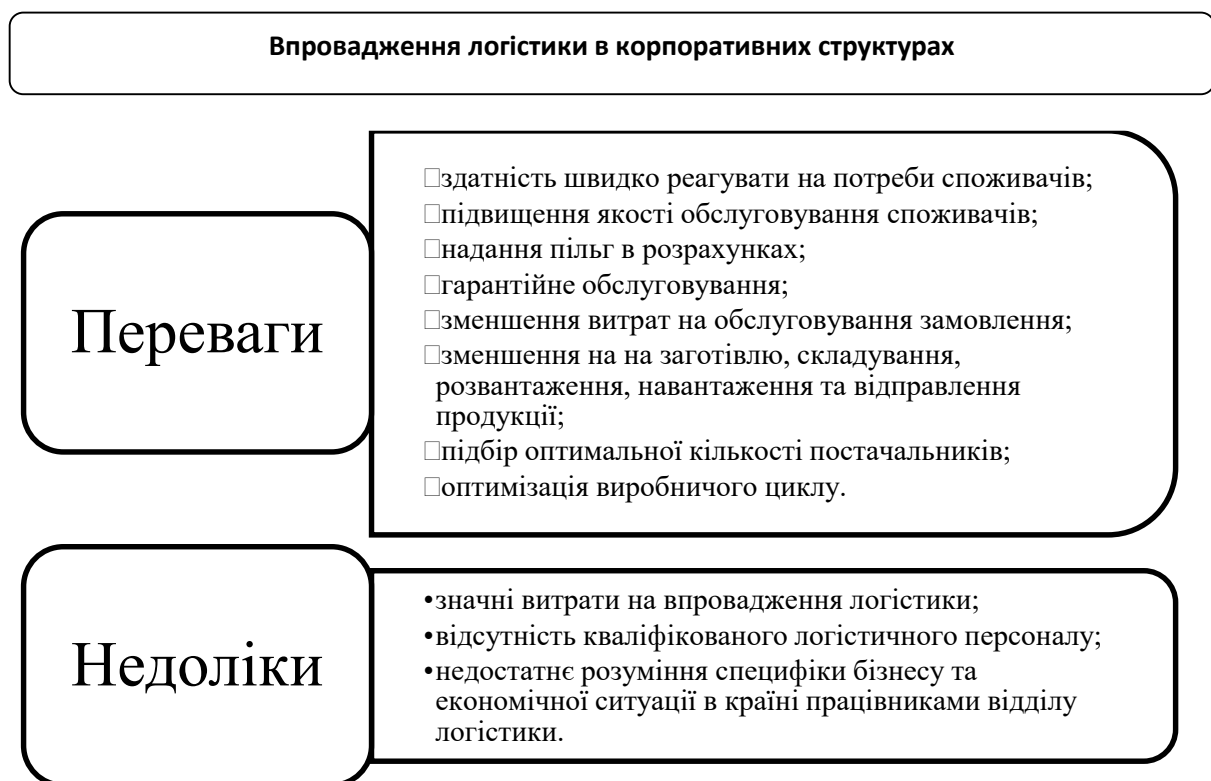

Рисунок 1. Переваги та недоліки впровадження логістики на корпораціях [4, с. 399]

Проте незважаючи на значну частку витрат, ефект від впровадження логістичних прийомів є більшим та важливішим. Він полягає у тому, що якісне та вчасне обслуговування споживачів дозволяє зменшити або зовсім усунути інші витрати (зокрема на складування і зберігання запасів) і відповідно відбувається зниження загальних витрат корпорації. Логістична діяльність посідає особливе місце у процесі формування конкурентоспроможності підприємства, оскільки дозволяє виявити приховані резерви в розвитку корпорації та збільшити віддачу від використання сучасних інструментів управління. Тобто, джерелами забезпечення конкурентних переваг будь-якого суб'єкта господарювання є прискорення оборотності капіталу, скорочення товарних запасів, і відповідно витрат на їх транспортування та зберігання, зниження сукупних витрат, що є похідними від впровадження логістики в корпорації.

Список використаних джерел

1. Шишкін В.О., Бахметова Ю.А. Перспективи використання логістичної стратегії як умова забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2019. Вип. 14. С. 296-300. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-46](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-46)
2. Науменко М.О. Логістика як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. Вип. 61. С. 129-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_61_18
3. Гончар Л.А. Логістика як чинник забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2018. Вип. 5(48). С. 77-81. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/48_2018/17.pdf
4. Солодка О.В. Логістична складова конкурентоспроможності промислового підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2009. Вип. 640. С. 393-400. URL: http://vlp.com.ua/files/57_2.pdf

УДК 657

Дубенець О.В.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Калабухова С.В. — к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОГРАМІ MICROSOFT EXCEL

MS Excel надає широкі можливості для проведення аналізу даних, що перебувають у списку. До засобів аналізу відносяться: обробка списку за допомогою різних формул і функцій; автоматизація підсумкових обчислень; розв'язок завдань шляхом добору значень параметрів; обробка (статистичний аналіз) результатів експериментів; проведення пошуку оптимальних значень параметрів (розв'язок оптимізаційних завдань); консолідація даних; побудова

діаграм (у тому числі й зведених) за наявними даними; створення й аналіз баз даних (списків) [1].

Основне призначення MS Excel - розв'язок практично будь-яких завдань розрахункового характеру, вхідні дані яких можна представити у вигляді таблиць. Застосування електронних таблиць спрощує роботу з даними й дозволяє одержувати результати без програмування розрахунків. У комбінації з мовою програмування Visual Basic for Application (VBA), табличний процесор MS Excel здобуває універсальний характер і дозволяє розв'язати взагалі будь-яке аналітичне завдання, незалежно від його характеру [2].

Особливість електронних таблиць полягає в можливості застосування формул для опису зв'язку між значеннями різних комірок. Розрахунки по заданих формулах виконуються автоматично. Зміна значення якої-небудь комірки приводить до перерахування значень усіх комірок, які з нею зв'язані формулами, оновлюючи всю таблицю. Таблиця даних являє собою діапазон комірок, що показує, як зміна певних значень у формулах впливає на результати цих формул. Таблиці надають спосіб швидкого обчислення декількох версій у рамках однієї операції, а також спосіб перегляду й порівняння результатів усіх різних варіантів на одному аркуші.

Якщо при роботі з Microsoft Excel виникає необхідність кілька разів виконувати ту саму послідовність дій, то можна записати цю послідовність під визначеним ім'ям. Записана під визначеним ім'ям послідовність дій називається макросом [3]. Тобто макрос – це серія команд і функцій, що зберігаються в модулі Visual Basic, їх можна виконувати кожен раз, коли необхідно виконати дану задачу. Володіння мовою програмування VBA для більшості користувачів вимагає багато часу, значних зусиль і тому існує потреба у роботі з таблицями без використання можливостей програмування.

Для проведення аналізу фінансових результатів в обліково-аналітичній практиці підприємств пропонується більш ефективно застосовувати програму Microsoft Excel. Адже, табличний процесор MS Excel (електронні таблиці) є одним з найбільш часто використовуваних додатків пакета MS Office, наймогутнішим інструментом у вмілих руках, що значно спрощує рутинну повсякденну роботу. При цьому, для проведення аналізу фінансових результатів вносять, або імпортують вхідну інформацію із стандартних фінансових звітів підприємства: балансу, звіту про фінансові результати.

Оскільки аналіз фінансових результатів підприємства передбачає розрахунки на основі звернення до вхідної інформації форм фінансової звітності Ф.№1 «Баланс» та Ф.№2 «Звіт про фінансові результати», здійснення розрахунків засобами встроювання формул Microsoft Excel дозволяє користувачу зробити більш деталізований аналіз вихідних даних. Формула може складатися з математичних операторів, значень, посилань на комірку й імена функцій. При копіюванні формул відносні посилання змінюються на розмір переміщення.

За допомогою електронних таблиць MS Excel, опрацьовуючи інформацію, яка міститься у фінансовій звітності, можна швидко провести горизонтально-вертикальний, динамічний та структурний аналіз формування фінансових

результатів; факторний аналіз формування валового та операційного прибутку; маржинальний аналіз операційного прибутку формування операційного прибутку від основної діяльності підприємства на основі моделі CVR; аналіз чутливості операційного прибутку до зміни масштабів діяльності підприємства; факторний аналіз чистого прибутку на одну просту акцію; оцінити вплив використаного позикового капіталу на рентабельність власного капіталу; провести факторний аналіз стійкості економічного зростання вартості бізнесу; ідентифікувати бізнес-ризик підприємства через оцінку рівня невизначеності щодо отримання усталеної суми операційного прибутку в осяжному майбутньому [4]. Отримані дані можна відобразити за допомогою графіків та діаграм, що збільшить їх наочність.

Фактично сьогодні в аналізі господарської діяльності не використовується і п'яти відсотків функціональних можливостей, закладених в Excel. Таким чином, використання Microsoft Excel дозволяє поглибити розрахунки з аналізу фінансових результатів і полегшити роботу з великим обсягом даних фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел

1. *Офіційний сайт компанії Microsoft Corp. в Internet. URL: <http://www.microsoft.com/rus> (дата звернення 20.04.2020).*
2. Саймон Д. *Анализ данных в Excel: наглядный курс создания отчетов, диаграмм и сводных таблиц / пер. с англ.* Москва: Вильямс; Киев: Диалектика, 2004. 528 с.
3. Гаєвський О.Ю. *Інформатика: навч. посібн.* Київ: А.С.К., 2009. 512 с.
4. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. *Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.

УДК: 658.7.027

Дубовий Є.Ю.,

*Студент ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р04
«Підприємницька та біржова діяльність»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник- Парасій-Вергуненко І.М. – д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ

Актуальність теми. Жорсткі умови конкурентного середовища зумовлюють необхідність вирішення суб'єктами господарювання проблеми зменшення витрат, як основного фактору підвищення ефективності діяльності. В першу чергу це стосується невиробничих витрат, до складу яких серед інших, належать і логічні витрати. За оцінками науковців, належна організація логістики на підприємстві забезпечує скорочення розміру запасів більш як на 50 %, термінів доставки товару на 25 %, загальної тривалості виконання

замовлення на 50 %. У той же час зменшення товарних запасів підприємства лише на 10 % дає змогу підвищити потенційний прибуток на 15 %, зменшуючи при цьому потребу у виробничих та складських площах на 40—70 % [1]. Це свідчить про актуальність теми дослідження та необхідність розроблення методики аналізу зазначених витрат.

Значний вклад у дослідження проблем управління логістичною діяльністю внесли такі відомі зарубіжні вчені як: І. Ансофф, Т. Божидарнік, М. Брайніс, Д. Бауерсокс, Д. Ламбер, Т.В. Левитт, Р.Б. Шапіро, Д.Бауерсокс, Д.Клосс, Д.Ламберт, С.Ленглі, К.Мельцер та багато інших. Варто зазначити, що проблематика щодо аналітичного забезпечення управління логістичною діяльністю вітчизняних підприємств в сучасних умовах залишається недостатньо опрацьованою і потребує подальших досліджень.

Метою даною публікації є визначення економічної сутності логістичних витрат та обґрунтування основних напрямів їх аналізу з метою їх мінімізації.

Результати дослідження. Для виробництва будь-якої продукції, необхідні сировина, матеріали, напівфабрикати, конструкції, технологічне обладнання тощо. Для їх забезпечення слід чітко організувати рух різноманітних ресурсів, що прийнято називати логістикою. До складу логістичних витрат включаються витрати на обслуговування замовлення, транспортування, складування, управління запасами, упаковування, обслуговування споживача. За оцінками фахівців, найбільша складова припадає на витрати з управління запасами (20—40 %), транспортні витрати (15—35 %), витрати на адміністративно-управлінські функції (9—14 %) [2].

Склад логістичних витрат залежить від багатьох факторів, зокрема таких як: специфіка та масштаб діяльності підприємства; вид транспорту, що використовується в основній діяльності; наявність транспортних засобів у власності або в оренді; вид, маса і розмір перевезеного вантажу; тара перевезеного вантажу; маршрут і вид перевезень (міжнародні, міжміські чи міські перевезення); відстань перевезення; організація складування: наявність власного складу або оренда складу; способи відвантаження; податки; митні правила.

Ефективне управління витратами підприємства передбачає організацію дієвого механізму їх аналізу. *До основних напрямів аналізу логістичних витрат* пропонуємо віднести:

- аналіз динаміки загальних логістичних витрат;
- визначення структури логістичних витрат в розрізі таких їх видів як: обслуговування замовлення, транспортування, складування, управління запасами, упаковування, обслуговування споживача;
- визначення динаміки питомої ваги логістичних витрат з загальному обсязі витрат підприємства порівняно з попередніми періодами;
- аналіз співвідношення логістичних витрат з обсягами продажу (доходу);
- компаративний аналіз питомих логістичних витрат порівняно з основними конкурентами;

- аналіз впливу логістики на фінансові показники діяльності підприємства в цілому.

Важливими напрямками аналізу є також дослідження впливу логістичних витрат на обіговий капітал через оцінку темпів прискорення обігу товарів на складі, зменшення рівня запасів, зменшення дебіторської заборгованості шляхом поліпшення обробки замовлень клієнтів і досягнення повноти інформації, підвищення задоволеності клієнтів і прискорення оплати клієнтами рахунків.

На жаль, можливості потенційного скорочення логістичних витрат, які є у більшості підприємств, зазвичай не використовуються через такі причини: недостатність облікової інформації, досвіду та знань в області аналізу витрат; значні фінансові витрати на залучення професійних консультантів; неналежна організація обліку логістичних витрат; відсутність нормативно-правового та методичного обліку та аналізу логістичних витрат.

Висновок. Отже, основними напрямками зниження логістичних витрат є: здійснення постійного контролю та аналізу цих витрат в порівнянні з ефектом від логістичної діяльності; розроблення сучасного програмного забезпечення системи контролю за логістичними витратами; оптимізація зв'язків між елементами логістичної системи всередині підприємства та зовні; зменшення витрат на покупку матеріальних цінностей через удосконалення партнерських відносин з постачальниками; виключення тих видів діяльності, які не створюють додаткових цінностей для підприємства при цьому збільшуючи витрати; моніторинг ціни ресурсів на ринку.

Список використаних джерел

1. Каира З. С. Основы логистики: уч. пособ. Донецьк: ООО «Юго-Восток, ЛТД». 2013. 522 с.
2. Лотин О. Управління логістичними витратами підприємства. Економічний аналіз. 2008. № 2 (18). С. 240—243.

УДК 657

Єфіменко Я.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

КОНКУРЕНТНИЙ СТАТУС КОМПАНІЇ ТА ЙОГО АНАЛІЗ НА РИНКУ

В сучасних умовах в Україні відбувається посилення конкуренції, внаслідок чого керівники підприємств знаходяться в постійному пошуку нових (адекватних умовам конкуренції) інструментів управління підприємством і шляхів підвищення конкурентоспроможності. Однак з впровадженням нових технологій, прискоренням насиченості попиту, інтернаціоналізацією і ростом конкуренції і

посиленням державного регулювання в промислових галузях, окремі оперативні методи управління вже не забезпечували збільшення обсягу продаж і підвищення конкурентоспроможності підприємств. Зниження накладних витрат, скорочення персоналу, збільшення виробництва і об'єднання операцій не могли зупинити падіння прибутку [1]. Критеріями оцінки виробничої діяльності стали вже не тільки традиційні показники співвідношення доходів і витрат, але й організаційної і управлінської ефективності (товарообіг, прибуток на вкладений капітал тощо). Все важливішим показником стає конкурентоспроможність конкретного підприємства та порівняння його з показниками інших підприємств-конкурентів на ринку.

Діагностика наявності конкурентних переваг підприємства та їх стійкість визначаються на основі аналізу інформації про показники основних видів діяльності підприємства та його конкурентів і порівнянні цих даних та аналізу конкурентної позиції підприємства на ринку. Вимірювачем конкурентної позиції підприємства на ринку можна назвати конкурентний статус підприємства, визначаючи цей показник як рентабельність капітальних стратегічних вкладень, відкориговану на ступінь оптимальності стратегії підприємства і ступінь відповідності потенціалу підприємства цій оптимальній стратегії [3]. Для розрахунку показника конкурентного статусу підприємства можна використовувати наступну формулу [2]:

$$KC = (If - Ik) / (Io - Ik) * Sf / So * Cf / Co$$

де IF – рівень стратегічних капітальних вкладень підприємства;

IK – критична точка об'єму капітальних вкладень, яка знаходиться на межі прибутків і збитків та показує, що об'єм капіталовкладень нижче цієї точки не призведе до одержання доходу;

IO – точка оптимального об'єму капіталовкладень, після якої збільшення капітальних вкладень призведе до зменшення доходу;

SF, SO – відповідно діюча та оптимальна стратегія підприємства;

CF, CO – відповідно існуючі та оптимальні можливості підприємства.

За цією формулою стратегічні капіталовкладення, ефективність стратегії підприємства і ефективність потенціалу за основними напрямками діяльності підприємства визначають конкурентний статус підприємства. Оцінка конкурентного статусу підприємства є ланцюгом процесу управління конкурентоспроможністю підприємства.

Головним завданням визначення конкурентного статусу підприємства – є оцінка ступеня достатності розвитку внутрішнього конкурентного потенціалу підприємства і умов зовнішнього середовища для його підтримки на високому рівні. Конкурентний статус підприємства також оцінюють за допомогою матричного методу. Із групи підприємств, що досліджуються визначають середні значення за показниками, які комплексно оцінюють конкурентну позицію, конкурентоспроможність і конкурентну стійкість підприємства.

Модель якісної оцінки конкурентного статусу підприємства ($M_{ksj}(t)$) має вигляд [2]:

$$M_{ksj}(t) = \{K\Pi_j(t), K\Pi_j(t), KC_j(t)\}, t = t_i$$

де $KP_j(t)$, $KP_j(t)$, $KC_j(t)$ – якісні оцінки відповідно конкурентної позиції, конкурентоспроможності та конкурентної стійкості j -го підприємства на визначений момент часу $t = t_i$.

На наступному етапі підприємства розподіляють на дві групи: перша група – це ті підприємства, значення показників яких вищі за середні; друга – нижчі за середні. Підприємства, які мають значення за усіма трьома показниками вищі за середні, відповідають високому конкурентному статусу, якщо хоча б одне зі значень комплексних показників дорівнює нулю – це характеризує нормальний стан конкурентного статусу, за двох оцінок, які дорівнюють “0”, – середній, а за трьох – низький. Очевидно, що конкурентоспроможність підприємства залежить від об’єкта порівняння, а також факторів, які використовуються для оцінки конкурентоспроможності [2]. Конкурентоспроможність об’єкта визначається стосовно конкретного ринку або конкретної групи споживачів, сформованої за визначеними ознаками стратегічної сегментації ринку.

Висока конкурентоспроможність означає, що всі ресурси підприємства використовуються ефективно, що воно являється більш прибутковим, ніж його головні конкуренти. Для підтримання високої конкурентоспроможності підприємству необхідно постійно вдосконалювати товарну політику, впроваджувати нові технології, проводити диверсифікацію виробництва, модернізацію форм збуту продукції, виходити на нові ринки, створювати спільні виробництва. Усі зміни, які провадяться на підприємстві з приводу покращення конкурентоспроможності повинні відповідати загальній стратегії підприємства та життєвому циклу товару [4, 5].

Таким чином, конкурентний статус – це статус підприємства, який відбиває його конкурентний потенціал, позицію на конкретному сегменті ринку в конкретному періоді часу з урахуванням впливу дестабілізуючих факторів і виступає підґрунтям для досягнення ним стратегічних конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Визначити його можна порівнявши з показниками підприємств-конкурентів, або визначити рентабельність капітальних стратегічних вкладень. різні формули дадуть різні результати, тому для ефективнішого аналізу конкурентного статусу треба використовувати їх разом.

Список використаних джерел

1. Гончаров Ю. В., Куппер О.П. Управління конкурентними перевагами підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка». 2017. Т.27. № 1. С. 178-181.
2. Кваско А.В. Формування конкурентоспроможного потенціалу підприємства. Бізнес та інтелектуальний потенціал "Інтелект ХХІ № 1/2". 2013. С. 114–121.
3. Котлик А.В. Дослідження сутності ключових понять теорії конкурентоспроможності підприємства та зв'язків між ними. А.В. Котлик. Управління розвитком. 2011. №4. С.135-136.
4. Павлова Т. В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства переробної галузі і розробка рекомендацій щодо її підвищення: звіт про науково-дослідну роботу. Т. В. Павлова, А. Л. Сабадирьова, Д. Е. Салавеліс. Одеса, 2013. 172 с.
5. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці: Монографія / за заг. ред. А.П. Наливайка, О.М. Гребешкової. К.: КНЕУ, 2017. 418 с.
6. Шпанко А. Про сутність поняття "стратегічна конкурентоспроможність". Економіка України. 2007. № 6. С. 45-49

АНАЛІТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ КОРПОРАЦІЇ

Для ефективного ведення підприємницької діяльності потрібно чітко розробити стратегію бізнесу. Ключовим елементом цього є раціональність дій. Головним ціноутворюючим чинником і одним з основних факторів формування прибутку є витрати, а, отже, вони потребують постійної уваги з боку керівництва підприємства з позиції управління. Саме тому менеджери шукають найоптимальніші шляхи щодо прогнозування та контролю за витратами діяльності.

Для прогнозу фінансових показників, менеджери перш за все проводять вертикальний та горизонтальний аналіз власного та конкуруючих підприємств. Це дозволяє зрозуміти, що підприємству вдалось змінити у власній структурі, а що потрібно доопрацьовувати. При вирішенні проблем керівництву господарюючого суб'єкту необхідно виявити відхилення у процесі надання послуг та своєчасного коригування, так як основна функція полягає в мінімізації різниці між розрахунковою (після завершення проектування) і фактичної собівартістю послуги (продукту) за окремими статтями витрат, тобто, здійснити оптимізацію витратної складової. Також, особливо важливим є аналіз зарубіжних практик калькулювання витрат діяльності, адже це дозволяє економити значні ресурси діяльності компанії. У зарубіжній практиці використовуються наступні методи обліку витрат: «стандарт-костинг», «таргет-костинг», «кайзер-костинг», «директ-костинг», АВС-метод, «абзорбшен-костинг», «бенчмаркінг витрат», «CVP – аналіз».

Дослідження витрат діяльності підприємства було здійснено на прикладі виробничого підрозділу експлуатаційне вагонне депо Козятин регіональної філії «Південно-Західна залізниця» ПАТ «Українська залізниця» (табл. 1). Відповідно до аналізу складових собівартості експлуатаційних витрат, заробітна плата – 60974 тис. грн і соціальні відрахування - 13413 тис. грн найбільше впливають на зростання собівартості (+1,03 та +0,24 відповідно), а обсяг експлуатаційних робіт (4832996,5 тис. грн) – на зменшення (-2,13). Для оптимізації даних факторів в першу чергу необхідно, відповідно до принципів кайзен-костингу, знаходити шляхи оптимізації робочого часу в процесі діяльності, а саме розподілення кількості працівників в відповідності до завантаження транспортного трафіку на ділянці. За рахунок економії робочого часу можливе збільшення розміру експлуатаційних робіт, що дозволить збільшити доходи, без понесення додаткових витрат. Крім того це також дозволить зменшити й інші витрати за рахунок масштабів діяльності.

Таблиця 1

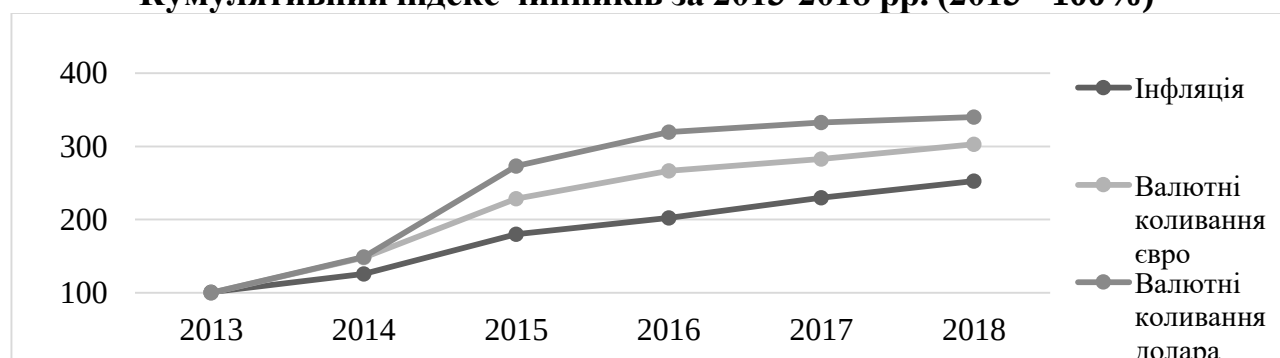
**Аналіз складових собівартості експлуатаційних робіт
експлуатаційного вагонного депо Козятин в 2018 році**

Найменування	Плановий, тис. грн	Фактичний, тис. грн	Відхилення		Вплив на собівартість
			Абсолютне, тис. грн	Відносне (Т _{прир})	
1	2	3	4	5	6
1. Фонд оплати праці	60 974	66 526	5 552	0,09	+1.03
2. Відрахування на соціальні заходи	13 413	14 733	1 320	0,10	+0.24
3. Матеріали	3 531	3 571	40	0,01	+0.01
4. Паливо	410	278	-132	-0,32	-0.02
5. Електроенергія	2 743	2 023	-720	-0,26	-0.14
6. Амортизація	1 884	1 563	-321	-0,17	-0.06
7. Інші витрати	16 956	7 806	-9 150	-0,54	-1.69
8. Обсяг експлуатаційних робіт	4 832 996,5	5 389 513	556 517	0,12	-2.13
Собівартість одиниці обсягу робіт	20.67	17.91	-2.76	-0.13	x

Розглядаючи оптимізацію витрат, необхідно визначити шляхи нівелювання впливу інфляції та валютних коливань, адже вони мають найбільший ефект на зміну витрат. Можна стверджувати, що інфляція та валютні коливання є взаємодоповнюючими та залежними чинниками, які зростають та спадають одночасно (табл. 2). Порівнюючи кумулятивний індекс чинників за 6 років, спостерігаємо, що суттєве зростання може призвести до недостатності підприємством коштів для покриття цих витрат. Формування резерву за рахунок нерозподіленого прибутку, дозволить зменшити загальний ефект від впливу інфляції чи валютних коливань. Також необхідно створювати валютні резерви, які можуть мінімізувати курсові витрати, та покрити витрати пов'язанні з іншими чинниками.

Таблиця 2

Кумулятивний індекс чинників за 2013-2018 рр. (2013 - 100%)

Сьогодні підприємства, які відстають в економічному та інформаційному розвитку від конкурентів, зазвичай зазнають збитків, через неконкурентоспроможність. Тому, необхідно слідувати тенденціям. Останнім часом багато уваги приділяється технології Industry 4.0. Дана технологія полягає в повній автоматизації виробництва, розвиток інформаційно-комунікаційних

технологій, покращення комунікацій між персоналом та технікою, впровадження роботизації на підприємствах, тощо. Для українських підприємств перехід на цю технології є ще неможливим, адже не кожне адаптувалось під технологію Industry 3.0. Проте до цього варто прагнути, ось чому сьогодні існує рух «Індустрія 4.0 в Україні».

Яскравим зразком є державне підприємство «Укрспирт», яке в 2018 розпочала трансформацію процесу ведення власного бізнесу, де було впроваджено єдину цифрову систему щодо обміну бухгалтерськими та управлінськими даними. Завдяки цьому відбулась реформація основних бізнес-процесів щодо розрахунку собівартості, виплати зарплати, тощо, що дозволило зекономити близько 100 млн. грн. Загальні результати роботи представив керівник управління комерційної діяльності Микола Черхавий на XXV Business Forum IT-Enterprise «Industry 4.0 – The Future is Now» [1], який пройшов в Києві 30-31 жовтня 2018 року.

Таким чином, наочно можна спостерігати як цифрова система дозволяє зменшити розмір витрат. Проте, це не єдиний наслідок цього процесу. Єдина цифрова система дозволяє позиціонувати себе інвестиційно привабливішим для інвесторів, які бачать перспективу в наших підприємствах й націлені більше вкладати коштів. Для прикладу «Укрспирт» уже має потенційних китайських інвесторів, які вже інвестують в підприємство, щоб отримувати на постійній основі сировину для своєї країни [2]. Тому, процес оптимізації витрат є невід'ємною частиною економічних процесів на підприємстві, що дозволяють акумулювати більше коштів для реалізації власної стратегії.

Список використаних джерел

1. ДП «Укрспирт»: вдала трансформація галузевого лідера: виступ керівника управління комерційної діяльності Миколи Черхавого на XXV Business Forum IT-Enterprise «Industry 4.0 – The Future is Now». URL: <https://www.it.ua/ru/cases/article/gp-ukrspirt-udachnaja-transformacija-otraslevogo-lidera>
2. Лошакова Н. Прес-реліз виконувача обов'язків гендиректора ДП «Укрспирт» Юрія Лучечко від 21.02.2019. URL: http://ukrspirt.com/news/novini_pidpriemstva/perspektiva_dp_ukrspirt_l_u_zbilshenni_virobnictva_bioetanolu_vlol__direktora_jurij_luchechkol.html

УДК: 657.471

Заславська М.О.,

Студент ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6P04 РК-302
«Підприємницька та біржова діяльність»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник- Парасій-Вергуненко І.М. – д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ НЕПРОДУКТИВНИХ ВИТРАТ

У сучасних економічних реаліях кожен економічний суб'єкт намагається підвищити свою конкурентоспроможність через розширення частки ринку та

підвищення ефективності своєї діяльності. При цьому основним фактором збільшення прибутковості діяльності є зниження витрат, оскільки доходи, зазвичай обмежені зовнішніми факторами, які залежать від кон'юнктури ринку. В структурі витрат суб'єктів господарювання суттєву частку займають непродуктивні витрати, зниження яких є найважливішим чинником, що впливає на збільшення прибутку. Проблема аналізу витрат присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців як Голов С.Ф., Друрі К., Загородній А.Г., Карпова Т.І., Косинська О. В., Кузьмін О.Г., Нападовська Л.В., Парасій-Вергуненко І.М. Портер М., Сопко В.В., Цал-Цалко Ю.С., Чумаченко М.Г., Шанк К. та ін. Проте аналізу непродуктивних витрат в наукових колах приділяється значно менше уваги

Метою дослідження є розроблення основних напрямів аналізу непродуктивних витрат, зниження яких є основним фактором підвищення ефективності діяльності економічних суб'єктів.

В загальному розумінні витрати визнаються тоді, коли є зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)[1].

Ряд дослідників поділяють витрати за ознакою “доцільність витрачання” на продуктивні та непродуктивні. Посилання на такий поділ є також в багатьох галузевих рекомендаціях з планування, обліку й калькулювання продукції (робіт, послуг). Однак, в нормативних документах з бухгалтерського обліку сутність непродуктивних витрат та їх склад не визначено взагалі, що призводить до наукових дискусій з даного питання. Зокрема, Зоріна В.Н. визначає непродуктивні витрати як витрати, що виникають в результаті певних недоліків організації виробництва, порушення технології тощо [2]. Бутинець Ф.Ф. зазначає, що продуктивні витрати залежать від характеру господарської діяльності підприємства і передбачені кошторисом витрат на виробництво та планом економічного і соціального розвитку, а непродуктивні утворюються через недоліки в технології та організації виробництва (втрати від браку, простоїв тощо) [3]. Базась М.Ф. та Захожай В.Б. визначають непродуктивні витрати як такі, що виникають через недосконалість організації виробництва, порушення технології тощо [4]. Основні види непродуктивних витрат наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Види непродуктивних витрат та їх характеристика

Витрати	Характеристика витрат
Списані сумнівні та безнадійні борги	Створення резерву сумнівних та безнадійних боргів
Втрати від простоїв	Витрати, понесені підприємством під час простою слід поділити на заплановані (в межах технологічних норм) та незаплановані. Заплановані витрати мають бути включені до собівартості виробленої продукції, а незаплановані — до інших операційних витрат.
Невідшкодований брак	Слід зазначити, що технологічний брак в межах норм до непродуктивних витрат відносити не досить коректно, хоча безумовно у часі знаходять шляхи зменшення його величини.

Втрати в результаті відхилень від технологічних норм	Виникають в результаті технологічних проблем на підприємстві.
Втрати від знецінення запасів	Такі витрати можуть відбуватися під час інфляції в країні.
Нестачі і втрати від псування цінностей (невідшкодовані)	При псуванні матеріалів чи нестача проявляються такі витрати.
Витрати на відшкодування втрат здоров'я, що погіршилося в наслідок виконання професійних обов'язків	При небезпечній діяльності підприємства робітники можуть нести втрату здоров'я, що потребує також матеріальних втрат підприємства.
Визнані штрафи, пені, неустойки	За неправильної діяльності підприємства можуть бути нараховані певні штрафи, пені тощо.

Аналіз непродуктивних витрат пропонуємо здійснювати в такій послідовності. На першому етапі доцільно здійснювати аналіз структури та динаміки непродуктивних витрат. При цьому основну увагу звертають на ті компоненти витрат, які зростають більш швидкими темпами порівняно з минулим періодом. На другому етапі визначається частка непродуктивних витрат в загальних витратах та досліджується її динаміка. На наступному етапі визначається розмір непродуктивних витрат в розрахунку на одну гривню доходу підприємства. Важливим етапом є проведення факторного аналізу зміни окремих елементів витрат, особливо це стосується витрат, що виникають в результаті відхилень від технологічних норм, з обов'язковим визначенням чинників та винуватців таких відхилень. На підсумковому етапі слід проаналізувати вплив непродуктивних витрат на прибуток та винайти резерви їх скорочення.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що для кожного підприємства існують свої, особливі заходи запобігання непродуктивних витрат, які залежать від специфіки їх діяльності, проте в узагальненому вигляді вони зводяться до таких: удосконалення організації праці та організаційної культури компанії, належна організація та контроль процесу закупівлі та зберігання матеріальних запасів, контроль за дотримання технологічного процесу, підвищення кваліфікації робітників, зменшення ризиковості партнерських відносин.

Список використаних джерел

1. *1.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>*
2. *2.Зоріна В.М. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства: навч. пос. Київ, ЦНЛ, 2005. 237 с.*
3. *3.Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підр. 3-є вид. Житомир, ЖІТІ, 2001.672 с.*
4. *Бухгалтерський облік у галузях економіки: підруч. / за ред. В.Б. Захожя, М.Ф. Базася. Київ, МАУП, 2005. 82 с.*

Кандірал А.А.,
студентка факультету економіки, спец. 051 «Економіка»,
ДВНЗ «ДНУ імені Олеся Гончара»,
Науковий керівник — Бесчастна Д.О. — викл.
кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Справедливо відмітити, що на сьогоднішній день ринку землі в Україні як такого ще не існує, тому його оцінка може проводитись виключно зі сторони поточного стану земель сільськогосподарського призначення.

9 грудня 2011 року парламент ухвалив проект закону «Про ринок земель». Він передбачав, що лише громадяни України, органи місцевого самоврядування та держава могли набувати право власності на землю сільськогосподарського призначення. Зміна цільового призначення землі сільськогосподарського призначення, яка раніше належала державі, буде заборонена протягом десяти років після придбання [1]. Таким чином створення ефективного ринку сільськогосподарських земель в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежить динаміка соціально-економічного розвитку АПК, земельних відносин, та національної економіки в цілому.

Україна володіє значним земельним потенціалом, який становить 5,7 % території Європи. Із 60,3 млн гектарів майже 70 % становлять сільськогосподарські угіддя з високою родючістю [2].

Такий потенціал може розглядатися як потужна конкурентна перевага України, проте його практична реалізація вимагає впровадження ефективної моделі земельних відносин, адекватної сучасним жорстким умовам міжнародної конкуренції (рис.3).

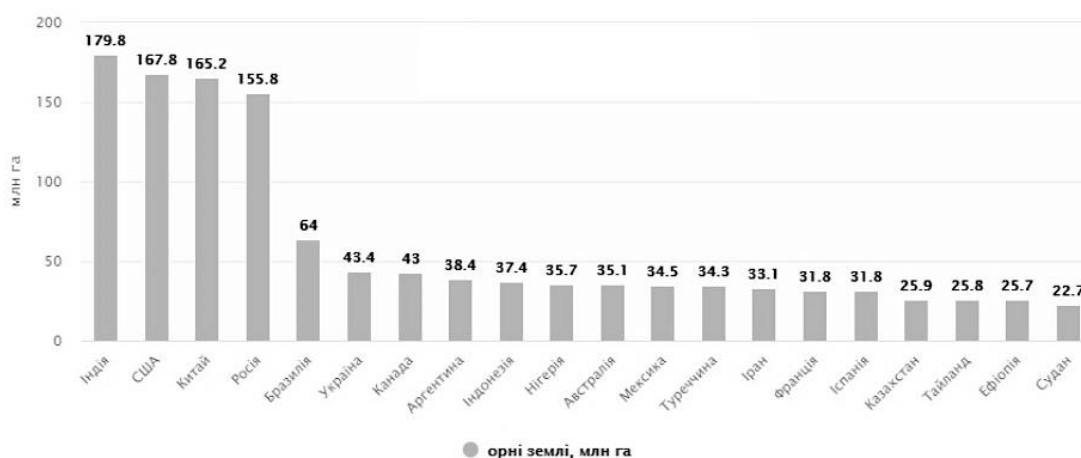

Рис.3 Рейтинг країн-лідерів за площами орних земель в світі

Джерело: побудовано автором на підставі даних Держгеокадастру [3]

Станом на 1 січня 2019 в Державному земельному кадастрі було зареєстровано 18,3 млн земельних ділянок. 87,8 % земельних ділянок знаходяться в приватній власності, 6,7 % у державній, а 5,5 % в комунальній. Середній розмір земельної ділянки становить 1,8 га.

У соціологічному дослідженні 2019 року 45 % жителів країни визнали, що володіють земельним паєм або землею. У селі мають землю 70 %, у місті — 44 %. 51 % здає землю в оренду.

З липня 2016 по червень 2019 року було здійснено 3,6 млн транзакцій зі зміни власника/користувача земельної ділянки, причому 89,5 % з них стосувалися саме сільськогосподарських земель. Рух земельних ділянок відбувається шляхом оренди, набуття спадщини, купівлі-продажу, дарування, емфітевізису (право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб), іпотеки. 76,1 % транзакцій сільськогосподарських земель припадав у цей період на оренду. Щодо несільськогосподарських, то серед них 36,8 % були відчужені купівлею-продажем, 26,8 % спадщиною і лише 19,2 % орендою.

У 2019 році за кількістю проданих ділянок несільськогосподарського призначення лідирували Закарпатська, Львівська, Рівненська області. Найбільшим попитом користувались земельні ділянки для будівництва та обслуговування будівель торгівлі, розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості та будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибні ділянки). Середня ціна незалежно від області та призначення таких ділянок становила 105 грн/кв. м. Найдорожчі землі в Києві, найдешевші — в смт Чернігівської області.

Середній розмір орендної плати за 1 га сільськогосподарської землі склав 8218 грн, у тому числі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва — 4631 грн. Орендна плата не може бути меншою розміру земельного податку для відповідної категорії земельних ділянок і не може перевищувати 12 відсотків нормативної грошової оцінки.

За розміром надходжень до місцевих бюджетів від орендної плати за земельні ділянки сільськогосподарського призначення лідирує Одеська область (більше 16 млн грн річної орендної плати); аутсайдер — Дніпропетровська область (162 300 грн).

З 2016 до вересня 2019 на аукціони було виставлено для продажу прав оренди державних та комунальних земель: 7371 ділянок сільськогосподарського (155 864 га) і 2873 ділянок несільськогосподарського призначення (6040 га). Результативними (торги відбулися) були 69 % усіх операцій.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України: Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4151-17>
2. Державна служба статистики. URL.: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL.: <https://land.gov.ua/>

Карабан-Стешенко Л.Ф.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»

Сучасний стан та глобальні процеси в економіці серйозно ставлять перед собою завдання підтримувати необхідно норму прибутковості операційної діяльності та генерувати грошові потоки та ліквідність необхідні для фінансування діяльності підприємства. Оскільки все складніше стає отримати зовнішнє інвестування капіталу та фінансування банків, компанії повинні розраховувати на свої комерційні грошові потоки, щоб забезпечити належні грошові кошти і ліквідність для фінансування звичайних операцій. Прогнозування, контроль та управління грошовими потоками є життєве важливими функціями компанії. А щоб забезпечити своєчасність управління коштами та ліквідністю, фінансові відділи підприємств вимагають точності та прозорості джерел надходження та використання грошових потоків компанії.

Аналіз грошових потоків підприємства спрямований на вирішення таких завдань: забезпечення збалансованості вхідних і вихідних грошових потоків у часі і за обсягом; забезпечення взаємозв'язку грошових потоків за видами господарської діяльності; збільшення величини чистого грошового потоку, генерованого господарською діяльністю; виявлення і реалізація резервів, які дозволяють знизити залежність підприємства від залучення коштів. Основними об'єктами аналізу виступає грошовий потік в цілому по підприємству, також грошові потоки по видах діяльності, чистий грошовий потік та залишок активів у вигляді грошових коштів. Основні завдання аналізу грошових потоків підприємства є: збалансування обсягів грошових потоків; синхронізація грошових потоків у часі; оптимізація суми чистого грошового потоку [2].

Важливим в оцінці ефективності управління грошовими потоками підприємства є їх аналіз за коефіцієнтами ефективності, рентабельності, генерування та ліквідності. Він допомагає визначити ефективність використання грошових коштів за допомогою відносних показників [1]. Коефіцієнтний аналіз доцільно проводити за даними фінансової звітності підприємства, оскільки там наведена достовірна інформація про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Такий аналіз дозволяє оцінити якість управління грошовими ресурсами, а також виявити слабкі та сильні сторони діяльності фірми. Щоб провести коефіцієнтний аналіз використовують багато показників, найголовніші з них розраховані у таблиці 1.

Для здійснення аналізу ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Укргідроенерго» необхідно використовувати дані з фінансової звітності Баланс», Звіт про рух грошових коштів та Приміток до фінансової звітності, що були використані для обчислення ключових коефіцієнтів за 2019 рік (табл. 1).

Таблиця 1

**Коефіцієнтний аналіз показників руху грошових коштів діяльності
ПрАТ «Укргідроенерго» 2019 рр. [розраховано на основі 3, 4]**

№п/п	Показники	2019 рік
1	2	3
Коефіцієнти ефективності грошових потоків		
1	Коефіцієнт руху грошових коштів в результаті операційної діяльності	0,43
2	Коефіцієнт грошового покриття виплат за відсотками	62,74
3	Коефіцієнт ефективності грошових потоків від операційної діяльності	2,72
4	Коефіцієнт ефективності сукупного потоку грошових коштів	1,98
5	Коефіцієнт покриття капітальних інвестицій	1,94
6	Коефіцієнт відношення грошового потоку від операційної діяльності до загальної суми боргу	1,97
7	Коефіцієнт реінвестування	0,25
Коефіцієнти генерування грошових потоків		
8	Коефіцієнт генерування грошового потоку сукупними активами	0,35
9	Коефіцієнт генерування грошового потоку власним капіталом	0,46
10	Коефіцієнт покриття доходу грошовим потоком	1,85
11	Коефіцієнт генерування грошового потоку зобов'язаннями	1,25
Коефіцієнти рентабельності грошових потоків		
12	Коефіцієнт рентабельності позитивного грошового потоку	0,29
13	Коефіцієнт рентабельності чистого грошового потоку	0,14
14	Коефіцієнт рентабельності середнього залишку грошових коштів	1,83
15	Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від операційної діяльності	0,38
16	Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від інвестиційної діяльності	0,21
17	Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від фінансової діяльності	2,15
Коефіцієнти ліквідності грошових потоків		
18	Коефіцієнт ліквідності сукупного грошового потоку	0,98
19	Коефіцієнт ліквідності операційного грошового потоку	1,72
20	Коефіцієнт ліквідності інвестиційного грошового потоку	0,23
21	Коефіцієнт ліквідності фінансового грошового потоку (	0,80

За результатами аналізу, можна стверджувати, що спостерігається покращення управління ефективністю операційними грошовими потоками та покриттям виплат за відсотками, в той же час коефіцієнт ефективності сукупного грошового потоку було нівельовано за рахунок менш ефективного управління інвестиційними та фінансовими грошовими потоками. Коефіцієнти генерування грошового потоку зобов'язаннями та власним капіталом демонструють спроможність підприємства виконувати власні зобов'язання перед акціонерами та кредиторами. Показники рентабельності також не демонструють позитивних тенденцій, що вимагає від менеджменту здійснення ряду заходів для виправлення ситуації. На противагу, результати аналізу

свідчать про спроможність підприємства забезпечити витрати у розрізі елементів грошових потоків, що є позитивним для ПрАТ «Укргідроенерго».

Список використаних джерел

1. Бернстайн Л.А. Аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація. Пер. з англ. Л.А. Бернстайн. М.: Финанси та статистика. 2007 р. 547 с.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433. Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293536
3. Фінансова звітність ПрАТ «Укргідроенерго» за 2019 р. Режим доступу: https://uhe.gov.ua/pro_kompaniyu/dokumenty/finansova_zvitnist
4. Фінансова звітність ПрАТ «Укргідроенерго» за 2018 р. Режим доступу: https://uhe.gov.ua/pro_kompaniyu/dokumenty/finansova_zvitnist

УДК 657.

Кисіль М.К.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА СП «ХЛІБОКОМБІНАТ НОВГОРОД-СІВЕРСЬКОЇ РАЙСПОЖИВСПІЛКИ»

На сьогоднішній день в зв'язку з вкрай нестабільної економічною ситуацією не лише в Україні, а й в усьому світі, дуже гостро стоїть питання визначення платоспроможності компаній та, найголовніше, визначення ймовірності їх банкрутства в подальшому. Вміння точно спрогнозувати фінансове майбутнє компанії може надати власникам не лише шанс на стабілізацію ситуації у власному підприємстві, а також сформує спроможність побудувати якомога ефективніші відносини з контрагентами задля збереження вигідних взаємовідносин в майбутньому.

Саме питання аналізу ймовірності банкрутства підприємства аж ніяк не нове і бере свій початок ще в другій половині XIX століття. За цей значний проміжок часу було сформовано велику кількість моделей для такого аналізу, серед них широкою популярністю серед вчених користуються: Моделі Альтмана, Модель Спрінгейта, Модель Ліса, Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу та інші [1, с. 232]. Всі ці моделі набули такої відомості не в останню чергу через свою простоту та зрозумілість в розрахунках. Проте, дуже важливо знати те, що ці моделі розроблялись зарубіжними вченими для зарубіжних країн, а тому їх ефективність для Українського економічного простору є спірною. Однак, цей факт не позбавляє нас змоги провести аналіз застосовуючи декілька

моделей одночасно та зробити власні висновки щодо отриманих результатів [2. с.158].

Оцінка показників ймовірності банкрутства для підприємство СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» найбільш доцільно проводити за Двофакторною моделлю Альтмана та Моделлю Спрінгейта (табл. 1). Відомо, що підприємство засноване в 1968 році та має статутний капітал у розмірі 871 000,00 грн [3]. Основними видами діяльності СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» є:

- виробництво і реалізація хлібобулочних і кондитерських виробів;
- виробництво, переробка і реалізація сільськогосподарської продукції;
- організація та здійснення оптової та роздрібної торгівлі хлібобулочними, кондитерськими виробами та іншою продукцією власного виробництва.

Таблиця 1

Оцінка ймовірності банкрутства СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» у 2019 році [розраховано автором на основі 3]

Назва моделі	Метод розрахунку	Значення показника	Ймовірність банкрутства
1	2	3	4
Двофакторна модель Альтмана	$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_n + 0,0579 \cdot (З/П)$, де: K_n – коефіцієнт покриття; $З$ – зобов'язання; $П$ – пасиви.	– 0,6392	При $Z > 0$ — висока; при $Z < 0$ — низька
Модель Спрінгейта	$Z = 1,03 \cdot X_1 + 3,07 \cdot X_2 + 0,66 \cdot X_3 + 0,4 \cdot X_4$, де: X_1 – власний оборотний капітал / всього активів; X_2 – прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування / всього активів; X_3 – прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування / поточні зобов'язання; X_4 – чистий дохід / всього активів.	2,05	При $Z < 0,862$ — висока; при $Z > 2,45$ — низька

Отже, за результатами проведеного аналізу за допомогою Двофакторної моделі Альтмана, можна стверджувати, що ймовірність банкрутства СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» є низькою. В той же час, за Моделлю Спрінгейта, показник демонструє не високе значення та знаходиться на межі низької вірогідності банкрутства, тобто, з боку менеджменту необхідно звернути більшу увагу та підвищити контроль за показниками та результатами діяльності компанії для попередження можливих негативних наслідків. Тому, зіставляючи результати аналізу за двома методами можемо дійти до висновку що, ситуація, при якій СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» може набути статусу

банкрута не є високою, проте існують певні ризики на які керівництву необхідно звернути увагу до того, як ситуація може вийти за межі ефективної діяльності компанії.

Отже, здійснивши аналіз ймовірності банкрутства підприємства за допомогою одних з найпопулярніших та найпростіших методів зарубіжних науковців можемо дійти до відповідних висновків: оскільки для українських економічних реалій притаманна нестабільність використання лише одного методу несе в собі великі ризики, які загрожують точності та ефективності такого аналізу. Таким чином, рекомендовано використовувати як мінімум дві моделі з подальшим співставленням їх результатів.

Список використаних джерел

1. Колошко Н.В., Слободян Н.Г. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансового стану підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 33, 2019. С. 231-236;
2. Жадан Т.А, Демиденко М.С. Методичні підходи до оцінки та прогнозування ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. 2019. Ч. III. С. 158-159;
3. Фінансова звітність СП «Хлібокомбінат Новгород-Сіверської райспоживспілки» за 2019 рік. Режим доступу: <http://nshlib.com.ua/ua/forshareholders/freports>.

УДК 657

Костюк А.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «SHELL RETAIL UKRAINE»

Поняття культури організації є одним з базових понять у діяльності кожної компанії. Для України дана концепція є відносно новою та незважаючи на це корпоративна культура все більше впливає на діяльність вітчизняних підприємств. У процесі функціонування кожна компанія зустрічається з різними ситуаціями, у тому числі налагодження комунікації між робітниками, побудова якісної взаємодії та підвищення продуктивності праці. Зазвичай дослідження культури організацій у вітчизняній науці були пов'язані з пошуком її національної специфіки. Науковці відмічають значне відставання національних компаній від процесів глобалізації зокрема в частині розвитку та впровадженні корпоративної культури.

У своїй роботі хочу розглянути як під впливом діяльності міжнародної організації на Українському ринку змінюється поняття управління персоналом та здійснюється впровадження елементів корпоративної культури в діяльність організації. Адже завдання кожної організації створити таку корпоративну культуру, яка допомагає працівникам почувати себе комфортно і таким чином приваблювати нових людей та покращувати результати роботи компанії в цілому.

При розгляді впливу корпоративної культури на діяльність підприємства на прикладі міжнародної компанії «Shell Retail Ukraine» можна виділити певні позитивні моменти її впливу на підвищення ефективності діяльності та покращення корпоративного духу працівників:

- компанія має систему цінностей, загальні принципи діяльності та Кодекс ділової етики, що допомагають кожному співробітнику компанії діяти у відповідності до цих принципів і дотримуватися вимог всіх відповідних законодавчих актів і процедур [1]. Таким чином компанія робить свій внесок у сталий розвиток, підвищує етичність співробітників та об'єднує працівників;

- важливою рисою компанії є працевлаштування людей, що належать до різних етнокультурних груп та недопущення дискримінації. Різноманітність у штаті працівників та інклюзивність робочих умов являють собою ключову складову успіху компанії. Ці заходи допомагають зробити бізнес-діяльність ефективнішою, об'єднати працівників та створити особливу атмосферу взаємодопомоги і підтримки у колективі;

- в рамках корпоративної культури працівників забезпечують безкоштовними тренінгами та лекціями для підвищення кваліфікації. Адже неперервна освіта є одним із складників корпоративної культури. Дані заходи створюють відчуття цінності кожного працівника для компанії, піклування про них та можливості отримати нові знання та вміння, здобути специфічні компетенції. Тобто персонал стає здатний до виконання будь-яких завдань, що виникають в діяльності компанії, а також набуває готовності та здібностей до отримання нових знань;

- ще однією ланкою в корпоративній культурі компанії є її тісний зв'язок з основною місією - задовольнити потреби суспільства в енергоресурсах за умови дотримання принципів економічної, соціальної та екологічної доцільності сьогодні та у майбутньому. Такий підхід допомагає персоналу відчувати гордість за виконану роботу, проявляти свій професіоналізм та налаштовує на відкритість, щирість і командну роботу;

- з попереднього пункту витікає наступний крок що формування корпоративної культури – це створення глобальної цілі для всіх працівників компанії. Даний підхід дозволяє всім і кожному відчувати себе творцями бізнесу, створюється атмосфера розуміння та взаємопідтримки, кожен працівник відчуває свою цінність.

Всі ці заходи допомогли компанії «Shell Retail Ukraine» здобути звання «Найкращий роботодавець 2019 року» за трьома блоками ознак: забезпечення рівних можливостей для жінок, для людей з інвалідністю та працівників, які

належать до ЛГБТ-спільноти [2]. Тобто, компанія забезпечує різні категорії працівників рівними можливостями.

Показники компанії Shell є одними з найкращих у світі. Тобто завдяки продуманій стратегії корпоративної культури, організація підвищила свої фінансові показники на 20% за останній рік [3]. Сюди увійшли показники рентабельності палива за рахунок залучення персоналу з відділу маркетингу у просуванні продуктів компанії. Також компанія залучила клієнтів до благодійності, що допомогло зібрати 500 тис. грн. на користь компанії «Життєлюб», які допомагають пенсіонерам.

Отже, завдання корпоративної культури організації створити імідж компанії на ринку, створення мотивації для колективу, підвищення значущості працівників, формування норм поведінки, які допомагають ефективно управляти компанією та підвищення залученості працівників. Таким чином компанія «Shell Retail Ukraine», як міжнародна компанія на українському ринку, робить свій внесок у розвиток корпоративної культури та є хорошим прикладом створення ефективної взаємодії зі своїми співробітниками.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт компанії "Shell Retail Ukraine" [Електронне джерело] - <https://www.shell.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81-%D0%BD-%D0%B0%D1%88%D1%96-%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%81%D-1%82%D1%-96.html>
2. Офіційний сайт Міжнародний фонд відродження [Електронне джерело] - <https://www.irf.ua/u-kyyevi-nagorodyly-najkrashhyh-robotodavcziv-2019-roku/>
3. Фінансова звітність Тов «Альянс холдинг» [Електронне джерело] - <https://vkursi.pro/card/tov-alians-kholdynh-34430873>

УДК 657

Кулиба А.В.,
студентка ф-ту маркетингу, 3-го курсу, спец. 6Р03
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К. к.е.н
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансовий стан є однією з основних характеристик ефективної діяльності підприємства. Цей показник вказує на здатність підприємства фінансувати свою діяльність та характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення, ефективністю використання, фінансовими

взаємовідносинами з іншими юридичними й фізичними особами, фінансовою стійкістю і платоспроможністю.

Світова фінансова криза, політична нестабільність та неоднозначність законодавчої бази негативно впливають на платоспроможність підприємств, у тому числі малих. Платоспроможність малих підприємств є одною з передумов успішного економічного розвитку країни. Зростання платоспроможності малого підприємства залежить від процесу формування обсягу та складу капіталу, що дає змогу забезпечити досягнення стратегічних цілей.

Платоспроможність - це здатність компанії виконувати свої довгострокові борги і фінансові зобов'язання [1]. Платоспроможність необхідна для того, щоб залишатися в бізнесі, оскільки вона показує здатність компанії продовжувати свою діяльність у найближчому майбутньому.

Отже, платоспроможність малих підприємств характеризується можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати своє фінансове зобов'язання перед партнерами, а також державою. До основних ознак платоспроможності можна віднести:

- наявність у достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку;
- відсутність простроченої кредиторської заборгованості [2, с. 118].

На сьогодні нарізла потреба комплексного підходу до формування системи аналізу платоспроможності малого підприємства, спрямованої на створення ефективних умов господарювання та інформаційне забезпечення управління ними. Актуальним завданням аналізу платоспроможності малих підприємств є визначення методичних прийомів аналізу за даними спрощеної звітності. Це спричинено, перш за все тим, що у малому підприємстві внутрішній мотиваційний механізм діяльності має переважно форму самофінансування.

Для аналізу платоспроможності малих підприємства науковці пропонують різні методи. В економічній літературі набув популярності балансовий метод, який передбачає складання платіжного календарю або платіжного балансу підприємства та ліквідного балансу.

Платіжний календар — управлінський документ, який не має затвердженої форми, правила ведення його не прописані в нормативних документах, підприємці самі розробляють зручний формат під свій бізнес. [3]. Найчастіше календар ведуть у таблиці Excel, але є також сервіси, де цей процес автоматизований, для цього регулярно вносять дані та після отримують побудований календар у зручному форматі

Аналіз ліквідності балансу ґрунтується на порівнюванні окремих груп активів підприємства різного рівня ліквідності із окремими групами джерел формування його капіталу різних термінів сплати боргів. Необхідно відмітити, що ліквідний баланс більше характеризує платоспроможність підприємства ніж його ліквідність.

На практиці частіше використовують коефіцієнтний метод, який передбачає здійснення розрахунків показників платоспроможності підприємства. Аналіз платоспроможності здійснюється шляхом зіставлення

наявності і надходження коштів з платежами першої необхідності. Платоспроможність вимірюється коефіцієнтом платоспроможності, який розраховується як відношення грошових коштів та їх еквівалентів до суми термінових платежів на певну дату або на наступний період [4]. Для комплексної оцінки платоспроможності підприємства виділяють найбільш результативний метод, який полягає у побудові інтегрального показника шляхом підрахунку рівня відносних величин, визначений через порівняння фактичних показників абсолютної, поточної, загальної ліквідності з еталоном.

Досліджуючи методи аналізу платоспроможності встановлено, що найбільш доцільним для малих підприємств є розрахунок коефіцієнтів платоспроможності на основі грошових потоків, значення яких вказує на забезпечення їх утворення, які за обсягом та термінами відповідають платіжним потребам підприємства. Серед таких коефіцієнтів найбільш вагомим можна вважати коефіцієнт достатності грошових коштів, який характеризує ступінь покриття платіжних потреб підприємства за рахунок грошових коштів, що є у розпорядженні підприємства. Зростання цього показника характеризує здатність підприємства генерувати грошові кошти для здійснення необхідних платежів. Результати дослідження свідчать, що зазначений метод аналізу дає найбільш об'єктивну оцінку платоспроможності малого підприємства, оскільки дозволяє оцінити можливість постійно розраховуватися за зобов'язаннями на основі грошових коштів.

Список використаних джерел

1. *Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2. [Уклад.: С. В. Мочерний та ін.]. К.: Видавничий центр "Академія", 2000. 864 с.*
2. *Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 256 с.*
3. *Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства навч. посібник К.: Либідь, 2000. — 312с.*
4. *Мельник Т.А. Аналіз платоспроможності підприємства. Наукові записки. 2017. Вип. 21. 208 с.*

УДК 657

Кувшинова А.Б.,

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

*Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного
аналізу*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ

Корпоративна культура є важливим компонентом досягнення кінцевого результату - успіху чи невдачі будь-якого бізнесу. Тому корпоративна культура сучасної компанії повинна бути гнучкою та реагувати на зміни не лише на ринку оточення, але, перш за все, звички, ставлення, стереотипи в головах людей, які впливають на ефективність людський капітал. Корпоративна культура впливає на результати діяльності компанії у конкурентному ринковому середовищі, в якій інновації стали визначальним фактором боротьби за успіх, а також потребує постійного оновлення, враховуючи тенденції в галузі розвитку економічних процесів і суспільства в цілому. Корпоративна культура являє собою набір спільних цінностей, відносин, стандартів і переконань, які характеризують членів компанії та визначають зміст її функціонування.

Культура є особливо важливою для малого бізнесу в Україні, в той час, коли великі підприємства успішно запозичують зарубіжний досвід. Здорова культура компанії може підвищити прихильність і продуктивність працівників, тоді як нездорова культура може перешкоджати росту компанії або навіть сприяти невдачі в бізнесі. Багато підприємців, коли вони починають новий бізнес, цілком природно схильні брати на себе велику відповідальність. Після того як масштаби діяльності компанії стануть більшими, а чисельність співробітників зросте, авторитарний стиль управління, який власник бізнесу успішно використовував на початку – коли компанія була малою, може стати згубним. Замість того щоб намагатися зберегти контроль над усіма аспектами бізнесу, власник малого бізнесу повинен, докласти зусиль, щоб змусити всіх інших в організації робити свою роботу та створює таке середовище, щоб працівники могли це зробити. У здоровій культурі співробітники розглядають себе як частину команди і отримують задоволення від надання допомоги компанії в цілому. Коли працівники відчують, що вони сприяють успішним зусиллям групи, рівень їхньої прихильності та продуктивності, а отже, якість продукції або послуг компанії, швидше за все, покращиться. Навпаки, працівники в нездоровій культурі схильні розглядати себе як окремих осіб, відмінних від компанії, і зосереджені на власних потребах. Для здорової корпоративної культури важливим є: 1) орієнтація на позитивний результат повинна задаватись керівником, який пояснює працівникам своє бачення майбутнього успіху; 2) ставлення до всіх працівників повинне бути однаковим, не зважаючи на родинні чи товариські зв'язки за межами офісу; 3) працівники повинні відображати хорошу корпоративну культуру у спілкуванні з клієнтами та колегами; 4) розуміння можливості виникнення морально складних життєвих ситуацій у працівників за межами офісу, проте уникати зловживання зі сторони колег; 5) залучення працівників до вирішення важливих питань, проблем організації, обговорення нових ідей та можливостей [2].

Найпоширенішими перешкодами до успіху організації в частині корпоративної культури зі сторони керівника є: 1) нерозуміння сутності корпоративної культури організації. Так, починаючи аналізувати

корпоративну культуру фірми, людина не розуміє, що саме вона аналізує і через це вона зупиняється на першому етапі свого аналізу. Керівник охоплює лише якусь одну сферу діяльності компанії, роздивляється корпоративну культуру лише з одного боку; 2) знаходження лише «сухих» фактів та ігнорування прикладів корпоративної культури будь-якої фірми. Вони дають можливість проаналізувати корпоративну культуру успішної фірми і неуспішної, і виділити характерні їхні особливості; 3) звернення до застарілих стереотипів. Світ не стоїть на одному місці, все змінюється, доповнюється, зникає і виникає нове [1].

В свою чергу нерозуміння керівником організації корпоративної культури та потреб компанії відображається на поведінці працівників: збільшується плинність кадрів, зменшується відвідуваність корпоративних заходів компанії, відсутня чесність у спілкуванні в колективі, зароджується внутрішня боротьба між керівниками і підлеглими, співробітники відвідують роботу строго по графіку, знижується якість товарів/робіт/послуг та задоволення клієнтів. Правильно створена корпоративна культура мотивує колектив працювати продуктивніше, якісніше, креативніше, що в кінцевому результаті забезпечує фірмі високий рівень конкурентоспроможності та прибуток. Деякі керівники в момент досягнення успіху втрачають стимул підтримувати колективний дух та зазнають невдач у подальшій роботі. Адже зусилля колективу повинні винагороджуватись достойно, так як бажання власника отримати прибуток лише за умови спільного бажання працівників отримати винагороду є двигуном до успіху[2].

Корпоративна культура є одним із ключових інструментів досягнення успіху бізнесу в умовах високої мобільності робочої сили, ринкової конкуренції, швидких темпів суспільного розвитку та зміни неформальних інститутів у головах людей – звичок, цінностей, ментальності. Корпоративна культура не лише може змінюватися, але й потребує змін адекватних змінам зовнішнього середовища, якщо компанія хоче досягти успіху чи утримувати лідируючі позиції в своїй галузі. В епоху інновацій та підвищення важливості творчого розвитку працівника як особистості корпоративна політика виступає інструментом забезпечення комфортних умов праці (в першу чергу, це стосується сфери взаємовідносин між працівниками, керівництвом, клієнтами), і втрачає стереотипність: відхід від «традиційного» дрес-коду, графіка роботи, методів навчання і роботи.

Список використаних джерел

1. Апостолук О. Корпоративна культура як інструмент ефективного менеджменту підприємства в підвищенні його конкурентоспроможності. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2016. № 2. С. 68—73.
2. Кицак Т.Г. Вітчизняні реалії становлення корпоративної культури на підприємствах. *Ефективна економіка*, 2014. № 1. 1 с.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ КРИЗ У КОРПОРАТИВНИХ СИСТЕМАХ

Сьогодні, умовах нестабільної економіки, що характеризується частою зміною макроекономічних умов, питання прийняття управлінських рішень є вкрай актуальним, адже здійснюється в умовах невизначеності. Наслідком є те, що завдання планування економічної діяльності та прогнозування його результатів є одним з найбільш складних і неоднозначних. Більш того, негативний вплив, також, відіграє всесвітня пандемія COVID-19 (коронавірус). В наш час існує низка класичних методів прогнозування ймовірності банкрутства, які базуються на апараті математичної статистики, серед яких виділяються методи аналізу та моделювання часових рядів, методи багатовимірної регресійної аналізу. В той же час, системи ж з нечіткою логікою, навпаки, пристосовані для пояснення одержуваних за їхньою допомогою висновків, але вони не можуть автоматично здобувати знання для використання їх у механізмах виведення. Це міркування лягло в основу створення апарату нечітких нейронних мереж, у яких висновки робляться на основі апарату нечіткої логіки, але відповідні функції приналежності підлаштовуються з використанням алгоритмів навчання нейронних мереж. Саме тому, порівняння комплексів економіко-математичних моделей попередження загрози формування фінансових криз на корпоративних підприємствах є актуальним.

За розробленою методичною блок-схемою оцінки загрози формування фінансових криз у корпоративних системах, розглянутих авторами в роботах [1], проводиться аналіз фінансового стану корпорації, результатом здійснення якого є оцінка загрози банкрутства корпорації та визначення домінуючих загроз появи та заглиблення фінансової кризи. Формування й обґрунтування інформаційного простору проводилось методом експертного оцінювання [1]. На жаль, моделі діагностики банкрутства мають значні недоліки. Це пов'язані з тим, що вони однозначно визначають клас кризи, проте в багатьох випадках підприємство знаходиться в перехідному стані з однієї фази кризи в іншу. Отже, найпоширеніші моделі дискримінантного аналізу (наприклад Альтмана, Таффлера тощо) не дозволяють точно розрахувати загрозу банкрутства через нечіткість границь класів фінансової кризи на підприємстві, тому найдоцільніше з усіх методів оцінки загрози банкрутства підприємства використовувати нейро-нечіткі мережі. Він враховує всі головні недоліки інших підходів, є гнучким і адаптивним до мінливих умов, поєднує в собі

головні переваги інших методів і є перспективним напрямком в даних дослідженнях [1].

Альтернативою даній моделі може стати модель оцінки ймовірності банкрутства підприємств, яка базується на методі логістичної регресії. Для вибору показників фінансового стану підприємств, які стали регресорами моделі, Гой В.В. провів оцінку та аналіз 35-ти найбільш відомих моделей та методів прогнозування банкрутства. За результатами аналізу було відібрано без повторень усі кількісні показники, що використовуються в даних моделях, кожному фінансовому показнику присвоєно порядковий номер «X1...n». Наступний етап полягав у статистичній підготовці вибірки показників. Нормальність розподілу для кожного з фінансових показників було перевірено із застосуванням тесту за методом Колмогорова-Смирнова. За результатами аналізу, виявлено та вилучено з аналізу показники, значення яких суттєво не різняться для підприємств-банкрутів та тих, що працюють ефективно. Для вирішення цього завдання автор обрав такі засоби, як аналіз кореляцій (коефіцієнт кореляції Спірмана), тести порівняння середніх значень (t-тест) та непараметричні тести (U-тест за методом Манна-Уїтні). Показники що, залишились, були використані для побудови моделі логістичної регресії методом покрокового виключення змінних. Отримана модель оцінки ймовірності банкрутства підприємства [2] має такий вигляд:

$$Y = \frac{1}{1 + e^{2,559 + 0,010K1 - 0,642K2 - 4,402K3}} \quad (1)$$

де Y-ймовірність банкрутства підприємств;

e-експоненційна функція;

K1-відношення суми довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень підприємства до валюти балансу підприємства(X79);

K2-відношення суми необоротних активів та довгострокових зобов'язань і забезпечень підприємства до розміру чистих активів(X85);

K3-відношення різниці між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та змінними витратами(собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та комерційні витрати)до величини усіх активів підприємства (X46).

Отже, актуальну проблему оцінки загрози формування фінансових криз у корпоративних системах можна ефективно оцінити на основі нейро-нечітких моделей, які дозволяють своєчасно спрогнозувати загрозу банкрутства та попередити його та запропоновано альтернативну модель на основі логістичної регресії. Така модель має не лише низку переваг, але й являється гнучкою в умовах мінливості.

Список використаних джерел

1. Клебанова Т. С., Гвоздицький В. С., Рудаченко О. О. Попередження фінансових криз у корпоративних системах на основі нейро-нечітких моделей, 2019. Джерело доступу: БІЗНЕСІНФОРМ № 2 '2019 www.business-inform.net
2. Гой В.В., Інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами, Дисертація, Харків 2018 рік.

Максимкіна М. О.*Студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»**Науковий керівник – Самборська-Музичко Ю. О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ КОМПАНІЇ НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ CVP-АНАЛІЗУ

Постановка завдання. На сьогоднішній день, багато компаній ведуть свою діяльність в умовах непередбаченої економічної ситуації, та жорсткої конкуренції. Для того, щоб досягти бажаного фінансового результату, треба визначити яким саме чином оптимізувати виробничий процес та забезпечити економічну безпеку. На фінансовий результат впливають такі фактори: витрати, ціна, обсяг та структура продукції, яка призначена для реалізації. Для визначення взаємодії факторів, що впливають на результат компанії, вважається найбільш ефективним засобом CVP-аналіз, оскільки він дозволить раціонально спланувати та спрогнозувати діяльність компанії. По-іншому його ще називають аналіз «витрати-обсяг-прибуток» («Cost-Volume-Profit»).

Мета роботи. Дослідити CVP-аналіз. Визначити основні шляхи оптимізації виробничого процесу компанії на основі результатів CVP-аналізу.

CVP-аналіз є аналітичним інструментом, що використовується фахівцями з управлінського обліку. Він сумує вплив змін обсягу на витрати, виручку та прибуток. CVP-аналіз може бути розвинутий до визначення впливу на прибуток, змін у цінах продажу, у витратах, в оподаткуванні й асортименті.

CVP-аналіз – це аналіз, який дає можливість знайти ту виручку, при якій організація не понесе збитків і в той же час не набуде прибутку. Відповідний обсяг виручки можна назвати точкою беззбитковості.

В науковій літературі відомі такі методи визначення точки беззбитковості: графічний, рівняння та маржинального доходу. Поділ витрат на змінні і умовно-постійні є обов'язковою умовою для вищезазначених методів. Слід зазначити те, що постійні витрати не залежать від обсягу виробництва, а змінні – змінюються зі зміною обсягу випуску і продажу [2].

Михальська О.А. стверджувала, що зі зміною структури виробництва величина маржинального доходу і значення точки беззбитковості змінюються, тому їх належить визначати для кожного варіанту, також необхідно розрахувати величину операційного прибутку. Величина маржинального доходу являє собою суму постійних витрат і прибутку від реалізації продукції.

Саме тому маржинальний дохід ще називається «внеском» у компенсацію постійних витрат, оскільки прибутковість досягається лише при повному покритті постійних витрат. Точка беззбитковості при цьому може бути визначена як точка, де маржинальний прибуток мінус постійні витрати дорівнює нулю, або точка, в якій маржинальний прибуток дорівнює постійним витратам [1].

CVP-аналіз дозволяє цілеспрямовано управляти, знаходити оптимальне співвідношення між постійними і змінними витратами, ціною та обсягами виробництва продукції, ефективно прогнозувати та планувати прибуток підприємства. Все це дає можливості підприємству в умовах непередбаченої економічної ситуації, та жорсткої конкуренції збільшувати свій фінансовий результат, та досягати економічної безпеки [3].

Оскільки CVP-аналіз підкреслює взаємозв'язок витрат, обсяг продажу і ціни, він об'єднує в собі основні фінансові дані фірми, та є потужним інструментом для планування та прийняття рішень. CVP-аналіз може бути цінним інструментом для визначення ступеня і масштабів економічних негараздів, з якими стикається підприємство, і допомагає обґрунтувати необхідні рішення.

Досліджуючи даний вид аналізу ми дійшли до того, що CVP-аналіз дозволяє: оптимізувати пропорції між змінними і постійними витратами; знизити до мінімального рівня підприємницький ризик; оптимізувати пропорції між ціною і обсягами реалізації продукції; виявляти резерви та забезпечувати достатній запас фінансової стійкості; обґрунтувати рекомендації по покращенню роботи; оцінювати та прогнозувати фінансові результати підприємства.

Висновки. CVP-аналіз є дуже корисним методом, бо це метод вивчення взаємозв'язку між витратами і доходами при різному рівні виробництва, який забезпечує більш об'єктивну оцінку результатів діяльності підприємства і дає можливість ефективно планувати, прогнозувати і управляти витратами та результатами компанії.

Список використаних джерел

1. Михальська О.Л. *Шляхи вдосконалення управлінського обліку виробничих витрат на олійно-жирових підприємствах України* / О.Л. Михальська // *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації* : зб. наук. пр. – 2014. – Вип. 6(13). – С. 125–130.
2. Одінцова Т. М. *CVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства* / Т. М. Одінцова, О. В. Невмержицька, І. В. Чаус // *Фінансовий простір*. – 2013. – № 1 (9). – С. 90–95.
3. *Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку*// Електронний ресурс – URL: <http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/posibnuku/357/8.pdf>

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

На сьогодні, туристична галузь – одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства. Туризм стимулює розвиток практично всіх галузей економіки, зокрема: промисловості, торгівлі, будівництва, транспорту, сільського господарства, малого і середнього бізнесу, виступаючи каталізатором соціально-економічного розвитку країни.

Складна економічна й політична ситуація в Україні гальмує розвиток туристичної галузі, незважаючи на те, що туризм є одним з пріоритетних напрямків розвитку національної культури і економіки.

У 2018 році туристичний потік України збільшився на 62%. За даними Державної Служби Статистики України, число українців-туристів, які їдуть за кордон є значно більшим, аніж іноземних туристів, які приїжджають в Україну (рис. 1.). Проте, їх кількість з кожним роком зростає, що позитивно впливає на економіку України.

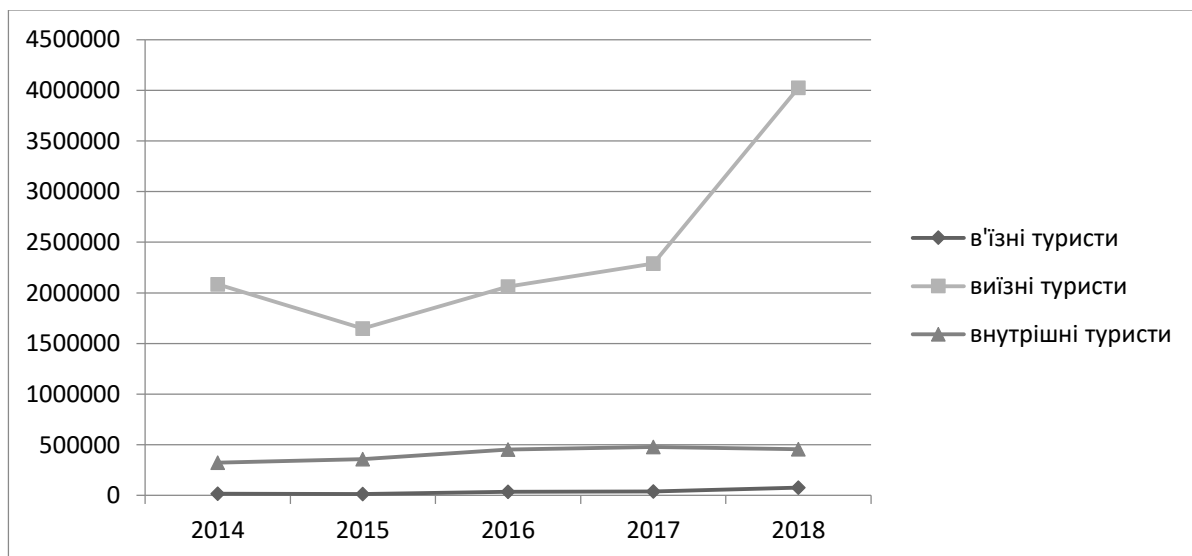

Рис. 1. Динаміка в'їзного та виїзного туризму України у 2014-2018рр.

Джерело: побудовано автором на основі [1].

До суб'єктів туристичної діяльності відносяться туристичні агенти, туристичні оператори та суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність. Станом на 2018 рік в Україні було зареєстровано 498 – туроператорів, 1172 – турагентів та 73 – суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність (рис.2).

Отож, у структурі суб'єктів туристичної діяльності спостерігається тенденція до переважання турагентів над туроператорами у більше ніж 2 рази.

Важливим є те, що найбільша кількість підприємств туристичної галузі у 2018 році була зорієнтована в м. Київ, а саме – 856, що становить 47%. Також у Львівській (8 %), Одеській (7 %), Дніпропетровській (6 %) та Харківській (5 %) областях.

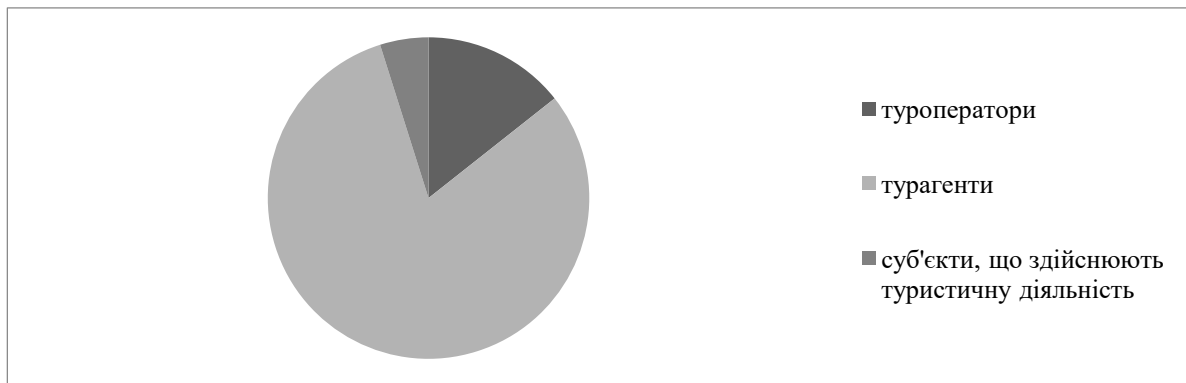

Рис. 2. Структура кількості суб'єктів туристичної діяльності в Україні на 2018 рік.

Джерело: побудовано автором на основі [1].

Варто зазначити, що згідно з даними звіту про конкурентоспроможність в туризмі в 2017 році, Україна займає 78-е місце з 140 в рейтингу привабливості країн для туристів за версією експертів Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) в Давосі. Найбільший прогрес у рейтингу ВЕФ Україна продемонструвала за показником «безпека» — він покращився відразу на 20 пунктів. Це значно більше, ніж зростання інших врахованих експертами факторів, пояснили в Мінекономрозвитку.

За даними Всесвітньої туристичної організації UNWTO, частка України в туристичних потоках Європи становить близько 4% та близько 1% — в загальноєвропейських надходженнях від туристичної діяльності. Саме дана розбіжність у структурі натуральних та грошових потоків може свідчити про низьку ефективність української туристичної сфери та рівень використання наявних туристичних ресурсів.

Крім цього, за підсумками 2018 року частка туристичної галузі України становила 5,7% ВВП. У розвинених економіках частка туризму в структурі ВВП зазвичай становить близько 10%. Проте, в нашій країні є потенціал для зростання, оскільки дана частка в 2017 році становила – 1,5%[2]. Вважаємо, що з кожним роком роль туристичного сектору у ВВП України лише зростатиме, адже сьогодні ця галузь показує одну з кращих економічних динамік розвитку.

На сьогодні, сектор туризму є одним з найбільш постраждалих від спалаху COVID-19, адже туризм – це не лише переліт і перебування в готелі, це і ресторанний бізнес, музеї, гіді, екскурсії, розваги, круїзи та навіть магазини товарів для подорожей, а все це – робочі місця. Наразі остаточних даних щодо збитків українського туризму немає, оскільки відсутня статистична інформація, але Міністерство культури та інформаційної політики

порахували втрати імпорту та експорту послуг, пов'язаних з подорожами, і це – 1,5 мільярда доларів.

Отже, туристична галузь відіграє важливе економічне і соціальне значення для нашої держави. Розвиток туризму сприятиме створенню нових робочих місць та отриманню додаткових надходжень до бюджету, що сприятиме як зростанню добробуту населення так і життя в країні в цілому. В результаті проведеного аналізу, можемо зробити висновок, що туристична діяльність в Україні розвивається і для стимулювання підприємств даної галузі необхідно здійснити економіко-фінансову підтримку їх розвитку, створити ефективні партнерські зв'язки між державою та бізнесом, задля впровадження інновацій в туристичні продукти та розвиток інфраструктури. Адже ефективна державна політика в туристичній галузі дозволить сформувати привабливий інвестиційний клімат для розвитку туристичної сфери в Україні.

Список використаних джерел

1. Державна Служба Статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm.
2. Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/>.
3. Кравцова А. В. Модель державно-приватного партнерства в сфері українського туризму [Текст] / А. В. Кравцова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі (серія «Економічні науки»). – 2016. – № 1 (72).

УДК 657

Почапський О.О.,
студент ф-ту Маркетингу, 3 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н., доцент кафедри
обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Оскільки дебіторська заборгованість є фактором ризику діяльності підприємства і має значний вплив на його фінансові результати, то вона потребує якісного аналізу, що дозволить не тільки діагностувати саму проблему, а й допоможе знайти шляхи ефективного її вирішення.

Ці питання вже довгий час вивчають та досліджують вітчизняні науковці і практики, серед яких переважають такі думки:

- зменшення оборотності капіталу та зниження рівня платоспроможності породжують неефективний аналіз дебіторської заборгованості [1];
- значення аналізу дебіторської заборгованості збільшується в період інфляції, коли іммобілізація власних коштів стає дуже не вигідною [2];

- підвищення необхідності аналізу дебіторської заборгованості виникає при кредитуванні своїх клієнтів [3].

Але єдиного підходу щодо методики аналізу дебіторської заборгованості не має, що потребує подальшого розвитку та вдосконалення.

Дебіторська заборгованість належить до високоліквідних активів, недостатнє вивчення її стану може негативно вплинути на платоспроможність і ліквідність підприємства. Величина дебіторської заборгованості залежить від обсягів продажу, умов розрахунку з покупцями (передоплати, наступної оплати), періоду відстрочки платежу, платіжної дисципліни покупців, організації контролю за станом дебіторської роботи і претензійної роботи на підприємстві. Різке збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах може свідчити про необачну кредитну політику підприємства стосовно покупців або про збільшення обсягу продажів чи про неплатоспроможність і банкрутство частини покупців.

Зменшення дебіторської заборгованості оцінюється позитивно, якщо це відбувається унаслідок скорочення періоду її погашення. Якщо ж дебіторська заборгованість зменшується у зв'язку зі зменшенням відвантаження продукції, то це свідчить про зниження ділової активності підприємства.

Наочним прикладом підприємства, яке потерпає від збільшення дебіторської заборгованості є ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», яка займала майже 62% від оборотних активів у 2016 році і 68% у 2017 році. Для того щоб ця проблема не виглядала такою радикальною, підприємство почало списувати заборгованість і фактично пробачати борги своїм клієнтам, що призвело до зменшення дебіторської заборгованості у структурі оборотних активів до 62% в 2018 році, але це не є вирішенням даної ситуації оскільки ніяких додаткових рішень прийнято не було.

Проблема з дебіторською заборгованістю сильно послаблює позиції підприємства і хоча у нього не має прямих конкурентів, а послуги які воно надає є необхідними для населення, фінансовий стан і стійкість підприємства сильно страждають. Підприємство має від'ємний чистий рух грошових коштів, а для забезпечення себе основними засобами використовує поточні зобов'язання. Такі дії дозволяють підприємству функціонувати в економічно спокійний час, але можуть стати величезним тягарем якщо кількість коштів у населення зменшиться і дебіторська заборгованість сильно зростає.

У даній ситуації підприємству варто розробити детальний покроковий план роботи з боржниками (дебіторами), оскільки надавати послуги за передплату підприємство не може, то варто використовувати системи знижок і штрафів. Для зменшення майбутньої заборгованості можна ввести систему майбутніх знижок для клієнтів які оплачують рахунки вчасно, а для тих у кого заборгованість вже перейшла через певну психологічну позначку в 3-6 місяців, варто запропонувати кредитування від посередників або продати їх заборгованість іншим обличчям, тобто використання факторингу.

Ігнорування своєчасного аналізу дебіторської заборгованості може призвести до серйозних проблем і, як наслідок, до банкрутства підприємства.

Аналіз дебіторської заборгованості потребує комплексного підходу з врахуванням зовнішніх і внутрішніх, кількісних і якісних факторів впливу, визначення причин появи та оцінка за строкам погашення заборгованості, виявлення ризиків та загроз неповернення боргів, вивчення надійності покупців тощо. Це дасть можливість оцінити реальний стан дебіторської заборгованості та розробити заходи щодо її скорочення.

Зменшення заборгованості не обов'язково свідчить про покращення фінансового стану підприємства, також як і збільшення заборгованості не може однозначно свідчити про негативну динаміку грошового потоку.

Аналізуючи стан дебіторської заборгованості, важливо враховувати сферу діяльності підприємства і причини формування заборгованості, оскільки розумне управління цим інструментом може дозволити підприємству збільшити прибуток і використати його потенційні можливості.

Список використаних джерел

1. Рибалко О.М. Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю. *Вісник ЗНУ*. 2011. №1(9). С.164-169.
2. Сапаріна О.Ф., Кірілкіна О.Є. Методологічні основи аналізу дебіторської заборгованості. Глобальні та національні проблеми економіки. МНУ імені В.О. Сухомлинського. Випуск 3. 2015. С. 865-868.
3. Гнатенко Є.П. Щодо аналізу стану дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві. URL: [\(1\)](file:///D:/econof_2013_10)
4. Федорченко О.Є. Облік і аналіз розрахунків з дебіторами. Автореф. дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) Київ: КНЕУ, 2009. 23 с.

УДК 657

Самчук А.А.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах посиленої конкуренції, зростання ролі технологій, інформаційних послуг, росту потреб споживачів, глобалізації виникає необхідність в акумулюванні, поширенні та використанні теоретичних і практичних знань у сфері бізнес-аналізу.

Саме бенчмаркінг базується на пошуку ідей у світовому економічному просторі, аналізі та впровадженні їх у практичну діяльність суб'єктів господарювання з метою досягнення синергетичного ефекту та забезпечення стратегічного розвитку. За допомогою бенчмаркінгу можна ефективно навчатися та переймати досвід в інших, економлячи при цьому час та гроші.

Бенчмаркінг на сучасному етапі базується на механізмі порівняльного аналізу роботи однієї компанії з показниками діяльності іншої, яка є більш успішною на ринку. Основна мета бенчмаркінгу полягає у виявленні, дослідженні, запозиченні та адаптації досвіду економічно ефективніших підприємств-конкурентів.

Основні пункти бенчмаркінгу можна окреслити в таких напрямках:

- **продукти, послуги та практика:** бенчмаркінг на сьогодні є набагато ширшим методом, ніж конкурентний аналіз. Бенчмаркінг аналізує і вимірює основні досягнення бізнес-процесу, а також визначає ключові дії та основні причини, які сприяють їх продуктивності;

- **лідер індустрії:** досягнення паритету щодо кращих у галузі не завжди може гарантувати успіх. Мета бенчмаркінгу – це порівняння своєї продуктивності з кращими у світі; до об'єктів бенчмаркінгу належать: методи, процеси, технології, якісні параметри продукції, показники фінансово-господарської діяльності підприємств або структурних підрозділів. При дослідженні виробничих процесів, методів, технологій виробництва та збуту продукції, зосереджуються на зниженні витрат виробництва та підвищенні конкурентоспроможності продукції;

- **зовнішні ризики:** бенчмаркінг передбачає в собі аналіз, пов'язаний з нестабільністю державної влади, особливостями державного і чинного законодавства, неефективною економічною політикою і т. п. [1].

Найбільш розповсюджені такі види бенчмаркінгу як: *внутрішній* бенчмаркінг, його здійснюють працівники всередині підприємства, вони зіставляють різні характеристики виробничих одиниць, що схожі з аналогічними процесами на підприємстві; другий вид – *конкурентний* бенчмаркінг. Він припускає дослідження специфічних продуктів і можливостей процесу, та третім є *функціональний* бенчмаркінг, який займається порівнянням визначеної, певної функції двох чи більше фірм в одному сегменті ринку.

За даними рейтингу Fortune понад 40% найбільших корпорацій світу застосовують різні види бенчмаркінгу. До вдалих прикладів використання даного інструменту відносять такі копорації: Bank of America, American Express, Xerox, TRW, Eastman Kodak, Alcoa, AT&T, DEC, IBM, Toyota, Nasa і т.д [2].

Нині в Україні бенчмаркінг не досяг тих масштабів, які він займає в західній практиці менеджменту підприємств.

Причинами є наступні:

- недостатня кількість досвідчених спеціалістів, які мають досвід для реалізації бенчмаркінг-проекту;
- проблеми у ефективному використанні технології бенчмаркінгу (важливо, щоб ці технології співпадали із обраною стратегією);
- більшість вітчизняних підприємств не розкривають секрети успіху, так як вважається останній своєю «комерційною таємницею»;
- існують певні обмеження у доступі до публічної інформації, без якої використання технології бенчмаркінгу є неможливою. Менталітет українського підприємництва, специфіка ведення справ, управлінський стиль не дають можливість одержати необхідні показники для порівняння.

Крім цього, на вітчизняних підприємствах сьогодні практично не виділяються кошти на забезпечення роботи окремого відділу по бенчмаркінгу. В той час як на Заході існування департаменту бенчмаркінгу є досить поширеним за необхідності перегляду внутрішньої ефективності функціонування підприємства та визначення нових пріоритетів його розвитку [3]. Тому, одним із перспективних напрямів державної політики у сфері підприємництва повинно стати сприяння розвитку бенчмаркінгу шляхом надання підтримки у створенні бенчмаркінгових центрів, що дасть можливість Україні приєднатися до Глобальної мережі бенчмаркінгу.

Таким чином, бенчмаркінг в Україні має великі перспективи, оскільки на сучасному етапі розвитку світової економіки він є одним із найбільш ефективних інструментів, який сприяє подоланню відставання від конкурентів на основі порівняння й аналізу своєї діяльності з діяльністю найбільш успішних підприємств.

Переїняття досвіду бенчмаркінгу успішних компаній дасть змогу активізувати організацію бізнес-процесів, мінімізувати витрати, збільшити прибуток, оптимізувати управлінську структуру і, як результат, підвищити ефективність діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. *Леонова Ю.О. Бенчмаркінг – сучасний інструмент у конкурентній боротьбі. Ю. О. Леонова. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2016. №5. С. 195-199*
2. *Пащенко О.П. Бенчмаркінг як ефективний метод управління змінами на підприємстві. О.П. Пащенко. Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. 2015. Випуск 4. С. 539-543*
3. *Савельєв Є. Бенчмаркінгові методи управління конкуренцією у світовій економіці. Є. Савельєв, В. Куриляк, Г. Смалюк. Журнал європейської економіки. 2018. Т. 12, № 1. С. 3–27.*

Скуратівська А. В.

*Студентка факультету ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – Самборська-Музичко Ю. О, к.е.н,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу*

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ

Спрогнозувати банкрутство підприємства для інвестора означає вберегти свій вільний капітал від компанії, яка не зможе повною мірою заплатити за свої борги. Для працівників та постачальників це можливість пошуку заміни компанії. На сьогодні дане питання досить актуальне, оскільки спалах вірусу Covid-19 (коронавірус) поставив під удар функціонування економіки всього світу. А отже, найближчим часом очікується масове банкрутство підприємств у різних сферах, в тому числі авіаперельовів, торгівлі, ресторанному та розважальному бізнесі, будівництві, туристичній сфері. Але, в той же час, одна з найбільших негативних речей, які можуть статися з компанією — це банкрутство партнера з яким є активні транзакції. Тому, на сьогодні важливим заданням є визначення основних економічних показників підприємства, які зможуть допомогти прийняти більш обґрунтовані рішення щодо бізнесу та інвестиції.

В умовах пандемії важливо розуміти сутність та основні характеристики основних економічних показників. Для наочності було проведено аналіз ключових економічних показників на прикладі двох підприємств, які зараз переживають складні часи - Ryanair Holdings PLC та American Airlines Group використовуючи методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції та порівняння (табл. 1).

На основі проведених розрахунків визначити, що Ryanair Holdings PLC станом на 2019 рік є достатньо фінансово стійким та платоспроможним. У компанії достатня кількість ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Проте, Коефіцієнт абсолютної ліквідності для Ryanair Holdings PLC вище нормативного значення, що вказує менеджменту на те, що в компанії неефективна стратегія управління фінансовими ресурсами.

В той же час американська компанія American Airlines Group (AAL) має показники, що свідчать про неспроможність підприємства вчасно розраховуватись за своїми поточними зобов'язаннями та про недостатню фінансову стійкість, оскільки в цьому випадку певна частина необоротних активів фінансується за рахунок поточних зобов'язань. Крім того, компанія має нестачу оборотних активів, що може призвести до зменшення довіри до підприємства з боку постачальників, кредиторів та інвесторів. Для American

Airlines Group (AAL) коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить, що компанія не зможе погасити борги якщо термін заборгованості спливе найближчим часом.

Коефіцієнт захищеності періоду для Ryanair Holdings PLC становить 1 628 днів, для American Airlines Group (AAL) це 37 днів. Це означає, що за форс-мажорних обставин компанія Ryanair Holdings PLC протримається довше ніж American Airlines Group (AAL). Але за результатами аналізу вірогідності банкрутства, можна очікувати банкрутство двох компаній.

Таблиця 1

Аналіз економічних показників Ryanair Holdings PLC та American Airlines Group на 2019 р. [розраховано автором на основі 1,2,3,4]

Показник	Метод розрахунку	Ryanair Holdings PLC	American Airlines Group	Нормативне значення
1	2	3	4	5
Робочий капітал	Поточні активи – – Поточні зобов'язання	+204 млн.Є	+7 105 млн.\$	Середньо галузеве
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1.07	0.44	1-3
Коефіцієнт швидкої діквідності	$\frac{\text{Грошові кошти} + \text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1.07	0.35	0.5-1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0.53	0.01	0.1-0.2
Коефіцієнт захищеного періоду	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Середньоденні витрати}}$	1628 днів	37 днів	-
П'ятифакторна модель Альтмана	$Z = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + X5$ де $X1$ - оборотний капітал до суми активів підприємства; $X2$ - нерозподілений прибуток до суми активів підприємства, відображає рівень фінансового важеля компанії; $X3$ - прибуток до оподаткування до загальної вартості активів; $X4$ - ринкова вартість власного капіталу / балансову вартість всіх зобов'язань; $X5$ - обсяг продажів до загальної величини активів підприємства характеризує рентабельність активів підприємства [1].	1.4	0.14	< 1.8 - вірогідність банкрутства дуже висока; від 1.8-2.7 вірогідність банкрутства висока - від 2.71-2.99 - вірогідність банкрутства середня; >0.3 - вірогідність банкрутства низька

Отже, компанії, які не мають великих боргових зобов'язань і є ліквідними можна відзначити як ті, що залишаться на плаву значно більша. Однак для обох компаній ймовірність збанкрутувати залишається високою, тому в даних умовах необхідно приділити належну увагу власній ліквідності. Також, можна скористуватися ситуацією на банківському ринку, оскільки протягом кризи центробанки почали знижувати ставки, що значно знижує вартість кредитів. У випадку якщо ситуація з епідемією загостриться або з'являться небачені досі проблеми на борговому ринку (масові банкрутства бізнесу). У групі ризику будуть усі перевантажені боргами підприємства зі слабким фінансовим потоком та поганою ліквідністю.

Список використаних джерел

1. *Балансовий звіт American-airlines-group, 2019. URL:*
2. *<https://ru.investing.com/equities/american-airlines-group-balance-sheet> (дата звернення: 24.04.2020)*
3. *Балансовий звіт RYA, 2019. URL: <https://ru.investing.com/equities/ryanair-holdings-balance-sheet> (дата звернення: 24.04.2020)*
4. *Звіт про доходи American-airlines-group, 2019. URL: <https://ru.investing.com/equities/american-airlines-group-income-statement> (дата звернення: 22.04.2020)*
5. *Звіт про доходи RYA, 2019. URL: <https://ru.investing.com/equities/ryanair-holdings-income-statement> (дата звернення: 22.04.2020)*
6. *НБУ послабив гайки: як зниження облікової ставки вплине на особисті фінанси. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/12/13/654827/> (дата звернення: 22.04.2020)*

УДК 657

Степанченко І.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування», ДВНЗ
«КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» ЗА ЗАКЛЮЧЕНИМИ КОНТРАКТАМИ

В умовах сучасного ринкового розвитку організація діяльності підприємства в Україні залежить від спроможності підвищувати ефективність виробництва продукції. Більшість підприємств та організацій країни займається створенням та реалізацією продукції, що є основним елементом отримання прибутку. Реалізація готової продукції залежить від продуктивної роботи відділів збуту організацій чи підприємств, що, в тому числі, залежить від кількості контрактів, що було заключено.

ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» як недержавне підприємство створювалося з метою отримання прибутку. Саме цей фінансовий показник показує наскільки робота підприємства є ефективною. Він відображає результати господарської діяльності суб'єкта господарювання і на нього впливають багато чинників, наприклад собівартість виготовленої продукції, загальногосподарські витрати, отримання прибутків або збитків від неосновної діяльності. В обліку цей показник виводься при створення фінансової звітності підприємства.

Відповідно до звіту про фінансовий результат діяльності ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» можна проаналізувати отримання прибутку протягом останніх трьох років (рис. 1).

Рисунок 1. Динаміка результату діяльності підприємства [побудовано автором на основі [2]]

Суму прибутку була у 2018 році – 3131,2 тис. грн., а в 2019 році прибуток значно менший від показників попередніх років і становить 2407,2 тис. грн. , так від 2018 року він відрізняється на 724 тис. грн., а від 2017 року – на 622,2 тис. грн. На таке погіршення могли вплинути як внутрішні, так і зовнішні фактори, серед яких можуть бути рівень доходів населення, темп інфляції, рівень економічного розвитку всієї держави тощо.

Працюючи на ринку ЗМІ більше 10 років, видавництво основні зусилля спрямовує на подальше вдосконалення і розвиток ТВ-гайдів ще й через значних конкурентних переваг телевидань перед іншою пресою. З огляду на, що звернення до одного номеру ТВ-гайда значно вище, ніж до інших ЗМІ, а також ряд інших відмінних позитивних характеристик, видання компанії надають реальну можливість ефективно донести до цільової аудиторії інформацію про переваги того чи іншого продукту [2].

Окрім випуску власних газет та газет, на які ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» отримало право, підприємство також бере участь у тендерах. Так, за останні чотири роки товариство брало участь у 21 тендері та перемогло у 17 тендерах, підписано угоди на загальну суму 26,1 млн. грн. Найбільші платники, з якими заключено контракти у відсотковому відношенні до загальної суми всіх угод показано на рисунку 2.

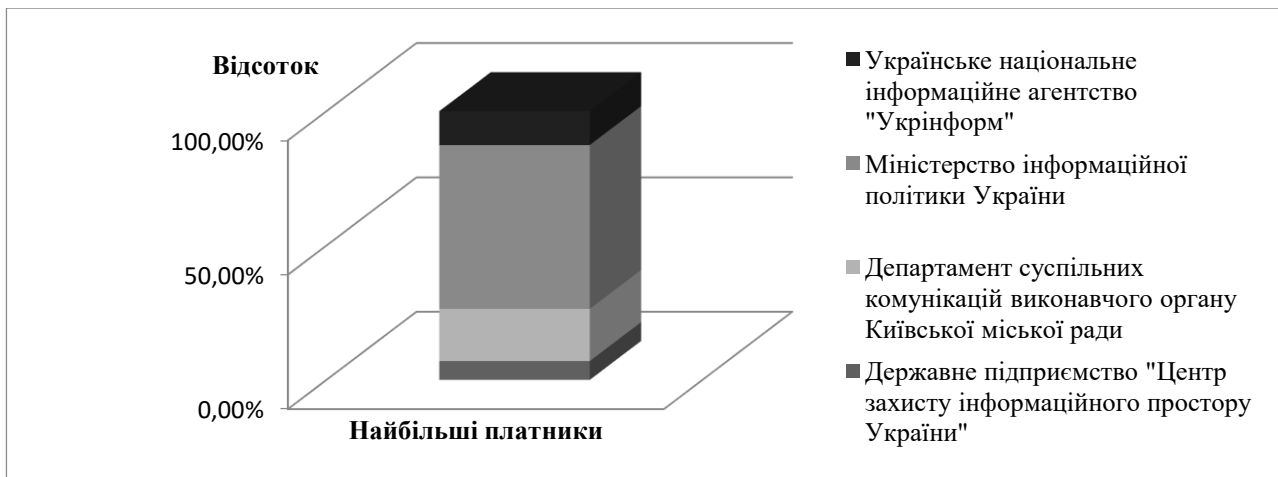

Рисунок 2. Відношення платників підприємству до загальної суми підписаних контрактів [побудовано на основі 1]

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що ефективність діяльності ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» у 2019 знизилася порівняно з попередніми роками в результаті впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. Підприємство провело аналіз діяльності та врахувало чинники, які впливають на фінансовий результат, та скоригувало діяльність на 2020 рік. Враховуючи все вищезазначене, підприємство є надійним партнером сьогодення та направлено на довготривалу працю в цій галузі.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт про тендерні замовлення ТОВ «МЕГА-ПРЕС ГРУП» URL: <https://z.texty.org.ua/seller/112825> (дата звернення 28.04.2020).
2. Офіційний сайт Товариства з обмеженою відповідальністю «МЕГА-ПОЛІГРАФ» URL: <https://mega-poligraf.kiev.ua/uk/pro-nas.html> (дата звернення 28.04.2020).
3. Стаття про Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавництво Мега-прес» URL: <https://favor.com.ua/company/mega-press/> (дата звернення 28.04.2020).

УДК 657

Сухаревська А.В.,
«Маркетинг», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К. - к.е.н., доцент
кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Прагнення до підвищення дієвості та ефективності систем управління підприємством зумовлює необхідність підвищення ефективності аналізу господарської діяльності.

Однією з складових наукових і прикладних досліджень має стати перспективний аналіз, спрямований на вивчення можливих варіантів розвитку підприємств, вироблення методів досягнення найбільш бажаних результатів, обґрунтування планів розвитку організації в умовах невизначеності і ризику. Для цього необхідно більш широке впровадження в практичну діяльність сучасних технологій обробки економічної інформації.

Аналіз, проведений на основі використання сучасних комп'ютерних технологій має відповідати вимогам комплексності, оперативності, динамічності, системності, тенденцій і закономірностей зміни та розвитку досліджуваного об'єкта й точності пізнання [1].

Застосування сучасних комп'ютерних технологій для автоматизації аналітичних процедур передбачає:

- забезпечення аналізу впливу на досліджуваний об'єкт широкого кола внутрішніх і зовнішніх факторів, що сприяє підвищенню наукової обґрунтованості управлінських рішень на основі результатів аналізу;
- підвищення достовірності і надійності отриманих результатів аналізу;
- створення можливостей для проведення комплексних аналітичних досліджень пов'язаних з оперативною обробкою великих масивів вхідної аналітичної інформації;
- підвищення системності аналізу, що обумовлене необхідністю чіткого визначення і формалізації аналітичних завдань при їх рішенні в автоматичному режимі.

Результати дослідження діяльності українських підприємств показують, що на сьогоднішній день спостерігається стійка тенденція до зростання кількості та розширення функціональних можливостей програмних продуктів, які забезпечують комп'ютеризацію аналітичних процедур.

Основними програмними продуктами для автоматизації аналізу господарської діяльності на сьогодні є: "Фінансове планування" 1С, Audit Expert, модуль «Фінансовий аналіз» системи «Галактика», Microsoft Office Excel та інші.

Програмний продукт «Фінансове планування» 1С створений для ведення бухгалтерського і податкового обліку в комерційних організаціях, а також для формування стандартної бухгалтерської, статистичної та податкової звітності. Основним перевагами програми «Фінансове планування» 1С є те, що вона дозволяє зберігати необмежену кількість версій даних, аналізувати інформацію в розрізі напрямів діяльності, імпортувати дані з інших облікових систем. Також програма передбачає мультивалютну консолідацію та можливість багатокористувацької роботи. До недоліків слід віднести складність освоєння програми та неможливість роботи з графікою.

У програмі Audit Expert реалізовані різні методики фінансового аналізу, включаючи аналіз кредитоспроможності позичальника, підготовки річного

звіту АТ, а також елементи бенчмаркінга – порівняння фінансового стану підприємства з компаніями-конкурентами або лідерами галузі. Також програма перетворює стандартні бухгалтерські форми звітності у форми, що відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності. Головним недоліком цього програмного забезпечення є висока ціна.

Модуль «Фінансовий аналіз» системи «Галактика» використовується у побудові системи звітів, включаючи показники необхідні для проведення аналізу будь-якої степені складності і деталізації. Програма дозволяє модифікувати та створювати власні таблиці та наперед задати правила трансформації одних показників в інші. Проте система є складною та високовартісною, а також має певні недоліки графічного редактора [2].

Microsoft Excel надає можливість інтегрувати у систему будь-яку методику проведення аналізу господарської діяльності підприємства і реалізувати власну методику проведення аналізу на основі розробленої вихідної системи оціночних показників. Це є прийнятним для малих підприємств, оскільки відповідає комерційним вимогам, що висувуються до Microsoft Excel, зокрема, вартість програмного продукту і вартість його впровадження та супроводу [3].

Найбільш оптимальними є програми, які сумісні з програмним продуктом, у якому ведеться бухгалтерський облік підприємства – «1С: Бухгалтерія»; вони дозволяють врахувати всі особливості діяльності конкретного підприємства та запити аналітиків; мають вартість відповідну можливостям програмного продукту, за які готовий платити споживач.

Враховуючи багатоаспектність аналізу господарської діяльності вищенаведені програми потребують також функції автоматизації і за такими напрямками: аналіз замовлень, планування закупівель та АВС-аналіз продажу.

Отже, підвищення ефективності аналізу господарської діяльності підприємств неможливе без використання сучасних комп'ютерних технологій. Дослідження показали, що на українському ринку програмні продукти вітчизняних виробників мають не меншу популярність, аніж зарубіжні. Кожна з переглянутих програм має широкий функціонал та значно полегшує роботу фахівців. Проте ці продукти потребують подальшого розвитку та усунення певних недоліків.

Список використаних джерел

1. Андрєєва Г.І. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ". 2010. 294 с.
2. Системи автоматизації фінансового аналізу. Студопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_44826_sistemi-avtomatizatsii-finansovogo-analizu.html.
2. Райковська І.Т. Модульна структура системи комп'ютеризації економічного аналізу: функціональний склад. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. 2009. 339 с.

Тимошенко К.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «ТЕХНО – БІО – ЕНЕРГО - СЕРВІС»

В сучасних ринкових умовах господарювання взаємозв'язки між підприємствами в більшій мірі характеризуються грошовими розрахунками. В процесі здійснення господарської діяльності у підприємств виникають розрахункові відносини з іншими учасниками ринку. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших. Тому, саме для нормального функціонування всіх ділянок господарства необхідно володіти достовірною інформацією про фінансовий стан підприємства, зокрема про кредиторську заборгованість

Сьогодні значна частина вітчизняних підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Серед основних причин виникнення такої ситуації – нестабільне економічне становище держави, низький рівень менеджменту підприємств, нездатність керівників підприємств своєчасно і ефективно управляти оборотними активами. Крім того, в останній час найбільш негативний вплив мали карантинні заходи в країні пов'язані зі світовою пандемією Covid-19. За таких обставин непинно зростає кількість підприємств, що мають кредиторську заборгованість. Крім того, посилюється значення ефективного управління кредиторською заборгованістю, вчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів [1].

Необхідною умовою підтримки достатнього рівня ліквідності та платоспроможності підприємств є грамотне, обґрунтоване та ефективне управління кредиторською заборгованістю, що необхідно і при формуванні іміджу надійного партнера, і для забезпечення ефективної поточної діяльності підприємства.

Для здійснення ефективного аналізу наявної кредиторської заборгованості, варто визначити основні її структурні компоненти, які об'єднані між собою. Враховуючи це, необхідно використовувати організаційно-економічну модель аналізу кредиторської заборгованості для підприємства, в якій визначено склад і структуру самої заборгованості для підприємства, аналіз відхилень та тенденцій змін у статтях кредиторської заборгованості за встановлений період.

При проведенні аналізу кредиторської заборгованості для оцінки її складу, причин та частоти її виникнення на підприємстві, аналітик перевіряє документи, що дають потрібну інформацію. Для того, щоб впевнитися у її достовірності спеціаліст часто порівнює дані отримані з різних джерел. Обов'язково звіряються фактичні показники кредиторської заборгованості з тими, що відображені в Балансі.

Аналіз кредиторської заборгованості ТОВ «ТБЕС» починається із вивчення складу і структури кредиторської заборгованості. Джерелом цих даних є «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (табл. 1).

Таблиця 1.

**Аналіз складу, структури і динаміки кредиторської заборгованості
ТОВ «ТБЕС» за 2018 рік [розраховано автором на основі 2]**

№ з/п	Розрахунки	На початок року	На кінець року	Відхилення (+, -)
		тис. грн	тис. грн	абсолютне
1	2	3	5	7
1.	Короткострокові кредити банків			
2.	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5794,8	4929	-865,8
3.	Поточні зобов'язання за розрахунками:			
	з бюджетом	300,7	123,5	-177,2
	у т. ч з податку на прибуток	17,5	14,6	-2,9
	зі страхування	72,3	84,9	12,6
	з оплати праці	271,3	312	40,7
	інші поточні зобов'язання	4869,7	5734,9	865,2
	Усього	11326,3	11198,90	-127,4

Динаміку структури кредиторської заборгованості ТОВ «ТБЕС» за 2017,2018 та 2019 роки відображено на рис. 1. Якщо в 2017 році основна частка 36,43 % припадала на заборгованість за товари, роботи та послуги, то протягом 2018-2019 років ситуація змінилася і лівова частка припадає на заборгованість за розрахунками за іншими поточними зобов'язаннями. Зрештою, вона продовжує зростати.

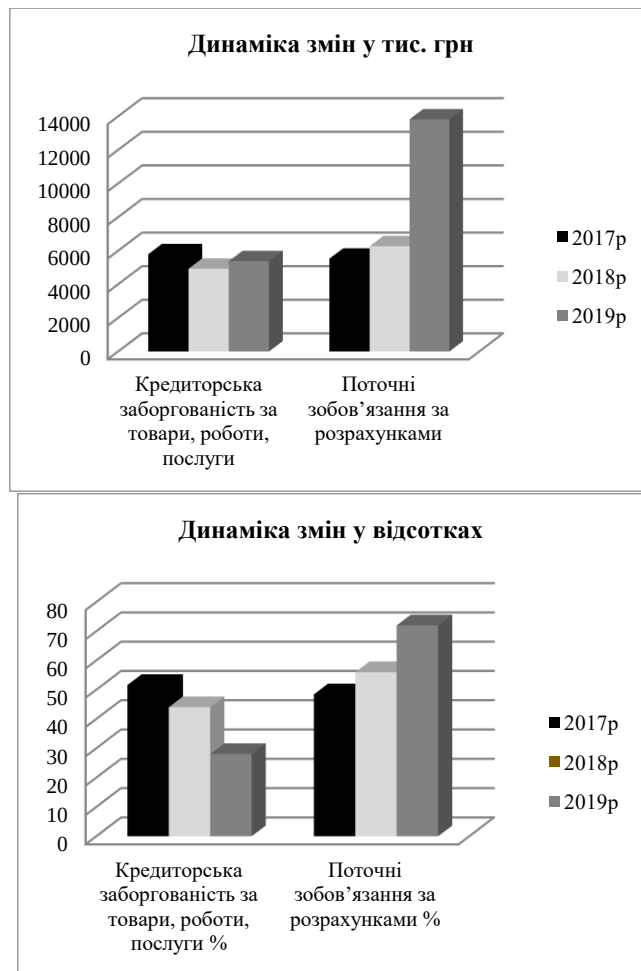

Рисунок 1. Динаміка змін кредиторської заборгованості ТОВ «ТБЕС» за 2017-2019 роки. [побудовано автором на основі [2, 3]]

Для стабільного розвитку підприємства дуже важливим є вчасне виявлення проблем з формування та контролю кредиторської заборгованості. Цього можливо досягти за умови ефективної організації управління кредиторською заборгованістю, впровадження якої позитивно вплине на платоспроможність підприємства та його здатність бути конкурентним в ринкових умовах.

Список використаних джерел

1. Попазова О. В. Тенденції змін дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємствах України. *Агросвіт*. 2013. №7. С. 40–44.
2. Фінансова звітність ТОВ «ТБЕС» за 2018 р. Режим доступу: <https://tbes.in.ua/>
3. Фінансова звітність ТОВ «ТБЕС» за 2017 р. Режим доступу: <https://tbes.in.ua/>

Швалюк Є.М.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінський Ю.А. — д.е.н.,
професор кафедри аудиту

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

Відповідно до Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків всі підприємства мають вести поточні рахунки і зобов'язані зберігати свої грошові кошти в банківських установах. Поточний рахунок відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів [1]. Джерелами надходження на поточний рахунок до банку є кошти покупців за реалізовану їм продукцію, послуги, що надані іншим підприємствам і організаціям, кредити банку тощо. Основними напрямками видачі грошей з поточного рахунку в банку є платежі постачальникам за сировину, матеріали, готові вироби, енергію, кредити, що погашаються банком, внески до бюджету, погашення заборгованості, гроші готівкою для видачі заробітної плати.

Суб'єкт господарювання, що має значний запас грошових коштів на поточному рахунку в банку в національній валюті, може втратити шанс збільшити чистий прибуток за рахунок збільшення фінансових доходів, отриманих від фінансових інвестицій у короткострокові високоліквідні цінні папери, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості. За НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» до таких фінансових інвестицій відносять еквіваленти грошових коштів. Інвестиція визначається як еквівалент грошових коштів тільки в разі короткого строку погашення, наприклад, протягом не більше трьох місяців з дати придбання [2].

У фаховій літературі визначають три основних групи методів оптимізації залишків грошових коштів: 1) методи оптимізації за обсягами: залучення стратегічних інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу, проведення додаткової емісії акцій, залучення пільгових кредитів, продаж частини фінансових інвестиційних інструментів і здавання в оренду обладнання, будівель, які не використовуються, тощо; 2) методи оптимізації в часі: розроблення графіків податкових платежів, закупівлі сировини, матеріалів та врівноваження їх з термінами реалізації продукції, встановлення порядку здійснення розрахункових операцій; 3) методи максимізації чистого грошового потоку на основі підвищення ефективності використання ресурсів і вдосконалення амортизаційної політики, оптимізації податкового навантаження тощо.

До методів оптимізації залишків грошових коштів на поточному рахунку за обсягами слід віднести перспективний аналіз за моделлю Міллера-Орра, що забезпечує прогнозування обсягу трансформації грошей у їх еквіваленти і навпаки, уможливорює розрахунок оптимального залишку грошових коштів з метою збільшення інших фінансових доходів від утримання грошових еквівалентів та збільшення інших доходів від реалізації грошових еквівалентів [3].

Проаналізуємо операції підприємства з грошовими коштами та розрахуємо оптимальний залишок грошових коштів на поточному рахунку в банку у національній валюті за моделлю Міллера-Орра (табл.1).

Таблиця 1

Вихідні дані для перспективного аналізу залишку грошових коштів досліджуваного підприємства на поточному рахунку в національній валюті

Назва показника	Формула розрахунку	Сума
1. Залишок грошових коштів на кінець року, тис.грн.	<i>ф.1 р.1167 гр.4</i>	1769
2. Мінімальний залишок грошових коштів на поточному рахунку, тис.грн. - G_{min}	встановлено експертним шляхом	200
3. Стандартне відхилення (σ) щоденного сальдо грошових коштів ($\Sigma C_{ГК}$) на поточному рахунку, тис.грн.	$\sigma \Sigma C_{ГК} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{30} (C_i - \bar{C})^2}{30 \text{ днів}}}$	28
4. Комісійні витрати брокеру на одну операцію з купівлі-продажу еквівалентів грошових коштів, тис.грн. - BT	встановлено експертним шляхом	1,75
5. Щоденна середня ставка доходності ліквідного (як правило державного) цінного папера, % - $D_{\Sigma \Pi \Pi}$	$D_{\Sigma \Pi \Pi} / 365 \text{ днів} / 100\%$	12% / 365 днів / 100% = 0,00033

Джерело: згруповано за інформацією [38, дод.А]

Визначимо розмах варіації залишку грошових коштів на поточному рахунку в банку у національній валюті ($PB_{ГК}$) (формула 1):

$$PB_{ГК} = 3 \times \sqrt[3]{\frac{3 \times \sigma \Sigma C_{ГК}^2 \times BT}{4 \times D_{\Sigma \Pi \Pi}}} = 3 \times \sqrt[3]{\frac{3 \times 28^2 \times 1,75}{4 \times 0,00033}} = 438,28 \text{ тис.грн.} \quad (1)$$

Визначимо оптимальний залишок грошових коштів на поточному рахунку в банку у національній валюті (G_{opt}) (формула 2):

$$G_{opt} = G_{min} + PB_{ГК} / 3 = 200 + 438,28 / 3 = 346,09 \text{ тис.грн.} \quad (2)$$

У підприємства фактичний залишок грошових коштів на поточному рахунку (G_{ϕ}) склав 1769 тис.грн, а оптимальним рівнем є сума 346,09 тис.грн. Отже, (G_{ϕ}) > (G_{opt}), тому можна порекомендувати управлінському персоналу купувати еквіваленти грошових коштів, при цьому обсяг трансформації грошових коштів у їх еквіваленти становитимуть: 1769 - 346,09 = 1422,91 тис.грн.

Список використаних джерел

1. *Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів: Постанова Національного банку України; від 12.11.2003 № 492. Дата оновлення 03.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03> (дата звернення 07.04.2020).*
2. *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": Мінфін України; Наказ від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення 23.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 04.04.2020).*
3. *Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.*

РОЗДІЛ 7

СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ

UDK 657.6

Tijani Bolaji Ridwan,

*Master`s student, Faculty of Accounting and Tax Management,
Specialty 071 “Accounting and taxation”*

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

*Supervisor — Shygun M.M. — Doctor of Science in Economics, Professor,
Head of Accounting and Taxation Department*

STATE AND CURRENT TRENDS IN THE THEORY AND PRACTICE OF AUDITING

Audit services are considered as an activity that as emerged over the years and it seeks to meet the significant changes and needs of organizations. As globalization process become rampant in the industries and big data are formulated by different organizations, the need for new trends arises in the audit industry. Most audit firms still carry out their activities without the familiarization with the current trends which helps in improving efficiency. Most firm finds it difficult to handle big data and complex financial information because they are based on the old methods and techniques used in carrying out audit activity. As a result of this most firms wound up and are declared bankrupt because of their inability to conduct audit service with the use of the modern trends. Furthermore, the objectivity rules and integrity code are bridged by most firms as a result of their inadequacies and lack of drive caused by improper management and reforms. Organizations often find some big firm attractive in carrying out their audit activities because of their mode of operation and integration of current trends in the performance of their operations and services thereby ignoring other firms. Some other significant issues that this paper will be discussing includes the challenges of internationalization which has a great influence on the firm's activities, lack of public trust and confidence on auditing services caused by inadequacies and management indecision, business failure in the organization, diminishing value of business as a result of misstatements and omissions and increasing complexity of reports presented by the organizations.

In today's digital age, audit quality is the primary responsibility of audit firm. Organizations aim at financial stability and economic growth as bring about the introduction of different global trends in modifying auditing services. However, in recent years, technology has taken the lag out of conducting business such that events may be captured instantaneously, and in some cases market are able to react to the constant updating of real time information. Today's evolution of auditing activities also creates the use of cognitive intelligence and robotic processes to aid the audit services effectively.

This paper seeks to identify the state and current trends and their implications on theory and practice of auditing. Expert agreements and literature review is used as a

basis to examine the current state of auditing and generate adjustment both needed and likely to occur in the audit profession. This finding reveals that the global trends have widely impacted the auditing services. Will H.J. (1980) a generalized audit command language (ACL) has been designed in response to recent developments in computer-based auditing and in anticipation of future needs [1, p. 269-271]. This reflected the need of the internal and external auditors and has increased efficiency of the audit activities. Philip S. (1996) in the new face of Auditing also cited that new management philosophy should be put in place for assurance services [3, p. 26].

The current state of and trend observed in the audit industry in the follow area; firm growth and revenue, competition in audit market, governance within the global market structure, partnership model and threats of litigations, impact of emerging technologies on the audit quality and extent of resource in the labor market.

The nature of financial statements presented by corporations and industries need professional judgement and proper clarification which the current trends make possible. Audit firms compromise financial information as a result of lack of professional competence and due care that are exhibited by their accountants and auditors. Technical standards, risk appraisal techniques are ignored by most firms while carrying out their activities which also leads to inefficiency.

It is very important for audit firms to make reform in their activities and operation through the introduction of the current trends into their services as it will enhance and make the services more reliable. Coderre D.G. (1993) opined that the integration of CAATs (Computer Assisted Auditing Techniques), data mining and analytical tools have been designed to improve the firm's activity thereby increasing productivity and reducing risk of misstatements [2, p. 25-26].

Current trends and technological advancements should be integrated into the auditing process to meet up with the global economic and market standard. This will bring positive effects in terms of the efficiency and effectiveness of the firm, thereby enabling the audit firms to manage significant financial and non-financial data professionally and with adequate due care. Current standards should also be reviewed to facilitate public trust and confidence which will help in adding relevant values to business. Audit practices which are fit into the global world should further be developed and mandated.

I will also suggest the use of Auditing and risk disruptive technologies, automating assurance, cyber internal audit, work force of the future, continuous risk assessment, applying robotic process automation and cognitive intelligence should be used to further foster audit services as this will generate timely and adequate productivity in the sphere of audit.

References

1. Will, H. J., "Audit Command Language (ACL): Consolidated Auditor Support," Infotech State of the Art Report, Series 8, Number 8: Computer Audit and Control. Maidenhead: 1980. pp. 267-283.
2. Coderre, D. G., "Computer Assisted Audit Tools and Techniques," Internal Auditor, Institute of Internal Auditors, February 1993. pp. 24-27.
2. Philip, S. 1996. The new face of Auditing, Management Accounting and Auditing Journal. 74(5), p.26.

Буденюк М.В.,
студентка ф-ту ОПМ 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Булкот Г.В. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Заборгованість є явищем, яке завжди негативно впливає на діяльність бюджетної установи. Не завжди бюджетна установа, як і приватні підприємства, має можливість одночасно отримати товари (роботи чи послуги) і своєчасно оплатити їх вартість постачальнику. Зазвичай бюджетні установи діють на правилах так званої «післяплати» і виникає кредиторська заборгованість.

До складу кредиторської заборгованості бюджетної установи входить не лише заборгованість за товари, в це поняття входить заборгованість по виплаті заробітної плати працівникам, неоплачені борги перед бюджетом та фондом соціального страхування, кредити банків [2]. Бюджетні установи повинні вести облік своїх зобов'язань згідно з «Порядком реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. №309 [3].

Сучасний стан аудиту кредиторської заборгованості включає в себе набір методів, прийомів та правил, що дають змогу проводити перевірки економічної діяльності бюджетної установи в контексті розрахунків з кредиторами. Перевірки включають в себе проведення інспекцій та методик контролю за борговими операціями установи.

Методи контролю поділяються на: загальні – такі, до яких застосовуються єдині правила, підходи та методики контролю заборгованості установи будь-якої галузі діяльності; та часткові – розроблення окремих методів контролю певних нетипових порушень у специфічних галузях економічної діяльності установи. Метод контролю складається з трьох рівнів: встановлення об'єкта контролю, визначення джерел інформації та способи вивчення кредиторської заборгованості.

Першим важливим кроком в аудиті кредиторської заборгованості в державному секторі є планування, яке включає в себе розробку програми проведення аудиту кредиторської заборгованості, визначення термінів, характеру контролю та планових методів контролю. Відповідно для контролю за кредиторською заборгованістю в установі повинен здійснюватися внутрішній контроль своєчасного погашення заборгованості та стану розрахунків з кредиторами, фізичними особами та бюджетом за вимогами статті 26 Бюджетного кодексу України [1].

Під час проведення аудиту проводиться інвентаризація кредиторської заборгованості, яка включає в себе перевірку документів та звірку обґрунтованості сум боргу, що відображені на відповідних рахунках, відповідність їх меті, завданню, планам та вимогам до діяльності конкретної бюджетної установи, обов'язковим є складання акту інвентаризації. Оскільки бюджетні установи є об'єктами, які тісно пов'язані із бюджетним процесом, бухгалтер повинен слідкувати та контролювати, щоб зобов'язання перед бюджетом були погашені протягом року.

Таким чином, аудитор перевіряє наявність договорів та гарантійних листів, належне оформлення і їх реєстрацію в журналі реєстрацій, проводить звірки залишків кредиторської заборгованості з актами звірки розрахунків з контрагентами. Отже, необхідно пам'ятати про прострочену кредиторську заборгованість та заборгованість, за якою минув строк позовної давності, а також правила списання такої заборгованості.

Аудит кредиторської заборгованості є недостатньо вивченим та потребує певних удосконалень, а саме проблема відсутності чітких схем, які надавали чіткий план контролю кредиторської заборгованості бюджетної установи, що призводить до низької ефективності такого контролю. Пріоритетним в аудиті кредиторської заборгованості також є удосконалення вже існуючої системи перевірок, оскільки існує проблема ефективного контролю за своєчасністю проведення платежів, через недосконалу законодавчу та нормативну базу, що в недостатній мірі контролює заборгованість по розрахункам з кредиторами та в певній мірі збільшує кількість порушень у даній сфері.

Отже, узагальнюючи все вище викладене, можна зробити висновок, що аудит кредиторської заборгованості в бюджетних установах допоможе зменшити кількість неплатежів як до бюджету України, так і фізичним особам і підприємствам, та допоможе ефективно використовувати бюджетні кошти. На сьогоднішній день є актуальним вивчення аудиту кредиторської заборгованості бюджетної установи для надання впевненості користувачам фінансової звітності в законності, реальності та достовірності інформації про неї.

Список використаних джерел

1. *Бюджетний кодекс України* : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Дата оновлення: 18.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 11.05.2020).
2. *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання»* : Стандарт Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. Дата оновлення 01.01.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11> (дата звернення: 11.05.2020).
3. *Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України* : Наказ Міністерства Фінансів України від 02.03.2012 №309. Дата оновлення 13.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12> (дата звернення: 11.05.2020).

Волкова К.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мариніч І.О. — к.е.н.
доцент кафедри аудиту

СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Збалансований періодичний рух грошових коштів являє собою міцне підґрунтя для ефективного функціонування сучасного підприємства. Як показує практика сьогодення, перед господарюючими суб'єктами постійно виникають проблеми щодо доцільного використання фінансових інструментів, з метою організації контролю грошового потоку. Як бачимо, проведення перевірки грошових коштів є обов'язковою та невід'ємною частиною аудиту. Пропоную спочатку розглянути що ж саме означає поняття «аудит».

Відповідно до Господарського Кодексу України, аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності законодавству та встановленим нормативам [1].

Офіційним роком становлення обов'язкового аудиту в Україні вважають 1993 рік, одночасно з цим було затверджено та оприлюднено Закон України «Про аудиторську діяльність», в якому були зазначені нормативно-правові засади здійснення аудиторської діяльності. Одночасно з ним було започатковано Аудиторську палату України, яка виконує функції незалежного самостійного органа на засадах самоврядування.

Аудит грошових коштів означає перевірку документів, які стосуються виключно обліку операцій, пов'язаних з грошовим потоком на підприємстві. Обов'язкове проведення аналізу грошових коштів на підприємстві обумовлене обмеженістю грошових коштів, ризиком втрати платоспроможності, нестійким фінансовим положенням багатьох підприємств.

Головними завданнями аудиту грошових коштів є наступні дії:

- Перевірка дотримання «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» №148;
- Перевірка відповідності факту грошових коштів та цінних паперів у касі підприємства з даними бухгалтерського обліку;
- Перевірка своєчасності та повноти відображення оприбутковуваних грошових коштів;
- Перевірка дотримання встановленого ліміту каси підприємства;
- Відповідність витрачених коштів до їхнього цільового призначення;
- Достовірність обліку та ефективності внутрішньогосподарського контролю за грошовими коштами;

- Вірність ведення касової книги (а саме: чи вона прошнурована, опечатана, підписана і т.д.) [3].

Сучасний стан аудиту грошових коштів має низку недоліків, до них слід віднести: відсутність практичного досвіду аудитора, який виходить з недостатньої кількості методичного та літературного забезпечення в галузі аудиторського контролю за готівкою; відсутність типових форм документів з аудиту грошових коштів; відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту грошових коштів.

Дослідивши проблемні питання аудиту грошових коштів, вбачаються наступні тенденції аудиту грошових коштів:

1. Оновлення системи бухгалтерського обліку грошових коштів, яка передбачала чотири етапи обліку: розширення нормативної бази, удосконалення касових реєстрів, наведення інформації в реєстрах обліку, заповнення звітності.

2. Розроблення звіту про рух грошових коштів за попередній місяць та процес порівняння його з плановими показниками підприємства.

3. Цілковита автоматизація обліку грошових коштів, яка забезпечить правильність відображення пов'язаних з надходженням або вибуттям грошових коштів.

4. Удосконалення управлінського обліку стосовно руху грошової маси, тобто, виділення центрів надходження, витрачання та чистого руху грошових коштів.

5. Розробка фінансових планів з руху готівки на найближчий квартал / рік, в якому зазначити обсяг доходів / витрат.

Дослідивши питання аудиту грошових коштів на підприємствах, можу зробити висновок, що аудит у даній галузі є важливим та невід'ємним елементом системи контролю на підприємстві. Дана процедура повинна відбуватися на кожному підприємстві з періодичністю один рік. Обов'язковим елементом є запровадження національних положень до міжнародних стандартів та впровадження нових методів, що дозволить покращити організацію та ведення бухгалтерського обліку грошових коштів, також знизяться ризики помилок, тим самим дасть змогу підвищити ефективність роботи підприємства.

В котрий раз переконуюсь, що все таки наша Україна потребує підвищення наукової обґрунтованості в розробці методики дослідження грошових коштів, системи аналітичних і модельних засобів управління коштами, що дасть змогу отримувати більш деталізовану інформацію, стосовно обліку готівкових грошових коштів.

Список використаних джерел

1. *Господарський Кодекс України, стаття 363, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=363#w11>.*
2. *Рудницький В.С. Аудит: навч. посіб. – 3-тє вид., перероб і доп. / Я.А. Гончарук, В. С. Рудницький. К.: Знання, 2007. 443 с.*
2. *Дюсембаєв К.Ш. Аудит і аналіз фінансової звітності. К. 2016.*

Іванова Л.С.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гойло Н.В. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В «CASEWARE»: ПЛАНУВАННЯ ТА АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ

Кредиторська заборгованість є невід'ємним елементом діяльності підприємства, а, отже, важливою складовою балансу. Спільна оцінка окремих видів зобов'язань використовується для визначення платоспроможності підприємства, його загальної та швидкої ліквідності. Тому статті кредиторської заборгованості мають важливе значення для аналітичних процедур, що постійно проводять зовнішні та внутрішні користувачі фінансової звітності підприємства [1, с. 25].

Сьогодні аудит кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання проводиться здебільшого за допомогою автоматизованих інформаційних систем, що вирішує конкретну сукупність завдань. По-перше, інформаційного характеру – прискорення процесу отримання і обробки необхідної сукупності інформації, перевірка документальної інформації, розробленої аудитором під час перевірки. По-друге, методичного спрямування – удосконалення процесу систематизації аналітичних даних аудиту шляхом застосування електронних таблиць, створення прикладних аудиторських програм, підвищення рівня оперативності проведення аудиторських процедур. По-третє, сприяє вирішенню інших завдань, серед яких можна виокремити: створення баз даних, використання можливостей графічних редакторів, редагування текстів та інше [2, с. 12].

За останні роки попит на програмне забезпечення збільшився, як і власне пропозиція на них. Найбільшої популярності серед провідних аудиторських інструментів по всьому світу здобули програмні рішення «CaseWare».

Компанія «CaseWare» – це провідна міжнародна компанія з автоматизації процесів фінансового контролю, аудиту на основі МСА та формування звітності згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності, яка була заснована понад 30 років тому та представлена в 130 країнах світу [3].

Взагалі «CaseWare» забезпечує автоматизацію підходу до аудиту кредиторської заборгованості та містить спеціальний робочий документ під назвою «550. Розробка / впровадження заходів контролю – придбання, кредиторська заборгованість, платежі (Основний)». Уся наявна інформація про основний бізнес-процес, включаючи і кредиторську заборгованість, узагальнюється в документі «FSA. Робочий документ з розділів фінансової звітності (основний)», що у свою чергу повністю задовольняє мету аудиту кредиторської заборгованості, яка згідно МСА 200 «Загальні цілі незалежного

аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» [4] виявляється у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності ведення розрахунків з кредиторської заборгованості.

Основними етапами проведення аудиту кредиторської заборгованості є підготовчий, планування аудиту, отримання аудиторських доказів і формування аудиторського звіту (висновку).

На підготовчому етапі аудиторської перевірки кредиторської заборгованості обумовлюються умови щодо дослідження об'єкта аудиту та укладання договору.

На етапі планування складають загальний план аудиту кредиторської заборгованості. Планування аудиторських процедур повинно здійснюватися відповідно до норм МСА 500 «Аудиторські докази» [4], яким визначено, з чого складаються аудиторські докази під час аудиту фінансової звітності та відповідальність аудитора за розробку й виконання аудиторських процедур для отримання достатніх і прийнятних аудиторських доказів, що дадуть йому можливість сформулювати обґрунтовані висновки, на яких ґрунтуватиметься думка аудитора, та які необхідні для проведення аудиту розрахунків із кредиторами.

На етапі отримання аудиторських доказів опрацьовуються джерела інформації щодо об'єкта аудиту, проводяться аудиторські процедури, оформляються робочі документи аудитора. Оскільки виникнення кредиторської заборгованості характеризується великою кількістю зовнішніх контрагентів, для її аудиторської перевірки доцільно застосувати МСА 530 «Аудиторська вибірка» [4] та 505 «Зовнішні підтвердження» [4].

Провівши аудиторські процедури для одержання аудиторських доказів, аудитор складає звіт (висновок) щодо наявності належно оформлених первинних документів, достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності кредиторської заборгованості підприємства, а також, за необхідності, про розкриття інформації в примітках до фінансової звітності.

Отже, програмне забезпечення «CaseWare» призначене для автоматизації багатьох процесів у рамках аудиту кредиторської заборгованості, одночасно забезпечуючи швидкий та ефективний доступ до всього робочого документу.

Список використаних джерел

1. Гойло Н.В. Розмежування сутності бухгалтерських категорій «зобов'язання», «заборгованість», «розрахунки». Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2012. №2 (60). С. 25-28.
2. Потриваєва Н. В., Громова Я. М. Удосконалення аудиту поточних зобов'язань у взаємоз'язку з оптимізацією облікового процесу. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2018. Вип. 2. С. 11-15.
3. CaseWare Ukraine: веб-сайт. URL : <https://caseware.com.ua/> (дата звернення: 13.05.2020)
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина I: Видання 2016-2017 року. Пер. з англ. мови О.Л. Ольховікова, М.К. Шульман. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, 2016, Аудиторська палата України, 2018. 1142 с.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АУДИТУ ЗАПАСІВ

Запаси складають значну частину активів підприємств різних форм власності, від достовірної оцінки та відображення їх в обліку залежать показники фінансового стану підприємства, на підставі яких приймаються управлінські рішення. Тому від правильності обраної методики аудиту запасів залежить правильність прийнятих на підставі аудиторських звітів управлінським персоналом рішень.

Мета аудиту запасів полягає в одержанні належних і достатніх аудиторських доказів про те, що їх облік відповідає законодавчим і нормативним вимогам, а інформація про них у фінансовій і податковій звітності є достовірною в усіх суттєвих аспектах [2, с. 160].

Стратегія проведення аудиту виробничих запасів розробляється виходячи із норм МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», зокрема на підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства та вивчити особливості бізнесу клієнта. Після розгляду системи бухгалтерського обліку та оцінки системи внутрішнього контролю підприємства аудитор визначає загальну стратегію аудиту. Визначившись із загальною стратегією аудитор складає детальний план аудиторської перевірки.

План аудиту запасів може включати: перевірку організації складського господарства, перевірку складського обліку, інвентаризацію, перевірку правильності оцінки (переоцінки), перевірку первинних документів з обліку виробничих запасів, перевірку правильності оприбуткування виробничих запасів, перевірку правильності і обґрунтованості списання виробничих запасів, дослідження реєстрів синтетичного і аналітичного обліку виробничих запасів, перевірку головної книги, перевірку відображення запасів у звітності підприємства та узагальнення результатів аудиту виробничих запасів.

На підставі плану аудиту аудитор складає програму перевірки, де встановлює перелік аудиторських процедур. Програма аудиту є важливим інструментом, який дозволяє забезпечити якісне надання професійних послуг, а також зменшити ризик не виявлення суттєвих помилок.

Найкраще розпочинати аудит виробничих запасів із перевірки своєчасності і повноти проведення інвентаризації запасів. Далі перевіряється процес надходження виробничих запасів: своєчасність і правильність оприбуткування товарів, документальне оформлення первинних документів та відображення їх в обліку; також варто перевірити правильність складання актів розбіжності кількості та якості матеріальних цінностей, що надійшли, і

своєчасність пред'явлення претензій до постачальників або транспортних організацій.

Наступним етапом є з'ясування встановленої методики оцінки запасів, яка регламентована обліковою політикою підприємства. Потрібно перевірити чи придбані або виготовлені товарно-матеріальні цінності зараховуються на баланс за первісною вартістю (згідно з П(С)БО 9 «Запаси»). Аудит операцій щодо надходження виробничих запасів від постачальників починається з вивчення договорів поставки, перевіряється повнота і своєчасне їх оприбуткування на склади підприємства.

Під час аудиту операцій з матеріальними цінностями в дорозі встановлюється реальність і обґрунтованість сум, які рахуються за даною статтею, за регістрами синтетичного і аналітичного обліку та балансу. Перевіряється, чи не було випадків втрачених вантажів, за якими своєчасно не були подані претензії транспортним організаціям, або матеріали, які надійшли але не оприбутковані.

Після цього перевіряється порядок витрачання і списання виробничих запасів на виробництво продукції, для цього аудитор використовує методи натурального контролю, вивчає дані про оприбуткування готової продукції, тобто чи немає продукції, яка не оприбуткована, одночасно доцільно здійснити аналіз даних складського обліку після відпуску матеріальних цінностей.

Під час аудиту звертається увага на правильність проведення переоцінки запасів. Відповідно до П(С)БО 9 запаси відображаються в обліку за найменшою з двох вартостей: первісною, або чистою вартістю реалізації. Уцінювати запаси необхідно тоді, коли вони матеріально чи фізично застаріли, втратили свою первісну вартість. Запаси списуються на витрати тоді, коли підприємство знає, що не зможе їх продати чи якось використати. Уцінювати запаси потрібно до чистої вартості реалізації.

Наприкінці варто перевірити метод оцінки запасів під час списання, його відповідність обліковій політиці, що застосовується на підприємстві, та нормам вітчизняного законодавства, а також звернути увагу на розкриття інформації про запаси у звітності підприємства.

Отже, правильно обрана методика аудиту запасів дозволяє оптимізувати роботу аудиторів, підвищує вірогідність виявлення помилок і, як наслідок, дозволяє виправити ці помилки у майбутньому та підвищити ефективність роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN79800> (дата звернення 04.04.2020).
2. Петрик О.А., Савченко В.Я., Свідерський Д.Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посіб. / За заг. Ред. О.А.Петрик. К.: КНЕУ, 2008. 472 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення 29.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.04.2020).

Коваленко В.О.,
студентка ф-ку ОПМ, 4 курсу, 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Стельмах Н.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Фінансово-господарська діяльність опосередкована фінансовим середовищем, яке зумовлює функціонування та взаємодію з системою розрахунків.

Одним з найбільш розповсюджених видів розрахунків є розрахунки з постачальниками та підрядниками за матеріали, сировину, товари і інші матеріальні цінності. Від своєчасності розрахунків залежить успіх здійснення усієї діяльності підприємства тому, що через помилки в розрахунково – платіжній системі в минулому поplatне підприємство може стати неплатоспроможним.

Результативно контролювати стан розрахунків з постачальниками та підрядниками можливо лише за умови функціонування дієвої системи організації бухгалтерського обліку і аудиту.

Результати перевірки зобов'язань дають право забезпечити необхідною інформацією керівництво для прийняття своєчасних і обґрунтованих управлінських рішень щодо отримання фінансової дисципліни та запобігання штрафних санкцій за її порушення [1].

Визначення фактичного стану заборгованості на підприємстві, викриття та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети і є визначальною метою аудиту.

Виділяють п'ять основних етапів перевірки аудитором розрахунків з постачальниками та підрядниками:

1. Визначення наявності і законності оформлення первинних документів з постачальниками та підрядниками.

2. Підтвердження реальності і вірності відображення заборгованості у облікових регістрах та головній книзі.

3. Визначення правомірності боргу, причин і строків виникнення заборгованості (несплаченої в строк, з простроченим терміном позовної давності, суперечної, безнадійної до погашення).

4. Оцінка стану ефективності бухгалтерського контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

5. Обґрунтування думки щодо достовірності відображення заборгованості у звітності.

Для проведення аудиту мають застосовуватись різні методи документального контролю. На практиці частіше використовують спосіб вибіркової перевірки записів у облікових регістрах та документів. Ще виділяють суцільний метод, його доцільніше використовувати для перевірки рахунків з обліку доходів та витрат [2].

Доцільно буде висловити думку, що старанно має перевірятися заборгованість за термінами виникнення. Однак, суцільним методом доцільно перевіряти операції щодо заборгованості до 6-ти місяців, до 1 року, спірної заборгованості та з простроченим терміном позовної давності (понад 3 роки).

Аудитор при перевірці має приділити більшість своєї уваги оцінці системи контролю з боку бухгалтерії підприємства за станом розрахунків. Існує так звана «запущеність» обліку розрахунків з контрагентами та наявність заборгованості, переважно спірної, свідчить про формальність у здійсненні контрольних функцій головним бухгалтером підприємства. Відповідно аудитор має надати оцінку діям чи бездіяльності працівників бухгалтерії, а також приділити увагу ефективності претензійної роботи, аналізу організації розрахунково-фінансової роботи.

Щоб завершити аудиторську перевірку аудитор має підтвердити достовірність величини кредиторської заборгованості у фінансовій звітності. При цьому, він повинен ретельно знати процес опрацювання облікової інформації у варіації комп'ютерної програми, що використовується на підприємстві, для запобігання фактів шахрайства.

Отже, дослідження проблемних питань аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками дає змогу:

- правильно сформулювати порядок проведення процедури аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками, що дозволить аудиторам якісно підвищити рівень здійснюваної перевірки.
- визначити, що система аудиту розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками не повною мірою відповідає сучасним вимогам управління і не забезпечує своєчасність одержання інформації про їх стан;
- узагальнити перелік проблемних питань, з якими стикається аудитор під час здійснення аудиторської перевірки розрахунків з контрагентами на товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги.

Список використаних джерел

1. Сук Л. Фінансовий облік / Сук Л., Сук П.: навч. Посібник. К. : Університет «Україна», 2019. 527 с.
2. Огійчук М. Ф. Аудит / М. Ф. Огійчук, І. Т. Новіков, І.І. Рагуліна: навч. посібник. – 4-е вид., перероб. і доп. К.: Алерта, 2020. 852 с.

Козинець А.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мариніч І.О. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Ефективна інвестиційна діяльність підприємства є однією з найважливіших складових розвитку національної економіки. У конкурентному середовищі та в умовах частих інновацій і бурхливого розвитку науково-технічного прогресу керівники підприємств шукають нові способи залучення коштів – шляхом емісії або придбання цінних паперів. Інвестування має суттєвий вплив на життєдіяльність підприємства. Аналіз сучасного економічного стану показав, що потенційні інвестори, які готові вкладати власні кошти в цінні папери інших підприємств, потребують упевненості в їх ефективному використанні, тому керівники таких компаній мають якісно контролювати інвестиційну діяльність.

Згідно з П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» фінансові інвестиції – це активи, які утримуються підприємством для збільшення прибутку (відсотків, дивідендів), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора [2]. Аудит фінансових інвестицій є напрямком інвестиційного контролю, що спрямований на перевірку та оцінку системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій, пов'язаних з інвестуванням та виявлення помилок у цій сфері.

Ефективна організація аудиту фінансових інвестицій визначається, передусім, належним інформаційним забезпеченням. Серед інформаційних джерел перевірки слід виділити бланки цінних паперів, Книгу обліку цінних паперів, документи, що підтверджують права власності, розрахункові документи та інші. Обов'язковим є зосередження уваги на відповідності класифікації, оцінки та методики обліку операцій із фінансовими інвестиціями Наказу «Про облікову політику підприємства» та діючим стандартам і положенням чинного законодавства.

Аудитор повинен ретельно вивчити документи, які підтверджують внески сторін у статутний капітал. Кожен внесок має бути підтверджений первинним документом, в якому обов'язково вказується відповідна інформація. Під час здійснення перевірки оцінки даного об'єкту аудитор керується П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Оскільки вартість даного об'єкта обліку може змінюватися протягом року необхідно здійснити перевірку оцінювання інвестицій на дату балансу. Подальше оцінювання системи бухгалтерського обліку інвестиційної діяльності складається з визначення правильності фінансових результатів і формування звітності.

Важливою особливістю аудиту інвестиційної діяльності є те, що обґрунтування інвестиційних проектів відбувається на основі гіпотетичних припущень. У цьому випадку аудиторський ризик може бути наслідком ризику існування суттєвих помилок у системі організації ведення бухгалтерського обліку інвестиційної діяльності, некоректності оцінки фінансових інвестицій та ризику

не виявлення зазначених вище перекручень. Оцінка аудиторського ризику інвестиційної діяльності регламентується МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [3].

Таким чином, аудиторська перевірка обліку фінансових інвестицій на підприємстві здійснюється в наступній послідовності:

- збір загальної інформації про фінансові інвестиції;
- оцінка надійності системи внутрішнього контролю;
- оцінка величини аудиторського ризику, визначення методів аудиту фінансових інвестицій;
- складання плану аудиторської перевірки обліку фінансових інвестицій;
- здійснення конкретних аудиторських процедур щодо перевірки обліку фінансових інвестицій;
- документування отриманих результатів;
- складання аудиторського звіту.

Документальне оформлення аудиту вважається однією з найважливіших умов його кваліфікованого проведення. Робочі документи аудитора з детальним плануванням перевірки, фіксуванням результатів, аналізу системи внутрішнього контролю й обліку, висновків стосовно об'єкту обліку і є базою для складання аудиторського звіту і висновку.

Аудитор виконує перевірку фінансових інвестицій за допомогою специфічних аудиторських процедур оцінювання ризиків інвестиційних проектів і тестів контролю інвестиційних проектів. Процедури оцінювання ризиків інвестиційних проектів виконуються для отримання розуміння суб'єкта господарювання та його середовища з метою оцінювання ризиків суттєвого викривлення на рівні фінансових звітів у частині інвестиційних проектів. Тести контролю інвестиційних проектів потрібні для одержання аудиторських доказів щодо операційної ефективності заходів контролю стосовно попередження або виявлення та виправлення суттєвих викривлень щодо інвестиційних проектів [1].

Розглянувши питання аудиту інвестицій, можна зробити висновок, що ефективна організація та методика аудиту фінансових інвестицій визначається належними джерелами інформації та дозволяє забезпечувати розвиток інвестиційного сектору і зростання національної економіки в цілому.

Список використаних джерел

1. Грицай, Т. Л. *Аналіз та аудит інвестиційних проектів* : дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Т. Л. Грицай; Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана. К., 2012. 198 с.
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»* : наказ Міністерства фінансів України № 559 від 30.11.2001 (станом на 10.11.2016). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01> (дата звернення 07.05.2019).
3. Петрик О.А., Савченко В.Я., Свідерський Д.Є. *Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: навч. посіб.* / За заг.ред. О.А. Петрик. К.: КНЕУ, 2008. 472 с.

Кравченко В.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Слободяник Ю.Б. — д.е.н., професор,
заступник завідувача кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

За даними Державної служби статистики спостерігається тенденція збільшення кількості громадських організацій в Україні, які нині становлять окремий значний сегмент і станом на 01.01.2020 року налічують 88 882 одиниць. Відповідно за останні 5 років їхня кількість зросла в 1,3 рази. Водночас відсутність практичного досвіду ведення обліку та здійснення контролю таких суб'єктів, зокрема внутрішнього, зумовлює актуальність теми.

До діяльності громадських організацій (далі – ГО) існують доволі жорсткі вимоги як з боку держави, так і з боку донорів-надавачів коштів. Вони переслідують спільну мету – досягнення цілей проєкту, дотримання цільового спрямування коштів, протидії розподілу коштів між працівниками, членами та іншими пов'язаними з організацією особами. Тому особливо актуальною є побудова ефективної системи внутрішнього контролю в ГО, недоліки якої призводять до неефективного та нецільового використання коштів і негативних наслідків для організації [3, с. 55]. Ефективна система контролю забезпечує прийнятні, але не абсолютні гарантії збереженості активів, достовірності фінансової інформації та дотримання нормативно-правових вимог. Внутрішній контроль в організації має здійснюватися за кожним напрямком діяльності – за операціями з грошовими коштами, бюджетами, бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю, майном, нарахуванням та виплатою заробітної плати, проєктною діяльністю тощо.

Не менш важливе місце в діяльності ГО посідає й аудит, проведення якого часто є обов'язковою умовою грантодавців. На що ж варто звернути увагу при підготовці до аудиту? Які документи потрібно переглянути і які основні ризики існують для громадських організацій? Перевірка здійснюється за трьома основними напрямками: безпосередньо проєкт; суттєві ризики; аналіз внутрішніх процедур та системи внутрішнього контролю. Перевіряючи проєкт, відповідно до якого організація здійснює свою діяльність, варто звернути увагу на оригінали всіх документів, які підтверджують витрати. Документи повинні відповідати вимогам законодавства, підтверджувати конкретні витрати за проєктом, зберігати зв'язок між оплатою товарів чи послуг та відповідною статтею бюджету проєкту. Також необхідно перевірити дотримання умов грантової угоди: наявність і прозорість проведення тендерів, своєчасність подачі звітності тощо.

Особливу увагу слід приділити процедурі закупівель та тендерів. З'ясування потребують невідповідності у датах документів або нелогічна

послідовність дат. Скажімо, дата виграшу тендеру передуює даті подання тендерної пропозиції, дата надання пропозиції переможця тендеру є значно пізнішою за дати інших учасників тендеру, дати на документах не відповідають датам супровідної документації тощо. Крім того, аудитор звертає увагу на незвичні схожі риси в пропозиціях кандидатів, які беруть участь в одному і тому ж тендері, як-от: ідентичні формулювання, речення, термінологія в пропозиціях різних кандидатів, однаковий макет чи форматування (шрифт, поля), однакові ціни, неточності й друкарські помилки в пропозиціях кандидатів тощо. Також необхідно перевірити інформацію щодо можливого зв'язку між учасниками тендеру. Вказувати на ризик порушень можуть зміни в оригіналах документів, внесені вручну, використання фотокопій замість оригіналів документів, використання документів невстановленої форми тощо.

До основних операційних ризиків належать податкові ризики (стосуються валютних операцій та операцій з грошовими коштами, ЄСВ, військового збору, ризик виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій), касові операції, операції з надання послуг, продажу сувенірної продукції, підзвітні суми, співпраця з ФОПами, ризик закриття тощо [1, с. 12].

Аудиторами проводиться аналіз системи внутрішнього контролю ГО у розрізі таких елементів: облікова політика, організаційна структура та методи розмежування фінансових обов'язків, співставлення загальної суми наявних коштів та вартості активів із записами в облікових реєстрах, механізм оприбуткування, зберігання та використання ТМЦ, посадові інструкції, порядок проведення закупівель, порядок здійснення платежів, антикорупційна політика та конфлікт інтересів, стратегічне та фінансове планування і контроль, положення про відрядження, періодичні ревізії та перевірки та інші процедури.

Поширеними зауваженнями, які виникають під час проведення аудиту, є недосконалість процедур: ведення обліку (зокрема, аналітики 48 рахунку, визнання доходів та витрат), відображення у фінансовій звітності активів, закупівель, недотримання власних процедур або вимог донора, а також порушення повноважень та функцій керівних органів. Наприклад, на Наглядову раду ГО покладено повноваження контролю, але даний орган не призначений, Голова правління є фактичним керівником організації, але при цьому відсутній колегіальний орган, що контролює його діяльність.

Отже, внутрішній контроль та аудит громадських організацій має чимало особливостей і є малодослідженими у колі українських науковців. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку пропозицій з підвищення ефективності системи внутрішнього контролю ГО та процедур їх аудиту.

Список використаних джерел

1. Височан О. О. Особливості організації і методології індикативного контролю у небюджетних неприбуткових організаціях. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 3 (38). С. 8–14.
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 бер. 2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 01.05.2020).
3. Савченко Р. О., Савченко Н. М. *Управлінський контроль у неприбуткових організаціях. Економіка та держава*. 2019. Вип. 2. С. 53–57.

Кулик О.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мариніч І. О. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан економіки України зумовлює активний пошук шляхів виходу з економічної кризи та розвитку підприємницької діяльності. Країна правовими та організаційними заходами повинна забезпечити вільний вибір суб'єктами підприємницької діяльності форм господарювання, напрямів та умов реалізації продукції, право розпоряджатися результатами своєї праці та капіталом.

Одночасно у зв'язку з зміною економіки України виникає необхідність постійної зміни нормативно-правової бази та докладного вивчення аудиту, а саме аудиторських операцій, безпосередньо пов'язаних з безготівковими розрахунками між суб'єктами господарської діяльності. Тому обрана тема є дуже актуальною в даний момент.

Вивченням та дослідженням даної теми займалися ряд вітчизняних науковців, таких як: М. Білуха, М. Бондар, І. Бланк, В. Завгородній, А. Кузьмінський, А. Мазаракі, Є. Мних, О. Петрик, В. Сопко та інші.

Економіка України не зможе вийти з кризового стану без розуміння працівниками, керівниками, бухгалтерами, фінансистами загальних закономірностей і тенденцій розвитку економіки в умовах переходу до ринкових відносин, розуміння проявлення загальних та специфічних законів на практиці свого підприємства, своєчасно помічати тенденції і можливості підвищення ефективності виробництва.

Під час будь-якої діяльності підприємства вступають безпосередньо, у різні грошові відносини з іншими суб'єктами господарювання, а саме для здійснення будь-якої господарської операції підприємство повинно здійснити розрахунки з іншим організаціями, фірмами, підприємствами, юридичними чи фізичними особами, а так як найшвидший тип розрахунків – це безготівкові розрахунки. Банк в таких розрахунках виступає як посередник між клієнтами, що здійснюють платежі.

Задля розуміння і повноти викладу інформації по даній темі для початку необхідно зрозуміти, що ж таке безготівкові розрахунки. Безготівкові розрахунки – це переказ певної суми коштів із розрахунків платників на рахунок одержувачів, а також переказ з доручення підприємств, внесених ними готівкою до каси банку на рахунки одержувачів.

Розрахунково-касові операції полягають у забезпеченні руху грошових коштів на рахунках клієнтів банків згідно з їх дорученнями.

Головними завданнями перевірки аудитором безготівкових розрахунків є:

- встановлення правильності відкриття депозитних та поточних рахунків;
- визначення законності використання банківських рахунків для здійснення діяльності;
- визначення законності списання сум з банківських рахунків;
- визначення ефективності використання грошових коштів, отриманих з поточного рахунку;
- встановлення правильності заповнення розрахункових документів;
- встановлення доцільності застосування окремих форм розрахунків з клієнтами;
- визначення своєчасності і повноти перерахування заборгованості клієнтам;
- виявлення повноти внесення грошових коштів із каси на поточні рахунки;
- виявлення повноти надходження короткострокових і довгострокових фінансових інвестицій тощо.

Аудит безготівкових розрахунків повинен підтвердити або спростувати такі вимоги щодо здійснення безготівкових розрахунків:

- ◆ несумісні обов'язки розподілені;
- ◆ безготівкові операції здійснюються у відповідності з чинним законодавством;
- ◆ усі операції з витрачання грошових коштів із рахунків у банках санкціоновані відповідною особою;
- ◆ усі безготівкові операції за надходженням відображаються в обліку;
- ◆ усі бартерні операції відповідають чинному законодавству і санкціоновані відповідною особою.

Розглянувши дану тему, можна зробити наступні висновки, що при оцінці системи внутрішнього контролю і системи обліку слід пам'ятати, що більшість розрахунків здійснюється через банк, тому довіряти цій системі можна лише після ретельного її вивчення і оцінювання.

Аудит безготівкових розрахунків є складовою частиною аудиту господарсько-фінансової діяльності і повинен здійснюватися у зв'язку з аудитом інших операцій. Це необхідно тому, що багато вказаних та інших операцій безпосередньо впливають на розрахункові взаємовідносини між суб'єктами господарювання.

Список використаних джерел

1. *Аудит : Підручник / [О. А. Петрик, В. О. Зотов, Б. В. Кудрицький та ін.] ; за заг. ред. проф. О. А. Петрик К.: КНЕУ, 2015. 498с.*
2. *Загородній А.Г. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання: [монографія] / А. Г. Загородній, Л. М. Пилипенко. Львів : ЗУКЦ, 2010.*
3. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.*

ОСОБЛИВОСТІ ОBOB'ЯЗKOBOTO АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Обов'язковий аудит фінансової звітності – аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених цим Законом. (п.16 ч.1 ст.1 Закону від 21.12.2017 № 2258 «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність») [1].

У зв'язку із оновленням у 2018 р. редакції Закону України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» розширено перелік підприємств, які зобов'язані проводити обов'язковий аудит та оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком (табл. 1) [2].

Підприємство, яке підлягає обов'язковому аудиту, має право самостійно провести конкурс з відбору аудитора, який буде здійснювати перевірку. Порядок проведення такого конкурсу за прозорими та недискримінаційними критеріями передбачає відбір щонайменше двох суб'єктів аудиторської діяльності.

В умовах договору на проведення аудиту визначаються терміни, в які аудиторська фірма зобов'язується надати звіт аудитора. Крім цього, аудитор обов'язково повинен надати письмові повідомлення щодо питань контролю, повідомити про всі виявлені викривлення, акумульовані під час аудиту тощо.

Однією із аудиторських процедур у ході проведення аудиту фінансової звітності є присутність аудитора при проведенні інвентаризації. Це робиться з метою отримання належних аудиторських доказів щодо існування та стану активів, а також дослідження інших питань. У разі коли аудитор не має змоги бути присутнім при проведенні інвентаризації та немає змоги за допомогою альтернативних процедур впевнитися в існуванні та стані активів, звіт аудитора може бути модифікований. Тому якщо підприємство бажає пройти обов'язковий аудит успішно, участь аудитора при проведенні інвентаризації є бажаною [4].

Таблиця 1

Підприємства, які зобов'язані проводити обов'язковий аудит фінансової звітності та оприлюднювати її на своїй веб-сторінці разом з аудиторським висновком

Види підприємств за критеріями	Починаючи з фінансової звітності за 2018 рік	Посилання на Закон
- Підприємства, що становлять суспільний інтерес ССІ (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); - Публічні акціонерні товариства; - Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку; - Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях	Зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством	абз.1 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
	Починаючи з фінансової звітності за 2019 рік	
- Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів; - Середні підприємства	Зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі).	абз. 2 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
Інші фінансові установи, що належать до мікро-підприємств та малих підприємств		абз. 3 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
Державні, комунальні підприємства		ЗУ № 996 не передбачає

Хочемо зазначити, що питання санкцій / штрафів за порушення, пов'язані з неопублікацією фінансової звітності та аудиторського висновку за вимогами нового законодавства, регулюється Законом «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21.12.2017 р. Даний Закон доповнює Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 163-16 [3].

Якщо компанія не усуває своє порушення (тобто не готує звітність по МСФЗ і не проводить аудит) протягом терміну, зазначеного в приписі наглядового органу, його можуть оштрафувати повторно.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258 від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення в редакції від 18.03.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Обов'язковий аудит. URL: <https://news.dtki.ua/uk/accounting/reposts/6121>.

Ракарчук А.Д.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мариніч І.О. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сьогоденних реаліях, у діючих методичних вказівках та спеціальній науковій літературі, які розкривають організацію аудиту та її методику витрат від операційної діяльності, більшу увагу приділяють на аудиторське підтвердження достовірності даних про витрати, процеси їх формування, в свою чергу ігноруючи реалізацію аналітичних процедур аудиту. Вважати, що вивчення методики аудиту витрат є завершеним, це хибне твердження, адже в умовах ринкової економіки суб'єкти господарювання не стоять на місці, а динамічно змінюються і з'являються нові вимоги щодо визнання і розрахунку витрат діяльності підприємств.

Загалом метою аудиту обліку витрат можна назвати встановлення достовірності первинних даних щодо накопичення та списання витрат, повнота та своєчасне відображення первинних даних у зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку витрат згідно облікової політики на підприємстві, достовірне відображення інформації у звітності суб'єкта господарювання. Предметом аудиту операцій з обліку витрат підприємства є господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами.

Розглядаючи джерела інформації, які використовують для проведення аудит розділяють на облікові та позаоблікові. Для нас цікавим буде облікові джерела, а саме до них відносять бухгалтерський облік і звітність, вибіркові облікові дані та оперативний облік та звітність. Таким чином, можна зазначити, що джерелами облікової інформації для проведення аудиту витрат операційної діяльності підприємства є витрат, які відображаються по рахунках 23 «Виробництво», 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Зазначаючи з документальної сторони, то документи, визнають витрати є: калькуляції, розрахунок бухгалтерії, довідка бухгалтерії, звіт про використання коштів наданих на відрядження або під звіт, акт виконаних робіт, ВКО, накладна, рахунок, посвідчення про відрядження, акт відремонтованих об'єктів; виписка банку; акт уцінки, порівняльна відомість, акт інвентаризації, інвентаризаційний опис тощо. Основним джерелом інформації, яке виступає під час аудиту витрат, вважається Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) в якому відображається склад та

величина витрат, та це в свою чергу дає проаналізувати та оцінити роль у формування фінансового результату підприємства. Основні засади складання Звіту про фінансові результати передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [2].

Загалом розглядаючи аудит витрат від операційної діяльності, можна сказати, що він базується на певній послідовності аудиторських процедур. При цьому зазначається, що черговість процедур може бути змінною в залежності від аудитора, який проводить дану перевірку, але кожна дія повинна бути виконана в правовому полі та має свідчити про те, що необхідна інформація дозволить зробити висновки про достовірність звітності. У зв'язку з цим, можна зазначити, що важливими є точність, достовірність, надійність та своєчасність такої інформації.

Розкриваючи частину проведення аудиту від операційних витрат можна виділити три основні етапи:

- ознайомчий етап (на цій стадії проводиться ознайомлення з веденням бухгалтерського обліку витрат, з нормативними документами підприємства);
- основний етап (безпосередньо проведення перевірки);
- заключний етап (підсумки, складання та надання аудиторського висновку, оформлення належних документів).

Крім загальноприйнятої методики досліджень при проведенні аудиту витрат слід виділити аналітичні процедури для об'єктивного оцінювання поведінки витрат у конкурентному середовищі. Особливість аналітичних процедур обумовлює: визнання доцільності щодо визнання витрат відповідно до кон'юнктури ринку і економічного потенціалу господарюючого суб'єкта; відображення витрат за порядком їх покриття; раціоналізація витрат і повнота використання сприятливого середовища; розмежування дії об'єктивних і суб'єктивних чинників формування витрат; вимірювання ділової активності та креативного менеджменту за центрами відповідальності тощо [3, с. 15].

Отже, можна зробити висновки, що організація і методика аудиту витрат від операційної діяльності визначається, насамперед, належним інформаційним забезпеченням аудитора, що є досить актуальним, адже інформація про витрати операційної діяльності є основою самого аудиторського процесу. Залежно від обсягів представленої інформації від аудитора вимагається певна її систематизація і класифікація, оскільки без такого підходу важко зібрати необхідні аудиторські докази, правильно оцінити господарські явища та процеси на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Наконечний О. В. Методика аудиту витрат видів діяльності. Вісник аудитора. 2007. № 5. С. 10–16.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> 1.
3. Бабурин А. А. Формирование финансового результата и влияние факторов на его величину. Финансовый менеджмент. 2007. № 2. С. 10–17.

Сапожнік І.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Мариніч І.О. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному житті, в умовах економічної кризи, проблемам обліку основних засобів приділяють особливу увагу, що має вплив на процес аудиту, особливості його здійснення та формування підсумків, оскільки основні засоби відіграють дуже важливу роль на будь-якому підприємстві, а їх аудит є важливою частиною перевірки звітності підприємства. Все частіше підприємства залучають аудиторів, щоб отримати неупереджену думку про достовірність інформації та звітів, тому питання методики аудиту основних засобів є доволі актуальним для економічно-фінансових відносин на підприємствах в наш час.

Питанням методики та організації аудиту, зокрема й основних засобів, займалися такі вчені, як М. Бондар, Н. Дорош, Л. Кулаковська, С. Рудницький, В. Савченко, Н. Петренко, О. Петрик, Б. Усач та багато інших. Але, зважаючи на достатню кількість праць по даній темі, все ще існують питання, які потребують подальшого дослідження. Так, зокрема, виникла необхідність в удосконаленні методичних підходів щодо проведення аудиту основних засобів на підприємствах.

Метою роботи є дослідження особливостей методики аудиту основних засобів, виявлення проблем пов'язаних з проведенням аудиту основних засобів та пошуки шляхи їх вирішення.

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкта господарювання. Метою аудиту основних засобів згідно з МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів [2].

Методика проведення аудиту основних засобів повинна відповідати певним етапам аудиторської перевірки, на мою думку, варто виділити наступні:

I етап – ознайомлення із специфікою діяльності підприємства, досконале вивчення нормативно-правової бази щодо бухгалтерського обліку, аудиту та регулювання діяльності підприємства.

II етап – складання загальної стратегії та плану аудиту.

III етап – здійснення безпосередньо аудиторської перевірки, яку можна розділити за напрямками:

- перевірка надходження основних засобів: правильність віднесення активів суб'єкта господарювання до основних засобів, розподіл їх за видами, встановлення критеріїв інвестиційної нерухомості;
- використання (рух) основних засобів та їх відтворення: розбіжності в документальному оформленні наявності та руху основних засобів;

- перевірка операцій реалізації основних засобів: правомірність вибуття основних засобів, дослідження актів приймання-передачі, ліквідації, а також факт фіксування відповідних відміток бухгалтерією в інвентарних картках;
- перевірка достовірності даних про основні засоби, що відображені у звітності [1].

IV етап – узагальнення результатів перевірки, формулювання відповідного висновку, розробка рекомендацій з підвищення ефективності облікової роботи.

Якщо проаналізувати праці вчених та досвід практиків, можна виділити низку проблем аудиту операцій з основними засобами, а саме:

1. Відсутність типових форм робочої документації аудитора.
2. Масштабність та великі затрати часу на проведення аудиту.
3. Низький рівень компетентності аудиторів.

Варто зазначити, що багато проблем аудиту основних засобів підприємства з'являються через недосконалість їх системи обліку. Важливою ділянкою облікової роботи є формування облікової політики основних засобів, яка полягає у виборі і реалізації оптимального варіанту терміну їх корисного використання, оцінки та методу нарахування амортизації.

Основними шляхами вирішення вищезазначених проблем аудиту основних засобів та одночасно методами його вдосконалення може стати наступне:

- вдосконалення та стандартизація робочої документації з аудиту операцій з основними засобами;
- удосконалення автоматизації аудиту операцій з основними засобами;
- вдосконалення методики аудиту операцій з основними засобами для зменшення витрат часу на його проведення;
- підвищення рівня кваліфікації аудиторів, в тому числі шляхом навчання закордоном та обміном досвіду з іноземними аудиторами.

Таким чином, можна зробити висновок, що поєднуючи ефективну організацію бухгалтерського обліку основних засобів, досконалий план аудиту, достатній професіоналізм та компетентність аудитора, високий рівень знань та використання міжнародних стандартів аудиту забезпечить досягнення облікових цілей та дасть змогу сформулювати обґрунтований та виважений аудиторський звіт.

Список використаних джерел

1. Даценко Г.В. Методика аудиту операцій з основними засобами підприємств. / Г.В. Даценко, Н.В. Шмунь. Наукове товариство Івана Кушніра. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/>
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг видання 2016-2017 років. Частина I: Частина I / Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України.

Соколова Ю. І.,
студентка ф-ту ФОФ, 2 курсу маг-ри, спец. 071 «Облік і оподаткування»
Центральноукраїнський національний технічний університет
Науковий керівник — Фоміна Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту та оподаткування

КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (далі – ОСББ) – юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання і використання спільного майна [1]. Контроль за діяльністю ОСББ поділяється зовнішній та внутрішній.

Зовнішній контроль за діяльністю ОСББ здійснюють такі контролюючі органи: Державна податкова служба, органи державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Державна аудиторська служба України. Державна аудиторська служба може перевіряти ОСББ, якщо воно отримало у своє розпорядження кошти з державного бюджету.

Всі контролюючі органи мають щорічно, до 1 грудня поточного року, затверджувати свої плани проведення перевірок у наступному році. Такі плани мають бути незмінними протягом року, а зміни можуть вноситися тільки у випадках зміни найменування суб'єкта господарювання, стосовно якого буде проведена перевірка та виправлення технічних помилок. З планом перевірок можна завчасно ознайомитися та підготуватися, адже така інформація публікується на офіційному сайті відповідного контролюючого органу.

Внутрішній контроль діяльності ОСББ має декілька рівнів. Вони чітко прописуються у статуті ОСББ, який відповідно до ст. 7 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», затверджується центральним органом виконавчої влади [1].

Вищим керівним органом ОСББ є загальні збори, на яких члени об'єднання вирішують питання, пов'язані з їх діяльністю, зокрема:

- затвердження річного звіту та плану господарської діяльності на наступний рік;
- внесення змін до статуту;
- вибори членів правління і ревізійної комісії;
- використання допоміжних приміщень будинку тощо.

Отже, загальні збори ОСББ є вищою ланкою внутрішнього контролю.

Поточний контроль за надходженням та витрачанням коштів здійснює правління об'єднання, яке періодично звітує на загальних зборах про виконання фінансового плану. Правління ОСББ є другою ланкою внутрішнього контролю. Проте, водночас, правління є і виконавчим органом ОСББ, адже поєднує у собі такі функції:

- контроль за своєчасною сплатою внесків та інших платежів співвласниками, орендарями і вжиттям відповідних заходів щодо стягнення заборгованості;
- контроль за виконанням кошторису, затвердженого загальними зборами;
- укладання договорів від імені ОСББ про виконання робіт, надання послуг;
- контроль за дотриманням умов договорів;
- ведення діловодства, бухгалтерського обліку, формування звітності;
- підготовка річного кошторису, річного звіту та балансу ОСББ;
- скликання та проведення загальних зборів співвласників [2].

Виключно контролюючим органом об'єднання є ревізійна комісія (або ревізор), яка (який) обирається на загальних зборах з числа співвласників ОСББ.

Мета функціонування ревізійної комісії полягає у проведенні періодичної перевірки фінансово-господарської діяльності ОСББ. Строк діяльності ревізійної комісії визначається у статуті ОСББ і може бути змінений за рішенням загальних зборів. Загальні збори вправі у будь-який час припинити повноваження ревізійної комісії чи окремих її членів. Зазвичай ревізійна комісія (ревізор) виконує такі функції:

- не рідше ніж раз на рік отримує від правління ОСББ та аналізує первинні й аналітичні документи бухгалтерського і податкового обліку, фінансову, статистичну та податкову звітність;
- має право отримувати від правління та працівників ОСББ письмові пояснення щодо діяльності об'єднання за будь-який період його діяльності;
- перевіряє та надає загальним зборам висновки щодо підготовлених правлінням проектів кошторисів, балансу, річного звіту об'єднання.

За рішенням загальних зборів ревізійна комісія може провадити й інші дії щодо контролю за фінансово-господарською діяльністю правління об'єднання. Законом спеціально не вимагається, але доцільно мати документальне підтвердження проведення ревізійною комісією перевірки діяльності ОСББ, яке можна представити на розгляд загальних зборів ОСББ. Тому за результатами проведеної перевірки доцільно складати Акт ревізії фінансово-господарської діяльності ОСББ, у якому відображатиметься реальний стан справ в ОСББ [3].

Список використаних джерел

1. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29 лист. 2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 10.05.2020).
2. Правління ОСББ. Інформаційний ресурс «ОСББ 365» від 23 квіт. 2018 р. URL: <https://osbb365.com/ua/pravlinnya-osbb/> (дата звернення 10.05.2020).
3. Ревізійна комісія. Акт ревізійної комісії. Інформаційний ресурс для співвласників багатоквартирного будинку «ОСББ-Inform» від 29 серп. 2016 р. URL: <http://www.osbb-inform.com.ua/ru/2016/08/29/95/> (дата звернення 10.05.2020).

Туровська А.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Коцупатрий М.М. — к.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування

СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

На сьогодні аудит тільки набуває розвитку в Україні. Зараз в країні відбувається економічна трансформація, яка потребує своєчасного контролю та достовірних даних. Особливо застосування аудиту, як інструменту перевірки, є ефективним на підприємствах. У цій статті ми хочемо розглянути на якому етапі формування зараз існує аудит, а також його тенденції розвитку в сучасній економічній ситуації.

На даний момент чіткого вигляду аудиту в Україні не існує. І це стосується не тільки методів його проведення, а й відсутність стійкої законодавчої бази. Аудит допомагає підтверджувати звітність, тим самим надаючи інформацію про стан підприємства, його сильні та слабкі сторони. Проблема полягає в тому, що зараз Україну, і в цілому цілий світ, охоплюють глобалізаційні та інтеграційні процеси. Цю тему досліджувало багато науковців. Наприклад, Дулачик О. І., Кушнір А. М., Мариняк О.О. вважають для покращення якості аудиту в Україні сприятиме лише система цілісних і комплексних заходів, які будуть спрямовані на розвиток правового поля аудиту, запровадження якісної системи комп'ютеризації аудиту, здійснення контролю над рівнем компетентності аудиторів і якості наданих послуг, забезпечення реальної незалежності аудитора та запровадження санкцій і покарань аудиторів щодо недостовірності надання аудиторських послуг [1]. Але Кашперська А. вважає, що для ефективного розвитку аудиту в сучасних реаліях потрібне впровадження міжнародних стандартів. І зазначає, що це є перспективним, сучасним, та обов'язковим для українських підприємств [2]. Долбнєва Д.В., щодо стану аудиту в країні має іншу думку і вважає, що здійснення аудиторської діяльності на даний момент є досить складним процесом. Зазначає, що подальше зростання ринку аудиту в Україні, розпочнеться тільки з поліпшенням економічних умов в країні та імплементації провідного досвіду європейських країн у цій сфері [3].

Завдання цього дослідження полягає в оцінці сучасного стану аудиту на вітчизняному економічному ринку, а також перспективи його розвитку.

Аудиторська діяльність, це база для співпраці з міжнародними та вітчизняними інвесторами, кредиторами та іншими учасниками економічної діяльності. Проведений аудит викликає довіру, адже показує реальний стан підприємства, про що свідчать наведені дані на рисунку 1.

Рис. 1 Обсяги наданих послуг суб'єктам аудиторської діяльності 2014-2018 рр. [4]

Як ми можемо спостерігати на рис. 1, кількість наданих послуг зростає, що є позитивною тенденцією розвитку. Аудиторська діяльність забезпечує надання таких послуг, як: ведення або перевірка бухгалтерського обліку, фінансової звітності; можливе надання консультацій з питань бухгалтерського обліку або фінансової звітності; також перевірка та оцінка стану підприємства. На даний момент найпопулярнішою послугою є оцінка. Перевірка чи данні відповідають реальності. Україна зараз перебуває в процесі Європейської інтеграції, відповідно це призводить до переходу на їхні стандарти.

Ми прийшли до висновку, що на даний момент аудит існує на етапі формування. При забезпеченні всіх засад, його розвиток значно пришвидшиться і на нашу думку вітчизняні підприємці, будуть розуміти, що для ефективної діяльності підприємства потрібні аудиторські перевірки, які вчасно дозволять виявляти проблеми. Вітчизняний аудит формується на застарілих засадах і потребує реформування та автоматизації.

Список використаних джерел

1. Дулачик О. І., Кушнір А. М., Мариняк О.О. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 11-12 травня 2017 р. Тернопіль, 2017. С. 81–82.
2. Кашперська А. І. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні. Економіка і суспільство, 2018. № 9. С. 1272-1281.
3. Долбнєва Д. В. Сучасний стан і напрями удосконалення аудиторської діяльності в умовах європейської інтеграції України та застосування міжнародних стандартів. Економіка та держава, 2018. № 2. С. 72-76.
4. Інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2018 році. URL: <https://www.apu.com.ua/2019/06/27/%d1%96%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b>.

РОЗВИТОК ТА ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Аудит має велику історію, проте як наука існує досить не довго. Як вітчизняний так і зарубіжний досвід говорить, що аудит є необхідним елементом ринкової економіки. На сьогодні ринок послуг у сфері аудиту в Україні має певні недосконалості та потребує модернізації в законодавстві з метою адаптації до загальноєвропейських норм.

Рис 1. Еволюція аудиту*

*Джерело: Складено на основі [1] і [2],

У 2006 році було прийнято рішення «Про застосування Міжнародних стандартів аудиту» [3], які є обов'язковими. Для українських підприємств таке рішення сприяло залученню іноземних інвестицій, але водночас перейти господарюючим суб'єктам на ці стандарти є доволі складно. Контроль якості послуг аудиторських фірм перевіряється Аудиторською палатою України. Проте, слід зазначити, що МСА не були прокоментовані, а також не вказано жодних документів для прикладу.

Позитивний вплив на контроль аудиторської діяльності має Національний банк України, оскільки прийняті спеціальні документи, що регулюють діяльність внутрішніх і зовнішніх користувачів. А також передбачені зустрічі з цими користувачами та представлення аудиторського висновку та аудиторського звіту щодо господарської діяльності.

Відповідно до світової практики виокремлюють три форми здійснення аудиту ефективності [4]:

- спрощений аудит ефективності – дає відповідь чи може впоратись управлінська система з відповідними завданнями;
- розширений аудит ефективності – дає відповідь що саме перешкоджає наданню якісних послуг;
- традиційний аудит ефективності – дає відповідь чи відповідають результати встановленим критеріям.

Якщо розглядати іноземні країни, то існують певні відмінності здійснення контролю. В таких країнах як США, Німеччина державний контроль відбувається через департаменти. В інших – аудит переплітається з фінансовим контролем і реалізовується ревізійними органами. А в Бельгії, Данії чи Великобританії поява аудиту спричинила деякі зміни в організаційних структурах, тобто були створені спеціальні відділи з аудиту ефективності.

У західноєвропейських країнах ефективність аудиту сьогодні полягає в тому, що він здійснюється лише стосовно державних видатків і державної власності, але не охоплює доходи державного бюджету [5].

Проаналізувавши зарубіжний досвід, вважаємо що він є корисним для України в системі контролю. Отже, основними напрямками розвитку в аудиті є:

- врахування досвіду міжнародного аудиту для здійснення перевірки підприємств аудиторськими фірмами;
- розвиток методологічної бази та єдиної концепції для проведення аудиту;
- врахування досвіду міжнародного аудиту на ціноутворення аудиторських послуг;
- співпраця вітчизняних організацій з міжнародними;
- беззаперечне дотримання стандартів професійної етики;
- врегулювання діяльності олігополій на ринку аудиту, зокрема й закордонних, адже це витісняє інші дрібніші вітчизняні фірми, зменшується прибуток, зникає конкуренція, а це впливає на ріст цін на аудиторські послуги.

Список використаних джерел

1. *Аудит ефективності управління державними фінансами: теорія та практика: монографія* / В.Ф. Піхоцький, О.І. Скаско, І.М. Крупка. Львів: Вид. центр Львівського нац. Ун-тету Івана Франка, 2011. 362 с.
2. Гуцаленко Л.В., Марченко С.О. Реалії аудиту у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Економіка і суспільство*. № 6, 2016. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/60.pdf.
3. Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року: Рішення Аудиторської палати України від 30.11.2006 р. № 168/7 URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/468086_468151.
4. *Особливості аудиту ефективності в зарубіжних країнах та в Україні* URL: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/7_95725.doc.htm.
5. Хаблюк О. Суть аудиту ефективності та зарубіжний досвід його становлення / О. Хаблюк, Л. Будник. *Галицький економічний вісник*. 2013. №4(43). с.151-158.

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Функціонуюча сьогодні в Україні система безготівкових розрахунків є одним з найбільш ефективних інструментів регулювання макроекономічних процесів в руках держави. Перспективи розвитку цієї системи в Україні в цілому і її правова регламентація пов'язана зі світовими тенденціями розвитку грошового обігу, з прискореним розвитком технічного прогресу в області банківських технологій. Актуальність проблемних питань обліку та аудиту розрахункових операцій з різними дебіторами й кредиторами, а так само розрахунків по позабюджетних платежах не є перебільшенням, тому що облік боргових зобов'язань є найважливішою складовою системи бухгалтерського обліку. Певна річ, що підприємства постійно ведуть розрахунки з постачальниками за придбані в них основні засоби, сировину, матеріали та інші ТМЦ й надані послуги; з покупцями за куплені ними товари; із замовниками – за виконані роботи й надані послуги. В умовах нестабільної ринкової економіки ризик несплати або несвоєчасної оплати рахунків збільшується, – це приводить до появи дебіторської й кредиторської заборгованості. Проте, частина цієї заборгованості в процесі фінансово-господарської діяльності неминуча й повинна перебувати в рамках припустимих значень.

Сумнівна дебіторська і прострочена кредиторська заборгованості свідчать про порушення постачальниками та клієнтами фінансової й платіжної дисципліни, що вимагає негайного вживання відповідних заходів для усунення негативних наслідків. Своєчасне прийняття цих заходів можливо тільки при здійсненні з боку підприємства певних дій систематичного контролю. Отже, безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу. Зі зміною методичних засад ведення обліку грошових розрахунків у підприємств виникло багато проблем і невідповідностей практики ведення обліку запропонованій методиці. Загострюються проблеми обліку вимогами законодавчих актів з оподаткування та інших питань економіки, зокрема, це необхідність виписки податкових накладних, визначення витрат при отриманні товарів з урахуванням дати здійснення операції та категорії постачальника, визначення податкового зобов'язання з ПДВ тощо [1]. Облік, аналіз та контроль грошових розрахунків вимагають удосконалення в практичних аспектах, які мають базуватися на основних засадах: безготівкові розрахунки здійснюються через банк шляхом перерахування коштів з рахунку платника на рахунок одержувача коштів; кошти підлягають обов'язковому зберіганню в банках, за винятком залишків готівки в касі; розрахункові документи банк приймає до виконання в межах наявних коштів на рахунок клієнта; розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів банк здійснює на договірній основі; підприємства самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при

укладенні між собою договорів; кошти з рахунку клієнта списують за розпорядженням його власника, крім окремих випадків, передбачених законодавством; аналіз грошових розрахунків дає змогу контролювати дебіторську та кредиторську заборгованість, регулювати їх погашення, зменшувати ризики діяльності підприємства; методичні рекомендації з обліку грошових розрахунків мають застосовуватися з урахуванням специфіки діяльності підприємства; клієнт-банк дозволяє здійснювати миттєві розрахунки між підприємством та контрагентами, що прискорює погашення дебіторської та кредиторської заборгованості. Так, дані про наявність та рух безготівкових грошових коштів накопичуються на рахунках бухгалтерського обліку. Після цього, через облікові реєстри вони узагальнюються у фінансовій та управлінській звітності підприємства, де центральне місце займає звіт про рух грошових коштів, важливість якого визначається необхідністю наявності на підприємстві грошових коштів для ефективного функціонування останнього. З особливим значенням на ділянці обліку грошових коштів, а саме безготівкових розрахунків, перебуває процес здійснення аудиту. Ефективна організація аудиту грошових коштів повинно базуватися на чітко визначених, зрозумілих та прозорих принципах.

О.С. Височан [2] називає три основні принципи ефективного аудиту грошових коштів на підприємстві: невідкладне внесення готівкових грошових коштів на банківські рахунки; здійснення грошових виплат виключно чеками (за винятком невеликих сум); банківська звірка. Слід чітко розмежовувати облік і аудит як різні функції управління, які мають власні завдання, методи. Види аудиту не повинні замінювати, а скоріше доповнювати один одного, оскільки, з однієї сторони, контрольні функції можуть виконуватися не в повному обсязі та з певним суб'єктивізмом, з іншої – запровадження тотального суцільного комплексного внутрішнього аудиту на всіх стадіях облікового процесу є економічно недоцільним. Багато помилок та неточностей можуть бути виявлені бухгалтером особисто в результаті самоконтролю. Побудова ефективної системи обліку і аудиту за грошовими коштами, зокрема безготівкових розрахунків, як сукупності окремих елементів, на підприємстві повинна відбуватися на засадах використання новітніх економічних розробок, які застосовуються у міжнародній практиці, не забуваючи при цьому досвід, накопичений за довгі роки формування системи обліку та аудиту в Україні, а саме: формування шляхом поєднання методів та прийомів (спостереження, вимірювання, групування, узагальнення), процесів (здійснення господарської операції, документального оформлення наявності й руху грошових коштів, заповнення реєстрів з обліку, формування звітності, прийняття управлінських рішень) бухгалтерського обліку, а також аудиту їх здійснення.

Список використаних джерел

1. Батракова Т.І., Полова А.В. сучасний стан готівкового обігу та проблеми безготівкових розрахунків URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/2.pdf>.
2. Височан О.С. Міжнародний досвід побудови ефективної системи аудиту грошових коштів на підприємстві. Логістика. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2006. № 552. С. 26-32.

РОЗДІЛ 8

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДЖЕНДИ УКРАЇНИ

УДК 657.004

Бабій О.Ю.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту

КІБЕРБЕЗПЕКА ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах сучасної ринкової економіки більшість підприємств перейшли на комп'ютеризовану систему ведення бухгалтерського обліку. Цей підхід включає в себе використання нових технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення. За рахунок того, що така форма ведення бухгалтерського обліку передбачає обробку величезного обсягу даних, то завжди існує ймовірність того, що програма може дати збій або ж неточну інформацію. Тому зараз є досить актуальним питання того, як вберегти та захистити облікові дані, а також розробити необхідні заходи, які б сприяли збереженню інформації, що міститься в IPR-системах.

Велику увагу проблемі захисту інформації приділяють такі науковці, як В. Бурячок, В. Братюк, О. Волох, Є. Воронюк, С. Гахов, Д. Маріц, Ю. Мороз, Ю. Цаль-Цалко, Е. Хемфрі та інші.

Сутність кібернетичної безпеки підприємства полягає у стані захищеності кібернетичного простору підприємства в цілому, або окремих об'єктів його інформаційної інфраструктури (комп'ютерної системи, комп'ютерних даних тощо) від ризику стороннього (зовнішнього) кібернетичного впливу, за якого забезпечується їх сталий розвиток і формування перспективи, а також своєчасне виявлення, запобігання й нейтралізація реальних і потенційних викликів, кібернетичних втручань і загроз інтересам підприємства [1].

В частині облікової політики кібербезпека передбачає стан захищеності підприємства та його ключових складових, таких як кадровий та інтелектуальний потенціал, інформація, технології, прибуток, додана та ринкова вартість підприємства, від внутрішніх та зовнішніх загроз з метою реалізації і захисту економічних інтересів суб'єкта господарювання.

Головним завданням кіберзахисту даних бухгалтерського обліку є збереження комерційної таємниці шляхом впровадження відповідного комплексу заходів, який має враховувати організаційну, технічну та кадрову складову підприємства. Таким чином варто детальніше розглянути та пояснити кожен з них. Організаційні заходи мають бути спрямовані на те, що доступ до інформації має бути лише в обмеженого кола працівників і користуватися нею вони зобов'язані виключно за потребою. Технічні заходи передбачають пошкодження облікової інформації, тобто справність програмного забезпечення має постійно

бути під чітким контролем. Кадрова робота полягає у тому, щоб кожен працівник був обізнаним та компетентним у тих бухгалтерських інформаційних системах, з якими він працює.

Щоб попередити кіберзагрози слід впроваджувати багаторівневий контроль за доступом до системи, сайту чи файлів. Такий механізм дасть змогу визначити, хто працює в системі певний момент часу та які вносить зміни. Зазвичай контроль передбачений програмним забезпеченням, яким користується підприємство. Прикладом такого контролю може слугувати введення пароллю при вході в систему, двухфакторна аутентифікація, розмежування права доступу окремих користувачів до редагування файлів, фіксування авторства внесених змін та створених записів.

Крім вбудованих в програмне забезпечення засобів захисту слід також забезпечувати нагляд за відсутністю таких правопорушень як наявність підслуховуючих, відео записуючих пристроїв, інших технічних засобів, які порушують недоторканість інформаційного забезпечення підприємства. При цьому особливої уваги потребує нагляд за дотриманням правил безпеки облікового персоналу, його компетентність щодо суворого дотримання існуючих зобов'язань, адже від коректності їх дій також залежить рівень кібербезпеки підприємства [2].

Іноді підприємство стає заручником самого себе, пропускаючи повз некомпетентні дії працівників, які є загрозою втрати інформації. Часто працівник, не усвідомлюючи безпеки, відкриває на своєму комп'ютері файли, надіслані електронною поштою від невідомих адресатів, встановлює неліцензійне програмне забезпечення, не потрібне для виконання функціональних обов'язків на його посаді, використовує запам'ятовування паролів чи паролі «за замовчуванням», створює занадто прості паролі і не змінює їх протягом тривалого часу, працює з конфіденційними документами у місцях публічного доступу тощо. Усе це дає можливість злочинцям заволодіти приватною інформацією. Тому необхідно наголошувати на необхідності дотримання працівниками правил користування конфіденційною інформацією підприємства та стежити за їх безперечним дотриманням.

На жаль, стовідсоткової безпеки облікових даних досягти неможливо, адже технології не стоять на місці, а кіберзлочинність крокує поруч із ними, що значно ускладнює процес виявлення та протидії таким загрозам. Кожне підприємство повинно усвідомлювати власну відповідальність за створення стійкої системи захисту облікової інформації, яка могла б зводити до мінімуму ризик неправомірного втручання в неї. Надоступнішим фактором такого забезпечення є перш за все індивідуальна компетентність та відповідальність кожного працівника. Тому створюючи програму дій, що забезпечать кібербезпеку, підприємство не повинно обмежуватись суто технічними заходами, а приділяти увагу людським ресурсам.

Список використаних джерел

1. Баранов О.А. Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека»/ О.А.Баранов// *Правова інформатика*. - №2(42). -2014. -С.54-62.
2. *Настанови з кібербезпеки від експертів*. URL: <http://www.isaca.org.ua/index.php/press-center/news/191-translation-of-guidelines-on-cybersecurity>

Бондаренко Є.А.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ніколенко Л.А. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З НЕРЕЗИДЕНТАМИ

Завдання з автоматизації обліку займають чільне місце серед стратегічних цілей підприємств України. Зважаючи на різницю у організаційних формах, оснащеністю обліковою технікою, рівнях прибутку та автоматизації обробки облікової інформації суб'єкти господарювання сприймають виклики діджиталізації по-різному. Найбільш розповсюдженою обліковою програмою на теренах України залишається «1С:Підприємство», яка виборола довіру користувачів через можливості запровадження нових модулів та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс.

Однак програмні рішення щодо ділянки обліку, яка пов'язана з веденням кредиторської заборгованості за розрахунками з іноземними постачальниками та підрядниками не реалізована достатньо гнучко.

Розрахунки з нерезидентами варто розглядати в контексті всього процесу постачання імпортного товару. Відповідно до Закону України «Про ведення зовнішньоекономічної діяльності» імпорт визначено як «...купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами» [1]. Тобто імпортна поставка являє собою комплекс операцій в іноземній валюті, облік запасів, основних засобів (при їх надходженні з-за кордону), а також виникнення кредиторської заборгованості перед іноземним контрагентом.

Всі вищеперелічені завдання на підприємстві підлягають диверсифікації між відділами. Наприклад, у торговельній діяльності підприємств основним документом, що регламентує відносини між партнерами, пов'язані з поставкою товарів і матеріалів, продукції (робіт, послуг) є договір купівлі-продажу або договір постачання. Встановленням контакту з майбутнім контрагентом, укладенням договору з ним та створення цього договору в обліковій програмі може займатися відділ закупівель. В свою чергу мають свої завдання і працівники відділу логістики, які створюють замовлення у складській системі обліку, надають інформаційну підтримку за конкретним замовленням впродовж його шляху до України, а також отримують та передають первинні документи до бухгалтерської служби. Розрахунками з постачальниками та підрядниками

займаються фахівці з фінансового відділу. Але, безумовно, центральним органом, який відображає всі операції в обліковій системі є бухгалтерська служба.

При роботі відділів за такою моделлю можуть виникати наступні проблеми:

- помилки при інтеграції облікової та складської системи: невідповідність номеру замовлення до номеру вантажо-митної декларації (далі – ВМД), закріплення за номером декларації неіснуючих транспортно-заготівельних витрат тощо;

- можливості задвоєння оригіналів документів, що є критичним у випадку передачі рахунків на сплату: оскільки між оформленням первинних документів та надходженням їх до бухгалтерської служби існує значна часова прірва, бухгалтер при фізично не може перевіряти на наявність в обліковій системі кожного документу, тому приймається за істину, що відділ логістики передає кожен пакет документів лише 1 раз;

- наявність ручного прорахунку бухгалтера, який займає багато часу: оформленню документу «ВМД з імпорту» в програмі «1С:Підприємство» передують ручний прорахунок бухгалтера, який звіряється з логістичними прорахунками і тільки тоді підлягає відображенню в обліку;

- некоректне автоматичне заповнення документу «ВМД з імпорту», яке потребує втручання людини, та відсутність автоматичної реєстрації цієї форми.

Зазвичай розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками в системі налаштовані за договором в цілому. Однією з переваг автоматизованого обліку кредиторської заборгованості з нерезидентами є автоматичне визначення курсових різниць. А одним з ключових напрямів вдосконалення є розвиток автоматизованої системи внутрішнього контролю за кредиторською заборгованістю з нерезидентами, зокрема при створенні договору в обліковій системі доцільно додати рядок щодо термінів розрахунків з контрагентом. Це сприятиме покращенню оборотності, а також знадобиться при проведенні аудиту компанії. Крім того для великих підприємств доцільним є встановлення комплексних програмних рішень, які виконуватимуть складські та облікові функції.

Отже, розрахунки з нерезидентами є частиною імпортової поставки. Рівень автоматизації цієї ділянки обліку є дуже перспективним та очікуваним, оскільки дозволить суттєво скоротити час на виконання ручної роботи, як показує практика, існує серйозна потреба більшості торгових підприємств в більш серйозній автоматизації цього важливого ділянки обліку. Впровадження автоматизованих систем, безумовно, вимагає відповідних затрат, насамперед фінансових. Але у кінцевому рахунку дасть можливість зниження комерційних витрат підприємства, за рахунок чого можливо знизити продажну ціну, збільшити оборотність асортименту тощо.

Список використаних джерел

1. *Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/normativno-pravovi-akti/66288.html>*

Войнівська М.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Бухгалтерський облік на будь-якому підприємстві – це організований та цілеспрямований процес отримання та передачі інформації щодо фактів господарської діяльності самого підприємства.

Управління будь-яким підприємством, установою чи організацією потребує постійного інформування щодо господарських процесів, а також про наявність фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, їх застосування, про фінансові результати діяльності. Вся ця інформація є даними поточного бухгалтерського обліку, які узагальнюються у звітності. Ця звітність відіграє досить вагоме значення, так як застосовується, як для економічного аналізу результатів діяльності підприємства з метою отримання інформації, потрібної для управління, так і для узагальнення результатів діяльності підприємства в цілому по галузям. А облік праці і розрахунків з оплати праці є найважливішою та найскладнішою ділянкою обліку, що займає важливе місце у системі обліку на підприємстві, так як він вимагає оперативних та точних даних, у котрих знаходять своє відображення зміни в затратах робочого часу, кількості працівників, категоріях робітників та кодах виробничих витрат. Облік такого процесу повинен забезпечувати контроль за рівнем оплати праці, за її використанням, здійсненням розрахунків по оплаті праці з персоналом. Цей облік вимагає особливо точної інформації, адже зачіпає певні матеріальні інтереси кожного працівника. Будь-яка похибка при нарахуванні заробітної плати тягне за собою цілу низку помилок та порушень, котрі являються найважчими за своїми наслідками. І щоб уникнути такої неприємної ситуації, необхідно знати та вміти здійснювати розрахунки, що стосуються заробітної плати.

Тому в умовах переходу економіки до нової цифрової ринкової економічної моделі вагомого значення набувають інформаційні технології в обліку розрахунків з оплати праці. Але на жаль, на сьогодні наукових публікацій недостатньо для повного висвітлення інформації щодо обліку автоматизації оплати праці. Найбільш значущими є публікації таких авторів, як: Яремко С.А. [4], Огійчук М.Ф., Шевчук Л.П. [3], Завгородній В.І. і деяких інших.

В умовах використання цифрових технологій в обліку оплати праці кардинально змінюється зміст та характер роботи кожного бухгалтера: скорочується тривалість технічних процесів, котрі здійснювалися за допомогою ручної праці, прискорюються процеси обробки інформації, покращується організація обліку. Завдяки цьому, на підприємствах зменшується кількість помилок, через невірні розрахунки, зменшуються витрати часу на заповнення та оформлення документів. Використання інноваційних технологій у процесі обліку розрахунків з оплати праці займає особливе місце в роботі бухгалтерської служби кожного суб'єкта господарської діяльності. При автоматизації обліку праці виникають певні проблеми, сутність яких полягає в наступному: постійна зміна нормативно-правових документів, які змінюють порядок нарахування та утримань із заробітної плати, різноманітність способів здійснення розрахунків за іншими видами виплат, різновидність порядку утримання ПДФО та внесків до фондів, розбіжності, щодо нарахування та утримань із заробітної плати в залежності від особливостей роботи [2].

На кожному підприємстві існують засади ведення обліку праці та її оплати такі, як: автоматизований збір інформації щодо відпрацьованого часу та про вихід працівників на роботу, поєднання кадрового обліку та обліку праці та її оплати в одне ціле, а також автоматизація розрахункових операцій та автоматизований контроль за правильністю їх здійснення. Нині ринок програмного забезпечення пропонує для обліку розрахунків з оплати праці та складання звітності велику кількість різноманітних програм, котрі постійно розвиваються, поповнюються та водночас потребують високої кваліфікації та інформаційної компетенції від користувача, тобто бухгалтера.

«1С:Бухгалтерія для України 8.2» – це конфігурація, в якій можна вести облік праці та заробітної плати, а також повноцінний кадровий облік. Ця програма дає можливість автоматично здійснювати індексацію та нарахування заробітної плати за погодинною ставкою працівникам. Наррахування здійснюють за відпрацьований час кожним працівником, що зазначений у відповідних документах. Дана програма виплати заробітної плати дає можливість перераховувати кошти, як на банківські рахунки, так і здійснювати виплату коштів через касу. Також дає можливість спостерігати за відображенням нарахувань, утримань із заробітної плати, витрат на оплату праці, нарахувань внесків до соціальних фондів, які розраховуються автоматизовано.

Отже, слід зазначити, що більшість підприємств, установ та організацій надаватиме перевагу використанню новітніх технологій в обліку оплати праці, що, в свою чергу, вплине на якісне управління підприємством та сприятиме достовірному формуванню інформації, необхідної для прийняття ефективних та обґрунтованих рішень, а також до зменшення інформації на паперових носіях.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт представництва компанії «ІС» в Україні. URL: <http://its.1C.ua/>
2. Секіріна Н.В. Удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємствах / Н.В.Секіріна, І.О. Лобанова // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2012. - №2. – С. 34
3. Шевчук Л. П. Інформаційні технології контролю заробітної плати шляхом формування мережевого бухгалтерського обліку / Л. П. Шевчук, А. А. Шевчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – С. 101–106.
4. Яремко С. А. Визначення напрямків удосконалення інформаційних систем обліку та контролю діяльності підприємства / С. А. Яремко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – С. 146–148.

УДК 004

Войтенко К.А.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,

доцент кафедри аудиту

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 3D-ДРУКУ В УКРАЇНІ

Перспективи розширення сфери застосування адитивних технологій у всіх галузях діяльності суспільства дуже великі на даний час. Сфера їхнього застосування і технологічний розвиток набувають великих темпів і потребують все більшу кількість напрямів наукових досліджень.

Починаючи з 80-х років ХХ сторіччя, коли вперше була винайдена і запатентована стерео-літографія, у всіх високорозвинених країнах світу та в Україні, зокрема, простежується зростаючий інтерес до інноваційних технологій тривимірного друку віртуальних 3D-моделей.

3D-принтер – пристрій, що використовує метод пошарового створення фізичного об'єкта за цифровою 3D-моделлю. Поступово технологія 3D-друку входить до нашого життя, відкриваючи все нові можливості в самих різноманітних областях діяльності [1].

Дослідження питань, пов'язаних з впливом 3D-друку на інноваційний розвиток, інтелектуальну власність, висвітлені в публікаціях іноземних та вітчизняних науковців: С. Бехтольда, А. Гурко, К. Джуелл, Б. Депортер, Д. Мендіс, Д. Колесникова, В. Смірнова, А. Гречка, Д. Дубова та інших. Але багатогранність і комплексність проблематики потребує подальшого вивчення.

Переваги використання сучасних 3D-принтерів очевидні: зниження собівартості виготовлення продукції і скорочення термінів її появи на ринку, моделювання елементів будь-якої форми і складності, швидкість і висока точність виготовлення, можливість використання різних матеріалів. В найближчі роки зниження вартості 3D-принтерів має відкрити нові перспективи для

реалізації тривимірного друку. Друк в 3D-форматі отримує саме широке поширення в різних галузях, де починають активно застосовуватися тривимірні принтери. У машинобудуванні 3D-принтери застосовуються для створення прототипів. В області промислового виробництва для проектування нової продукції завжди потрібне створення моделей-прототипів майбутньої продукції. Для цих цілей застосовуються такі традиційні способи, як механічна обробка і лиття. На виготовлення прототипу зазвичай йдуть тижні або навіть місяці кропіткої роботи. Це досить дорогий і трудомісткий етап виробництва. Трьохвимірні принтери дозволяють істотно прискорити весь процес – можна одержувати готові прототипи практично одним натисненням кнопки. В результаті, незалежно від технічних характеристик виробу його можна створити за лічені хвилини або годинник. Тим самим заощаджуються ресурси й час.

Завдяки використанню тривимірних принтерів скорочується час на конструкторські роботи, набагато більш оперативно приймається рішення про запуск виробу в серію. Створений за допомогою 3D-друку макет допомагає виявити недоліки в конструкції ще на етапі розробки. Важливо, що принтер дає можливість виготовити стільки макетів або окремих деталей, скільки необхідно для проектування [1].

Однією з областей використання сучасних технологій тривимірного друку є медицина [2]. 3D-принтери можуть відтворити точну копію окремих частин людського тіла для ефективнішого навчання медиків [2]. Також можливе відпрацювання прийомів у підготовці до складних операцій.

В Україні з'явилися перші компанії, які працюють в цьому напрямі. Нині представлено кілька профільних компаній, що займаються продажем 3D-обладнання, а також сервісів, які надають послуги 3D-друку і 3D-сканування. Популярною сферою застосування 3D-технологій в Україні є ремонт і безпосередньо виробництво техніки (друк деталей пристроїв і механізмів, які потребують невідкладної заміни).

Здешевіння принтерів дозволило збільшити кількість стартапів. Використання цифрових систем «без креслення» при створенні складних технічних об'єктів — вимога часу і умова успішної інтеграції в індустрію світового літакобудування. Українські літаки тепер будують за допомогою 3D-технологій. За допомогою 3D-технологій будуються Ан-132, Ан-188 і безпілотні літальні апарати. Щоб відмовитись від креслень і застосовувати 3D-технології, компанії довелося перенавчити понад 1,5 тисячі співробітників [2].

Перспективним є застосування адитивних технологій в оборонно-промисловому комплексі. Незабаром в Україні у рамках спільного з Норвегією проекту вартістю у 450 млн. євро розпочнеться виготовлення з допомогою 3D міношукачів нового покоління.

Вітчизняні фахівці ще в 2013 р. роздрукували протез механічної руки, який допоміг шестирічному хлопчику повноцінно жити та розвиватися [3].

Важливо, що Україна самостійно виробляє такі пристрої. Це є свідченням наявності необхідної науково-технічної бази, а головне — кваліфікованого

персоналу з гідним рівнем людського інтелектуального капіталу. Отже, можна стверджувати про повноцінне формування в Україні виробничих потужностей та інфраструктури ринку послуг, що створює сприятливі умови для виходу вітчизняних розробок на передові позиції глобального ринку. Однак усе це здійснюється без жодного впливу і підтримки держави!

Серед проблем у сфері 3D-друку слід виділити: немає обладнання в навчальних закладах, наукових центрах, підприємствах, відсутність стандартизованої програми підготовки фахівців, а найголовніше — недостатній рівень державної підтримки. Розвиток цієї галузі держава повинна тримати під контролем, всіляко підтримуючи нові виробництва та інноваційний адитивний бізнес, щоб потім не довелось наздоганяти. В умовах дефіциту фінансових ресурсів дуже важливо забезпечити комплексний підхід і координацію робіт у галузі фундаментальних і прикладних досліджень у країні.

Список використаної літератури

1. *Эксперты о перспективах 3D-технологий в промышленности.* URL: // VC.ru. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://vc.ru/p/generations-3dprint>.
2. *World Intellectual Property Report Breakthrough Innovation and Economic Growth [electronic resource].* — Access: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_944_2015.pdf
3. *Андрощук Г.О. 3D-друк в епоху інноваційних технологій: проблеми регулювання / Г.О. Андрощук, Я.В. Копил // Інтелектуальна власність в Україні. — 2016. — № 5. — С. 17–26.*
2. *Штефан О.О. Захист прав інтелектуальної власності в умовах використання 3D-технологій. Права людини в Україні і світі : охорона, реалізація, захист : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 3 грудня 2015 р.) / О.О. Штефан // НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2015. — С. 82.*
3. *Economic Research. Working paper №28. 3D Printing and the Intellectual Property System. Stefan Bechtold. Industrial 3D printing. Other IP rights. 2015. — [electronic resource]. — Access: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_econstat_wp_28.pdf*

УДК 657.4

Войтюк К.О., Сініцин Д.О.,

студенти ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - Ільїн В.Ю. - д.е.н., професор,

професор кафедри обліку і оподаткування,

АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІК

Автоматизація та впровадження інформаційних систем в процесі обліку та підготовки фінансової звітності для податкових органів є інноваційним та

технологічно розвинути рішення для підприємства. Безсумнівно, комп'ютерна програма не замінить кваліфікованого бухгалтера, проте вона автоматично виконуватиме рутинні операції, знаходячи арифметичні помилки в обліку та звітності та оцінюючи поточну фінансову ситуацію та перспективи компанії. Сьогодні навіть найменше підприємство не може обійтися без комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення. Завдання аналізу можливостей та потенціалу інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту є актуальною проблемою, оскільки з їх впровадження збільшилась кількість та об'єм обробленої інформації на підприємстві та вдосконалився облік на світовому рівні.

Вивченням теоретичних та методологічних аспектів розвитку комп'ютерних інформаційних систем займалися такі вчені як: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., С.В. Івахненко, Кузьмінський Ю.А. Однак, незважаючи на великий обсяг досліджень, проблему комп'ютерного аудиту в інформаційних системах бухгалтерського обліку все ще потрібно ретельно вивчити.

Нині, у сучасному світі, в еру комп'ютеризації та інформатизації, інформаційні ресурси є такими ж самими ресурсами, як і матеріальні, трудові та інші. Без них будь-яке управління неможливе, тому що економіка підприємства повинна базуватися на знаннях (даних про внутрішнє і зовнішнє середовище), яка впливає на рішення компанії, а особливо на її впровадження інновацій для стратегії виробництва і збуту продукції [1, с. 21].

Комп'ютеризація бухгалтерського обліку не вплине на застосування самих елементів методу обліку, а лише змінить технологію обробки інформації. Проте комп'ютеризація облікових процесів істотно впливає на спосіб аналізу системи аудиту. У цьому випадку спеціальна комп'ютерна програма може і не використовуватися для аудиту. Вимоги до знань аудитора включають в себе і перевірку та аналіз з використанням комп'ютерних програм так і без них [2].

При використанні комп'ютерних систем обробки даних виникає низка факторів, які спричиняють додаткові ризики. Вони можуть бути спричинені: через певні технічні аспекти; відповідностями вимог до програмного забезпечення для обробки інформації; особливостями організації обліку та контролю під час користування комп'ютерних програм; кваліфікацією самого аудитора.

Розглянемо кожен з типів ризиків детальніше:

1. Технічні аспекти відносяться до ризиків, які викликані внаслідок використання незаконного програмного забезпечення, невідповідності технічних та програмних характеристик, відсутності належного обслуговування апаратів і контролю обладнання. Якщо комп'ютерна система буде децентралізована, а сама техніка географічно розсіяна, ризик зросте.

2. Ризики, пов'язані з програмами обробки даних, можуть бути спричинені помилками проектування системи, низькою тиражністю, застосуванням не за призначенням. Аудиторський ризик знижується, якщо використовується програми, які часто та широко впроваджували; вони підходять для сотень компаній і зазвичай усі помилки, що виникають в їх функціонуванні, вже давно виявлені та усунені. І навпаки, система, створена програмістом без економічної підготовки в одному екземплярі, може мати багато помилок і неточностей. Безумовно, це збільшує ризик виявлення помилок під час аудиторської перевірки.

3. Ризики, пов'язані з організацією обліку і контролю, спричинені тим, що обов'язки та відповідальність персоналу замовника можуть бути чітко не розмежовані, персонал клієнта недостатньо підготований, а система внутрішнього контролю недостатньо організована для запобігання ризиків, спричинених слабкими системами захисту від несанкціонованого доступу до бази даних.

4. Наступний ризик – пов'язаний з кваліфікацією аудитора. Тому що існують проблеми, які виникають при недостатній підготовці аудитора, наприклад, можлива неправильна оцінка системи обробки інформації, некоректність побудови тестів, помилкове тлумачення результатів [3, с. 32].

Отже, на основі результатів дослідження можна зробити висновок, що основною областю ефективної автоматизації обліку є вибір оптимального програмного забезпечення з урахуванням особливостей методів та функцій аудиту та безпосередньо ризиків, пов'язаних із технічними, організаційними та кваліфікаційними особливостями. У цілому автоматизація певних операцій бухгалтерського обліку дозволяє уникнути багатьох неминучих помилок при ручному введенні та формуванні проводок.

Список використаних джерел

1. Пушкар М. С. Створення інтелектуальної системи обліку : монографія. Тернопіль, 2007. 152 с.
2. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : монографія. Київ, 2007. 493 с.
3. Адамик О. В. Управлінські інформаційні технології в обліку і оподаткуванні суб'єктів державного сектору економіки: конспект лекцій. Тернопіль, 2017. 33 с.

УДК 657.1.011.56

Волинець І.С.,
*студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – ст. в.,
кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Доцільне управління основними фондами вимагає своєчасного оперативного обліку їх надходження та використання, що є неможливим без застосування в обліку прикладних програмних забезпечень.

Останнім часом у системі бухгалтерського обліку відбувся якісно новий крок, який характеризується прагненням створити інтегровані автоматизовані системи, що поєднують усі завдання управління. Цьому сприяють розподілені комп'ютерні системи та мережі, засоби управління базами даних, інструменти розробки та реалізації функціональних підсистем. Однією з найбільш трудомістких і затратних програм розвитку є впровадження інтегрованої автоматизованої системи для будь-якого бізнесу.

Використання обчислювальної техніки в бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність роботи бухгалтерів і значно покращує її організацію в бізнесі, а також сприяє позитивним змінам в технології обліку. Кожна програма обліку містить певний набір інструментів, інтегровані механізми обслуговування, необхідні користувачеві для роботи з комп'ютером.

Огляд існуючих програм бухгалтерського обліку, що містять відповідний модуль обліку необоротних активів, в частині основних засобів, («1С:Бухгалтерія», «Парус-підприємство», «Дебет +» тощо), показав, що вони пропонують такі функції, як створення інвентарної картотеки основних фондів; ведення первинної документації, нарахування амортизації, переоцінка основних засобів; облік витрат на обслуговування та вдосконалення цього об'єкту обліку; формування окремих форм звітності для обліку основних засобів. У той же час, перераховані вище програми в їх базовій версії не адаптовані для обліку оренди нерухомості, в даному випадку автоматизація облікового процесу повинна враховувати особливості орендних операцій і включати, крім того, що сказано вище, ще й такі елементи, як створення договорів оренди, нарахування орендної плати, контроль стану розрахунків з контрагентами [1, с. 143].

Найбільш оптимальним з точки зору можливості його модифікації є програмне забезпечення «1С: Підприємство», в якому за допомогою конфігуратора можливо автоматизувати всі необхідні ділянки обліку операцій. На сьогоднішній день найбільш релевантною версією платформи «1С:Підприємство» є версія 8.3. «1С: Підприємство 8.3», яка призначена для автоматизації податкового обліку та бухгалтерського, включаючи підготовку обов'язкових звітів, в організаціях, що займаються будь-якою комерційною діяльністю: оптовою та роздрібною торгівлею, комісійною діяльністю, послугами, виробництвом тощо. У даній інформаційній базі можна як фінансовий облік, так і податковий чи управлінський. Тому використання

«1С:Підприємство 8.3» є альтернативним вибором для удосконалення обліку основних засобів в підприємницькій діяльності.

Що стосується найновішого програмного забезпечення, то IS-pro – це найсучасніша і найповніша інформаційна система управління бізнесом. На відміну від програм, згаданих вище, IS-pro – це сукупність взаємопов'язаних модулів (підсистем). Кожна підсистема має певну незалежність, тому IS-pro можна збирати виключно для потреб клієнта. Завдяки гнучкому вибору функцій, програмний пакет автоматизує бізнес-процеси, не обтяжуючись зайвими функціями та витратами на впровадження.

На мою думку, найкращим вибором для підприємств є саме IS-pro. Хоч і, можливо, вища вартість даного програмного забезпечення порівняно з інформаційною системою «1С: Підприємство 8.3», проте зручність, якість та ефективність ведення обліку, зокрема, засобів праці, є вирішальним.

При використанні комп'ютерних програм поліпшення бухгалтерського обліку може відображатися в наступному: збільшення обсягу інформації, отриманої з бухгалтерського обліку; зменшенні кількості помилок у бухгалтерському обліку; підвищенні оперативності та економічної ефективності обліку основних засобів [3].

Таким чином, ефективність обліку основних засобів залежить від правильного вибору програмного забезпечення та його конфігурації. Правильно підібрана бухгалтерська програма мінімізує ступінь неточності відображення господарської діяльності залежно від спеціалізації організації та галузі бухгалтерського обліку. Ефективність бухгалтера в компанії значно підвищується завдяки автоматизації робочих процесів. Ось чому сьогодні при розробці інформаційних систем є надзвичайно важливим мінімізування впливу негативних факторів, що сприятиме розвитку та вдосконаленню сучасних комп'ютерних систем обліку.

Поліпшення автоматизованого обліку в організації може бути досягнуто за допомогою таких дій: діагностувати комп'ютерну систему та стежити за можливими оновленнями програмного забезпечення, створення бази даних по інвентарних картках основних засобів; встановити виробничі відносини з сторонніми організаціями, які забезпечують вчасний захист комп'ютерів.

Список використаних джерел

1. *Берега А.М. Основи створення інформаційних систем: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2001. 214 с.*
2. *Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2009. 187 с.*
3. *Єлисеєва О. К. Тенденції розвитку інформаційних систем та технологій в обліку в умовах глобалізації. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2015. № 3/5(23). С. 79 – 85.*

Гавяда А.В., Острижнюк А.А.,
студенти ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Іванова Л. І. — старший викладач

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

В умовах розвитку інформаційних технологій, автоматизації бізнес-процесів та збільшення обсягу інформації, яку мають розкривати інструменти бухгалтерського обліку, надзвичайно актуальним є питання впровадження якісних та доступних корпоративних інформаційних систем в українських компаніях при веденні господарської діяльності на всіх рівнях.

Сьогодні складно уявити, що якесь підприємство не використовує інформаційні системи у своїй діяльності та при цьому є успішне на ринку, досягає високих фінансових показників, виконуючи всі стандарти та вимоги законодавства.

В умовах українських реалій, коли довгий період часу рівень автоматизації бізнес-процесів не відігравав пріоритетної ролі при оптимізації господарської діяльності, розвиток цієї сфери в Україні значно відставав від західних розвинених країн. Саме на їхньому досвіді, українські компанії впроваджують інформаційні системи в свою діяльність. Основною тенденцією є використання українськими суб'єктами господарювання іноземних продуктів, які значно полегшують ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, раціональне використання ресурсів.

Вивченням цього питання займалися такі науковці, як: Юрчук Н.П., Орлова Н. С., Мохова Ю. Л., Ільєнко Р.В., Величко В.В., Співак В.М., Кравченко О. С., Маколкіна М.А., Ситник В. Ф.

Корпоративні інформаційні системи дозволяють вирішити наступні завдання: організувати ефективне планування всієї фінансової та господарської діяльності; підвищити довіру інвесторів шляхом формування максимальної прозорості бізнесу; знизити ризики та збільшити прибуток за рахунок оперативного прийняття рішень і їх точності, інтуїтивності системи управління, розмежування доступу до інформації відповідно до посад співробітників, і реалізації функцій її безпеки; скоротити кількісний аспект втрат робочого часу за рахунок виключення дублювання даних різними службами та організації безперешкодного обміну даними між відділами підприємства [1].

Але застосування корпоративних інформаційних систем може мати цілий ряд проблем:

– кожне підприємство хоче застосовувати інформаційну систему, яка відповідає вимогам специфіки діяльності, але на практиці дуже часто ІС не відповідає цим критеріям. Внаслідок чого виникає розмежування між можливостями продукту та потребами користувача;

– відсутність на багатьох підприємствах електронного документообігу, внаслідок чого, при співпраці з такими суб'єктами, виникає потреба у веденні документації у письмовому та електронному вигляді;

– виникає додаткова небезпека пошкодження та викрадення інформації через хакерські атаки, що в свою чергу спричиняє потребу в розробці системи інформаційної безпеки;

– висока вартість інфраструктури, зокрема програмних розробок та технічного забезпечення, та самого процесу впровадження якісної системи на всіх рівнях.

Найбільш великими інтегрованими системами є функціонально розвинуті і відповідно найбільш складні і дорогі системи, у яких реалізуються західні стандарти управління MRP II і ERP. На українському ринку цей вид систем представлений в основному продуктами західних фірм: SAP, Oracle, BAAN, PeopleSoft і Platinum [2].

Прикладом середніх інтегрованих систем можуть бути системи «AVACO SOFT», «ABACUS Financial», широко використовувані у вітчизняній практиці «Галактика», «ПАРУС», «ІС:Підприємство», «Регістри» [2].

Після огляду вітчизняної практики впровадження корпоративних інформаційних систем можна зробити наступні висновки. Забезпечення українських підприємств КІС постійно розвивається, спираючись на досвід зарубіжних компаній, які почали використання інформаційних систем у своїй діяльності значно раніше і встигли досягти успіху в даній сфері. Для подальшого розвитку цієї практики українським компаніям потрібно правильно визначати напрями своєї діяльності, які потребують використання інформаційних систем для підвищення результативності та ефективності бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. *Євдокимов В.В. Корпоративні інформаційні системи: проблеми впровадження та аналіз ефективності - 2009*
2. *Орлова Н. С., Мохова Ю. Л. Впровадження інформаційних технологій в систему корпоративного управління - 2017*
3. *Терещенко Л. О., Матієнко-Зубенко І. І. Інформаційні системи і технології в обліку [Електронний ресурс] : підручник / Л. О. Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Електрон. текстові дані. - К. : КНЕУ, 2008. - 592 с.*

Гергало К.В., Шабельник З.В.,
студентки ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

У наш час неможливо уявити будь-яку сферу діяльності без використання інформаційних технологій, це стосується й ведення обліку. Передові міжнародні компанії висувають вимогу володіння базовими бухгалтерськими програмами на рівні із самими знаннями обліку. Такий підхід є цілком виправданим, адже впровадження цифрових технологій значно полегшує життя не тільки бухгалтера, а й інших спеціалістів. Яким чином та за рахунок чого це відбувається – буде розкрито в даній роботі.

Інформаційні технології в підсистемах обліку виплат працівникам – це сукупність методів і засобів, які забезпечують функціонування інформаційних процесів, пов'язаних з нарахуванням та сплатою заробітної плати, єдину систему класифікації та кодування техніко-економічної інформації для обліку заробітної плати, уніфікованої системи документації, що необхідна для обслуговування процесів з обліку оплати праці.

Використання різних систематизованих програм обліку та довідково-правових систем допомагають в безпосередньому веденні обліку господарських операцій і дозволяють бухгалтеру підвищувати свою кваліфікацію, не залишаючи робочого місця [3]. Тому важливо, аби інформаційні системи бухгалтерського обліку (ІСО) задовольняли ряд вимог, що виникають при обліку заробітної плати. Так, основні функції, які ІСО повинні передбачати, це: створення кожному співробітнику відділення одного запису в основному файлі бази даних; наявність в системі довідників; облік праці при погодинній і відрядній оплаті, оформлення табелів, нарядів; розрахунок нарахувань та надбавок; реєстрація бухгалтерських проводок на основі первинних документів; створення звітних форм і розрахункових відомостей, довідок про доходи тощо.

Існують різні види ІСО, які автоматизують облік заробітної плати на підприємстві. Їх можна класифікувати та порівняти між собою. Наприклад, програми, що найбільш популярні на вітчизняному ринку та пристосовані для обліку заробітної плати на підприємствах: «Парус-Підприємство», «1С:Підприємство», «М.Е.Дос.Зарплата» та інші.

Людська помилка виступає однією з найбільших проблем традиційних методів ведення обліку. Саме тому впровадження автоматизації стало

необхідністю. Програма виключає появу випадкових помилок. Проте, це не єдина перевага використання новітніх технологій.

Використання комп'ютерних систем здатне вивільнити функціонал окремих спеціалістів, виконуючи роботу за них. Це значно пришвидшує процес роботи та дозволяє працівникам приділяти більше уваги іншим аспектам роботи, тим самим спричиняючи зростання ефективності усієї роботи. Окрім цього, пришвидшенню роботи сприяє полегшення пошуку необхідних документів та можливість працювати відразу декільком людям. Автоматизація також забезпечує більш структуроване відображення інформації. Достатньо зайти в базу по окремому працівнику, щоб побачити усю необхідну інформацію про нього – дату початку роботи, його структурний підрозділ, досягнення, період відпусток та лікарняних тощо.

Проте, впровадження інформаційних технологій в облік має й свої недоліки. Головним є те, що нормативна база, яка визначає порядок нарахування заробітної плати та утримань з неї, постійно зазнає змін. Через це необхідне постійне втручання у сформований алгоритм програми. Що стосується алгоритмів загалом, вони є дуже різноманітними й потребують ґрунтових знань та навичок для правильної розробки. Взагалі, облік оплати праці є найскладнішою ділянкою автоматизації, адже на різних підприємствах порядок ведення розрахунків із заробітної плати є різним. Тож не існує єдиного шаблону, заданого в програмі, який підходить усім підприємствам.

Автоматизація мінімізує механічну роботу, яку раніше виконували бухгалтери. Неможливо повністю автоматизувати бухгалтерські процеси. Автоматизація спеціалізує бухгалтерів на виконання аналітичної роботи та ставить до них більш професійні вимоги – розуміння господарських процесів. Як результат – краща аналітика та звітність для бізнесу, а також більш швидкі та стратегічні фінансові рішення.

Перевагою впровадження інформаційних технологій в облік виступає доступність. Майбутні спеціалісти вивчають прикладне програмне забезпечення ще в університеті, нерідко отримуючи при цьому сертифікати досвідчених користувачів. Окрім цього, при виявленні бажання можливо опанувати додаткові курси на різних платформах, таких як Prometheus, Coursera і навіть веб-сайтах як Головбух. Усе це забезпечить якісні знання та навички для роботи на підприємстві. Тож аспект освіченості користування прикладними програмами не має виступати перепорою для впровадження автоматизації.

Список використаних джерел

1. Казанцева К. А. Автоматизация учета труда и его оплаты на основе программ фирмы «1С» // *Economics* № 9(18), 2016.
2. Кулик Л.В. Організація обліку праці та її оплати за умов використання ІТ-технологій, 2018 р.
3. Цивенко, М. Ю. Трансформації професії бухгалтера в умовах розвитку «цифрової економіки» / М. Ю. Цивенко. // *Молодий вчений*. - 2017. - № 48 (182). - С. 100-102.

СУЧАСНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Сучасний розвиток інформаційних технологій зумовлює потребу постійного вдосконалення підходів щодо застосування програмних продуктів в економіці. З'являються нові інформаційні технології та покращується універсальне і спеціалізоване програмне забезпечення. Тому існує потреба в постійному моніторингу таких змін з боку фахівців різних галузей економіки, адже робота підприємства в наш час майже неможлива без застосування засобів обчислювальної техніки. Одним з напрямків розвитку автоматизації бухгалтерського обліку стало використання підприємствами в своїй роботі інтернет-сервісів. Стосовно використання інтернет-сервісів та їх переваг над програмними продуктами на локальному рівні на сьогоднішній день майже не досліджувалися, а тому дана тема дослідження являється актуальною.

Під поняттям інформаційні технології слід розуміти дані, які отримуються, обробляються, аналізуються, зберігаються та накопичуються, а також надання результативної інформації для прийняття управлінських рішень. Іншу точку зору мають Босак І.П. і Палига Є.М. [1], які наголошують, що інформаційні технології – наявність інформації, необхідної для управління економічними процесами, що міститься у базах даних інформаційних систем.

Загалом, поняття «інтернет-сервіс» відповідно до даної теми дослідження являє собою використання підприємствами комунікаційних засобів і ресурсів мережі Інтернет для реалізації певних функцій управління, а також вирішення певних завдань в процесі своєї діяльності. На сьогоднішній день ефективно функціонують такі інтернет-сервіси, як «iFin», спеціалізовані програмні продукти «1С», «Taxer» та інші. Кожен з них має свої організаційні та функціональні особливості, але всі вони використовуються для здійснення автоматизації бухгалтерського обліку в режимі онлайн.

На нашу думку, автоматизація бухгалтерського обліку за допомогою інтернет-сервісів набагато ефективніша ніж з використанням програмного продукту на локальному рівні («М.Е.DOC» та інші). Доказом цього служить низка переваг інтернет-сервісу над локальними системами, а зокрема: це забезпечення цілодобового прийому звітів безпосередньо на своєму веб-сайті з подальшою їх перевіркою, переадресуванням і супроводом до відповідних

контролюючих органів; звільнення підприємств від необхідності придбання та встановлення відповідного програмного забезпечення, відповідно до цього і від навчання персоналу принципам і тонкощам роботи з ним; забезпечення безпеки та надійності, унеможливлення збоїв у роботі, тобто підприємство не залежить від той чи іншої локальної системи; економія грошових коштів підприємства за рахунок зменшення витрат на придбання ліцензій та оновлення програмних продуктів; цілодобовий доступ до необхідної інформації з довільних комунікативних пристроїв (чи комп'ютерів) та з будь-якого місцезнаходження лише при наявності підключення до мережі Інтернет; інтерактивність: організація доступу користувачів до необхідної інформації із територіально віддалених структурних підрозділів.

Сучасні технології при організації облікового процесу суттєвим чином визначають ефективність складання фінансової звітності підприємства. Запровадження cloud computing-технології як базової технологічної основи обліку та звітності корпорацій, які мають розгалужену управлінську структуру, по-перше, є економічним рішенням, а по-друге, сприяє підвищенню оперативності перенесення даних та достовірності формування агрегованих показників діяльності підприємств.

Слід наголосити, що для здійснення комплексної комп'ютеризації бухгалтерського обліку доцільним є використання додаткових «допоміжних» бухгалтерських програм, які допомагають бухгалтеру здійснювати та контролювати банківські операції, відсилати по лініях зв'язку відповідні види звітності в державні органи. Такі програми дозволяють значно зменшити затрати праці з доставки бухгалтерських документів. А тому потрібна більш повна інтеграція основних бухгалтерських програм з такими «допоміжним» програмами.

Отже, можна сказати про переваги та недоліки: можна зробити висновок про перевагу інтернет-сервісів над програмними продуктами на локальному рівні, де «віртуалізація» обліку через використання інтернет-сервісів, що надають послуги дистанційного вирішення певних облікових задач — є наступним етапом розвитку автоматизації бухгалтерського обліку.

Недоліком є те, що на ринку програмного забезпечення з комп'ютеризації бухгалтерського обліку все ще недостатньо спеціалізованих бухгалтерських програм, які б могли повністю задовольнити вимоги різних за розмірами сільськогосподарських підприємств.

Серед основних таких вимог можна виділити: повну комп'ютеризацію всіх ділянок бухгалтерського обліку з можливістю ведення повного електронного документообігу. Крім того, в програми має бути вбудована розгалужена система аналітичних розрахунків; можливість застосування додаткових програм, сумісних із бухгалтерськими програмами. Такими додатковими програмами є «допоміжні» програми, програми для комплексної

комп'ютеризації не тільки управління підприємством, а й всією виробничо-господарською діяльністю підприємства (наприклад, це можуть бути програми, що роблять фінансово-аналітичні розрахунки або контролюють комп'ютеризовані лінії з відгодівлі тварин чи вирощування рослин тощо).

Список використаних джерел

1. Титаренко І.В. Удосконалення процесу інформаційного забезпечення як інструменту ефективного управління підприємством // Міжнародний збірник наукових праць 2019.
2. Юр'єва І.А. Удосконалення інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку / І.А. Юр'єва, Ю.В. Шевченко -2013.

УДК 657.422.4

Дубовик М.Ф., Гладир І.Ю.,
*студентки ф-ту ОПМ, 3 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту*

ТЕХНОЛОГІЯ BLOCKCHAIN: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Сучасні технологічні досягнення ведуть нас не тільки до глобальної цифрової еволюції, а й стають причиною структурних змін у багатьох професіях. За останнє десятиріччя популярність блокчейн-технологій значно зросла, змінивши не тільки економічне середовище, а й визначивши окремі новітні підходи до ведення бізнесу. Дана робота присвячена інноваційним напрямкам у бухгалтерському обліку і аудиті завдяки розвитку цієї технології.

Блокчейн – це новий інструмент, який повинен бути включений до набору інструментів бухгалтера і аудитора [4]. Ця система ідеально підходить для роботи з різними даними, у тому числі й із фінансовими. Це призвело до масових обговорень економістами і аналітиками майбутнього сертифікованих бухгалтерів та аудиторів, оскільки ряд спеціалістів вважали, що її запровадження може стати загрозою для зайнятості людей даної професії, а також вплинути на аудит, кібербезпеку, фінансове планування та аналіз.

Якщо розглядати це з іншого боку, то перелік функцій бухгалтерів і аудиторів переходить від простого заповнення документів і внесення даних про господарські операції в інформаційну систему у сторону формування професіональних висновків (що є особливо актуальним при переході до застосування МСФЗ на території України), а також прийняття управлінських рішень, які потребують всебічної оцінки зовнішніх та внутрішніх факторів, які мають вплив на господарську ситуацію в кожному конкретному випадку.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що блокчейн можна розглядати як інструмент, який перехоплює «відмираючі» професійні функції та прискорює даний перехід. Не зважаючи на активне обговорення, технологія блокчейн все ще потребує подальшого удосконалення, адже більшість проєктів залишається на тому ж рівні, коли їх ще не можна назвати завершеними, і перебуває в статусі «перспективних стартапів».

Для розкриття сутності теми дослідження використовувались загальнонаукові методи дослідження. На підставі діалектичного методу наукового пізнання здійснено аналіз і синтез загальних понять. Теоретичні аспекти досліджувались із застосуванням методів індукції та дедукції, за допомогою яких було визначено зміст та передумови раціонального використання технології блокчейн. Крім того, був проведений аналіз наукових статей, в результаті чого було досліджено та проаналізовано проблеми застосування даної технології та визначено перспективи її використання.

Дослідженням даної проблеми займалися безліч як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема такі: М.М. Пряников, Г. Цеклаурі, А.С. Варданян, М. Беднарова, Я.Ю. Радюкова, А.О. Мельник, С.В. Яцків, А. Квілінський, О.Р. Рура, Т.А. Одінцова, Н.Г. Нагайчук, М.П. Воронов, Г.М. Тарасюк.

Блокчейн – це децентралізована база даних, яка дозволяє перевіряти та передавати інформацію в режимі реального часу. Вона є цифровим реєстром чи базою даних, яка зберігається у вигляді системних блоків, де кожен наступний блок має в собі зашифровану інформацію про попередні блоки, про здійснені транзакції [1]. Ця технологія має потенціал для прискорення розвитку галузі бухгалтерського обліку за рахунок зниження витрат на ведення і погодження бухгалтерських книг, а також забезпечення абсолютної впевненості у відношенні прав власності та історії активів. Використовувана для ведення бухгалтерських записів, вона значно спрощує процес закупок, оскільки дозволяє безпечно реєструвати транзакції, забезпечує безпрецедентну прозорість та підвищує операційну ефективність. Прикладом запровадження блокчейн-технології в бухгалтерському обліку може слугувати така система, як Request, можливості використання якої широкі та досить цікаві. Процес виставлення рахунків через дану систему передбачає те, що компанії діляться своїми рахунками в децентралізованій книзі: виключається дублювання рахунків між двома сторонами, зменшується ризик втрати рахунку [3]. За допомогою Request органи влади та організації можуть публікувати свої витрати в Головній книзі.

Отже, у цілому, blockchain є надзвичайно революційним явищем. Принцип blockchain дозволить розвиватися не тільки бухгалтерській та аудиторській сфері, але і іншим, зокрема, банківській, освітній, управління бізнесом. В даний час ряд великих аудиторських компаній витрачають час і

гроші на вивчення технології блокчейн, а знання основ роботи на цій платформі є принциповою вимогою до потенційних співробітників цих компаній. Зауважимо, що Австралія, Японія, Швейцарія і інші країни вже активно займаються актуалізацією або створенням нової законодавчої бази в сфері оподаткування щодо доходу юридичних осіб, яка буде враховувати впроваджену технологію блокчейн. Щодо законодавчої бази України, то вона не є виключенням, і за умови запровадження даної технології в нашої країні, має бути удосконалена відповідним чином.

Список використаних джерел

1. Воронов М.П. Blockchain – основні поняття та роль в цифровій економіці. Журнал «Фундаментальні дослідження». 2017. № 9-І. С. 30–35.
2. Ильяной Л.Н. Как блокчейн изменит нас. Учетно-аналитическое обеспечение – информационная основа экономической безопасности хозяйствующих субъектов: Межвузовский сборник научных трудов и результатов совместных научно-исследовательских проектов: в 2-х частях. Москва, 2017. С. 163–168
3. Ключев А.В. Обзорная характеристика потенциалов практического применения технологии блокчейн в экономике. Ученые заметки ТОГУ. 2017. URL: <http://pnu.edu.ru>
4. Мельник А.О. Кіберфізичні системи: проблеми створення та напрями розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: комп'ютерні системи та мережі. 2014. № 806. С. 154-161.
5. Attaran M., Gunasekaran A. Blockchain principles, qualities, and business applications. Applications of blockchain technology in business. Bakersfield, California: California State University; 2019. 112 p.

УДК 657.004

Дяченко І.М., Ярошенко М.О.,
студентки ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На сьогоднішній день функціонування економіки характеризується зростанням впливу інформаційних технологій на управлінський процес, що в свою чергу призводить до повної автоматизації всіх процесів діяльності, зокрема облікового. Облік основних засобів – один із найважливіших етапів, особливо зараз, в момент активного розвитку ринкових відносин, що і визначає актуальність даної теми.

Аналізуючи сучасний стан діяльності великих та малих підприємств, можна сказати, що існують деякі проблеми щодо автоматизації обліку

основних засобів. Найбільше дана ситуація стосується великих підприємств, адже вони мають в своєму арсеналі велику кількість основних засобів та інших активів, в той час як для малих та середніх підприємств з невеликою кількістю основних засобів ця проблема не є настільки актуальною.

За умов комп'ютерної технології передбачається вирішення таких задач з обліку основних засобів: утворення та провадження операцій з картотекою основних засобів; отримання, купівля та оприбуткування основних засобів; введення в експлуатацію основних засобів, розрахунки їх первісної вартості (з урахуванням витрат на транспортування, модернізацію, витрат на приведення до функціонуючого стану); нарахування зносу (амортизації) основних засобів, згідно умов облікової політики; ліквідація, реалізація, списання основних засобів; формування регістрів аналітичного і синтетичного обліку основних засобів [1].

На сучасному етапі розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку розроблено такі програми, як «BAS», «Афіна», «Галактика», М.Е.Дос тощо. Але із плином часу, технології зазнають змін, а тому функції обліку для свого здійснення потребують свіжих технічних та інформаційно технологічних рішень. На сьогодні набирає обертів використання таких програм як OpenERP (має безкоштовну версію для кількості до 50 користувачів, Tria (створена при пошуку нестандартних рішень на базі 1С: Підприємство 7.7), DataExpress (візуальний конструктор баз, що оновлюється і покращується майже кожен місяць).

Значний вклад зі створення програм внести вітчизняні розробники, відносно недавно створивши програму Bookkeeper SaaS – нову бухгалтерську програму, яку створено для виконання облікових операцій українського бізнесу. Сервіс BookKeeper SaaS це таке собі рішення автоматизації бухгалтерського обліку на сучасній програмній платформі A2v10, призначена для створення бізнес-застосунків (ERP, CRM, BPM тощо) як з web-інтерфейсом, так і в десктопних варіантах.

Кожен суб'єкт господарювання індивідуально обирає програму ведення обліку. Але, з цього переліку, найбільш поширеною та актуальною є платформа «1С: Підприємство», а саме версія «1С:Бухгалтерія 8.3», адже даний програмний продукт може бути застосований до будь-яких особливостей обліку та для підприємств будь-якого розміру.

Витікаючі проблеми обліку основних засобів часто утворюються через несправності у програмі при їх амортизації, переоцінці, класифікації або ж створення зведених накладних стосовно збору первинних документів [2]. Основним джерелом же цих протиріч є складність відслідковувати зміни, що відбуваються у законодавстві, а через відсутність синхронізації програми з цими змінами бухгалтер має постійно докладати до неї ручне коригування (в окремих випадках, докорінно змінюють і облікову політику) що іноді веде за собою людський фактор і створює ці самі збої [3].

Підсумовуючи, можна впевнено стверджувати, що глобальне суспільство знаходиться на етапі перетину межі Індустрії 4.0 та 5.0. А тому важливим є

пристосування до технологічного прогресу усіх галузей і облікова діяльність не має залишатись осторонь. З огляду на це, застосування новітніх технологій в обліку (особливо це стосується основних засобів) є перспективною ланкою, що дозволить вивести його на новий рівень.

Новим вектором прогресу, за яким слід рухатись – це створення оновленої автоматизованої системи, що надасть широкий перелік переваг, серед яких опиняться не тільки спрощення ведення обліку або беззбійна робота програми, а й повноцінний функціонал, що надалі створить можливість для сумісництва управлінського, фінансового та податкового обліків в одній великій системі із інтуїтивно зрозумілим апаратом управління. Така система мала б змогу забезпечити оперативний доступ до актуальної інформації через синхронізацію із оновленням законодавства, що набагато зменшило б кількість перевірок щодо дотримання норм, а значить – і використання робочого часу.

Список використаних джерел

1. *Аверкина М.Ф. Ключові аспекти автоматизації обліку основних засобів / М. Ф. Аверкина., О. О. Руднік // Ефективна економіка. - 2018. - № 6. - С. 4.*
2. *Бурова О. М., Волошина В. В. Базові аспекти організації обліку основних засобів в інформаційному середовищі. Наука й економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. 2013. № 4 (32). С. 73 – 77.*
3. *Шаровська Т.С. Сучасна проблематика обліку основних засобів / Т.С.Шаровська, Г.В.Мальченко // «Східна Європа: економіка, бізнес та управління». - 2019. - № 3 (20). - С. 7.*

УДК 657.004

Колеснікова А.Г.,
*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Бухгалтерський облік не залишився осторонь процесів цифровізації економіки: з'явилися нові концепції обробки та передачі інформації; бухгалтерські програми інтегровані в системи управління підприємством; у найближчі роки бухгалтерську сферу очікують зміни, ключовими каталізаторами яких стануть блокчейн, штучний інтелект та інші.

Активно впроваджуються «хмарні» технології в практику використання бухгалтерських програм. Також в бухгалтерії використовують блокчейн – це система, заснована на розподілених книгах обліку, – база даних активів чи транзакцій, якими можна ділитися у численних вузлах мережі, надаючи

кожному учаснику власну копію, при цьому усі зміни відображаються в усіх копіях майже одночасно [3].

Великі можливості штучного інтелекту (ШІ) у бухгалтерській сфері викликані його головною перевагою — здатністю обробляти величезні масиви інформації в найкоротші терміни. Це означає, що в перспективі ШІ зможе самостійно готувати різну звітність — безумовно, максимально швидко. Варто зазначити, що хоча ШІ має можливість буквально здійснити революцію у галузі фінансів і бухгалтерського обліку, на сьогодні точаться суперечки про доцільність таких трансформацій [3].

Основні засоби є необхідною передумовою забезпечення діяльності будь-якого підприємства чи організації, а безперервний розвиток інформаційних технологій дозволяє виконувати облік основних засобів автоматизовано. Відомі науковці, такі як Завгородній В.П., Кузьмінський Ю.А., Сопко В.В. та інші приділяли значну увагу методиці та організації обліку, зокрема і обліку основних засобів. Однак, стрімка трансформація інформаційних технологій, таких як зазначалося вище, та інших постійно пропонують нові можливості для удосконалення обліку. Автоматизація обліку основних засобів викликана необхідністю оперативного одержання відомостей про рух основних засобів, своєчасного та правильного розрахунку сум амортизації, визначення зносу відповідно до встановлених норм тощо [2].

Нині проблеми автоматизації обліку основних засобів, їх амортизації та зносу вирішуються не зовсім задовільно. Наприклад, здійснивши низку модифікацій, можна одержати компактну конструкцію практично універсальної форми типу «Інвентарна картка – акт обліку руху основних засобів». Це сприятиме не тільки зниженню трудомісткості облікових робіт і скороченню документообігу, а й посиленню контролю завдяки підвищенню рівня інформативності та наочності документів, а отже, є важливим внеском до удосконалення обліку основних засобів [2].

Полегшити ведення бухгалтерського обліку, зокрема і обліку основних засобів, можливо при застосуванні таких комп'ютерних програм: «1С:Підприємство 8», «BAS», «Парус Підприємство 8», «IS-PRO», «MASTER-Бухгалтерія», «Облік SaaS» та інші.

Вищевказані програми забезпечують: документування операцій руху основних засобів; організацію поточного обліку наявності та руху основних засобів та складання звітності; розрахунок амортизації та зносу основних засобів; організацію поточного обліку амортизаційних відрахувань та зносу основних засобів, складання звітності; документування операцій по ремонту основних засобів; організацію поточного обліку ремонту основних засобів, складання звітності [2].

Особливостями використання комп'ютерної форми обліку при веденні обліку основних засобів є одночасне ведення податкового та фінансового

обліку господарських операцій, які були виконані з ними. Суттєвим є використання позабалансових рахунків. Наприклад, крім використання рахунків 10 «Основні засоби», 13 «Знос необоротних активів» і 15 «Капітальні інвестиції» автоматизований облік передбачає застосування таких рахунків ОС «Балансова вартість основних засобів (податковий облік)», АВ «Амортизаційні відрахування», ВП «Витрати на поліпшення основних засобів», НБ «Безкоштовне отримання», ПП «Переоцінка основних засобів в податковому обліку» та інші [1].

Ще однією особливістю ведення автоматизованого обліку є значні розбіжності в документальному оформленні. В більшості випадків використовуються уніфіковані форми документів, які не враховують галузеву специфіку діяльності підприємств.

Отже, використання комп'ютерної форми обліку основних засобів – надзвичайно полегшує роботу, але не є цілком досконалим способом обліку. Тому необхідно удосконалювати теоретичні і практичні засади організації обліку основних засобів у напрямі розширення її управлінських можливостей.

Застосування цифрових технологій створює передумови для переходу до електронних технологій основних засобів в обліку.

Список використаних джерел

1. Аверкина М.Ф., Руднік О.О. Ключові аспекти автоматизації обліку основних засобів. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. Стаття 6
2. Костінюк О.В. Автоматизація основних засобів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки. 2017. Вип. 26. Ч. 2.
3. Мачуга Р.І. віртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чиреальне сьогодення. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. Стаття 5.

УДК 657.6

Комарчук І.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – старший викладач
кафедри аудиту*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДЖЕНДИ УКРАЇНИ

Новітні технології здійснюють значний вплив на усі сфери життя людини: від взаємодії між собою до бізнесу та виробництва. Перспективною є ідея побудови цифрової економіки – типу економіки, де основними факторами

виробництва є цифрові данні. Цифрова економіка охоплює бізнес у всіх галузях економічної діяльності, тобто не тільки в секторі інформації та телекомунікацій, а й у базових галузях промисловості, в сільському господарстві, будівництві тощо [1].

Згідно з думкою Нобелівського лауреата з менеджменту Пітера Друкера, у сучасній інформаційній епосі розвитку економіки радикальніше всього змінюватиметься найбільш традиційна із інформаційних систем – бухгалтерський облік, адже він є одним з ключових факторів ефективного функціонування всіх галузей економічної діяльності та створення нових підходів до обліково-інформаційного забезпечення управління.

Значну увагу до проблем застосування інформаційних технологій у бухгалтерському обліку аграрного сектору приділяли у своїх наукових працях такі фахівці, як Коробкова О.В., Морева М.А., Бутинець Ф.Ф., Кірейцев Г.Г., Малюга Н.М., Пархоменко В.М., Петрук О.М., Пушкар М.С. Назаренко І. М., Кльоба Л. Г.

Перш за все зазнає впливу і змінюється сама професія «бухгалтер» у цифрових умовах. На ринку праці роботодавці надають перевагу фахівцям, які однаково добре розуміють основи функціонування як ІТ-галузі, так і обліку, аналізу.

Бухгалтерський облік в умовах автоматизації бізнес-процесів трансформується на краще, а бухгалтери стають ґрунтовними аналітиками, які створюють обліково-аналітичне забезпечення для прийняття управлінських рішень, стають фінансовими аналітиками й аудиторами [2]. Тому в умовах розвитку технологій та цифрової економіки необхідно покращити та пристосувати до сучасних реалій програми підготовки фахівців обліково-фінансової сфери з урахуванням вимог часу, розвивати підвищення професійного рівня і перепідготовку кадрів, які зможуть не тільки формувати бухгалтерську (фінансову) звітність, а й аналізувати, а також займатися інформаційним забезпеченням управлінських рішень.

Використання автоматизованих інформаційних систем дозволяє автоматизувати всі види обліку на підприємствах АПК та здійснювати планування в сільському господарстві. Важливою складовою інформаційної системи є вибір ERP-рішення. ERP-системи – це інформаційні системи планування та керування усіма ресурсами підприємства, які необхідні для здійснення продаж, виробництва, закупівель і обліку [4].

На сьогодні на вітчизняному ринку представлено більшість значимих у світі розроблювачів ERP та вітчизняні постачальники цього класу рішень. Найбільш доступними та поширеними на українських підприємствах є «Галактика», «Парус», а також «1С: Бухгалтерія».

Проблема полягає у тому, що вітчизняні рішення є перш за все обліковими системами, що реєструють здійснені операції, а можливості

планування в них представлені слабко. Наявність комплексного рішення може стимулювати впровадження нових методів управління сільськогосподарським виробництвом і концепцію «точного землеробства» (наприклад, щоб зробити точний вимір площ, досить об'їхати поле по периметру, а всі подальші розрахунки будуть виконані автоматично. Одночасно реєструються перешкоди, що знаходяться на полі і ця інформація буде надалі враховуватися при плануванні використання техніки) [5]. Також, застосування комплексної програми дозволить підвищити ефективність використання сільгоспугідь, покращити контроль виконання технічних процесів, оптимізувати використання ресурсів, що задіяні у сільгоспвиробництві, а також поліпшити управлінський і фінансовий облік.

Використання автоматизованих інформаційних систем на підприємствах у сфері АПК дозволить збільшити продуктивність сільськогосподарського виробництва та матиме сильний позитивний ефект для його розвитку, сприятиме формуванню фахівців високого рівня; а також, внаслідок впливу певних внутрішніх факторів та працєвитості українських фермерів, АПК стане провідною галуззю в структурі національної економіки. Так, підтвердженням важливості застосування сучасних технологій в цій галузі може бути те, що новостворені рішення активно застосовують в сільському господарстві провідні країни світу та вже багато років розвивають і вдосконалюють у себе методики використання інформаційних систем.

Список використаних джерел

1. Інститут майбутнього: «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою». URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html>. (дата звернення: 06.04.2020).
2. Розвиток професії «бухгалтер» в умовах цифрової адженди: емпіричні дослідження щодо майбутнього професії., № 2. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/92.pdf (дата звернення: 06.04.2020).
3. Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>. (дата звернення: 06.04.2020).
4. Шаманська, О.І. Застосування інформаційних систем та технологій як пріоритетного напрямку ефективного функціонування та розвитку дорадчої діяльності в Україні [Текст] / О.І. Шаманська // Ефективна економіка. – 2015. – № 4.
5. Краус Н. М.: Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. – 2018. – №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf. (дата звернення: 06.04.2020).

Крамаренко А.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ БІЗНЕСІ

В умовах сучасного динамічного функціонування будь-яка бізнес-організація прагне зберігати власні конкурентні переваги на ринку. Тому компанії розробляють та впроваджують методи, які дають змогу не лише підтримувати стабільну позицію але й розвиватися, розширюючи масштаби діяльності у певній сфері.

Все більшої популярності серед компаній набирають так звані технології віртуальної реальності (VR-технології). Вони набувають істотної ваги через стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, які значно полегшують та урізноманітнюють життя більшості людей і організацій. Технології віртуальної реальності поступово з'являються в робочих просторах і використовуються в багатьох галузях, таких як: медицина, будівництво та проектування, автомобільна індустрія, військова сфера, логістика, архітектура та дизайн, освіта, спорт, інженерія, дизайн речей, туризм тощо.

На даному етапі розвитку VR-технологій виокремлюють наступні їхні типи:

- *технології VR з ефектом повного занурення*, що забезпечують правдоподібну симуляцію віртуального світу з високим ступенем деталізації.

- *технології VR без занурення*, до яких відносяться симуляції із зображенням, звуком і контролерами, що транслюються на екран, бажано широкоформатний.

- *технології VR зі спільною інфраструктурою*, до яких можна віднести Second Life – тривимірний віртуальний світ з елементами соціальної мережі, який налічує понад мільйон активних користувачів, гру Minecraft і інші [1].

Віртуальні світи використовуються не тільки в ігровій індустрії: завдяки таким платформ, як 3D Immersive Collaboration можна організовувати робочі та навчальні 3D-простору – це називається «спільна робота з ефектом присутності». Забезпечення повного занурення і, одночасно, взаємодії користувачів в віртуальності є одним з важливих напрямків розвитку VR.

VR на базі інтернет-технологій, до яких відноситься перш за все мова Virtual Reality Markup Language, аналогічний HTML.

Окремі науковці вважають, що віртуальність – це найсуттєвіша характеристика сучасної соціальної реальності, а інформаційні технології достатньо ефективно можуть замінити людині пряме спілкування з природними, історичними, архітектурними й іншими духовними і реальними об'єктами дійсності

Віртуальний тур – це реалістичне тривимірне зображення, що складається з циліндричних або сферичних панорам, які зібрані з фотографій, тривимірних об'єктів і активних посилань-переходів (хотспотів). Більшість віртуальних турів дають можливість «рухатися» за допомогою інтерактивних навігаційних клавіш та вказівників їх переходу.

Технологія 3D-туру з'явилась відносно недавно. Перший віртуальний тур (і саме його визначення) виник в 1994 році у Великобританії. Саме тоді в музеї замку Дадлі створили тривимірну реконструкцію будівлі з можливістю «проходити» приміщеннями, які оформлені в стилі 1550 року [2].

Про зручність використання 3D-турів говорить і статистика. За даними Realtor.com, на інтернет-майданчики агентств заходить на 40 % більше відвідувачів. А 80 % потенційних покупців перед відвідуванням офісу компанії з продажу нерухомості переглядають віртуальні презентації.

Для комерційних закладів презентації з подорожами дають можливість підняти їхній престиж, для покупців – це додаткова зручність [3].

Поєднання технології Street View і My Business у 3D-тур, який інтегрований в продукти Google є головною маркетинговою перевагою технології, яка «перетворює» 3D-тур у ранг повноцінного інструменту продажів.

Внаслідок комбінації 3D-туру + Google на першій сторінці з'являються результати пошукової видачі за релевантними запитами, можливість без вкладення коштів на контекстну рекламу або тривале очікування у результаті просування на появу сайту в ТОП-10 [4].

Отже, широкомасштабне застосування сучасних ІТ змушує розробляти нові способи презентації інформації. На сьогодні – це актуальний рекламний продукт, який дає змогу набагато краще показати клієнту товар чи послугу, ніж це можна зробити під час перегляду фотографій, відеороликів, читання описів. Основними їх характеристиками є інтерактивність, показовість, інформативність та комунікативність. Розміщення віртуальної екскурсії на сайті – це можливість привернути увагу потенційних клієнтів, реально показавши товар чи послугу, що дозволить ефективніше просувати рекламу.

Список використаних джерел:

1. *Віртуальна реальність (VR): технології.* URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/virtualnaja-realnost-vr> (дата звернення: 12.05.2020).
2. *Віртуальні технології як передумова розвитку конкурентоспроможності підприємства.* URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4753/virtualnarealnist.pdf> (дата звернення: 12.05.2020).
3. *Реальність – віртуальна, гроші – реальні.* URL: <https://buduysvoe.com/publications/realnist-virtual> (дата звернення: 12.05.2020).
4. *Сущенко О.А. Становлення віртуального туризму як напрямку розвитку інформатизації діяльності туристичного підприємства / О.А.Сущенко, В.В.Кравченко // Комунальне господарство міст. – Харків, 2018. – Випуск 140. – С. 19-24.*

ПРИКЛАДНІ ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ОГЛЯД РИНКУ ТА КРИТЕРІЇ ВИБОРУ

У час цифрових технологій, коли все більше рутинних робочих процесів делеговані машинам, в бухгалтерській справі наявний значний пласт механічних низькоінтелектуальних завдань, на виконання яких витрачається до 80% робочого часу кваліфікованих співробітників. Вдалий підбір системи автоматизації обліку забезпечує повну обробку всієї облікової інформації, планування майбутніх податкових виплат, підвищує інформаційні можливості підприємства, продуктивність праці, надає певні конкурентні переваги, скорочуючи час обробки замовлень клієнтів.

Вибираючи програму для автоматизації обліку, доцільно вивчити ринок програмного забезпечення, на якому на сьогодні в Україні представлено більш 50 продуктів [1, с. 104]): від найбільш поширених та багатофункціональних («1С: Підприємство», «Парус», «Дебет Плюс», «Галактика») до спеціалізованих, що мають свої переваги у певній окремій сфері (Домашня бухгалтерія Lite, Діловод, Сервіс WebЗвіт та ін.). Для автоматизації бухгалтерського обліку великих організацій використовують закордонні інформаційні системи (SAP, Oracle та ін.).

Сучасний стан ринку програм автоматизації бухгалтерського обліку визначається потребою комплексного обліку і аналізу фінансової діяльності всього підприємства. На перший план виходять великі розраховані на багато користувачів системи, засновані на сучасних системах зв'язку і обробки інформації, які дозволяють колективу бухгалтерів вести одночасно взаємозалежні ділянки обліку, а керівництву підприємством дають можливість оперативного доступу до достовірної інформації і прийняття компетентних управлінських рішень. Широкі можливості сучасних програм знаходять практичне застосування на підприємствах різного розміру, профілю і роду діяльності. Підприємству слід вибрати систему автоматизації бухобліку, виходячи із завдань і наявних ресурсів.

Щодо головних критеріїв вибору програмного забезпечення, слід зазначити:

1. Функціональні можливості. Більшість програм мають транзакційний тип введення даних, коли великий обсяг інформації в режимі реального часу

вводиться в систему у вигляді первинних документів, при цьому автоматично формуються певні проводки. Також програми дозволяють вести класичний бухгалтерський облік відповідно до положень з бухгалтерського обліку.

2. Зручність роботи в системі. Система повинна бути інтуїтивно зрозуміла користувачеві, який володіє предметною областю. В даний час провідні розробники бухгалтерського програмного забезпечення приділяють особливу увагу інтуїтивно зрозумілому інтерфейсу системи, можливостям швидкого запуску, самостійного освоєння системи. Наявність пакета методичної літератури сприяє успішному запуску системи. Спеціалізовані методичні матеріали дозволяють самостійно вивчити нюанси роботи з новою програмою, а також знайти відповіді на питання, що виникають при роботі з програмою, особливо на етапі запуску.

3. Технічна підтримка. Одним з найважливіших аспектів будь-якої системи є сервіс та технічна підтримка програмного комплексу. Причому варто розділяти сервіс, необхідний при старті системи і роботи з підтримки, необхідні користувачам в процесі експлуатації програми

4. Професіоналізм постачальника. Компетенція та професіоналізм співробітників партнера з постачання та обслуговування системи для багатьох користувачів є важливим критерієм прихильності до конкретного програмного продукту і компанії постачальника.

5. Комплексність обслуговування. Постійна зміна нормативних актів, форм звітності, правил розрахунку заробітної плати персоналу компанії вимагають від системи своєчасного оновлення. Це один з найбільш істотних критеріїв оцінки програми з точки зору комфорту роботи користувача в системі.

6. Можливість працювати віддалено. Для більшості компаній ключовим моментом при виборі програмного продукту може служити можливість побудови системи розподіленої інформаційної бази стандартними засобами. Така можливість дозволить забезпечити одночасну роботу в декількох локальних мережах з однією базою в оффлайн режимі з подальшою синхронізацією даних. В основному, це застосовується для віддалених офісів або домашнього комп'ютера бухгалтера.

7. Обмін даними і синхронізація. Окремо варто сказати про можливості експорту-імпорту даних бухгалтерської системи з іншими програмними комплексами. У багатьох сучасних системах такі операції, як розрахунок заробітної плати та управління персоналом, облік торгових операцій ведеться в окремих інформаційних базах.

8. Комплексність системи. Єдиний інформаційний простір вкрай зручний через відсутність необхідності різних обмінів, більш насиченим функціоналом, зручністю адміністрування тощо. Важливим моментом є сам функціонал системи. Комплексні системи більш пристосовані до розвитку бізнесу і впровадженням нових підсистем обліку.

9. Захищеність. Останнім часом користувачі детально цікавляться захищеністю введеної в систему інформації від внутрішніх споживачів і від

зовнішніх факторів. Сьогодні захист інформації від зовнішніх зазіхань забезпечують велику кількість програмних і апаратних засобів.

Список використаних джерел

1. *Микульський В. С. Трансформація професії бухгалтера в умовах диджиталізації управління. Економіка АПК. 2019. № 6. С. 103 — 110.*

УДК 004.453

Матківська В.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ніколенко Л.А. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРИКЛАДНОГО РІШЕННЯ 1С

Сьогодні автоматизовані інформаційні системи займають центральне місце в управлінській діяльності кожного керівника. Помилка управлінських рішень може коштувати компанії великих втрат, зменшити її позиції на конкурентному ринку та поставити під загрозу роботу працівників будь-якого виробничого зв'язку. Потік документів щодня збільшується, тому менеджерам та власникам бізнесу стає все складніше організувати все без допомоги комп'ютерів. Це автоматизовані інформаційні системи, які дозволяють керівництву швидко приймати рішення, змінювати їх, обчислювати сприятливий ефект від прийняття певних змін та налаштовувати відгуки підлеглих. Тому вітчизняні компанії повинні відійти від застарілих методів управління та впровадити автоматизовані системи управління. Дослідницькі питання щодо ефективності впровадження автоматизованих інформаційних систем у компанії вирішували відомі вчені на кшталт О. Матвієнко, О. Царенко, О. Сороківська, В. Мартинович, Н. Орлова, Л. Лозовські, М. Татарчук, Н. Ющенко.

Кожна автоматизована інформаційна система (AIS) – це сукупність інформації, методів, програмного забезпечення та професіоналів, які використовуються для обробки даних та прийняття управлінських рішень [1]. Однак такі системи функціонують неефективно і не зменшують, а іноді зменшують вплив їх впровадження і призводять до витрат як на людські, так і на фінансові та матеріальні ресурси. Щоб уникнути проблем із впровадженням автоматизованих інформаційних систем у компаніях, насамперед необхідно детально вивчити програмне забезпечення, яке надають вітчизняні та

зарубіжні IT-компанії, їх переваги та недоліки, можливості, які ці системи надають.

Розглянемо переваги наявності автоматизованої інформаційної системи «1С: Підприємство» в процесі управління персоналом на вітчизняних підприємствах. Сьогодні «1С: Підприємство» – це програма масового ринку для комплексної автоматизації підрахунків заробітку та впровадження кадрової політики для підприємств та організацій. Він використовується службами кадрового та бухгалтерського обліку, а також іншими відділами, які покладають на себе завдання з організації ефективного персоналу. Спеціалізація: сертифікація; військовий облік; рух кадрів; ділові поїздки; навчання; організаційна структура; відпустка; рекрутинг; розрахунок заробітної плати; записи особових справ; облік робочого часу [2]. Система «1С: Підприємство» включає платформу та прикладні рішення, розроблені для автоматизації діяльності організацій та окремих людей. Сама платформа не є програмним продуктом, що використовується кінцевими користувачами, які зазвичай працюють з одним із багатьох прикладних рішень (конфігурацій), розроблених на цій платформі. Такий підхід дозволяє автоматизувати різні види діяльності за допомогою єдиної технологічної платформи.

Гнучкість платформи дозволяє розгорнути «1С: Підприємство» в різних областях:

- автоматизація виробничих і торгових компаній, бюджетних та фінансових організацій, сервісних компаній тощо;
- підтримка оперативного управління компанією;
- автоматизація організаційно-господарської діяльності;
- багаторазовий облік та довільні обліку, регульована звітність;
- широкі можливості бухгалтерського обліку та аналітичної звітності, підтримка в багатьох валютах;
- вирішення проблем планування, бюджетування та фінансового аналізу;
- заробітна плата та управління персоналом;
- інші програми [2].

Також «1С: Підприємство» дозволяє організувати єдину інформаційну систему управління різними аспектами діяльності підприємства (управління виробництвом, основні засоби та планування ремонту, фінансовий менеджмент, розрахунковий, бухгалтерський та податковий облік тощо) [1]. Впровадження програмної системи може здійснюватися центрами впровадження мережі 1С, а також власними ресурсами користувачів через мережу «1С: Партнери».

Тому, розглядаючи переваги та недоліки програмних продуктів 1С, можна зробити висновок, що ці продукти можуть значно скоротити час та підвищити ефективність організації управління, як окремих управлінських підрозділів, так і підприємства в цілому.

Однак, «1С: Підприємство» можна рекомендувати для середнього та великого бізнесу, а для малого бізнесу вартість обслуговування цієї програми може бути недоліком.

Список використаних джерел

1. Петрук Ю. Л. Впровадження інформаційних та автоматизованих технологій у діяльність підприємств ресторанного господарства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Ю. Л. Петрук // *Європейські перспективи*. – 2014. – № 5. – С. 167-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_5_30
2. Ющенко Н. Л. Організація оперативного обліку персональних досягнень працівників за допомогою комп'ютерної інформаційної системи як дієвий засіб стимулювання трудової діяльності [Електронний ресурс] / Н. Л. Ющенко // *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. – 2013. – № 3. – С. 185-192. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_3_28

УДК 004

Мезенцева К.І.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Іванова Л.І.,
старший викладач кафедри аудиту*

ЦИФРОВІ ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

З кінця ХХ століття всі галузі господарської діяльності людини поступово зазнавали змін, спричинених розвитком цифрових технологій. Концепцію цифрової економіки стисло сформулював у метафорі «перехід від обробки атомів до обробки бітів» американський програміст Ніколас Негропonte [1]. Він є засновником медіа-лабораторії Массачусетського технологічного інституту і фундатором асоціації «One Laptop per Child».

У 2007 році в Україні було прийнято закон «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні». Метою закону було сприяння надання кожній людині доступу до технологій, аби мати змогу використовувати їх для покращення свого життя. Згодом інші закони: «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» 2012 р., «Про цифровий порядок денний України» 2017 р., «Цифрова адженда України – 2020», Концепції електронного урядування, електронної демократії та їх плани дій (схвалені наприкінці 2017 р.) взяли курс на діджиталізацію країни.

Одна із цілей адженди – це перехід від клаптикової інформатизації країни, зокрема до комплексного підходу у діджиталізації. Після прийняття законів

була проведена значна кількість форумів щодо впровадження цифрових систем у державне управління та запуск сервісів для громадян України, що наразі застосовується у вигляді проєктів ProZorro, Дія, Громадський бюджет, переоблаштування ЦНАПів і надання електронних послуг населенню та ін.

Наразі цифрові підприємства включають у себе два поняття: роботизоване виробництво та автоматизовані процеси управління, розрахунку, моделювання та планування діяльності.

Перший тип цифрового підприємництва (роботизоване виробництво) ще недостатньо поширений в Україні. Він представлений здебільшого компаніями типу KNN-Systems, що є офіційним дистриб'ютором продукції німецької компанії KUKA Robotics та займається впровадженням автоматизованих систем на українських виробництвах. Компанія проєктує рішення по роботизації процесів зварювання, фрезерування, плазмового різання і паллетизацію. Продукти, що пропонує компанія є гнучкими і універсальними – є можливість переналагодити робота на виконання іншого завдання протягом дня.

Серед українських підприємств, які використовують цифрові технології можна виділити SB Robotics. Це підприємство випускає роботизовані складські транспортні системи та самокерованих роботів, що можуть бути використані у сфері виробництва або обслуговування (GARSON-5, робот-офіціант, представлений у квітні 2019 року на українському ринку).

Українські розробники фірми «Механізмус» виробляють роботів-манекенів для реклами в магазинах одягу, на виставках. Такий робот має 9 керованих суглобів, вміє танцювати, вітати відвідувачів, може працювати за таймером або датчиком руху. Манекен повністю автономний – для заміни сценарію досить перезаписати програму рухів на флешку. Компанія постійно покращує сценарії поведінки і розробляє нові моделі роботів.

Особливої уваги заслуговує Державне підприємство «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова» – не просто лідер виробництва ракет та космічної техніки, а і багатoproфільне автоматизоване виробництво. Зокрема, планування його діяльності відбувається за рахунок декількох комп'ютерів, що самостійно проводять збір та обробку інформації з усіх відділів виробництва і обчислюють необхідні економічні показники, тим самим, знижуючи ризик утворення помилок за рахунок людського фактору та витрат, пов'язаних з виробництвом.

У світі існує п'ять найбільш автоматизованих заводів: «AMRC Factory 2050» в Шеффільді (впровадження технологій аерокосмічного виробництва в будівельну галузь і пошук нових цифрових рішень в проєктуванні літаків.), «Tesla» у Фрімонті (електромобілі з автопілотом), «DuPont» у Неваді (виробництво біопалива), «Boeing» у Еверетті, «Mitsubishi Electric» (виробництво супутників).

Характерна риса цих підприємств – наявність обчислювальних потужностей з використанням технології Big Data, що застосовується для маркетингового аналізу, аналітики та моніторингу ринкової ситуації, створення економіко-математичних моделей, що дає широку базу для прийняття рішень управлінського характеру і планування діяльності підприємства. Ці технології також широко застосовуються в транснаціональних компаніях на території України.

У зазначеному проєкті «Цифрова адженда – 2020» вказано два сценарії розвитку в напрямі діджиталізації: базовий та форсований. Проаналізувавши розвиток цифрового підприємництва в Україні і світі, маю зазначити, що владою був обраний перший сценарій, який передбачає сприйняття інноваційної економіки, розвитку людського капіталу, «цифровізації» економіки як неперіоритетних.

За форсованого ж сценарію пріоритетним стало б усунення законодавчих, інституційних, фіскально-податкових, валютно-грошових бар'єрів, що перешкоджають розвитку інноваційної економіки.

Для українського підприємництва в кризових умовах інноваційні технології є занадто дорогими і другий сценарій передбачає наявність податкового люфту і пільгового кредитування для бізнесу, що масово запроваджує цифрові технології в операційну діяльність. Таким чином, український бізнес доволі повільно переходить на постійне використання цифрових технологій, що є «кроком назад» загалом для вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Nicholas Negroponte "Being Digital" URL: <http://archives.obs-us.com/obs/english/books/nn/bdintro.htm>
2. Проект «Цифрова адженда України – 2020» URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>

УДК 004.453

Мірошниченко А.Є.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРИ СКЛАДАННІ ЗВІТНОСТІ В «BAS БУХГАЛТЕРІЯ»

В умовах розвитку економічної системи, що визначається зростанням нормативно-інформаційного навантаження як на управлінський персонал

суб'єкта господарювання, так і на працівників його бухгалтерії, потребує постійного удосконалення організації бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим, саме комплексна автоматизація обліково-управлінської діяльності підприємства, що базується на новітніх інформаційних технологіях, забезпечить ефективне управління сільськогосподарським підприємством.

Автоматизація облікового процесу вносить значні зміни щодо його організації. У підґрунтя раціональної організації автоматизованої системи бухгалтерського обліку покладено наступні принципи: обробка й збереження великої кількості економічно однорідних одиниць облікової інформації; автоматизована обробка облікових даних безпосередньо в автоматизованому робочому місці бухгалтера; здійснення оперативної вибірки інформації з великого інформаційного масиву даних; виконання складних математичних розрахунків; можливість швидкого отримання паперових копій будь-якого документу; багаторазове відтворення дій, здійснених один раз; взаємодія бухгалтера з інформаційною системою у діалоговому режимі [2, с. 86-88].

Бухгалтерська звітність є інформаційною системою, за допомогою якої здійснюють розрахунки показників фінансового аналізу суб'єкта господарювання [1]. У фінансових звітах міститься інформація щодо рентабельності, ліквідності активів, платоспроможності підприємства. Ці відомості необхідні діючим або потенційним користувачам для прийняття стратегічно важливих для підприємства рішень.

На ринку інформаційних технологій провідні позиції традиційно мають ті бухгалтерські програми, які задовольняють вимоги користувачів щодо формування різних видів бухгалтерської звітності та автоматичної перевірки складених звітів. Сьогодні ринок бухгалтерських програм майже повністю задовольняє потреби бухгалтерів із формування звітності. Серед бухгалтерських програм, які здатні вести облік відповідно до вимог сучасних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні найбільш відомою є «BAS Бухгалтерія» (українська локалізація) [2].

Вона набула розповсюдження завдяки своїм додатковим можливостям. Система даної програми призначена для вирішення широкого спектру облікових задач, що стоять перед сучасним підприємством. Більше того, програмний продукт «BAS Бухгалтерія» може бути адаптований до будь-яких особливостей обліку на конкретному суб'єкті господарювання. Це універсальний програмний продукт для автоматизованого ведення бухгалтерського та податкового обліку, що вміщує формування обов'язкової регламентованої звітності.

Основними перевагами використання автоматизованої системи «BAS Бухгалтерія» є: налаштування системи як на специфіку окремого підприємства, так і на можливі зміни в законодавстві; наявність кваліфікованої підтримки користувачів системи з боку розробників (навчання та оперативні

консультації); можливість роботи з іншими джерелами бухгалтерської інформації, такими, як система зв'язку «Клієнт-банк», «М.Е.Дос» та інші.

Для роботи з регламентованими звітами у «BAS Бухгалтерія» призначена спеціальна обробка «Регламентована звітність». У системі можливе редагування груп звітів і окремих звітів. Звіти та групи звітів можна розміщувати за бажанням користувача. Для формування нового регламентованого звіту у «BAS Бухгалтерія» із списку звітів довідника «Регламентована звітність» обирається необхідний звіт із опцією «Новий». У діалоговому вікні встановлюється періодичність подання та період складання звіту та натискається опція «Заповнити», після чого буде виконано розрахунок за даними інформаційної бази та формування фінансової звітності. Для роботи зі збереженими регламентованих звітів призначено журнал звітів в якому відображається список усіх сформованих й збережених звітів. Регламентована звітність, що подається до податкових органів, може бути автоматично експортована у формат, затверджений наказом ДПАУ від 19.08.2005 N 351 (у файли з розширенням XML).

Але існують і невирішені на сьогодні «проблеми» при складанні звітності в «BAS бухгалтерія», до них можна віднести: перенесення даних з реєстрів відомостей відбувається автоматично без перевірки відповідних реєстрів; не можливо сформувати звіт «за потреби» на будь-яку дату; Додаток 2 до декларації по ПДВ не формується автоматично.

Автоматизація облікового процесу уможлиблює істотно полегшити працю бухгалтера, підвищити оперативність та точність облікової інформації, уможлиблює здійснювати економічний та фінансовий аналіз роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Наразі використання програмного продукту «BAS Бухгалтерія» [3], забезпечує найбільш повний спектр можливостей для ведення обліку. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

Список використаних джерел

1. Удовиченко А. В. *«Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю»:* Матеріали науково-практичної конференції, випуск 4. Полтава : ПДАА, 2018. с. 86–88.
2. Сусіденко В. Т. *Інформаційні системи і технології в обліку., навч. посіб. / В. Т. Сусіденко.* – К.:«Центр учбової літератури», 2016, с. 224.
3. Безверхий К. В., *Бухгалтерська звітність як джерело інформаційного забезпечення контролю, аналізу, 2016, с. 387-390.*

Мухомор Г.В.,

*студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту*

ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ: МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На даному етапі масової діджиталізації економіки, суспільних сфер життя особливо актуальною для підприємств залишається інтеграція у цей процес. Адже автоматизація багатьох елементів виробництва, розробка відповідного програмного забезпечення веде за собою великі та відчутні конкурентні переваги, що особливо актуально і для обліку взагалі, та управлінського, зокрема [2].

На даний момент ринок програмного забезпечення представлений такими розробками як IS-pro, BAS, Парус, Облік Saas, Microsoft Dynamics Ax, IT-Enterprise тощо. Розвиток такого програмного забезпечення інтегрує бухгалтерські, маркетингові та загалом управлінські задачі в єдиний інформаційний простір. Але є нагальна потреба у автоматизації обліку дебіторської заборгованості.

Так, наприклад, у багатьох програмах хоч і можливо за допомогою перегляду обороту по відповідному рахунку зробити висновок по компанії, але при цьому у менеджменту компанії немає інформації про можливі втрати від певного дебітора (якщо, наприклад, їх дуже багато), тобто відсутня можливість автоматично побудувати політику щодо користувача комерційного кредиту (саме автоматично!).

Менеджмент компанії змушений сам вести політику щодо конкретно взятого дебітора, закріплювати та контролювати серед працівників її виконання, або користуватись окремими програмами (наприклад YaуPaу) для контролю за дебіторами, формування допустимих обсягів комерційного кредиту, оплати в строки, тощо [1].

Сам факт необхідності використання кількох програмних рішень на одному підприємстві збільшує ризик втрати певної інформації, значних втрат часу для ведення різних програм, відповідно й відволікання капіталу.

Питання дебіторської заборгованості та її ефективного управління є актуальним для багатьох європейських та американських розробників софтів. Так, одне із прогресивних програмних рішень, розроблених корпорацією Microsoft, є Microsoft Dynamics Ax (Dynamics 365), яке дозволяє вести не тільки облік, а скоріше здійснювати комерційне управління підприємством у розрізі

продажів, лояльності клієнтів, особливості впроваджень нових проектів. Софт дозволяє визначати ефективність цих проектів, відслідковувати такий важкий показник, як долю ринку. Стосовно дебіторської заборгованості, то є можливість у реальному часі переглянути статистику по певному клієнту, його рівень кредитоспроможності, зробити відповідні висновки.

Даний сервіс працює як онлайн, так і офлайн, тобто дозволяє аналізувати ретроспективно. Однак, він відслідковує лише статистику по дебітору, клієнту, але не робить прогнози, тобто якщо багато клієнтів і автоматично робляться операції (наприклад, продаж онлайн), в такому випадку сервіс не дає можливість обрати політику щодо конкретного клієнта, адже якщо у нього низький рівень довіри і є ризики неоплати чи довгих затримок, автоматично можливо обрати політику передплати, чи на кожную його операцію створювати резервний фонд. Це стосується і нових клієнтів [3]. Таким чином, підприємець може реально оцінювати свої грошові потоки та власну платоспроможність.

На даний момент є окремі програми на ринку Сполучених Штатів та Європи, що створені спеціально для роботи із дебіторами та клієнтами, дають можливість аналізувати їх кредитну історію (відкриті ресурси), отримати інформацію щодо їх ризиків (CreditPoint Software, Upflow, Accounting by Wave).

Також велику популярність та інвестиційну привабливість мають програми, що уможливають швидке та наочне оцінювання дебіторських та кредиторських рахунків, передбачаючи потреби в грошах, тощо. Це особливо актуально для малих підприємств, фізичних осіб-підприємців, що займають левову частку у кількості всіх зареєстрованих підприємств України. Саме таким підприємцям дуже необхідна автоматизація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості і формування мобільного додатку з такою інформацією.

Потреба управлінця в оперативному отриманні інформації щодо дебіторів, балансу на рахунках, оборотів, онлайн контролю продажів, формування звітів яскраво виражена, адже в більшості випадків це елементи, які реально автоматизувати та збільшити обізнаність управлінця щодо стану його компанії, дебіторів, їх виплат, тощо [3].

Можна зробити висновок, що на ринку України представлені програмні продукти, що дозволяють вести облік з позиції бухгалтерії, електронний документообіг з державними органами, тощо. Але дуже слабо розвинений саме облік для прийняття рішення, систематизація для швидкого аналізу для менеджменту в розрізі ризику дебітора перед угодою, його кількісне вираження, автоматичне формування резервів, формування політики тощо. Є багато процесів в дебіторській заборгованості, які можна автоматизувати, починаючи із політики стосовно конкретного контрагента, вираховування ризиків, вигод, закінчуючи автоматичним листуванням чи документообігом

для оптимізації заборгованостей. Це формує велику нішу для розробників та дозволить збільшити ділову активність та швидкість обігу капіталу, його якість.

Список використаної літератури

1. *Розробка програмного забезпечення обліку на n-ві (ERP software development), URL: <https://vkinfotek.com/erp/erp-software-development.html>*
2. *Пікуліна Н.Ю., Шило Н.А. Тенденції розвитку інформаційних технологій, що застосовуються в обліку, аудиті та внутрішньому аудиті. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tendentsiyi-rozvitku-informatsiynih-tehnologiy-scho-zastosovuyutsya-v-buhgalterskomu-obliku-auditi-ta-vnutrishnomu-kontroli/viewer>*
3. *Филипенко І.В. Вибір ПЗ для управлінських рішень. URL: <https://www.cfin.ru/itm/selectsoft.shtml>*

УДК 657

Ниник А. О.,

студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа і страхування» ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Токарева Т. О. – к.е.н.,

*доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Інформаційно-комунікаційні та цифрові ІТ-технології надають можливість інтенсифікувати процеси, впроваджувати сучасні досягнення в сфері комп'ютерних технологій. Окреслення загального механізму трансформації систем обліку, контролю й управління, запит на створення єдиного інформаційного простору зумовлює необхідність концептуальних досліджень синергетичного ефекту від ІТ-модернізації (діджіталізації) бухгалтерського обліку.

Теорія і практика бухгалтерського обліку, професія бухгалтера взагалі розвиваються та змінюються в сучасних умовах інтеграції з ІТ-технологіями. Представники професії мають володіти інструментами та компетенціями, щоб бути конкурентними в цифровому суспільно-економічному середовищі. Фінансові послуги, включаючи бухгалтерський облік, будуть розвиватися і ставатимуть більш залежними від ІТ-технологій, про що свідчить політика керівництва держави [1].

Загальний механізм цифровізації бухгалтерського обліку стане синергетичним поєднанням елементів:

- політики модернізації бухгалтерського обліку (інформаційно-цифрова політика, політика зв'язку);

- створення сприятливого середовища (структура облікового та управлінського персоналу, корегування принципів діяльності);
- розгалуження цифрової інфраструктури (інтернет, телекомунікації, електронна ідентифікація й аутентифікація, інформаційна безпека, хмарна інфраструктура);
- впровадження та об'єднання в єдиний кіберфізичний простір цифрових рішень (електронний облік, електронна комерція, електронна логістика, цифрові фінанси, інтероперабельність, IT-стандарти);
- інтеграція внутрішніх процесів з зовнішніми платформами (державними реєстрами, сервісами, системою ProZorro та майданчиками, акредитованими в ній) [3].

Важливо, щоб теоретичні напрацювання знайшли своє втілення при розробці методичних рекомендацій, практична реалізація яких сприятиме ефективному впровадженню і розвитку системи бухгалтерського обліку.

Вагомим надбанням цифрової економіки є застосування технології безконтактної ідентифікації інформації (карткових, біометричних технологій, штрихового кодування, радіочастотної ідентифікації, мовленнєвого введення даних, машинного зору), зокрема QR-кодів та пристроїв для їх зчитування. Для інституту обліку наочним проявом технологічної революції є використання цифрової, електронної або IT-орієнтованої структурованої версії фінансової звітності загального призначення, вдосконаленням, яке сприяє просуванню обліку та забезпечує його розвиток відповідно до новітніх технологій передачі і надання інформації з одного боку і наростаючих обсягів, складності та важливості фінансової інформації з іншого.

Нинішні цифрові технології, і насамперед, блокчейн, можна розглядати як передумову революції в методах обліку, зокрема, системи облікової реєстрації господарських операцій. «Замість формування і локального зберігання окремих транзакційних записів, суб'єкти можуть записувати їх в об'єднаний реєстр, створюючи розподілену і взаємопов'язану систему надійної бухгалтерської інформації», – відзначається в повідомленні Deloitte. «Оскільки всі записи розподілені і криптографічно захищені, їх фальсифікація або знищення стає практично неможливим. Bitcoin Magazine називає це потрійним обліковим записом» [4].

Особливої актуальності набуває проблема визнання криптоактивів як об'єктів бухгалтерського обліку, оскільки вони володіють дещо відмінними від традиційних активів характеристиками. З метою коректного відображення таких операцій, необхідна відповідна нормативна правова база. Бухгалтерський облік повинен пристосовуватись до змін, працювати з новими категоріями та об'єктами задля адекватного відображення цієї економічної реальності, як у власній системі бухгалтерського обліку, так і у фінансовій звітності, для забезпечення їхнього достатньо прозорого розкриття з метою задоволення інформаційних потреб користувачів [2].

Таким чином, значні технологічні й інноваційні зрушення, спричинені цифровізацією економіки, а також зростання інформаційного потенціалу економічного простору стимулюють модернізацію бухгалтерської науки, сприяють розвитку методології та організації облікового процесу й актуалізують проблему визначення облікової системи.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018>
2. Спільник І., Палюх М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки / І. Спільник, М. Палюх // Міжнародний науковий журнал – 2019. – №1-2 – с. 83-96. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/iboen/article/view/394>
3. Шишкова Н. Л. Перспективи IT-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики / Н. Л. Шишкова // Економіка підприємства – 2019. – №3 – с. 146-159. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/3/EV20193_146-159.pdf
4. Blockchain: A technical primer. Deloitte. February 6, 2018. URL: <https://www2.deloitte.com/insights/us/en/topics/emerging-technologies/blockchain-technical-primer.html>

УДК 004.07:658.5

Норенко Є.О.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Слободяник Ю.Б. — д.е.н.,

професор кафедри аудиту

CRM-СИСТЕМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному світі важко віднайти підприємство, яке не впроваджує інноваційні технології. Безперервний процес вдосконалення технологій змушує кожного підприємця знаходити шляхи продовження діяльності з мінімальними витратами та максимальними прибутками. Одним із головних важелів впливу на компанії є їх клієнти. Для того, щоб збільшити свою конкурентоспроможність, необхідно налагодити всі зв'язки з клієнтами, підвищити якість обслуговування та орієнтуватися на довгострокову співпрацю зі своїми клієнтами.

Для спрощення взаємовідносин з клієнтами існують системи Customer Relationship Management (CRM). Це технології для управління всіма відносинами між компанією та потенційними клієнтами. Головною метою використання цих систем є покращення ділових відносин [2].

Завдяки введенню CRM-систем у підприємства буде єдина точка управління всіма даними про клієнтів та постачальників, моніторинг історії роботи з контрагентами, сегментування груп клієнтів, підвищення ефективності обробки вхідних даних та можливість працювати віддалено від офісу.

Підприємець може обрати один із чотирьох типів CRM-систем:

- *Операційні* – призначені для реєстрації вхідного трафіку, збереження даних про клієнтів та контрагентів, автоматизованого документообігу, розподілу задач та контролю роботи.

- *Аналітичні* – застосовуються при сегментації клієнтської бази, визначенні цінностей клієнтів, аналізі рентабельності та динаміки продажів, показі розподілення угод по «воронці продажів» (sales tunnel), прогнозі об'ємів реалізації.

- *Колабораційні* – використовуються для забезпечення і спрощення процесу спілкування з клієнтом, отримання зворотного зв'язку, коригування та формування пропозиції.

- *Комбіновані* – системи, які об'єднують функції вище згаданих.

Усього існує чотири основних функцій таких систем. Першою функцією є облік клієнтів, тобто зберігання всіх даних про клієнтів в одній базі даних. Кожен контрагент чи клієнт має свою індивідуальну картку обліку. В ній відображаються основні дані власника картки та історія взаємодії з ним. Наступною функцією є управління продажами. Завдяки цій функції працівники відділу маркетингу можуть добавляти потенційні угоди з клієнтами і вести їх по воронці продажу. Також всі клієнти можуть спостерігати за виконанням своєї угоди зі своїх облікових записів. Третьою функцією є розмежування прав. Ця функція більше допомагає керівникам відділів, адже завдяки їй керівник має право контролювати доступ до контактів і операцій своїх підлеглих для моніторингу їх продуктивності. Останньою функцією є аналітика. Вона є однією з найголовніших, адже саме за допомогою цієї функції можна формувати такі звіти, як статистика продажів чи виконаних / невиконаних завдань. На основі цих звітів можна проводити оцінку ефективності роботи кожного менеджера, спрогнозувати об'єм реалізації та поліпшити якість сервісу [3].

CRM-системи дозволяють глобалізувати підприємство. У часи продажу, злиття та поглинання ринків це є важливою вимогою. Ці системи відповідають усім корпоративним вимогам, навіть якщо підприємство залучене в дискретну галузь чи сферу послуг. CRM-пакети дозволяють керівництву ефективніше планувати, оперувати та керувати роботою свого підрозділу [1].

Одним із вагомих недоліків впровадження CRM-систем є значні затрати. Багато підприємств не використовують такі системи через невпевненість у ефективності залучення коштів та їх окупності. Однією з проблем може стати опір працівників запровадженню нової системи. Разом з тим компанія з

виготовлення програмного забезпечення IBM провела дослідження та дійшла висновку, що кожен інвестований долар в CRM-системи принесе 5 доларів прибутку, а конверсія може зрости на 300 % [4].

Описані системи значно спростять ведення бухгалтерського обліку, адже вся звітність за клієнтами буде автоматизовано переходити в програмне забезпечення бухгалтерського обліку. Вся звітність буде доступна керівникам та зовнішнім аудиторам.

Отже, в підсумку можна зазначити, що власники та менеджмент самі обирають чи впроваджувати CRM-системи в діяльність свого підприємства, виходячи з індивідуальних бажань та можливостей. В Україні поки що такі системи доцільно впроваджувати на великих підприємствах, у яких діяльність орієнтована на продаж та взаємодію з клієнтами, що збільшуватиме їх рентабельність та ефективність діяльності.

Список використаних джерел

1. Vivek Kale, *Implementing SAP CRM: The Guide for Business and Technology Managers*, Taylor & Francis Group, LLC, 2015. URL: http://www.ittoday.info/Excerpts/CRM_Systems.pdf. (дата звернення 07.05.2020).
2. What is CRM? URL: <https://www.salesforce.com/crm/what-is-crm/> (дата звернення 07.05.2020).
3. Основні функції CRM. URL: <https://faq.in.ua/articles/37-osnovni-funktsiyi-crm.html> (дата звернення 07.05.2020).
4. Преимущества CRM-систем и их недостатки, 2018. URL: <https://salesap.ru/blog/preimushhestva-crm-sistemy/> (дата звернення 07.05.2020).

УДК657.004

Павловська Х. Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ BLOCKCHAIN В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

У зв'язку з необхідністю посилення якості, прозорості, ефективності, безпеки облікових та контрольно-управлінських процесів, тема використання технології блокчейн у бухгалтерському обліку є дуже актуальною. Можна відзначити таких науковців, які досліджують питання стосовно перспектив застосування технології блокчейн в Україні як: К.М. Афанасьєв, Н.Ю. Голубєва, О.В. Мельниченко, Ю.Я. Самагальська, Т.Є. Харитонova, М.В. Дубініна та ін. Причиною пошуку нових технологій в бухгалтерську обліку, перш за все, стала наявність декількох проблем та недовіри до

облікових даних, а саме: контроль «подвійного запису» у бухгалтерському обліку однією людиною; загроза недовнесення транзакцій за рахунком до облікової системи; загроза змінення проведень в обліковій системі; приховання транзакцій в обліковій системі та багато інших [1].

Міжнародні бухгалтерські корпорації, зокрема компанії «Великої четвірки», уже всерйоз досліджують можливості застосування блокчейну під час ведення обліку й аудиту. При цьому дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців дають змогу виділити декілька характеристик технології блокчейн, які мають значний вплив на облік та аудит:

- *Оновлення в режимі реального часу.* Бухгалтерські операції реєструються в режимі реального часу, інформація про них з'являється одразу в усіх сторін договору. Блокчейн прийтиме майже миттєвим транзакціям. Закриття книги за попередній місяць більше не буде займати у бухгалтерів кілька днів, а то й більше часу.

- *Розподілена книга.* Сторони операції діляться інформацією про її здійснення, шляхом підтвердження тієї чи іншої операції збільшується довіра до того, що вона відбудеться на затверджених у договорі умовах, полегшується взаємодія між сторонами без паперового документообігу.

- *Підтверджені, захищені й підписані цифровим шляхом угоди.* Оскільки господарські операції, після їх підтвердження сторонами, фіксуються в системі за допомогою криптографічного хешу, практично неможливо внести неправомірні виправлення та зміни у бухгалтерські записи постфактум.

- *Потрійний запис.* При бухгалтерському обліку з подвійним записом кожен запис на рахунок вимагає відповідного та протилежного запису на інший рахунок. Однак блокчейн це змінить, оскільки він підтримує облік з трьома записами. Ця система додає ще один крок, що забезпечує всі транзакції записані в блокчейн.

- *Консенсус.* Операції оновлюються лише за домовленістю між учасниками, що мінімізує випадки невиконання договірних зобов'язань [2].

Використання технології блокчейн також має значний вплив на роль аудиторів. Так як всі записи поширюються та криптографічно запечатуються, що робить практично неможливим знищення або маніпулювання інформацією, на думку багатьох науковців, аудиторські перевірки можуть стати непотрібними [3]. Проте, на мою думку, професія аудитора лише дещо видозміниться та потребуватиме нових знань та компетентостей: окрім складання іспиту та проходження процедури ліцензування, аудитор майбутнього знадобляться додаткові сертифікати в області технології блокчейн.

Україні варто опиратись на досвід зарубіжних країн. Наприклад, в Грузії Blockchain-опції додали на офіційній веб-сторінці Національного агентства публічного реєстру. Тепер за допомогою цієї мережі можна знайти й отримати офіційну виписку по об'єктах нерухомості. Причому, перевірити її дійсність можна і в глобальній Blockchain-мережі на спеціальних ресурсах [4].

Пропри все вище сказане, використання блокчейн в бухгалтерському

обліку та аудиті має ряд недоліків: відсутність нормативної бази та стандартів регулювання операцій, відображених з використанням блокчейн-технологій; низька кваліфікація вітчизняних фахівців; необхідність вкладення коштів у придбання техніки та її переобладнання, впровадження й розвиток технології, навчання персоналу тощо; безповоротність операцій, при якій, у разі помилкового введення даних, внесення змін - практично неможливе; велика кількість дезінформації про технологію блокчейн; потенційні проблеми кібербезпеки та інші [1].

Зважаючи на всі переваги та недоліки технології блокчейн, до прийняття кінцевого рішення про її застосування в обліку й аудиті варто підійти з розумною долею скептицизму. Для запровадження блокчейну, підприємству слід працювати над зміною мислення працівників, організаційної культури та бізнес-процесів, що потребує багато часу та фінансових витрат. Поки що, далеко не всі вітчизняні підприємства до цього готові. Враховуючи перспективи використання цього інструменту, можна припустити, що блокчейн буде активно застосовуватися у нашому житті через 5-10 років і лише за умови адаптації національного законодавства до нових реалій використання інформаційних технологій. Отже, технологія блокчейн – це реальний інструмент, за допомогою якого можна забезпечити прозорість та безумовну довіру населення до даних.

Список використаних джерел

1. Прохоров М. Як блокчейн змінить бухгалтерію. *Бухгалтер&Закон*. 2019. № 47. URL: https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ012012.
2. Rao L. Blockchain technology: will it disrupt or discipline accountants? *The Management Accountant*. 2018. № 6. Pp. 42–46.
3. Veronika Biliavska. How Blockchain Is Changing Accounting? *StartUs magazine*. 2019. URL: <https://magazine.startus.cc/blockchain-changing-accounting/>.
4. Дубініна М. В. Blockchain-технологія як засіб трансформації бухгалтерського обліку. *Modern Economics*. 2018. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/en/blockchain_technology_as_a_means_of_accounting/.

УДК 657.1.

Пеліпенко А.О.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,

доцент кафедри аудиту

ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-МОДЕРНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Зміни, які відбуваються в теорії бухгалтерського обліку і облікових практиках зумовлені розвитком інформаційних та комп'ютерних технологій,

систем управління тощо. Останні роки потреба в єдиному інформаційному просторі посилилась, що свідчить про перехід до цифрової епохи. Цифровізація бізнесу та суспільства в цілому може принести для світової економіки понад \$ 30 трлн. доходів до 2025 року, вважають в The Boston Consulting Group (BCG). Деякі з розвинених країн вже успішно реалізують стратегії розвитку в концепціях «Індустрія 4.0», «Інтернет +».

Розуміння невідповідності інтеграції ІТ-інструментів і технологій в бухгалтерський облік, цифровізації сфери суспільно-економічних відносин є об'єктом дослідження багатьох науковців. Зокрема, Канцедаль Н.А., Попович М. С., Краус Н.М., Голобородько О.П., Плаксієнко В.Я., Назаренко І. М. в різних аспектах порушують проблему модернізації облікових процесів. Більшість наукових публікацій стосується окремих сфер трансформації, осучаснення методології і практики [1].

Приєднання України до провідних організацій і проектів в сфері електронної взаємодії інформаційних ресурсів та розвитку інтероперабельності свідчить про формування державного запиту на трансформацію як термінологічного ядра бухгалтерського обліку, так і системи професійних практик і технологій. В даному випадку потреба виникає не в автоматизації вже існуючих механізмів побудови облікової системи. Збір, опис, зберігання та обробка даних в епоху цифрової економіки модифікується і стає логічним поєднанням сучасних наукових напрацювань в межах інформаційної системи бухгалтерського обліку.

В.В. Фіщук досліджує процеси цифровізації та у своїх працях наводить низку аргументів на користь цифрової економіки і стверджує, що це явище є економічним феноменом та основою для стрибкоподібного розвитку економіки країни. Науковець вважає, що цифрова економіка відкриває низку нових можливостей для України [3].

Бухгалтерський облік можна назвати мовою бізнесу. Він є невід'ємною частиною функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта. Тому поява нових потреб бізнесу йде паралельно з змінами в організації та змісті роботи бухгалтера.

При введенні ІТ-технологій нового покоління в процес бухгалтерського обліку до звичних функцій ведення обліку та формування звітності додається необхідність консолідації процесів управління та ІТ-сервісів. Як результат, підвищиться якість інформаційного забезпечення окремих підрозділів і користувачів, об'єднаних єдиною цифровою платформою. Відбувається не просто конвертація даних з паперового формату в цифровий, а забезпечується пошук, обробка, синтез звітності, контроль помилок і порівняльності, візуалізація процесів і їх результатів, резервне копіювання за допомогою ІТ-інструментарію.

Намагання підвищити лаконічність та релевантність інформаційного забезпечення управління стає рушійною силою у створенні ефективного бухгалтерського підрозділу, де кожне завдання виконують через перспективу подолання надмірно тривалих або необов'язкових складних процедур з помилковими або малокорисними результатами. ІТ-модернізація бухгалтерського обліку забезпечить нові, більш сучасні формати ефективного управління. Відбувається мінімізація людського фактору в прийнятті рішень.

Кінцева мета ІТ-модернізації бухгалтерського обліку полягає не у цифровізації обліку як такого (перенесення контрольно-облікових процесів в електронний формат), а створення СМАРТ-обліку з ефективними інструментами контролю та управління, автоматизацією всіх аспектів і сфер діяльності підприємства, організації, установи.

Застосування технологічних ІТ-інновацій в методології бухгалтерського обліку змінює форму його організації, підвищує рівень професійних компетенцій та відповідальності кадрів.

Особливо важливим є застосування ІТ-інновацій для вдосконалення документообігу, так як на основі цього вирішуються наступні завдання: збір, угруповання і впорядкування інформаційних; швидкий доступ та видача інформації; скорочення інтервалу між отриманням інформації та її занесенням в базу даних; зниження ризиків виникнення помилок в обліку та в процесах прийняття рішень.

Нова реальність бухгалтерського обліку – це виклики і завдання, а також нові компетентності, які диктує ринок цифрової епохи. Україна вже робить перші кроки до впровадження новітніх ІТ-технологій в облікові процеси, проте її ще чекає складний шлях до повної цифровізації як економіки, так і бухгалтерського обліку вчасності.

Список використаних джерел

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів // *Accounting and Finance* – № 1 (83). – 2019. – С. 29–34 // URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/631>.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
3. Фіщук В. Що дасть Україні розвиток цифрової економіки? *Future*. 2019. URL: <https://futuremagazine.io/ua/shho-dast-ukrayini-rozvitok-tsifrovoyi-ekonomiki/>

Післегіна Т.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ТРИВИМІРНИЙ ДРУК В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Розвиток сучасних технологій не стоїть на місці, ми рухаємося у геометричній прогресії до майбутнього. І це, безумовно, надихає. Ще більш захопливим є те, що розробники, дослідники та фахівці все частіше знаходять шляхи застосування новітніх винаходів у рутинних справах. Саме це сталося з тривимірним друком у бухгалтерському обліку.

3D друк – це «гаряча» технологія в наші дні. І хоча це не зовсім нове явище, проте саме зараз воно призводить до нового покоління процесів, які революціонізують галузі виробництва, охорони здоров'я та розваг. Це також призведе до революції в бухгалтерському обліку.

3D-друк може зробити для фізичних товарів те, що хмарні обчислення зараз роблять для цифрових послуг; що комп'ютер та Інтернет зробили для обчислень; що аутсорсинг зробив для розробки програмного забезпечення. Тобто, перейти на наступний рівень масового розповсюдження та інновацій [1].

Тож розглянемо на прикладах як це працює та на які аспекти бухгалтерського обліку вплине в першу чергу.

Можливості досліджень та розробок. Значні переваги використання 3D-друку включають майже безмежну гнучкість у розробці продукту, а також більш швидке впровадження удосконалень продукту. Щодо бухгалтерського поля діяльності, то до виробників, які займаються науково-дослідними та дослідно-конструкторськими роботами (НДДКР), застосовують податкові пільги, а впровадження 3D-друку на етапі виробничого процесу створює можливості для використання цих пільг.

Зниження витрат, пов'язаних з товарно-матеріальними запасами. Використання 3D-принтерів у виробничому процесі може різко скоротити терміни виготовлення виробу. Заощадження цього часу може залучити більше компаній схилитися до виробництва під замовлення. Таким чином, мінімізуємо витрати на зберігання запасів та інші пов'язані з цим витрати. Безсумнівно, що 3D-друк значно змінить собівартість продукції. Облік витрат необхідно адаптувати, враховуючи нову ефективність цифрового виробничого процесу, щоб ефективно консультувати керівництво щодо найбільш вигідного курсу дій для майбутніх операцій [2].

3D-друк може змінити географію поставок продукції. Можливість просто надрукувати матеріал або інструмент, який ви не можете придбати на місцевому рівні, позбавить необхідності імпортувати його. За допомогою 3D-принтера все проектування, розробка, складання прототипів та виготовлення виробів можна здійснюватися в одному місці. Крім того, деякі витрати на доставку можуть бути усунені.

Зміна матеріалів. Виробництво, як ми знаємо, складається з машин на виробничій лінії, де необхідно використання конкретних матеріалів. 3D-друк змінює цю динаміку завдяки можливості друкувати різноманітну продукцію, дозволяючи виробникам використовувати інший матеріал замість звичного, за умов економічності, доступності та бажання змінити матеріал. Крім гнучкості, 3D-друк також матиме вплив на відходи. Процес виготовлення товарів за допомогою тривимірного друку суворо контрастує з традиційним: замість того, щоб по закінченню утилізувати отримані відходи, ми на початку додамо лише те, що потрібно [3].

Отже, технології не завжди призводять до позитивних наслідків в економіці та на підприємствах, але тривимірний друк точно не відноситься до однієї з них. На даному етапі досліджень виявлено лише оптимальні шляхи його використання, навіть у сфері бухгалтерського обліку. Вже в найближчому майбутньому будуть створені нові практики обліку та спеціальності для задоволення унікальних потреб цієї цифрової виробничої галузі. Аудит буде розширено, оскільки моделі поставок, виробництво, маркетинг адаптуються до нової економіки. Змінюватиметься податкове законодавство, що призведе до більшої складності оформлення податкових декларацій.

І список продовжується. Хоча бухгалтерські та аудиторські фірми, можливо, ще не використовують 3D-друк як частину стандартної практики. Ми знаємо, що зміни технологій виробництва та бізнесу в кінцевому рахунку змінюють бухгалтерський облік, і ця технологія не стане винятком.

Список використаних джерел

1. *Melissa Orenich. Understanding Tax and Accounting Implications of Additive Manufacturing / Melissa Orenich. – 2017. – URL: <https://blog.skodaminotti.com/understanding-tax-accounting-implications-additive-manufacturing/>*
2. *How 3D Printing Will Shape the Future of Manufacturing and Accounting [Електронний ресурс]. – 2017. – URL: <https://sldcpa.com/knowledge-insights/3d-printing-will-shape-future-manufacturing-accounting>*
3. *Dave McClure. Five Ways 3-D Printing Will Impact the Accounting Profession / Dave McClure. – 2015. – URL: <https://www.cpapracticeadvisor.com/accounting-audit/blog/12097394/five-ways-3d-printing-will-impact-the-accounting-profession>*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У наш час на ринку програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку існують різні програмні продукти, які обираються суб'єктами господарювання в залежності від специфіки діяльності підприємства, його розмірів, мети функціонування тощо. На українських підприємствах надають перевагу вітчизняним програмним продуктам масового тиражу, що більше відповідають умовам економіки та швидкій зміні відповідних законодавчих документів. Основні причини, що спонукають підприємства впроваджувати інформаційні системи в сфері бухгалтерського обліку, з одного боку обумовлені прагненням керівництва збільшити продуктивність повсякденних робіт або усунути їх повторне проведення, а з іншого боку – бажанням підвищити ефективність управління діяльністю підприємства за рахунок прийняття оптимальних та раціональних управлінських рішень.

Використання комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку підвищує продуктивність праці бухгалтерів. Але при організації бухгалтерського обліку на конкретному підприємстві постає питання про доцільність впровадження на ньому комп'ютерної системи бухгалтерського обліку [3].

При впровадженні нових комп'ютерних інформаційних систем на підприємстві необхідно оцінити ризик відставання від конкурентів у результаті її неминучого старіння, тому що програмні продукти, як й інші види матеріальних активів, мають надзвичайно високу швидкість заміни новими видами або версіями.

Можна виділити три основні напрями формування факторів, які обумовлюють впровадження інформаційних технологій. Це, насамперед, потреби підприємства, потреби користувачів та наявність технічних засобів (засоби підтримки інформаційних технологій, які допомагають працівникам сфери бухгалтерського обліку виконувати свою роботу, та повинні мати широкі функціональні можливості і бути придатними для тривалого використання).

Впровадження бухгалтерської програми є ефективним за умови, якщо впровадження даної системи підвищить ефективність та покращення якості ведення обліку на підприємстві [1].

Комп'ютеризація бухгалтерського обліку – це процес, при якому підвищується ефективність та покращується якість ведення бухгалтерського

обліку. Тому, перед тим, як приймати рішення про комп'ютеризацію бухгалтерського обліку, необхідно визначити, що саме та яким чином даний процес повинен покращити. Саме це і є метою комп'ютеризації бухгалтерського обліку.

Комп'ютеризація бухгалтерського обліку є досить складним процесом, який можна поділити на декілька стадій.

Господарська діяльність підприємства досліджується на першій стадії, основна мета якої полягає в оптимізації бухгалтерського обліку. Така оптимізація досягається за рахунок вивчення організації бухгалтерського обліку, виявлення певних ділянок в обліку, які потребують покращення, а також дослідження організаційної структури підприємства та системи управління в цілому.

Запровадження комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку на підприємстві є наступною стадією, на якій відбувається введення в дію, налаштування та удосконалення системи. Після визначення цілі комп'ютеризації, її масштабу, порядку відповідно до поставлених завдань, необхідно обрати та придбати відповідний програмний продукт та технічні засоби. Тільки тоді є можливість приступити до процесу впровадження, який є досить складним та трудомістким. Окрім того, дана стадія є найбільш фінансово затратною, оскільки вона потребує витрат.

Необхідною умовою успішного впровадження проекту комп'ютерної системи бухгалтерського обліку є вдалий підбір працівників та їх підготовка до роботи в інформаційній системі [2]. Підготовка персоналу може проводитися силами розробників системи або за допомогою спеціальних курсів підвищення кваліфікації. Під час такого навчання кожен працівник має не тільки зрозуміти зміни у своїх посадових обов'язках, але й навчитися роботі з комп'ютерною технікою. Таке навчання може передбачати також опанування типових, найпоширеніших програмних засобів.

Таким чином, комп'ютеризація системи бухгалтерського обліку є важливою для підприємств і організацій, незважаючи при цьому на їх розмір та особливості діяльності. Тому лише впровадження автоматизації системи бухгалтерського обліку дасть змогу забезпечити ефективність функціонування системи обліку і звітності та її подальший розвиток.

Список використаних джерел

1. Байдибекова С.К. Проблеми і ефекти від впровадження автоматизованих інформаційних систем. 2019. №03 (58). URL: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2013/02/16/>.
2. Манилова О.М. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю – Вісник НУК. URL: <http://ev.nuos.edu.ua/content/uprovadzhennya-programnogo-zabezpechennya-obl%D1%96ku-%D1%96-kontrolyu>
3. Сусіденко В.Т. Інформаційні системи і технології в обліку. [текст] навч. посіб. / В.Т. Сусіденко. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 224с

Скринник Ю.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ

Сьогодні господарська діяльність економічних суб'єктів тісно пов'язана із застосуванням інформаційних технологій. Використання комп'ютерних даних бухгалтерського обліку економічного суб'єкта істотно підвищує якість аудиторської перевірки.

За останні роки аудит в Україні пройшов всі стадії свого розвитку: створена і вдосконалюється нормативна база, сформувався ринок аудиторських послуг, даний вид діяльності отримав суспільне визнання. Тому затребуваність автоматизованих інформаційних систем аудиту зростає з кожним днем.

Ринок висуває свої умови до ведення бухгалтерського обліку. Його автоматизація та уніфікація дозволяють прискорити роботу бухгалтерів. Аудитор усвідомлює свою відповідальність перед суспільством і намагається надавати свої професійні послуги на найвищому рівні. Підвищення якості роботи аудитора тісно пов'язане з використанням в ході аудиторської перевірки спеціалізованого програмного забезпечення.

Основними цілями впровадження комп'ютерної обробки даних є: підвищення ефективності роботи аудитора (аудиторської компанії); скорочення чисельності аудиторів, які проводять аудиторську перевірку; скорочення часу на проведення аудиторської перевірки. Комп'ютерна обробка даних може охоплювати всі аспекти господарської діяльності або можуть бути автоматизовані окремі види робіт. Аналізуючи термінологію комп'ютеризації аудиту, спостерігаються різні варіанти до визначення методики проведення комп'ютерного аудиту, які значно різняться між собою (табл. 1).

Системи комп'ютерної обробки даних мають такі специфічні риси: заданість — властивість комп'ютерних систем виключати випадкові технічні та математичні помилки; автоматичний контроль; одноразове введення інформації в кілька файлів одночасно; автоматичний запис; труднощі в забезпеченні збереження записів [2].

Види аудиту із застосуванням обчислювальної техніки [1, с. 335]

№	Термін	Визначення
1	Audit automation (автоматизація аудиту)	Використання інформаційної технології у плануванні, контролі та документуванні аудиторської роботи
2	Комп'ютерний аудит	Означає використання комп'ютерів і сучасних інформаційних технологій для організації аудиторської діяльності, включаючи аудиторські перевірки фінансової звітності та підготовку аудиторського висновку, а також надання супутніх аудиту послуг
3	Audit approach to computers (аудиторський підхід до комп'ютерів)	Аудит інформаційних систем, який полягає у визначенні аудиторської стратегії, у розумінні та опису комп'ютерної системи, оцінюванні внутрішніх засобів контролю, та в детальному тестуванні.
4	Information systems auditing (аудит інформаційних систем)	Процес збирання та оцінювання доказів для того, щоб визначити, чи комп'ютерна система зберігає цілісність даних, забезпечує ефективне виконання цілей організації.
5	Аудит інформаційних систем	Аудит – це процес перевірення інформаційної системи на відповідність певним критеріям за розробленими методиками.
6	Комп'ютерний аудит	Оцінка поточного стану комп'ютерної системи на відповідність певному стандарту чи запропонованим вимогам.
7	Computer-Assisted Audit Techniques – (комп'ютеризовані методи аудиту)	Застосування аудиторських процедур із використанням комп'ютера як аудиторського інструменту.

Нині вартість персонального комп'ютера відносно невисока. А можливості сучасного ПК, навіть в мінімальній конфігурації, як правило, перевищують вимоги, заявлені бухгалтерським програмним забезпеченням до комп'ютерного обладнання.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.В. Проблема аудиту в умовах інформаційних систем підприємства та комп'ютерних систем бухгалтерського обліку /О.В. Бондаренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.8. – С. 332-338
2. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту / В.П. Завгородній. – К. : Вид-во А. С.К., 1998. – 768 с.

Скуратівська А.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ – ЇХ МОДЕЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Стрімкий розвиток широкосмугового доступу в Інтернет стало одним з поштовхів становлення хмарних сервісів як інструменту. Стати лідером в якій небудь галузі бізнесу сьогодні вже недостатньо. Досягнувши бажаного результату, керівникам важливо вміти утримувати лідерство як в поточному періоді, так і в стратегічній перспективі, безсумнівним гарантом успіху якого має стати ІТ індустрія.

Хмарна індустрія демонструє високий рівень зростання протягом останніх років, а за прогнозами експертів світові витрати на хмари сягнуть 500 млрд доларів до 2023 року. «Хмара» є новою бізнес моделлю для надання та отримання інформаційних послуг та дозволяє: знизити оперативні витрати та капітальні витрати; зосередитися на стратегічних проектах, а не на рутинних задачах управління власним центром обробки даних.

Хмарні обчислення (cloud computing) — це програмно апаратне забезпечення, доступне користувачеві через Інтернет або локальну мережу у вигляді сервісу, що дозволяє використовувати зручний інтерфейс для віддаленого доступу до виділених ресурсів. Комп'ютер виступає при цьому пересічним терміналом, підключеним до Мережі [1]. Комп'ютери, що здійснюють cloud computing, називаються «обчислювальною хмариною». Основні характеристики хмарних обчислень можна переглянути у таблиці 1.

Є три основні сервісні моделі хмарних обчислень:

1) *Software as a Service (SaaS)* – програмне забезпечення як послуга. У цій моделі надання хмарних обчислень споживач використовує додатки постачальника, запущені з хмарної інфраструктури, які доступні клієнту через інтерфейс (web браузер) або інтерфейс програми. SaaS управляється з центрального розташування, хостинг знаходиться на віддаленому сервері. Доступ можна отримати через Інтернет. Користувачі не несуть відповідальності за оновлення апаратного або програмного забезпечення. Особливістю даної моделі є те, що її використовують невеликі компанії, стартапи. До відомих прикладів використання належать: Google Apps, Dropbox, Salesforce, Cisco WebEx, Concur, GoToMeeting.

Таблиця 1

Основні характеристики хмарних обчислень, які відрізняють їх від інших типів обчислень (інтернет ресурсів)

Самообслуговування на вимогу	Широкий (універсальний) мережевий доступ	Об'єднання ресурсів	Миттєва еластичність ресурсів	Вимірюваний сервіс
Споживач по мірі необхідності автоматично, без взаємодії з кожним постачальником послуг, може самостійно визначати і змінювати обчислювальні потужності такі, як серверний час, обсяг сховища даних	Обчислювальні можливості доступні на великі відстані по мережі через стандартні механізми, що сприяє широкому використанню різноманітних (тонких або товстих) платформ клієнта (термінальних пристроїв)	Конфігуровані обчислювальні ресурси постачальника об'єднані в єдиний пул для спільного використання розподілених ресурсів великою кількістю споживачів.	Хмарні послуги можуть надаватися швидко, розширюватися, стискатися і звільнятися виходячи з потреб споживача	Облік споживаного сервісу і можливість оплати послуг, які були реально використані. Хмарні системи автоматично керують і оптимізують використання ресурсів за рахунок здійснення вимірювань на певному рівні абстракції, що відповідає типу сервісу

2) *Platform as a Service (PaaS)* — платформа як послуга. Модель надання хмарних обчислень, при якій споживач отримує доступ до використання програмної платформи: операційних систем, СУБД, прикладних засобів розробки і тестування ПЗ. Модель побудована на технології віртуалізації, тобто ресурси можуть бути легко збільшені або зменшені, коли бізнес клієнта змінюється. Вона надає різноманітні послуги для розробки, тестування та розгортання додатків. Численні користувачі можуть отримати доступ до тієї ж програми для розробників. Особливістю даної моделі є швидкість і гнучкість, значне зниження витрат. Прикладом є AWS Elastic Beanstalk, Windows Azure, Heroku, Force.com, Google App Engine, Apache Stratos, OpenShift.

3) *Infrastructure as a Service (IaaS)* — інфраструктура як послуга. Модель надання хмарних обчислень, при якій споживач отримує можливість управляти засобами обробки та зберігання, а також і іншими фундаментальними обчислювальними ресурсами, на яких він може самостійно встановлювати операційні системи і прикладні програми під власні цілі. Основні характеристики IaaS: ресурси доступні як сервіс; вартість залежить від споживання; послуги дуже масштабовані; зазвичай включає декілька користувачів на одній одиниці обладнання; забезпечує повний контроль

інфраструктури для організацій; динамічний і гнучкий. Особливості: використовують невеликі компанії, стартапи, характерна гнучкість. Прикладами можуть бути DigitalOcean, Linode, Rackspace, Amazon Web Services (AWS), Cisco Metapod, Microsoft Azure, Google Compute Engine (GCE).

Отже, використання хмарних обчислень дає можливість користувачу не купувати потужні комп'ютери, а організаціям не витратити кошти на купівлю серверів. Хмарні технології дають змогу економити на підтримці чи придбанні, модернізації. А технічне обслуговування та оновлення програмного забезпечення здійснює провайдер. Кожен, хто має доступ до Інтернету, може мати віддалений доступ до даних, що знаходяться в хмарі.

Однак користувачам також варто не забувати про загрозу інформаційної безпеки. В умовах великої конкуренції є ймовірність витоків даних з мережі «хмарного» провайдера внаслідок хакерських атак, за яких можлива втрата контролю над даними і додатками. Для захисту слід використовувати шифрування даних або їх знеособлення. Шифруванню мають підлягати не лише ті дані, що зберігаються в провайдера, а й канал зв'язку з ним.

Список використаних джерел

1. *Основні поняття хмарних технологій.* URL: <https://academicfox.com/uk/leksiya-1-osnovni-ponyattya-hmarnyh-tehnolohij/> (дата звернення: 05.05.2020)
2. *Хмарні обчислення як своєрідний вид аутсорсингу комп'ютерних сервісів та його перевага, 2017.* URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2017/18.pdf (дата звернення: 06.05.2020)
3. *Що таке хмарні сервіси та як вони допомагають бізнесу? 2019.* URL: <https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-hmarni-servisi-ta-jak-voni-dopomogajut-biznesu> (дата звернення: 05.05.2020)

УДК657.004

Токова Н.М.,
*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ЩО ТАКЕ BIG DATA ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОБЛІК І АУДИТ?

Сьогодні світ перетворився на величезний цифровий простір. Ми управляємо, ділимося та фактично зберігаємо всі аспекти нашого життя онлайн. Дані зі всіх наших пристроїв – комп'ютерів, планшетів та смартфонів – постійно збираються та передаються в мережу, та насправді це лише початок процесу. Незабаром вся інформація буде потрапляти онлайн навіть з таких пристроїв, як годинники, телевізори, датчики в розумних будинках, авто,

обладнання на виробництві та з безлічі інших девайсів. Очевидно, що вплив великих даних на бізнес є частиною більш глибокого процесу. Якщо взяти до уваги роботу *Карлоти Перес*, стосовно довгострокових технологічних хвиль, то в широкому контексті, Big Data є наступною хвилею після ери комунікацій та інформації [4].

Технологія Big Data включає в себе зберігання інформації (наразі пов'язане з хмарними технологіями), її структурування (застосовують програмні рішення та платформи) та управління і аналіз (обробка та створення аналітичних звітів). Метою використання великих даних є: покращення процесу прийняття рішень; управління ризиками; розвиток нових продуктів; підвищення маржі та ін. Управління Big Data передбачає виявлення, збір, зберігання і обробку великих обсягів даних швидко і ефективно, в умовах, коли кількість інформації постійно збільшується. До розповсюдження цифрових технологій вчені для аналізу даних застосовували вибірки. На сьогодні, використовуючи всі дані, вчені отримують більш точний результат і можуть побачити кореляції, які були недоступні при обмеженні обсягу даних.

Точність, що притаманна невеликому обсягу даних, є менш важливою для великих даних. Big Data є найчастіше неструктурованими, що ускладнює їх обробку. Управління даними стає функцією, важливою для бізнесу, в стратегічному плані і для пошуку ідей, які зможуть змінити компанію без загрози для відносин з клієнтами і не наражаючись на неприйнятні ризики.

Оскільки переважна більшість даних є неструктурована, то для перетворення їх у такі, що сприйматимуться людьми, використовуються найсучасніші технології аналізу. До них можна віднести штучний інтелект (ШІ) та машинне навчання. Основу Big Data складає нескінченно великий інформаційний потік, який дозволяє отримувати кардинально нові знання, які були раніше недоступні.

Наприклад, вже зараз проекти, що базуються на Big Data допомагають:

- *Лікувати хвороби*. Аналіз величезної кількості медичних записів та обробки медичних знімків уможливають точніше і раніше встановлення діагнозів, краще розуміння природи різноманітних захворювань та винахід нових ліків та методів лікування.

- *Боротися з голодом*. Сільське господарство переживає справжню революцію Big Data, яка допомагає використовувати ресурси так, щоб максимально збільшити врожаї при мінімальному втручанні в екосистему. А також здешевити вирощені продукти внаслідок оптимального використання обладнання та добрив.

- *Відкривати нові далекі планети*. НАСА завдяки аналізу великої кількості даних отриманих з телескопів має змогу визначати хімічні склади атмосфер планет, що знаходяться на відстані багатьох світлових років, та робити припущення про їх придатність для життя.

– В обліку і аудиті на підприємствах використовується щоденно велика кількість інформації, що обробляється бухгалтерами підприємств задля виявлення, збору, зберігання і обробки великих обсягів даних швидко і ефективно.

Це лише кілька прикладів. Насправді сфер, в яких використовується Big Data нині дуже велика кількість, яка з кожним днем буде збільшуватися допоки не охопить всі наявні [2].

Отже, великі дані – це одна з головних ознак ХХІ ст. Однак окрім переваг великих даних потрібно пам'ятати і про їх недоліки, а саме: неточність алгоритмів, недостовірність машинних розрахунків, ризик втратити даних, порушення конфіденційності тощо. Вивчивши позитивний досвід гігантів електронної комерції, будь-яка галузь може застосувати його у своїй діяльності.

Список використаних джерел

1. Великі дані у публічному управлінні: технології майбутнього. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2016-1/doc/1/01.pdf>
2. «Великі дані» як джерело інформації та інструментарій для офіційної статистики: потенціал, проблеми, перспективи. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/2244/1/5.pdf>
3. Кравчук С. «FUTURIO» <http://thefuture.news/bigdata> Perez C. Technological revolutions and tecchno-economic paradigms [Electronic resource] / С. Perez. // Technology Governance. — Electronic data.

УДК 004.8

Фадіна Є. К.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ВЕЛИКІ ЗМІНИ ДЛЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ?

Не можна заперечувати, що в найближчі роки бухгалтерську сферу очікують великі зміни. Їх ключовими каталізаторами стануть технології штучного інтелекту, які розширюються з кожним роком. Саме цим обумовлена актуальність нашої теми.

Як відомо, штучний інтелект (ШІ, англ. Artificial Intelligence, AI) — наука і технологія створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм. AI досліджують багато науковців, серед яких Джонатан Берхам і Пол Дженкінсон. Термін «штучний інтелект»

з'явився в 1956 році, але справжньої популярності технологія ШІ досягла лише сьогодні на тлі збільшення обсягів даних, удосконалення алгоритмів, оптимізації обчислювальних потужностей і засобів зберігання даних [4].

Технології штучного інтелекту — це не те, що з'явиться колись там в далекому майбутньому. Вони вже існують і реально використовуються на практиці. Розглянемо, як вчені визначають термін «штучний інтелект» (табл.1):

Таблиця 1

Визначення штучного інтелекту

Вчений	Визначення
J. McCarthy	ШІ розробляє машини, яким притаманна розумна поведінка.
Britannica	ШІ — здатність цифрових комп'ютерів вирішувати завдання, які зазвичай асоціюються з високо інтелектуальними можливостями людини.
Файгенбаум	ШІ — розробляє інтелектуальні комп'ютерні системи, що володіють можливостями, які ми традиційно пов'язуємо з людським розумом: розуміння мови, навчання, здатність міркувати, вирішувати проблеми тощо.

Очевидно, великі можливості у штучного інтелекту є в бухгалтерській сфері. Його головна перевага в тому, що він здатний обробляти величезні масиви інформації в найкоротші терміни. Це означає, що в перспективі ШІ зможе сам складати різну звітність і робити це швидко. Технологія дозволить збирати і аналізувати дані в десятки разів швидше.

Варто відзначити, що найбільші аудиторські та фінансові компанії вже взяли на озброєння системи ШІ. Мова йде про різні програми, що використовують AI для виконання певних підрахунків та аналізу даних. Такі технології поки використовуються для вирішення вузьких завдань.

Бухгалтерський облік, звітність і аудит — це ті галузі професійної діяльності, учасники яких, принаймні, точно впевнені, що зміни вже настають. У Великобританії, наприклад, за даними огляду «Future of Accountancy» («майбутнє бухгалтерського обліку») виявлено, що 96% респондентів впевнені, що до 2022 року буде автоматизована вся або істотна частина їх роботи. На думку директора британської аудиторської компанії Raiden Джонатана Берхама (Jonathan Vareham), AI стане «наступним кроком в автоматизації і розширенні ефективності, як свідчить використання хмарного програмного забезпечення» [1]. За його словами, це збільшить економію часу, знизить помилки і підвищить комплаєнс.

Партнер і засновник хмарної технологічної компанії Whitespace Пол Дженкінсон (Paul Jenkinson) порівнює вплив AI з тим, який свого часу зробило впровадження електронних таблиць: у Сполучених Штатах це скоротило

кількість робочих місць, пов'язаних з підготовкою звітності, на 400 тис., але в той же час створило 600 тис. нових робочих місць в області бухгалтерського обліку [2].

«Розвиток штучного інтелекту може стати як найбільш позитивним, так і найстрашнішим чинником для людства», — Стівен Хокінг [3]. Так сказав вчений на відеоконференції, що відбулася в рамках Глобальної конференції мобільного інтернету. Він зазначив, що при вмілому підході штучний інтелект здатний вирішити більшість проблем, які існують у світі. Однак люди можуть створити занадто потужний штучний інтелект, який буде надзвичайно хороший у досягненні своїх цілей. Тобто можна зробити висновок, що ШІ — велика річ, але її необхідно ретельно контролювати.

Отже, ШІ — комплекс споріднених технологій і процесів, що розвиваються якісно і стрімко, наприклад (рис. 1).

Рис 1. Комплекс технологій і процесів штучного інтелекту

Штучний інтелект (ШІ) дозволяє комп'ютерам навчатися на власному досвіді, адаптуватися до заданих параметрів і виконувати ті завдання, які раніше були під силу тільки людині. Завдяки цим технологіям комп'ютери можна «навчити» виконанню певних завдань за допомогою обробки великого обсягу даних і виявлення в них закономірностей, що вкрай необхідно в обліку. Інструменти, що працюють на платформі штучного інтелекту, здатні підняти компанію на більш високий рівень і дати життя новим проектам.

Список використаних джерел

1. *Journal of Accountancy «Artificial intelligence in the view of professional accountants».* 2018.
2. *«A transformative year for AI».* 2020. URL: https://www.sas.com/en_ca/home.html
3. *Stephen Hawking «Theory of the End».* 2017.
4. *Мічіо Кайку «Майбутнє розуму. Наукові спроби досягнути, вдосконалити і підсилити інтелект».* 2017.

Федорченко В.А.,

студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – Ніколенко Л.А. - к.е.н.,

доцент кафедри аудиту

ЦИФРОВІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПІДПРИЄМСТВ

Цифрове підприємство (Digital Enterprise) – організація, яка використовує інформаційні технології (ІТ) в якості конкурентної переваги у всіх сферах своєї діяльності: виробництві, бізнес-процесах, маркетингу та взаємодії з клієнтами. Традиційна підприємство перетворюється в підприємство з «цифровим мисленням», проходячи шлях цифрової трансформації. Сам продукт, пропонований таким підприємством ринку, теж стає цифровим.

На сьогоднішній день різні автори розвивають сутність та складові терміну «цифрове підприємство».

1. Цифрове підприємство є організацією, яка формує основні ділові відносини за допомогою цифрових мереж, що підтримуються технологічними платформами корпоративного класу, які використовуються в організації для підтримки бізнес – функцій і послуг [2].

2. Цифрове підприємство – це компанія, що володіє двома ознаками. По-перше, вона має інструмент для експрес-моделювання нових процесів, пов'язаних з отриманням нових типів корисної інформації з накопичених даних і доставкою цієї інформації на робочі місця. По-друге, компанія інтенсивно генерує нову інформацію, котру можна отримувати з даних і яку користь може принести бізнесу використання цієї інформації на тому чи іншому робочому місці [4].

3. Цифрове підприємство – це організація, яка завершила перехід від індустріальної до цифрової ери, де цифрова технологія знаходиться в центрі організації: функціонує, виробляє товари і послуги (навіть якщо вони не цифрові), генерує дохід, займає конкурентну перевагу, виробляє цінність [5].

4. Цифрове підприємство – це організація, яка в першу чергу орієнтується на цифрові послуги для нових послуг і активно працює над перетворенням внутрішніх і орієнтованих на клієнта послуг в цифрові послуги [6].

5. Цифрове підприємство – це концепція, яка полягає в тому, щоб змінити спосіб, яким організації використовують і думають про технології, перетворивши його з підтримуючого гравця в провідного гравця в бізнесі [7].

Як показує аналіз, існуючі визначення терміну «цифрове підприємство» опираються загалом на сутність цифрової парадигми. Це, із одної сторони, свідчить про те, що сутність та складові визначення терміну «цифрове підприємство» з знаходяться на стадії розвитку. З іншої сторони, це обумовлено тим, що до цифрових підприємств можна віднести з одного боку цифрові підприємства розробників цифрових сервісів (програмного забезпечення), а з іншого боку цифрові підприємства, які використовують цифрові технології та цифрові сервіси, включаючи підприємства Індустрії 4.0.

В цілому цифрова трансформація – це трансформація бізнесу шляхом перегляду бізнес-стратегії, прийняття нових моделей розвитку бізнесу, операцій, продуктів, маркетингового підходу, цілей і т.п. шляхом прийняття передових виробничих технологій. Вона покликана прискорити продажі і зростання бізнесу.

Нова модель розвитку передбачає не тільки тотальну цифровізацію економіки і промисловості, але і облік тріади вимог сучасного глобального ринку [2]: скорочення часу прийняття рішень (Time-to-Decision); скорочення часу виконання рішень (Time-to-Execution); скорочення часу виведення продукції на ринок (Time-to-Market).

Нова модель розвитку ґрунтується на використанні передових виробничих технологій (Advanced Manufacturing Technologies), що представляють собою складний комплекс мультидисциплінарних знань, наукомістких технологій і систем, інтелектуальних ноу-хау, отриманих за допомогою тривалих і дорогих наукових досліджень.

Для підприємства цифрова трансформація – це послідовна системна робота, організована відповідно до комплексного підходу, який формується на етапі розробки концепції. Концепція цифрового розвитку підприємства стає основною частиною бізнес-стратегії компанії. При цьому слід пам'ятати, що значне поліпшення результатів бізнесу досягається тільки тоді, коли виконується хоча б одна з таких умов [3]: збільшення прибутку від збільшення обсягу продажів або від збільшення прибутковості без істотного падіння обсягів продажів через збільшення ціни; скорочення витрат без шкоди для якості виконання замовлень і якості продукції з точки зору клієнта.

Ці дві умови повинні бути головними цілями будь-яких нових дій менеджменту, включаючи впровадження нових технологій Індустрії 4.0.

Цифрове підприємство передбачає цифровізацію і інтеграцію процесів по вертикалі в рамках всього підприємства, починаючи від розробки продуктів і закупівель і закінчуючи виробництвом, логістикою і обслуговуванням в процесі експлуатації.

У свою чергу, горизонтальна інтеграція цифрового підприємства виходить за рамки внутрішніх операцій і охоплює постачальників, споживачів і всіх ключових партнерів по всьому ланцюжку створення вартості. Тут

використовуються різні технології: від пристроїв стеження і контролю до комплексного планування, інтегрованого з виконанням в режимі реального часу. Все це робиться на базі відповідної цифрової платформи і все разом становить так звану цифрову екосистему цифрового підприємства.

Список використаних джерел

1. Нікітін Ю.О. Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація// *Маркетинг і цифрові технології*, 2019. - № 4, с.. 77-87.
2. Термін цифрова компанія. Професіонали. URL: <https://professional.ru/Soobschestva/marketing-i-nastojashee-35525/termin-tsifrovaja-kompanija-22845934/>
3. Цифрова компанія: цифровий організатор або цифровий хамелеон? ITweek. URL: <https://www.itweek.ru/idea/article/detail.php?ID=191940>
4. Disseminator of knowledge. IGI Global. URL: <https://www.igi-global.com/dictionary/cyberethics-business-social-networking/7680>
5. Digitalization and digitization. URL: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/>
6. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. I-SCOOP. URL: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption>
7. Gartner Special Reports: Providing actionable insights into major trends. Gartner. URL: <http://www.gartner.com/technology/research/digital-business>

УДК657.004

Феник Ю.С.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Іванова Л. І. — старший викладач*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні цифрова економіка зумовлює, те, що лідерів ринку визначає не багаторічна історія успіху, не вартість нерухомості та активів, не кількість патентів чи доступ до капіталу, а здатність змінюватись та адаптувати свій бізнес до нових умов.

Цифрові технології, що з'явилися протягом останнього десятиліття, допомагають знайти джерела підвищення ефективності та можливості стрімкого конкурентного розвитку підприємств. Водночас, вони вимагають змінити існуючі моделі управління, переформатувати комунікації, технології та організаційну структуру підприємств на основі нових цінностей,

пріоритетів та орієнтирів, що ґрунтуються на партнерстві, клієнтоорієнтованості, інноваційності та синергії.

Готовність використовувати інструменти цифрових технологій залишається серйозним викликом для більшості підприємств України, зважаючи на швидкі темпи розвитку електронної комерції, автоматизації логістики та роботизації складських операцій тощо.

Найбільш інноваційні світові ритейлери вже використовують їх для поліпшення взаємодії з клієнтами і вдосконалення процесів аналітики. Як показало дослідження Digital HR, проведене експертами Міжнародного кадрового порталу hh.ua. [1], у компаніях у різних регіонах України, кожна дев'ята компанія з десяти автоматизувала свої HR-процеси. Вагому частку серед мобільних цифрових технологій становлять джоб-сайти (23%), соціальні мережі (29%) й онлайн-інструменти для оцінки кандидатів (5%). Меншою мірою задіяні хмарні технології (4%), системи моніторингу згадок компанії в соціальних медіа та ЗМІ (3%), а також Big Data (2%). У цьому контексті актуальними постають питання щодо розвитку менеджерів із персоналу, які здатні забезпечувати кандидатів із відповідними компетенціями та впроваджувати цифрові технології для підтримки бізнесу. Тож мета полягає у визначенні сутності цифрових компетенцій (digital competence), аналізі підходів, тенденцій використання та перспектив розвитку цифрових технологій в управлінні підприємства.

Проблемам становлення цифрових технологій та трансформаційним процесам, що відбуваються в економічному просторі під її впливом, значну увагу приділяли вітчизняні та зарубіжні дослідники, зокрема: І. Ансофф, Р.Акофф, В. Апалькова, С. Веретюк, С. Войтко, В. Геєць, А. Глушенкова, О. Гусєва, П. Дойль, П. Друкер, І. Зеліско, С. Коляденко, І. Карчева, Б. Кінг, І. Ковшова, Л. Лазаренко, С. Легамінової, Р. Ліпсі, Л. Лямін, І. Малик, П. Стецюк, А. Томпсон, Е. Тоффлер, В. Трубілін, Т. Халімон, В. Фіщук, К. Шваб та ін.

Дослідник проблем цифровізації, Томас Месенбург обґрунтував основні складові цифрових технологій [10]:

- 1) підтримуюча інфраструктура (апаратне забезпечення, програмне забезпечення, телекомунікації, мережі);
- 2) електронний бізнес (будь-які процеси, які організація проводить через комп'ютерні мережі);
- 3) електронна комерція (передача товарів он-лайн).

За рекомендаціями фахівців корпорацій «Telstra» і «Deloitte» [12], необхідними умовами для підприємств, які прагнуть до успішної діяльності в умовах цифрової економіки, вважаються наступні цінності: вони інвестують в нові здібності, а не в старі ділові моделі; вони високо цінують свої взаємини з

клієнтами; вони стають більш швидкими і оперативними; вони знають своїх дійсних конкурентів; вони інвестують в талант.

Драйвером трансформації в управлінні є керівництво підприємства. На цьому етапі необхідно сформулювати спільне бачення: визначити стратегічні пріоритети, окреслити цінності підприємства та завдання їх змін.

Цікаво, що за дослідженнями ESG (на замовлення Dell EMC), 95% великих підприємств не відповідають вимогам нового цифрового бізнесу, причому 71% підприємств згодні, що втрачають конкурентоспроможність без цифрової трансформації. Успішно трансформовані підприємства в 7 разів частіше називають цифрові технології конкурентною перевагою і джерелом отримання вигоди, а 96% з них майже вдвічі перевионали свої плани по доходах.

Бізнес вже розуміє, що настав час здійснювати цифрову трансформацію.

На першому етапі цифрової трансформації організаційних механізмів управління підприємством необхідно: впровадження єдиних програм для використання у різних підрозділах підприємства; уніфікація операційних процесів у корпоративному центрі й на виробничих підрозділах; пілотне впровадження окремих цифрових технологій управління (зокрема, SAP ERP).

Наступним етапом цифрової трансформації управління підприємством має бути розбудова організаційних процесів у всіх структурних підрозділах підприємства. На цьому етапі ключовими напрямками трансформації організаційних механізмів вважаються: технологічна автоматизація бізнес-процесів на підприємствах; автоматизація бізнес-комунікацій; глибинний розвиток ІТ-інфраструктури; впровадження системи бюджетування та єдиного електронного документообігу; забезпечення офісів підприємств сучасними ІТ-інструментами та механізмами: новими каналами зв'язку, мережами, центрами обробки даних і серверами; перехід на хмарний серверний простір.

Тепер можна зрозуміти наскільки сильно цифрові технології проникли в управлінську діяльність підприємства. Бізнес, який працює на основі сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, це ефективний та конкурентоспроможний бізнес, який буде готовий до Євроінтеграційних процесів та виходу на міжнародні ринки.

Список використаних джерел

1. Аналькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій.* 2015. Вип. 4. С. 9-18.
2. Гройсман В. Цифрова економіка здатна стрімко підвищити ВВП. *Новини економіки.* 8 вересня 2017.
3. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2016. № 6. С. 105-112.

4. Краус Н. М., Клаус К. М. Інноваційне табло України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – № 6. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.easterneuropeebm.in.ua/6-2017-ukr>.
5. Криворучко О. С., Краус Н. М. Імперативи формування та доміанти розвитку цифрової економіки у сучасному парадигмальному контексті. Парадигмальні зрушення в економічній теорії XIX ст.: III Міжнародна науково-практична конференція, 2–3 лист. 2017 р.: тези доповідей. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. С. 681–685.
6. Норец Н. К., Станкевич А. А. Цифровая экономика: состояние и перспективы развития. Инновационные кластеры в цифровой экономике: теория и практика: Научнопрактическая конференция с международным участием 17–22 мая 2017 года / под ред. д-ра экон. наук, проф. А. В. Бабкина: тезисы докладов. Санкт-Петербург: Изд-во Политехн. ун-та, 2017. С. 173–179. [Электронный ресурс]. URL: <http://inecprom.spbstu.ru/files/inprom-2017ezisi7/inprom-2017.pdf>.
7. Цифрова адженда України – 2020 (—Цифровий порядок денний— 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти —цифровізації— України до 2020 року. / HITECH office. грудень 2016. 90 с. [Електронний ресурс]. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
8. Gemius. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.gemius.com.ua/.../internet-auditorijaukrainy-ijul-2015-goda.html>
9. Kelly K. (2009) Health Science Libraries: future trends. An Leabharlann. The Irish Library. № 18(1). Retrieved from: <http://epubs.rcsi.ie/libraryart/4>.
10. Mesenbourg T. L. Measuring the Digital Economy / US Bureau of the Census, Suitland, MD. 2001. Retrieved from: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/workingpapers/2001/econ/umdigital.pdf>.
11. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. McGraw-Hill, 1995. 342 p.
12. Taking leadership in a digital economy / Telstra corporation limited, Deloitte digital. November 2012. Retrieved from: deloitte.digital.com.au/telstra.com.

УДК 657.004

Шуліка Б.В., Солошик К.В.
 студентки ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Фінанси»
 ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
 Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри обліку в
 кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В теперішній час значного поширення здобули комп'ютерні системи в господарській діяльності, а саме її обліково-аналітичному забезпеченні. Ефективна організація обліку сприяє оптимальному використанню ресурсів, мінімізує витрати виробництва та загалом швидко надає повну та своєчасну

інформацію керівництву підприємства при прийнятті управлінських рішень. Тому тема автоматизації бухгалтерського обліку за допомогою новітніх технологій є на разі досить актуальною.

Багато праць у вітчизняній та зарубіжній літературі присвячені проблемам упровадження інформаційних технологій в обліковий процес, трансформації принципів бухгалтерського обліку, комп'ютеризації окремих облікових процесів. Ці питання розглядали науковці: Івахненко С.В., Клименко О.В., Маліков В.В., Хорунжак Н.М., Шквіра, В.Д.

Діяльність сучасного підприємства передбачає величезну кількість фінансових потоків, безліч рутинних операцій, таких як багаторазове повторення одних і тих же обчислювальних дій покладених на бухгалтерський облік. Тому, нелогічно проводити всі операції вручну. Відповідно, бухгалтерський облік переріс у більш якісну автоматизовану форму. Так, на разі, на українському ринку інформаційних продуктів представлені розробки таких системних комплексів: 1С: Бухгалтерія; Парус; БЕСТЗВІТ ПЛЮС; X-DOOR; GrossBee XXI; M.E.Doc IS; АБСистема (Офіс-2000); Баланс-Клуб (SoNet); GMS (Office Tools) та інші.[1] В цьому році на ринку з'явилися нові продукти автоматизації бізнесу: «BAS Комплексне управління підприємством» та «BAS Бухгалтерія КОРП», які розроблені на заміну застарілим рішенням УТП та 7.7. Дані автоматизовані системи дозволили спростити роботу бухгалтерам і вивести її на новий, якісний рівень, підвищити продуктивність праці співробітників бухгалтерії, знизити вплив «людського фактору», підвищити швидкість складання звітів і ведення документації, надають можливість паралельного ведення обліку в декількох стандартах.

Проте, для успішної реалізації автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві, необхідно мати чітке уявлення не тільки про специфіку діяльності кожної програми, а також звертати увагу на проблеми цього процесу.

Одна з найважливіших проблем виникає вже на етапі визначення завдань автоматизації. Не варто прагнути автоматизувати та формалізувати кожен крок у новій системі, адже ця система може бути неефективною та складною для конкретного підприємства. Щоб уникнути завищення вимог до системи, потрібно чітко визначити основні засади функціонування підприємства та ключові бізнес-процеси. Це дозволить не вийти за рамки реальних потреб підприємства.

Ще одна важлива проблема — це брак кваліфікованих кадрів. Для успішної реалізації автоматизації бухгалтерського обліку необхідна організація навчання для співробітників, які стануть користувачами програми або ж заміна їх на більш кваліфіковані кадри.

Наступна проблема полягає в перенесенні даних у нову систему. Як правило, на момент впровадження автоматизованої системи, на підприємстві

вже є дані, які відображають господарські операції за тривалий період часу. Ці дані необхідно перенести в нову систему. Тут потрібно зробити вибір між можливістю зробити перехід на нову систему більш плавним шляхом, тобто заносити в неї всі наявні дані, спростивши подальшу роботу, і мінімізацією витрат на введення цієї інформації [2].

Всі ці проблеми можуть стати причиною збільшення витрат на впровадження автоматизованої системи ведення бухгалтерського обліку, відсутності економічного ефекту від її впровадження, а також отримання негативного ефекту.

Саме тому для успішної реалізації процесу автоматизації бухгалтерського обліку важливо продумати всі ці проблеми на стадії підготовки проекту впровадження і, по можливості, вирішувати їх на перших стадіях впровадження системи.

Основними характеристиками сучасного технологічного укладу є використання сфери розуму (ноосфери) або біокомп'ютера, сумісного з інтелектом людини. Тому система обліку, яка існує сьогодні, не має майбутнього без впровадження та використання новітніх технологій на практиці.

Так, доволі ймовірним, є впровадження блокчейну і штучного інтелекту в систему бухгалтерського обліку та використання хмарних технологій. Постає необхідність розробок організаційно-методичних положень для застосування зазначених технологій на практиці з метою вирішення конкретних облікових завдань, зокрема створення віртуальних офісів з відповідними централізованими сховищами первинної та звітної документації [3].

Отже, перспективи автоматизації ведення бухгалтерського обліку однозначні — вони є необхідною умовою розвитку. Адже їх подальший розвиток невід'ємно пов'язаний із переходом на міжнародні стандарти та прозорістю й якістю фінансової звітності, що є на сьогодні економічною необхідністю.

Список використаних джерел

1. Поліщук О. *Особливості застосування комп'ютерних технологій для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах. Економічні науки. 2014.*
2. Байдибекова С.К. *Проблеми і ефекти від впровадження автоматизованих інформаційних систем URL: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2013/02/16/>.*
3. Осмятченко В.О, Олійник В.С. *Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. 2018.*

Наукове видання

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

**Збірник матеріалів
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

14 травня 2020 року

Видано в авторській редакції

Підписано до друку 21.05.20. Формат 60×84/8
Друк. арк. 22,75. Зам. № 20-5614

Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03057, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)
Тел./факс (044) 537-61-41; тел.(044) 537-61-44
E-mail: publish@kneu.kiev.ua